

วารสาร สหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY INNOVATION REVIEW

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน 2567

Vol. 7 No. 3 May - June 2024

ISSN 2985 - 1378 (Print) ISSN 2774-0846 (Online)

สหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน 2567

Vol. 7 No. 3 May - June 2024

วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)

ชั้น 4 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลสำโรง อำเภอสว่างวีรญาติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทร.0936359515 E-mail:Journal.idir@mcu.ac.th.

http://www.jidir.mcu.ac.th

Vol.7
No. 3

วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน 2567

จำนวนพิมพ์ : 30 เล่ม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์
- ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน
- ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน
- ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม
- ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม
- ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ประกอบด้วย พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ และสหวิทยาการอื่น ๆ ที่นำเสนอองค์ความรู้เชิงนวัตกรรม เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บรรณาธิการ:

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร
raphind@yahoo.com

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

พระครูสุธีภิตติบัณฑิต
krisada.sae@mcu.ac.th

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ:

พระเมธาวินัยรส
psbud@hotmail.com

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม
maghavin9@gmail.com

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ธีรโชติ เกิดแก้ว
tongin2000@gmail.com

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ประเทศไทย

บุษกร วัฒนบุตร busaaiey2516@gmail.com	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ประเทศไทย
ปริมปรัชญ์ คณินพศุตย์ jpkhaninphasut@gmail.com	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประเทศไทย
วันชัย สุขตาม wanchai2526@srnu.ac.th	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ประเทศไทย
วันทนา เนาว์วัน wanthana_nt@hotmail.com	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ประเทศไทย
สายชล ปัญญชิต saicholpa@g.swu.ac.th	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย
อนันต์ อุปสอด ananupsod9541@gmail.com	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ประเทศไทย

กองจัดการวารสาร:

ฝ่ายเลขานุการ:

นิกร ศรีราช	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
สุภัทรชัย สีสะใบ	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
พระมหาสมชาย ขนติสรโณ	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
พระมหาสมัคร์ อติภทโท	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายศิลปกรรม:

กรกต ขาบัณฑิต	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
พระพลวัฒน์ สพลโ	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายการเงิน:

วรรณที สุวรรณจิรไพศาล	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
กขพรรณ บุญเทียน	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายพิสูจน์อักษร:

พระมหาสุพัฒน์ นนทปญโญ, ดร.	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
นายพลวัฒน์ สีทา	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ฝ่ายกฎหมาย:

รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

สำนักงานวารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหารศน์

บัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชาธันโมลี (นคร เขมปาสิ) ชั้น 4 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

จัดพิมพ์โดย:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
13170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555, 8556, 5541. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

Vol.7 No. 3 May – June 2024

Number of prints: 30 copies

Release Date Is 6 Copies Per Year.

Issue 1 January - February

Issue 2 March – April

Issue 3 May – June

Issue 4 July – August

Issue 5 September – October

Issue 6 November – December

Objective:

To Promote and Encourage Instructs, Academics, Students and Other Interested Persons to Have the Opportunity to Disseminate Academic and Research Works in Social Sciences and Humanities Science Related Subjects Such as Buddhism, Political Science, Public Administration, Law, Business Administration, Management, and other interdisciplinary areas that offer innovative knowledge by accepting articles in both Thai and English.

Editor-in-chief:

Phrapalad Raphin Buddhisaro Faculty of Social Sciences,
raphind@yahoo.com Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Editorial Assistants:

Phrakhrusuthikittibundit Faculty of Social Sciences,
krisada.sae@mcu.ac.th Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Editorial Board Members:

Phramedhavinaiyaros Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand
psbud@hotmail.com
Phramaha Makhavin Purisuttamo Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand
maghavin9@gmail.com
Teerachoot Kerdkaew Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet
tongin2000@gmail.com University, Thailand

Busakorn Watthanabut busaaiey2516@gmail.com	Faculty of Liberal Arts, North Bangkok University, Thailand
Purimpratch Khaninphasut jpkhaninphasut@gmail.com	School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand
Wanchai Suktam wanchai2526@srru.ac.th	Faculty of Humanities and Social Sciences Surindra Rajabhat University, Thailand
Wanthana Nowwan wanthana_nt@hotmail.com	Faculty of Management Science Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand
Saichol Panyachit saicholpa@g.swu.ac.th	Faculty of Social Sciences Srinakharinwirot University, Thailand
Anan Upsod ananupsod9541@gmail.com	Faculty of Humanities and Social Sciences Lampang Rajabhat University, Thailand

Journal Manager Team:

Secretary:

Nigorn Srirat	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Suphattharachai Sisabai	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Phramaha Somchai Khantisarano	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Phramaha Samak Atibhaddho	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Fine Arts Department:

Korakoth Chabandit	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Phra Phonlawat Sapalo	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Finance Department:

Wantanee Suwanjiraphaisan	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Kotchaphan Bunthian	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Proofreading Department:

Phramaha Supat Nantapanno	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Pollwat Seeta	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Legal Team:

Tatchanan Isaradej

Faculty of Social Sciences,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

The Office Journal of Interdisciplinary Innovation.

Graduate School of Political Science Faculty of Social Sciences

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phra Rajrattanamoli Building (Nakhon
Khemapali),

4th Floor, 79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170.

Published by:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House 79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi,
Ayutthaya. 13170. Call. 035-248 - 000, ext. 8555,8556,5541 Fax. 035-248-000. ext. 8545.

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ : วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

ARTICLE REVIEW BOARD: JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY INNOVATION

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
2. พระเทพปริยัติเมธี, รศ.ดร.
3. พระวชิรภักตติบัณฑิต, รศ.ดร.
4. พระครูปรีมานุรักษ์, รศ.ดร.
5. พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
6. พระมหาสมบุญ ฐิตนิโร, รศ.ดร.
7. พระครูสุธีภักตติบัณฑิต, รศ.ดร.
8. พระคมสัน ฐิตเมธโส, ผศ.
9. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปโย, ผศ.ดร.
10. พระครูชินวีรบัณฑิต, ผศ.ดร.
11. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง
12. ศาสตราจารย์ ดร.จันทน์ อติวัฒนสิทธิ์
13. รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ ไชวเกษม
14. รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิจ ศรีทอง
15. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี
16. รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ หามนตรี
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู
18. รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก
19. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
20. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท
21. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช
22. รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต
23. รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพล ใจเย็น
24. รองศาสตราจารย์ ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง วรรณทอง
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิติวุฒิ มั่นมี
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ปราณิต
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ วรรณวิโรจน์
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ธิลาว
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยา รักษามือง
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ รักขันโท

Lecturers In-House Professional:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

1. Prof. Dr. Phra Dhamvatjarabundit
2. Assoc. Prof. Dr. Phratheppariyattimethi
3. Assoc. Prof. Dr. Phra Vachirakittibundit
4. Assoc. Prof. Dr. Phrakhu Purimanurak
5. Prof. Dr. Phra Mathevatjarabundit
6. Assoc. Prof. Dr. Phramaha Somboon Uddhikaro
7. Assoc. Prof. Dr. Phrakhu Suthikittibundit
8. Asst. Prof. Phra Khomsan Titamataso
9. Asst. Prof. Dr. Phrakhu Sangkharakchakrit Phuripanyo
10. Asst. Prof. Dr. Phrakru Chinnaverabundit
11. Prof. Dr. Boonton Dockthaisong
12. Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit
13. Assoc. Prof. Anuphum Sowkasem
14. Assoc. Prof. Dr. Konit Sithong
15. Assoc. Prof. Dr. Aphinant Chantane
16. Assoc. Prof. Dr. Wiwat Harmontree
17. Assoc. Prof. Dr. Somsak Bunpu
18. Assoc. Prof. Dr. Somchai Sino
19. Assoc. Prof. Dr. SutthiPhong Siwichai
20. Assoc. Prof. Dr. Saman Ngamsanit
21. Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej
22. Assoc. Prof. Dr. Phichet Thangto
23. Assoc. Prof. Dr. Pattarapol Chaiyen
24. Assoc. Prof. Dr.Toemsak Thongin
25. Asst. Prof. Dr. Phadung Wanthong
26. Asst. Prof. Dr. Thitiwut Manmee
27. Asst. Prof. Dr. Yuttana Praneet
28. Asst. Prof. Dr. Phonthip Wannawiro
29. Asst. Prof. Dr. Prasert Thilao
30. Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng
31. Asst. Prof. Dr. Suwatsan Ragkhanto

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ : วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

ARTICLE REVIEW BOARD: JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY INNOVATION

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

Outside Professional:

1. พระเมธาวิสัยรรส, รศ.ดร.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. ศาสตราจารย์พิเศษ ร.ท.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ
นักวิชาการอิสระ
4. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา เจริญศรี
มหาวิทยาลัยนเรศวร
5. รองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ บัวศิริ
สภากาชาดไทย, กระทรวงศึกษาธิการ
6. รองศาสตราจารย์ วราคม ที่สุกะ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ชินกุล
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
8. รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์
มหาวิทยาลัยมหิดล
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
10. รองศาสตราจารย์ พัฒนะ เรือนใจดี
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
11. รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา แก้วหล้า
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
12. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษ์ตย์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ แก่นอินทร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
14. รองศาสตราจารย์ ดร.สรเสรีบุญ อินทร์ตัน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
15. รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros
Mahamakut Buddhist University
2. Prof. Dr. Thirapat Serirangsan
Sukhothai Thammathirat Open University
3. Prof. Lt. Dr. Banjob Bannaruji
Independent Scholar
4. Prof. Dr. Kanchana Ngaorangsri
Naresuan University
5. Assoc. Prof. Dr. Amnat Buasiri
Education Council, Ministry of Education
6. Assoc. Prof. Warakhom Thisuka
Mahamakut Buddhist University
7. Assoc. Prof. Dr. Chaiyuth Chinokul
National Institute of Development Administration.
8. Assoc. Prof. Dr. Yothin Sawaengdee
Mahidol University
9. Asst. Prof. Dr. Teerachoot Kerdkaew
Hua Chiew Chalermprakiet University
10. Assoc. Prof. Phatthana Rueanchaidee
Ramkhamhaeng University
11. Assoc. Prof. Dr. Wasana Kaewla
Surin Rajabhat University
12. Assoc. Prof. Dr. Suwin Raksat
Mahamakut Buddhist University
13. Assoc. Prof. Dr. Thiraphong Kaenin
Prince of Songkla University
14. Assoc. Prof. Dr. Sansoen Intarat
Suan Dusit University
15. Assoc. Prof. Dr. Chamroen Chuchaisuwan
Rajamangala University of Technology Srivijaya.
16. Assoc. Prof. Dr. Phakdi Phosing
Mahasarakham Rajabhat University
17. Assoc. Prof. Dr. Sanya Khenaphum
Mahasarakham Rajabhat University

18. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
19. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สรรสวัสดิ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
20. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เต๊ะขันหมาก
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
21. รองศาสตราจารย์ ดร. ขวลิท สวัสดิ์ผล
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
22. รองศาสตราจารย์พิเศษ ว่าที่ พ.ต. ดร.สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
23. รองศาสตราจารย์ ดร.อัญฉา หล่อตระกูล
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
24. รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนียง เลื่อมใส
มหาวิทยาลัยศิลปากร
25. รองศาสตราจารย์ ดร. วันทนา เนาวัน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
26. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัชัย ท้าวมิตร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
27. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
28. รองศาสตราจารย์พิเศษ วิชัย ธรรมขอบ
นักวิชาการอิสระ
29. รองศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พานสุวรรณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลัปลิง คงชนะ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เพชรนัจกร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน
มหาวิทยาลัยมหิดล
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาบุตรตระกูล
มหาวิทยาลัยนเรศวร
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ เจนวนิสุข
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน
มหาวิทยาลัยศิลปากร
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอาด บรรเจิดฤทธิ์
มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด
18. Assoc. Prof. Dr. Chonwit Chianchit
Srinakharinwirot University
19. Assoc. Prof. Dr. Phaisan Sansonwisut
Nakhon Sawan Rajabhat University
20. Assoc. Prof. Dr. Kasak Tekhanmak
Thepsatri Rajabhat University
21. Assoc. Prof. Dr. Chawalit Sawatphon
Suan Dusit Rajabhat University
22. Assoc. Prof. Dr. Sawat Chirattitikan
Department of Corrections, Ministry of Justice
23. Assoc. Prof. Dr. Atchara Lotrakun
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
24. Assoc. Prof. Dr. Samniang Leurmsai
Silpakorn University
25. Assoc. Prof. Dr. Wanthana Naowan
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
26. Assoc. Prof. Dr. Sornchai Taomitr
Mahamakut Buddhist University
27. Assoc. Prof. Dr. Sukit Chaimusik
Mahamakut Buddhist University
28. Assoc. Prof. Wichai Thamchop
Independent Scholar
29. Assoc. Prof. Dr. Apichat Pansuwan
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
30. Asst. Prof. Dr. Phlapplueng Khongchana
Srinakharinwirot University
31. Asst. Prof. Dr. Montri Phetnachak
Prince of Songkla University
32. Asst. Prof. Dr. Wutthinan Kanthatian
Mahidol University
33. Asst. Prof. Dr. Wasin Panyawuttrakun
Naresuan University
34. Asst. Prof. Dr. Thatsani Chenwithisuk
Chandakasem Rajabhat University
35. Asst. Prof. Dr. Chonsit Sitisungnoen
Silpakorn University
36. Asst. Prof. Dr. Sa-At Banchoetrit
Stanford University

37. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.อนันท์ ใจสมุทร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
38. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยสร สมบุญมาก
มหาวิทยาลัยนครพนม
39. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
40. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
41. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด ดวงจักร
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
42. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู ภูศรี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
43. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษุกร นาคธน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
44. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชวาล แอร่มหล้า
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
45. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
46. อาจารย์ ดร.จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
47. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสสวาส กุลวงศ์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
48. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี เผือกบัวขาว
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
49. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวา
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
50. อาจารย์ ดร.อนงค์วิญา สาริบุตร
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
51. อาจารย์ ดร.วิยะดา วรานนท์วนิช
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
52. อาจารย์ ดร. กฤษณะ ทองแก้ว
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
37. Asst. Prof. Lt. Jg. Dr. Anan Chaisamut
Surat Thani Rajabhat University
38. Asst. Prof. Dr. Chayason Sombunmak
Nakhon Phanom University
39. Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut
North Bangkok University
40. Asst. Prof. Dr. Chirayu Sapsin
Surindra Rajabhat University
41. Asst. Prof. Dr. Somkhith Duangchak
Chom Bueng Rajabhat University
42. Asst. Prof. Dr. Boonchoo Poosri
Ubon Ratchathani University
43. Asst. Prof. Dr. Witchukon Nakathon
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
44. Asst. Prof. Dr. Chatchawan Araemla
Chom Bueng Rajabhat University
45. Asst. Prof. Dr. Chatuphum Khetchatturat
Khonkaen University
46. Dr. Chitwimon Khlaisuban
Suan Dusit University
47. Asst. Prof. Dr. Manassawas Kullawong
Rajamangala University of Technology Srivijaya
48. Asst. Prof. Dr. Wipavane Phueakbuakhao
Phetchaburi Rajabhat University
49. Asst. Prof. Dr. Seksan Sonwa
Roi Et Rajabhat University
50. Dr. Anongwitya Saribut
Ramkhamhaeng University
51. Dr. Wiyada Waranonwanit
North Bangkok University
52. Dr. Kitsana Thongkaeo
Suratthani Rajabhat University

บทบรรณาธิการ

วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์นี้เป็นปีที่ 7 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2567 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ ซึ่งเนื้อหาสาระในเล่มประกอบด้วยนักวิชาการและเรื่องดังต่อไปนี้

กัญญ์กัญฐ์ กรวิทย์ธนโชติ และคณะ บทความเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร” พบว่า ปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความต้องการ และพฤติกรรมการสื่อสาร ตามลำดับ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรให้ความสำคัญทางด้านจิตใจด้วยการเป็นส่วนหนึ่ง ด้านสังคมด้วยการมีสภาพแวดล้อมที่ดี และด้านความรักจากครอบครัว

ดวงรัตน์ ฤทธิ์ขจร และแสงจิตต์ ไต้แสง บทความเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1” พบว่า 1. ระดับระดับความผูกพันต่อองค์กรและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. บุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ที่ประเภทบุคลากร ระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 แตกต่างกัน 3. ความผูกพันต่อองค์กรกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และ 4. แนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ได้แก่ องค์กรควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน วางแผนระบบการทำงานให้เป็นระบบ จัดบ้านพักสวัสดิการให้กับบุคลากรทุกจังหวัด จัดฝึกอบรม สนับสนุนคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอต่อบุคลากร และควรจัดให้มีกิจกรรมเชื่อมมิตรภาพทั้งในระดับหน่วยงานย่อย และหน่วยงานระดับภาค เพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ชลิตา ละม้ายพันธุ์ และแสงจิตต์ ไต้แสง บทความเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง” พบว่า 1. ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านความสมดุล

ระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านคุณภาพของงานและด้านเวลาในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านค่าใช้จ่าย 2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ได้แก่องค์กรควรมีระบบรักษาความปลอดภัยที่เป็นหลักประกันให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้เพิ่มเติม ควรมีการปรับปรุงค่าตอบแทนและจัดหาสวัสดิการเพิ่มเติม ควรจัดให้มีการอบรม/สัมมนา ควรเปิดโอกาสให้แสดงความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และควรมอบหมายงานให้เหมาะสมเพื่อให้บุคลากรไม่เครียดและมีความสุขกับการทำงาน

ญาณตร ศิริทิปตานนท์ และทิพย์วัลย์ สุรินยาบทความเรื่อง “ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคความเหนื่อยหน่ายในงาน และผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” พบว่า 1. ข้าราชการตำรวจที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และ ข้าราชการตำรวจที่มีสถานภาพ และอายุงานแตกต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน 2. ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ 3. ความเหนื่อยหน่ายในงานโดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ 4. อิทธิพลของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคและความเหนื่อยหน่ายในงานมีผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

สหยศ ทองคำ บทความเรื่อง “การรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว” พบว่า 1. สภาพทั่วไปของการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น คือ 1. ด้านบุคคล 2. ด้านกฎหมาย 3. ด้านความสัมพันธ์ของเครือข่าย 4. ด้านการเมือง 2. กระบวนการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น คือ 1. การสร้างพันธมิตรกับกลุ่มของประชาชน กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มผู้ที่มีฐานะมั่นคง 2. การขยายเครือข่าย บุคคลหรือกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ สามารถเป็นผู้ช่วยในการหาเสียงสนับสนุน 3. การใช้อำนาจที่เกิดจากกฎหมายหรือการแต่งตั้งและการใช้ความเชี่ยวชาญ อำนาจของผู้นำท้องถิ่นเป็นอำนาจตามกฎหมายที่เกิดจากการที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยตรง 4. การใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้ข้อมูลสนับสนุนการสื่อสารเป็นเรื่องที่จำเป็น และต้องมียุทธศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล 5. การใช้สัญลักษณ์ ผู้นำท้องถิ่นจะใช้ตนเองเป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง 6. การใช้ความมุ่งมั่น ผู้นำท้องถิ่นต้องแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการบริหารงาน 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรม โดยการนำหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น คือ 1. การเสียสละเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น 2. การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ 3. การประพฤติ

ในสิ่งที่เป็ประโยชน์แก่ผู้อื่น 4. การไม่เลือกปฏิบัติ มีความเป็นธรรม และให้ความเสมอภาคกับทุกคน

วีระวุธ ภูชนะกิจ และกาญจนา โพธิวิชัย บทความเรื่อง “กลยุทธ์การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย มีอิทธิพลโดยรวมต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมากที่สุด เนื่องจากส่วนประสมทางการตลาด 4Ps เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผน และการบริหารทางการตลาด ซึ่งมีผลในการสร้างความนิยม และเป็นตัวกำหนดที่สำคัญในการตัดสินใจของผู้บริโภค รองลงมาได้แก่ รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค คุณค่าตราสินค้า และการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ตามลำดับ

พระมหาพิสุทธิ สิทธิเมธี บทความเรื่อง “การถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพรตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี” พบว่า 1. กระบวนการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ปัจจัยหลักที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ด้านความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม 2. รูปแบบการพึ่งพาตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ได้ค้นข้อพบ 6 Steps Model คือ Steps 1 Plan (การวางแผน) Steps 2 High Quality (การเพิ่มคุณภาพสูง) Steps 3 Idea (ความคิด) Steps 4 Service (การบริการ) Steps 5 Upgrade (การอัพเกรด) และ Steps 6 Test (การทดสอบ) และส่งเสริมให้เป็น วิสาหกิจชุมชนต้นแบบ ที่มีความมั่นคง มีความยั่งยืน มีความสุข และพึ่งพาตนเองได้สืบไป

วรารัตน์ ศรีพล และงามลมัย ผิวเหลือง บทความเรื่อง “การสนับสนุนจากสังคม ความคาดหวังในการมีบุตร และความเครียดของผู้มีบุตรยาก” พบว่า 1. ผู้มีบุตรยากมีการสนับสนุนจากสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความคาดหวังในการมีบุตรอยู่ในระดับมาก และมีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ลักษณะครอบครัว ระยะเวลารอคอยบุตร และจำนวนครั้งที่พบแพทย์ การสนับสนุนจากสังคมแตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการมีบุตรแตกต่างกัน 3. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านลักษณะครอบครัว และจำนวนครั้งที่พบแพทย์ การสนับสนุนจากสังคมด้านทรัพยากรและด้านอารมณ์แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อความเครียดแตกต่างกัน 4. ความคาดหวังในการมีบุตรมีความสัมพันธ์กับความเครียดทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งด้านสังคม ด้านความความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส ด้านปฏิเสธการดำเนินชีวิตที่ไม่มีบุตร ด้านความต้องการเป็นบิดา-มารดา และด้านความสัมพันธ์ทางเพศ

พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต และคณะ บทความเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎี ปาปนิกรธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม” พบว่า การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า จักขุมา (มีวิสัยทัศน์ ชำนาญในการใช้ความคิด) โดยการสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน วิธูโร (จัดการงานดี ชำนาญด้านเทคนิค) ความเชี่ยวชาญในความรับผิดชอบต่อสังคมและการ ดำเนินการที่ยั่งยืน ความเชี่ยวชาญในการวางแผนและการจัดการ นิสสัยสัมปันโน (มีมนุษยสัมพันธ์ ชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดี การฟังและเข้าใจความต้องการของประชาชน

พระครูสุธีกิตติบัณฑิต (กฤษฎา กิตติโสภโณ) และคณะ บทความเรื่อง “อนาคตภาพ รัฐไทยในอุดมคติในทศวรรษหน้า” พบว่า มี 4 ด้าน 20 อนาคตภาพ ได้แก่ 1. ด้านอนาคตภาพ ประชากรไทย จำนวน 5 อนาคตภาพ 2. ด้านอนาคตภาพดินแดนไทย จำนวน 5 อนาคตภาพ 3. ด้านอนาคตภาพรัฐบาลไทย จำนวน 5 อนาคตภาพ 4. ด้านอนาคตภาพอำนาจอธิปไตยของไทย จำนวน 5 อนาคตภาพ

บรรเจิด ถมปัต บทความเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสิริรินธและเมืองโบราณซำจำปา จังหวัดลพบุรี” พบว่า 1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสิริรินธและเมืองโบราณซำจำปา โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสิริรินธและเมืองโบราณซำจำปา พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ทั้ง 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. การบูรณาการหลัก พุทธธรรมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสิริรินธและเมืองโบราณซำจำปา มีการนำหลักอปริหานิยธรรม 7 มาบูรณาการกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการ ประชุมปรึกษาหารือในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่เป็นนิตยอย่างพร้อมเพรียงกัน ไม่มีการตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิม ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ให้ความเคารพสิทธิมนุษยชน สถานที่ และให้การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน เพื่อนำองค์กรไปสู่ เป้าหมายในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน

ศุภชัย ศักดิ์ตระกูล บทความเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ” พบว่า 1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า หลักผละ 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปัญญาผละ ด้านวิริยะผละ ด้านอนวัชชผละ และด้านสังคหผละ และ กระบวนการบริหารงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติ และด้านการ ปรับปรุง และ 2. รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุน

หมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิมีปัจจัยพื้นฐาน คือ พุทธบูรณาการส่งเสริมโดยการบูรณาการหลักพละ 4 เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดเป็นพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน และนำกระบวนการบริหารงานมาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ

พงศ์นคร โภชากรณ์ บทความเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ” พบว่า 1. การบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า หลักการบริหารจัดการตามหลัก 7S ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐได้ร้อยละ 37.7 และหลักอริยสัจ 4 ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐได้ ร้อยละ 24.9 3. การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ คือ การนำหลักการบริหารจัดการตามหลัก 7S นำมาบูรณาการกับหลักอริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ (สภาพปัญหา) สมุทัย (สาเหตุของปัญหา) นิโรธ (เป้าหมายในการแก้ปัญหา) และ มรรค (แนวทางปฏิบัติ)

พระกฤษฎา กิตติปัญญา และคณะ บทความเรื่อง “ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย” พบว่า 1. ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ และอาชีพ แตกต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวมไม่แตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวทางในการสร้างความไว้วางใจทางการเมือง สรุปได้ดังนี้ ด้านตัวบุคคล ควรมิวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ด้านนโยบาย ควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนตรงกับปัญหา ด้านการสื่อสาร ควรมีวิธีการสื่อสารที่รวดเร็ว ด้านกระบวนการทำงาน ควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผล

พระครูปลัดธวัชชัย ธวัชชยเมธี บทความเรื่อง “พุทธบูรณาการพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก” พบว่า 1. ศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1. ด้านความรู้ 2. ด้านทักษะ และ 3. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1. กระบวนการบริหาร และ 2. หลักไตรสิกขา 3. พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย หลักไตรสิกขา ได้แก่ ด้านศีล สมาธิ และปัญญา

ศิริภัตสร ปิยนันทวารินทร์ และคณะ บทความเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ” พบว่า 1. กระบวนการจัดการฝึกอบรมเยาวชนใช้กระบวนการ PDCA เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการ ใช้มาตรการอย่างเป็นระบบผ่านการวางแผนการ

ฝึกอบรมเยาวชนเพื่อพัฒนาความสามารถและประสิทธิภาพของการฝึกอบรมเยาวชนในทุกขั้นตอน 2. การนำ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ที่เน้นความมีสมาธิ ความเพียร เป็นสำคัญ การบูรณาการการจัดการกับการฝึกอบรมเยาวชนอย่างมีวิริยะอุตสาหะสามารถเติบโตและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตอันเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนและสังคม และ 3. รูปแบบที่รวมหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ากับศาลเยาวชนและการฝึกอบรมเยาวชน ควรทำงานร่วมกันในทุกขั้นตอน ฝึกอบรมเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะและความเข้าใจด้านศีลธรรมของเยาวชนทั่วทั้งจังหวัด

วินัส ธรรมสาโรรัชต์ และคณะ บทความเรื่อง “หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี” พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.80$, $S.D.= 0.61$) เรียงลำดับได้ดังนี้ 1. การพัฒนาดนเองทางวิชาชีพ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับองค์กรและระดับเครือข่าย 2. มีจิตวิญญาณความเป็นครู แสวงหาความรู้ มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล มีจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อประโยชน์ต่อลูกศิษย์ 3. ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ 4. ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยสามารถใช้โปรแกรมเพื่อสร้างสื่อดิจิทัลได้อย่างดี สร้างสรรค์ และมีจริยธรรม และ 5. ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่โดยมีทักษะในการทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา การสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน 2. หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี มีความสัมพันธ์ดังนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 5 ด้าน โดยนำหลักพุทธธรรม ได้แก่ ไตรสิกขา เข้ามาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย 1. ศีล พุทธกรรม โดยประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีทั้งทางกาย วาจา และใจ 2. สมาธิ จิตใจมุ่งมั่น โดยปฏิบัติงานโดยเอาใจใส่ฝึกฝนตรวจสอบผลงานอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทน 3. ปัญญา องค์ความรู้ โดยมีสติและแก้ไขโดยใช้หลักเหตุผล ปฏิบัติขัดเกลากิเลสลดความโลภ โกรธ หลง

วันเพ็ญ วัฒนกุล และคณะ บทความเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้” พบว่า 1. ประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนา ด้านการปรับเปลี่ยน และด้านความพึงพอใจ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ พบว่า กระบวนการบริหารจัดการ และหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ โดยมีประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย การผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน และการพัฒนา โดยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการทั้งฉันทะ

วิริยะ จิตตะ วิมังสา และนำหลักการบริหารจัดการ PDCA มาบริหารเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ทั้งการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงงาน เพื่อให้เกิดการบริหารแบบครบวงจร

ภาคชุดา พูนสุวรรณ และคณะ บทความเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา” พบว่า 1. การท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา 1. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 2. ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 2. หลักสัปปายะ 3. ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาทั้ง 3 ด้านคือ 1. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีประสิทธิภาพ 2. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3. การเชื่อมโยงผลประโยชน์การท่องเที่ยวให้กับชุมชนต่าง ๆ โดยประยุกต์กับหลักสัปปายะ 4. และมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาให้ประสบความสำเร็จ

พระครูศรีปริยัติยาภิรมณ์ (นพพล เขมนว) บทความเรื่อง “การส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกไปเลือกตั้งของประชาชนกรุงเทพมหานคร” พบว่า 1. สภาพการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน พบว่า ประชาชนตระหนักก่อนที่จะตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งว่าการเป็นนักการเมืองจะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง 2. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. รูปแบบการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามหลักสัปปุริสธรรม การมีเสรีภาพของสื่อทำให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชน ออกนอกกรอบมากขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาที่ผ่านโซเชียลมีเดีย อันเป็นสื่อที่มีความทันสมัยและรวดเร็วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภัททวโส บทความเรื่อง “การบูรณาการพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก” พบว่า 1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1. สมรรถนะหลักของบุคลากรได้ร้อยละ 74.6 2. หลักพละ 4 ได้ร้อยละ

75.3 3.การบูรณาการหลักพละ 4 คือธรรมอันเป็นกำลังทั้ง 4 ประการนี้เป็นข้อปฏิบัติที่ทำให้บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1. ปัญญาพละ กำลังความรู้ 2. วิริยพละ นำสู่การปฏิบัติ 3. อนวัชชพละ ชื่อสัตย์สุจริต และ 4. สังคหพละ มีจิตอาสา โดยนำเอาหลักการสมรรถนะหลักของบุคลากร มาผสมผสานหลักพละ 4 ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และ ด้านค่าใช้จ่าย ดังนั้นแล้วส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมากยิ่งขึ้น

พระวิมลมุณี (นันทพันธ์ ปกสฺสโร) บพท ความเรื่อง “รูปแบบประสิทธิภาพผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5” พบว่า รูปแบบประสิทธิภาพผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 การวางแผนบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ กระบวนการบริหารจัดการตามคณะสงฆ์และแกนนำชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้ร่วมนำเสนอโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต่อยอดจากการดำเนินโครงการ มีการปรับรูปแบบการดำเนินงาน เริ่มวางแผนโครงการ เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่าย โดยการประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้บุคคล หน่วยงานเครือข่ายได้เข้าใจ กระบวนการบริหารจัดการตามคณะสงฆ์และแกนนำชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้สะสมผลงานวัด ผลงานชุมชน กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่เป็นรูปธรรม มีการปรับรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อให้สมาชิกชุมชนค่อย ๆ ปรับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

อรัญ พันธ์มูจินดา บพท ความเรื่อง “ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของไทย” พบว่า หลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย ได้แก่ 1. นำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างจริงจังและเด็ดขาด 2. ปรับหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉินให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์บ้านเมือง 3. พัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามที่ประชาชนต้องการ มีความโปร่งใส 4. การกำหนดนโยบายอย่างมีวิสัยทัศน์ มีบังคับใช้กฎหมายที่ให้ความเสมอภาคและเป็นธรรม 5. การบริหารแบบพหุภาคี 6. มีการสื่อสารที่ชัดเจน เปิดเผยกับประชาชน 7. พัฒนากฎหมายที่เอื้อให้เกิดการบริหารขับเคลื่อนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเที่ยงตรงเที่ยงธรรม และยุติธรรม 8. การพัฒนา Application เพื่อให้รัฐบาลสามารถเข้าถึงการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและการเข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง

พระครูใบฎีกากรณ์พัฒน์ กนตวณโณ และคณะ บพท ความเรื่อง “การส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” พบว่า 1. ระดับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) 2. การเปรียบเทียบการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย โดย

จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน มีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยการประยุกต์หลักพุทธธรรมพบว่า 1. ด้านความรับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง มีการประยุกต์สมัยเก่าให้สามารถเข้ากับสมัยใหม่ได้ 2. ด้านเคารพความเสมอภาค คือ ประชาชนทุกคนควรมีส่วนช่วยในการส่งเสริมจิตสำนึกประชาธิปไตย และ 3. ด้านปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนต้องให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ภายในชุมชน ภาครัฐต้องเข้าไปร่วมส่งเสริมจิตสำนึกประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นภายในชุมชน

อภิชัย พิทยานุรักษ์กุล บทความเรื่อง “**ธรรมคัมภีร์ครองโลกกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง**” พบว่า ความต้องการผลประโยชน์ทางการเมืองยุคปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กลุ่มผู้ที่ให้การสนับสนุนนักการเมืองจึงต้องมีการปรับตัวและสร้างเงื่อนไขในการต่อรองกับผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการหรือการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้มีอำนาจกับผลประโยชน์ มนุษย์มีความต้องการในเรื่องปัจจัย 4 มนุษย์จึงมีวิธีการที่จะทำให้ได้มาซึ่งความต้องการด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป การดำเนินการเพื่อแสวงหาผลประโยชน์คือการใช้วิธีการเรียกร้องหากไม่ได้ผลก็จะใช้วิธีการใช้อำนาจต่อรองหรือสร้างแรงกดดันให้ผู้มีอำนาจรัฐทำตาม การนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตการประยุกต์ใช้ก็จะสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และวิธีการในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละคนเป็นสำคัญ

จุไรภรณ์ วิจักขณวงศ์ บทความเรื่อง “**การบริหารโครงการตามหลักพละ 4**” พบว่า 1. ปัญญาพละ ดำเนินการได้โดย ผู้บริหารต้องมีความฉลาดรอบรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองการณ์ไกล มีโยนิโสมนสิการ มีกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานที่ดี เป็นคนใฝ่ศึกษา ปฏิบัติฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ 2. วิริยพละ ดำเนินการได้โดย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในความเพียร ความขยันขันแข็ง ความไม่ย่อท้อในหน้าที่การงานของตน ไม่เกียจคร้าน โครงการก็ต้องมีรางวัลหรือแรงจูงใจให้กับผู้ที่มีความเพียรพยายามด้วย 3. อนวัชขพละ โดยผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน มีความประพฤติและหน้าที่การงานสุจริต ไม่มีข้อบกพร่องเสียหาย การบริหารโครงการตามหลักนี้คือ การกระทำในสิ่งที่ดีที่เป็นมงคล ได้แก่ ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดจารีตประเพณี ไม่ผิดศีล และไม่ผิดธรรม 4. สังคหพละ การบริหารโครงการตามหลักนี้จะเป็นกำลังในการสร้างสังคมให้เข้มแข็ง มีความสามัคคี โดยผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความตั้งใจในการให้ทาน การให้สิ่งของ ทุนทรัพย์ และคำแนะนำอย่างกัลยาณมิตร การพูดจาด้วยความไพเราะ เป็นประโยชน์ ไม่สร้าง

ความแตกแยก ทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นหรือเพื่อนร่วมงาน การวางตัวถูกกาลเทศะ วางตน สม่่าเสมอ และผู้นำจะต้องมีหลักพรหมวิหารธรรมประจำใจด้วย

พระสกลิตย โปธิญาโณ และอ้อมตะวัน สารพันธ์บทความเรื่อง “หลักพุทธธรรม: การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์” พบว่า สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์กรจะ ช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย ตัวมนุษย์ คือ หุ่น โดยมีเป้าหมายของ องค์กร 4 ประการ การสรรหา การพัฒนา การรักษานักงาน และการใช้ประโยชน์ กระบวนการ จัดการทรัพยากรมนุษย์ ทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหาร ทำให้เกิดประโยชน์ในด้านเวลา เป็นวิธีการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง ช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงาน และ และทำให้เกิดคุณค่า ทางสังคม การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารงบประมาณ การบริหารวัสดุอุปกรณ์ และการ บริหารงาน หรือกล่าวโดยรวมว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารคนและงาน เพื่อนำองค์กรบรรลุ เป้าหมายตามที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

เชวงศักดิ์ เอี่ยมสำอางค์ บทความเรื่อง “หลักการและแนวคิดทางการแนะแนว” พบว่า หลักการและแนวคิดที่สำคัญของการจัดบริการแนะแนวในหน่วยงาน เพื่อให้สามารถ นำไปสู่การจัดบริการแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้วิเคราะห์หลักการและแนวคิด ทางการแนะแนว ของประมวลสาระแขนงวิชาการแนะแนว บัณฑิตศึกษา ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใน 6 ประเด็น ได้แก่ 1. ปรัชญาและเป้าหมาย 2. ขอบข่ายของ การแนะแนว 3. จิตวิทยาที่นำมาใช้ในการแนะแนว 4. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว 5. พฤติกรรมผู้ให้และผู้รับบริการทางการแนะแนว 6. การริเริ่มจัดตั้งบริการแนะแนวในหน่วยงาน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า เปิดใจกว้างในการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณใน การเลือกรับข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการศึกษาและปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อริญ พันธุมจินดา บทความเรื่อง “อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญในระบอบ ประชาธิปไตย” พบว่า รัฐสมัยใหม่ที่มีรูปแบบทางการปกครองหรือระบอบการปกครองที่ถือ ประชาชนเป็นใหญ่ โดยเรียกระบอบการปกครองนั้นว่า “ประชาธิปไตย” ซึ่งมีประชาชนเป็นผู้มี อำนาจสูงสุดในรัฐ ปัจจุบันรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้รับการยอมรับอย่าง กว้างขวางและนำไปใช้เป็นระบอบการปกครองในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประเทศที่ปกครอง ระบอบประชาธิปไตยนั้น การแสวงหาเจตจำนงร่วมกันของประชาชนเพื่อนำมากำหนดโครงสร้าง ความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมืองและองค์กรต่าง ๆ ที่ใช้อำนาจรัฐ ทั้งองค์กรที่ใช้อำนาจ ในทางนิติบัญญัติ องค์กรที่ใช้อำนาจในทางบริหาร และองค์กรที่ใช้อำนาจในทางตุลาการ รวมทั้ง การกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งถือเป็นหัวใจ สำคัญในระบอบประชาธิปไตย และข้อตกลงระหว่างประชาชนนั้น คือ “สัญญาประชาคม”

กฤษฎา ไกรสุริยวงศ์ และสายรุ้ง บุบผาพันธ์บทความเรื่อง “การบริหารจัดการองค์กร ด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง” พบว่า การบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์ แห่งโลกเสมือนจริง เป็นการนำปัญญาประดิษฐ์และโลกเสมือนจริง มาประยุกต์ใช้เพื่อการบริหาร

จัดการองค์กรในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรในการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ แนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและระบุโอกาสในการปรับปรุงประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีแห่งโลกเสมือนจริง (Metaverse) เพื่อปรับปรุงการสื่อสารและการทำงานร่วมกันระหว่างพนักงานและลูกค้า ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ

กองบรรณาธิการขอพระคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้อง น่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติ และเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร.

บรรณาธิการวารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(6)
บทบรรณาธิการ	(10)
สารบัญ	(21)
บทความวิจัย :	
แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน กรุงเทพมหานคร	1 - 13
กัญญ์ภัฏฐ์ กรวิทย์ธนโชติ, สุธา สุวรรณภิรมย์, วัลลภ รัฐนัตรานนท์	
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1	14 - 26
ดวงรัตน์ ฤทธิขจร, แสงจิตต์ ไต้แสง	
การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง	27 - 41
ชลิดา ละม้ายพันธุ์, แสงจิตต์ ไต้แสง	
ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคความเหนื่อยหน่ายในงาน และ ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	42 - 57
ญาณตร ศิริทิปตานนท์, ทิพย์วัลย์ สุรินยา	
การรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว	58 - 72
สหายศ ทองคำ	
กลยุทธ์การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของ ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร	73 - 85
วีระวุธ ภูชนะกิจ, กาญจนา โพธิวิชนนท์	
การถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่ม วิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัด สระบุรี	86 - 100
พระมหาพิสุทธิ์ ลิทธิเมธี	
การสนับสนุนจากสังคม ความคาดหวังในการมีบุตรและความเครียดของผู้มีบุตรยาก	101 - 114
วรารัตน์ ศรีพล, งามลย์ ผิวเหลือง	
การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปานิกรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมือง ท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม	115 - 130
พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต, เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, สุรพล สุยะพรหม	
อนาคตภาพรัฐไทยในอุดมคติในทศวรรษหน้า	131 - 140

พระครูสุธีกิตติบัณฑิต (กฤษฎา กิตติโสภโณ), จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, วัชรินทร์ ชาญศิลป์	
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรี รินธรและเมืองโบราณชัยจำปาศักดิ์ จังหวัดลพบุรี	141 - 156
บรรเจิด ถมปัด	
พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน ในจังหวัดชัยภูมิ	157 - 170
ศุภชัย ศักดิ์ตระกูล	
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียน เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ	171 - 184
พวงศันคร โภชากรณ์	
ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่น ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	185 - 199
พระกฤษฎา กิตติปัญโญ, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, พรรษา พุฒยงกุล	
พุทธบูรณาการพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัด พิษณุโลก	200 - 213
พระครูปลัดธวัชชัย ธวัชชัยเมธี	
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาล เยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ	214 - 227
ศิริภัสสร ปิยนันทวารินทร์, บุญทัน ดอกไธสง, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	
หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดราชบุรี	228 - 238
วินัส ธรรมสาโรรัชต์, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, สุรพล สุธะพรหม	
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้าน การศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้	239 - 252
วันเพ็ญ วัฒนกุล, บุญทัน ดอกไธสง, พิเชฐ ทังโต	
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา	253 - 265
ภักขดา พูนสุวรรณ, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, วัชรินทร์ ชาญศิลป์	
การส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ มีผลต่อการใช้สิทธิออกไปเลือกตั้งของประชาชนกรุงเทพมหานคร	266 - 281
พระครูศรีปริยัติยาภิรมย์ (นพพล เขมนว)	
การบูรณาการพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก	282 - 294

พระปลัดพัฒนพงษ์ ภาทวโส	
รูปแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5	295 - 306
พระวิมลมนี (นนทพันธ์ ปภัสโร)	
ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของไทย	307 - 321
อรัญ พันธุมจินดา	
การส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัด นนทบุรี	322 - 334
พระครูใบฎีกากรณ์พัฒน์ กนตวณโณ, สุมาลี บุญเรือง, สุรพล สุษะพรหม	
บทความวิชาการ:	
ธรรมคัมภีร์ครองโลกกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง	335 - 344
อภิชัย พิทยานุรักษ์กุล	
การบริหารโครงการตามหลักพละ 4	345 - 356
จุไรภรณ์ วิจักขณวงศ์	
หลักพุทธธรรม : การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์	357 - 370
พระสถิตย โฟธิญาโณ, อ้อมตะวัน สารพันธ์	
หลักการและแนวคิดทางการแนะแนว	371 - 385
เชวงศักดิ์ เอี่ยมสำอางค์	
อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย	386 - 396
อรัญ พันธุมจินดา	
การบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง	397 - 410
กฤษฎา ไกรสุริยวงศ์, สายรุ้ง บุปผาพันธ์	
ภาคผนวก	411
กระบวนการพิจารณาบทความ	412-413
คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง	415 - 439

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร*

GUIDELINES FOR DEVELOPING THE QUALITY OF LIFE FOR SUCCESS ACHIEVEMENT OF JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE BANGKOK METROPOLIS

กัญญ์กร วิทิตชนโชติ, สุดา สุวรรณภิรมย์, วลลภ รัฐฉัตรานนท์

Khunnutt Korrawitthanachoti, Suda Suwannapiriyom, Wallop Ratchatranon

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: k.khunnutt@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางสังคม ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความต้องการ และพฤติกรรมการสื่อสารที่ส่งผลกระทบต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร รวมถึงการนำเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารของครอบครัวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 1 และเขตที่ 2 ของกรุงเทพมหานคร ด้วยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 380 ราย ทำการใช้เครื่องมือสำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกต และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรแฝงด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด เท่ากับ 0.954

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความต้องการ และพฤติกรรมการสื่อสาร ตามลำดับ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรให้ความสำคัญทางด้านจิตใจด้วยการเป็นส่วนหนึ่ง ด้านสังคมด้วยการมีสภาพแวดล้อมที่ดี และด้านความรักจากครอบครัว

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต; นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น; การพัฒนา; ความสำเร็จ

Abstract

The objectives of this research article were to study the causal relationships of social factors, family factors, demand factors, and communication behaviours that affected the quality of life for success achievement of junior high school students in Bangkok and to present guidelines for developing and increasing the efficiency of family communication that affected the quality of life for the success achievement of junior high school students in Bangkok under Service Areas 1 and 2, conducted by the quantitative research, collected data from 380 students with questionnaires. The results were used to analyse the structural equation model to test the relationship between the latent variables and the observed variables and the relationship between latent variables and latent variables. The alpha coefficient reliability of questionnaires was 0.954.

The results showed that social factors influenced junior high school students' quality of life and success achievement the most, followed by family factors, demand factors, and communication behaviour, respectively. Guidelines for developing the quality of life for the achievement of junior high school students were giving importance to the psychological aspect of being a part of the social aspect by having a good environment and love from family.

Keywords: Quality of Life; Junior High School Students; Development; Successful

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่เป็นเยาวชนซึ่งมีส่วนช่วยในการกำหนดทิศทางของประเทศนั้น ๆ ประเทศไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์มุ่งเน้นการพัฒนาทั้งสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา

คุณภาพชีวิตประชากร ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

การประชุมนานาชาติที่กรุงออตตาวา เมืองหลวงของประเทศแคนาดา ในปี ค.ศ. 1986 ได้มีการระบุไว้ว่าความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ และสังคม บ่งบอกบุคคล หรือลักษณะเฉพาะของกลุ่ม และความปรารถนาที่เกิดขึ้นจริง ความต้องการการเปลี่ยนแปลง หรือการจัดการกับสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อนำไปสู่การสร้างความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ให้กับบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของทรัพยากรมนุษย์ในประเทศนั้นช่วงวัยที่เหมาะสม คือ วัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญของชีวิต และเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ ทำให้วัยรุ่นต้องปรับตัวอย่างมาก ทั้งต่อตนเอง และบุคคลรอบข้าง โดยการเจริญเติบโตของวัยรุ่น มีการพัฒนาทางร่างกาย และสติปัญญาในช่วงอายุประมาณ 12-18 ปี ทำให้การพัฒนาในช่วงวัยดังกล่าวมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้วัยรุ่นเติบโตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต อาทิ ทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow, 1970) ได้กล่าวถึงปัจจัยความต้องการของมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว การมีชีวิตความเป็นอยู่ในที่ดี สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การมีสังคมแวดล้อมที่ดี เป็นส่วนสำคัญในการส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

จากที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าวัยเด็กเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มมีความคิด และมีความเป็นตัวของตัวเองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงวัยมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งนับเป็นช่วงวัยที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร โดยผลการวิจัยนับเป็นประโยชน์ต่อองค์ความรู้ในการวางแผนส่งเสริม และปรับปรุงคุณภาพชีวิตของเด็กให้ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางสังคม ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความต้องการ และพฤติกรรมสื่อสาร ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยแบบสอบถาม มีวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 3) โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครครอบคลุมทั้ง 2 เขตพื้นที่การศึกษา คือ เขต 1 และเขต 2 จากรายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2565 มีจำนวนนักเรียน 113,239 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - ปีที่ 3) โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครครอบคลุมทั้ง 2 เขตพื้นที่การศึกษา คือ เขต 1 และเขต 2 โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากตัวแปรสังเกต ที่ 20:1 (Kline, 2011) โดยการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตจำนวน 19 ตัวแปร ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 ตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (proportion sampling) ที่เท่ากันในแต่ละชั้นภูมิ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามด้วยเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ผู้วิจัยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert, 1932) เพื่อวัดระดับความคิดเห็น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 380 รายด้วยการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการไปยังโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครในเขตพื้นที่การศึกษาครอบคลุมทั้ง 2 เขต โดยผู้วิจัยทำการขอจดหมายจากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้นำมาทำการบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

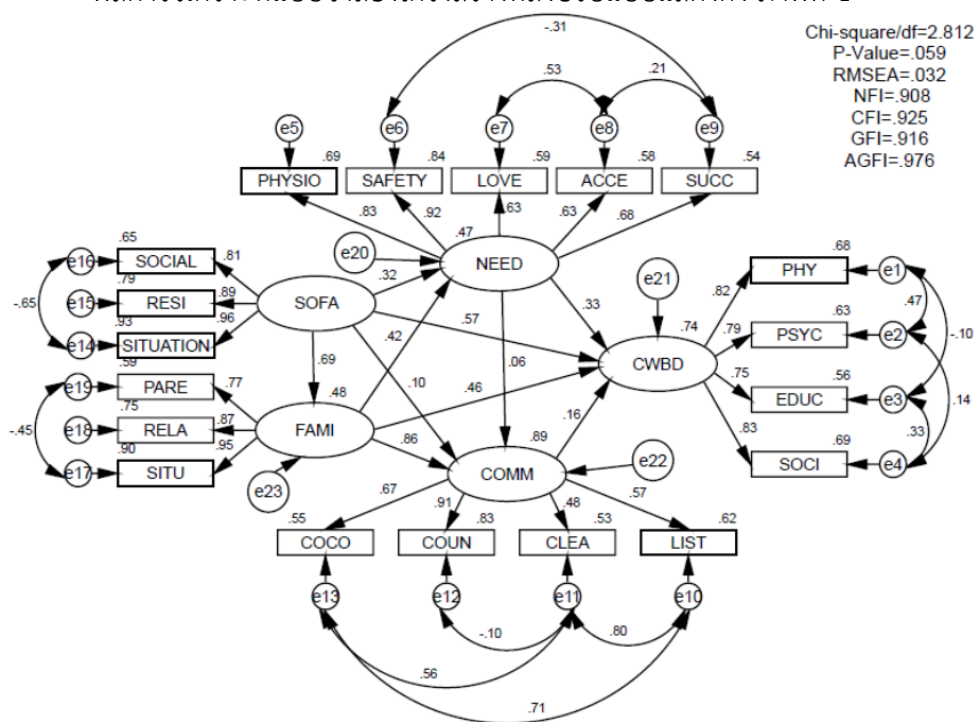
5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของตัวแปร (Multicollinearity Test) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปร (Path Analysis) แล้ว

ทดสอบดัชนีความสอดคล้อง (Fit Indices) พร้อมทั้งปรับแก้ให้เป็นไปตามดัชนีความสอดคล้องที่กำหนด ด้วยวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ตั้งต้นในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติจากความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกต และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรแฝง สรุปผลค่าอิทธิพลของการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างหลังปรับแบบแสดงดัง ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แบบจำลองโครงสร้างหลังปรับ

ผลจากการปรับเปลี่ยนเส้นทางความสัมพันธ์ในแบบจำลองโครงสร้าง ได้ผลลัพธ์ของการปรับแบบจำลอง ดังภาพที่ 1 ทั้งนี้ภายหลังจากการปรับแบบจำลอง พบว่า ตัวชี้วัดความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามเกณฑ์ของดัชนีความสอดคล้อง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ดัชนีความสอดคล้องของข้อมูล

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของความสอดคล้อง	หลังปรับแบบจำลอง	ผลการพิจารณา
P-value	มากกว่า 0.05	0.059	ผ่าน
Chi-square/df	น้อยกว่า 3	2.812	ผ่าน
RMSEA	น้อยกว่า 0.08	0.032	ผ่าน
GFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป	0.916	ผ่าน
AGFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป	0.976	ผ่าน
NFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป	0.908	ผ่าน
CFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป	0.925	ผ่าน

ผลการวิเคราะห์สมการมาตรวัด (Measurement Equations) ของแต่ละตัวแปรแฝง พร้อมค่าสถิติ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการมาตรวัดของแบบจำลอง

Latent Construct	Indicator	Estimated Coefficient	R2	t-value
คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น	ร่างกาย (PHY)	0.82	0.68	-
	จิตใจ (PSYC)	0.79	0.63	12.71
	การศึกษา (EDUC)	0.75	0.56	10.98
	สิ่งแวดล้อมทางสังคม (SOCI)	0.83	0.69	10.23
ปัจจัยทางสังคม(SOFA)	สภาพแวดล้อมทางสังคม (SOCIAL)	0.81	0.65	12.10
	สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย(RESI)	0.89	0.79	18.50
	สถานการณ์ทางสังคม(SITUATION)	0.96	0.93	-
ปัจจัยด้านครอบครัว(FAMI)	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (PARE)	0.77	0.59	15.38
	ความสัมพันธ์ในครอบครัว(RELA)	0.87	0.75	18.72
	สภาพครอบครัว (SITU)	0.95	0.90	-
ปัจจัยด้านความต้องการ (NEED)	ความต้องการทางร่างกาย(PHYSIO)	0.83	0.69	-
	ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (SAFETY)	0.92	0.84	12.30
	ความต้องการความรัก(LOVE)	0.63	0.59	15.16
	ความต้องการเป็นที่ยอมรับ(ACCE)	0.63	0.58	18.22
	ความต้องการความสำเร็จ(SUCC)	0.68	0.54	12.59
พฤติกรรมสื่อสาร (COMM)	การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (COCO)	0.67	0.55	12.55
	การสื่อสารด้วยความเข้าใจ(COUN)	0.91	0.83	15.82
	เนื้อหาชัดเจนตรงต่อเป้าหมาย (CLEA)	0.48	0.53	9.81
	การรับฟังอย่างตั้งใจ (LIST)	0.57	0.62	-

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการมาตรวัดของแบบจำลอง พบว่า

1. คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (CWBD) ประเมินค่าได้จาก 4 ตัวแปรสังเกต ได้แก่ ร่างกาย (PHY) จิตใจ (PSYC) การศึกษา

(EDUC) และ สิ่งแวดล้อมทางสังคม (SOC) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 68, 63, 56 และ 69 ตามลำดับ

2. ปัจจัยทางสังคม (SOFA) ประเมินค่าได้จาก 3 ตัวแปรสังเกต ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางสังคม (SOCIAL) สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย (RESI) และสถานการณ์ทางสังคม (SITUATION) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 65, 79 และ 93 ตามลำดับ

3. ปัจจัยด้านครอบครัว (FAMI) ประเมินค่าได้จาก 3 ตัวแปรสังเกต ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (PARE) ความสัมพันธ์ในครอบครัว (RELA) และสภาพครอบครัว (SITU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 59, 75 และ 90 ตามลำดับ

4. ปัจจัยด้านความต้องการ (NEED) ประเมินค่าได้จาก 5 ตัวแปรสังเกต ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย (PHYSIO) ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (SAFETY) ความต้องการความรัก (LOVE) ความต้องการเป็นที่ยอมรับ (ACCE) และความต้องการความสำเร็จ (SUCC) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 69, 84, 59, 58 และ 54 ตามลำดับ

5. พฤติกรรมการสื่อสาร (COMM) ประเมินค่าได้จาก 4 ตัวแปรสังเกต ได้แก่ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (COCO) การสื่อสารด้วยความเข้าใจ (COUN) เนื้อหาชัดเจนตรงต่อเป้าหมาย (CLEA) และการรับฟังอย่างตั้งใจ (LIST) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสามารถในการอธิบายได้ร้อยละ 55, 83, 53 และ 62 ตามลำดับ

ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และผลรวมของค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงทุกตัวจากแบบจำลองสมการโครงสร้าง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ศึกษา

ปัจจัย	คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น		
	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลทางอ้อม	อิทธิพลรวม
ปัจจัยทางสังคม	0.57	0.40	0.97
ปัจจัยด้านครอบครัว	0.46	0.28	0.74
ปัจจัยด้านความต้องการ	0.33	0.01	0.34
พฤติกรรมการสื่อสาร	0.16	-	0.16

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลโดยรวมต่อ คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความต้องการ และพฤติกรรมการสื่อสาร ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.57 มีอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.40 และมีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 0.97 โดยปัจจัยทางสังคมเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น มีอิทธิพลต่อการกระทำและความคิดของบุคคล ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยสภาพแวดล้อมทางสังคม ให้ความสำคัญเรื่องนักเรียนควรได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูเป็นอย่างดี พร้อมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณกนก รักศรีอักษร (2554) เรื่อง ทักษะทางสังคมของวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เล่นเกมออนไลน์โดยใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ตในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยทางสังคมมีความสำคัญในการช่วยพัฒนาตัวบุคคลให้ประสบความสำเร็จในชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุขในสังคม โดยไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

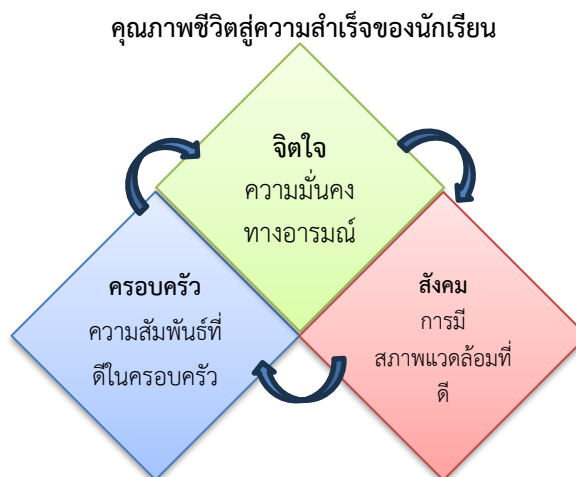
2. ปัจจัยด้านครอบครัวมีอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.46 มีอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.28 และมีอิทธิพลโดยรวมต่อคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 0.74 โดยปัจจัยด้านครอบครัว เป็นสภาพแวดล้อมครอบครัวที่เกี่ยวกับการอยู่อาศัยร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสภาพครอบครัว โดยในด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ให้ความสำคัญกับการที่นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัว และควรปฏิบัติตามแนวทางที่พ่อแม่กำหนดไว้อย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับบทความของสตางค์ ศุภผล (2562) เรื่อง แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัวและการประเมินครอบครัว ที่อธิบายไว้ว่า การที่ทุกคนในครอบครัวสามารถริเริ่มและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นและการต่อรองของลูก ถือเป็นเรื่องปกติ ย่อมหล่อหลอมเด็กให้เป็นคนมีความสามารถ ปรับตัวได้ดี และสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพกับสังคมภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปัจจัยด้านความต้องการมีอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.33 มีอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.01 และมีอิทธิพลโดยรวมต่อ คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 0.34 โดยปัจจัยด้านความต้องการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความต้องการทางร่างกาย ต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ต้องการความรัก ต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม และความต้องการความสำเร็จ เป็นความต้องการที่ทำให้เกิดแรงผลักดัน เพื่อให้ตนสามารถตอบสนองความต้องการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของงานวิจัยของวรพล ฐิติจันทร์ (2562) เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อ

พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย พบว่า อิทธิพลของพฤติกรรมบริโภคนิยมว่ามีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านการเรียนรู้ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยความต้องการทางร่างกายนั้น มุ่งเน้นการที่เด็กควรได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดีต่อสุขภาพ

4. พฤติกรรมการสื่อสารอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลโดยรวม คุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเท่ากับ 0.16 โดยลักษณะการสื่อสารภายในครอบครัว ระหว่างพ่อแม่หรือผู้ปกครองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ละครอบครัวมีบรรทัดฐานของการสื่อสาร ในเรื่องทิศทางเนื้อหา ความหมาย และความหลากหลายในการสื่อสารแตกต่างกัน ซึ่งการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความคิดเห็นมากกับการที่เด็กควรหลีกเลี่ยงการใช้คำหยาบในการสื่อสารกับบุคคลรอบข้าง พร้อมทั้งจะพูดคุยกับบุคคลอื่นแบบเผชิญหน้า และการสื่อสารด้วยความเข้าใจ เด็กควรสื่อสารด้วยความเอาใจเขามาใส่ใจเรา สอดคล้องกับงานวิจัยของนวลฉวี ประเสริฐสุข (2558) เรื่องสื่อสารอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างสุขในครอบครัว พบว่า การสื่อสารต้องระมัดระวังการใช้ข้อความบางอย่างที่อาจทำให้เกิดความขัดข้องหมองใจกัน เพราะจะทำให้เกิดปัญหาได้ ควรคำนึงถึงมารยาทที่ดีในการพูดซึ่งกันและกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความสำเร็จของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร

โดยแนวทางที่เหมาะสมของแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านจิตใจการเป็นส่วนหนึ่ง การรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและของครอบครัว เกิดความมั่นใจเป็นการสร้างคุณค่าในการพัฒนาตนเองในทุกด้านของชีวิต มีความรับผิดชอบและความตั้งใจในการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ตามแบบแผนหรือสังคมที่ดี เกิดการกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น เพราะรู้ว่าความรู้และความเข้าใจที่คุณได้รับจะมีคุณค่าและสามารถนำไปใช้ในอนาคต

2. ด้านสังคมการมีสภาพแวดล้อมที่ดี บรรยากาศแวดล้อมเหมาะสมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความสนใจ รวมถึงความมั่นคงปลอดภัยทางสังคมมีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้เติบโตได้อย่างมั่นใจ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงให้นักเรียนอบอุ่นใจ วางใจต่อสภาพแวดล้อมที่อยู่ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ ส่งผลให้ทั้งทางกายและทางใจ โดยทางกายสามารถพัฒนาทางร่างกายตามวัยได้อย่างเต็มที่ และทางใจคือการให้ความรู้สึกรอบอุ่น มั่นใจ ไว้วางใจจากครอบครัว เพื่อน และการสนับสนุนจากบุคลากรทางการศึกษา ให้นักเรียนได้สำรวจเรียนรู้ความท้าทายใหม่ ๆ

3. ด้านครอบครัวความรัก ช่วยให้นักเรียนเติบโตและพัฒนาทักษะในทุกด้านของชีวิตอย่างมั่นใจ การแสดงออกความรักเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวและความเป็นหนึ่งเดียวกัน เกิดความเข้าใจ สร้างสรรค์และพัฒนาการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ที่สูง และความเข้าใจและการรับฟังที่ดี ความเข้าใจกันในครอบครัวมีความสำคัญและมีความหมายมากในการก้าวไปข้างหน้า และช่วยให้ก้าวผ่านอุปสรรคปัญหา การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การรับฟังปัญหา และรวมกันแก้ไขปัญหาอย่างเข้าใจ คิดวิเคราะห์ แยกแยะ พัฒนาทักษะทางความคิด รวมถึงการรับฟังความต้องการในการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ได้ใช้ศักยภาพได้อย่างเต็มที่ในสิ่งที่สนใจ และพร้อมเรียนรู้ ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ด้านสังคมความพร้อมทางสถานการณ์ทางสังคม เป็นสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ สร้างความรู้สึกให้เป็นหนึ่ง ไม่เกิดความขัดแย้ง สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน โดยสร้างโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกัน เรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เติบโตอย่างมีคุณค่า

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ด้านครอบครัวความเข้าใจและการรับฟังที่ดี ความเข้าใจกันในครอบครัวมีความสำคัญและมีความหมายมากในการก้าวไปข้างหน้า และช่วยให้ก้าวผ่านอุปสรรค

ปัญหา การรับฟังปัญหา เปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจในการวางแผนชีวิตครอบครัวตามสมควร และรวมกันแก้ไขปัญหาย่างเข้าอกเข้าใจ คิดวิเคราะห์ แยกแยะพัฒนาทักษะทางความคิด รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ได้ใช้ศักยภาพได้อย่างเต็มที่ในสิ่งที่สนใจ และพร้อมเรียนรู้ ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นไปอย่างรวดเร็วแม่นยำถูกต้อง และได้ผลสำเร็จที่ดี

3. ด้านจิตใจการได้รับการยอมรับ การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การได้รับโอกาสให้ทำสิ่งใด ๆ ได้รับคำชมเชย หรือยกย่อง เป็นการได้รับการยอมรับให้ผลักดันมีความเชื่อมั่น กระตุ้นการพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้จากภายในจิตใจ โดยเชื่อมั่นในตนเอง และได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในกระบวนการเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการเรียนรู้เพื่อให้มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนั้น ควรเพิ่มพื้นที่การศึกษาโดยขยายวงเป็นในประเทศไทย รวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพและความสามารถของเด็กในปัจจัยด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค เป็นต้น

2. การศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรขยายกลุ่มตัวอย่าง โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่แตกต่างกันระหว่างช่วงอายุ เพื่อศึกษาถึงนั้นมีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

นวนฉวี ประเสริฐสุข. (2558). สื่อสารอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างสุขในครอบครัว. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 8(2), 737-747.

พรรณกนก รักศรีอักษร. (2554). *ทักษะทางสังคมของวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เล่นเกมออนไลน์โดยใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ตในกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. (2560). *สภาพจิตใจของวัยรุ่น*. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramamental/generaldoctor/06062014-0847>

- วรพล อู่อัจฉรินทร์. (2562). รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- สตางค์ ศุภผล. (2562). แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัวและการประเมินครอบครัว. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.cpirid.in.th/editors/userfiles/files/SG_Family.pdf
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. (2565). ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://eoffice.sesao1.go.th/info>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศระยะยาว (พ.ศ. 2565 - 2580). สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13502
- Kline, R.B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. New York: Guilford Press.
- Likert, R. (1932). A technique for measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140(1), 5-55.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality* (2nd ed.). New York: Harpers and Row.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1^{*}

MOTIVATION FOR WORK PERFORMANCE OF PERSONNEL UNDER THE OFFICE OF THE PROSECUTOR REGION 1

ดวงรัตน์ ฤทธิ์ขจร, แสงจิตต์ ไต้แสง

Duangrat Ritkhajorn, Sangjit Taisang

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: Joyd2008@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรและระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน จำแนกตามประเภทของบุคลากร ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และ 4. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 212 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หาความสัมพันธ์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน และวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับระดับความผูกพันต่อองค์กรและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. บุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ที่ประเภทบุคลากร ระยะเวลาการปฏิบัติงาน แตกต่างต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 แตกต่างกัน 3. ความผูกพันต่อองค์กรกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และ 4. แนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ได้แก่ องค์กรควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน วางแผนระบบการทำงานให้เป็นระบบ จัดบ้านพักสวัสดิการให้กับบุคลากรทุกจังหวัด จัดฝึกอบรม สนับสนุน

^{*}Received September 10, 2023; Revised September 25, 2023; Accepted September 27, 2023

คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอต่อบุคลากร และควรจัดให้มีกิจกรรมเชื่อม
มิตรภาพทั้งในระดับหน่วยงานย่อย และหน่วยงานระดับภาค เพื่อเป็นแรงจูงใจในการ
ปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: แรงจูงใจ; การปฏิบัติงาน; สำนักงานอัยการภาค 1

Abstract

The objectives of this research article were as follows: 1. To study the level of commitment to the organisation and the level of motivation to work. 2. To compare the motivation to work, classified by type of personnel and working length; 3. To study the relationship between organisational commitment and work motivation, and 4. To study guidelines for developing work motivation of personnel under the Office of the Prosecutor Region 1. The tools used for quantitative research were a questionnaire and Data collected from 212 samples. Frequencies, percentages, means, and standard deviations analysed data. Test the hypothesis by using the F-value test. One-way analysis of variance was used to find relationships using the correlation coefficient. For qualitative research, data were collected by in-depth interviews with 11 key informants and analysed using content and context analysis techniques.

The research results found that: 1. The overall level of commitment to the organisation and motivation for personnel work under the Prosecutor's Office Region 1 was high. 2. Personnel under the Office of the Prosecutor Region 1 with different duration of work, had different opinions on the motivation for the performance of personnel under the Prosecutor's Office Region 1. 3. Organizational commitment and the motivation for the work performance of the personnel under the Prosecutor's Office Region 1 were by overall related at a moderate level. and 4. Guidelines for developing work motivation of personnel under the Office of the Prosecutor Region 1 were: The organisation should prepare the work manual, plan the work system systematically, provide welfare housing for personnel in every province, provide training and computer support for operations to be sufficient for

personnel, and there should be activities to build friendships at both the sub-unit levels. And regional agencies for the work. Incentives.

Keywords: Motivation; Operations; Prosecutor's Office Region 1

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ หรือ คน เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด สำหรับการปฏิบัติงานภายในองค์กร และแรงจูงใจในการทำงาน เมื่อได้รับการตอบสนองก็ทำให้เกิดความพึงพอใจและแสดงพฤติกรรมในทางบวก ถ้าได้รับแรงจูงใจในการทำงานที่ดีและเหมาะสมก็จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สิริพัตร พรหมหมณี, 2558) สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของ Maslow และทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg (1959) พบว่า แรงจูงใจในการทำงานเป็นสิ่งที่มียุทธผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร และสมควรได้รับนอกเหนือจากเงินเดือน ค่าจ้างที่ได้รับตามปกติ โดยธรรมชาติของมนุษย์เมื่อได้รับการตอบสนองก็ทำให้เกิดความพึงพอใจ และแสดงพฤติกรรมในทางบวก ถ้าได้รับแรงจูงใจในการทำงานที่ดีและเหมาะสมก็จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความผูกพันต่อองค์กรและเต็มใจทำงานอยู่กับองค์กรต่อไป (วรรณ อารวรรณ์, 2557)

ปัจจุบันหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 มีบุคลากรยื่นคำร้องขอย้ายไปรับราชการยังสำนักงานอัยการแห่งอื่นในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก มีลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างเหมาลาออกจากราชการ เนื่องจากสอบบรรจุเข้ารับราชการ ต้องการหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการทำงาน หรือได้งานใหม่ที่ให้ค่าตอบแทนมากขึ้น ส่งผลให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 มีจำนวนน้อยลง ซึ่งลักษณะงานของธุรการแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. งานเกี่ยวกับสารบรรณคดี
2. งานธุรการทั่วไป

ซึ่งจะต้องปฏิบัติงานให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด เมื่อบุคลากรมีจำนวนจำกัด ส่งผลให้ปฏิบัติงานไม่ตรงตามสายงาน ปริมาณงานมีจำนวนมากเพิ่มขึ้นทุกปี งานในหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 มีมากขึ้นตามไปด้วย ทำให้การปฏิบัติงานราชการ ขาดความต่อเนื่อง และการทำงานล่าช้าเนื่องจากต้องมีการสอนงานให้กับบุคลากรที่ย้ายมาใหม่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคลากรขาดแรงจูงใจและความผูกพันในการปฏิบัติงาน

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจในการที่จะศึกษาถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 เพื่อจะนำ

ผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มุ่งเน้นการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับระดับความผูกพันต่อองค์กรและระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 จำแนกตามประเภทของบุคลากร ระยะเวลาการปฏิบัติงาน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการ ภาค 1 จำนวนประชากรทั้งหมด 450 คน (สำนักงานอัยการสูงสุด, 2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 จำนวน 212 คน คำนวณโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1976) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน .05

2.3 การวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง โดยแบ่งเป็นอัยการ (ผู้บริหาร) ผู้อำนวยการ สำนักอำนวยการ และตัวแทนผู้ปฏิบัติงาน สำนักงานอัยการในเขตพื้นที่จังหวัดอ่างทอง (สังกัดสำนักงานอัยการภาค 1)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นแบบตรวจสอบรายการ ความคิดเห็นเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item objective congruency index : IOC) พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.50 และการทดสอบความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.95 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 จำนวน 212 คน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามสแกนคิวอาร์โค้ดผ่านโทรศัพท์มือถือ เพื่อเข้าไปดำเนินการตอบแบบสอบถามออนไลน์ ผู้วิจัยให้เวลาผู้ตอบแบบสอบถาม 10 วันทำการ

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่และร้อยละ อธิบายระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมานสำหรับทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างก็จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด และใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเพื่อหาความสัมพันธ์

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในสังกัดสำนักงาน อัยการภาค 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันต่อองค์กรของ
บุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 โดยภาพรวม

ความผูกพันต่อองค์กร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกในองค์กร	4.12	.557	มากที่สุด
2. ความเต็มใจทุ่มเท ความพยายามเพื่อองค์กร	4.27	.517	มาก
3. ความเชื่อมั่น การยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร	4.22	.489	มากที่สุด
4. ความจงรักภักดีต่อองค์กร	4.08	.482	มาก
5. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวต่อองค์กร	4.01	.515	มาก
โดยรวม	4.14	.512	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการ
ภาค 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .512) และเมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ ความเต็มใจทุ่มเท ความ
พยายามเพื่อองค์กร ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .489) รองลงมาคือ ความเชื่อมั่น การยอมรับ
เป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .557) ความปรารถนาที่จะเป็นสมาชิก
ในองค์กร ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .517) ความจงรักภักดีต่อองค์กร ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .482)
และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวต่อองค์กร ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .515) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัด สำนักงานอัยการภาค 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ
บุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 โดยภาพรวม

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงาน อัยการภาค 1	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความสำเร็จ	4.08	.411	มาก
2. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ	3.81	.735	มาก
3. ด้านความก้าวหน้า	3.87	.596	มาก
4. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.68	.660	มาก
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.92	.550	มาก
โดยรวม	3.87	.590	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .590) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .411) รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .550) ด้านความก้าวหน้า ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .596) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = .735) และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = .660) ตามลำดับ

3. ผลการการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 จำแนกตามประเภทบุคลากร และระยะเวลาการปฏิบัติงาน
ตารางที่ 3 สรุปผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 โดยจำแนกตามประเภทบุคลากร และระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	F-test	Sig.	ระดับ	
			ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. ประเภทบุคลากร	42.472	0.000*	✓	
2. ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	7.392	0.000*	✓	

จากตารางที่ 3 ผลการการเปรียบเทียบ พบว่า บุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ที่ประเภทบุคลากร ระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 แตกต่างกัน

3.1 ประเภทบุคลากรต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านความก้าวหน้า แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงได้เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD (Fisher's Least Significant Difference) พบว่า ข้าราชการธุรการ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านความก้าวหน้ามากกว่าลูกจ้างประจำ และมากกว่าจ้างเหมาบริการ

3.2 ระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ด้านความสำเร็จ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้า และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงได้เปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Fisher's Least Significant Difference) พบว่า ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 5 – 10 ปี มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จ มากกว่า ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 11 – 15 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้า

และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมากกว่าระยะเวลาการปฏิบัติงาน 5 -10 ปี มากกว่าระยะเวลาการปฏิบัติงาน 11-15 ปี และมากกว่าระยะเวลาการปฏิบัติงาน 16 ปีขึ้นไป

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1

ตารางที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1

ภาพรวม		ความผูกพันต่อองค์กร
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1	Pearson Correlation	.701**
	Sig. (2-tailed)	.000
	ระดับความสัมพันธ์	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. แนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1

ด้านที่ 1 ด้านความสำเร็จ องค์กรควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน ควรมีการวางแผน กำหนดทิศทางระบบการทำงานให้เป็นระบบ เป็นขั้นตอนชัดเจน มอบหมายงานให้มีปริมาณที่เหมาะสมต่อบุคลากร เพื่อเป็นการลดความล่าช้า ผิดพลาด ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามขั้นตอน ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

ด้านที่ 2 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ องค์กรควรจัดบ้านพักสวัสดิการให้กับบุคลากรที่โยกย้ายและบรรจุใหม่ทุกจังหวัด รวมทั้งปรับปรุงบ้านพักสวัสดิการที่มีอยู่แล้วให้มีความปลอดภัย เพื่อเป็นการลดค่าครองชีพและให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ด้านที่ 3 ด้านความก้าวหน้า องค์กรควรส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญในงานอาชีพทั้งภายในองค์กรและร่วมกับหน่วยงานอื่น สนับสนุนทุนการศึกษาต่อ ในสาขาเฉพาะที่องค์กรขาดแคลนหรือศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้

ด้านที่ 4 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน องค์กรควรสนับสนุนคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอต่อบุคลากร และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร

ทำงาน พัฒนารูปแบบการให้บริการให้มีความทันสมัย มีความหลากหลาย เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการปฏิบัติงาน

ด้านที่ 5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์กรควรจัดให้มีกิจกรรมเชื่อม มิตรภาพ ความสัมพันธ์อันดีทั้งในระดับหน่วยงานย่อย และหน่วยงานระดับภาค เช่น กีฬา กีฬา กิจกรรมวันสำคัญขององค์กร จัดประชุมร่วมกันในทีม จัดสัมมนา และจัดพื้นที่ภายใน สำนักงานเพื่อสร้างมูฟออนคลายร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริวรรณ บัวโชติ และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2565) เรื่อง ความผูกพันของข้าราชการธุรการที่มีต่อ สำนักงานอัยการภาค 6 พบว่า ความผูกพันของข้าราชการธุรการที่มีต่อสำนักงานอัยการ ภาค 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความต้องการที่จะดำรงความเป็นสมาชิกขององค์กร รองลงมา คือ การยอมรับ เป้าหมาย นโยบายการบริหารขององค์กร และการทุ่มเทและพยายามในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิญาภรณ์ เต็งพานิชกุล (2558) เรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตบางแค พบว่า บุคลากรฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักเขตบางแค มีความผูกพันต่อ องค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความเต็มใจและทุ่มเท ในการทำงานเพื่อองค์กรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร และด้านความต้องการที่จะดำรงความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร ตามลำดับ

2. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของจรี วรรณ เจริญกุล (2558) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงาน ตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า ข้าราชการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินให้ความสำคัญกับแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานในด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้าน ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านการได้รับการยอมรับ ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของสิริพัตร พรหมมณี (2558) เรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานคดีอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีแรงจูงใจใน การปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านที่ค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการ ภาค 1 จำแนกตามประเภทของบุคลากร ระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ที่ประเภทบุคลากร ระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 แตกต่างกันไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชร แยมชู (2563) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานใหญ่ พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานใหญ่ จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเกศณรินทร์ งามเลิศ (2559) เรื่อง แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน และลูกจ้าง องค์การคลังสินค้า พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบแรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน และลูกจ้าง องค์การคลังสินค้า จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการ ภาค 1 สอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพัฒน์ วีระเวช (2563) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจกับความผูกพันในงานของข้าราชการเรือนจำกลางคลองเปรม พบว่า ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จในงาน ควรจัดคู่มือวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้านความก้าวหน้าในงาน ควรประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร ตามคุณภาพงานที่ได้รับ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควรมีการจัดประชุมหารือกันระหว่างทุกฝ่ายและร่วมมือกัน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ควรจัดหาที่พักอาศัยที่มีมาตรฐานให้แก่บุคลากรโดยคำนึงความปลอดภัย และเครื่องอำนวยความสะดวกที่เป็นอื่น ๆ จะทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงานเพิ่มมากขึ้นและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลวรรณ ปานประดิษฐ์ (2560) เรื่อง แรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง พบว่า ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน องค์การควรส่งเสริมให้พนักงานได้เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาองค์กรสืบต่อไป และควรส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน องค์การควรจัดให้มีการพบปะสังสรรค์กันระหว่างเพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน องค์การควรจัดให้มีมุมพักผ่อนขณะเวลาพักจากการปฏิบัติหน้าที่ที่เหมาะสม เพื่อเป็นการผ่อนคลายให้กับพนักงาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแรงจูงใจ
ในการปฏิบัติงานที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวต่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ใน 5 ด้าน

ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้บุคลากรในองค์กร เกิดความสัมพันธ์อันดีและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

2. จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ใน 5 ด้าน ผู้บริหารควรจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้ถูกต้องตามลักษณะในการปฏิบัติงาน และคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลักสำคัญ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

องค์กรควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ได้รับการฝึกอบรมพัฒนาตนเองค้นหาความรู้ใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน และองค์กรควรมีแผนพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐอย่างเหมาะสม และมีความต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาคอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

2. ควรศึกษาตัวแปรตามด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางสำหรับองค์กรในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

3. ควรนำผลการวิจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานอัยการภาค 1 ให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ปานประดิษฐ์. (2560). แรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง (การค้นคว้าอิสระระดับปริญญาตรี). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เกศณรินทร์ งามเลิศ. (2559). แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน และลูกจ้าง องค์การคลังสินค้า (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จรี วรณาเจริญกุล. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.

- ณัฐพัฒน์ ชีวะเวช. (2563). แรงจูงใจกับความผูกพันในงานของข้าราชการเรือนจำกลางคลองเปรม (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- พิญาภรณ์ เต่งพานิชกุล. (2558). ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตบางแค (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- มณีนรัตน์ ทองอิน. (2564). แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรรณ อารณ. (2557). แรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการรัฐสภาระดับปฏิบัติงาน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- วัชร แยมชู. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานใหญ่ (การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศิริวรรณ บัวโชติ และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2565). ความผูกพันของข้าราชการธุรการที่มีต่อสำนักงานอัยการภาค 6. วารสารการพัฒนาศาสตร์การเรียนรู้สมัยใหม่, 7(5), 140-152.
- สำนักงานอัยการสูงสุด. (2565). ประวัติสำนักงาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจและอำนาจหน้าที่ และโครงสร้างบุคลากร. สืบค้น 15 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.ago.go.th/oagsite/>.
- สิริพัตร พรหมมณี. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานคดีอาญาสำนักงานอัยการสูงสุด กรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง) นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- Herzberg, F. (1959) *The Motivation to Work*. New York: John Wiley & Sons.
- Yamane, T. (1976). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd Ed.). New York: Harper & Row.

**การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง***

**QUALITY OF WORK-LIFE DEVELOPMENT AFFECTING WORK EFFICIENCY
OF PERSONNEL UNDER ANGTHONG PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE**

ชลิดา ละม้ายพันธุ์, แสงจิตต์ ไตแสง

Chalida Lamaiphan, Sangjit Taisang

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: 76477052@aru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ระดับคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ 2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 330 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน และวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านคุณภาพของงานและด้านเวลาในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านค่าใช้จ่าย 2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผล

*Received August 25, 2023; Revised September 5, 2023; Accepted September 6, 2023

ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ได้แก่องค์กรควรมีระบบรักษาความปลอดภัยที่เป็นหลักประกันให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้เพิ่มเติม ควรมีการปรับปรุงค่าตอบแทนและจัดหาสวัสดิการเพิ่มเติม ควรจัดให้มีการอบรม/สัมมนา ควรเปิดโอกาสให้แสดงความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และควรมอบหมายงานให้เหมาะสมเพื่อให้บุคลากรไม่เครียดและมีความสุขกับการทำงาน

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณภาพชีวิต; ประสิทธิภาพ; การปฏิบัติงานของบุคลากร

Abstract

The objectives of this research article were as follows: 1. To study the quality of work life and effectiveness of work. 2. Guidelines for developing working life that affected the personnel's working performance. The research methodology was mixed methods. The quantitative research collected data from 330 personnel under the Ang Thong Primary Educational Service Area Office with questionnaires. Data were analysed using the hypothesis's frequency, percentage, and average standard deviation test using one-way ANOVA and LSD. The qualitative research collected data through interviews with 11 key informants and analysed using analytical, contextual content analysis techniques.

The results showed that: 1. The life quality for the work performance of personnel under Angthong Primary Educational Service Area Office was high. Knowledge and ability development were at a high level. The second level was the work-life balance performance of personnel under the Angthong Primary Educational Service Area Office at a high level, respectively. The work performance efficiency of personnel under the Angthong Primary Educational Service Area Office was high. The quality of work and time to perform work were high. The second level was the expenses. 2. Guidelines for developing the quality of life for the work performance of personnel under Angthong Primary Educational Service were that the organisation should have a security system as the guaranteed system for the personnel. Training programs for career skill improvement should be provided as additional compensation and welfare. There should be training and seminars to show

their abilities and performance, and appropriate work should be assigned so that the personnel would not be stressed and perform work happily.

Keywords: Quality of Life Development; Efficiency; Personnel Performance

บทนำ

การทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง อาจกล่าวได้ว่าการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมใด ๆ คาดกันว่ามนุษย์ได้ใช้เวลาถึงหนึ่งในสามของชีวิตเป็นอย่างน้อยอยู่ในที่ทำงาน และยิ่งเชื่อว่าในอนาคตอันใกล้มนุษย์จำเป็นต้องใช้เวลาของชีวิต เกี่ยวข้องกับการทำงานเพิ่มขึ้นไปอีก ซึ่งคนวัยแรงงานเป็นกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่สุดของโครงสร้างประชากรไทย เป็นกลุ่มคนที่เป็นกำลังสำคัญ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ จึงเป็นกลุ่มประชากรที่ภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญ ไม่เพียงในการพัฒนาศักยภาพแต่รวมถึงคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย เมื่อพิจารณาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ให้คนทำงานในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข ในขณะเดียวกันคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of Work Life) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานปัจจุบัน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญ เป็นต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่า ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ต้องเข้าสู่ระบบการทำงานต้องทำงานเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้และตอบสนองความต้องการพื้นฐาน เมื่อคนต้องทำงานในที่ทำงานเป็นส่วนใหญ่ จึงควรมีสถานะที่เหมาะสมทำให้เกิดความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้สึกมั่นคงทั้งสุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางอารมณ์ สุขภาวะทางจิตวิญญาณ และสุขภาวะทางสังคม คุณภาพชีวิตการทำงานมีผลต่อการทำงานมาก กล่าวคือ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่องาน และทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมในเรื่องสุขภาพจิตช่วยให้เจริญก้าวหน้า มีการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพขององค์กรและยังช่วยลดปัญหาการขาดงาน การลาออกลดอุบัติเหตุ และส่งเสริมให้ได้ผลผลิตและการบริการที่ดีทั้งคุณภาพและปริมาณ (ทิพวรรณ ศิริคุณ, 2542)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่ในปัจจุบันพบว่าการจัดการเรียนการสอน ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ประสบปัญหาความเครียด ไม่มีความสุขในการทำงาน โดยมีสาเหตุจากครอบครัว ครูและบุคลากรบางคนมีปัญหาครอบครัว ด้านการเงิน สถานการณ์การเงินขาดสภาพคล่อง ด้านการทำงาน ครูและบุคลากรมีภาระงานมากเกินไป เช่นครูและบุคลากร

ไม่ได้มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว แต่มีบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งมีบุคลากรไม่ครบตามโครงสร้างของการบริหารองค์กรครูและบุคลากรบางคนเป็นทั้งครูผู้สอน หัวหน้างาน หัวหน้าฝ่ายบริหาร บางครั้งภาระงานที่ได้รับมอบหมายมีมากกว่าการจัดการเรียนการสอน ด้านสังคม ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการครูและบุคลากรด้วยกันในสถานศึกษา หากสถานศึกษาใดมีความขัดแย้งแบ่งเป็นกลุ่ม เป็นฝ่าย เกิดความแตกแยกกัน ทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์งาน ด้านสุขภาพของครูและบุคลากร รวมทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร ดังนั้น ปัจจัยที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอน หากครูและบุคลากรมีความสุขในการทำงาน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี ก็จะทำให้มีกำลังใจในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ซึ่งการทำงานอย่างมีความสุขนั้น เป็นสิ่งที่ครูและบุคลากรนั้นปรารถนา ปัจจุบัน กระแสการสร้างการทำงานอย่างมีความสุขในประเทศไทยได้เริ่มแพร่หลายมากยิ่งขึ้น สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่บุคลากรรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำงานแล้วรู้สึกมีความสุข รู้สึกถึงความมั่นคงในงาน การเจริญเติบโตก้าวหน้า กระตือรือร้นในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย สนุกกับงาน มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานและสภาพแวดล้อมที่ดี ที่เอื้ออำนวยให้เกิด ความสุขในการทำงาน ลดความเครียดและความขัดแย้งภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและ พัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ภัทรดนัย ฉลองบุญ, 2561)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจและเห็นถึงความจำเป็นที่จะศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง” เกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ทั้งในทางวิชาการและเป็นแนวทางการ พัฒนาให้กับองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองอ่างทอง อำเภอไชโย อำเภอป่าโมก อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอวิเศษชัยชาญ อำเภอสามโก้ และอำเภอแสวงหา จำนวนประชากรทั้งหมด 1,882 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง คำนวณโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1976) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงโดยเป็นผู้บริหารของสถานศึกษา ระดับหัวหน้ากลุ่มงาน และระดับผู้ปฏิบัติงาน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นแบบตรวจสอบรายการ ความคิดเห็นเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามใน 2 ด้าน คือ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item – objective congruence: IOC) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.901) ความเชื่อมั่น โดยวิธีของครอนบาช เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.970

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 330 คน โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามผ่าน Google Form ให้กับบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ทั้ง 7 อำเภอ โดยมีระยะเวลาการเก็บ

ข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน – มิถุนายน 2566 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือค่าความถี่ และค่าร้อยละ อธิบายระดับการรับรู้และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมานสำหรับทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเมื่อพบว่ามีความแตกต่างก็จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด การวิจัยเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวม

คุณภาพชีวิตในการทำงาน	ระดับ		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน	3.61	0.76	มาก
ด้านความมั่นคงและก้าวหน้า	3.77	0.67	มาก
ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสม	3.69	0.74	มาก
ด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน	3.83	0.63	มาก
ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน	3.88	0.61	มาก
ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน	3.87	0.80	มาก
โดยรวม	3.77	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.55) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.80) ด้านสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.63) ด้านความมั่นคงและก้าวหน้า ($\bar{X} = 3.77$,

S.D. = 0.67) ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.74) และด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.76) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวม

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ระดับ		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
ด้านคุณภาพของงาน	3.99	0.57	มาก
ด้านปริมาณงาน	3.84	0.61	มาก
ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน	3.99	0.79	มาก
ด้านค่าใช้จ่าย	3.98	0.59	มาก
โดยรวม	3.95	0.54	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.54) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.57) และด้านเวลาในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.78) รองลงมา คือ ด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.59) และด้านปริมาณงาน ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ตารางที่ 3 สรุปผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยจำแนกตามอาชีพ ประเภทบุคลากรและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	T - test	F-test	Sig.	ระดับ	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
อาชีพ	5.995		0.015	-	✓
ประเภทบุคลากร		15.221	0.000	-	✓
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน		5.63	0.001	-	✓

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อาชีพ ประเภทบุคลากรและ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ด้านที่ 1 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงานองค์กรควรจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยภายในองค์กร และควรจัดให้มีอุปกรณ์สำนักงานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน เช่น คอมพิวเตอร์ โต๊ะทำงานให้เพียงพอและเหมาะสมต่อจำนวนบุคลากร

ด้านที่ 2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านความมั่นคงและก้าวหน้าองค์กรควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ ความสามารถได้อย่างเต็มที่ และมีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการฝึกอบรมหรือเข้ารับการศึกษาคู่ในระดับที่สูงขึ้นเพื่อความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ

ด้านที่ 3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมองค์กรควรมีการปรับเลื่อนค่าตอบแทนและพิจารณาเกี่ยวกับค่าตอบแทนให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานและควรจัดหาสวัสดิการเพิ่มเติมเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ด้านที่ 4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงานองค์กรควรมีการจัดอบรมสัมมนา หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเสริมสร้างสัมพันธ์ ความสามัคคีที่ดีระหว่างบุคลากรภายในองค์กร

ด้านที่ 5 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน องค์กรควรสนับสนุนหรือจัดอบรมหลักสูตรให้บุคลากร เพื่อเพิ่มทักษะและพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเพื่อความก้าวหน้าของบุคลากร

ด้านที่ 6 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงานองค์กรควรมีการปรับปรุงขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้มีความกระชับ ไม่ซ้ำซ้อน เพื่อลดเวลาในการปฏิบัติงาน และมีการมอบหมายภาระงานให้เหมาะสมกับบุคลากร ไม่มอบหมายงานให้หนักเกินไป เพื่อให้บุคลากรไม่เครียด ไม่มีปัญหา กับชีวิตครอบครัวและมีความสุขกับการปฏิบัติงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีประเด็นน่าสนใจซึ่งนำมาอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชญกร บุตดารวม (2557) เรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 2 (จังหวัดอุบลราชธานี) พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของมุตอฟา หมัดบินเฮด (2565) เรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง พบว่า คุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีการพัฒนาและปรับตัวให้มีชีวิตที่มีความสุขจากการทำงาน เพราะงานเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์ การมีงานทำช่วยทำให้มนุษย์สามารถสนองความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต เป็นแหล่งที่มารายได้ งานเป็นตัวกำหนดสถานภาพและตำแหน่งทางสังคม ลักษณะของงานเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดคุณภาพชีวิต คุณภาพชีวิตในการทำงานถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร การให้ความเอาใจใส่ต่อทรัพยากรบุคคลจึงถือเป็นเรื่องที่ควรกระทำ เพราะจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ หากมีการมอบรางวัล ประกาศเกียรติคุณและมอบเครื่องหมายเกียรติยศให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีและรับผิดชอบหน้าที่เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน สร้างแรงจูงใจและทำให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ปฏิบัติงานเต็มความสามารถ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ดีขึ้น

2. ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมพงศ์ รัตนนุพงศ์ (2558) เรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานศูนย์ข่าว SMM พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนภรณ์ พรณราย (2565) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานเป็นเรื่องของการใช้ปัจจัยและกระบวนการ

ในการดำเนินงาน โดยมีผลผลิตที่ได้รับเป็นตัวกำกับ การแสดงประสิทธิภาพของการดำเนินงานใด ๆ อาจแสดงค่าของประสิทธิภาพในลักษณะการเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายในการลงทุนกับผลกำไรที่สูงกว่าต้นทุนก็ยิ่งแสดงถึงประสิทธิภาพมากขึ้น ประสิทธิภาพอาจไม่แสดงออกมาเป็นค่าของประสิทธิภาพเชิงตัวเลข แต่จะแสดงด้วยการบันทึกถึงลักษณะการใช้เงิน วัสดุ คน และเวลาในการปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่า ประหยัด ไม่มีการสูญเสียเปล่าเกินความจำเป็น รวมถึงการให้เทคนิควิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม สามารถนำไปสู่การบังเกิดผลได้รวดเร็ว ตรงและมีประสิทธิภาพ

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณ วรชัง (2556) เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานควรสนับสนุนให้บุคลากรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ และสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงานควรกำหนดปริมาณงานหรือภาระงานที่รับผิดชอบให้เหมาะสมเพื่อให้บุคลากรมีเวลาเพียงพอเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพกายและจิตใจทั้งนี้เพื่อช่วยให้บุคลากรมีคุณภาพทั้งในชีวิตการทำงานและด้านอื่น ๆ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐวรรณ สาสิงห์ (2562) เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ข้อเสนอแนะด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมควรมีการปรับเงินเดือนค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นตามสภาวะค่าครองชีพในปัจจุบันและจัดหาสวัสดิการเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ด้านความมั่นคงและก้าวหน้าควรส่งเสริมให้บุคลากร ได้เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอๆ เพื่อความมั่นคงในหน้าที่ การงาน ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถควรเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถในการ ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่มีอยู่ เพื่อสามารถนำมาใช้ในการ ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน

องค์กรควรจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยภายในองค์กรและควรจัดให้มีอุปกรณ์สำนักงานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้เพียงพอและเหมาะสมต่อจำนวนบุคลากร

ด้านความมั่นคงและก้าวหน้า

องค์กรควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ ความสามารถได้อย่างเต็มที่ และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการฝึกอบรมหรือเข้ารับการศึกษาคือต่อในระดับที่สูงขึ้น

ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสม

องค์กรควรมีการปรับเลื่อนค่าตอบแทนและพิจารณาเกี่ยวกับ ค่าตอบแทนให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานและควรจัดหาสวัสดิการเพิ่มเติมเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน

องค์กรควรมีการจัดอบรม/สัมมนา หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเสริมสร้างสัมพันธ์ ความสามัคคีที่ีระหว่างบุคลากรภายในองค์กร

ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน

องค์กรควรสนับสนุนหรือจัดอบรมหลักสูตรให้ บุคลากร เพื่อเพิ่มทักษะและพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเพื่อความก้าวหน้าของบุคลากร

ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน

องค์กรควรมีการมอบหมายภาระงานให้ เหมาะสมกับบุคลากร ไม่มอบหมายงานให้หนักเกินไป เพื่อให้บุคลากรไม่เครียด ไม่มีปัญหาชีวิตครอบครัว และมีความสุขกับการปฏิบัติงาน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ดังนี้

ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน คือ องค์กรควรจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยภายในองค์กรและควรจัดให้มีอุปกรณ์สำนักงานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานเช่น คอมพิวเตอร์ โต๊ะทำงานให้เพียงพอและเหมาะสมต่อจำนวนบุคลากร

ด้านความมั่นคงและก้าวหน้า คือ องค์กรควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ และมีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการฝึกอบรมหรือเข้ารับการศึกษาคือในระดับที่สูงขึ้น เพื่อความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ

ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสม คือ องค์กรควรมีการปรับเลื่อนค่าตอบแทนและพิจารณาเกี่ยวกับ ค่าตอบแทนให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานและควรจัดหาสวัสดิการเพิ่มเติมเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจใน การปฏิบัติงาน

ด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน คือ องค์กรควรมีการจัดอบรม/สัมมนา หรือจัดกิจกรรมต่างๆที่ให้ทุก คนได้มีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเสริมสร้างสัมพันธ์ ความสามัคคีที่ดีระหว่างบุคลากร ภายในองค์กร

ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน คือ องค์กรควรสนับสนุนหรือจัดอบรมหลักสูตรให้ บุคลากร เพื่อเพิ่มทักษะและพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเพื่อ ความก้าวหน้าของบุคลากร

ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน คือ องค์กรควรมีการปรับปรุงขั้นตอนในการ ปฏิบัติงานให้มีความกระชับ ไม่ซับซ้อน เพื่อลดเวลาในการปฏิบัติงาน และมีการมอบหมายภาระงานให้ เหมาะสมกับบุคลากร ไม่มอบหมายงานให้หนักเกินไป เพื่อให้บุคลากรไม่เครียด ไม่มีปัญหาชีวิตครอบครัว และมีความสุขกับการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยเน้นให้บุคลากรได้เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ ๆ และเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เพื่อสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของพนักงานทั้งในระดับผู้บริหารและระดับปฏิบัติการให้มีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อรู้สึกถึงการทำงานเป็นทีมหรือเป็นครอบครัวเดียวกัน การสร้างให้เกิดการเป็นที่ยอมรับในส่วนของบุคลากรภายในองค์กรเช่น การได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากเพื่อนร่วมงานในการทำงานจะมีผลต่อพนักงานในด้านความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อองค์กรและเพื่อนร่วมงานในทางที่ดี ซึ่งจะส่งผลในการการสร้างแรงจูงใจ และแรงผลักดันให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงานให้กับองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยเน้นพิจารณาด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน เพื่อก่อให้เกิดความเหมาะสมของการใช้ชีวิตในการทำงานและการมีเวลาให้กับตัวเอง ครอบครัวและคนรอบข้างและมีความสมดุลกับบทบาทชีวิตของตนเอง ครอบครัว และกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่สมดุลกับชีวิตส่วนตัว

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ควรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้มีความสามัคคีในปฏิบัติงานและการ ประสานงานภายในกลุ่มหรือภายในองค์กร เป็นไปอย่างรวดเร็วและราบรื่น และยังทำให้มีความสุขกับการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรภาคเอกชนและภาครัฐวิสาหกิจนอกเหนือจากบุคลากรภาครัฐ

2. ควรศึกษาการส่งเสริมและสนับสนุนคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการทำงานขององค์กร

3. ควรนำผลการวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ที่ได้ไปดำเนินการศึกษาวิจัยในด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร

4. ควรศึกษาเพิ่มเติมในแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร เพื่อเป็นแรงจูงใจและสร้างความพึงพอใจในการทำงาน พร้อมดึงศักยภาพของบุคลากร ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรสูงสุด

5. ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร เช่น ความพึงพอใจในการทำงาน ระดับความเครียดของบุคลากรเพื่อหาแนวปัจจัยที่ส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐวรรณ สาสิงห์. (2562). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในองค์กรการบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ทิพวรรณ ศิริคุณ. (2542). *คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร: ศึกษากรณี บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนภรณ์ พรณราย. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิชญากร บุตดารวม. (2557). *ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 2* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ภัทรดนัย ฉลองบุญ. (2561). ความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ .*วารสารสันติศึกษาปริทัศน์ มจร*, 6(ฉบับพิเศษ), 595 – 597.
- มุตตอพา หมดบินเฮด. (2565). *คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรรณนา วงษ์ธง. (2556). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยศิลปากร* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมพงศ์ รัตนนุพงศ์. (2558). *คุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานศูนย์ข่าว SMM* (สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Yamane, T. (1976). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคความเหนื่อยหน่าย
ในงาน และผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการ
ปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ*

ADVERSITY QUOTIENT, BURNOUT AND JOB PERFORMANCE OF POLICE
OFFICERS AT NARCOTICS SUPPRESSION BUREAU, ROYAL THAI POLICE

ญาณุตร์ ศิริทีปตานนท์, ทิพย์วัลย์ สุรินยา

Yanoot Siriteepatanon, Tippavan Surinya

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University

Corresponding Author E-mail: yanoot.s@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค ระดับความเหนื่อยหน่ายในงาน และระดับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ 2. ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน 3. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคกับผลการปฏิบัติงาน 4. ความสัมพันธ์ระหว่างความเหนื่อยหน่ายในงานกับผลการปฏิบัติงาน 5. อิทธิพลของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค และความเหนื่อยหน่ายที่มีต่อผลการปฏิบัติงาน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการตำรวจกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด จำนวนทั้งสิ้น 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หาความสัมพันธ์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ข้าราชการตำรวจที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และ ข้าราชการตำรวจที่มีสถานภาพ และอายุงานแตกต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน 2. ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคด้านความรับผิดชอบต่อนักโทษไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ 3. ความเหนื่อยหน่ายในงานโดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับผลการ

*Received December 4, 2023; Revised January 27, 2024; Accepted January 30, 2024

ปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ 4. อิทธิพลของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคและความเหนื่อยหน่ายในงานมีผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

คำสำคัญ: ผลการปฏิบัติงาน; ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค; ความเหนื่อยหน่ายในงาน; ข้าราชการตำรวจ; กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด

Abstract

This research aimed to study 1. The level of adversity quotient, the level of burnout, and the level of job performance of police officers. 2. The job performance of police officers is classified according to different personal factors. 3. The relationship between the adversity quotient and the job performance of police officers. 4. the relationship between burnout or job boredom and the job performance of police officers. 5. The influence of the adversity quotient, or burnout, on the job performance of police officers. The research was quantitative. The samples were police officers from the Narcotics Suppression Bureau, totaling 210 samples. The research tool was a questionnaire, and the data were analyzed using mean, frequency, percentage, standard deviation, One-way ANOVA, and Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The research findings revealed that 1. Police officers with different genders, ages, and educational levels had different job performance results, and police officers with different statuses and lengths of service had no difference in job performance. 2. The adversity quotient regarding responsibility for problems was separate from the job performance of police officers. 3. Burnout was not related to the job performance 4. The influence of the adversity quotient and burnout affected the job performance of police officers.

Keywords: Job Performance; Adversity Quotient; Burnout; Police Officer; Narcotics Suppression Bureau Royal Thai Police

บทนำ

ปัจจุบันสภาพปัญหาอาชญากรรมในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น พบว่าอาชญากรรมในภาพรวมปี พ.ศ. 2564 มีการรับแจ้งคดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 46.4 ทำให้มีการจับกุมผู้ต้องหาในคดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ถึงร้อยละ 46.1 ซึ่งเป็นการจับกุมในคดีผู้เสียหายอาชญากรรมมากที่สุด (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) โดยปัญหาอาชญากรรมนั้นได้ส่งผลกระทบต่อสร้างความสูญหายทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ดังนั้นการสร้างความมั่นคงปลอดภัยและป้องกันอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญโดยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2558 - 2564) ไว้เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารงานให้ส่วนราชการนำไปดำเนินงาน ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) ในส่วนของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตำรวจมีอำนาจหน้าที่หลักในการดูแลความมั่นคงสาธารณะ รักษาความสงบเรียบร้อย และคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในสังคมมนุษย์ (ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, 2558) กองบัญชาการปราบปรามอาชญากรรมใช้ทรัพยากรบุคคลในองค์กร เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ดังนั้นประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการตำรวจจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการที่องค์กรจะบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

กองบัญชาการตำรวจปราบปรามอาชญากรรม เป็นฝ่ายอำนวยการในการกำหนดยุทธศาสตร์ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการวางแผน ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำและเสนอแนะการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามอาชญากรรม แต่ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นภายในองค์กรคือ การดูแลบุคลากรในองค์กร เนื่องจากปัจจุบันตำรวจในองค์กรประสบปัญหาและอุปสรรคในการบริการ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เช่น ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน งบประมาณที่ไม่เพียงพอ ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ ปริมาณงานที่มากเกินไป รวมถึงข้อจำกัดด้านระเบียบราชการ ยิ่งไปกว่านั้นยังพบว่ามีตำรวจหลายคนตัดสินใจลาออกจากองค์กร ด้วยเหตุผลว่าการทำงานในองค์กรไม่มีความก้าวหน้าและค่าตอบแทนต่ำ (กภาพลาภรณ์ พุทธิพุทธร, 2560) ทั้งนี้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแต่เป็นสิ่งที่ผู้บริหารในองค์กรต้องให้ความสำคัญ จำเป็นต้องแก้ไขพัฒนาที่ตัวบุคลากรในองค์กรก่อนถึงจะสามารถไปให้บริการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนได้

ผลการปฏิบัติงาน (Job Performance) เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรที่แสดงออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติงาน ที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและประสิทธิภาพของบุคลากร โดยวัดผลจากการปฏิบัติงานจากการประเมินการ

ปฏิบัติงานที่องค์กรได้กำหนดมาตรฐานไว้ เพื่อให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร (ณรงค์วิทย์ แสนทอง, 2548) ความเหนื่อยหน่ายในงาน (Burnout) โดย Christina Maslach (1986) กล่าวว่า iva ความเหนื่อยหน่าย เป็นปัญหาที่มักเกิดกับการทำงานของบุคคลที่มีอาชีพให้บริการหลายอาชีพ โดยเฉพาะงานที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความเหนื่อยหน่ายจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการทำงาน เนื่องจากมีทัศนคติทางลบต่องานและผู้ร่วมงาน ทำให้ขาดแรงจูงใจในงาน หลีกเลียงการทำงาน หรืออาจลาออกจากงานได้ ส่วนความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของความฉลาดหรือเชาวน์ปัญญา เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลใน การตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ยากลำบากซึ่งคิดค้น โดย Stoltz (1997) กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคของแต่ละ บุคคลประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ การควบคุมสถานการณ์ วิเคราะห์สาเหตุและความรับผิดชอบ การรับรู้ผลกระทบปัญหาและอุปสรรค และความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรค ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีลักษณะความสามารถแต่ละด้านแตกต่างกัน

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค และความเหนื่อยหน่ายในงาน ที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการศึกษาจากข้าราชการตำรวจกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด โดยเลือกส่วนงานทั้งชุดปฏิบัติการพิเศษและส่วนอำนวยการ รวมถึงต้องทำงานแข่งขันกับเวลา อยู่ภายใต้ภาวะความกดดันเสมอ ซึ่งผล การศึกษาน่าจะเป็นประโยชน์ให้กับองค์กรในด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มี ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค ไม่ย่อท้อต่อปัญหา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค ระดับความเหนื่อยหน่ายในงาน และระดับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
2. ศึกษาเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคกับผลการปฏิบัติงาน
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเหนื่อยหน่ายในงานกับผลการปฏิบัติงาน
5. ศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค และความเหนื่อยหน่ายที่มีต่อผลการปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการตำรวจกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ประกอบไปด้วย กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการอำนวยการ กองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด 1 กองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด 2 กองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด 3 กองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด 4 กองบังคับการข่าวกรองยาเสพติด และกองบังคับการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติด จำนวนทั้งสิ้น 444 คน (กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2563)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการตำรวจกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด คำนวณโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1976) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 210 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค แบบสอบถามวัดความเหนื่อยหน่ายในงาน และ แบบสอบถามวัดผลการปฏิบัติงาน การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามใน 2 ด้าน คือ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item – objective congruence: IOC) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00) และความเชื่อมั่น โดยวิธีของครอนบาช เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้ ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามไปแจก พร้อมอธิบายและทำความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำแบบสอบถามกลับคืนเพื่อมาตรวจสอบคะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่และค่าร้อยละ อธิบายระดับการรับรู้และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมานสำหรับ

ทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที และทดสอบค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนบุคคล จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 65.71) อยู่ในช่วงอายุ 18-30 ปี (ร้อยละ 42.86) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 58.57) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 55.24) และมีอายุงานต่ำกว่า 5 ปี (ร้อยละ 42.86)

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคกับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคกับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค	ผลการปฏิบัติงาน	
	r	Sig. (2-tailed)
ด้านการควบคุมสถานการณ์	.132	.057
ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา	.000	.996
ด้านผลกระทบ	.058	.404
ด้านความอดทน	.676**	.000
รวม	.063	.364

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานโดยรวมของข้าราชการตำรวจ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01) แสดงว่าถ้าความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของข้าราชการตำรวจ อยู่ในระดับสูง ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจจะอยู่ในระดับสูง ในทางกลับกันถ้าความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับต่ำ ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจจะอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ด้านความอดทนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานโดยรวมของข้าราชการตำรวจ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01) ขณะที่ด้านการควบคุมสถานการณ์ ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา และด้านผลกระทบไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานโดยรวมของข้าราชการตำรวจ

2. ความเหนื่อยหน่ายในงานโดยรวมมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเหนื่อยหน่ายในงานโดยรวมมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

ความเหนื่อยหน่ายในงาน	ผลการปฏิบัติงาน	
	r	Sig. (2-tailed)
ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์	-.067	.330
ด้านความรู้สึกลดค่าความเป็นบุคคล	-.101	.356
ด้านความไร้ประสิทธิภาพ	-.032	.251
รวม	-.067	.312

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ พบว่า ความเหนื่อยหน่ายในงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานโดยรวมของข้าราชการตำรวจ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าถ้าความเหนื่อยหน่ายในงานของข้าราชการตำรวจอยู่ในระดับสูง ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจจะอยู่ในระดับสูง ในทางกลับกันถ้าความเหนื่อยหน่ายในงานอยู่ในระดับต่ำผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจจะอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาความเหนื่อยหน่ายในงานเป็นรายด้าน คือ ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความรู้สึกลดค่าความเป็นบุคคล และด้านความไร้ประสิทธิภาพ พบว่าความเหนื่อยหน่ายในงาน ทั้ง 3 ด้าน ไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานโดยรวมของข้าราชการตำรวจ

3. อิทธิพลของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคและความเหนื่อยหน่ายในงานมีผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแสดงอิทธิพลของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคและความเหนื่อยหน่ายในงานมีผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.003	.374		.007	.994
ด้านความอดทน (X ₄)	.674	.060	.621	11.242**	.000

R = .706, R² = .451 (45.1), Adjusted R² = .494, S.E = .433

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแสดงอิทธิพลของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ความเหนื่อยหน่ายในงานที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคและความเหนื่อยหน่ายในงานสามารถร่วมกันทำนายผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจได้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ สามารถร่วมกันทำนายผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจได้ ร้อยละ 45.1 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ด้านความอดทนที่สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจได้ (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ข้าราชการตำรวจเพศหญิง มีผลการปฏิบัติงานดีกว่าเพศชาย ทั้งนี้เนื่องจากความเป็นเพศชายหรือเพศหญิง มีทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมจากการปลูกฝัง ความคาดหวัง และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกันมาก ทำให้มีผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเมษานวลศรี (2564) เรื่อง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมเพศหญิงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 18 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.86 ทั้งนี้เนื่องจากในแต่ละช่วงอายุที่ต่างกันั้น มีความรู้ ประสบการณ์แตกต่างกัน พิจารณาตามธรรมชาติของข้าราชการตำรวจ เมื่ออายุมากขึ้นจะมีความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางร่างกายที่เสื่อมถอย ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ขาดการนำเอาความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนาการทำงาน เมื่อเทียบกับข้าราชการตำรวจวัยหนุ่มสาวมีความคล่องตัวในการทำงานมากกว่า แต่ขาดความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการทำงาน จึงทำให้มีผลการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ ยี่วาศรี (2563) เรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรที่แตกต่างกัน เป็นปัจจัยให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรแตกต่างกัน พบว่า อายุของบุคลากรมีความแตกต่างกัน เป็นปัจจัยให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 58.57 รองลงมามีสถานภาพ คิดเป็นร้อยละ 36.19 จากการศึกษาพบว่า ข้าราชการตำรวจมีสถานภาพไม่แตกต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากสถานภาพไม่ได้บ่งบอกถึงผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ

ตำรวจ รวมถึงสถานภาพมีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจและผลการปฏิบัติงานของบุคคล บุคคลที่โสดจะมีความเป็นอิสระมากกว่าบุคคลที่แต่งงานแล้ว การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ จะใช้เวลาน้อยกว่าบุคคลที่แต่งงานแล้ว เนื่องจากไม่มีภาระผูกพันอื่น ๆ สอดคล้องกับ งานวิจัยของชนนาค ฉางวัง (2554) เรื่อง ความไว้วางใจในองค์กร พฤติกรรมการเป็น สมาชิกที่ดีขององค์กร กับผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจังหวัด นครนายก พบว่า สถานภาพสมรสต่างกัน มีผลการ ปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 55.24 ซึ่งข้าราชการตำรวจที่มี ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีผลต่อผลการปฏิบัติงานต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความเชื่อ ค่านิยม ทักษะ และพฤติกรรมแตกต่างกันไป เพราะการศึกษาทำให้คนมีความรู้ความเข้าใจในสิ่ง ต่าง ๆ ช่วยให้บุคคลมีศักยภาพเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อ ผลการปฏิบัติงานต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ ยี่วาศรี (2563) เรื่อง ปัจจัย ส่วนบุคคลของบุคลากรที่แตกต่างกัน เป็นปัจจัยให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของ บุคลากรแตกต่างกัน พบว่า ระดับการศึกษาของบุคลากรมีความแตกต่างกัน เป็นปัจจัยให้ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุงาน 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.43 จากการศึกษา พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีอายุงานไม่แตกต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากระยะเวลาในการทำงานของข้าราชการตำรวจ นั้นไม่ได้มีผลต่อผลการปฏิบัติงาน อายุงานหรือประสบการณ์การทำงาน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงวุฒิภาวะและความรอบรู้ ความเชี่ยวชาญในงานนั้น ๆ ข้าราชการตำรวจที่มี ประสบการณ์การทำงานมากและข้าราชการตำรวจใหม่ ได้เรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการ ทำงาน ซึ่งไม่ว่าจะมีประสบการณ์มากหรือน้อยต่างก็มีการปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึง เป็นเหตุให้อายุการทำงานต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีวันท์ ลำพูล (2558) เรื่อง ความสามารถในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรค ความเหนื่อยหน่ายในงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงานวิศวกร บริษัทก่อสร้างหิรัญทรัพย์แห่งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีอายุงานที่แตกต่างกันมีผล การปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 2 ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับ ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 หมายความว่า ข้าราชการตำรวจ มีความสามารถในการเผชิญ ปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการควบคุมสถานการณ์ ไม่มี

ความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการตำรวจรับรู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น แล้วพยายามทำให้บรรลุตามที่คาดไว้ เนื่องจากลักษณะงาน มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจึงต้องรู้วิธีการทำงานนั้นจนเสร็จให้ได้ และคอยควบคุมผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งแต่ละคนจะมีลักษณะการแสดงออกของพฤติกรรมของตนในสถานการณ์ต่าง ๆ การแสดงออกจึงต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรรศนีย์ เปี่ยมคล้า (2554) เรื่อง ความสามารถในการเผชิญ และฟื้นฟ้อุปสรรคของปลัดอำเภอ และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหา และฝ่าฟันอุปสรรค ด้านผลกระทบที่จะมาถึงมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหาไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการตำรวจมีความรับผิดชอบต่อปัญหาค่อนข้างน้อย เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคจะไม่ได้คิดว่าสาเหตุของปัญหาเกิดจากตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนวลพรรณ ชื่นประโยชน์ (2554) เรื่อง ความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน ความผูกพันในงานและความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานสินค้าเกษตรส่งออก พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานสินค้าเกษตรส่งออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการปฏิบัติงานโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ด้านผลกระทบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในทุกด้านมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ด้านผลกระทบ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากจุดเริ่มต้น และการเป็นเจ้าของปัญหา ด้านการแพร่กระจายของปัญหา และการยึดเยื้อของปัญหา พฤติกรรมองค์การเชิงบวกทั้งด้านสมรรถนะแห่งตน ด้านความหวัง ด้านการมองในแง่ดี และด้านการฟื้นคืนสภาพ นั่นคือบุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคสูงเท่าใดจะมีความอดทน และความสามารถในการควบคุมต่อภาวะกดดันหรือสถานการณ์ที่ยากลำบากได้ ทำให้ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ด้านผลกระทบ มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของนวลพรรณ ชื่นประโยชน์ (2554) ความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน ความผูกพันในงานและความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานสินค้าเกษตรส่งออก พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคทุกด้านมีความสัมพันธ์ กับผลการปฏิบัติงานของพนักงานสินค้าเกษตรส่งออก ผลการปฏิบัติงานโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการเผชิญ

ปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ด้านความอดทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากความพยายามของข้าราชการตำรวจที่หาหนทาง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจนถึงที่สุด และสามารถเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้นขณะทำงาน ถึงแม้จะรับรู้ถึงความยาวนานของปัญหา ก็พยายามเอาชนะเพื่อสามารถแก้ไขปัญหา หรืออุปสรรคที่เข้ามาขัดขวางความสำเร็จของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ จันทสิทธิ์ (2550) เรื่อง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียน พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 3 ความเหนื่อยหน่ายในงาน พบว่า ข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเหนื่อยหน่ายในงาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 หมายความว่า ข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความเหนื่อยหน่ายในงานอยู่ในระดับสูง ความเหนื่อยหน่ายในงาน ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานโดยรวมของข้าราชการตำรวจ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการตำรวจมีวิธีการผ่อนคลายความเครียด ความอ่อนล้าจากการทำงานเอง องค์กรไม่ได้มีส่วนร่วมในการผ่อนคลายทางอารมณ์ให้แก่ ข้าราชการตำรวจเท่าที่ควร เนื่องจากองค์กรกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ทำให้ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติงานให้ทันตามกำหนด เพราะนั่นหมายถึง ผลการประเมินด้วยเช่นกัน ส่งผลให้ไม่ว่าข้าราชการตำรวจจะมีความเหนื่อยหน่ายในงานระดับไหนผลการปฏิบัติงานก็อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณ์ท์ ลำพูล (2558) เรื่อง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ความเหนื่อยหน่ายในงาน และผลการปฏิบัติงานของพนักงานวิศวกรบริษัทก่อสร้างหิรมิตรทรัพย์แห่งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ความเหนื่อยหน่ายในงาน ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ของพนักงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน ความเหนื่อยหน่ายในงาน ด้านความรู้สึกลดค่าความเป็นบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากความกดดันจากงานเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน โดยความกดดันจากงานมีสาเหตุหลักมาจากการทำงานหนักและความขัดแย้งส่วนตัว ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็น ว่า ลักษณะงานนั้นต้องทำงานเป็นทีม แม้ข้าราชการตำรวจจะทำงานหนัก เครียด และได้รับแรงกดดันจากด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่เป็นลบกับงาน และส่งผลไปยังเพื่อนร่วมงานซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน เป็นเหตุให้ความรู้สึกลดค่าความเป็นบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน ความเหนื่อยหน่ายในงาน ด้านความไร้ประสิทธิภาพไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ

ตำรวจ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากความเหนื่อยหน่ายเป็นภาวะความอ่อนเพลีย ความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ จิตใจ หดงอ กำลัง หากข้าราชการตำรวจเกิดความรู้สึกความเหนื่อยหน่ายแล้วจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองด้อยค่า มีทัศนคติในทางลบทั้งต่อตนเองและงานที่รับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถตอบสนองกับงานที่มีความกดดัน เร่งรีบ หรือลักษณะงานที่มีความเครียดได้ โดยเฉพาะความเหนื่อยหน่ายในด้านความรู้สึกไร้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนั้น หากเกิดขึ้นมาแล้ว จะยิ่งทำให้พนักงานรู้สึกหดหู่ และขาดแรงกระตุ้นที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ

ส่วนที่ 4 ผลการปฏิบัติงาน พบว่า ข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับผลการปฏิบัติงาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.71 หมายความว่า ข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ด้านความอดทน มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ความพยายามของข้าราชการตำรวจที่หาหนทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจนถึงที่สุด และสามารถเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้นขณะทำงาน ถึงแม้จะรับรู้ถึงความยาวนานของปัญหา ก็พยายามเอาชนะเพื่อสามารถแก้ไขปัญห หรืออุปสรรคที่เข้ามาขัดขวางความสำเร็จของตนได้ กำหนดได้เป็นความอดทนที่สามารถเอาชนะอุปสรรค และความยากลำบากได้ สอดคล้องกับ วิทยา นาควัชระ (2544) ที่ได้กล่าวว่า เมื่อข้าราชการตำรวจคิดว่าตนเองมีความอดทนก็เปรียบเหมือนกับตนมีความกล้าหาญ เป็นผู้ชนะ มีเกียรติที่สามารถทนต่ออุปสรรค และความคับแค้นใจได้ เมื่อมีอุปสรรคเข้ามาทุกครั้งในชีวิตก็สามารถทนได้มากขึ้น สิ่งเหล่านี้ จึงทำให้ข้าราชการตำรวจมีการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ด้านผลกระทบ และด้านความอดทน อิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน และทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานนี้ได้ฝึกอบรมข้าราชการตำรวจอย่างต่อเนื่องฝึกฝนให้ข้าราชการตำรวจมีการเผชิญปัญหา และเรียนรู้การแก้ไขอุปสรรคด้วยตนเอง ถือเป็นการพัฒนาการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของข้าราชการตำรวจอีกทางหนึ่งด้วย และทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมของพนักงาน ด้านความอดทน มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

องค์ความรู้จากการวิจัย

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการตำรวจกองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด

ด้านร่างกาย

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรสนับสนุน เครื่องแบบ อุปกรณ์ในการทำงาน ที่มีความพร้อมเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ เช่น หมวกนิรภัย หมวกกันน็อก แว่นตา ถุงมือกันแดด และควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับข้าราชการตำรวจ

ด้านจิตใจ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีจิตบริการให้คำปรึกษา และควรมีการจัดทำประกันสุขภาพ/ประกันชีวิต สำหรับข้าราชการตำรวจทุกระดับ

ด้านสัมพันธภาพทางสังคม

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการจัดอบรม/สัมมนา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างข้าราชการตำรวจในองค์กร

ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดแผนผังของสถานที่ทำงานให้เหมาะสม มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก จัดให้มีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน และข้าราชการตำรวจทุกคนควรช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของสถานที่ทำงาน

ด้านผลตอบแทน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับเงินเดือน / ค่าจ้าง ให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงาน และมีความเป็นธรรมสำหรับพนักงานทุกระดับ

ด้านความสุข

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความกระชับ รัดกุม ไม่ซ้ำซ้อน เพื่อสะดวกต่อผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ไม่เครียด และมีความสุขกับการทำงาน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการตำรวจกองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนี้

ด้านร่างกาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรสนับสนุน เครื่องแบบ อุปกรณ์ในการทำงาน ที่มีความพร้อมเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ เช่น หมวกนิรภัย หมวกกันน็อก แว่นตา ถุงมือกันแดด และควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับข้าราชการตำรวจ

ด้านจิตใจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีจิตบริการให้คำปรึกษา และควรมีการจัดทำประกันสุขภาพ/ประกันชีวิต สำหรับข้าราชการตำรวจทุกระดับ

ด้านสัมพันธภาพทางสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการจัดอบรม/สัมมนา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างข้าราชการตำรวจในองค์กร

ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดแผนผังของสถานที่ทำงานให้เหมาะสม มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก จัดให้มีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน และข้าราชการตำรวจทุกคนควรช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของสถานที่ทำงาน

ด้านผลตอบแทน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับเงินเดือน - ค่าจ้าง ให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงาน และมีความเป็นธรรมสำหรับพนักงานทุกระดับ

ด้านความสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้มีความกระชับ รัดกุม ไม่ซ้ำซ้อน เพื่อสะดวกต่อผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ไม่เครียด และมีความสุขกับการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติดควรมอบหมายงานและ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้เหมาะสม เพื่อไม่ให้ข้าราชการตำรวจรู้สึกเหนื่อยหน่ายกับงานที่ทำ และรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ดังนั้นข้าราชการตำรวจที่ได้รับปริมาณงานที่เหมาะสมจึงจะสามารถทำงานได้ตามเวลาที่กำหนด และจะไม่รู้สึกไม่ประสบผลสำเร็จในการทำงาน และไม่เกิดความเบื่อหน่ายในงานที่ทำ ผลการปฏิบัติงานก็จะได้ตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนด

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติดควรตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ เพื่อหาทางแก้ไข ปรับปรุงร่วมกับแผนกที่เกี่ยวข้อง หรือจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในงานเพื่อให้เกิดมุมมองทัศนคติที่ดีต่องาน รวมถึงการจัดการกับภาวะเหนื่อยหน่ายในการทำงานที่เกิดขึ้นกับข้าราชการตำรวจ รวมทั้งส่งเสริมการเผชิญปัญหาเชิงบวกให้กับข้าราชการตำรวจ เพื่อคุณภาพชีวิตและคุณภาพของงานที่ดีมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ความเหนื่อยหน่ายในงาน และผลการปฏิบัติงาน เช่น การเพิ่มปัจจัยภายนอกเข้าไปในการศึกษา เช่น ความเครียด พฤติกรรมการปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กำพลารณ์ พุฒิพุท. (2560). *ข่าวทีนิวส์ หนังสือยื่นลาออกก่อนเกษียณ 10 ปี*. สืบค้น 1 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.tnews.co.th/content/320900>.
- ขนาด ณรง. (2554). *ความไว้วางใจในองค์การพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ กับผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจังหวัดนครนายก (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยวัฒน์ ยี่วาศรี. (2561). *ความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารสังคมศาสตร์ บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 5(2), 307-320.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2548). *การบริหารงานทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่: ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ทรงศนี เปียมคล้า. (2554). *รูปแบบภาวะผู้นำ เชี่ยวชาญและความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของปลัดอำเภอและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นวลพรรณ ชื่นประโยชน์. (2554). *ความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน ความผูกพันในงานและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานสินค้าเกษตรส่งออก (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีวันท์ ลำพูล. (2558). *ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ความเหนื่อยหน่ายในงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงานวิศวกรบริษัทก่อสร้างมีทรัพย์แห่งหนึ่ง (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทยา นาควัชระ. (2557). *วิธีเลี้ยงลูกให้เก่งดีมีสุข IQ EQ MQ AQ*. กรุงเทพฯ: Good book.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. (2558). *แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2557-2561)*. กรุงเทพฯ: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2558). *ปัญหาเสียดิต*. สืบค้น 1 ธันวาคม 2566, จาก http://www.nsc.go.th/?page_id=2495.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). รายงานสภาพปัญหา
อาชญากรรมในประเทศไทย. สืบค้น 1 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php>.
- Maslach, C. (1986). *Burnout: The Cost of Caring*. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Stoltz, P.G. (1997). *Adversity Quotient: Turning Obstacles into Opportunities*.
New York: United States of America.

การรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว*

MAINTAINING POLITICAL POWER OF LOCAL LEADERS AT KHAO CHAKAN DISTRICT, SA KAEO PROVINCE

สหายศ ทองคำ

Sahayot Thongkham

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Sahayot.053@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพทั่วไป 2. ศึกษากระบวนการรักษาอำนาจ และ 3. นำเสนอแนวทางการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรมในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการส่วนท้องถิ่น นักวิชาการด้านหลักพุทธธรรม ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 18 รูปหรือคน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการพรรณนา และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอในรูปแบบของความเรียงข้อความตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น คือ 1. ด้านบุคคล 2. ด้านกฎหมาย 3. ด้านความสัมพันธ์ของเครือข่าย 4. ด้านการเมือง 2. กระบวนการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น คือ 1. การสร้างพันธมิตร กับกลุ่มของประชาชน กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มผู้ที่มีฐานะมั่นคง 2. การขยายเครือข่าย บุคคลหรือกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ สามารถเป็นผู้ช่วยในการหาเสียงสนับสนุน 3. การใช้อำนาจที่เกิดจากกฎหมายหรือการแต่งตั้งและการใช้ความเชี่ยวชาญ อำนาจของผู้นำท้องถิ่นเป็นอำนาจตามกฎหมายที่เกิดจากการที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยตรง 4. การใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้ข้อมูลสนับสนุนการสื่อสารเป็นเรื่องที่จำเป็น และต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูล 5. การใช้สัญลักษณ์ ผู้นำท้องถิ่นจะใช้ตนเองเป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง 6. การใช้ความมุ่งมั่น ผู้นำท้องถิ่นต้องแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการบริหารงาน 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรม โดยการนำหลักสังคหวัตถุ

*Received August 29, 2023; Revised September 11, 2023; Accepted September 12, 2023

4 เพื่อการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น คือ 1. การเสียสละเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น 2. การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ 3. การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4. การไม่เลือกปฏิบัติ มีความเป็นธรรม และให้ความเสมอภาคกับทุกคน

คำสำคัญ: การรักษาอำนาจ; ผู้นำท้องถิ่น; อำนาจทางการเมือง

Abstract

Objectives of this research paper were: 1. To study the general condition; 2. To study the process of maintaining power, and 3. To present the approach to supporting the political power of local leaders by applying Buddha-dharma principles at Khao Chakan District, Sa Kaeo Province, conducted by the qualitative research, collecting data by in-depth-interviewing 18 key informants who were Political Science Scholars, Local Politicians, Local government officials, Scholars of Buddha-dharma principles, purposefully selected. Data were analysed by content descriptive interpretation, synthesised information according to the research objectives, and presented in sequential essays.

Findings were as follows: General conditions regarding maintaining the political power of local leaders were: 1. The human aspect 2. Legal aspect 3. Kinship relations aspect 4. Political aspects. The process of maintaining the political power of local leaders was: 1. Building alliances in a group of people 2. Network expansion: Individuals or groups of networks could be supportive aides and gather allies to support. 3. The exercise of powers arising from the law or the appointment and exercise of expertise; The power of a local leader is a statutory authority arising from the fact that the local people exercised the right to vote directly to elect a person. 4. Data uses and analysis: the use of information to support communication, including the skills to analyse the information received and the skill to analyse the information, were necessary 5. Use of symbols: Local leaders used themselves as political symbols. 6. Use of commitment: Local leaders must demonstrate commitment to management. 3. Application of Sangahavatthu 4 to promote the maintaining of political power of local leaders, namely, 1. They were sacrificing for the benefit of other people, two and speaking with sweet, sweet words,

3. Behaving in a way that benefits others. 4. Non-discrimination by being fair and giving equality to all.

Keywords: Maintaining Power; Local Leaders; Political Power

บทนำ

การปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองของท้องถิ่นเพื่อลดภาระของรัฐบาล โดยการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อการสนองต่อความต้องการของชุมชน จะได้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของชุมชน นั้น ๆ (สารวุฒิสภา, 2563) และเป็นการปกครองในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจของการจัดสรรทรัพยากรให้กับท้องถิ่น ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นลักษณะของการจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่นภายใต้การถ่ายอำนาจ จากรัฐบาลกลางสู่การตัดสินใจของประชาชน โดยมีเป้าหมายอันแท้จริงก็คือการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถปกครองตนเอง การปกครองท้องถิ่นนับเป็นพื้นฐาน (Training Ground) ที่สำคัญในการปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจถึงสิทธิเสรีภาพและขอบเขตของการปกครองตนเอง โดยเฉพาะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นความเข้มแข็งของประชาชนและศักยภาพของการปกครองท้องถิ่นจะเป็นตัวที่ชี้ให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยย่อมเป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนเป็นสำคัญ (ไททัศน์ มาลา, 2554) นับตั้งแต่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ยึดอำนาจเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ได้มีคำสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นเดิมดำรงอยู่ในตำแหน่งมาตลอด ผู้บริหารท้องถิ่นอยู่ในตำแหน่งยาวนานถึง 8-9 ปี สิ่งเหล่านี้ส่งผลอย่างมากต่อการกระจายอำนาจและการพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่น การกระจายอำนาจของประเทศไทยในช่วงที่ คสช. ดูแลเรื่องการกระจายอำนาจ แต่เมื่อมีการจัดการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นเดิมหายไปเกือบหมด ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดจาก 7 ปีที่ประเทศถูกปกครองในระบอบเผด็จการ การกระจายอำนาจไม่ได้เกิดขึ้นเลย ผู้บริหารท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการบริหารงาน งบประมาณถูกตัดทุกอย่าง เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่จะเอาเงินงบประมาณอะไรไปช่วยเหลือประชาชน พอมีการเลือกตั้งเกิดขึ้น ประชาชนเห็นว่าผู้บริหารท้องถิ่นไม่ทำงานเขาก็เลยไม่เลือก (ปฐวี โชติอนันต์, 2565) ในสังคมไทย กระบวนการเลือกตั้งกลายเป็นช่องทางที่ทำให้ชนชั้นนำทางธุรกิจ สามารถพัฒนาศักยภาพอำนาจของตนได้สูงสุด เนื่องจากการเลือกตั้งที่เกิดขึ้น จะเน้นความสำคัญของทุนทรัพย์ในการหาเสียง ซึ่งทำให้ผู้มีอิทธิพลทางการเงินพยายามใช้ปัจจัยที่ได้เปรียบทางเศรษฐกิจสร้างฐานอำนาจทางการเมือง กลุ่มธุรกิจการเมืองใดมีฐานอำนาจที่เข้มแข็ง กลุ่มธุรกิจการเมืองนั้นก็มีโอกาสที่จะได้รับชัยชนะการเลือกตั้งเพื่อเข้ามาบริหารงาน (พระอุดมสิทธินายก (กำพล มาลย์, 2566) นอกจากนั้นอาจจะนำมาซึ่งการผูกขาดอำนาจทางการเมือง

นักการเมืองหน้าใหม่ไม่มีโอกาสได้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทนนักการเมืองกลุ่มเดิม ซึ่งผูกขาดการอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ระยะยาว อันส่งผลให้ความคิดหรือมุมมองในเรื่องราวต่าง ๆ (เดชะสิทธิ์สุทธิ, 2541)

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2564 ถือเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่มีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2557 เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดสระแก้ว จัดให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหมด 9 อำเภอ จำนวน 49 พื้นที่ โดยผลการเลือกตั้งปรากฏว่ามีผู้นำท้องถิ่นที่สามารถรักษาอำนาจไว้ได้เพียง 24 พื้นที่ แต่เฉพาะอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว จัดให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 พื้นที่ มีผู้นำท้องถิ่นที่สามารถรักษาอำนาจไว้ได้ถึง 3 พื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระแก้ว, 2564) ซึ่งถือว่าผู้นำท้องถิ่นส่วนมากสามารถรักษาความไว้วางใจจากประชาชนได้อย่างมั่นคง โดยผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ต่างดำรงตำแหน่งผู้นำท้องถิ่นมายาวนานผ่านกระบวนการการเลือกตั้ง และในบางตำบลผู้นำท้องถิ่นสามารถรักษาอำนาจทางการเมืองได้ยาวนานกว่า 20 ปี และยังคงได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในการเลือกตั้งที่ผ่านมา (องค์การบริหารส่วนตำบลพระเพลิง, 2564)

การดำรงตำแหน่งของผู้นำท้องถิ่นนั้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งการดำรงตำแหน่งของผู้นำท้องถิ่นเป็นระยะเวลายาวนานติดต่อกัน อาจส่งผลดีในด้านความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบาย และอาจส่งผลให้การพัฒนายุดอยู่กับที่ เนื่องจากไม่มีวิสัยทัศน์หรือมุมมองใหม่ ๆ จากผู้นำท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว” เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและกระบวนการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น และเพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น และสามารถเป็นกรณีศึกษาสำหรับพื้นที่อื่นได้อีกประการหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษากระบวนการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรมในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พิจารณาจากสภาพทั่วไป ศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด และทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการส่วนท้องถิ่น นักวิชาการด้านหลักพุทธธรรม ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 18 รูปหรือคน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) ทำการทบทวนจากแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น เพื่อออกแบบแบบสัมภาษณ์ ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและกลุ่มที่เกี่ยวข้อง จำนวน 18 รูปหรือคน เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจน สามารถอธิบายเสริมความรู้และสนับสนุนปรากฏการณ์ รวมถึงการเสนอแนะข้อคิดเห็นในประเด็นที่มีความสำคัญ เพื่อเพิ่มให้ชุดความรู้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์ และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง ตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และวิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็ตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ นั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอในรูปแบบของความเรียงข้อความตามลำดับ

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า การรักษาอำนาจทางการเมือง คือ 1. ด้านบุคคล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็นบุคคลที่มีความคุ้นเคยกับประชาชนในพื้นที่ จึงทำให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน 2. ด้านกฎหมาย ในช่วงที่ผ่านมามีคำสั่งให้ผู้นำท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีการเลือกตั้ง จึงทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีเวลาในการสร้างผลงาน และสามารถรักษาอำนาจทางการเมืองไว้ได้ แต่ในบางพื้นที่ คำสั่งทางกฎหมายที่ทำให้ผู้นำท้องถิ่นดำรงตำแหน่งติดต่อกันนานหลายปี ก่อให้ความเบื่อหน่ายแก่ประชาชนในพื้นที่ที่ผู้นำท้องถิ่นไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นที่ยังพอใจของประชาชนได้ 3. ด้านความสัมพันธ์ของเครือข่าย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ครอบครัวที่เข้มแข็ง มีฐานะทางการเงินที่มั่นคง จะช่วยส่งเสริม สนับสนุน ทั้งร่างกาย แรงใจ และทุนทรัพยากรในการหาเสียง และเป็นพื้นฐานสำคัญในการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น 4. ด้านการเมือง สถานการณ์การเมืองระดับชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบกระแทกในช่วงที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อการดำรงตำแหน่งของผู้นำท้องถิ่น

2. กระบวนการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า 1. การสร้างพันธมิตร ในกลุ่มของประชาชน กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มผู้ที่มีฐานะมั่นคง เป็นการสร้างฐานเสียงที่มีผลต่อการรักษาอำนาจทางการเมือง 2. การขยายเครือข่าย กลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ สามารถเป็นผู้ช่วยในการหาเสียงสนับสนุนแก่ผู้นำท้องถิ่นได้ 3. การใช้อำนาจที่เกิดจากกฎหมายหรือการแต่งตั้งและการใช้ความเชี่ยวชาญอำนาจของผู้นำท้องถิ่นเป็นอำนาจตามกฎหมายที่เกิดจากการที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยตรงเพื่อเลือกให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เสนอตนรับหน้าที่ในการบริหารงานส่วนท้องถิ่น 4. การใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้ข้อมูลสนับสนุนการสื่อสารจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหา 5. การใช้สัญลักษณ์ ผู้นำท้องถิ่นจะใช้ตนเองเป็นสัญลักษณ์ หรือใช้เรื่องราว รวมไปถึงฐานะทางสังคม เป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง 6. การใช้ความมุ่งมั่น ผู้นำท้องถิ่นต้องแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การสร้างเครือข่าย การขยายเครือข่าย และการใช้ตนเองเป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง เป็นสิ่งที่ผู้นำให้ความสำคัญและพยายามปฏิบัติในทุกช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ในส่วนของประเด็นการใช้อำนาจที่เกิดจากกฎหมายหรือการแต่งตั้งและการใช้ความเชี่ยวชาญ การใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงการใช้ความมุ่งมั่น ผู้นำท้องถิ่นมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับช่วงเวลาและสถานการณ์

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมทางการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า 1. ทาน ผู้นำท้องถิ่นในอุดมคติของประชาชนจะต้องเป็นบุคคลที่สามารถช่วยเหลือประชาชนในยามที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนได้ 2. ปิยวาจา ผู้นำท้องถิ่นในอุดมคติของประชาชนจะต้องเป็นบุคคลที่พูดจาไพเราะ ไม่มีคำพูดที่ก้าวร้าว พูดจาเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวม 3. อตถจริยา ผู้นำท้องถิ่นต้องมีบุคลิกที่เป็นคนขยัน มีวินัยในการทำงาน มีความรู้ และมีความเสียสละ ต้องประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 4. สมานัตตตา ผู้นำท้องถิ่นในอุดมคติของประชาชนนั้น ต้องเป็นบุคคลที่วางตัวเสมอต้นเสมอปลาย และต้องเป็นคนไม่เอารัดเอาเปรียบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว พบว่าผู้นำท้องถิ่นที่สามารถรักษาอำนาจทางการเมืองไว้ได้ยาวนานนั้น มีคุณสมบัติที่เกื้อหนุนให้สามารถรักษาความไว้วางใจจากประชาชน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านกฎหมาย ด้านความสัมพันธ์ของเครือข่าย ด้านการเมือง ซึ่งเป็นฐานอำนาจที่ผู้นำท้องถิ่นใช้เพื่อประโยชน์ในการรักษาอำนาจทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของเปียนนาร์ต คีคแสนพ่าย (2564) เรื่อง การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตระกูลยาวอหะซัน พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้สมัครเป็นผู้แทนของประชาชน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล 3 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านบุคลิกภาพ และทัศนคติ 2. ด้านความรู้ความสามารถ 3. ด้านเงินทุน มีส่วนช่วยให้บุคคลที่ลงสมัครเลือกตั้งได้รับชัยชนะอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ ธรรมใจ (2558) เรื่อง การรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน อายุและชื่อเสียงวงศ์ตระกูลของแต่ละบุคคล ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของเครือข่ายในพื้นที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุน หาเสียง หรือกระจายข่าวสารของผู้นำท้องถิ่น ปัจจัยด้านการเมืองผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่จะวางตัวเป็นกลางไม่แสดงความสัมพันธ์ทางการเมืองกับพรรคการเมือง ให้ประชาชนรับรู้แต่จะมีสายสัมพันธ์กับการเมือง ระดับท้องถิ่นด้วยตนเอง เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุลภรณ์ เทวอนรัมย์ และคณะ (2562) เรื่อง กลยุทธ์การรักษาอำนาจทางการเมือง: กรณีศึกษานายณัฏฐ์คณิศ วรโกปรุภูมิ พงศ์ นายองค์การบริหารส่วนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า กลยุทธ์การรักษาอำนาจทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการ คือ การสร้างความไว้วางใจผ่านเครือข่ายและชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล โดยเครือข่ายเป็นบุคคลสำคัญในพื้นที่ และผู้นำ

ท้องถิ่นเป็นบุคคลที่มีภูมิสำเนาเป็นคนพื้นที่โดยกำเนิด อีกทั้งยังเป็นทายาททางการเมือง โดยสายโลหิตในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์นั้น พื้นที่ที่ผู้นำท้องถิ่นสามารถรักษาอำนาจทางการเมืองไว้ได้เป็นพื้นที่ที่มีขนาดไม่ใหญ่มากจนเกินไป ทำให้ผู้นำท้องถิ่นสามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่ายและทั่วถึงจึงสามารถสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับชาวบ้านได้เป็นอย่างดี ประกอบกับวงศ์ตระกูลของผู้นำท้องถิ่นเป็นตระกูลที่มีชื่อเสียง บุคคลในตระกูลดำรงตำแหน่งสำคัญ ในพื้นที่หลายตำแหน่ง อาทิเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไปจนถึงสมาชิกสภาจังหวัด รวมไปถึงปัจจัยด้านกฎหมายและการเมืองที่ส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งยาวนานกว่าวาระทางการเมืองในสถานการณ์ปกติ จึงเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ผู้นำท้องถิ่นสามารถรักษาอำนาจทางการเมืองไว้ได้

2. กระบวนการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

2.1 การสร้างพันธมิตร การเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นการเลือกตั้งผู้นำในพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก การสร้างพันธมิตรทั้งในกลุ่มของประชาชนจะเป็นการสร้างฐานเสียงที่มีผลต่อการรักษาอำนาจ รวมถึงการสร้างพันธมิตรในกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้นำของประชาชน อาทิเช่น กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้มีฐานะมั่นคง บุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ และมีความสามารถในการรวบรวมมวลชนการที่ผู้นำท้องถิ่นแสวงหาพันธมิตรจากกลุ่มต่าง ๆ ย่อมทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีความได้เปรียบคู่แข่งทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของเปียนนารัต ศีกแสนพ่าย (2564) เรื่อง การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตระกูลยา วอหะชัน พบว่า ระบบอุปถัมภ์ เป็นระบบความสัมพันธ์ของคนสองฝ่าย ซึ่งไม่เท่าเทียมกัน ในหลาย ๆ ด้าน ความสัมพันธ์ดำรงอยู่ได้ไม่ใช่เพียงเพราะต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์เท่านั้น แต่ต้องมีอุดมการณ์ที่ช่วยจรรโลงความสัมพันธ์

2.2 การขยายเครือข่าย กลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงบุคคลที่เป็นที่ยอมรับ เคารพนับถือของประชาชนในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาตำบล พ่อค้า ข้าราชการเกษียณ กลุ่มเครือข่ายหรือบุคคลเหล่านี้ ผู้นำท้องถิ่นจะผูกไมตรีไว้เพื่อเป็นฐานเสียงในการเลือกตั้ง เพราะบุคคลหรือกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ สามารถรวบรวมพวกพ้องเพื่อสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นในการรักษาอำนาจทางการเมืองไว้ หรืออาจสนับสนุนทุนทรัพยากรในการหาเสียง สอดคล้องกับ งานวิจัยของธรรมรัตน์ โพธิ์สุวรรณปัญญา (2562) เรื่อง การสร้างฐานอำนาจของผู้นำการเมืองท้องถิ่น พบว่า การสร้างเครือข่ายและการจัดองค์กรทางการเมือง ที่มีผลต่อการสร้างฐานอำนาจของผู้นำท้องถิ่น ประกอบไปด้วย 1. กลุ่มนักการเมือง 2. กลุ่มผู้นำชุมชน 3. กลุ่มนักปกครอง 4. กลุ่มนักธุรกิจ 5. กลุ่มเพื่อนสนิท 6. กลุ่มอิทธิพล 7. กลุ่มเครือข่าย

2.3 การใช้อำนาจที่เกิดจากกฎหมายหรือการแต่งตั้งและการใช้ความเชี่ยวชาญโดยอำนาจของผู้นำท้องถิ่นเป็นอำนาจตามกฎหมายที่เกิดจากการที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ใช้สิทธิเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นโดยตรง และมีอำนาจที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในการบริหารงานองค์กร รวมถึงในการใช้งบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้วยเหตุนี้อาจทำให้พันธมิตรหรือกลุ่มเครือข่ายหวังพึ่งอำนาจที่ผู้นำท้องถิ่นได้รับ เพื่อเอื้อผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ การใช้อำนาจที่เกิดจากกฎหมายนั้นต้องกระทำอย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อราชการ ผู้นำท้องถิ่นจึงต้องมีความเชี่ยวชาญในเรื่องของกฎระเบียบ และขอบเขตอำนาจของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์ณัฐา พรหมศิลป์ และคณะ (2558) เรื่อง บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 พบว่า บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ บทบาทการนำอย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทการเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น บทบาทของนักบริหารมืออาชีพ บทบาทเป็นแบบอย่างประชาธิปไตย บทบาทในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล บทบาทอื่นตามสถานการณ์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดสรรทรัพยากร ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และกลุ่มคนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร เจริญผล และคณะ (2565) เรื่อง การได้ การใช้ และการรักษาอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองสีเขียวในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การรักษาอำนาจของนักการเมืองสีเขียว ประกอบไปด้วย ผลงานดีและนวัตกรรม โดยเฉพาะงานบริการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้แก่ งานโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างถนนหนทาง การระบายน้ำ ไฟฟ้า เป็นต้น

2.4 การใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้นำท้องถิ่นต้องเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ ทั้งด้านการวางตน การพูดจาสื่อสาร เพราะผู้นำท้องถิ่นต้องสื่อสารกับประชาชนอยู่เสมอ รวมถึงต้องสื่อสารกับผู้นำชุมชน และบุคคลอื่น ๆ อยู่เสมอ การใช้ข้อมูลสนับสนุนการสื่อสารจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ และวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์ณัฐา พรหมศิลป์ และคณะ (2558) เรื่อง บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 พบว่า บทบาทการนำอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะของผู้บริหารท้องถิ่นควรมีหลายด้าน เป็นนักคิดวิเคราะห์ มีทักษะในการตัดสินใจ มีการจัดการที่ดี มีทีมงานที่แข็งแกร่ง มีข้อมูลที่ถูกต้องมากพอและทันสมัย

2.5 การใช้สัญลักษณ์ การใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองของการเมืองระดับท้องถิ่น แตกต่างจากการใช้สัญลักษณ์ของการเมืองระดับชาติ การเมืองระดับท้องถิ่นจะใช้ตัวบุคคลเป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง รวมไปถึงฐานะทางสังคมเป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง โดยนักการเมืองระดับท้องถิ่นจะใช้ความเป็นบุคคลในพื้นที่โดยกำเนิดเป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง เพื่อสื่อให้เห็นถึงการเข้าใจปัญหาของท้องถิ่น หรือใช้ฐานะที่มั่นคงของครอบครัว

เพื่อสื่อให้เห็นถึงความสามารถในการบริหาร และผู้นำท้องถิ่นจะใช้ตนเองเป็นสัญลักษณ์ โดยการแสดงตนในกิจกรรมต่าง ๆ ของตำบลในฐานะประธานในพิธี ซึ่งเป็นการแสดงออก เพื่อให้ตนเองเป็นสัญลักษณ์ของผู้นำระดับท้องถิ่น

2.6 การใช้ความมุ่งมั่น ผู้นำท้องถิ่นต้องแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา และแสดงความมุ่งมั่นในการบริหารงาน ผู้บริหารท้องถิ่นยังต้องมีความอดทนในการทำงาน และจำเป็นต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยใช้ความสามารถในการสื่อสารและระบบคุณธรรม จริยธรรม ผู้นำท้องถิ่นนอกจากจะต้องมีความมุ่งมั่นในการทำงานแล้ว ยังต้องสามารถกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความมุ่งมั่นทุ่มเทออกมาได้ด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับบทความของพระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา (2564) เรื่อง การสร้างภาพลักษณ์ทางจริยธรรมของนักการเมืองไทยยุคใหม่ พบว่า การบริหารจัดการประเทศหรือท้องถิ่นก็ตามก็ย่อมต้องทำให้เกิดการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งอย่างใดเพื่อการพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา เพราะหลักการบริหารจัดการจำเป็นต้องใช้ความรู้ทั้งเก่าและใหม่และพยายามปรับใช้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมอื่นที่ทักษะอื่นๆ ที่ควรจะได้รับพัฒนาให้เป็นตัวอย่างแห่งพฤติกรรมความทันสมัยของผู้ที่ขึ้นำสังคม

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว คือหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจประชาชนของผู้ปกครอง 1. ทาน ฐานอำนาจทางการเมืองที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ คือความไว้วางใจจากประชาชน ผู้นำท้องถิ่นต้องเป็นบุคคลที่สามารถช่วยเหลือประชาชนในยามที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนได้ อีกทั้งผู้นำท้องถิ่นยังต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ ปัญหาของประชาชนนั้นอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ผู้นำท้องถิ่นจะต้องรู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือในบางครั้งอาจต้องสละทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน 2. ปิยวาจา ผู้นำท้องถิ่นต้องเป็นบุคคลที่พูดจาไพเราะ ไม่มีคำพูดที่ก้าวร้าว พูดจาเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวม สามารถพูดโน้มน้าวใจประชาชนรวมถึงผู้ที่ได้รับฟังได้ ผู้นำท้องถิ่นต้องรู้จักการพูดผูกมิตรไมตรีกับบุคคลอื่น ๆ 3. อตถจริยา ผู้นำท้องถิ่นต้องมีบุคลิกที่เป็นคนขยัน มีความรู้ และมีความเสียสละ ต้องประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ตั้งใจทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้ประชาชนในพื้นที่ด้วยความจริงใจ มุ่งบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อมุ่งหวังให้ชุมชนเกิดการพัฒนาก้าวหน้าทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านภูมิปัญญา รวมถึงด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน 4. สมานัตตตา ผู้นำท้องถิ่นต้องเป็นบุคคลที่วางตัวเสมอต้นเสมอปลาย เมื่อก่อนดำรงตำแหน่งเคยเป็นคนด้อยอย่างไร หลังจากได้รับตำแหน่งผู้นำท้องถิ่นแล้วก็เป็นคนด้อยอย่างนั้นเสมอต้นเสมอปลาย และต้องเป็นคนไม่เอาัดเอาเปรียบใคร สอดคล้องกับงานวิจัยของพระธชชัย วชิรญาณ (พิชัย) และคณะ (2564) เรื่อง การบูรณา

การหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดแพร่” พบว่า การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่นมีความเสียสละ ทั้งร่างกาย แรงใจ สร้างอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ เป็นผู้ที่มีวิจิไพเราะ น่าเชื่อถือ มีความเป็นกันเองกับประชาชน กระทำตนให้เป็นประโยชน์ แก่ส่วนรวม มีจิตอาสา และมีความเสมอต้นเสมอปลายไม่เลือกปฏิบัติ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย พบว่า กระบวนการรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

1. การสร้างพันธมิตร ในกลุ่มของประชาชน กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มผู้ที่มีฐานะมั่นคง เป็นการสร้างฐานเสียงที่มีผลต่อการรักษาอำนาจทางการเมือง

2. การขยายเครือข่าย บุคคลหรือกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ สามารถเป็นผู้ช่วยในการหาเสียงสนับสนุน และรวบรวมพวกพ้องเพื่อสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นในการรักษาอำนาจทางการเมืองไว้

3. การใช้อำนาจที่เกิดจากกฎหมายหรือการแต่งตั้งและการใช้ความเชี่ยวชาญอำนาจของผู้นำท้องถิ่นเป็นอำนาจตามกฎหมายที่เกิดจากการที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยตรงเพื่อเลือกให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เสนอตนรับหน้าที่ในการบริหารงานส่วนท้องถิ่น

4. การใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้นำท้องถิ่นต้องเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ การใช้ข้อมูลสนับสนุนการสื่อสารจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาวิเคราะห์สถานการณ์ และวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหา

5. การใช้สัญลักษณ์ ผู้นำท้องถิ่นจะใช้ตนเองเป็นสัญลักษณ์ โดยการแสดงตนในกิจกรรมต่าง ๆ ของตำบล หรือใช้เรื่องราว รวมไปถึงฐานะทางสังคม เป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง

6. การใช้ความมุ่งมั่น ผู้นำท้องถิ่นต้องแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา และแสดงความมุ่งมั่นในการบริหารงาน จะทำให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน รวมถึงได้รับความไว้วางใจจากผู้ได้บังคับบัญชา

รวมถึงผู้นำท้องถิ่นมีคุณสมบัติที่เอื้อให้การรักษอำนาจทางการเมืองไว้ได้อย่างยาวนาน ได้แก่ 1. ด้านบุคคล ผู้นำท้องถิ่นเป็นบุคคลที่มีความคุ้นเคยกับประชาชนในพื้นที่ และมาจากตระกูลที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง 2. ด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น มีคำสั่งให้ผู้นำท้องถิ่นเดิมดำรงอยู่ในตำแหน่งยาวนานถึง 8-9 ปี 3. ด้านความสัมพันธ์ของเครือข่าย ครอบครัวที่เข้มแข็งจะช่วยส่งเสริม สนับสนุน ทั้งร่างกาย แรงใจ และทุนทรัพย์ 4. ด้านการเมือง นักการเมืองท้องถิ่นให้ความสนใจกับประชาชนในพื้นที่ และให้ความสนใจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ 1. การเสียสละเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น 2. การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ 3. การประพฤติในสิ่งที่ประนีประนอมแก่ผู้อื่น 4. การไม่เลือกปฏิบัติ มีความเป็นธรรม และให้ความเสมอภาคกับทุกคน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดให้มึนนโยบายที่ลดการผูกขาดอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถลงชื่อเพื่อเสนอถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้นำท้องถิ่นได้
2. ควรส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นให้แก่ประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถและส่งเสริมบทบาทในการถ่วงดุลอำนาจการบริหารของผู้นำท้องถิ่นมากขึ้น
3. ควรปรับนโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ผู้นำท้องถิ่นมีความเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมืองในระดับชาติ และมีนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบังคับ ระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมของตนเองมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้นำท้องถิ่นควรปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจทางการเมืองให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่
2. ผู้นำท้องถิ่นควรนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และสามารถยึดเหนี่ยวจิตใจประชาชนไว้ได้
3. ผู้นำท้องถิ่นควรส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนทุกช่วงวัย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่เกื้อหนุนระหว่างนักการเมืองระดับท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐที่เป็นแหล่งสนับสนุนงบประมาณที่นอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรประจำปี
2. ควรศึกษาปัจจัยที่เกื้อหนุนระหว่างของนักการเมืองท้องถิ่นระดับตำบลและระดับจังหวัด เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ด้านการอุปถัมภ์แบบเครือญาติ หรือการอุปถัมภ์แบบหมู่มิตรสหาย
3. ควรศึกษาผู้นำท้องถิ่นที่ไม่สามารถรักษาอำนาจทางการเมืองไว้ได้ เพื่อหาข้อแตกต่างและขยายองค์ความรู้ด้านการรักษาอำนาจทางการเมือง

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร เจริญผล และคณะ. (2565). การได้ การใช้ และการรักษาอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองสีเขียวในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(7), 377-388.
- เดชะ สิทธิสุทธิ. (2541). *การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่ม สันติธรรม ในเทศบาลเมืองนครปฐม* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไททัศน์ มาลา. (2554). การปกครองท้องถิ่นไทยในระยะเปลี่ยนผ่าน. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 1(2), 29-49.
- ธรรมรัตน์ โพธิสุวรรณปัญญา. (2562). *การสร้างฐานอำนาจของผู้บริหารเมืองท้องถิ่น* (ดุชนิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุลภรณ์ เทวอนรัมย์ และคณะ. (2562). *กลยุทธ์การรักษาอำนาจทางการเมือง: กรณีศึกษานายณัฏฐ์คณิศ วรไกรปัญญาพงศ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์*. (รายงานสืบเนื่องจากการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ครั้งที่ 9). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เปียนนาร์ต ศีกแสนพ่าย. (2564). การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของตระกูลยาวอหะซัน. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*, 2(1), 56-72.
- ปฐวี โชติอนันต์. (2565). *การปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ: มุมมองจากผู้บริหารท้องถิ่น*. สืบค้น 16 สิงหาคม 2566, จาก <https://theisaanrecord.co/2022/01/26/local-government-after-the-coup/>
- พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา. (2564). *การสร้างภาพลักษณ์ทางจริยธรรมของนักการเมืองไทยยุคใหม่*. (รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตศรัทธาเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่). น่าน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน ฯ.
- พระอุดมสิทธินายก (กำพล มาลัย). (2566). การเสริมสร้างสุขภาวะและเครือข่ายทางสังคมเพื่อลดเหล้าบุหรี่เชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ*, 1(4), 1-15.
- พิชญ์นิฐา พรหมศิลป์ และคณะ. (2558). บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 3(2), 146-161.

- ศิริรัตน์ ธรรมใจ. (2558). การรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สารวุฒิสภา. (2563). บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญเรื่องรัฐธรรมนูญหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้น 16 สิงหาคม 2566, จาก https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/253/files/Analysis/63/1_63.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระแก้ว. (2564). ประกาศผลการเลือกตั้ง นายก อบต. และสมาชิกฯ อบต. จังหวัดสระแก้ว. สืบค้น 16 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.ect.go.th/th/sakaeo/db180/sakaeodownload34?id=11920>
- องค์การบริหารส่วนตำบลพระเพลิง. (2564). สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน. สืบค้น 2 กันยายน 2566, จาก <https://phraphloeng.go.th/public/list/data/index/menu/1144>

กลยุทธ์การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*

PROMOTION AND SUPPORT STRATEGY FOR HEALTH BEVERAGE PURCHASING DECISIONS OF CONSUMERS IN BANGKOK

วีระวุธ ภูชนะกิจ, กาญจนา โพธิวิชยนนท์

Veerawut Puuchanakij, Kanchana Photiwichayanon

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: veerawutssru40@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps และคุณค่าตราสินค้า ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จากการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ผู้บริโภคที่ตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างทำการคัดเลือกแบบสุ่มด้วยการกำหนดโควตาจากร้านค้า 3 ประเภท ได้แก่ กลุ่มห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ กลุ่มร้านสะดวกซื้อประเภทมินิแบรนด์ และกลุ่มร้านสะดวกซื้อทั่วไป โดยกำหนดสัดส่วนกลุ่มละเท่า ๆ กัน กลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างคำนวณจาก 20 เท่าของตัวแปรสังเกต โดยงานวิจัยนี้มีจำนวนตัวแปรสังเกต 21 ตัวแปร ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 420 ราย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย มีอิทธิพลโดยรวมต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมากที่สุด เนื่องจากส่วนประสมทางการตลาด 4Ps เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผนและการบริหารทางการตลาด ซึ่งมีผลในการสร้างความนิยม และเป็นตัวกำหนดที่สำคัญในการตัดสินใจของผู้บริโภค รองลงมา ได้แก่ รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค คุณค่าตราสินค้า และการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ตามลำดับ

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การตัดสินใจซื้อ; เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

*Received January 18, 2024; Revised February 1, 2024; Accepted February 7, 2024

Abstract

This research aimed to study the influence of integrated marketing communications on consumer behaviour, the 4Ps marketing mix, and brand value that affected the decision to purchase health drinks for consumers in Bangkok. According to quantitative research, the population included consumers who decided to buy health drinks more than 3 times per week in Bangkok. The samples were randomly selected by setting quotas from 3 types of stores: large department stores, Branded convenience store groups, and general convenience store groups by specifying equal proportions for each group. The structural equation modelling analysis sample groups were calculated from 20 times the observed variables. This research has 21 observed variables, resulting in samples of 420 people. Research tools included questionnaires and data analysis using structural equation modelling techniques.

The findings of the research were as follows: The 4Ps marketing mix, including product, price, distribution channel, and promotion, had the most significant overall influence on the decision to purchase health drinks because the 4Ps marketing mix is a tool used in planning and marketing management that had the effect of creating popularity and was an essential determinant in consumer decision-making, followed by consumer lifestyle, brand value, and integrated marketing communications, respectively.

Keywords: Strategy; Decision Making; Healthy Beverage

บทนำ

ปัจจุบันคนทั่วโลกให้ความสำคัญด้วยการดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการมีสุขภาพดีส่งผลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งความคิด สติปัญญา การศึกษา และการทำงาน การรักษาสุขภาพนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพอย่างต่อเนือง รวมถึงการเลือกบริโภคอาหารให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการ โดยปัจจุบันผลิตภัณฑ์ด้านอาหารจะได้รับการวิจัย และพัฒนาขึ้นมาหลายประเภท เพื่อให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อบริโภค และดูแลสุขภาพของตนเอง ซึ่งส่งผลต่อธุรกิจเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ซึ่งปัจจุบันเครื่องดื่มไม่เพียงแต่เป็นเครื่องดื่มเพื่อดับกระหาย หรือ เพื่อความสดชื่นเท่านั้น แต่ผู้บริโภคยังคำนึงถึงคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากการดื่มด้วยเช่นกัน เครื่องดื่มที่

กำลังเป็นที่นิยมของผู้บริโภคอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ หรือ ที่เรียกว่า ฟังก์ชันดริงก์ (Function Drink) (ภัทรฤทัย เกณิกาสมานวรคุณ และคณะ, 2563)

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพในประเทศไทยอยู่ระหว่างช่วงของการเติบโต โดยมีความหลากหลาย และมีความชัดเจนของผลิตภัณฑ์ รวมถึงมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปมาจากเดิม โดยผู้ประกอบการได้เริ่มทำการตลาดแบบเน้นคุณสมบัติ ด้วยการเพิ่มคุณค่าของสารอาหารเข้าไปในเครื่องดื่มเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยที่กรุงเทพมหานคร เป็นภาพสะท้อนของตลาดในประเทศไทย เพราะกลุ่มลูกค้ามีความหลากหลาย ทั้งในมิติอาชีพ รายได้ต่อเดือน และภูมิภาคนาเดิมของลูกค้า (พิมพาภรณ์ วงศ์เตชะนนท์, 2564)

การตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ พบว่า มีปัญหาที่แตกต่างจากการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มประเภท น้ำเปล่า น้ำหวาน หรือ เครื่องดื่มให้พลังงาน (Energy Drink) อย่างชัดเจน เนื่องจากเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมีราคาที่แพงเมื่อเทียบกับเครื่องดื่มประเภทอื่น ๆ ในร้านค้าสะดวกซื้อ ในขณะที่ช่วงโปรโมชั่นที่จะเกิดขึ้นไม่ได้เกิดขึ้นในทันที ดังเช่น น้ำเปล่าเมื่อมีการดื่มก็จะรู้สึกดับกระหายทันที น้ำหวานเมื่อดื่มแล้วก็จะรู้สึกสดชื่นได้รับความหวานในทันที และเครื่องดื่มให้พลังงาน (Energy Drink) เมื่อมีการดื่มก็จะรู้สึกมีพลังงานขึ้นมาในทันที โดยที่เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจะยังไม่รับรู้ในโปรโมชั่นหลังจากการดื่มในทันที ทำให้วิธีการสื่อสารทางการตลาด เพื่อเสนอขายสินค้ามีความแตกต่างกันออกไป (Mustaqimah et al., 2019)

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ได้แก่ การตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค การดำเนินกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps และการทำให้ลูกค้ารับรู้ถึงคุณค่าในตราสินค้า อันเป็นข้อสารสนเทศที่สำคัญในการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานของบริษัทผู้ผลิตที่ถูกต้อง (Bowie et al., 2021)

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ จึงมีความสนใจศึกษา กลยุทธ์การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่จะนำข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประกอบการวางแผนกิจกรรมการสื่อสารการตลาดให้เกิดประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค ส่วนประสมทางการตลาด คุณค่าตราสินค้า ที่ส่งต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยแบบสอบถาม มีวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริโภคที่ตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ มากกว่า 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ในช่วงเดือนเมษายน-สิงหาคม พ.ศ. 2566

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างควรมีอัตราส่วน 10-20 เท่าต่อ 1 ตัวแปรสังเกต (Hair et al., 2010) งานวิจัยครั้งนี้มี 21 ตัวแปรสังเกต ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210-420 ตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ 420 ตัวอย่าง ด้วยการกำหนดโควตา (Quota Sampling) จากร้านค้า 3 ประเภท ได้แก่ กลุ่มห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ กลุ่มร้านสะดวกซื้อประเภทมีแบรนด์ และกลุ่มร้านสะดวกซื้อทั่วไป โดยกำหนดสัดส่วนกลุ่มละเท่า ๆ กัน แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งระดับคำตอบของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด รวมทั้งสิ้น 84 ข้อคำถาม ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ที่มากกว่า 0.5 จากนั้นนำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไปทดสอบ (Tryout) จำนวน 30 ราย และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยเกณฑ์การยอมรับจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก ที่มากกว่า 0.7 โดยพบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก เท่ากับ 0.945 อธิบายได้ว่า มาตรวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อถือได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มจากตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถาม จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอ ก่อนลงพื้นที่ ติดต่ออย่างไม่เป็นทางการไปยังผู้บริหารของร้านค้า 3 ประเภท เพื่อขอความ

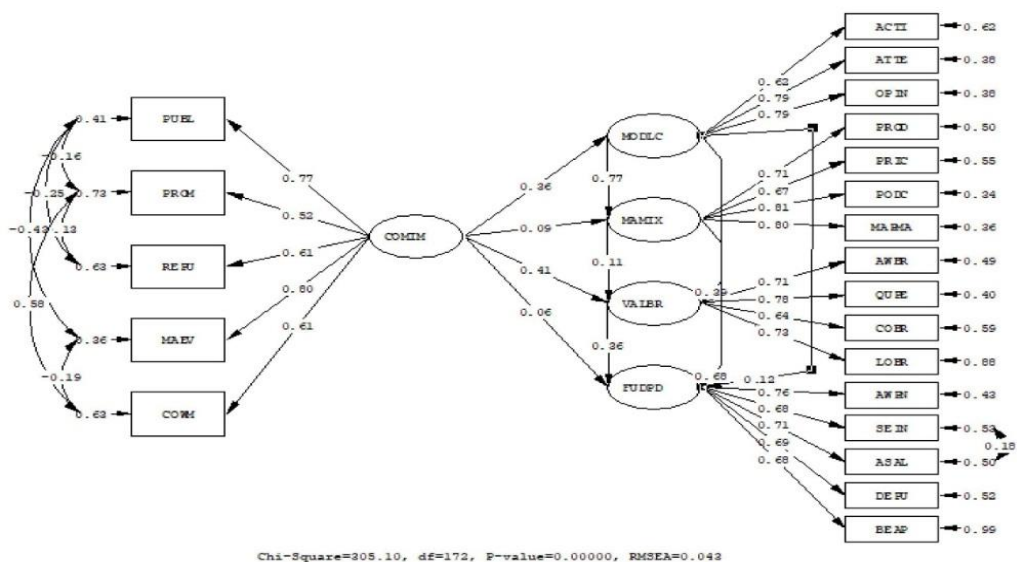
อนุเคราะห์ ในการอำนวยความสะดวก ลงพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถาม และชี้แจงข้อสงสัย
ต่อประชากรกลุ่มตัวอย่าง ขอเก็บแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับถัดไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยการวิเคราะห์จากแบบจำลอง
สมการโครงสร้าง ทำการทดสอบความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์ และทำการ
ปรับแก้แบบจำลองด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์หลังปรับแบบจำลองสมการโครงสร้าง สามารถนำเสนอได้
ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แบบจำลองสมการโครงสร้างหลังปรับ

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าตัวชี้วัดความสอดคล้องกับข้อมูลเป็นไปตามเกณฑ์
ของดัชนีความสอดคล้อง หมายความว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์กับแบบจำลองเข้ากันได้ดี
(Goodness of fit) สามารถแสดงผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ดัชนีความสอดคล้องของข้อมูล

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ของความสอดคล้อง	ค่าดัชนีหลังปรับแบบจำลอง	ผลการพิจารณา
Standardized RMR	น้อยกว่า 0.05	0.04	ผ่านเกณฑ์
Chi-square/df	น้อยกว่า 3	1.77	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.04	ผ่านเกณฑ์
GFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป	0.94	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป	0.91	ผ่านเกณฑ์
CFI	มีค่าตั้งแต่ 0.97 ขึ้นไป	0.99	ผ่านเกณฑ์
CN	มีขนาดไม่น้อยกว่า 200	299.79	ผ่านเกณฑ์

สมการโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์ตามภาพที่ 1 นำมาสร้างเป็นสมการโครงสร้าง (Structural Equations) ได้ 4 สมการ ดังต่อไปนี้

1. การตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ (FUDPD) ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก 1. การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (COMIM) 2. รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค (MODLC) 3. ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps (MAMIX) และ 4. คุณค่าตราสินค้า (VALBR) สามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$FUDPD = 0.06COMIM + 0.12MODLC + 0.68MAMIX + 0.36VALBR,$$

$$(0.052) \quad (0.13) \quad (0.12) \quad (0.08)$$

$$1.09 \quad 1.09 \quad 6.44 \quad 4.40$$

$$Errorvar. = 0.029, R^2 = 0.76 \dots \dots \dots (1)$$

$$(0.006)$$

$$4.83$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า การตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก 1. ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps และ 2. คุณค่าตราสินค้า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการอธิบายการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ได้ร้อยละ 76 ขณะที่การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

2. คุณค่าตราสินค้า (VALBR) ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก (1) การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (COMIM) 2. รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค (MODLC) และ 3. ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps (MAMIX) สามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$\text{VALBR} = 0.41\text{COMIM} + 0.39\text{MODLC} + 0.11\text{MAMIX},$$

(0.072)	(0.14)	(0.12)
6.07	3.51	1.07

$$\text{Errorvar.} = 0.059, R^2 = 0.55 \dots\dots\dots (2)$$

(0.009)
6.38

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า คุณค่าตราสินค้า ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก 1. การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และ 2. รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการอธิบายคุณค่าตราสินค้า ได้ร้อยละ 55 ขณะที่ ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณค่าตราสินค้า

3. ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps (MAMIX) ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก 1. การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (COMIM) และ 2. รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค (MODLC) สามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$\text{MAMIX} = 0.09\text{COMIM} + 0.77\text{MODLC}, \text{Errorvar.} = 0.032, R^2 = 0.66 \dots\dots (3)$$

(0.040)	(0.086)	(0.006)
2.07	9.68	5.88

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก (1) การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และ (2) รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการอธิบายส่วนประสมทางการตลาด 4Ps ได้ร้อยละ 66

4) รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค (MODLC) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (COMIM) สามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$\text{MODLC} = 0.36\text{COMIM}, \text{Errorvar.} = 0.072, R^2 = 0.13 \dots\dots\dots (4)$$

(0.056)	(0.011)
5.49	6.42

ผลการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการอธิบายรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค ได้ร้อยละ 13

ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และผลรวมของค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงทุกตัวจากแบบจำลองสมการโครงสร้าง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อิทธิพลของปัจจัยที่ศึกษา

ตัวแปรตาม	อิทธิพล	ตัวแปรอิสระ				R ²
		COMIM	MODLC	MAMIX	VALBR	
MODLC	DE	0.36	-	-	-	0.13
	IE	-	-	-	-	
	TE	0.36	-	-	-	
MAMIX	DE	0.09	0.77	-	-	0.66
	IE	0.28	-	-	-	
	TE	0.37	0.77	-	-	
VALBR	DE	0.41	0.39	-	-	0.55
	IE	0.14	-	-	-	
	TE	0.55	0.39	-	-	
FUDPD	DE	-	-	0.68	0.36	0.76
	IE	0.26	0.66	-	-	
	TE	0.26	0.66	0.68	0.36	

จากตารางที่ 2 พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps (MAMIX) มีอิทธิพลโดยรวมต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ (FUDPD) มากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.68 รองลงมาคือ รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค (MODLC) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.66 คุณค่าตราสินค้า (VALBR) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.36 และการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (COMIM) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.26 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริโภคที่ตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมากกว่า 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ช่วงเดือนเมษายน-สิงหาคม พ.ศ. 2566 จำนวน 420 ราย โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

1. ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps เป็นตัวแปรสำคัญที่สุดที่ส่งผลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เนื่องจาก ส่วนประสมทางการตลาด 4Ps เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผนการตลาดและการบริหารทางการตลาด. 4Ps ประกอบด้วย ประกอบด้วย สินค้าผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่าย และการจัดการส่งเสริมการขาย การนำส่วนประสมทางการตลาด 4Ps มาใช้ในการตลาดเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจะมีผลในการสร้างความนิยมและเป็นตัวกำหนดสำคัญในการตัดสินใจของผู้บริโภค สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chollet and Valentin (2020) เรื่อง องค์ประกอบสำคัญของ

ประสบการณ์การดื่มของชายและหญิง กรณีศึกษาคราฟต์และเบียร์อุตสาหกรรม พบว่า เป้าหมายสำคัญของการดำเนินกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด คือ การจูงใจให้ลูกค้าตัดสินใจที่จะซื้อและใช้บริการในตราสินค้า โดยนักการตลาดจะทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบรรจุเป้าหมายดังกล่าว ทั้งในด้านการทำให้สินค้าและบริการมีความแตกต่างและโดดเด่นตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าให้ได้มากที่สุด

2. รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค มีอิทธิพลรวมมากเป็นอันดับสองต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ โดยผ่านส่วนประสมทางการตลาด 4Ps และคุณค่าตราสินค้า เพราะว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคโดยทั่วไปของผู้บริโภค ได้แก่ กิจกรรมความสนใจ และความคิดเห็น ไม่ได้มีผลทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ แต่เป็นเพราะ รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคทำให้สนใจในส่วนประสมทางการตลาด 4Ps เนื่องจากรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคเป็นการดำเนินชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีนิยมตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลและความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องรอบตัวที่เห็นว่าสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kawakami et al., (2021) เรื่อง น้ำอัดลมที่มีส่วนผสมของแพลตตินัม-แพลเลเดียม พบว่า การกำหนดกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดของน้ำอัดลมที่มีธาตุอาหารแพลตตินัม - พาลาเดียม เพื่อลดความเสี่ยงของโรคมะเร็งปอดจะต้องดำเนินการอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของลูกค้าที่มีลักษณะเฉพาะ ควรจะนำเสนอถึงการบำบัดทางโภชนาการสำหรับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่เพิ่มความเสี่ยงของมะเร็งปอดในกลยุทธ์

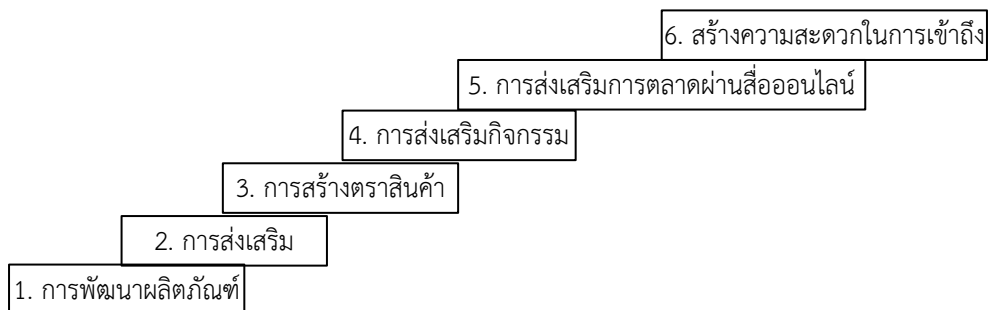
3. คุณค่าตราสินค้า มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เป็นเพราะว่า คุณค่าตราสินค้าเป็นภาพลักษณ์ของสินค้าที่มีความแตกต่างจากในตลาดเดียวกัน โดยเป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้าหรือบริการที่มีผลต่อการตอบสนองทางการตลาดที่ช่วยให้บริษัทสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถรักษาสวนแบ่งทางการตลาดได้มากกว่าสินค้าที่ไม่มีตราสินค้าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sultan et al., (2019) เรื่อง แนวทางเชิงกลยุทธ์ในการรับรู้ของผู้บริโภคต่อแบรนด์บนพื้นฐานของการรับรู้ถึงแบรนด์และความภักดีต่อแบรนด์: การวิเคราะห์เปรียบเทียบแบรนด์โค้กและเป๊ปซี่ใน Erbil KRI พบว่า แนวทางในเชิงกลยุทธ์เพื่อการรับรู้แบรนด์ของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแบรนด์โคคาโคล่า มีผลสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อเป็นอย่างมาก เพราะการเห็นคุณค่าในแบรนด์ผลิตภัณฑ์ จะทำให้ลูกค้าเชื่อว่ามีค่าแตกต่างไปจากสินค้าทั่วไป หรือ แตกต่างไปจากคู่แข่ง สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากกว่า จึงเห็นได้ว่า กลยุทธ์ในการสร้างการรับรู้คุณค่าต่อแบรนด์ มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายในตลาดเครื่องดื่ม

4. การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ โดยผ่านรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค ส่วนประสมทาง

การตลาด 4Ps และคุณค่าตราสินค้า เนื่องจาก การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการสามารถสร้างการติดต่อสื่อสารแบบสองทางกับลูกค้า เพื่อมุ่งสร้างการตอบสนองพฤติกรรมของลูกค้า จากการรับฟังความคิดเห็น และความต้องการลูกค้า นอกจากนี้ ยังช่วยในการพัฒนาแผนงานการสื่อสารที่มุ่งโน้มน้าวชักจูงกลุ่มเป้าหมายที่คาดว่าจะเกิดพฤติกรรมซื้อหรือใช้สินค้า โดยใช้เครื่องมือสื่อสารที่ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม มีความหลากหลายและต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bowie et al., (2021) เรื่อง การตลาดการบริการอธิบายว่า การติดต่อสื่อสารทางการตลาด เป็นการผสมผสานการสื่อสารการตลาดหลายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์กรและผลิตภัณฑ์ไปยังผู้บริโภคหรือลูกค้า

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการสังเคราะห์ที่ความข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้กลยุทธ์การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ควรให้ความสำคัญเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงและมีความน่าสนใจ โดยผู้ประกอบการควรมีกระบวนการ ดังนี้ 1. การวางแผนและวิจัย 2. คัดเลือกสารอาหารที่มีประโยชน์ 3. ลดปริมาณน้ำตาลที่เพิ่มความหวานที่ไม่ดีต่อสุขภาพ 4. ปรับปรุงสูตรเครื่องดื่มเพื่อให้ได้รสชาติที่น่ารับประทาน และ 5. เลือกวัตถุดิบคุณภาพสูง เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพที่ดี

2. การส่งเสริมความรู้และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพ สามารถทำได้หลายช่องทาง ดังนี้ 1. จัดกิจกรรมหรือสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพ 2. ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพ 3. เผยแพร่บทความทางการแพทย์เกี่ยวกับผลกระทบของเครื่องดื่มน้ำต่าง ๆ ต่อสุขภาพ และ 4. การให้ความรู้ในสถานศึกษา

3. การสร้างตราสินค้าที่เหมาะสมกับการดูแลสุขภาพเป็นกระบวนการที่สำคัญเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างความสนใจจากกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ 1. กำหนดรูปแบบสีที่เข้ากัน โดยเลือกสีที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ เช่น เขียวสด หรือสีผลไม้ 2. ใช้ภาพที่เกี่ยวข้อง โดยการนำเสนอภาพที่เป็นไปได้ในการดูแลสุขภาพ เช่น ภาพคนออกกำลังกาย 3. สร้างคำขวัญที่เกี่ยวข้อง ด้วยการพัฒนาคำขวัญหรือสโลแกนที่เน้นความสำคัญของการดูแลสุขภาพ และ 4. นำเสนอข้อมูลที่เชื่อถือได้ โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพ

4. การส่งเสริมกิจกรรมซึ่งเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการติดตามกลุ่มเป้าหมายของเครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพ ดังนี้ 1. จัดกิจกรรมการตลาด ด้วยการรณรงค์ทางสื่อสังคมออนไลน์ ใช้ภาพและวิดีโอที่สร้างความสนใจและแบ่งปันบทความที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ 2. จัดกิจกรรมแบบออฟไลน์ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ เช่น กิจกรรมกีฬา 3. การให้บริการที่ทำให้ผู้บริโภคมีประสบการณ์ โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นการตรวจสอบสุขภาพฟรี และ 4. ประชาสัมพันธ์ผ่านนักแสดง และผู้มีอิทธิพลทางความคิด เช่น นักแสดง

5. การส่งเสริมการตลาดผ่านสื่อออนไลน์ที่นิยมใช้สื่อสาร และส่งข้อความมากที่สุด ซึ่งหนึ่งในกลยุทธ์ที่จะสร้างความโดดเด่น และแตกต่างให้กับตราสินค้าเครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพ คือ การโฆษณาให้เห็นถึงหน้าจอบริโภคด้วย LINE Ads และ Facebook

6. สร้างความสะดวกในการเข้าถึงได้ง่าย เริ่มจากการสนับสนุนให้มีทางเลือกเครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพในสถานที่ต่าง ๆ เช่น สถานที่ออกกำลังกาย สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัย โรงเรียน และพื้นที่สาธารณะ รวมทั้งวางจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพไว้ในตู้จำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้ประกอบการเครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพ ควรส่งเสริมความตระหนักรู้ โดยการสนับสนุนการแพร่กระจายข้อมูลทางการแพทย์และวิชาการเกี่ยวกับประโยชน์ทางสุขภาพของการบริโภคเครื่องดื่มที่ดีต่อร่างกาย ร่วมกับการส่งเสริมโครงการการศึกษาทางสุขภาพในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

2. ผู้ประกอบการเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ ควรสนับสนุนและจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกายและการดูแลสุขภาพ เช่น วิ่งมาราธอนสุขภาพ กิจกรรมยามเช้า หรืออบรมการทำอาหารสุขภาพ

3. ผู้ประกอบการเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ ควรส่งเสริมการร่วมมือกับสถาบันทางการแพทย์ โดยทำงานร่วมกับสถาบันทางการแพทย์เพื่อสนับสนุนการวิจัยทางการแพทย์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ทางสุขภาพ และจัดทำนโยบายที่สนับสนุนการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้ประกอบการเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ ต้องเสริมสร้างการรับรู้ และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ ที่มีมาตรฐานให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมทางจิตวิทยาที่ดีของผู้บริโภค และส่งผลให้เกิดการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ และความภักดีต่อเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ

2. ผู้ประกอบการเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ ต้องให้ความสำคัญกับสินค้าที่มีการรับรองมาตรฐาน และคุณภาพเป็นอันดับแรก เนื่องจากเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ ผู้บริโภคต้องการความมั่นใจว่าสินค้ามีความปลอดภัย รับประทานแล้วจะเห็นผลและไม่ส่งผลเสียต่อร่างกาย นอกจากนี้การสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าก็มีความสำคัญ เช่น สินค้าผลิตจากธรรมชาติ สินค้ารสชาติดี ก็ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สามารถสร้างความแตกต่างเหนือคู่แข่ง และยังต้องพัฒนาสูตรใหม่ que ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า มีการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพของส่วนผสมและกระบวนการผลิต โดยให้ความสำคัญกับมาตรฐานความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์

3. ผู้ประกอบการเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ ควรกำหนดราคาให้ผู้บริโภครู้สึกว่าการซื้อเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ มีความคุ้มค่ากับราคาที่ต้องจ่ายไป ทั้งราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพและราคามีความเหมาะสมกับปริมาณ นอกจากนี้การตั้งราคาเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ ต้องไม่ตั้งราคาให้แตกต่างกับสินค้าคู่แข่งจนเกินไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เพื่อขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างไปยังจังหวัดอื่น ๆ หรือเขตอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากกรุงเทพมหานคร จะได้ทราบว่าผลการศึกษาที่ได้จะเหมือนหรือแตกต่างจากเดิมหรือไม่อย่างไร

2 ควรทำการศึกษาตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพเพื่อนำข้อมูลจากตัวแปรอื่น ๆ มาประกอบเพิ่มเติมในงานวิจัยครั้งต่อไป

3. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของส่วนประสมทางการตลาดเพิ่มเติมมากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการบริการต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น และก็ยังจะสามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้เกิดการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพได้ดีมากยิ่งขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- พิมพ์ภรณ์ วงศ์เตชะนนท์. (2564). การตลาดในการเข้าถึงผู้บริโภคต่อความสำเร็จของการดำเนินงานธุรกิจการจัดแสดงงานอีเว้นท์. *วารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์*, 2(3), 62-74.
- ภัทรฤทัย เกณิกาสมานวรคุณ และคณะ. (2563). การตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของประชาชนในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค*, 6(3), 1-9.
- Bowie, D. et al. (2021). *Hospitality Marketing*. Oxford: Routledge.
- Chollet, S. & Valentin, D. (2020). The building blocks of drinking experience across men and women. A case study with craft and industrial beers. *Appetite*, 116(1), 345-356.
- Hair, J.F. et al. (2010). *Multivariate Data Analysis: A global perspectives* (7th ed.). New Jersey: Pearson Education International.
- Kawakami, S. et al. (2021). Platinum-Palladium-Containing Soft Drinks (Functional Nutrient Water). Improve COPD and Reduce the Risk of Lung Cancer. *Ann Clin Case Rep*, 6(1), 2053.
- Mustaqimah, A. et al. (2019). Marketing mix effect towards customer satisfaction and loyalty: Case study of Rejuve cold-pressed drinks. *Indonesian Journal of Business and Entrepreneurship (IJBE)*, 5(3), 310-320.
- Sultan, K. et al. (2019). A Strategic Approach to the Consumer Perception of Brand on the Basis of Brand Awareness and Brand Loyalty: A Comparative Analysis of Coke & Pepsi Brands in Erbil KRI. *International Journal of Research in Business and Social Science*, 8(3), 33-44.

การถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน :

กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร

ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี*

LESSONS LEARNED FROM SELF-RELIANCE THROUGH THE COMMUNITY
ENTERPRISE PROCESS: A CASE STUDY OF THE HIGHWAY COMMUNITY
HERBAL PROCESSING ENTERPRISE GROUP, HUAI KHAMIN SUB-DISTRICT
NONG KHAE DISTRICT SARABURI PROVINCE

พระมหาพิสุทธิ์ สิทธิเมธี

Phramaha Phisut Sitthimathi

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: mahaphisut@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี 2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพึ่งพาตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 14 คน ทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ Qdat Knowledge 1 วิธี ประกอบด้วย เทคนิคการยืนยัน 3 เส้า

ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ปัจจัยหลักที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ด้านความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม 2. รูปแบบการพึ่งพาตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ได้ค้นพบ 6 Steps Model คือ Steps 1 Plan (การวางแผน) Steps 2 High Quality (การเพิ่มคุณภาพสูง) Steps 3 Idea (ความคิด) Steps 4 Service (การบริการ) Steps 5

*Received December 29, 2023; Revised February 15, 2024; Accepted March 3, 2024

Upgrade (การอัพเกรด) และ Steps 6 Test (การทดสอบ) และส่งเสริมให้เป็น วิสาหกิจชุมชน ต้นแบบ ที่มีความมั่นคง มีความยั่งยืน มีความสุข และพึ่งพาตนเองได้สืบไป

คำสำคัญ: การถอดบทเรียน; การพึ่งตนเอง; กระบวนการ; วิสาหกิจชุมชน

Abstract

The objectives of this study were: 1. to study the self-reliance process of herbal processing highway community enterprises in Huai Khamin Nong Khae District. Saraburi Province 2. To propose a self-reliance model for community enterprises in the highway processing herbs. Huai Khamin Using qualitative research methods. Research tools are used in in-depth interviews. 14 people.

The research results were as follows: 1. Self-reliance process of community enterprises. Highways. Herbal processing. Huai Khamin Nong Khae District. Saraburi Province consists of the Product Development Concept, which is the main factor that causes community enterprises to affect their livelihoods. Livelihoods. And the economy. Environment & Society. 2. Self-reliance model of community enterprises. Highways. Herbal processing Huai Khamin Nong Khae District. Saraburi Province has discovered 6 STEPS MODEL. Namely, Steps 1 Plan. Steps 2 High quality. Step 3 Idea. Steps 4 Service. Steps 5 upgrade and Steps 6 Test. A master with wealth is still filing. Happiness and self-reliance have followed.

Keywords: Extracting Lessons; Self-Reliance; Process; Community Enterprise

บทนำ

ชุมชนถือเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแต่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของชุมชนเป็นหลัก การพัฒนาชุมชนจึงเป็นกลไกอันสำคัญที่จะกำหนดทิศทาง เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนา และเสริมสร้างความแข็งแกร่ง โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม (Civil Society) อันหมายถึง การพัฒนาที่เกิดขึ้นจากความริเริ่มของคน โดยทุกฝ่ายในสังคมต่างให้ความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อบ่มบ่มหวังให้เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนดีขึ้น การพัฒนาชุมชนเป็นการบริหารจัดการชุมชนที่มีกลไก การขับเคลื่อนการพัฒนาทั้ง

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยท้องถิ่นเป็นองค์กรหลัก และประชาสังคมเป็นผู้รับประโยชน์ที่สุขสมบูรณ์ การพัฒนาชุมชน จึงเป็นภาระหน้าที่ของคนทุกคนที่จะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์สุขร่วมกัน การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการทั้งในด้านการผลิต การบริโภคและการกระจายผลผลิต โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้น คือ ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผลประโยชน์บนรากฐานความสามารถที่มีอยู่จากการใช้ “ทุนของชุมชน” ซึ่งทุนของชุมชนทั้งที่เป็นทุนทางสังคม (สุกัญญา อธิปอนันต์ และคณะ, 2550)

ในปัจจุบันชุมชนสังคมไทย ในหลายพื้นที่ทั่วประเทศไทย มีการแก้ไขปัญหาการเป็นอยู่ของคนในชุมชน ให้กินดีอยู่ดี ตามแบบการพึ่งตนเอง ซึ่งมีหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมนั้น ๆ โดยจัดเอาชุมชนให้เป็นสถานที่ประกอบการจัดตั้งกลุ่มเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน แปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้เกิดรายได้หมุนเวียนภายในกลุ่มภายในชุมชน เกิดรากเศรษฐกิจพื้นฐานให้มั่นคง เริ่มต้นจากชุมชนเล็ก ๆ สู่รากเศรษฐกิจระดับประเทศได้อย่างมั่นคง การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน จึงเป็นตัวเลือกหนึ่งในการพัฒนาชุมชน โดยพัฒนาชุมชนให้ผ่านกระบวนการของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนนั้นจัดเป็นกลุ่มกิจกรรมของชุมชนที่ชุมชนคิดได้จากการเรียนรู้ ไม่ใช่กิจกรรมเดี่ยว ๆ ที่ทำเพื่อมุ่งสู่ตลาดใหญ่ และไม่ใช้กิจกรรมที่ซับซ้อนอะไร ล้วนแล้วแต่เป็นการทำกินทำใช้ทดแทนการซื้อจากตลาดได้ (สำนักงานเกษตรอำเภอลานสกา, 2565)

วิสาหกิจชุมชนเป็นธุรกิจขนาดย่อมที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในระดับรากหญ้าให้มีความก้าวหน้า มีรายได้หมุนเวียนและเกิดการใช้จ่ายเม็ดเงินในระบบเศรษฐกิจ เป็นหัวใจสำคัญสำหรับประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้วที่ต้องการให้ประชาชนในชุมชนสามารถรวมตัวกันขึ้นมาแล้วจัดสร้างกลุ่มเพื่อเกิดอาชีพเสริมและพัฒนาไปเป็นธุรกิจชุมชนสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และทำให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ยืนด้วยลำแข้งของตนเอง มีความยั่งยืนในธุรกิจชุมชน พัฒนาต่อยอดเพื่อให้ผลิตภัณฑ์สินค้าวิสาหกิจชุมชนดีขึ้น แข่งขันกับสินค้าอื่น ๆ ทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศได้

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพรก่อตั้งโดยนางสาวแสงเดือน เกษมศรี และ นายสุวรรณ วรรณประเสริฐ เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เน้นการแปรรูปสมุนไพรไทย โดยเฉพาะสมุนไพรพื้นถิ่น/ท้องถิ่น ที่สามารถหาได้หรือเพาะปลูกได้ในชุมชน เช่น จิง ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด กระชายขาว กระชายดำ ดีปลี สมอไทย การบูร ฟ้าทะลายโจร ใบบัวบก หวานหางจรเข้ ขมิ้นชัน ขมิ้นอ้อย ทองพันชั่ง มะขามป้อม เป็นต้น โดยนำมาแปรรูปเป็นสมุนไพรสำเร็จรูปลักษณะต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและการนำไปใช้ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่า

ผู้บริโภคจะนำไปใช้เป็นยาใช้ภายในหรือภายนอก เช่น นำไปกิน นำไปทาผิวเพื่อดูแลสุขภาพผิวให้สวยงาม นำไปประคบเพื่อผ่อนคลายจากอาการเหนียวล้า นำไปทาถูวนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดตามกล้ามเนื้อหรือแมลงสัตว์กัดต่อย เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ที่ทางวิสาหกิจชุมชนผลิตได้และนำออกมาจำหน่ายให้ลูกค้า ได้แก่ ลูกประคบ น้ำมันนวดเพื่อผ่อนคลายสเปย์เพื่อผ่อนคลาย สมุนไพรแคปซูล น้ำมันบำรุงผิว น้ำยาสระผมสมุนไพร สบู่สมุนไพร เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่มได้เป็นอย่างดี แต่ด้วยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแห่งนี้เน้นการผลิตเพื่อเป็นรายได้เสริมยังไม่ใช่รู้จักของผู้บริโภค ข้อมูลสืบค้นทาง Google ยังไม่มีปรากฏ ไม่มีเพจเฟซบุ๊กเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ (Product) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งออเดอร์ (Order) ส่วนใหญ่ที่ส่งขายจะได้รับมาจากเครือข่ายกลุ่มผลิตสมุนไพร เช่น กลุ่มสันติโคก กลุ่มหมอเขียว เป็นต้น ซึ่งสินค้าที่ผลิตได้จะอยู่ในวงจำกัด ลูกค้าที่ใช้บริการก็จะอยู่ในกลุ่มที่จำกัด และเป็นกลุ่มเดิม ๆ ที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์ ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแห่งนี้ผลิตได้จึงอยู่ในวงแคบ ๆ ไม่เป็นที่รู้จัก ไม่เป็นที่แพร่หลายสำหรับผู้ขึ้นขอใบสั่งยาสมุนไพรไทย

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ “การถอดบทเรียนการพึ่งพาตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี” เพื่อทราบสภาพปัญหากระบวนการ และรูปแบบการพึ่งพาตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ให้เป็นแนวทางการศึกษา วิเคราะห์ และเสนอ รูปแบบที่จะประยุกต์ให้เกิดการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพรอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อนำเสนอบทเรียนการพึ่งพาตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1. รูปแบบการศึกษา

เอกสาร (Documentary Research) 2. รูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview Research)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการทำวิจัย นี้ ได้แก่ ประธานกลุ่ม สมาชิกในกลุ่ม ประชาชนชาวบ้าน ลูกค้า และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาการแปรรูปสมุนไพรของวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี และใช้วิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview Research) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ ประธานกลุ่ม จำนวน 1 คน สมาชิกในกลุ่ม จำนวน 4 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 1 คน ลูกค้า/คนในชุมชน จำนวน 5 คน และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องอีก 3 หน่วยงาน ในการถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประธานกลุ่ม สมาชิกในกลุ่ม ลูกค้า/คนในชุมชน และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน 14 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยมีทั้งหมด 2 รูปแบบตามวิธีการดำเนินวิจัย โดยเครื่องมือแต่ละแบบจะถูกพัฒนาจากการเก็บข้อมูล สรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำไปพัฒนาเครื่องมือในระยะถัดไปของขั้นตอนการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม ความชัดเจนของภาษา และครบถ้วนเหมาะสมทางวิชาการ และตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องดัชนีความสอดคล้องโครงสร้างวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน ได้ค่า IOC ระหว่าง 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยจะทำการค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย บทความ จดหมายเหตุและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis Technic) QDAT Knowledge 1 วิธี ประกอบด้วย เทคนิค Triangulation : การยืนยัน 3 เสา่ การมีข้อมูลการวิจัย 3 มิติ ที่มีความสัมพันธ์ มีความ สอดคล้อง ด้าน

ข้อมูล (Data triangulation) การยืนยันด้วยบุคคล 3 ท่าน ด้านวิธีวิจัย (Method triangulation) การเลือกใช้วิธีเก็บข้อมูล มากกว่าหนึ่งวิธีการ ด้านทฤษฎี (Theory triangulation) ทฤษฎีที่ใช้อ้างอิง พิจารณาจาก การเลือกใช้ทฤษฎี ในการตีความและสรุปความหมายมากกว่าหนึ่งทฤษฎี ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการยืนยันด้วยบุคคล 3 ท่าน การถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จากการวิจัยทางเอกสาร ทางสัมภาษณ์เชิงลึก และยืนยันความเที่ยงตรงของข้อมูล Triangulation Technic จัดทำการถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี นำเสนอฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการนำเสนอการถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ดังนี้

1. กระบวนการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ปัจจัยหลักที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ด้านความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม

2. รูปแบบการพึ่งพาตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า การถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน ได้ 6 STEPS MODEL ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 Plan (การวางแผน) คือ การวางแผนหรือขั้นตอนการแปรรูปสมุนไพร ของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ประชุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หากกลุ่มเป้าหมายวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ และวางแผนการตลาด

ขั้นตอนที่ 2 High quality (การเพิ่มคุณภาพสูง) คือ การได้รับประกันคุณภาพสินค้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เกษตรอำเภอหนองแค สาธารณสุขอำเภอหนองแค และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยขมิ้น

ขั้นตอนที่ 3 Idea (ความคิด) คือ ระดมความคิด ไอเดีย การแปรรูปสมุนไพร ของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย รูปแบบสินค้า แพ็คเกจสินค้า แปรณสินค้ากลุ่ม การจัดโปรโมชั่นราคาสินค้า

ขั้นตอนที่ 4 Service (การบริการ) คือ การบริการลูกค้ากลุ่มที่สนใจที่ซื้อสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนไปใช้งาน ประกอบด้วย การสาธิตสินค้า การให้คำปรึกษาผลิตภัณฑ์ และการบริหารหลังการขาย

ขั้นตอนที่ 5 upgrade (การอัพเกรด) คือ การแปรรูปสมุนไพรของวิสาหกิจชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ออกมาอย่างเป็นรูปธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบด้วย น้ำมันเหลืองสเปรย์คลายกล้ามเนื้อ ลูกศบ แป้งสมุนไพร และเซราบำรุงผิวกาย

ขั้นตอนที่ 6 Test (การทดสอบ) คือ การส่งเสริมสมุนไพรที่แปรรูปสู่สังคมด้วยช่องทางจัดจำหน่ายในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบด้วย ช่องทางออนไลน์ การออกบูธร่วมกับหน่วยภาครัฐ และจัดนิทรรศการถ่ายทอดองค์ความรู้สมุนไพรร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ

อภิปรายผลการวิจัย

การเสนอผลการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ประเด็น ตามข้อค้นพบของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปัจจัยหลักที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ด้านความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม พบว่า

1.1 แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การแปรรูปสมุนไพรหรือการขยายการตลาดให้เป็นที่รู้จักและกว้างขวางในอนาคต ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1. การผลิตและแปรรูปสมุนไพรให้ง่ายต่อการเข้าถึงเป็นแนวคิดที่มีโอกาสสูงในอนาคต เพื่อเพิ่มความเข้าถึงและประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรสำหรับสุขภาพและความเป็นเลิศของมนุษย์ 2. การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ง่ายและปลอดภัยเพื่อแปรรูปสมุนไพรส่งเสริมทักษะและความรู้ในการใช้สมุนไพรในชีวิตประจำวัน โดยเน้นความคุ้มค่าและความปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค 3. นวัตกรรมในกระบวนการแปรรูปสมุนไพรเสริมคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ด้วยการใช้เทคโนโลยีการสกัดและการปรับปรุงกระบวนการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแปรรูป 4. การขยายตลาดสมุนไพรในระดับโลกเปิดโอกาสให้ผู้บริโภครับรู้ค่าของสมุนไพรที่แตกต่างผ่านการสร้างแบรนด์ที่เชื่อถือได้และการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อเผยแพร่คุณค่าของสมุนไพร 5. การสร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิต โดยการปลูกสมุนไพรอย่างยั่งยืนและใช้วัตถุดิบยั่งยืนเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย พินิจใหม่ และคณะ (2560) เรื่อง การพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ตำบลท่าแร่

อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่า 1. การพึ่งตนเองทางด้านเทคโนโลยี กลุ่มใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการถ่ายทอดของบรรพบุรุษควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสมดุล มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้ 5 กลุ่มผลิตภัณฑ์ และกลุ่มได้สร้างความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโดยการขอรับรองมาตรฐานการผลิตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) และมาตรฐานเลขสารบบอาหาร (อย.) 2. การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ กลุ่มมีการซื้อขายพืชสมุนไพรภายในชุมชนและกลุ่มได้เปิดโอกาสให้สมาชิกนำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไปจำหน่ายต่อ เพื่อเป็นการสร้างรายได้และเกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างสมาชิกและกลุ่ม 3. การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน โดยกลุ่มจะมีการปลูกพืชสมุนไพรไว้ใช้เองเป็นหลัก มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ และมีการซื้อสมุนไพรจากภายนอกชุมชน ถ้าสมาชิกกลุ่มและคนในชุมชนไม่สามารถผลิตสมุนไพรชนิดนั้นได้ด้วยตนเอง 4. การพึ่งตนเองทางด้านจิตใจ กลุ่มมีจิตใจที่แน่วแน่ที่ไม่ใช้สารเคมีในการผลิตสมุนไพรสมาชิกมีจิตใจที่เอื้อเฟื้อและเสียสละเพื่อส่วนรวม 5. การพึ่งตนเองทางด้านสังคม โดยการช่วยเหลือซึ่งกันภายในชุมชน ด้วยการสร้างอาชีพให้กับสมาชิกและคนในชุมชน

1.2 ปัจจัยหลักที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพรพึ่งพาตนเองได้จนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1. ไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยเศรษฐกิจเท่านั้น สภาพแวดล้อมทางกิจการมีผลต่อความสำเร็จของกิจการ หากมีที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับการปลูกสมุนไพรและการผลิตสินค้า จะส่งผลให้กิจการมีความเป็นไปได้สูงขึ้น 2. ความเข้าใจความเห็นของสังคมและการกำหนดค่าทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เลือกที่จะแปรรูปสมุนไพรพึ่งพาตนเองสำเร็จ 3. ความเชื่อมั่นในคุณธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนช่วยสร้างความสามารถในการนำเสนอผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณภาพและความปลอดภัย 4. การศึกษาและพัฒนาทางเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการแปรรูปสมุนไพร 5. ความร่วมมือระหว่างชุมชนและภาคีเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2530) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ หรือเบญจขันธ์ของชุมชนในการพัฒนาชุมชนและสังคมที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นหลักการช่วยให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ ดังนี้ 1. จิตใจที่เป็นธรรม หมายถึง จิตใจที่มีธรรมะ มีความขยันหมั่นเพียร ไม่กลัวลำบากไม่โลภมาก มีสันโดษธรรม ไม่จ่ายฟุ่มเฟือย จะกำหนดแบบแผนการผลิต และทำให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ 2. แบบแผนการผลิต หมายถึง กำหนดแบบแผนการผลิตให้เป็นแบบแผนการผลิตเพื่อกินเอง ใช้เอง ทำให้ต้องทำหลายอย่าง เป็นเกษตรกรรมแบบผสมผสานซึ่งทำให้มีกิน มีใช้ครบและธรรมชาติแวดล้อมมีความสมดุล 3. ความสมดุลของธรรมชาติแวดล้อม หมายถึง ความสมดุลที่เกิดขึ้น เพราะแบบแผนการผลิตที่คำนึงถึงความสมดุลของ

ธรรมชาติแวดล้อม และขึ้นอยู่กับจิตใจมนุษย์ที่ไม่โลภมาก และการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ 5. การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ หมายถึง เป็นระบบการผลิตแบบใช้เอง กินเอง ความสมดุลธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมที่ไม่ฟุ่มเฟือย ทำให้เศรษฐกิจได้สมดุล พอกินพอใช้ไม่ขาดทุน ไม่เป็นหนี้ จึงมีชีวิตที่สงบสุข มีเวลา และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และ 5. ชีวิตชุมชนและวัฒนธรรม หมายถึง ระบบชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใกล้ชิดตัวมีอาหารการกินที่เหลือเฟือ มีเวลาที่จะช่วยเหลือกันสร้างสรรค์กัน และเกิดการผลิตทางวัฒนธรรมของชุมชนขึ้น คือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการช่วยเหลือกัน มีสถาบันทางครอบครัวที่มั่นคง มีการนับถือลำดับอาวุโสและผู้เฒ่าผู้แก่ มีวัดเป็นสถาบันของชุมชนที่ช่วยพัฒนาจิตใจเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา ทางสาธารณสุขทางศิลปะ และวัฒนธรรมเป็นสถานสังคมสงเคราะห์และเป็นเครื่องช่วยให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ

1.3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพรมีผลต่อการดำเนินชีวิตของสมาชิกในกลุ่มและประชาชนในชุมชน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1. ความสร้างสรรค์อนาคต: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มุ่งเน้นการแปรรูปสมุนไพรมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์อนาคตที่ยั่งยืนและเข้มแข็งให้แก่ชุมชนของเรา. 2. การเสริมสร้างคุณค่าในทุกด้าน: การแปรรูปสมุนไพรไม่เพียงเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังสร้างโอกาสและคุณค่าในทุกด้านของชีวิตชุมชนอย่างอุดมสมบูรณ์ 3. การประมวลผลสมุนไพรท้องถิ่น: การร่วมมือระหว่างสมาชิกและชุมชนในการประมวลผลสมุนไพรท้องถิ่นเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและส่งเสริมการรักษาสมุนไพรและประเพณีท้องถิ่น. 4. การส่งเสริมสุขภาพและการดูแลสุขภาพ: การบริโภคผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่ผ่านการแปรรูปมีคุณค่าทางโภชนาการที่สูง ทำให้เป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการดูแลสุขภาพและป้องกันการเกิดโรคในระยะยาว 5. ความยั่งยืนและการอนุรักษ์สมุนไพร: การรักษาสมุนไพรเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มุ่งเน้นการแปรรูปสมุนไพร เราสามารถร่วมมือในการอนุรักษ์สมุนไพรและสนับสนุนชุมชนให้เจริญเติบโตและรอดเอาชีวิตรอดอยู่ต่อไปได้อย่างดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาภูษิต อคควณโณ (บุลันรัมย์) (2556) เรื่อง การพึ่งตนเองของชุมชนในตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 1. การพึ่งตนเองของชุมชนในตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 5 ด้านโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านจิตใจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งในชุมชน ต่างกัน มีผลต่อการพึ่งตนเองของชุมชนตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตรงตาม

สมมติฐานที่ว่าประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งในชุมชน ต่างกัน มีผลต่อการพึ่งตนเองของชุมชนในตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน สวนประชาชนที่มีเพศ สถานภาพ การส่งเสริมของหน่วยงานเทศบาล/อบต. การส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาต่างกัน มีผลต่อการพึ่งตนเองของชุมชนในตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ว่า ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพ การส่งเสริมของหน่วยงานเทศบาล/อบต. การส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาต่างกัน มีผลต่อการพึ่งตนเองของชุมชนในตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

1.4 ด้านความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1. การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่แปรรูปสมุนไพรมีผลกระทบที่ดีต่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยการสร้างโอกาสให้กับประชาชนในการทำงาน และธุรกิจเล็ก ๆ ในพื้นที่ชุมชนนั้น นี่ส่งผลให้มีการเติบโตอย่างยั่งยืนและลดอัตราการว่างงาน 2. การพัฒนาทางเศรษฐกิจในชุมชน: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เน้นการแปรรูปสมุนไพรช่วยสร้างรายได้และเพิ่มโอกาสในการทำงานให้กับประชาชน นอกจากนี้ยังช่วยลดการใช้สารเคมีและพลังงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 3. การสร้างความร่วมมือในชุมชน: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เน้นการแปรรูปสมุนไพรสร้างความสามัคคีและความร่วมมือในชุมชน ทำให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรม 4. การสร้างความรู้และความเข้าใจในการใช้สมุนไพร: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนช่วยสร้างความรับรู้ในการรักษาสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม และให้โอกาสในการทำงานและสร้างงานจ้างให้กับประชากรท้องถิ่น 5. การส่งเสริมการอนุรักษ์สมุนไพรและทรัพยากรธรรมชาติ: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเน้นการแปรรูปสมุนไพรช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สมุนไพรให้ไม่สูญพันธุ์ และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยลดการใช้วัสดุที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ โสภณ สุภาพงษ์ (2541) กล่าวถึงเศรษฐกิจชุมชนว่า เป็นแนวคิดในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและเชื่อว่าจะสามารถ แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศได้ ซึ่งเศรษฐกิจชุมชนเน้นการพึ่งตนเองและการเติบโตโดยมีทุกอย่างพอเพียง ได้แก่ การมีการแบ่งปันพอเพียง มีตลาดพอเพียง มีวัตถุพอเพียง มีความรู้พอเพียง มีการผลิตพอเพียง และมีความดีพอเพียง โดยค่อย ๆ เติบโตในสังคมชนบทนั้นมีพื้นฐานทางการเกษตร ดังนั้น ความพอเพียงในสังคมชนบท คือ การปลูกทุกอย่าง ที่กินและกินทุกอย่างที่ปลูกที่เหลือก็ขาย พอขาดได้ก็มีเงินออมซึ่งในระบบเศรษฐกิจชุมชนนั้น ชุมชนสามารถร่วมมือกับ องค์กรภายในการค้าขาย แต่ต้องเป็นองค์กรที่เปิดเผยและให้ชาวบ้านเป็นเจ้าของจนสามารถ กลายเป็นองค์กรชุมชนที่พึ่งตนเองได้ โดยองค์กรชุมชนที่พึ่งตนเองได้นั้นมีพื้นฐานมาจาก

ครอบครัว แต่ละครอบครัว และชุมชนที่มีการบริโภค พอเพียงและ มีเงินออกมาร่วมกันเพื่อ จัดทำการผลิต การค้า และสวัสดิการร่วมกัน

1.5 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการพัฒนาภูมิวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูป สมุนไพรเป็นไปในทิศทางใด ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1. การนำเทคโนโลยีมาใช้และการ นำเสนอนวัตกรรมในกระบวนการผลิต: การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในกระบวนการแปรรูป สมุนไพรและการนำเสนอนวัตกรรมใหม่เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและ ความเป็นเอกลักษณ์ในตลาด 2. การศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับสมุนไพรและตลาด: การศึกษา และวิจัยเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ทราบ ข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรและความต้องการของตลาดเป็นประโยชน์มากในกระบวนการนี้ 3. การใช้เทคโนโลยีในการแปรรูปสมุนไพร: การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการแปรรูป สมุนไพรช่วยเพิ่มคุณภาพและปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ เช่น การสกัดสารสำคัญ 4. การสร้าง ความเชื่อถือในผลิตภัณฑ์: การสร้างความเชื่อถือในผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปและการ ส่งเสริมความร่วมมือในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนช่วยเพิ่มความสำเร็จในธุรกิจนี้ในระยะยาว 5. การรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง: การรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยสร้าง ความเชื่อถือในผลิตภัณฑ์และคุณภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และช่วยเข้าถึงตลาดใหญ่ได้ มากขึ้นในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรพร มหาอินทร์ และคณะ (2554) เรื่อง การดำเนินงานและการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของ กลุ่มผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เกิดจากผู้ประกอบการไม่มีความรู้ความชำนาญในการบริหารจัดการ การผลิต ยังคงยึดภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่มีการประยุกต์เทคโนโลยีสมัยใหม่บ้าง เพื่อพัฒนารูปแบบและ เป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ภาครัฐขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่ม ไม่มีรูปแบบการบริหารกลุ่มหรือการทำงานกลุ่มเต็มรูปแบบส่งผลให้การสนับสนุนจาก ภาครัฐมีน้อย นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มมักบริหารงานเพียงลำพังเนื่องจากไม่มีความรู้ความ ขำนาญในด้านการบริหารจัดการส่วนปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ประสบผลสำเร็จ คือ นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มีการสร้างงาน สร้างรายได้แก่คน ในชุมชนและความร่วมมือขององค์กรในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติร่วมติดตาม ประเมินผล รวมทั้งการมีภาวะผู้นำของผู้นำกลุ่มผนวกกับความเข้มแข็งของชุมชนที่เกื้อกูล การขับเคลื่อนกลุ่ม

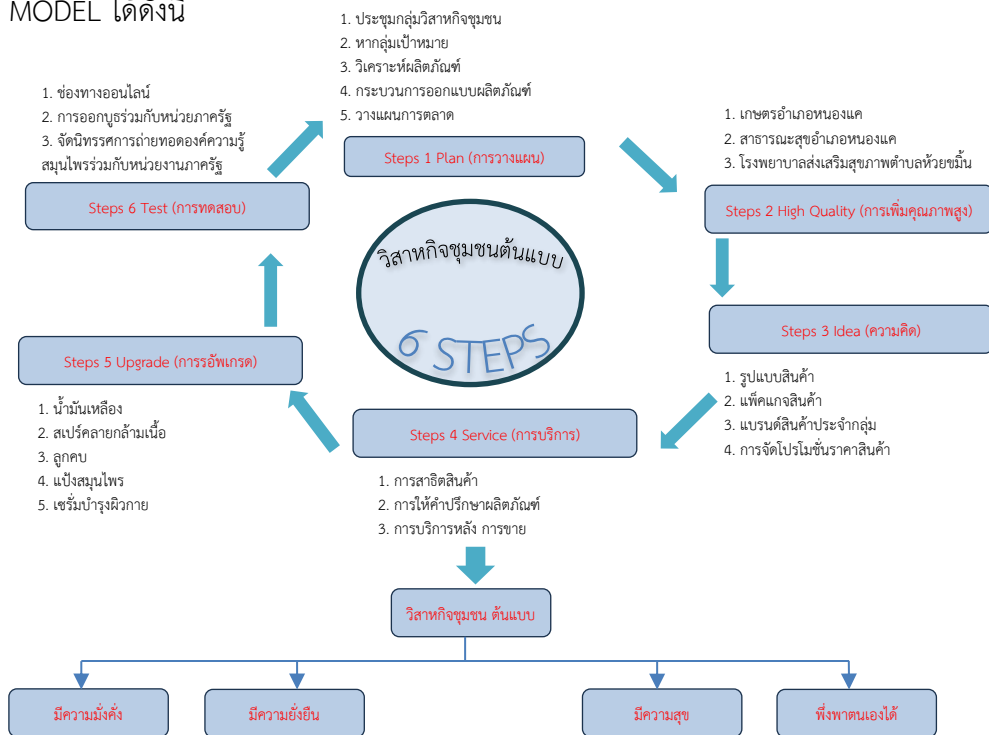
2. การนำเสนอรูปแบบการพึ่งพาตนเองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูป สมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า การถอดบทเรียนการ พึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาการแปรรูปสมุนไพรของวิสาหกิจ

ชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี สามารถอธิบายด้วย 6 STEPS MODEL ได้ดังนี้ Steps 1 Plan (การวางแผน) หมายถึง การวางแผนหรือขั้นตอนการแปรรูปสมุนไพร ของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ประชุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หากกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ และวางแผนการตลาด Steps 2 High quality (การเพิ่มคุณภาพสูง) หมายถึง การได้รับประกันคุณภาพสินค้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เกษตรอำเภอหนองแค สาธารณสุขอำเภอหนองแค และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยขมิ้น Steps 3 Idea (ความคิด) หมายถึง ระดมความคิด ไอเดีย การแปรรูปสมุนไพรของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย รูปแบบสินค้า แพคเกจสินค้า แบนสินค้าประจำกลุ่ม การจัดโปรโมชั่นราคาสินค้า Steps 4 Service (การบริการ) หมายถึง การบริการลูกค้ากลุ่มที่สนใจที่ซื้อสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนไปใช้งาน ประกอบด้วย การสาธิตสินค้า การให้คำปรึกษาผลิตภัณฑ์ และการบริหารหลังการขาย Steps 5 upgrade (การอัพเกรด) หมายถึง การแปรรูปสมุนไพรของวิสาหกิจชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ออกมาอย่างเป็นรูปธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบด้วย น้ำมันเหลืองสเปรตลายกล้ามเนื้อ ลูกคบ แป้งสมุนไพร และเซรั่มบำรุงผิวกาย และ Steps 6 Test (การทดสอบ) หมายถึง การส่งเสริมสมุนไพรที่แปรรูปสู่สังคมด้วยช่องทางจัดจำหน่ายในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบด้วย ช่องทางออนไลน์ การออกบูธร่วมกับหน่วยงานรัฐ และจัดนิทรรศการถ่ายทอดองค์ความรู้สมุนไพรร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และส่งเสริมให้เป็น วิสาหกิจชุมชนต้นแบบ ที่มีความมั่นคง มีความยั่งยืน มีความสุข และพึ่งพาตนเองได้สืบไป สอดคล้องกับงานวิจัยของอินทิรา ครองศิริ (2557) เรื่อง การศึกษาตัวแบบการจัดการชุมชนพึ่งตนเองแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ของ ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี พบว่า การจัดการชุมชนพึ่งตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์ของ ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1. ผู้นำในชุมชน 2. การร่วมมือกันในชุมชน 3. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน 4. การฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น 5. การถ่ายทอดความรู้ 6. การดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ 7. กองทุนหมู่บ้าน และ 8. การจัดการความรู้และการเรียนรู้ของคนในชุมชน นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้สังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่างๆในชุมชนเพื่อนำมาสู่แนวทางการความยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ของประกอบไปด้วย องค์ประกอบที่ 1 การดำรงอยู่ของชุมชน ได้แก่ 1. การปรับตัว 2. ระบบความสัมพันธ์ 3. การสร้างจิตสำนึก 4. ทุนชุมชน และองค์ประกอบที่ 2 องค์การสนับสนุน ได้แก่ 1. องค์การในชุมชน 2. องค์การภาครัฐ 3 องค์การภาคเอกชน โดยนำมาปฏิบัติร่วมกันนโยบายพัฒนาชุมชนซึ่งมาจากทั้งองค์การภาครัฐและภาคเอกชน และแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางในการนำพาชุมชนไปสู่การพึ่งตนเอง

ได้อย่างยั่งยืนควบคู่ไปกับการสร้างสังคมที่มีความสุขภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย เรื่อง การถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี สามารถสรุปเป็นภาพ 6 STEPS MODEL ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย 6 STEPS MODEL

สามารถอธิบายภาพที่ 1 6 STEPS MODEL ได้ดังนี้ Steps 1 Plan (การวางแผน) หมายถึง การวางแผนหรือขั้นตอนการแปรรูปสมุนไพร ของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ประชุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หากกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ และวางแผนการตลาด Steps 2 High quality (การเพิ่มคุณภาพสูง) หมายถึง การได้รับประกันคุณภาพสินค้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เกษตรอำเภอหนองแค สาธารณสุขอำเภอหนองแค และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยขมิ้น Steps 3 Idea (ความคิด) หมายถึง ระดมความคิด ไอเดีย การแปรรูปสมุนไพรของวิสาหกิจชุมชน

ประกอบด้วย รูปแบบสินค้า แพ็คเกจสินค้า แบรินด์สินค้าประจำกลุ่ม การจัดโปรโมชั่น ราคาสินค้า Steps 4 Service (การบริการ) หมายถึง การบริการลูกค้ากลุ่มที่สนใจที่ซื้อสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนไปใช้งาน ประกอบด้วย การสาธิตสินค้า การให้คำปรึกษา ผลิตภัณฑ์ และการบริหารหลังการขาย Steps 5 upgrade (การอัพเกรด) หมายถึง การแปรรูปสมุนไพรของวิสาหกิจชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์ออกมาอย่างเป็นรูปธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบด้วย น้ำมันเหลือง สเปรย์คลายกล้ามเนื้อ ลูกคบ แป้งสมุนไพร และเซรั่มบำรุงผิว ภาย Steps 6 Test (การทดสอบ) หมายถึง การส่งเสริมสมุนไพรที่แปรรูปสู่สังคมด้วยช่องทางจัดจำหน่ายในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบด้วย ช่องทางออนไลน์ การออกบูธร่วมกับหน่วยภาครัฐ และจัดนิทรรศการถ่ายทอดองค์ความรู้สมุนไพรร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และส่งเสริมให้เป็น วิสาหกิจชุมชน ต้นแบบ ที่มีความมั่นคง มีความยั่งยืน มีความสุข และพึ่งพาตนเองได้สืบไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ควรเสนอเป็นแผนในการจัดโครงการนำผลวิจัยไปจัดฝึกอบรมโดยเป็นวิทยากรให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายในแต่ละปี
2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ควรเสนอเป็นแผนการนำผลวิจัยไปฝึกอบรมกับประชาชนในชุมชน ก่อนออกไปให้ความรู้กับชุมชนในเครือข่ายในแต่ละปี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากผลการวิจัยได้องค์ความรู้ จากการถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี สามารถนำไปใช้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และประชาชนที่สนใจตามข้อค้นพบ 6 STEPS MODEL คือ Steps 1 Plan (การวางแผน) Steps 2 High quality (การเพิ่มคุณภาพสูง) Steps 3 Idea (ความคิด) Steps 4 Service (การบริการ) Steps 5 upgrade (การอัพเกรด) และ Steps 6 Test (การทดสอบ) และส่งเสริมให้เป็นวิสาหกิจชุมชน ต้นแบบ ที่มีความมั่นคง มีความยั่งยืน มีความสุข และพึ่งพาตนเองได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาต่อยอดผลการวิจัย 6 STEPS MODEL เพื่อก่อให้เกิดคุณค่าต่อสมุนไพรไทยที่มีอยู่ประจำบ้าน ประจำชุมชน โดยการจัดโครงการให้ความรู้ด้านการแปรรูปสมุนไพรในเชิงปฏิบัติการ

2. ควรศึกษาต่อด้วยการนำแผนที่พัฒนาการถอดบทเรียนการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางหลวงแปรรูปสมุนไพร ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ไปจัดกิจกรรมถ่ายทอดแนวทางการแปรรูปสมุนไพร ในเชิงปฏิบัติการกับประชาชน ชุมชน ที่สนใจต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิรพร มหาอินทร์ และคณะ. (2554). *การดำเนินงานและการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ธวัชชัย พินิจใหม่ และคณะ. (2560). การพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 10(3), 70-80.
- พระมหาภูษิต อคควณโณ (ปล้นรัมย์). (2556). *พึ่งตนเองของชุมชนในตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุกัญญา อธิปอนันต์ และคณะ. (2550). *กลยุทธ์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- โสภณ สุภาพงษ์. (2541). *เศรษฐกิจพอเพียงทางรอดสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: นิตยสารสารคดี ครอบครัว.
- ประเวศ วะสี. (2530). *พุทธเกษตรกรรมกับคานาสุขของสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- อัยรวี วีระพันธ์พงศ์. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเองของชุมชน : กรณีศึกษา ชุมชนคลองลัดมะยม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารปกครอง*, 3(1), 59-82.
- อินธิรา ครองศิริ. (2557). การศึกษาตัวแบบการจัดการชุมชนพึ่งตนเองแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ของ ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. *วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*, 21(2), 74-101.
- สำนักงานเกษตรอำเภอลานสกา. (2565). *วิสาหกิจชุมชนคืออะไร*. สืบค้น 25 ธันวาคม 2566, จาก <http://lansaka.nakhonsri.doae.go.th>

การสนับสนุนจากสังคม ความคาดหวังในการมีบุตร
และความเครียดของผู้มีบุตรยาก*
SOCIAL SUPPORT FERTILITY EXPECTATION
AND STRESS OF INFERTILE PERSON

วรารัตน์ ศรีพล, งามลมัย ผิวเหลือง

Wararat Sripon, Ngamlamai Pilueang

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University

Corresponding Author E-mail: wararat19nong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการสนับสนุนจากสังคม ความคาดหวังในการมีบุตร และความเครียดของผู้มีบุตรยาก 2. ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลและการสนับสนุนจากสังคมที่มีต่อความคาดหวังในการมีบุตร 3. ความเครียดของผู้มีบุตรยาก 4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการมีบุตรและความเครียดของผู้มีบุตรยาก เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้มีบุตรยากที่เข้ารับบริการคลินิกมีบุตรยาก จำนวน 230 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ค่าขึ้นไป

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้มีบุตรยากมีการสนับสนุนจากสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความคาดหวังในการมีบุตรอยู่ในระดับมาก และมีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ลักษณะครอบครัว ระยะเวลาการออกบุตร และจำนวนครั้งที่พบแพทย์ การสนับสนุนจากสังคมแตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการมีบุตรแตกต่างกัน 3. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านลักษณะครอบครัว และจำนวนครั้งที่พบแพทย์ การสนับสนุนจากสังคมด้านทรัพยากรและด้านอารมณ์แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อความเครียดแตกต่างกัน 4. ความคาดหวังในการมีบุตรมีความสัมพันธ์กับความเครียดทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งด้านสังคม ด้านความความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส ด้านปฏิเสธการดำเนินชีวิตที่ไม่มีบุตร ด้านความต้องการเป็นบิดา-มารดา และด้านความสัมพันธ์ทางเพศ

คำสำคัญ: การสนับสนุนจากสังคม; ความคาดหวัง; ความเครียด; ผู้มีบุตรยาก

*Received August 25, 2023; Revised September 5, 2023; Accepted September 6, 2023

Abstract

Objectives of this study were: 1. To study the level of social support expectations of having children and the stress of infertile people; 2. To study the influence of personal factors and social support on the expectation of having children. 3. The stress of infertile people, and 4. I was examining the relationship between childbearing expectations and the stress of infertile people. It was survey research. The samples were 230 infertile persons receiving services from Infertility Clinics. The data were collected by using questionnaires, and the data was analyzed using a statistical package program. Multiple regression analysis to find the relationship between the dependent variable and two or more independent variables.

The research results were as follows: 1. Infertile people had a high level of support from society. There was a high level of expectation for having children. And the stress of infertile people was at a moderate level. 2. Personal factors of gender, family characteristics, child waiting period, and the number of times to see doctors, including support from different societies, influenced the childbearing expectations of infertile people. 3. Personal factors regarding family characteristics and the number of times to see doctors, Including social support in terms of resources and emotions that were different, influenced the stress of infertile people differently; 4. The hope of having children was related to the stress of infertile people positively and significantly by social aspect, the relationship aspect between married couples, the aspect of rejecting the childless lifestyle, the aspect of the need to be a father and mother, and the aspect of sexual relations.

Keywords: Social Support; Expectation; Stress; Infertile Person

บทนำ

ภาวะมีบุตรยากก่อให้เกิดปัญหาหลายๆ อย่างตามมา อาทิ ไม่มีทายาทไว้สืบสกุล ไม่มีผู้สืบทอดมรดก ก่อให้เกิดความรู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ สับสนและปวดร้าวทางจิตใจทั้งสามีและภรรยาเป็นอย่างมาก จนกระทั่งอาจนำไปสู่ความไม่พึงพอใจในชีวิตสมรสหรือเกิดปัญหาในครอบครัวตามมา เช่น สามีไปมีภรรยาใหม่ การหย่าร้าง เป็นต้น (Phipps, 1993) ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้คู่สมรสที่มีบุตรยากเกิดความเครียดทางจิตใจเป็นอย่างมาก อีกทั้ง

ผู้มีบุตρυากต้องแบกรับความคาดหวังในการมีบุตร ทั้งจากความคาดหวังที่เกิดจากผู้มีบุตρυากเอง ความคาดหวังของบุคคลที่อยู่รอบตัว ความคาดหวังจากประสบการณ์ในอดีต ซึ่งหากไม่เป็นไปตามสิ่งที่คาดหวังไว้ก็จะเกิดเป็นความเครียดได้ จึงสามารถกล่าวได้ว่าภาวะมีบุตρυากเป็นภาวะวิกฤตอย่างหนึ่งของชีวิตที่คู่สมรสจะต้องมีการปรับตัวเป็นอย่างมาก เพื่อให้ตนเองสามารถผ่านภาวะวิกฤตินี้ไปได้ (Clapp & Swenson, 1992) เนื่องจากภาวะมีบุตρυากไม่ได้เป็นเพียงปัญหาเฉพาะตัวบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่สร้างความเครียดให้แก่ครอบครัวอีกด้วย และถึงแม้ว่าในปัจจุบันการรักษาภาวะมีบุตρυากจะมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว แต่อัตราการประสบความสำเร็จของการรักษาในแต่ละวิธีก็ยังไม่สูงมากนัก จึงเป็นสิ่งที่เพิ่มความเครียดให้แก่คู่สมรสมากยิ่งขึ้น

ความเครียดเป็นปัญหาสุขภาพจิตที่สำคัญ เนื่องจากมีผลกระทบต่องานร่างกายและจิตใจของบุคคลอาจทำให้เกิดโรคในระบบต่าง ๆ ของร่างกาย ได้แก่ หัวใจและหลอดเลือดทางเดินอาหาร กล้ามเนื้อและกระดูก ผิวหนัง การขับถ่าย การสืบพันธุ์ ต่อมไร้ท่อ และเป็นสาเหตุหนึ่งของการมีบุตρυาก เนื่องจากกลไกของความเครียดทางอารมณ์มีผลต่อการทำงานของระบบอวัยวะสืบพันธุ์ มีผลทำให้การทำงานของรังไข่ผิดปกติไม่มีไข่ตก ทำให้สตรีไม่มีประจำเดือนหรือประจำเดือนนานผิดปกติ ในเพศชายจะมีผลทำให้สมรรถภาพทางเพศเสื่อมลง ไม่มีอารมณ์ทางเพศ และไม่สามารถประกอบกิจทางเพศได้ตามปกติทำให้เกิดการมีบุตρυากหรือเป็นหมันได้ (Wasser et al., 1993) ดังนั้น การสนับสนุนจากสังคม กำลังใจจากบุคคลรอบตัวช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อภาวะเครียดและมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหา (สมจิต หนูเจริญกุล, 2534) ด้วยเหตุนี้การสนับสนุนทางสังคมนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถช่วยให้คู่สมรสที่มีบุตρυากสามารถเผชิญกับความเครียดและช่วยในการปรับตัวในการตรวจรักษาภาวะมีบุตρυาก เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมขึ้น เพราะสังคมจะเป็นแหล่งที่คอยปลอบใจ ให้กำลังใจ ให้คำชี้แนะหรือนำการกระทำใดๆ เพื่อผ่อนคลายภาวะตึงเครียดที่ประสบอยู่ (Weiss, 1974)

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง การสนับสนุนจากสังคม ความคาดหวังในการมีบุตร และความเครียดของคู่สมรสมีบุตρυาก ที่เข้ารับบริการคลินิกมีบุตρυาก ว่าจากการที่คู่สมรสที่มีบุตρυากได้รับการสนับสนุนที่ดีจากสังคมได้รับกำลังใจที่ดี ก็จะมีการปรับตัวต่อการเผชิญกับปัญหา และมีแนวทางในการจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ดี แต่ในคู่สมรสที่มีบุตρυากที่ได้รับการสนับสนุนจากสังคมรอบตัวที่ไม่ดี ทำให้การมีความหวังที่จะมีบุตร และต้องการให้มีทายาทในการสืบทอดมรดก สืบสกุล อาจเป็นแรงกดดันทำให้คู่สมรสที่มีบุตρυากเกิดความเครียดจนส่งผลให้การดำรงชีวิตคู่ของคู่สมรสเปลี่ยนแปลงไปเกิดปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว บางคู่อาจมีการหย่าร้างจากการที่ไม่สามารถจัดการกับความเครียดเหล่านั้นได้

รวมถึงลักษณะและระดับความเครียดของคู่สมรสที่มีบุตรยากมีปัจจัยที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ตำแหน่งงาน รายได้ โรคประจำตัว ระยะเวลาของการรักษา และจำนวนครั้งที่รักษาภาวะมีบุตรยาก ผู้วิจัยจะนำผลวิจัยที่ได้นำไปเป็นแนวทางการให้คำแนะนำปรึกษาวางแผนร่วมกับคู่สมรสที่มีบุตรยากในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และนำไปวางแผนการพยาบาลร่วมกับแพทย์ผู้ทำการรักษาเพื่อให้คู่สมรสที่มีบุตรยากไม่เกิดความเครียดระหว่างรับการรักษาและมีความสุขสบายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการสนับสนุนจากสังคม ความคาดหวังในการมีบุตร และความเครียดของผู้มีบุตรยาก
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากสังคม ที่มีต่อความคาดหวังในการมีบุตร
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากสังคม ที่มีต่อความเครียดของผู้มีบุตรยาก
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการมีบุตร และความเครียดของผู้มีบุตรยาก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่มีรูปแบบการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยที่เข้ารับบริการและได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นผู้มีบุตรยากตามเกณฑ์ International Committee for Monitoring Assisted Reproductive Technologies (ICMART) โดยอ้างอิงจากข้อมูลฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่เก็บ เดือน มกราคม - ธันวาคม 2564 จำนวน 1,728 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้มีบุตรยากที่เข้ารับบริการคลินิกมีบุตรยาก จำนวน 230 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่มีรูปแบบการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด ที่ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลการสนับสนุนจากสังคม

ข้อมูลความคาดหวังในการมีบุตร และข้อมูลความเครียดของผู้มีบุตรยากเป็นเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนจากสังคม และความคาดหวังในการมีบุตร ที่มีผลต่อความเครียดของผู้มีบุตรยาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยทำหนังสือจากภาควิชาจิตวิทยาชุมชน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เสนอต่อผู้บริหารคลินิกมีบุตรยาก เพื่อขอรับการพิจารณาเชิงจริยธรรมและขออนุญาตในการทำวิจัย เมื่อได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลแล้ว เข้าพบผู้จัดการคลินิกมีบุตรยาก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แจกจ่ายละเอียดต่าง ๆ และขอความร่วมมือในการทำการเก็บข้อมูล เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ทำวิจัยได้กำหนดค่าสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้ คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้เพื่อบรรยายเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ลักษณะครอบครัว ภาวะการทำงาน รายได้ โรคประจำตัว ระยะเวลาสมรส ระยะเวลารอคอยที่จะมีบุตร จำนวนครั้งที่รักษา ภาวะมีบุตรยาก โดยได้นำมาแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพื่อหาความแตกต่างลักษณะประชากร การสนับสนุนจากสังคม ความคาดหวังในการมีบุตร กับ ความเครียดของผู้มีบุตรยาก และการหาความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปร โดยใช้สถิติทดสอบดังนี้

2.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ค่าขึ้นไป โดยกำหนดค่านัยสำคัญ (Significance) ที่ระดับค่า $P < 0.05$ หรือ ค่าระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95 สร้างสมการทำนายการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้ดังนี้ (สุรพงศ์ บางพาน, 2553)

$$y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \beta_3 x_3 + \epsilon$$

2.2 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อทดสอบข้อมูลในแต่ละกลุ่มที่จำแนกว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยกำหนดค่านัยสำคัญ (Significance) ที่ระดับค่า $P < 0.05$ หรือ ค่าระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การสนับสนุนจากสังคม ความคาดหวังในการมีบุตร และความเครียดของผู้มีบุตรยาก สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการสนับสนุนจากสังคม ความคาดหวังในการมีบุตร และความเครียดของผู้มีบุตรยาก

ข้อมูลการสนับสนุนจากสังคมของผู้มีบุตรยาก จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้มีบุตรยากที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการสนับสนุนจากสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสนับสนุนจากสังคมของผู้มีบุตรยากด้านมิตรภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 ด้านทรัพยากรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 ด้านข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 และด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.98

ข้อมูลความคาดหวังในการมีบุตรของผู้มีบุตรยาก จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้มีบุตรยากที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคาดหวังในการมีบุตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคาดหวังจากบุคคลอื่นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 ความคาดหวังจากความปรารถนาภายในของผู้มีบุตรยากอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 และความคาดหวังจากประสบการณ์ความสำเร็จและความล้มเหลวในอดีตอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.67

ข้อมูลความเครียดของผู้มีบุตรยาก จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้มีบุตรยากที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความเครียดของผู้มีบุตรยากโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเครียดด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.98 ความเครียดด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.29 ความเครียดด้านการปฏิเสธการดำเนินชีวิตที่ไม่มีบุตรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.57 ความเครียดด้านความต้องการเป็นบิดา - มารดา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.59 และความเครียดด้านความสัมพันธ์ทางเพศอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.82

2. ผลการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากสังคม ที่มีต่อความคาดหวังในการมีบุตร

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ลักษณะครอบครัว ระยะเวลารอคอยบุตร และจำนวนครั้งที่พบแพทย์ มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการมีบุตร โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ ผู้มีบุตรยากให้ความสำคัญในเรื่องระยะเวลารอคอยบุตร นั่นคือถ้าผู้มีบุตรยากมีระยะเวลารอคอยบุตรนานจะส่งผลต่อความคาดหวังมากขึ้น ถ้าระยะเวลารอคอยมีบุตรน้อยจะส่งผลต่อความคาดหวังน้อย รวมทั้งการสนับสนุนจากสังคมของผู้มีบุตรยาก มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการมีบุตร

3. ผลการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากสังคม ที่มีต่อความเครียดของผู้มีบุตรยาก

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านลักษณะครอบครัว และจำนวนครั้งที่พบแพทย์ มีอิทธิพลต่อความเครียดของคู่สมรสที่มีบุตรยาก โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ ผู้มีบุตรยากให้ความสำคัญในเรื่องจำนวนครั้งที่พบแพทย์ นั่นคือถ้าผู้มีบุตรยากมีจำนวนครั้งที่พบแพทย์มากจะส่งผลต่อความเครียดมาก ถ้ามีจำนวนครั้งที่พบแพทย์น้อยจะส่งผลต่อความเครียดน้อย นอกจากนั้นการสนับสนุนจากสังคมทางด้านทรัพยากรและด้านอารมณ์ มีอิทธิพลต่อความเครียดของผู้มีบุตรยาก

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการมีบุตร และความเครียดของผู้มีบุตรยาก

ความคาดหวังในการมีบุตรสัมพันธ์กับความเครียดของผู้มีบุตรยากมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือผู้มีบุตรยากที่มีความคาดหวังมากจะมีความเครียด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการสนับสนุนจากสังคม ความคาดหวังในการมีบุตร และความเครียดของผู้มีบุตรยากมีประเด็นน่าสนใจซึ่งนำมาอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ระดับการสนับสนุนจากสังคม ความคาดหวังในการมีบุตร และความเครียดของผู้มีบุตรยาก เมื่อผู้มีบุตรยากสามารถเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับภาวะการมีบุตรยากให้กับคนรอบข้างได้ส่งผลให้ผู้มีบุตรยากรับรู้ได้ว่าตนเองยังเป็นส่วนสำคัญและไม่ได้น่ารังเกียจสำหรับคนรอบข้าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีบุตรยากไม่ได้ส่งผลกระทบต่อมิตรภาพและการดำเนินชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้างเป็นอย่างดี เกิดเหตุการณ์ที่ผู้มีบุตรยากและคนรอบข้างต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้ผู้มีบุตรยากกล้าที่จะเผชิญและรับมือกับปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ying et al. (2015) เรื่องประสบการณ์ของคู่รักชาวจีนที่เข้ารับการรักษาด้วยการปฏิสนธินอกร่างกาย: การรับรู้กระบวนการบำบัดและการสนับสนุนคู่ชีวิต พบว่า ผู้หญิงมีบุตรยากบางคนเลือกเปิดเผยเฉพาะบุคคลที่ไว้ใจได้ และสามารถช่วยเหลือสนับสนุนได้ เช่น สามี แม่ และบุคลากรทางการแพทย์ที่รักษา เพราะการได้แบ่งปันประสบการณ์ ความรู้สึก ได้รับความเข้าใจ และการสนับสนุนที่ดีจากสามีและแม่ทำให้สบายใจ และมีความหวังที่จะรับมือและรับการรักษาต่อไป และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ McBain & Reeves (2019) เรื่อง ประสบการณ์การมีบุตรยากของผู้หญิงและการปลดปล่อยความเศร้าโศก พบว่า ผู้หญิงมีบุตรยากไม่สามารถเปิดเผยหรือบอกเล่าเรื่องมีบุตรยากกับผู้อื่น ทั้งครอบครัว เพื่อน ผู้ร่วมงาน และคน

แปลกหน้า เนื่องจากการเปิดเผยนำมาซึ่งผลกระทบในด้านลบ ในขณะที่ในสังคมและวัฒนธรรมของชาวจีน วิธีการรักษาภาวะมีบุตรยากบางวิธี เช่น การใช้ไข่บริจาค หรือการใช้ผู้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน ยังไม่เป็นที่ยอมรับ เด็กที่เกิดมาจะถูกตีตราว่าเป็นเด็กที่เกิดจากความผิดธรรมชาติ ผิดปกติ เป็นเด็กที่เกิดจากหลอตทดลอง ไม่ใช่ลูกของผู้หญิงมีบุตรยากจริงๆ เมื่อเกิดมาจะไม่แข็งแรง และมีอายุสั้น จึงทำให้ผู้หญิงมีบุตรยากไม่สามารถเปิดเผยกับใครได้ นอกจากนั้นคนรอบข้าง เพื่อน เพื่อนร่วมงาน และคนอื่น ๆ ตีตรามองว่าผิดปกติ ไม่สมบูรณ์ และเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถมีบุตรได้ แสดงความคิดเห็นในด้านลบที่รุนแรง ทำร้ายจิตใจ ใช้คำพูดและแสดงท่าทางรังเกียจ

ผู้มีบุตรยากถูกคาดหวังจากบุคคลรอบข้าง คาดหวังจากความสามารถของตนเอง และเมื่อเคยมีการรักษาภาวะมีบุตรยากมาก่อนย่อมเกิดความคาดหวังที่จะมีบุตรมากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อเกิดความคาดหวังมากขึ้น ๆ ก็เกิดเป็นความกดดันทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันส่งผลให้เกิดเป็นความเครียด และเห็นว่าการไม่มีบุตรคือปัญหาในชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ ก้าวหน้าไกล (2555) เรื่อง การประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางการพยาบาลครอบครัวในการดูแลคู่สมรสที่มีบุตรยาก พบว่า ถ้าครอบครัวไม่มีบุตรหรือมีบุตรยากจะส่งผลกระทบต่อระบบครอบครัวและทำให้บทบาทของสามีภรรยาไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมซึ่งผลกระทบจะย้อนกลับมามีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นวงจรต่อไป สำหรับการตรวจและรักษาการมีบุตรยากต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและใช้เวลานาน ทำให้คู่สมรสมีความคาดหวังสูงตามไปด้วย ประกอบกับอัตราความสำเร็จมีความแตกต่างกันไปในแต่ละวิธี ในทางกลับกันแม้เลือกใช้วิธีเดียวกันความสำเร็จในแต่ละคู่ก็แตกต่างกัน ดังนั้นการให้คำปรึกษาก่อนการตรวจและรักษาจึงเป็นด้านสำคัญสำหรับแพทย์และพยาบาลที่จะต้องให้ข้อมูลที่อยู่บนพื้นฐานความจริงไม่ทำให้คู่สมรสคาดหวังสูงเกินไป

ผู้มีบุตรยากไม่มีการแยกตัวจากสังคมหรือหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ไม่มีความเครียดจากภาวะที่มีบุตรยาก สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขโดยไม่จำเป็นต้องมีบุตร แม้ผู้มีบุตรยากจะยังคงต้องการมีบุตร และมีความต้องการจะเป็นพ่อ - แม่ มาโดยตลอด แต่ไม่คิดว่าการไม่มีบุตรคือปัญหาในชีวิต อีกทั้งเมื่อได้เผชิญภาวะการไม่มีบุตรกับช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสมีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ying et al. (2015) เรื่อง ประสบการณ์ของคู่รักชาวจีนที่เข้ารับการรักษาด้วยการปฏิสนธินอกอกร่างกาย: การรับรู้กระบวนการบำบัดและการสนับสนุนคู่ชีวิต พบว่า ผู้หญิงมีบุตรยากบางคนเลือกเปิดเผยเฉพาะบุคคลที่ไวใจได้ และสามารถช่วยเหลือสนับสนุนได้ เช่น สามี แม่ และบุคลากรทางการแพทย์ที่รักษา เพราะการได้แบ่งปันประสบการณ์ความรู้สึก ได้รับความเข้าใจ และการสนับสนุนที่ดีจากสามีและแม่ทำให้สบายใจ และมีความหวังที่จะรับมือและรับการรักษาต่อไป การเริ่มต้นพูดคุยภาวะมีบุตรยากกับสามีครั้ง

แรกเป็นเรื่องยาก เนื่องจากกลัวว่าสามีจะไม่ยอมรับและไม่รักกันเหมือนเดิม แต่เมื่อได้พูดคุยและปรึกษากันแล้ว ทำให้สัมพันธ์ภาพกับสามีแน่นแฟ้นมากขึ้น เนื่องจากสามีเป็นคนเดียวที่รับฟัง เข้าใจ และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน เช่น ค่าใช้จ่ายในการรักษา คอยดูแลพาไปพบแพทย์คอยรับส่ง ทำงานบ้านแทน เป็นที่ปรึกษา และร่วมตัดสินใจในทุกขั้นตอนกระบวนการรักษา ห่วงใย เอาใจใส่ดูแล และให้กำลังใจในการต่อสู้กับการรักษาที่ยาวนาน ซึ่งสามารถฟื้นฟูสภาพจิตใจของพวกเขาได้ดีที่สุด และไม่สอดคล้องกับแนวคิดของจิรเนาว์ ทศศรี (2545) กล่าวว่า ครอบครัวของมักคาดหวังว่าผู้มิบุตรยากจะต้องมีบุตรเพื่อสืบทอดวงศ์ตระกูล หากไม่มีบุตรก็มักจะกระทบต่อความสัมพันธ์กับพ่อแม่แต่ละฝ่าย ซึ่งอาจส่งผลต่อความสัมพันธ์ของคู่สมรสได้

2. อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากสังคม ที่มีต่อความคาดหวังในการมีบุตร ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ลักษณะครอบครัว ระยะเวลาการมีบุตร และจำนวนครั้งที่พบแพทย์ มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการมีบุตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเพศหญิงจะมีความคาดหวังมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนโดยทั่วไปมักคิดว่าการมีบุตรยากขึ้นอยู่กับฝ่ายหญิงเพียงเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yao et al. (2018) เรื่อง ความสำคัญของการมีบุตร: การศึกษาเชิงคุณภาพของผู้หญิงที่มีบุตรยากในประเทศจีน พบว่า ผู้หญิงมีบุตรยากถูกมองว่าผิดปกติ ถูกตีตรา ถูกปฏิเสธจากสังคม เนื่องจากไม่สามารถปฏิบัติตามบทบาททางเพศทำผิดบรรทัดฐานของสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่สามารถมีบุตรได้เนื่องจากบรรทัดฐานทางสังคมกำหนดว่า ผู้หญิงต้องมีบุตร การมีบุตรคือการได้บรรลุความเป็นแม่ และบรรลุในความเป็นผู้หญิงในฐานะเพศหญิงในฐานะคนของสังคม และต้องมีบุตรเพื่อสืบสกุลให้ครอบครัว นอกจากนั้นการสนับสนุนจากสังคมของผู้มีบุตรยาก ในด้านการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การสนับสนุนทางด้านมิตรภาพ และการสนับสนุนทางด้านอารมณ์ มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการมีบุตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้มิบุตรยากอาจจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการมีบุตรทั้งในส่วนของการรักษา การใช้สมุนไพรต่าง ๆ หรือการดูแลเรื่องอาหารแล้วนำมาใช้หรือปฏิบัติกับตนเอง จึงเกิดความคาดหวังว่าจะสามารถมีบุตรได้เหมือนคนอื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของจากรวรรณ ก้าวหน้าไกล (2555) เรื่อง การประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางพยาบาลครอบครัวในการดูแลคู่สมรสที่มีบุตรยาก พบว่า ครอบครัวของผู้มิบุตรยากมักถูกคาดหวังจากญาติแต่ละฝ่ายว่าจะต้องมีบุตรเพื่อดำรงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์วงศ์ตระกูลของตน

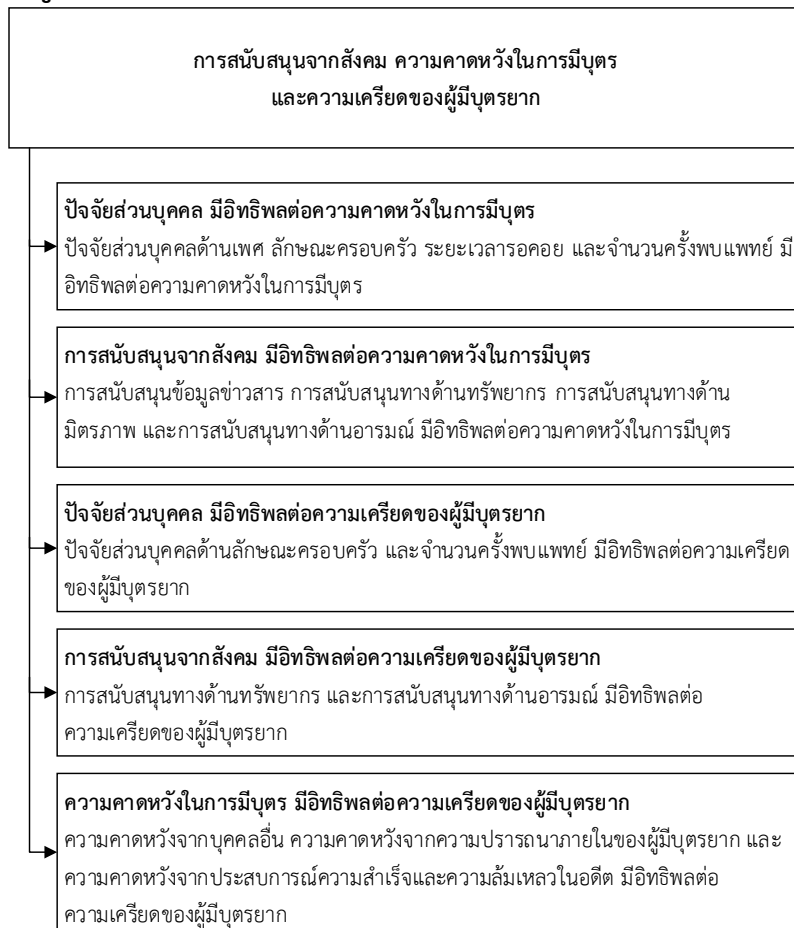
3. อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากสังคม ที่มีต่อความเครียดของผู้มิบุตรยาก ปัจจัยส่วนบุคคลด้านลักษณะครอบครัว และจำนวนครั้งที่พบแพทย์ มีอิทธิพลต่อความเครียดของผู้มิบุตรยาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าถ้าผู้มิบุตรยากมีลักษณะครอบครัวใหญ่อยู่กันหลายคนจะส่งผลต่อความเครียดมาก ถ้ามีลักษณะครอบครัวเดี่ยวจะ

ส่งผลต่อความเครียดน้อย เพราะเมื่อคู่สมรสอยู่ร่วมกับญาติ อาจได้รับความกดดันทางสังคมจากญาติเนื่องจากการไม่มีบุตร ซึ่งอาจส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสและเกิดเป็นความเครียดได้ ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Vizheh et al. (2015) เรื่องผลกระทบของการวินิจฉัยภาวะมีบุตรยากทางเพศต่อความสัมพันธ์ในชีวิตสมรสในคู่สมรสที่มีบุตรยาก: การศึกษาจากคู่สามีภรรยา พบว่า หากสตรีได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นสาเหตุของภาวะมีบุตรยาก อาจทำให้สตรีเห็นคุณค่าในตนเองลดลง รวมถึงอาจได้รับความกดดันทางสังคมจากสามีหรือญาติเนื่องจากการไม่มีบุตร ซึ่งส่งผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวและนำไปสู่การหย่าร้างหรือการมีภรรยาใหม่ที่สามารถมีบุตรได้ นอกจากนั้นการสนับสนุนจากสังคม ในด้านการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร และการสนับสนุนทางด้านอารมณ์ มีอิทธิพลต่อความเครียดของคู่สมรสที่มีบุตรยาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อคู่สมรสได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้าง และรู้สึกว่าเป็นคนสำคัญของครอบครัว ญาติพี่น้อง ส่งเสริมให้คู่สมรสผู้ที่มีบุตรยากมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน และร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคปัญหาการมีบุตรยากไปด้วยกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของดารินทร์ ศรีชุม และคณะ (2564) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดจากภาวะมีบุตรยากในสตรีที่มีบุตรยาก พบว่า สตรีที่มีคะแนนการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมสูง มีคะแนนความเครียดจากภาวะมีบุตรยากต่ำกว่าสตรีที่มีคะแนนการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมต่ำ ซึ่งการได้รับการสนับสนุนทางสังคมถือเป็นแนวกันชนหรือสิ่งที่ช่วยบรรเทาความเครียดได้ การสนับสนุนทางสังคมอันได้แก่การได้รับหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลการช่วยเหลือทางการเงิน การได้รับคำแนะนำหรือการดูแลทางด้านอารมณ์จากบุคคลรอบข้างอาทิกคู่สมรสครอบครัว เพื่อน หรือบุคลากรทางสุขภาพที่ให้การดูแลเกี่ยวกับภาวะมีบุตรยาก สิ่งเหล่านี้เป็นทรัพยากรที่สตรีนำไปใช้จัดการแก้ไขปัญหาความเครียดจากภาวะมีบุตรยาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการมีบุตร และความเครียดของผู้มีบุตรยาก ความคาดหวังในการมีบุตรสัมพันธ์กับความเครียดของผู้มีบุตรยาก ทั้งนี้ความคาดหวังจากบุคคลอื่น ความคาดหวังจากความปรารถนาภายใน และความคาดหวังจากประสบการณ์ความสำเร็จและความล้มเหลวในอดีต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเครียดของผู้มีบุตรยาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อผู้มีบุตรยากมีความต้องการที่จะมีบุตรอย่างมากอยู่แล้วภายในจิตใจ การได้เป็นพ่อแม่จึงมีความสำคัญและมักเกิดความรู้สึกว่าตนเองเกิดมาเพื่อการเป็นพ่อ-แม่ และหากเคยเข้ารับการรักษาภาวะมีบุตรยากแล้วเคยประสบผลสำเร็จก็ยิ่งมีความคาดหวังมากยิ่งขึ้นและส่งผลให้เกิดเป็นความเครียดมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yao et al. (2018) เรื่อง ความสำคัญของการมีบุตร: การศึกษาเชิงคุณภาพของผู้หญิงที่มีบุตรยากในประเทศจีน พบว่า ผู้หญิงมีบุตรยากถูกมองว่าผิดปกติ ถูกตีตรา ถูกปฏิเสธจากสังคม เนื่องจากไม่

สามารถปฏิบัติตามบทบาททางเพศทำผิดบรรทัดฐานของสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่สามารถมีบุตรได้ เนื่องจากบรรทัดฐานทางสังคมกำหนดว่า ผู้หญิงต้องมีบุตร การมีบุตรคือการได้บรรลุความเป็นแม่ และบรรลุในความเป็นผู้หญิงในฐานะเพศหญิงในฐานะคนของสังคม และต้องมีบุตรเพื่อสืบสกุลให้ครอบครัว

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย สรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ลักษณะครอบครัว ระยะเวลาการคอยบุตร และจำนวนครั้งที่พบแพทย์ มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการมีบุตร โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ ผู้มีบุตรยากให้ความสำคัญในเรื่องระยะเวลาการคอยบุตร นั้น

คือถ้าผู้มีบุตรยากมีระยะเวลาการรอคอยบุตรนานจะส่งผลต่อความคาดหวังมากขึ้น ถ้าระยะเวลาการรอคอยมีบุตรน้อยจะส่งผลต่อความคาดหวังน้อย รวมทั้งการสนับสนุนจากสังคมของผู้มีบุตรยากทั้งด้านการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การสนับสนุนทางด้านมิตรภาพ และการสนับสนุนทางด้านอารมณ์ มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการมีบุตร สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลด้านลักษณะครอบครัว และจำนวนครั้งที่พบแพทย์ มีอิทธิพลต่อความเครียดของคู่สมรสที่มีบุตรยาก โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ ผู้มีบุตรยากให้ความสำคัญในเรื่องจำนวนครั้งที่พบแพทย์ นั่นคือถ้าผู้มีบุตรยากมีจำนวนครั้งที่พบแพทย์มากจะส่งผลต่อความเครียดมาก ถ้ามีจำนวนครั้งที่พบแพทย์น้อยจะส่งผลต่อความเครียดน้อย นอกจากนั้นการสนับสนุนจากสังคมทางด้านทรัพยากรและด้านอารมณ์ มีอิทธิพลต่อความเครียดของผู้มีบุตรยาก อีกทั้งความคาดหวังในการมีบุตรสัมพันธ์กับความเครียดของผู้มีบุตรยาก นั่นคือผู้มีบุตรยากที่มีความคาดหวังมากทั้งในด้านความคาดหวังจากบุคคลอื่น ความคาดหวังจากความปรารถนาภายในของผู้มีบุตรยาก และความคาดหวังจากประสบการณ์ความสำเร็จและความล้มเหลวในอดีต จะส่งผลให้มีมีความเครียดมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐควรส่งเสริมนโยบายการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการรักษาภาวะมีบุตรยากให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้มีบุตรยากได้เข้าถึงการรักษาที่มีประสิทธิภาพ และราคาไม่สูงอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. พยาบาลควรดูแลให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการรักษาภาวะมีบุตรยากแก่คู่สมรสผู้มีบุตรยากและคนในครอบครัว เพื่อช่วยให้คู่สมรสที่มีบุตรยากและครอบครัว มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองทั้งด้านร่างกายและจิตสังคม
2. บุคลากรทางการแพทย์ควรดูแลในรูปแบบที่ผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน มีผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาด้านภาวะจิตใจควบคู่ไปกับการรักษาด้านร่างกาย ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการดูแลคู่สมรสผู้มีบุตรยากให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และจิตวิญญาณมากยิ่งขึ้น
3. สามี ภรรยา ครอบครัว คนรอบข้าง และบุคลากรทางการแพทย์ควรเข้าใจในธรรมชาติความเศร้าโศกสูญเสียของคู่สมรสที่มีบุตรยาก เพื่อที่จะรับฟัง เข้าใจ ตอบสนอง และให้การสนับสนุนให้คู่สมรสที่มีบุตรยากสามารถก้าวผ่านความทุกข์ทรมานไปได้อย่างเจ็บปวดน้อยที่สุด

4. บุคลากรทางการแพทย์ควรเข้าใจธรรมชาติ อารมณ์ ความรู้สึก และความคาดหวังของผู้มีบุตรยากเพื่อที่จะให้การดูแลที่มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของคู่สมรสผู้มีบุตรยากมากที่สุด

5. ควรเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีบุตรยากได้พูดคุยถึงทางเลือกในบทบาทของความเป็นผู้หญิง มีการประเมินความพร้อมด้านจิตใจ ประเมินความเครียด ความวิตกกังวล ความคาดหวัง และความต้องการของผู้มีบุตรยากก่อนเข้ารับการรักษา ติดตามภาวะจิตใจต่อเนื่องในระหว่างรับการรักษา และเตรียมความพร้อมด้านจิตใจเพื่อรับมือกับผลการรักษาเมื่อไม่ประสบความสำเร็จ

6. ควรเปิดโอกาสให้สามีและครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการรักษา และการดูแลผู้หญิงมีบุตรยากมากขึ้น

7. สถานบริการและระบบการดูแลผู้มีบุตรยาก ควรมีผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาด้านจิตใจ เพื่อให้คำปรึกษาในกรณีที่ผู้มีบุตรยากมีความต้องการหรือมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาด้านจิตใจในตลอดระยะเวลาที่เข้ารับการรักษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ของความคาดหวัง และความเครียดจากภาวะมีบุตรยากในแต่ละระยะของการรักษา

2. ควรมีการศึกษาต่อไปในพื้นที่จังหวัดหรือภูมิภาคอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้มีข้อมูลที่หลากหลายและสามารถนำข้อมูลไปปรับใช้กับคู่สมรสที่มีบุตรยากได้อย่างเหมาะสม

3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประสบการณ์ของคู่สมรสผู้มีบุตรยากเพื่อเข้าใจถึงความต้องการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และเป็นแนวทางในการดูแลคู่สมรสผู้มีบุตรยากได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ ก้าวหน้าไกล. (2555). การประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางการพยาบาลครอบครัวในการดูแลคู่สมรสที่มีบุตรยาก. *วารสารสมาคมพยาบาลฯ สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 30(3), 6-15.
- จิรเนาว์ ทศศรี. (2545). *ครอบครัวสัมพันธ์เล่มที่ 1*. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- ดารินทร์ ศรีชุม และคณะ. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดจากภาวะมีบุตรยากในสตรีที่มีบุตรยาก. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 22(3), 453-461.
- สมจิต หนูเจริญกุล. (2534). *การดูแลตนเอง: ศาสตร์และศิลป์ทางการแพทย์พยาบาล*. กรุงเทพฯ: บริษัท วิสิฐสิน.

- สุรพงศ์ บางพาน. (2553). *การควบคุมคุณภาพ*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- Clapp, D. & Swenson, N. (1992). *Infertility and pregnancy loss*. New York: A Touchstone Book.
- McBain, T.D. & Reeves, P. (2019). Women's experience of infertility and disenfranchised grief. *The Family Journal*, 27(1), 156-166.
- Phipps, K. (1993). Self-Development in Organization: Issues and Actions. *Journal of Industrial Training*, 17(5), 3-5.
- Wasser, S.K. et al. (1993). Psychological stress as a cause of infertility. *Fertility and Sterility*, 59(1), 685-689.
- Weiss, R. (1974). *The provisions of social relationships*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Ying, L.Y. et al. (2015). *The experience of Chinese couples undergoing in vitro fertilization treatment: perception of the treatment process and partner support*. Retrieved August 10, 2023, From: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0139691>.

**การประยุกต์ใช้หลักทุติยปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำ
ของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม***
**DUTIYAPAPANIKA-DHAMMA APPLICATION FOR LOCAL POLITICIANS’
LEADERSHIP DEVELOPMENT IN SAMUT SONGKHRAM PROVINCE**

พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต, เตมศักดิ์ ทองอินทร์, สุรพล สุษะพรหม
Phrakhrusangkharak Ekkalak Achito, Termsak Thong-In, Surapon Suyaprom
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: phramethiwatcharaprachathorn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักทุติยปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 กลุ่ม คือ ผู้ปกครองท้องถิ่น เจ้าของพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน และผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 25 รูปหรือคน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่มีค่าดัชนีวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 1.00 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูปหรือคน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักทุติยปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า จักขุม (มีวิสัยทัศน์ ชำนาญในการใช้ความคิด) โดยการสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน วิถีโร (จัดการงานดี ชำนาญด้านเทคนิค) ความเชี่ยวชาญในความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินการที่ยั่งยืน ความเชี่ยวชาญในการวางแผนและการจัดการ นิสสยสัมปันโน (มีมนุษยสัมพันธ์ ชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดี การฟังและเข้าใจความต้องการของประชาชน

คำสำคัญ: การประยุกต์; หลักทุติยปาปนิกรรม; นักการเมืองท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were to present the application of Dutiyapapanikka-dhamma principles for developing the leadership of local politicians. A qualitative study was conducted in Samut Songkhram Province. Field data were collected from five groups of key informants: local parents, a group of relevant official community leaders, a group of local wisdom or folk philosophers, and local government organisation administrators, purposefully selected according to the appropriate group representative characteristics, a total of 25 key informants were used using a semi-structured interview form. With a content validity index (S-CVI) equal to 1.00 as a data collection tool. The data were analysed using content and context analysis techniques. And focus group discussions with 10 expert participants. Data were analysed using content and context analysis methods.

The research results found that the application of Dutiyapapanikka-dhamma principles for developing the leadership of local politicians. In Samut Songkhram Province, it was found that Chakkuma has vision skills in thinking by strengthening the local education system and supporting sustainable regional economic development. Vithuro: I need good management, technical expertise, expertise in social responsibility, and sustainable operations. Expertise in planning and management. Nissayasampanno: to have human relations, be an expert in human relations, communicate effectively, build trust and good relationships, and listen to and understand the needs of the people.

Keywords: Application; Principles of Dutiyapapanikdhamma; Local Politicians

บทนำ

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า นักการเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญหลายประการ อาทิเช่น สนับสนุนการพัฒนาการเมือง จัดให้มีการบริหารสาธารณะ กระตุ้นการพัฒนาท้องถิ่น ประสานงานและให้ความคุ้มครอง เป็นต้น ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของนักการเมือง นโยบายของพรรคการเมืองที่นักการเมืองสังกัด การสื่อสารของนักการเมือง และการบริหารงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย พฤติกรรมของนักการเมือง

ต้องซื่อสัตย์ จริงใจ มีจิตสำนึกต่อหน้าที่ ให้ประชาชนรู้สึกอุ่นใจ เพราะเข้าใจ เข้าถึง ฟังได้ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม นโยบายที่หาเสียงไว้ก็พยายามทำให้เป็นจริงได้มากที่สุด การสื่อสาร นักการเมืองระดับท้องถิ่นต้องลงพื้นที่ หาวิธีเข้าถึงทุกชุมชน รับรู้ปัญหาหาแนวทางแก้ไขหรือบรรเทาให้ ทำไม่ได้ก็พยายามหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือแก้ปัญหา การบริหารงานท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่เข้าไปแทรกแซงการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความรับผิดชอบ เป็นนักประชาสัมพันธ์ มีสัจจะ พูดจริง ทำจริง มีความซื่อสัตย์พฤติกรรมนโยบายการบริหารการสื่อสาร (ไพบูลย์ สุขเจตน์, 2564) จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี พบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี เช่น การสื่อสารของนักการเมืองกับประชาชนที่สื่อไม่ตรงกัน นักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชน พฤติกรรมและการกระทำของนักการเมืองที่ประชาชนได้รับรู้จากข่าวต่าง ๆ การวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อ และนโยบายของนักการเมือง บางนโยบายอาจจะทำได้หรือทำไม่ได้บ้าง ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และต่อความไว้วางใจของประชาชน (ไพบูลย์ สุขเจตน์, 2563)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงครามว่าเป็นอย่างไร วิเคราะห์องค์ประกอบในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงครามว่ามีอะไรบ้าง สุดท้ายนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปกครองท้องที่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน และกลุ่มผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการเลือกแบบเจาะจงตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 25 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไว้ 2 ประเภท ดังนี้ 1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้ง โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้ศึกษาจะใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวข้างต้น 2. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้ง จากการร่วมพูดคุยกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แบบสนทนากลุ่มเฉพาะที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล โดยผู้ศึกษาจะใช้กับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะดังกล่าวข้างต้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์ในรูปแบบที่ทั้งที่เป็นทางการโดยใช้ประเด็นคำถามที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน ซึ่งผู้สัมภาษณ์จะไม่ทำหน้าที่เพียงอ่านคำถาม อธิบายความหมายของคำถามแล้วบันทึกคำตอบเท่านั้น แต่จะร่วมสนทนาให้ได้เรื่องราวมากขึ้นไปตามการเล่าเรื่องของผู้ให้ข้อมูลหลัก และครอบคลุมในประเด็นการวิจัย การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มขนาดกลาง โดยอภิปรายโต้ตอบแสดงความเห็น/เล่าเรื่องประสบการณ์ ตามประเด็นที่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดขึ้นมาอย่างเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลหลั่งไหล (Flow) ออกมาจากการปฏิสัมพันธ์ในแนวราบระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยตนเองและระหว่างกลุ่มสมาชิกกลุ่มกับผู้ดำเนินการสนทนา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

ผลการวิจัย

การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของ
นักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้นำ
ชุมชน นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา และนักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ โดยการสุ่ม
แบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม
จำนวน 25 รูปหรือคน ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรม
เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า

วิสัยทัศน์ที่ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นสมุทรสงครามควรมีเน้นการสร้างสังคมที่ยั่งยืน
และความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับประชาชนทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงความยั่งยืน
ทางสิ่งแวดล้อม ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ความยุติธรรม และความสันติภาพภายใน
ชุมชน ผู้นำทางการเมืองควรสร้างนโยบายที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมี
ประสิทธิภาพและยั่งยืน การสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์สำหรับการลงทุนและธุรกิจ
การสนับสนุนการเข้าถึงบริการสาธารณะที่เสมอภาคและมีคุณภาพสำหรับชาวบ้าน การ
สร้างระบบสวัสดิการที่เข้มแข็งและเป็นธรรม การสนับสนุนความเสมอภาคในการเข้าถึง
การศึกษาและการอบรม การสร้างความเข้มแข็งในการปกป้องสิทธิมนุษยชนและการ
ยุติธรรมในสังคม การสนับสนุนการสร้างความรู้และการแลกเปลี่ยนเรื่องราวและ
วัฒนธรรมที่สร้างความเข้าใจและการร่วมมือระหว่างชาวบ้าน นอกจากนี้ ผู้นำทาง
การเมืองท้องถิ่นสมุทรสงครามควรมีวิสัยทัศน์ที่เน้นการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น
อย่างยั่งยืน โดยการสนับสนุนการสร้างแรงงานท้องถิ่น การสร้างอุตสาหกรรมและธุรกิจ
ท้องถิ่นที่เป็นรากฐาน การสร้างโอกาสในการลงทุนและการเสริมสร้างธุรกิจขนาดเล็กและ
กลาง การสนับสนุนการพัฒนาทางด้านการเกษตรและการประมงในพื้นที่ และการสร้าง
สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ผู้นำทาง
การเมืองท้องถิ่นยังควรมีวิสัยทัศน์ที่เน้นการสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาท้องถิ่น
โดยการสนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาที่เท่าเทียมและมีคุณภาพสำหรับทุกชั้นวัย การสร้าง
โอกาสในการพัฒนาทักษะและการอบรมสำหรับชาวบ้าน การสนับสนุนการสร้างแหล่ง
ความรู้ท้องถิ่นและเชื่อมโยงกับองค์กรภาคเอกชนและสังคมสร้างสรรค์ และการสร้าง
สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะของชาวบ้านให้สามารถเข้ากับการ
เปลี่ยนแปลงและเทคโนโลยีใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางสังคมและวัฒนธรรม ผู้นำ
ทางการเมืองท้องถิ่นสมุทรสงครามควรมีวิสัยทัศน์ที่เน้นการสร้างสังคมที่เปิดกว้างและมีความ
เข้าใจต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม การสนับสนุนการอนุรักษ์และการส่งเสริม
ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

กิจกรรมทางวัฒนธรรม และการสร้างความเข้มแข็งในเครือข่ายองค์กรภาคเอกชนและสังคมสร้างสรรค์ท้องถิ่น ในภาพรวม วิสัยทัศน์ที่ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นสมุทรสงครามเน้นการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับประชาชนทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ความยุติธรรม และความสันติภาพภายในชุมชน

การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงครามตามหลักวิธูโร (จัดการงานดี ชำนาญด้านเทคนิค) ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญในการสนับสนุนการศึกษาและการพัฒนาทักษะท้องถิ่นเป็นความเชี่ยวชาญที่สำคัญสำหรับนักการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่มีคุณภาพและส่งเสริมการเจริญของชุมชนให้เกิดขึ้น ความเชี่ยวชาญในการสนับสนุนการศึกษาและการพัฒนาทักษะท้องถิ่นรวมถึง การสร้างและจัดการระบบการศึกษาท้องถิ่น ความเชี่ยวชาญในการวางแผนและการดำเนินการเพื่อสร้างและพัฒนาระบบการศึกษาท้องถิ่นที่มีคุณภาพ ซึ่งรวมถึงการกำหนดนโยบายการศึกษาท้องถิ่น การจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน การสนับสนุนการศึกษาเพื่อสร้างทักษะท้องถิ่น และการเสริมสร้างสถานที่เรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับชุมชน การสนับสนุนการอาชีพและการพัฒนาทักษะท้องถิ่น ความเชี่ยวชาญในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในชุมชน ซึ่งรวมถึงการจัดทำแผนการพัฒนาทักษะอาชีพ การสร้างโอกาสในการฝึกอบรมและการจัดหางาน การสนับสนุนธุรกิจของท้องถิ่น และการสร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะท้องถิ่น การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเชี่ยวชาญในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะท้องถิ่นไม่เพียงแคในช่วงเวลาของการศึกษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชน โดยการให้บริการการศึกษาที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมต่อคนทุกกลุ่มวัย การสร้างความเข้าใจและการสนับสนุนสังคมที่มีการศึกษาที่ดี ความเชี่ยวชาญในการสร้างความเข้าใจในการศึกษาและการสนับสนุนสังคมที่มีการศึกษาที่ดี ซึ่งรวมถึงการสร้างการรับรู้ใน重要性ของการศึกษาและการสนับสนุนให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ รวมถึงการสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพในการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการภาคเอกชนและผู้นำในชุมชน การสร้างพลังงานสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะท้องถิ่น ความเชี่ยวชาญในการสร้างพลังงานที่สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะท้องถิ่น เช่น การสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ การสร้างความสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทักษะ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะท้องถิ่นให้เกิดขึ้น ความเชี่ยวชาญในการวางแผนและการจัดการเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากต้องมีความสามารถในการวางแผนกิจกรรม และการ

จัดการทรัพยากรและกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร หรือชุมชน ความเชี่ยวชาญในการสร้างสัมพันธภาพและการสร้างความร่วมมือในชุมชนเป็น ความเชี่ยวชาญที่สำคัญสำหรับนักการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากการสร้างความร่วมมือและ สัมพันธภาพที่แข็งแกร่งในชุมชนสามารถช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและส่งเสริม การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ความเชี่ยวชาญในการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับนักการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการสร้างความเข้าใจ กันเป็นฐานสำคัญในการสร้างความร่วมมือและการเป็นทีมทำงานที่ดี ความเชี่ยวชาญใน ความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินการที่ยั่งยืนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักการเมือง ท้องถิ่น เนื่องจากการรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินการที่ยั่งยืนสร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจจากชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืนและเติบโตไปด้วยกัน ความเข้าใจในบทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นองค์กรหรือนักการเมืองต้อง รับผิดชอบต่อ รวมถึงการมีความตั้งใจที่ดีในการสร้างสังคมที่เชื่อมั่นและทำให้ผู้คนมีความสุข และความเจริญก้าวหน้าไปด้วยกัน ความเข้าใจในกระบวนการวางแผนและดำเนินการที่ ยั่งยืนที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืนและเติบโตไปด้วยกัน รวมถึงการ ดำเนินการที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์และความต้องการของ ชุมชนได้ การทรัพยากรและการดำเนินงานในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ ความเข้าใจในความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อมและการ ดำเนินการที่ยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การสนับสนุนการใช้งานพลังงานทดแทน การลดการปล่อยสารเสีย และการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงครามตามหลัก นิสสัยสัมปโน (มีมนุษย์สัมพันธ์ ชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์) ประกอบด้วย การสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามมีทักษะการสื่อสารที่ดี เพื่อสามารถ ประสานงานกับประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้ สื่อสารทางเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร การฟังและเข้าใจความต้องการ ของประชาชน นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามเป็นผู้ที่สามารถฟังและเข้าใจความ ต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความพึงพอใจในการบริหาร จัดการท้องถิ่น การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดี นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัด สมุทรสงครามสร้างความไว้วางใจกับประชาชนในชุมชน โดยการปฏิบัติตามคำสั่งซึ่งกำหนด โดยกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนและ นักการเมือง ที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น การฟังและเข้าใจ นักการเมืองท้องถิ่นต้องมีความยินดีที่จะฟังและเข้าใจความคิดเห็นและ ความต้องการของประชาชนในชุมชน โดยให้ความสำคัญและความเคารพต่อมุมมองและ

ประสบการณ์ของคนอื่น ๆ นี้ช่วยให้ประชาชนรู้สึกว่าการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่น การสื่อสารอย่างเปิดเผยและโปร่งใส นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามสื่อสารอย่างเปิดเผยและโปร่งใสกับประชาชน ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและสิ่งที่สำคัญต่อประชาชน โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและไม่เกินความเข้าใจของประชาชน การสื่อสารที่เปิดเผยและโปร่งใสช่วยสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในระหว่งนักการเมืองและประชาชน การเข้าถึงความต้องการ นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามมีความสามารถในการเข้าถึงความต้องการของประชาชนในชุมชน โดยการฟังและเข้าใจความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนอย่างเต็มที่ จัดทำกลไกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความเชื่อมั่น นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามสร้างความเชื่อมั่นในระหว่งตนเองและประชาชน โดยการเข้าสังคมและปฏิสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนและการประชุมที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความเชื่อมั่นในระหว่งนักการเมืองและประชาชน การพัฒนาท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามมีความพร้อมและความสามารถในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและเสริมสร้างการพัฒนาท้องถิ่น การเข้าถึงและเข้าใจ นักการเมืองท้องถิ่นมีความยินดีที่จะฟังและเข้าใจความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในชุมชน บรรดานักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามให้ความสำคัญและเคารพต่อมุมมองและประสบการณ์ของคนอื่น ๆ เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความไว้วางใจระหว่งนักการเมืองและประชาชน การสื่อสาร นักการเมืองท้องถิ่นใช้การสื่อสารเพื่อเข้าถึงประชาชน บรรดานักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามสื่อสารอย่างเปิดเผยและโปร่งใสโดยให้ข้อมูลที่ถูกต้องและสิ่งที่สำคัญต่อประชาชน บรรดานักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและไม่เกินความเข้าใจของประชาชนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ การปฏิสัมพันธ์ นักการเมืองท้องถิ่นมีการเข้าสังคมและปฏิสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน บรรดานักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนและการประชุมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความเชื่อมั่นในระหว่งนักการเมืองและประชาชน การแก้ไขปัญหาและการตอบสนอง นักการเมืองท้องถิ่นมีความพร้อมและความสามารถในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของประชาชน บรรดานักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและเสริมสร้างการพัฒนาท้องถิ่น การสร้างความไว้วางใจ นักการเมืองท้องถิ่นสร้างความไว้วางใจในประชาชนโดยปฏิบัติอย่างเป็น

ธรรม นักการเมืองท้องถิ่นมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในการเป็นผู้นำและประสานงานในชุมชน

ภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (Idealized Influence II) ในท้องถิ่นสมุทรสงครามหมายถึง ความสามารถของนักการเมืองท้องถิ่นในการสร้างความไว้วางใจและความเคารพบูชาจากประชาชนผ่านพฤติกรรมและทัศนคติที่เป็นแบบอย่างเชิงบวกสูงสุด ผู้นำรู้สึกเข้าใจและเห็นค่าความสำคัญของการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่คนอื่น และพึงประสงค์ที่จะสร้างการเป็นแบบอย่างที่ดีในตัวเองและผู้คนในสังคมนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามด้วยการปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอในทางที่เป็นแบบอย่างที่ดีและมีคุณธรรม นักการเมืองท้องถิ่นมีภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์เน้นค่านิยมจริยธรรม และหลักการที่ดี แสดงให้เห็นถึงความจริงใจ ความยุติธรรม และความสามารถในการทำงานร่วมกับคนอื่น นักการเมืองท้องถิ่นมีภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์สามารถสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้แก่ประชาชนได้ผ่านการแสดงความซื่อสัตย์ ความตรงไปตรงมา และความชัดเจนในวิสัยทัศน์และปรัชญาการเมืองนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม นอกจากนี้ ยังสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่มีความเป็นกันเองและความรับผิดชอบต่อกันได้ ผ่านการใช้พลังในการสนับสนุนและกระตุ้นให้คนอื่นเติบโตและพัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง ในทางปฏิบัติ เมื่อนักการเมืองท้องถิ่นมีภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์เกิดขึ้น จะได้รับความเคารพและความรับรู้จากประชาชนในสังคม มีผลกระทบบวกต่อสังคมท้องถิ่นโดยรวม และสามารถสร้างผลกระทบที่ดีในการแก้ปัญหาท้องถิ่นและประเด็นสำคัญอื่น ๆ โดยทั่วไปแล้ว เมื่อนักการเมืองท้องถิ่นมีภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์แข็งแกร่ง สังคมจะมีโอกาสที่จะเติบโตและพัฒนาอย่างยั่งยืนในทางที่ดีขึ้นได้

การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามในด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (Idealized Influence II) ประกอบด้วย การสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่น นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามทำงานอย่างซื่อสัตย์และมีความซื่อสัตย์เพื่อสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชน โดยการทำตามคำสั่งสองมาตรฐานและสถานะที่สูงของตนเอง การสร้างความเข้าใจและรับรู้ความสำคัญ นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามเข้าใจและรับรู้ความสำคัญของประชาชนและสังคมในพื้นที่ โดยการฟังและเข้าใจความต้องการและความสำคัญของประชาชน เพื่อดำเนินงานที่เป็นประโยชน์แก่สังคม การสร้างวิสัยทัศน์และปรัชญาที่แข็งแกร่ง นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามสร้างวิสัยทัศน์และปรัชญาที่แข็งแกร่งและชัดเจน เพื่อให้ผู้คนเข้าใจและมีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตาม

หลักและค่านิยมที่สูง โดยการแสดงความซื่อสัตย์และเป็นธรรม สร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และเป็นกลาง และจัดการกับข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืน โดยการสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักการเมืองและประชาชนในสังคมท้องถิ่น

การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation: IM) ประกอบด้วย การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในสังคม เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในสังคมโดยแสดงความเป็นผู้นำที่มีความพยายามสูงและให้กำลังใจให้กับคนในสังคม ทั้งในเรื่องการทำงานหรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม การเผยแพร่ความคิดและวิสัยทัศน์ให้คนรับฟัง เผยแพร่ความคิดและวิสัยทัศน์ของตนให้คนรับฟังโดยชัดเจน และให้เหตุผลว่าทำไมความคิดและวิสัยทัศน์เหล่านั้นสามารถสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้คนรับฟัง การสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างแรงบันดาลใจ สร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความคิดเป็นบวกและสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนในสังคม โดยการสร้างโอกาสที่เหมาะสมให้กับผู้คนเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถ การสร้างความเชื่อมั่นในความสำเร็จ สร้างความเชื่อมั่นในความสำเร็จให้กับคนในสังคม โดยการแสดงให้เห็นถึงผลงานที่สำคัญ กำหนดและสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน กำหนดและสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจให้เข้าใจกับทีมงานและประชาชนในจังหวัดสมุทรสงครามอย่างชัดเจน โดยอธิบายเป้าหมายและรายละเอียดของวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการมุ่งมั่นในการทำงาน สร้างแรงบันดาลใจผ่านการเล่าเรื่องราว สร้างแรงบันดาลใจโดยการเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องและมีความหมายต่อประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยเล่าเรื่องราวที่สร้างแรงบันดาลใจและยกระดับความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับเป้าหมายและการพัฒนาที่มุ่งหวัง เป็นแบบอย่างให้แรงบันดาลใจ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยให้แรงบันดาลใจในการพัฒนาและการทำงานอย่างรับผิดชอบและมีคุณธรรม โดยแสดงพฤติกรรมและการปฏิบัติตามค่านิยมและหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับประชาชน สนับสนุนและพัฒนาทีมงาน สนับสนุนและพัฒนาทีมงานในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยสร้างสถานะที่เอื้ออำนวยให้ทีมงานสามารถสร้างแรงบันดาลใจและทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้การสนับสนุนที่เหมาะสม การเสริมสร้างทักษะและการพัฒนาบุคลากร เพื่อเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมที่มีแรงบันดาลใจและประสบความสำเร็จ สร้างสัมพันธ์ภาพกับประชาชน สร้างสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจกับประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยการฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน และตอบสนองต่อ

ความต้องการและความสำคัญของประชาชนในพื้นที่ ผ่านการจัดกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือและการเข้าร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาในจังหวัด

การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามด้านการกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation: IS) ประกอบด้วย สนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต สร้างโอกาสและแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับนักการเมืองท้องถิ่น โดยส่งเสริมให้เข้าร่วมโครงการศึกษาตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น เช่น หลักสูตรการศึกษาตลอดชีวิต หรือการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญผ่านเสวนาหรือการอบรมตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น สนับสนุนการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างพื้นที่และโอกาสให้นักการเมืองท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การเครือข่ายนักการเมืองท้องถิ่น การอบรมหรือเวิร์กช็อปเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การสร้างความรู้ที่ตรงกับสถานการณ์และภูมิปัญญาของจังหวัดสมุทรสงคราม ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ในด้านการเมืองท้องถิ่นโดยให้ความสำคัญกับการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่สอดคล้องกับสถานการณ์และภูมิปัญญาของจังหวัด เช่น การศึกษาวิเคราะห์นโยบายท้องถิ่น การศึกษาเรื่องการเมืองในสังคมท้องถิ่น เพื่อเพิ่มความเข้าใจและความรู้ในการเมืองท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการคิดอย่างเป็นระบบ สร้างวัฒนธรรมและสถานะที่สนับสนุนการกระตุ้นทางปัญญาในนักการเมืองท้องถิ่น โดยสร้างการเรียนรู้ที่เป็นระบบและเน้นการคิดอย่างวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างนักการเมืองที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเมืองท้องถิ่น การสนับสนุนในการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างพื้นที่และโอกาสให้นักการเมืองท้องถิ่นมีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน โดยสร้างเครือข่ายนักการเมืองท้องถิ่น การอบรมหรือเวิร์กช็อปที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้อื่น การสนับสนุนและการอบรม สนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นในการเรียนรู้วิธีการวิจัยและการสร้างความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการจัดอบรมหรือโครงการพัฒนาทักษะเชิงวิจัยและความคิดสร้างสรรค์ การสนับสนุนทางนโยบาย สนับสนุนนโยบายที่ส่งเสริมการวิจัยและความคิดสร้างสรรค์ในการเมืองท้องถิ่น โดยเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการเมืองท้องถิ่นที่เน้นให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนนักการเมืองในการศึกษาตลอดชีวิต การวิจัย และคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างสรรค์แนวทางในการพัฒนาการเมืองท้องถิ่น

การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration - IC) นั้น ประกอบด้วย การเข้าใจและสนับสนุนบุคคล ผู้นำที่มีความเป็นนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม จะให้ความสำคัญกับการเข้าใจและสนับสนุนรายบุคคลในทีมหรือเครือข่ายการเมือง โดยพยายามทราบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความสนใจของบุคคลในทีมและให้การ

สนับสนุนที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะและศักยภาพของบุคคลในทีม นักการเมืองที่มุ่งเน้นการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จะสร้างศักยภาพในการนำที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคลในทีม โดยส่งเสริมให้ผู้ในทีมมีความมั่นใจในการดำเนินงานและมอบโอกาสให้พัฒนาทักษะการนำที่เหมาะสม การสร้างความไว้วางใจและความรับผิดชอบ นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม จะสร้างความไว้วางใจและความรับผิดชอบในผู้ต่อสู้และต้องการให้รู้สึกว่ามีส่วนร่วมและความสำคัญในกระบวนการการตัดสินใจ โดยส่งเสริมและกล่าวว้างให้กับผู้ให้ความไว้วางใจเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและพัฒนาสู่ระดับสูงขึ้น การสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่สนับสนุน นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม จะสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่สนับสนุนการเติบโตและการพัฒนาของบุคคลในทีม โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกในทีม นอกจากนี้ยังสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้ในทีมโดยการให้โอกาสในการเข้าร่วมการฝึกอบรมหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การให้การติดตามและคำแนะนำ นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม จะให้การติดตามและคำแนะนำที่เหมาะสมแก่สมาชิกในทีม โดยเชื่อมั่นว่าการให้คำแนะนำและการติดตามเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและเติบโตของบุคคล อาจใช้วิธีการติดตามแบบบุคคลเชิงบวกโดยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาทักษะ การสร้างศักยภาพในการนำ นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม จะสร้างศักยภาพในการนำที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคลในทีม โดยส่งเสริมให้บุคคลมีความมั่นใจและสามารถแสวงหาความสำเร็จในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังจะให้โอกาสในการพัฒนาทักษะการนำที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคลในทีม การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จะช่วยสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพและเติบโตไปพร้อมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักทุติยปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นสมุทรสงครามคือการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับประชาชนทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยมีคำนึงถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืนและไม่เสียหายต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ชาวบ้านมีโอกาสและประโยชน์จากการเติบโตเศรษฐกิจ และการสร้างคุณธรรมและความสันติภาพภายในชุมชน ผู้นำทางการเมืองควรสร้างนโยบายที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่เป็นที่เสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถรองรับการเติบโตทาง

เศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนและธุรกิจ การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามตามหลักวิธูโร (จัดการงานดี ชำนาญด้านเทคนิค) ประกอบด้วย การพัฒนาภาวะผู้นำด้านการจัดการงานดีและทักษะทางเทคนิค สนับสนุนการศึกษาและการพัฒนาทักษะท้องถิ่น วางแผนและจัดการอย่างมีความเชี่ยวชาญ สร้างสัมพันธ์ภาพและความร่วมมือในชุมชน สื่อสารและสร้างความเข้าใจอย่างมีความเชี่ยวชาญ รับผิดชอบต่อสังคมและดำเนินการที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาภาวะผู้นำในท้องถิ่นจะค่อนข้างสำคัญเนื่องจากผู้นำท้องถิ่นต้องมีความเชี่ยวชาญในหลายด้าน การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม ตามหลักนิสสัยสัมพันธ์นี้มีลักษณะดังนี้คือ พัฒนาทักษะในการสื่อสารที่เก่งและใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและรับรู้นโยบายและการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อชุมชน พัฒนาความสามารถในการฟังและเข้าใจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลินี รักษ์ตัญญู (2564) เรื่อง การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า การส่งเสริมบทบาทนักการเมืองสตรีท้องถิ่นโดยบูรณาการตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม ควรส่งเสริมทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดที่ทันสมัย กว้างไกล และก้าวทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนองค์กรให้ทันยุคทันสมัยและเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น พัฒนาฝึกฝนตนเองให้มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะ สมรรถนะและความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ รวมทั้งพัฒนาความสามารถในวิทยาการที่ทันสมัยและเกี่ยวข้องกับงานของตน เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์โดยการสร้างแรงจูงใจ การยกย่องให้เกียรติและการผูกใจคน เพื่อให้แต่ละคนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เป็นการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์ (2563) เรื่อง การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองในท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา มีหลักให้ดำเนินการ คือ 1. การสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อตรง เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมของประชาชน ยึดหลักธรรมาภิบาล ทำงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ 2. การสร้างความตระหนักในจริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาปกรรม 3. การสร้างความร่วมมือในชุมชน ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส มุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน 4. การสร้างความรู้ความเข้าใจ การเคารพกติกา และมีจิตสำนึกให้เกิดธรรมาภิบาล พัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย พิษัย (2564)

เรื่อง การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น จังหวัดแพร่ พบว่า 1. องค์ประกอบของการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมอยู่ระดับมาก 2. การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่น มีความเสียสละ ทั้งร่างกาย แรงใจ สร้างอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ เป็นผู้ที่มีจี้ไพอเราะ น่าเชื่อถือ มีความเป็นกันเองกับประชาชน กระทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม มีจิตอาสา และมีความเสมอต้นเสมอปลาย ไม่เลือกปฏิบัติ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามจักษุมา ได้แก่ การพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นสมุทรสงครามคือการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับประชาชนทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยมีค่านึงถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืนและไม่เสียหายต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ชาวบ้านมีโอกาสและประโยชน์จากการเติบโตเศรษฐกิจ และการสร้างความยุติธรรมและความสันติภาพภายในชุมชน สร้างนโยบายที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมี

ประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่เป็นที่เสียหายต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนและธุรกิจ และสนับสนุนการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่เสมอภาคและมีคุณภาพสำหรับชาวบ้าน และสร้างระบบสวัสดิการที่เข้มแข็งและเป็นธรรม พร้อมทั้งสนับสนุนความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาและการอบรม โดยเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งในการปกป้องสิทธิมนุษยชนและการยุติธรรมในสังคม และการสนับสนุนการ สร้างความตระหนักรู้และการแลกเปลี่ยนเรื่องราวและวัฒนธรรมที่สร้างความเข้าใจและ การร่วมมือระหว่างชาวบ้าน

การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามตาม หลักวิธูโร (จัดการงานดี ชำนาญด้านเทคนิค) ประกอบด้วย การพัฒนาภาวะผู้นำด้านการ จัดการงานดีและทักษะทางเทคนิค สนับสนุนการศึกษาและการพัฒนาทักษะท้องถิ่น วางแผนและจัดการอย่างมีความเชี่ยวชาญ สร้างสัมพันธภาพและความร่วมมือในชุมชน สื่อสารและสร้างความเข้าใจอย่างมีความเชี่ยวชาญ รับผิดชอบต่อสังคมและดำเนินการที่ ยั่งยืน โดยการพัฒนาภาวะผู้นำในท้องถิ่นจะค่อนข้างสำคัญเนื่องจากผู้นำท้องถิ่นต้องม ีความเชี่ยวชาญในหลายด้าน เช่น การจัดการงานดีและทักษะทางเทคนิคเพื่อทำให้งาน ท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญในการ สนับสนุนการศึกษาและการพัฒนาทักษะท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความสามารถในประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังต้องมีความเชี่ยวชาญใน การวางแผนและการจัดการ เพื่อให้มีการดำเนินงานท้องถิ่นที่มีประสิทธิผลและเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังต้องสร้างสัมพันธภาพและความร่วมมือในชุมชน โดยการ สร้างความเข้าใจและการสื่อสารที่มีความเชี่ยวชาญจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ ประชาชนและองค์กรท้องถิ่นอื่น ๆ

การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม ตามหลัก นิสสัยสัมปโนมีลักษณะดังนี้คือ พัฒนาทักษะในการสื่อสารที่เก่งและใช้ภาษาที่ง่ายต่อการ เข้าใจ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและรับรู้นโยบายและการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อชุมชน พัฒนา ความสามารถในการฟังและเข้าใจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยการจัดกิจกรรม หรือการประชุมร่วมกับประชาชนเพื่อรับฟังเสียงความคิดเห็นและความต้องการของ ประชาชน การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในพื้นที่ โดยการ ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และความซื่อสัตย์ในการดำเนินงาน การเข้า สังคมและปฏิสัมพันธ์กับประชาชน มีการเข้าสังคมและปฏิสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ โดยการเยี่ยมชุมชน รับฟังเสียงความคิดเห็น และเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน การสื่อสารอย่างเปิดเผยและโปร่งใส สื่อสารอย่างเปิดเผยและโปร่งใสกับประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จังหวัดควรสร้างโอกาสในการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะให้กับนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงการฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอและการสื่อสาร การบริหารจัดการ การวางแผน และการแก้ไขปัญหา เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและความสามารถในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

นักการเมืองท้องถิ่นควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้การพัฒนาภาวะผู้นำ หนึ่งในขั้นตอนสำคัญคือการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้กับผู้นำ เช่น พัฒนาทักษะในการบริหารจัดการ การสื่อสาร หรือการแก้ไขปัญหา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่นและการเสริมสร้างภาวะผู้นำ การศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น การวิเคราะห์ความต้องการในภูมิภาค และการเสริมสร้างภาวะผู้นำท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาชุมชนและภูมิภาคในประเทศหรือภูมิภาค

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์. (2563). *การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธงชัย พิชัย. (2564). การบูรณาการหลักสังคหวัดยุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดแพร่. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 10(3), 37-49.
- ไพบูลย์ สุขเจตน์. (2563). การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 7(10), 235-247.
- ไพบูลย์ สุขเจตน์. (2564). ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(1), 267-276.
- สาธิตี รักกตัญญู. (2564). *การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อนาคตภาพรัฐไทยในอุดมคติในทศวรรษหน้า*

THE IDEAL VISION OF THE THAI STATE IN THE NEXT DECADE

พระครูสุธีกิตติบัณฑิต (กฤษฎา กิตติโสภณ), จ่านงค์ อติวัฒนสิทธิ์, วชรินทร์ ชาญศิลป์
Phrakhrusuthikittibundit (Krisada Kittisobhano), Chamnong Adivadhanasit,
Vacharin Chansilp

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Krisada.sae@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับอนาคตภาพรัฐไทยในอุดมคติในทศวรรษหน้า โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบ EDR (Ethnographic Delphi Futures Research) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ 1. การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อกำหนดอนาคตภาพรัฐไทยในอุดมคติโดยสังเคราะห์เนื้อหาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 21 รูปหรือคน ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญ 2. การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 21 รูปหรือคนด้วยเทคนิคเดลฟาย 2 รอบ เพื่อศึกษาอนาคตภาพที่มีความเป็นไปได้ มีภาพอนาคตที่พึงประสงค์ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ หาฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยการคำนวณค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปทำนายอนาคตภาพ

ผลการวิจัยพบว่า มี 4 ด้าน 20 อนาคตภาพ ได้แก่ 1. ด้านอนาคตภาพประชากรไทย จำนวน 5 อนาคตภาพ 2. ด้านอนาคตภาพดินแดนไทย จำนวน 5 อนาคตภาพ 3. ด้านอนาคตภาพรัฐบาลไทย จำนวน 5 อนาคตภาพ 4. ด้านอนาคตภาพอำนาจอธิปไตยของไทย จำนวน 5 อนาคตภาพ

คำสำคัญ: อนาคตภาพ; รัฐไทย; ทศวรรษหน้า

Abstract

This article aimed to examine the opinions of experts regarding the future image of the Thai state in the next decade using the EDR (Ethnographic

*Received October 2, 2023; Revised March 5, 2024; Accepted April 2, 2024

Delphi Futures Research) research method, which consisted of two steps: 1. Qualitative data collection through in-depth interviews with a group of 21 experts to determine the ideal future image of the Thai state in the utopian sense. The content was synthesised from these key informants. 2. Quantitative data collection by surveying the same group of 21 experts in two rounds using the Delphi technique. This aimed to study possible future images, desirable future images, and consensus among experts. A 5-level Likert scale questionnaire calculated the median, mode, and interquartile range values. The data analysis results were used to predict future images.

The research findings identified four dimensions with 20 future images:

1. Future Images of the Thai Population - 5 images.
2. Future Images of Thai Territory - 5 images.
3. Future Images of the Thai Government - 5 images.
4. Future Images of Thailand's Sovereignty Power - 5 images.

Keywords: Future Image; Thai State; Next Decade

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยวซึ่งมีการปกครองในกรอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภาภายใต้ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยที่พระมหากษัตริย์ ซึ่งปัจจุบันคือ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นประมุขแห่งรัฐ ส่วนนายกรัฐมนตรี ซึ่งปัจจุบันคือ ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้ารัฐบาล รัฐบาลไทยเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย อำนาจอธิปไตยอยู่อยู่กับรัฐสภาไทย ซึ่งแบ่งเป็นสองสภาได้แก่ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ฝ่ายตุลาการเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติ โดยมีประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นประมุขในส่วนของการบริหารการปกครองของไทยส่วนใหญ่อยู่ในระบบหลายพรรคการเมือง ทำให้เกิดรัฐบาลผสมและรัฐบาลฝ่ายข้างน้อยซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นได้บางครั้งในการเมืองระบบรัฐสภา ระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตคะแนนสูงสุดที่ใช้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ทำให้เกิดระบบสองพรรคการเมือง ซึ่งพรรคไทยรักไทยและพรรคประชาธิปัตย์เป็นสองพรรคใหญ่ที่ครองที่นั่งในรัฐสภา อย่างไรก็ดี หลังรัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 การเมืองไทยกลับเข้าสู่ระบบหลายพรรคการเมืองอีกครั้ง (วิกิพีเดีย, 2565)

จากการศึกษาผลกระทบของกระบวนการประชานิยมต่อรัฐไทยของกันต์ ศณีหล้า และปิยลักษณ์ โพธิวรรณ (2564) พบว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญปัจจุบันเอื้อให้เกิดระบบประชานิยม และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญส่วนมากมีช่องว่างทำให้เกิดประชานิยม

พรรคการเมืองและนักการเมืองประกอบสร้างประชานิยมผ่านนโยบายสาธารณะ ทำให้เกิดผลกระทบและความเข้าใจเกี่ยวกับประชานิยมของประชาชนที่แตกต่างกัน และประชานิยมในรัฐไทยถูกมองว่าเดินตามแบบประชานิยมในลาตินอเมริกา โดยผลกระทบของประชานิยมในรัฐไทยด้านสังคมก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ การแบ่งชนชั้นทางสังคม และเกิดระบบอุปถัมภ์มากขึ้น ด้านเศรษฐกิจก่อให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจให้เข้มแข็งในระยะสั้นเป็นอย่างมาก แต่มีแนวโน้มจะก่อหนี้สาธารณะในระยะยาวมากขึ้น ส่วนด้านการเมือง นักการเมืองใช้ประชานิยมหาเสียงเพื่อหวังผลชนะการเลือกตั้งมากขึ้น นำไปสู่การเผชิญหน้าและความขัดแย้งระหว่างคนในชนบทกับคนในเมือง และด้านวัฒนธรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายประชานิยม เกิดวัฒนธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม และทำให้การเคารพกติกา ความมีระเบียบวินัยของประชาชนลดน้อยลง และจากการศึกษาของปธาน สุวรรณมงคล (2564) พบว่า การกระจายอำนาจเป็นประเด็นหนึ่งที่มีการศึกษาอย่างกว้างขวาง และมีการให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญกลไกหนึ่งของการพัฒนาระบบประชาธิปไตยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเองโดยที่ผ่านมานโยบายการกระจายอำนาจเป็นแนวทางจากบนลงล่าง (Top down) แต่หากพิจารณาในอีกด้านหนึ่ง การกระจายอำนาจก็ยังสามารถมีแนวทางแบบประสานความร่วมมือกัน และปรึกษาหารือ (collaborative and deliberative) ได้โดยที่ภาครัฐและภาคประชาชนร่วมมือกันในการจัดการภารกิจโดยการปรึกษาหารืออย่างเป็นหุ้นส่วนกัน บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การกระจายอำนาจของรัฐไทยที่ผ่านมาและเสนอมุมมองการกระจายอำนาจที่เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น ทั้งนี้พบว่า ระบบการเมืองไทยตกอยู่ในบริบทอำนาจของระบบราชการมาตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน แม้ในบางช่วงบางขณะจะมีระบอบประชาธิปไตยเกิดขึ้นแต่ก็เป็นช่วงสั้น ๆ สลับกับการรัฐประหารจนทำให้สถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และการกระจายอำนาจไม่อาจพัฒนาเป็นสถาบันได้โดยเฉพาะการกระจายอำนาจแบบบนลงล่างที่อยู่ภายใต้การควบคุมของระบบราชการอย่างใกล้ชิด การกระจายอำนาจในอนาคตจึงต้องพลิกกลับจากบนลงล่างมาเป็นแบบประสานความร่วมมือและปรึกษาหารือกันและเพิ่มอำนาจให้แก่ภาคพลเมืองและชุมชนมากขึ้น (บุษกร วัฒนบุตร, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาเกี่ยวกับอนาคตภาพรัฐไทยในอนาคตตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้า ซึ่งเป็นการนำเสนอรูปแบบของประเทศไทยในอนาคต ตามแนวพระพุทธศาสนา หรือการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการกับรูปแบบของรัฐ เป็นการผสมผสานกันระหว่างอาณาจักรและศาสนจักร เกิดเป็นรูปแบบของรัฐในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับอนาคตภาพรัฐไทยในอุดมคติในทศวรรษหน้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ที่เป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิคการวิจัยแบบ EFR (Ethnographic Futures Research) และเดลฟาย (Delphi) เข้าด้วยกัน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 8 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Panel Experts) โดยผู้วิจัยทำการกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Panel Experts) จำนวน 21 รูปหรือคน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามเกณฑ์การกำหนดผู้เชี่ยวชาญของ Macmillan (1971) ที่กล่าวว่าหากผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ค่าความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยที่สุด การกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Panel Experts) จำนวน 21 รูปหรือคน จะมีค่าความคลาดเคลื่อนคือ 0.02 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ การกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกถือว่ามีจำนวนมากเพียงพอจะได้ความคิดเห็นใหม่ๆ และได้คำตอบน้ำหนักที่มีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยต้องติดตามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัว อธิบายจุดมุ่งหมายขั้นตอนต่างๆของการวิจัย เวลาที่ใช้โดยประมาณ และประโยชน์ของการวิจัย ย้ำถึงความจำเป็น และความสำคัญของผู้เชี่ยวชาญ เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้แบบเจาะจงเลือก (Purposive) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มพระสงฆ์ ที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี และผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเมืองการปกครอง ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 รูปหรือคน ต่างมีความชำนาญทางด้านรัฐศาสตร์และพระพุทธศาสนา และการวิจัยอนาคตหรือด้านเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ Edfr

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 21 รูปหรือคนใน Edfr รอบที่ 1 ในขั้นตอนนี้คล้ายกับ Efr (Ethnographic Futures Research) แต่ Edfr (Ethnographic Delphi Futures Research) มีความยืดหยุ่นมากกว่า ผู้วิจัยเริ่มสัมภาษณ์จากภาพอนาคตที่ดี (Optimistic Realistic Scenario: O-R) ภาพอนาคตที่ไม่ดี (Pessimistic Realistic Scenario: P-R) ภาพอนาคตที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด (Most Probable: M-P) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญคิดในหลายแง่มุม ซึ่งเป็นการมองในแง่บวกก่อน แล้วจึงพิจารณาในแง่ลบ

และความเป็นไปได้มากที่สุด นอกจากนั้นผู้วิจัยเพิ่มเติมการสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอนาคตภาพรัฐไทยในอุดมคติตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้า

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่างอนาคตภาพรัฐไทยในอุดมคติตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้าในแบบสอบถาม Edfr รอบที่ 2 โดยขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการสัมภาษณ์จากขั้นตอนที่ 3 มาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างเครื่องมือในขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเครื่องมือ Edfr รอบที่ 2 โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมารวมกัน ตัดทอนข้อความที่ซ้ำกันหรือตัดส่วนที่เกินไปจากกรอบของการวิจัยที่กำหนดไว้ออกไป โดยการหาถ้อยคำที่ครอบคลุมข้อความทั้งหมด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พยายามรักษาคำของให้ผู้สัมภาษณ์และความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญให้มากที่สุด โดยได้ความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพรัฐไทยในอุดมคติตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้า เป็น 4 ด้าน จำนวน 20 อนาคตภาพ และนำไปสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 5 ทำ Edfr รอบที่ 2 โดยผู้วิจัยทำการนำแบบสอบถามไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ และวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range) เพื่อทำการจำแนกข้อมูลหาฉันทมติ (Consensus)

ขั้นตอนที่ 6 ทำ Edfr รอบที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับรู้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical Feedbacks) เป็นของกลุ่มโดยส่วนรวมโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range) ของกลุ่มผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเองแล้วผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาตอบใหม่

ขั้นตอนที่ 7 เขียนอนาคตภาพ นำผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบวิธีวิจัย Edfr ซึ่งโดยทั่วไปถือตามเกณฑ์ที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง คือ ค่ามัธยฐาน (Median) ที่ 3.5 ขึ้นไป และพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range) ไม่เกิน 1.5

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 รูปหรือคน ได้อนาคตภาพรัฐไทยในอุดมคติตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้า 4 ด้าน พบว่า อนาคตภาพประชากรไทย (Thai Population) ในอุดมคติตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้า

จำนวน 5 อนาคตภาพ คือ ประชาชนมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสูง ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี ประชาชนตระหนักรู้ และเคารพการตัดสินใจของผู้อื่น และสามารถยอมรับความเห็นต่างได้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติได้ ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ชอบด้วยกฎหมายอย่างเคร่งครัด อนาคตภาพดินแดนไทย (Thai Territory) ในอุดมคติตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้า จำนวน 5 อนาคตภาพ คือ มีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และสร้างสรรค์ เพิ่มพื้นที่สีเขียว พื้นที่สาธารณะ การรักษาความสะอาดของเมือง มีระบบและกลไกในการรักษา และคุ้มครองพื้นที่ประเทศไทย โดยไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่น รักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรต่างๆ ไว้ให้ดีและส่งต่อให้ลูกหลานในอนาคต รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่อย่างทั่วถึงและเสมอภาพ มีระบบและกลไกในการพัฒนาท้องถิ่นและท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ ประชาชนสามารถพัฒนาพื้นที่ของตนเองให้เจริญรุ่งเรืองได้ตามศักยภาพ อนาคตภาพรัฐบาลไทย (Thai Government) ในอุดมคติตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้า จำนวน 5 อนาคตภาพ คือ ปกครองโดยเคารพกฎหมายและรัฐธรรมนูญของประเทศผู้บริหารประเทศมีคุณธรรมและจริยธรรมสูง ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เปิดเผยข้อมูลสาธารณะแก่ประชาชน รวมถึงมีการดำเนินการที่โปร่งใส คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนก่อนเสมอ อนาคตภาพอำนาจอธิปไตยของไทย (Thai Sovereignty) ในอุดมคติตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้า จำนวน 5 อนาคตภาพ คือ เน้นการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในการใช้อำนาจอธิปไตยทั้ง 3 ฝ่ายบริหารใช้อำนาจทางการบริหารที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับบริบทของประเทศ ฝ่ายตุลาการตัดสินคดีอย่างตรงไปตรงมา และเป็นธรรมกับประชาชน โดยยึดความถูกต้องเป็นหลัก การสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนถึงความสำคัญของการใช้อำนาจอธิปไตยทั้ง 3 ฝ่ายนิติบัญญัติไม่ออกกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จาริต ประเพณีอันดีงามของประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับอนาคตภาพรัฐไทยในอุดมคติตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้า พบว่า อนาคตภาพรัฐไทยในอุดมคติตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้า มี 4 ด้าน 20 อนาคตภาพ คือ ด้านประชากรไทย (Thai Population) มี 5 อนาคตภาพ คือ ประชาชนมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสูง ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี ประชาชนตระหนักรู้ และเคารพการตัดสินใจของผู้อื่น และสามารถยอมรับความเห็นต่างได้ ประชาชนมีส่วนร่วม

ในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติได้ ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ขอบด้วยกฎหมายอย่างเคร่งครัด ด้านดินแดนไทย (Thai Territory) มี 5 อนาคตภาพ คือ มีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และสร้างสรรค์ เพิ่มพื้นที่สีเขียว พื้นที่ สาธารณะ การรักษาความสะอาดของเมือง มีระบบและกลไกในการรักษา และคุ้มครอง พื้นที่ประเทศไทย โดยไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่น รักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรต่างๆ ไว้ ให้ดีและส่งผลให้ลูกหลานในอนาคต รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่อย่างทั่วถึง และเสมอภาพ มีระบบและกลไกในการพัฒนาท้องถิ่นและท้องที่อย่างเป็นรูปธรรม เปิด โอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ ประชาชนสามารถพัฒนาพื้นที่ของ ตนเองให้เจริญรุ่งเรืองได้ตามศักยภาพ ด้านรัฐบาลไทย (Thai Government) มี 5 อนาคต ภาพ คือ ปกครองโดยเคารพกฎหมายและรัฐธรรมนูญของประเทศผู้บริหารประเทศมี คุณธรรมและจริยธรรมสูง ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เปิดเผยข้อมูล สาธารณะแก่ประชาชน รวมถึงมีการดำเนินการที่โปร่งใส คำนึงถึงผลประโยชน์ของ ประเทศชาติและประชาชนก่อนเสมอ และด้านอำนาจอธิปไตยของไทย (Thai Sovereignty) มี 5 อนาคตภาพ คือ คือนเน้นการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในการใช้อำนาจ อธิปไตยทั้ง 3 ฝ่ายบริหารใช้อำนาจทางการบริหารที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับบริบทของ ประเทศ ฝ่ายตุลาการตัดสินคดีอย่างตรงไปตรงมา และเป็นธรรมกับประชาชน โดยยึด ความถูกต้องเป็นหลัก การสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนถึงความสำคัญของการใช้ อำนาจอธิปไตยทั้ง 3 ฝ่ายนิติบัญญัติไม่ออกกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จารีต ประเพณีอัน ดีงามของประเทศ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญมองว่าสามารถปฏิบัติได้จริง และหาก เกิดขึ้นได้จริงก็จะส่งผลให้เกิดพลเมืองที่ดีมีคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี บุญเรือง (2564) เรื่อง การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบ ประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรม ทำให้เกิดมี ความรักความชอบทางการเมือง มีความเพียรพยายามเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีจิตใจ ฝึกฝนและมุ่งมั่นทางการเมือง และมีสติปัญญาควบคุมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ เสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริสุดา แสงทอง (2564) เรื่อง การจัดสวัสดิการสังคม ภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน พบว่า การเคารพและยอมรับฟัง ความเห็น ยอมรับถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันส่งผลต่อการจัดสวัสดิการ สังคมภาครัฐที่ดี นำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของพระชินกร สุจิตโต (ทองดี) (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อ ส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การ แบ่งปันความรู้ เพื่อนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง การมีคำพูดที่สุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน น่าฟัง ช่วยให้มีมุมมองที่กว้างและมีทัศนคติที่ดี การมีใจรักทำประโยชน์แก่กัน

ด้วยความสุจริตเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว การวางตนที่ดี มีเหตุผล ให้ข้อมูลที่ชัดเจนถูกต้องแก่บุคคลและสังคม ย่อมก่อให้เกิดความเคารพซึ่งกันและกัน ทำให้การสื่อสารทางการเมืองมีความเข้าใจกันได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวินัยธโรธัช สุวฑฺฒ (สุขพานิช) (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการเข้ากับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองโดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดที่จะทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองมีความเจริญก้าวหน้าตามหลักธรรมโดยยึดมั่นและเชื่อถือเคารพในศักดิ์ศรีความแตกต่างระหว่างบุคคล แสดงสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคตลอดถึงภราดรภาพควบคู่กับการรู้จักประนีประนอม

องค์ความรู้จากการวิจัย

ประชากรตามแนวธรรมาธิปไตย 1. ประชาชนมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสูง (อัตตสัมมาปณิธิ) 2. ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี (สัปปุริสสัณยะ) 3. ประชาชนตระหนักรู้ และเคารพการตัดสินใจของผู้อื่น และสามารถยอมรับความเห็นต่างได้ (ปฏิรูปเทสวาสะ) 4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติได้ (ปฏิรูปเทสวาสะ) 5. ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ขอบด้วยกฎหมายอย่างเคร่งครัด (อัตตสัมมาปณิธิ)	ดินแดนตามแนวธรรมาธิปไตย 1. มีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และสร้างสรรค์ เพิ่มพื้นที่สีเขียว พื้นที่สาธารณะ การรักษาความสะอาดของเมือง (สัปปายะ 7) 2. มีระบบและกลไกในการรักษา และคุ้มครองพื้นที่ประเทศไทยโดยไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่น รักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรต่างๆ ไว้ให้ดีและส่งต่อให้ลูกหลานในอนาคต (สัปปายะ 7) 3. รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่อย่างทั่วถึงและเสมอภาพ (สัปปายะ 7) 4. มีระบบและกลไกในการพัฒนาท้องถิ่นและท้องที่อย่างเป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ (สัปปายะ 7) 5. ประชาชนสามารถพัฒนาพื้นที่ของตนเองให้เจริญรุ่งเรืองได้ตามศักยภาพ (สัปปายะ 7)
รัฐบาลตามแนวธรรมาธิปไตย 1. ปกครองโดยเคารพกฎหมายและรัฐธรรมนูญของประเทศ (ธัมมัญญตา) 2. ผู้บริหารประเทศมีคุณธรรมและจริยธรรมสูง (อัตตัญญตา) 3. ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (บุคคลสัปปายะ) 4. เปิดเผยข้อมูลสาธารณะแก่ประชาชน รวมถึงมีการดำเนินการที่โปร่งใส (กาลัญญตา) 5. คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนก่อนเสมอ (ปริสัญญตา)	อำนาจอธิปไตยตามแนวธรรมาธิปไตย Sovereignty) 1. เน้นการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในการใช้อำนาจอธิปไตยทั้ง 3 (ธรรมาธิปไตย) 2. ฝ่ายบริหารใช้อำนาจทางการบริหารที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับบริบทของประเทศ (ธรรมาธิปไตย) 3. ฝ่ายตุลาการตัดสินคดีอย่างตรงไปตรงมา และเป็นธรรมกับประชาชน โดยยึดความถูกต้องเป็นหลัก (ธรรมาธิปไตย) 4. การสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนถึงความสำคัญของใช้อำนาจอธิปไตยทั้ง 3 (ธรรมาธิปไตย) 5. ฝ่ายนิติบัญญัติไม่ออกกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญจารีต ประเพณีอันดีงามของประเทศ (ธรรมาธิปไตย)

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รัฐบาลประเทศไทย ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมประชาชนให้มีคุณธรรม และจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสูง มีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี ผ่านนโยบายทางการศึกษาระดับพื้นฐาน จนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ดีของประชาชนชาวไทย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ประชาชนชาวไทย ควรศึกษาเรียนรู้ ทำความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยจากผู้รู้อยู่เป็นประจำ ตระหนักรู้ และเคารพการตัดสินใจของผู้อื่น และสามารถยอมรับความเห็นต่างได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติ ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับที่ชอบด้วยกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเรื่อง “กลไกการขับเคลื่อนรูปแบบรัฐไทยในอุดมคติตามแนวธรรมาธิปไตยในทศวรรษหน้า” สู่การปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กันต์ ศณิห้ำ และปิยลักษณ์ โพธิวรรณ. (2564). ผลกระทบของกระบวนการประชานิยมต่อรัฐไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 40(1), 7-20.
- บุษกร วัฒนบุตร. (2566). กลไกการพัฒนาส่งเสริมสุขภาวะโดยการยกระดับจิตการพึ่งตนเองของแกนนำผู้สูงอายุพุทธธรรม. *วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ*, 1(4), 16-33.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2564). เหลียวหลัง มองข้างหน้าการกระจายอำนาจของรัฐไทย: แสงริบหรี่ปลายอุโมงค์. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 19(3), 119-136.
- พระครูวินัยธรธวัช สุวฑฺฒ (สุขพานิช). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี*. (ดุष्ณิพนธ์ปรัชญาดุष्ณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระชินกร สุจितโต (ทองดี). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิกิพีเดีย. (2565). *การเมืองไทย*. สืบค้น 5 กันยายน 2566, https://th.wikipedia.org/wiki/ศิริสุตา_แสงทอง.
- ศิริสุตา แสงทอง. (2564). *การจัดสวัสดิการสังคมภาครัฐที่มีต่อแรงงานข้ามชาติในภาคเหนือตอนบน* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุมาลี บุญเรือง. (2564). *การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Macmillan, T. (1971). *The Delphi Technique, Paper Presented at The Annual Meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development*. Ca: Monterey.

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี*

BUDDHA-DHAMMA INTEGRATION FOR ECOTOURISM MANAGEMENT AT
JUMPEE SIRINTHORN FOREST AND SUBJUMPA ANCIENT CITY
IN LOPBURI PROVINCE

บรรเจิด ถมปัด

Banjerd Thompad

กรมป่าไม้

Royal Forest Department

Corresponding Author E-mail: banjerd2512@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา 3. นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 393 คนวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์นำมาสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ทั้ง 3 ด้าน 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา มีการนำหลักอปริหานิยธรรม 7 มาบูรณาการกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการประชุมปรึกษาหารือในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่เป็นนิตยอย่างพร้อมเพรียงกัน ไม่มีการตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิม ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ให้ความเคารพสิทธิมนุษยชน สถานที่ และให้การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้

*Received September 22, 2023; Revised September 26, 2023; Accepted September 27, 2023

มาเยือน เพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน

คำสำคัญ: การบูรณาการ; การส่งเสริมการท่องเที่ยว; หลักอปริหานิยธรรม 7

Abstract

The objectives of this research article were as follows: 1. To study the management of ecotourism in the Champi Sirindhorn Forest area and the ancient city of Sap Champa. 2. To study the factors affecting ecotourism management at the Champi Sirindhorn Forest area and the ancient city. Sub Champa 3. To present the integration of Buddhist principles for eco-tourism management at the Champi Sirindhorn Forest area and the ancient city of Sub Champa, conducted by mixed research methods. In the quantitative research, data were collected using a questionnaire from 393 samples and were analyzed using ready-made statistical programs. The qualitative research collected data from 18 key informants using a structured, in-depth interview script. Data were analyzed using content analysis techniques. After that, the information obtained from the synthesis was discussed in the focus group discussion.

The research found that: 1. Ecotourism management in the Champi Sirindhorn Forest area and the ancient city of Sap Champa was high. 2. Factors affecting ecotourism management in Champi Sirindhorn Forest Area and Sap Champa Ancient City It was found that tourism promotion affects ecotourism management in all 3 aspects. 3. Integration of Buddhist principles for ecotourism management in the Champi Sirindhorn Forest area and the ancient city of Sap Champa. The 7 principles of Aparihaniya-dhamma were integrated with ecotourism management. There were regular meetings to discuss the management of ecotourism in unison. No regulations were established that were contrary to the previous rules. Respect and listen to the opinions of elders. Respect human rights and places and provide care and attention to visitors to lead the organization towards developing ecotourism management to be efficient and sustainable.

Keywords: Integration; Tourism Promotion; Aparihaniyadhamma 7

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจไทย และยังเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญให้แก่เศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย 2.99 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และก่อให้เกิดการจ้างงาน 8.3 ล้านตำแหน่ง ในปี 2562 อีกทั้งยังมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยระหว่างปี 2558 – 2562 รายได้จากการท่องเที่ยวของไทยขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.3 ต่อปี อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวดังกล่าว เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นหลัก กล่าวคือ จำนวนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยถึงร้อยละ 5.6 ต่อปี ในขณะที่การใช้จ่ายต่อคนต่อวันของ นักท่องเที่ยวขยายตัวในอัตราที่ลดลง และระยะเวลาท่องเที่ยวต่อครั้งลดลง ซึ่งทำให้การท่องเที่ยวของไทยในระยะหลังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านความยั่งยืน จากการเติบโตในเชิงปริมาณมากกว่า คุณภาพ นอกจากนี้หากพิจารณาในมิติของการกระจายรายได้ พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวร้อยละ 90 ยังกระจุกอยู่ในเมืองท่องเที่ยวหลัก ไม่สามารถกระจายไปสู่เมืองท่องเที่ยวรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะรายได้จากนักท่องเที่ยวที่อยู่ในเมืองหลักถึงประมาณร้อยละ 98 ของรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งหมด

ทั้งนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ตั้งแต่ปี 2563 ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับการหดตัวอย่างรุนแรงของเศรษฐกิจการท่องเที่ยว โดยรายได้จากการท่องเที่ยวลดลงถึงร้อยละ 71 จากปี 2562 เหลือเพียง 0.79 ล้านล้านบาท ในปี 2563 และแม้ว่าจะมีมาตรการกระตุ้นการ เดินทางท่องเที่ยวของภาครัฐที่ผ่านมา อาทิโครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการกำลังใจ แต่ยังไม่เพียงพอต่อการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวเนื่องจากที่ผ่านมาโครงสร้างเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของไทยพึ่งพานักท่องเที่ยวต่างชาติถึงร้อยละ 63.9 อีกทั้งการหดตัวดังกล่าวยังส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างหนัก โดยเฉพาะจากปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลงและการขาดสภาพคล่อง ภาครัฐจึงได้มีมาตรการเสริมสภาพคล่องเร่งด่วน อาทิ มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การพักชำระหนี้ แต่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่นอกระบบ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึง มาตรการฟื้นฟูและเยียวยาของภาครัฐได้อย่างเพียงพอ ทั้งนี้แนวโน้มของการแพร่ระบาดยังคงรุนแรง และยืดเยื้อจากการแพร่กระจายของโควิด-19 สายพันธุ์ใหม่ ๆ ทั่วโลก ทำให้ภาคธุรกิจ การท่องเที่ยวของไทยในระยะต่อไปจะยังคงมีความไม่แน่นอน (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2565) แต่ในช่วงหลังการระบาดพบว่ารัฐบาลหลายประเทศปรับเปลี่ยนข้อกำหนดในการเดินทางเข้าประเทศส่งผลให้นักท่องเที่ยวบางส่วนชะลอการเดินทางหรือเดินทางได้อย่างล่าช้าเพื่อบรรจุ เงื่อนไขการคัดกรองทางสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม สืบเนื่องจากปัญหาเงินเฟ้อโลกสูงและสถานการณ์

ความขัดแย้งระหว่างยูเครนและรัสเซียที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจยุโรป ทำให้การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจมีอุปสรรคมากขึ้น ภาคการท่องเที่ยวอาจฟื้นตัวได้ช้ากว่าที่คาดการณ์ไว้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวยุโรปจะเดินทางท่องเที่ยวลดลง (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2565)

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสัก จังหวัดลพบุรี ได้ถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกัน ให้ผลเชิงบวกต่อเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ ส่งผลให้จังหวัดลพบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ โดยเฉพาะพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การขุดสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดการปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวในระดับสากล อีกทั้งบุคลากรทางการท่องเที่ยวยังขาดการพัฒนาความรู้และทักษะในการให้บริการ เป็นต้น จึงส่งผลทำให้แหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้เพียงพอนอกจากนี้ยังขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่กล่าวถึงข้างต้น มาบูรณาการเพื่อเป็นแนวทางของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี ผลจากการศึกษาที่ได้จะทำให้ภาครัฐสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งหน่วยงานภาคเอกชนสามารถใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวและการวางแผนทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นหลักซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์นำมาสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อยู่ในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบจำปา จังหวัดลพบุรี จำนวน 20,525 คน และ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 6 ตำบลของอำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบแบ่งพื้นที่ (Cluster or Area Sampling) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) โดยการใช้สูตรของ Taro Yamane ในการคำนวณหาจำนวนตัวอย่าง ได้จำนวน 393 ตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล การส่งเสริมการท่องเที่ยว และหลักการบริหารธรรม 7 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) มีสาระสำคัญของการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 บทบาทที่ดีของสื่อมวลชนตามหลักสัปปุริสธรรม 7

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ 2 เครื่องมือวิจัย คือ วิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) และวิจัยเชิงคุณภาพ (การสัมภาษณ์) ดังนั้นต้องอธิบายให้ครบถ้วน ที่เขียนมาอธิบายเพียงวิจัยเชิงปริมาณ ให้เขียนอธิบายเพิ่มวิจัยเชิงคุณภาพ ในส่วนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เองหรือไม่ และสัมภาษณ์รูปแบบใด (สัมภาษณ์เดี่ยวหรือสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด โดยขอให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์การวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อศึกษาลักษณะและการแจกแจงของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูล และบรรยายโดยใช้สถิติแบบพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากแบบสอบถามของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี

1.1 ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.414) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.424) รองลงมา คือ ด้านกิจกรรม (Activities) ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.481) ด้านการเข้าถึง (Access) ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.457) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.652) และด้านที่พัก (Accommodation) ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.505) ตามลำดับ

1.2 ด้านหลักอุปบริหานิยธรรม 7 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.345) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ด้านการไม่ตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิม ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.424) รองลงมา คือ ด้านการให้ความเคารพสถานที่ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.429) ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต์ ($\bar{X} = 0.93$, S.D. = 0.382) ด้านให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.416) ด้านเคารพสิทธิมนุษยชน ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.410) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ($\bar{X} = 0.90$, S.D. = 0.438) และด้านการดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.410) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี พบผลการศึกษาดังนี้

2.1 ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงตามลำดับ คือ สิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวก การเข้าถึง และสิ่งดึงดูดใจ ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .611 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .237 แสดงว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถร่วมกันทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 61.4 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกสามารถทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 53.1 การเข้าถึง สามารถทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 22.7 และสิ่งดึงดูดใจ สามารถทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 12.4 ตามลำดับ

ด้านหลักอุปหรณยธรรม 7 พบว่า หลักอุปหรณยธรรม 7 ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี หลักอุปหรณยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี มี 4 ด้าน โดยตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 2 ตัวแปร เรียงตามลำดับ คือ ให้การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน และพร้อมเพรียงกันประชุม สำหรับตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ตัวแปร เรียงตามลำดับ คือ เคารพสิทธิมนุษยชน และหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .750 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) เท่ากับ .562 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .558 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .252 แสดงว่า หลักอุปหรณยธรรม 7 สามารถร่วมกันทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 56.2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ให้การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน สามารถทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 43.9 พร้อมเพรียงกันประชุม สามารถทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 23.0 หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ สามารถทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 10.4 และเคารพสิทธิมนุษยชน สามารถทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 10.1 ตามลำดับ

3. การบูรณาการหลักพุทธรธรรมเพื่อกำจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซบ จำปา จังหวัดลพบุรี พบผลการศึกษาดังนี้ การจัดการการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซำจำปา จังหวัดลพบุรี ทั้ง 2 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย โดยการส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการกระจายรายได้และความเจริญจากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง มีการยกระดับการสร้างสรรค์สินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีคุณค่าและมูลค่าสูง เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว พื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีจุดเด่นและดึงดูดใจ และชุมชนมีส่วนร่วมในวางแผนและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ 2. ด้านการนำหลักการบริหารนิเวศ 7 เข้ามาประยุกต์เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซำจำปา จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย 1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ โดยมีการประชุมปรึกษาหารือในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่เป็นนิตย์ ชุมชนมีการประชุมหารือกันสม่ำเสมอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว 2. พร้อมเพรียงกันประชุม โดย มีการนัดประชุมปรึกษาหารือการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างพร้อมเพรียงกัน ทุกคนเมื่อได้รับเชิญเข้ามาประชุมต่างก็แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ การประชุมมีเนื้อหาสาระ ตรงประเด็น 3. การไม่ตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิม โดยมีการกำหนดระเบียบไว้อย่างยุติธรรมโดยไม่เอื้อต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งจัดการท่องเที่ยวและดูแลทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม 4. การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ โดยเชิญผู้บริหารและเจ้าหน้าที่มาแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดโอกาสรับฟังปัญหาของผู้ใหญ่และนำมาพัฒนาปรับปรุงมาโดยตลอด 5. เคารพสิทธิมนุษยชน การจัดทำนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนครอบคลุมทุกระดับ หน่วยงานมีการเฝ้าระวังการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสิทธิมนุษยชนอยู่เสมอ หน่วยงานมีการสร้างองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกให้ทุกคน 6. การให้ความเคารพสถานที่ มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้ความเคารพต่อวัฒนธรรมในพื้นที่ เมื่อพบผู้ไม่ปฏิบัติตาม กฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 7. ให้การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน จัดสถานที่ให้บริการเหมาะสม เพื่อสร้างความสะดวกสบาย และสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณซำจำปา จังหวัดลพบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษา คือ ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ด้านการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ด้านการยกระดับประสิทธิภาพด้านการท่องเที่ยว และด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสูง ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของกษนิภา อินทสุวรรณ (2564) เรื่อง รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาครมีปัจจัยที่สำคัญคือ ด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวมีสถานที่ท่องเที่ยว สินค้า และบริการที่ได้มาตรฐาน สถานที่ท่องเที่ยวมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ท่องเที่ยวอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร มีถนนเพื่อการคมนาคมที่สะดวกสบายและปลอดภัย ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว มีการให้บริการและคำแนะนำที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ด้านการสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว มีการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร (2562) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต้องพัฒนาใน 6 มิติ ดังนี้ 1. ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว 2. ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ 3. ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว 4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 5. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว 6. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธีรวัฒน์ เสสปัญโญ (2564) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย พบว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ด้านการให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ด้านการจัดการทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ด้านการคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่ของสังคมและวัฒนธรรม ปราชญ์ชาวบ้าน ด้านการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ด้านการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว และด้านการคำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่และความสะอาดของพื้นที่และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย คล้ายแสง (2562) เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัด บุรีรัมย์ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ มีปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสร้าง

ความสมดุลให้การท่องเที่ยว และการบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยวภายในจังหวัด โดยมีปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้แก่ แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคต ประกอบด้วย การเติบโตของชนชั้นกลางและรายได้ที่เพิ่มขึ้น การเติบโตของสายการบินต้นทุนต่ำ การเติบโตของสังคมผู้สูงอายุซึ่งมีการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการท่องเที่ยว การใช้เทคโนโลยีระหว่างการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมุ่งเน้นประสบการณ์

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี

2.1 ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงตามลำดับ คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเข้าถึง และด้านสิ่งดึงดูดใจ ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ 0.611 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ 0.237 แสดงว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถร่วมกันทำนายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 61.4 สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาจรัญ อภิธมมจิตโต และคณะ (2564) เรื่อง รูปแบบการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างอาชีพหรือรายได้จากการท่องเที่ยว และกระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กำลังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว

2.2 ด้านหลักการบริหารนิเวศ 7 พบว่า หลักการบริหารนิเวศ ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี มี 4 ด้าน โดยตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 2 ตัวแปร เรียงตามลำดับ คือ ให้การดูแลเอาใจใส่ แก่ผู้มาเยือน และพร้อมเพรียงกันประชุม สำหรับตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ตัวแปร เรียงตามลำดับ คือ เคารพสิทธิมนุษยชน และหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ผลการวิเคราะห์ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ 0.750 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) เท่ากับ 0.562 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ 0.558 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ 0.252 แสดงว่า หลักการบริหารนิเวศ 7 สามารถร่วมกันทำนายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัย จำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 56.2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ให้การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน สามารถทำนายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่า

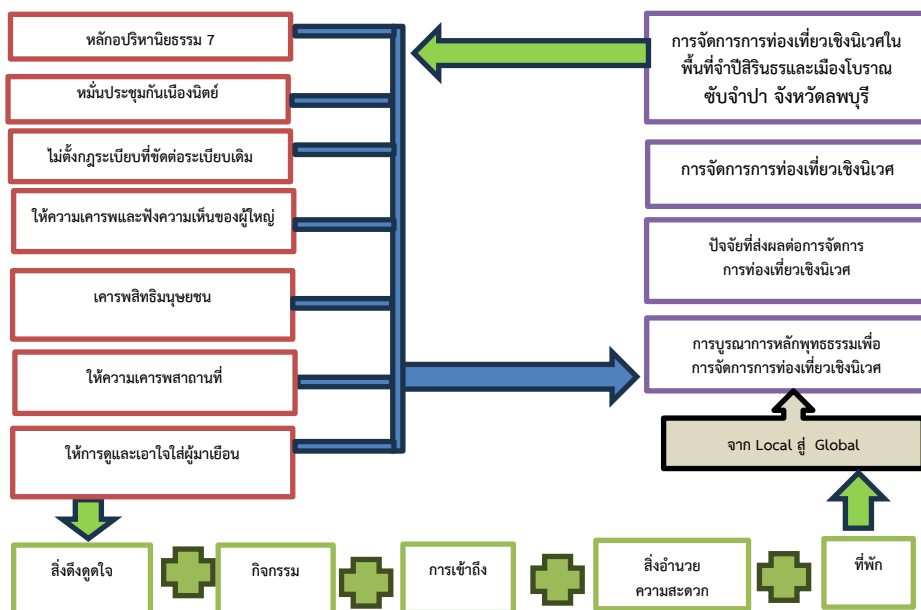
จำปาสักและเมืองโบราณซำจำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 43.9 พร้อมเพรียงกันประชุม สามารถทำนุบำรุงการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสักและเมืองโบราณซำจำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 23.0 หมั่นประชุม กันเนืองนิตย์ สามารถทำนุบำรุงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสักและเมืองโบราณซำจำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 10.4 และเคารพสิทธิมนุษยชน สามารถทำนุบำรุงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสักและเมืองโบราณซำจำปา จังหวัดลพบุรี ได้ร้อยละ 10.1 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุระ ญาณธโร (2560) เรื่อง รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอภิธานิธรรมของ เทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การ บริหารงานแบบมีส่วนร่วม ประยุกต์ใช้กับหลักอภิธานิธรรม 7 ประการ ได้แก่ ด้านหมั่นประชุมเป็น เนืองนิตย์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเล็ก ประชุม ด้านการไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิก ข้อบัญญัติตามอำเภอใจ ด้านการเคารพเชื่อฟัง ผู้บังคับบัญชา ด้านการให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรี ด้านการส่งเสริมและรักษา วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และด้านการอารักขา คุ้มครอง ปกป้องอันชอบธรรม และ สอดคล้องกับงานวิจัยของเสนอ อัครมณฑา (2557) เรื่อง รูปแบบการบริหาร จัดการตาม หลักอภิธานิธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านการ อำนวยความสะดวก ควรดูแลเอาใจใส่ต่อมิตรที่มาจากเยือนและการให้การอารักขาค้ำครองส่งเสริม บุคลากร ดูแลเอาใจใส่ต่อมิตรที่มาจากเยือนและการให้การอารักขาค้ำครอง สอดคล้องกับ งานวิจัยของพระสมหมาย อตถสิทโธ และคณะ (2559) เรื่อง รูปแบบหลักอภิธานิธรรม ไปใช้ในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า รูปแบบของการ ปกป้องคุ้มครองผู้อยู่อาศัย แยกและคนที่เข้ามาในท้องถิ่น จัดระเบียบและดูแลความสงบ เรียบร้อย เน้นความสะอาดความเป็น ระเบียบและถูกสุขลักษณะของที่อยู่อาศัยเคารพซึ่ง กันและกันใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่า จำปาสักและเมืองโบราณซำจำปา จังหวัดลพบุรี นำหลักอภิธานิธรรม 7 เข้ามา ประยุกต์เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ป่าจำปาสักและเมืองโบราณซำ จำปา จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย 1. หมั่นประชุมกัน เนืองนิตย์ โดยมีการประชุม ปรัชญาหรือในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่เป็นนิตย์ เพื่อแก้ไขปัญหาการ ท่องเที่ยว มีการสร้างความเข้าใจในกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างชัดเจน 2. พร้อมเพรียงกันประชุม โดยมีการนัดประชุมปรึกษาหารือการบริหารจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างพร้อมเพรียงกัน ทุกคนเมื่อได้รับเชิญเข้ามาประชุมต่างก็แสดงความ คิดเห็นได้อย่างเต็มที่ การประชุมมีเนื้อหาสาระ ตรงประเด็น และแก้ไขได้ทันเวลา 3. การไม่ตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิม โดยมีการกำหนดระเบียบไว้ อย่าง

ยุติธรรมโดยไม่เอื้อต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีการปรับปรุงระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ล้าสมัยและที่เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวและมีระเบียบกฎหมายที่บังคับใช้สำหรับการ จัดการท่องเที่ยวและดูแลทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม 4. การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ โดยเชิญผู้บริหารและเจ้าหน้าที่มาทำให้คำแนะนำทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่นำมาพัฒนา มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่เพื่อเป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยว และมีการบูรณาการความคิดเห็นของผู้ใหญ่และคนรุ่นใหม่เข้าด้วยกัน 5. เคารพสิทธิมนุษยชน การจัดทำนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนครอบคลุมทุกระดับ หน่วยงานมีการเฝ้าระวังการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสิทธิมนุษยชนอยู่เสมอทำให้การจัดการท่องเที่ยวเกิดประสิทธิผลมากขึ้น 6. การให้ความเคารพสถานที่ มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้ความเคารพต่อวัฒนธรรมในพื้นที่เมื่อพบผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการแนะนำปฏิบัติให้ถูกต้อง มีการอธิบายความเป็นมาหรือวัฒนธรรมในพื้นที่ให้กับผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวหรือมาเยี่ยมชมให้เข้าใจอยู่เสมอ การให้ความเคารพสถานที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์และการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ และการให้ความรู้ทาง ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมช่วยให้เกิดความเคารพสถานที่ และ 7. ให้การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน การจัดสถานที่ให้บริการเหมาะสม เพื่อสร้างความสะดวกสบาย และสร้างความประทับใจแก่ นักท่องเที่ยว หน่วยงานให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวในเรื่องการจ้างหรือการบริการที่แพงหรือถูก เอาัดเอาเปรียบ มีการกำหนดจุดบริการให้แก่ นักท่องเที่ยวชัดเจน และมีนโยบายเชิญชวนให้นักเที่ยว ได้กลับมาเที่ยวอีกครั้ง การต้อนรับที่ดีทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและกลับมาเที่ยวซ้ำ และ เจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้และพร้อมให้บริการอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ ใจก้าวหน้า (2557) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานบุคลากรที่มีผลต่อการ พัฒนาท้องถิ่นลุ่มน้ำโขง พบว่า หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของบุคลากร ได้แก่ หลักอปริหานิยธรรม 7 มีการบูรณาการหลักอปริหานิยธรรมเข้าไปในทุกขั้นตอนของ กระบวนการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการงานของบุคลากรก่อให้เกิดการบริหารจัดการ การมี ส่วนร่วม ความสมัครสมานสามัคคี หลักอปริหานิยธรรม 7 ประการสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับ บริหารจัดการได้เป็นอย่างดีทั้งในด้านการบริหารจัดการบุคลากร (Staffing) การประสานงาน (Coordinating) และการจัดองค์กร (Organizing) และพบว่าอปริหานิยธรรม 7 เป็นหลักป้องกัน ความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญของงานบริหารของด้านบุคลากร โดยได้นำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ด้านการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดีและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทักษิณ ประชามอญ (2561) เรื่อง รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่ม

จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า การนำหลักการบริหารนิยธรรม 7 มาบูรณาการกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล สามารถพัฒนาบุคลากรภาครัฐและประชาชนให้เกิดทักษะและเห็น ความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยยึดนโยบายการจัดประชุมกันเนืองนิตย์ การทำงานเป็น ทีม การปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กร การให้ความเคารพตามหลักอาวุโส การส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ ของสตรีและผู้อื่น การสร้างความผูกพันต่อองค์กร และการดูแลและจัดสวัสดิการ เพื่อให้การ บริหารงานแบบมีส่วนร่วมขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางปฏิบัติต่อไปอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 ดังกล่าว สามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ได้ดังนี้ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรีนธและเมืองโบราณซำจำปา จังหวัดลพบุรีทั้ง 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ประกอบด้วย

1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย โดยการส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การกระจายรายได้และความเจริญจากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง
2. การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีความสูง โดยการพัฒนาและเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านการเดินทางและสาธารณูปโภค เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มและเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง
3. การยกระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรอบพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวสัมผัสถึงคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อไม่เกิดผลกระทบต่อทรัพยากร
4. การส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การผลักดันแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้ได้มาตรฐานความยั่งยืนระดับสากล ปรับปรุงกฎระเบียบที่บังคับใช้ในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม และการบูรณาการของทุกภาคส่วนเพื่อบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนโดยนำหลักการบริหารนิยธรรม 7 เข้ามาประยุกต์เพื่อการบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่กำกับดูแลการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี ควรมีนโยบายการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางอุตสาหกรรม การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
2. หน่วยงานที่กำกับดูแลในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี ควรมีนโยบายสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อให้มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ทั้งในเรื่องการพัฒนาทางหลวงและระบบขนส่ง การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว การส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ในห้องเรียนธรรมชาติ และการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณ ชัยจำปา จังหวัดลพบุรี ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการ

ท่องเที่ยวเพื่อนำมาปรับปรุงและบูรณาการร่วมกันเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นสากลและมีมาตรฐานมากขึ้น

2. หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปาสรินธร จังหวัดลพบุรี ควรมีการจัดประชุมกันอย่างพร้อมเพรียงและสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุง และพัฒนางานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพียงแค่พื้นที่เดียว คือ พื้นที่ป่าจำปาสรินธรและเมืองโบราณชัยจำปาสรินธร จังหวัดลพบุรี ดังนั้น ควรมีการศึกษากิจการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ กลุ่มน้ำป่าสักที่อยู่ใกล้ ๆ กัน เพื่อเป็นการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเข้าด้วยกัน จะ ทำให้การท่องเที่ยวในเมืองรองมีการพัฒนาและเติบโตขึ้น

2. หน่วยงานที่กำกับดูแลการท่องเที่ยวในพื้นที่ ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อผู้สูงอายุ ว่ามีความต้องการท่องเที่ยวแบบไหนและมีเส้นทางใดที่จะพัฒนา เพื่อรองรับความต้องการนั้น เพื่อเป็นการจัดการท่องเที่ยวให้ตรงกับทุกเพศทุกวัย

เอกสารอ้างอิง

- กชนิภา อินทสุวรรณ. (2564). รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570). กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ทักษิณ ประชามอญ. (2561). รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธงชัย คล้ายแสง. (2562). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาจุฑา อภิธมมจิตโต และคณะ. (2564). รูปแบบการนำหลัก พุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(4), 1-13.
- พระมหาธีรวัฒน์ เสสปัญโญ. (2564). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด เชียงราย (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมหมาย อตติสทิธ และคณะ. (2559). รูปแบบหลักอภิปธานิยธรรมไปใช้ในการ บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารธรรมทรรศน์*, 16(1), 101-113.
- พระสุระ ญาณธโร. (2560). รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักอภิปธานิย ธรรมของ เทศบาลตำบลในจังหวัดสุรินทร์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 205-218.
- ไพฑูริย์ ใจก้าวหน้า. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานศุลกากรที่มีผลต่อการ พัฒนาท้องถิ่นลุ่มน้ำโขง (ดุขฎิณิพนธ์พุทธศาสตรดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.
- ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร. (2562). รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.
- เสนอ อัสวมันตา. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอภิปธานิยธรรมขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี (ดุขฎิณิพนธ์พุทธศาสตรดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงาน ของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ*

BUDDHA-DHAMMA INTEGRATION FOR PROMOTING THE ADMINISTRATIVE
EFFICIENCY OF VILLAGE FUNDS IN CHAIYAPHUM PROVINCE

ศุภชัย ศักดิ์ตระกูล

Supachai Saktrakoon

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เซ่งเฮง อินเตอร์เทรดดิ้ง

Sengheng Intertrading Limited Partnership

Corresponding Author E-mail: supachais999@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ และ 2. นำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า หลักผล 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปัญญาพละ ด้านวิริยะพละ ด้านอนวัชชพละ และด้านสังคหพละ และ กระบวนการบริหารงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติ และด้านการปรับปรุง และ 2. รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิมีปัจจัยพื้นฐาน คือ พุทธบูรณาการส่งเสริมโดยการบูรณาการหลักผล 4 เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดเป็นพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน และนำกระบวนการบริหารงานมาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; ประสิทธิภาพการบริหาร; กองทุนหมู่บ้าน

*Received July 28, 2023; Revised September 2, 2023; Accepted September 5, 2023

Abstract

The objectives of this research article were as follows: 1. To study factors affecting the administrative efficiency of village funds in Chaiphum Province. and 2. To present an integrated Buddhist model to enhance the efficiency of village fund administration in Chaiphum Province, conducted using mixed research methods. The Quantitative research used questionnaires to collect data from 341 samples. Social science software packages analysed data. The qualitative study used in-depth interviews with 18 key informants and focus group discussions with 9 participants. Data were analysed by descriptive content analysis.

The results of the research were as follows: 1. Factors affecting the administrative efficiency of the village fund in Chaiphum Province revealed that Bala 4 principles affected the management efficiency of the village fund in Chaiphum Province in 4 aspects, namely: Panya-Bala, Viriya-Bala. Anavatcha-Bala and Sangkha Bala and the management process affected the administrative efficiency of the village fund in Chaiphum Province in 2 aspects, namely, the practical aspect. And improvement, and 2. An integrated Buddha-dhamma model to enhance the efficiency of village fund administration in Chaiphum Province had a fundamental factor that was Integrated Buddha-dhamma promoted by integrating the Bala 4 to support the creation of integrated Buddha-dhamma to enhance the efficiency of the administration of the village fund and applied the administrative process to promote efficiency in promoting the administration of the village fund in Chaiphum Province.

Keywords: Buddhist Integration; Administrative Efficiency; Village Fund

บทนำ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านเริ่มต้นโดยการจัดแบ่งเป็นกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน และเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองด้วยภูมิปัญญาของตนเอง ซึ่งภาครัฐจะส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนต่อไป ทั้งนี้ผลสำเร็จของการกระทำต้องเกิดจากความช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกันแก่กองทุนสมาชิก โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตามวิถีชุมชน

และวัฒนธรรมระหว่างกัน เพื่อให้เกิดการยกระดับของกองทุนให้มีความเท่าเทียมกัน จากเพียงแค่การอยู่รอด สู่การกินดีอยู่ดีขึ้น มีกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการความรู้ร่วมกันของคนในชุมชนในรูปแบบที่หลากหลายตามภูมิสังคมด้วยทุนทางทรัพยากร และศักยภาพของชุมชน นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยสรุปได้เป็น 3 แนวทางหลัก คือ การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน และการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกัน (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2565) นโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายที่สำคัญ นโยบายหนึ่งของรัฐบาล และเป็นนโยบายเร่งด่วนที่ได้รับการดำเนินการเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน อย่างไรก็ตามนโยบายนี้ก็เป็นนโยบายที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมาก ว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงหรือไม่ โดยไม่สนใจในการพัฒนาอย่างจริงจัง และไม่สนใจผลกระทบที่อาจจะตามมาในภายหลัง ลักษณะของนโยบายนี้คือ การใช้เงินของรัฐเพื่อเอาใจประชาชน และต้องไปตัดลดงบประมาณสำคัญอื่น ซึ่งก็จะเกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจตามมา สำหรับปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านโครงสร้างกองทุน ปัญหาด้านผู้บริหารและสมาชิกกองทุน ปัญหาด้านเทคโนโลยี ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน แต่ปัญหาด้านบุคลากรเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดสำหรับการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้าน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2565) จะเห็นได้ว่าหลายนโยบายไม่ว่าจะเป็นนโยบายกองทุนหมู่บ้าน นโยบายพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกร และนโยบายบ้านเอื้ออาทร ต่างก็ล้วนมีส่วนผลักดันให้ประชาชนเป็นหนี้มากขึ้น ด้านดีสำหรับประชาชนของนโยบายนี้คือการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ ในทางกลับกันอาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เคยพึ่งพาการออม กลายเป็นกู้ได้กู้ไว่ก่อน อีกทั้งยังไม่มีข้อพิสูจน์ว่าประชาชนมีความสามารถบริหารการชำระหนี้ได้ดีเพียงใด และจะกลายเป็นการพึ่งพิงรัฐโดยไม่ช่วยเหลือตนเองหรือไม่ อีกทั้งรูปแบบการกู้เงินที่อาจจะเป็นการสร้างหนี้เพื่อการบริโภค หรือจ่ายสินค้าที่ยังไม่มีความจำเป็น จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า นโยบายนี้ก็ก่อให้เกิดผลดีหลายอย่าง แต่ก็นำมาซึ่งปัญหาอีกหลายด้าน หนึ่งในนั้น คือ ปัญหาภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จากแผนภาพด้านล่างเป็นตัวเลขสถิติการกู้ยืมเงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั่วประเทศ ช่วงปี 2550 - 2556 ซึ่งข้อมูลนี้ได้มาจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผ่านการรายงานของสำนักข่าวไทยพับลิก้า (สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า, 2565)

กองทุนหมู่บ้านจะมีปัญหาด้านภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินของสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเงินที่ได้มามีทั้งใช้ถูกวัตถุประสงค์ และไม่ถูกวัตถุประสงค์ นั่นคือ ก็จะไม่

ก่อให้เกิดรายได้ตามมา อันจะเป็นปัญหาของกองทุนหมู่บ้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาครัฐต่อไป และข้อมูลดังกล่าวนี้ในปัจจุบันก็ยังไม่ได้ดีขึ้นไปจากนี้

สำหรับแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ 1. หลักผล 4 ในครั้งนี้ได้จากการค้นคว้าหลักพุทธธรรมในพระไตรปิฎก คือ คัมภีร์พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต (ภาษาไทย) เล่ม 21 ข้อ 153 หน้า 215 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559) 2. แนวคิดกระบวนการบริหารงาน ได้จากการศึกษางานของ William Edwards Deming (William, 2017) และ 3. ประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน ได้จากการทบทวนจากแนวคิดของแนวนโยบายของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2565)

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่ามีจำนวนของกองทุนหมู่บ้านอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศไทยในขณะนี้ และในจังหวัดชัยภูมิก็มีกองทุนหมู่บ้านอยู่จำนวนไม่น้อยกระจายตัวอยู่ในแต่ละอำเภอ ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญจากประเด็นดังกล่าว จึงได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลมาประกอบเพื่อการศึกษาทบทวนการส่งเสริมการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิผลจากการศึกษาจะสามารถนำไปสู่การสร้างคุณค่าการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของภาครัฐ และสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงในปัจจุบันของจังหวัดชัยภูมิ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน ขึ้นอยู่กับการทำงานร่วมกันของสมาชิกกับผู้บริหารกองทุนหมู่บ้าน ที่จะดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และทำงานเป็นทีม มีความเสียสละ มีการปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่อง มีความเสมอภาคในการอยู่ร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบอย่างเคร่งครัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่อยู่พื้นที่ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2,280 คน จาก 16 อำเภอ ในจังหวัดชัยภูมิ โดยเลือกมาอำเภอละ 1 กองทุน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งพื้นที่ (สำนักงานพัฒนาชุมชนประจำจังหวัดชัยภูมิ, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

ได้แก่ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งพื้นที่ (Proportional Area Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1973) ได้จำนวน 341 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มประธานหรือกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 4 คน 2. กลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 4 คน 3. กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน 4. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 รูปหรือคน และ 5. กลุ่มข้าราชการจากหน่วยงานของรัฐ จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ และ 3. แบบสอบถาม โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (Index of item-Objective Congruent : IOC) ได้ค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 ทุกข้อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับประชากรกลุ่มตัวอย่างนอกพื้นที่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน/ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับคือ 0.948

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม และมีโครงสร้างคำถาม 5 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 16 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 341 คน หรือคิดเป็น 100 %

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 18 รูปหรือคน ดำเนินการบันทึกข้อมูลที่รับด้วยการจดบันทึกการทบทวน

ข้อมูลคำตอบ และการบันทึกเสียงให้ครบถ้วนตามคำถามในการสัมภาษณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา การสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ

1.1 ผลลัพธ์ 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มี 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ผลลัพธ์ 4 ร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ได้ร้อยละ 51.5 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมีจิตอาสา (สังคหผละ) สามารถทำนายได้ร้อยละ 44.5 ด้านกำลังความรู้ (ปัญญาผละ) สามารถทำนายได้ร้อยละ 26.3 ด้านซื่อสัตย์สุจริต (อนวัชผละ) สามารถทำนายได้ร้อยละ 15.9 และด้านนำสู่การปฏิบัติ (วิริยะผละ) สามารถทำนายได้ร้อยละ 14.8

2.2 กระบวนการบริหารงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มี 2 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า กระบวนการบริหารงานร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ได้ร้อยละ 54.5 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติ สามารถทำนายได้ร้อยละ 47.3 และด้านการปรับปรุง สามารถทำนายได้ร้อยละ 23.0

2. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย 1. ด้านการมีส่วนร่วม 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ และ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับโดยในการส่งเสริมการบริหารมีปัจจัยการ

บริหาร 2 อย่าง เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน คือ หลักผล 4 และกระบวนการบริหารงานมีลักษณะ ดังนี้

2.1 หลักผล 4 มีลักษณะดังนี้ 1. ด้านกำลังความรู้ (ปัญญาผล) ได้แก่ สมาชิกสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานได้ สมาชิกมีวิสัยทัศน์วิเคราะห์และสามารถคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับการบริหารงานได้ 2. ด้านนำสู่การปฏิบัติ (วิริยะผล) ได้แก่ สมาชิกมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างจริงจังสมาชิกมีความรับผิดชอบ รู้รอบ มีสติในการปฏิบัติงาน 3. ด้านซื่อสัตย์สุจริต (อนวัชผล) ได้แก่ สมาชิกนำหลักศีลธรรม จริยธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน คณะกรรมการมีความรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และ 4. ด้านมีจิตอาสา (สังคผล) ได้แก่ คณะกรรมการเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของสมาชิกอย่างทั่วถึงและเต็มใจสมาชิกช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานโดยไม่หวังผลตอบแทน

2.2 กระบวนการบริหารงาน มีลักษณะ ดังนี้ 1. ด้านการวางแผน (Plan) ได้แก่ การวางแผนเป็นสิ่งที่ช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพการวางแผนช่วยแก้ไข ปัญหา การวางแผนช่วยในการตัดสินใจงานนโยบายและโครงการ 2. ด้านการปฏิบัติ (Do) ได้แก่ สมาชิกมีการปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกปฏิบัติงานด้วยความอดทน และตั้งใจ เพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญและมีทักษะ 3. ด้านการตรวจสอบ (Check) ได้แก่ คณะกรรมการทำให้เกิดการยอมรับ มีความโปร่งใส ป้องกันการทุจริตและมีความน่าเชื่อถือ กองทุนช่วยเหลือทางออก แก้ไขปัญหา กองทุนหมู่บ้านทำให้รับรู้ถึงการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบได้ และ 4. ด้านการปรับปรุง (Action) ได้แก่ สมาชิกรับรู้ผลการประเมินการดำเนินงานของกองทุน และนำมาประเมินปรับใช้ในการดำเนินงาน สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุง ดังนั้นเมื่อปัจจัยทั้ง 2 ประการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงการบูรณาการการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิได้มีประสิทธิภาพอย่างดียิ่งขึ้น ทั้งหมด 5 ด้าน มีลักษณะดังนี้ 1. ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโครงการกองทุนให้รับรู้ทั่วถึงกัน สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กองทุนจัดให้มีการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกัน กองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกมิติ 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ สมาชิกมองหาแนวทางที่จะนำมาใช้ในการประกอบอาชีพให้ดีขึ้น สมาชิกมีความคิดที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา สมาชิกมีความคิดริเริ่มที่จะกำหนดงานที่ใหม่ กองทุนจัดให้มีการอบรม ให้ความรู้ ศึกษาดูงานกองทุนหมู่บ้าน 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ได้แก่ องค์การภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมให้หมู่บ้านเกิดการรวมกลุ่มกันมากขึ้น กองทุนหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม กองทุนหมู่บ้านจัดสร้างกลุ่มย่อยให้มีการรวมกลุ่มที่หลากหลายขึ้น 4. ด้านความสามารถของ

คณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการมีการพิจารณาอนุมัติเงินทุนด้วยความโปร่งใส กองทุนมีความโปร่งใสในการเลือกคณะกรรมการ คณะกรรมการควรพิจารณาจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ คณะกรรมการสามารถแก้ไขปัญหาได้ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ได้แก่ สมาชิกทราบรายละเอียดและปฏิบัติตามของระเบียบและข้อบังคับของกองทุนเป็นอย่างดี สมาชิกมีความเข้าใจในระเบียบและข้อบังคับของกองทุนอย่างดี กติกา ระเบียบ และข้อบังคับต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

1.1 หลักผล 4 ส่งผลต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มี 4 ด้าน คือ ด้านปัญญาพละ ด้านวิริยะพละ ด้านอนวัชพละ และด้านสังคหพละ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักผล 4 ร่วมกันทำนุบำรุงส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ได้ร้อยละ 51.5 แสดงให้เห็นว่า หลักผล 4 มีส่วนในการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารที่ดี และสามารถทำให้มีความเป็นกองทุนหมู่บ้านที่มีความน่าอยู่ เป็นระเบียบ มีการบริหารงานตามหลักธรรม และเป็นการสะท้อนถึงวิถีค่านิยมในการปฏิบัติงาน และวัฒนธรรมองค์กร รวมถึงแยกส่วนให้ชัดเจนระหว่างความเป็นชุมชนหมู่บ้าน กับความเป็นชุมชนกองทุนหมู่บ้าน และเกิดความเป็นสัดส่วน สะดวกต่อการจัดการบริหาร หรือที่เรียกว่า การบริหารเชิงพุทธบูรณาการซึ่งจะส่งผลต่อการบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพงษ์ศักดิ์ สุนตมโน (เกษวงศ์รอด) (2564) เรื่อง พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักผล 4 ประกอบด้วย ปัญญาพละ (กำลังความรู้) วิริยะพละ (นำสู่การปฏิบัติ) อนวัชพละ (ข้อสัตย์สุจริต) สังคหพละ (มีจิตอาสา) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยรวมได้อย่างดียิ่งร้อยละ 100 นอกจากนั้นยังบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาลคือหลักผล 4 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามหลักการและหลักธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัด ไชยพันธ์ (2560) เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า หลักผล 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้าน พบว่า ลำดับที่หนึ่ง คือ ด้านสังคมพละ ลำดับที่สอง คือ ด้านวิริยะพละ ลำดับที่สาม คือด้านอนวัชชพละ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านปัญญาพละ และสามารถนำหลักพละ 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานจะส่งผลและก่อให้เกิดหลักการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

1.2 กระบวนการบริหารงาน ส่งผลต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มี 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติ และการปรับปรุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า กระบวนการบริหารงาน ร่วมกันทำนุบำรุงส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ได้ร้อยละ 54.5 แสดงให้เห็นว่า กระบวนการบริหารงาน มีส่วนในการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารที่ดี และสามารถทำให้มีความเป็นกองทุนหมู่บ้านที่มีการบริหารตามหลักสากล มีการบริหารงานตามระเบียบข้อบังคับ และมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนที่ตกลงร่วมกันในกองทุน และเป็นการสะท้อนถึงวิธีการบริหารจัดการ แนวคิด ประสพการณ์ วัฒนธรรมในการมีส่วนร่วมในการทำงานของสมาชิกทุกคน เข้าใจในการบริหารจัดการ ทุกคนร่วมรับทราบ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมตรวจสอบ ร่วมสังเคราะห์กันและกันในกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิศนุพงศ์ กล้ากลสิกิจ (2562) เรื่อง ต้นแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ปัจจัยการบริหารงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงลำดับความสำคัญดังนี้คือ การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน สามารถร่วมกันทำนุบำรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร ได้ร้อยละ 80.0 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานิพนธ์ วีรพล (ทบแก้ว) (2560) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนสังคมจะออมทรัพย์เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดระยอง พบว่า แนวทางการบริหารจัดการกองทุนสังคมจะออมทรัพย์ เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน ประกอบด้วย การเพิ่มรายได้แก่สมาชิก มีการวางระเบียบแบบแผนทางการเงินที่ดี ปรับปรุงการหารายได้ที่ดีขึ้น

2. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิเกิดจากการมีจิตอาสาในการสังเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มาเป็นอันดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การเกื้อกูลกันช่วยเหลือกันในยามยาก มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีมิตรภาพและเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน มีผลทำให้กองทุนหมู่บ้านสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยจิตอาสา คอยเป็นห่วงช่วยเหลือกัน เป็นการทำให้มีส่วนร่วม นอกจากนั้นการมีจิตอาสาที่ช่วยประคับประคองให้สมาชิกยังอยู่กับกองทุนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของณภัทร

ปิณฑรัตน์ (2555) เรื่อง คุณลักษณะของผู้นำองค์กรตามหลักพละ 4 ในธุรกิจประกันภัย พบว่า หลักธรรมพละ 4 หรือ 4 คุณลักษณะ คือ 1. ปัญญาพละ คุณลักษณะทางด้านสติปัญญา ความรอบรู้ เฉลียวฉลาดรอบคอบ 2. วิริยะพละ คุณลักษณะทางด้านความขยันอดทน ความอุตสาหะ บากบั่นไม่ย่อท้อ 3. อดวิชชพละ ความซื่อสัตย์สุจริตยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบกิจการ และ 4. สังคหพละ คุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ สร้างหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วยวัตถุ 4 ประการ การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิเกิดจากการมีปัญญา หรือ กำลังความรู้ มาเป็นอันดับ 2 แสดงให้เห็นว่า การใช้ปัญญาสามารถช่วยในการวิเคราะห์แก้ไขปัญห ทำให้เข้าใจในบริบทของสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในหน่วยงานหรือองค์กร และสามารถใช้หลักของเหตุและผลในการตัดสินใจในการบริหารงานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรณัฐ โรจนประภา (2559) เรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย พบว่า การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิเกิดจากการมีความซื่อสัตย์สุจริต หรือ การมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ มาเป็นอันดับ 3 แสดงให้เห็นว่า หลักของความไม่ทุจริต มีความซื่อสัตย์ การกระทำอันไม่มีโทษภัยต่อผู้อื่น ถือเป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดการยกย่องเชิดชูในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรธร ศิริกุล (2557) เรื่อง ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า แนวทางในการพัฒนาผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้ ที่มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล หลักของคุณธรรมจริยธรรม และหลักของการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ซื่อสัตย์สุจริต และการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ เกิดจากการมีวิริยะ หรือ การมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน หรือ การนำสู่การปฏิบัติ มาเป็นอันดับ 4 ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่า ความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก มุมานะ ให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรินทอง แก้วทุม (2560) เรื่อง การบริหารการพัฒนาเชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า สภาพการบริหารการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ด้านนโยบาย มีการบริหารการพัฒนาตามหลักการบริหาร มีการทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติงาน กำหนดแผน และขั้นตอน ด้านโครงการ มีการพิจารณาจัดทำโครงการและกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ และหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนา พบว่า หลักพละ 5 ประการ เป็นธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ” สามารถสังเคราะห์ได้เป็นองค์ความรู้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ พุทธบูรณาการ + หลักการบริหารงาน = นำสู่รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ดังต่อไปนี้

พุทธบูรณาการ คือ หลักพระ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมหมวดหนึ่งทางพระพุทธศาสนาที่ได้นำมาบูรณาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารมากยิ่งขึ้น ได้แก่ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานได้สามารถคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับการบริหารงานได้มีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างจริงจังปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถมีความรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเคารพระเบียบและข้อบังคับ

หลักการบริหารงาน หลักการจัดการ คือ กระบวนการบริหารงานได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action)

นำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ คือ เป็นการน้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้เกิดเป็นพุทธบูรณาการพร้อมกับนำเอาหลักการบริหารงานสมัยใหม่ คือหลักกระบวนการบริหารงานมาบูรณาการ จนนำไปสู่รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ด้านความสามารถของคณะกรรมการ และด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ควรมีนโยบายที่เป็นการเฉพาะโดยการจัดสรรวงเงินให้กับสมาชิกและกองทุน ซึ่งในแต่ละพื้นที่ที่มีความจำเป็นในการใช้วงเงินไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับบริบทและสิ่งแวดล้อมของกองทุนด้วย
2. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ควรมีโครงการให้การส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง รวมถึงมีแนวทางที่ชัดเจนในขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านเข้าใจบทบาท หน้าที่ และภารกิจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ควรทำฐานข้อมูลเชิงลึกให้รอบด้านครอบคลุมในทุกมิติ และมีรูปแบบการนำเสนอที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และมีการจัดทำข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้าน
2. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านในแต่ละแห่งในจังหวัดชัยภูมิ ควรเข้ามาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหาร พัฒนา ตรวจสอบ และปรับปรุง โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมแก้ไขปัญหา ของกองทุนหมู่บ้านอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงกองทุนหมู่บ้านอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกองทุนหมู่บ้านของตนเอง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รวมถึงได้องค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำมาใช้อย่างได้ผล เพื่อให้ผลการวิจัยครอบคลุมในทุกประเด็น
2. ควรศึกษาวิจัยโดยเป็นการวิจัยที่ใช้หลักธรรมด้านอื่นๆ เช่น หลักอริยบท 4 หรือหลักการบริหารใหม่ ๆ เช่น หลักของ SWOT ANALYSIS เพื่อก่อให้เกิดการวิจัยที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการวิจัยเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2565). *แนวนโยบายของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ*. สืบค้น 18 มกราคม 2565, จาก <http://www.villagefund.or.th>
- ณภัทร ปิณฑรัตน์. (2555). *คุณลักษณะของผู้นำองค์กรตามหลักผละ 4 ในธุรกิจประกันภัย* (รายงานวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัด ไชยพันธ์. (2560). *การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน (เกษวงศรีรอด). (2564). *พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 34). กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ.
- พระมหานิพนธ์ วีรพล (ทบแก้ว). (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนสัจจะออมทรัพย์เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิศณุพงศ์ กล้ากลิจ. (2562). *ต้นแบบการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รินทอง แก้วทุม. (2560). *การบริหารการพัฒนาเชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วีรณัฐ โรจนประภา. (2559). การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 12(3), 217-231.

- สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า. (2565) *เปิดงานวิจัยกองทุนหมู่บ้าน 14 ปี ข้อดีมีมากแต่ข้อเสียก็ร้ายแรง*. สืบค้น 21 มกราคม 2565, จาก <https://thaipublica.org/villagefund>
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2565). *กว่าจะเป็นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง*. สืบค้น 12 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.villagefund.or.th/ประวัติความเป็นมา>
- สำนักงานพัฒนาชุมชนประจำจังหวัดชัยภูมิ. (2565). *ข้อมูลสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.chaiyaphum.cdd.go.th.pdf>
- สุรินทร์ธร ศิริกุล. (2557). ผู้ประกอบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(2), 283-297.
- William, E.D. (2017). *PDCA: Deming Cycle*. Retrieved January 23, 2023, from <http://adisony.blogspot.com/edward-deming>.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis* (3rd ed.). New York Harper & Row.

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ
โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ*
BUDDHA-DHAMMA INTEGRATION FOR DEVELOPING MANAGEMENT OF
THE STATE WELFARE REGISTRATION PROGRAM

พงศ์นคร โภชากรณ์

Pongnakorn Pochakorn

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

Fiscal Policy Office

Corresponding Author E-mail: pongnakornp@fpo.go.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ และนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 372 คน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า หลักการบริหารจัดการตามหลัก 7S ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐได้ร้อยละ 37.7 และหลักอริยสัจ 4 ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐได้ ร้อยละ 24.9 3. การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ คือ การนำหลักการบริหารจัดการตามหลัก 7S นำมาบูรณาการกับหลักอริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ (สภาพปัญหา) สมุทัย (สาเหตุของปัญหา) นิโรธ (เป้าหมายในการแก้ปัญหา) และ มรรค (แนวทางปฏิบัติ)

คำสำคัญ: บูรณาการหลักพุทธธรรม; การบริหารจัดการโครงการ; โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

*Received September 5, 2023; Revised September 19, 2023; Accepted September 20, 2023

Abstract

The objectives of this research article were to study the management of the State Welfare Registration Program, the factors affecting the management of the State Welfare Registration Program, and to propose the integration of Buddha-dhamma for developing management of the State Welfare Registration Program conducted by the mixed research methods. The quantitative research used questionnaires to collect data from 372 samples involved in the State Welfare Registration Program, and the qualitative research collected data by in-depth interviewing 18 key informants and 9 participants in focus group discussion and analysed data by content descriptive interpretation.

The research results were found that: 1. The management of The State Welfare Registration Program was at a high level. 2. Factors affecting the management of The State Welfare Registration Program were found in line with McKinsey's 7S management principle. They affected the management of The State Welfare Registration Program by 37.7 per cent, and the 4 Noble Truths affected the management of The State Welfare Registration Program by 24.9 per cent. 3. The management development of The State Welfare Registration Program was the implementation of the management principles in line with the 7'S principles of McKinsey Company, integrated with the 4 Noble Truths, namely, Dhukkha, Suffering, the problems, Samudhaya, the origin of suffering, the causes of the problems, Nirotha, the cessation of suffering, the problems solved and Makkha, the path to cessation of suffering the methods for the problems solving.

Keywords: Buddha-Dhamma Integration; Project Management; The State Welfare Registration Program

บทนำ

ความยากจนและความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นกับทุกประเทศตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อย เช่น ประเทศต่าง ๆ ในทวีปแอฟริกา เป็นต้น และในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศในยุโรป ตะวันออก ประเทศในอเมริกาใต้ จีน อินเดีย รวมทั้งประเทศไทย เป็นต้น ไม่เว้นแม้แต่

ประเทศที่พัฒนาแล้วที่ยังคงมีปัญหาคอขวดเหลือล้นให้เห็น เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติ (United Nations; UN) ได้จัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs) ไว้ 17 เป้าหมาย ในเป้าหมายดังกล่าวมีเรื่องการขจัดความยากจนเป็นเป้าหมายที่ 1 และการลดความเหลื่อมล้ำเป็นเป้าหมายที่ 10 สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาคอขวดและความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาระดับโลกที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (United Nations, 2015)

สำหรับประเทศไทยนั้น ปัญหาคอขวดและความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาเรื้อรังมานานหลายทศวรรษ และถูกบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (แผนฯ) ทุกฉบับ ในบริบทที่แตกต่างกันตามสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมและนโยบายรัฐบาล แม้ว่าจำนวนคนจนที่ลดลงสอดคล้องกับความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อพิจารณาในเชิงคุณภาพพบว่า ความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจยังไม่สามารถกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวออกไปยังประชาชนในวงกว้างได้

จากเหตุผลข้างต้น ในปี พ.ศ. 2559 รัฐบาลโดยกระทรวงการคลัง จึงได้จัดทำโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ (โครงการลงทะเบียนฯ) ขึ้นเป็นครั้งแรก และได้ดำเนินการโครงการลงทะเบียนฯ ขึ้นอีก 2 ครั้ง ได้แก่ โครงการลงทะเบียนฯ ปี พ.ศ. 2560 และโครงการลงทะเบียนฯ เพิ่มเติมสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ที่ไม่สามารถมาลงทะเบียนได้ในปี พ.ศ. 2560 ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืนปี พ.ศ. 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาภาระค่าครองชีพให้ประชาชนที่มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา (ทุกข์และสมุทัย) และจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ที่เป็นระบบ ละเอียดยิ่งขึ้น และเป็นเป้าหมาย (นิโรธ) และแนวทาง (มรรค) ที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาโครงการลงทะเบียนฯ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนฯ นอกจากนั้น ยังได้มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ หลักอริยสัจ 4 อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มาใช้ในการเสนอรูปแบบเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนฯ ให้ดีขึ้น และขจัดปัญหาของการดำเนินโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐในปี พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2561 เพราะการแก้ปัญหา จำเป็นต้องทราบสาเหตุและพัฒนาให้ดีขึ้นตามเป้าหมายและแนวทางที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักอริยสัจ 4 ผลจากการศึกษาจะนำไปสู่การส่งเสริมการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนฯ ที่นำไปสู่เป้าหมายการบรรเทาปัญหาคอขวดและความเหลื่อมล้ำได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ” ซึ่งใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยแบ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสำรวจ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อสนับสนุนและยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ จำนวนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ จากหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ จำนวน 56 หน่วยงาน จำแนกเป็น 3 กลุ่มหน่วยงาน ได้แก่ 1. กลุ่มหน่วยงานนโยบาย 2. กลุ่มหน่วยงานรับลงทะเบียน และ 3. กลุ่มหน่วยงานตรวจสอบคุณสมบัติ ซึ่งกระจายอยู่ใน 7 ภูมิภาค รวมประชากรในงานวิจัยนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 5,170 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 372 คน โดยกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 18 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานหลัก กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้รับบริการ/ประชาชน กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และกลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 5 ตอน ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.988

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน รายละเอียดเช่นเดียวกับการวิจัยเชิงปริมาณ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการลงพื้นที่แจกและเก็บแบบสอบถามกับผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 372 คน และได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด จำนวน 372 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 18 รูปหรือคน การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ตามด้านหลักและด้านย่อยที่ระบุไว้ในแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยเป็นการสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ และนำมาเขียนสรุปเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล เชิงพรรณนาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล

ผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่าด้านการปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีรายได้ให้น้อยให้เป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมาได้แก่ ด้านประสิทธิภาพในการจัดสรรสวัสดิการให้แก่ผู้มีรายได้น้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และด้านความแม่นยำในการคัดกรองผู้มีรายได้น้อยตามคุณสมบัติที่กำหนด มีค่าเฉลี่ย 3.81

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า 1. หลักการบริหารจัดการตามหลัก 7S ของบริษัท McKinsey ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านระบบ ด้านค่านิยมร่วม และด้านบุคลากร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักการบริหารจัดการตามหลัก 7S ของบริษัท McKinsey สามารถร่วมกันทำนายการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ได้ร้อยละ 37.7 และ 2. หลักอริยสัจ 4 ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ มี 2 ด้าน ได้แก่ มรรค และทุกข์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักอริยสัจ 4 สามารถร่วมกันทำนายการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ได้ร้อยละ 24.9

3. การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า การบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านความแม่นยำในการคัดกรองผู้มีรายได้น้อยตามคุณสมบัติที่กำหนด 2. ด้านการปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยให้เป็นปัจจุบัน และ 3. ด้านประสิทธิภาพในการจัดสรรสวัสดิการให้แก่ผู้มีรายได้น้อย โดยการบูรณาการหลักอริยสัจ 4 เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดเป็นการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ และยังนำหลักการบริหารจัดการตามหลัก 7S ของบริษัท McKinsey มาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐมากยิ่งขึ้นและในแต่ละด้านมีลักษณะ ดังนี้

3.1 หลักอริยสัจ 4 1. ด้านทุกข์ (สภาพของปัญหา) ได้แก่ มีการรับทราบและระบุปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีการเข้าใจสภาพของปัญหาอย่างถ่องแท้ มีแยกแยะปัญหาออกเป็นมิติต่าง ๆ ได้อย่างละเอียด มีการลดความผิดพลาดที่เกิดจากมนุษย์ได้ มีการแก้ปัญหาด้านข้อมูลที่เกิดคลาดเคลื่อนและการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง 2. ด้านสมุทัย (สาเหตุของปัญหา) ได้แก่ มีการรับทราบสาเหตุของปัญหาตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ อย่างแท้จริง มีการเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในมิติต่าง ๆ ของการดำเนินโครงการในแต่ละขั้นตอน มุ่งค้นหาและวิเคราะห์สาเหตุอย่างรอบด้าน หน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีฐานข้อมูลที่ทันสมัย มีการกำหนดคุณสมบัติให้เหมาะสม 3. ด้านนิโรธ (การกำหนดเป้าหมาย) ได้แก่ มีการรับทราบเป้าหมายของโครงการมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของโครงการ มีการแยกเป้าหมายออกเป็นเป้าหมายใหญ่และและเป้าหมายย่อย ผลักดันการสร้างระบบสวัสดิการที่มีประสิทธิภาพ มุ่งเพิ่มความแม่นยำในการคัดกรอง 4. ด้านมรรค (แนวทางปฏิบัติ) ได้แก่ มีการระบุขั้นตอนของการดำเนินการที่ชัดเจน มีการวางแผนในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาทำงานร่วมกัน มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติที่ชัดเจนเข้าใจง่าย มีการวางกรอบการทำงานที่ชัดเจนในทุกขั้นตอน

3.2 หลักการบริหารจัดการตามหลัก 7S ของบริษัท McKinsey 1. ด้านกลยุทธ์ (Strategy) ได้แก่ มีการกำหนดภารกิจที่ชัดเจน มีการระบุเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีความสอดคล้องกับนโยบายทุกระดับ สนับสนุนการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น มุ่งแก้ปัญหาความยากจนเหลื่อมล้ำให้ได้ 2. ด้านโครงสร้าง (Structure) ได้แก่ มีการทำงานร่วมกันโดยไม่มี ความขัดแย้ง มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีการแบ่งโครงสร้างตามภารกิจที่ชัดเจน มีการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มีการเพิ่มหน่วยงานเพื่อปิดจุดอ่อนในอดีต 3. ด้านระบบ (System) ได้แก่ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ มีการวางระบบติดตาม วิเคราะห์ และรายงานผล มีการจัดทำระบบการลงทะเบียนออนไลน์ มีการปรับปรุงฐานข้อมูลให้ทันสมัย มีการพัฒนาระบบตรวจสอบความถูกต้อง 4. ด้านรูปแบบ (Style) ได้แก่ มีวิธีการทำงานที่เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำในการแก้ปัญหา มีการติดตามความคืบหน้าและอุปสรรค มีการกำหนดกรอบเวลาในการปฏิบัติงาน มีกระบวนการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงาน 5. ด้านบุคคล (Staff) ได้แก่ มีการร่วมทำงานของคนที่มีความคิดเชิงบวก มีการทำงานร่วมกันของบุคลากรที่มีความรู้ มีความครอบคลุมภารกิจที่จำเป็น มีการอบรมและเสริมทักษะด้านการสื่อสาร มีบุคลากรจากหลายหน่วยงานมาร่วมกัน 6. ด้านทักษะ (Skill) ได้แก่ มีการใช้ทักษะและความเชี่ยวชาญที่จำเป็น มีการใช้ทักษะที่เหมาะสมกับเนื้องาน มีการใช้ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการใช้ทักษะที่แตกต่างกันตามภารกิจ มีการใช้ทักษะด้านการสื่อสารกับประชาชน 7. ด้านค่านิยมร่วม (Shared value) ได้แก่ มีการยึดหลักในการช่วยเหลือผู้ที่มีรายได้น้อย มีการให้ความสำคัญกับโครงการสำคัญของรัฐบาล มีการช่วยเหลือผู้ที่มีรายได้น้อยให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีการแก้ไขปัญหาคความยากจน ความเหลื่อมล้ำ มีการตอบสนองความต้องการของประชาชน

ดังนั้น เมื่อปัจจัยทั้ง 2 ประการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้ง 3 ด้าน มีลักษณะดังนี้ 1. ด้านความแม่นยำในการคัดกรองผู้มีรายได้น้อยตามคุณสมบัติที่กำหนด ได้แก่ มีการเพิ่มเกณฑ์หรือความเข้มงวดในการคัดกรอง มีการปรับปรุงฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้ถูกต้อง ครบถ้วน มีการจัดทำฐานข้อมูลให้เป็นระบบและพร้อมที่จะบูรณาการข้อมูลระหว่างกัน มีการทำให้ปัญหาผู้มีรายได้น้อยตกหล่นจากการช่วยเหลือของภาครัฐ (Exclusion Error) ลดลงจากการดำเนินการในอดีต มีการทำให้ปัญหาผู้มีรายได้น้อยที่ไม่ได้มีรายได้น้อยอย่างแท้จริง (Inclusion Error) ลดลงจากการดำเนินการในอดีต 2. ด้านการปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยให้เป็นปัจจุบัน ได้แก่ มีการใช้ฐานข้อมูลมาขับเคลื่อนนโยบายในอนาคต มีการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานอื่น ๆ มีการลงทุนด้านเครื่องมือ โปรแกรม และพัฒนา

ทักษะด้านการจัดทำข้อมูล มีการนำข้อมูลมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มีการนำฐานข้อมูลไปบูรณาการกับฐานข้อมูลอื่น ๆ ของหน่วยงานอื่น ๆ ได้ในอนาคต 3. ด้านประสิทธิภาพในการจัดสรรสวัสดิการให้แก่ผู้มีรายได้น้อย ได้แก่ มีการหารือร่วมกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนของสวัสดิการ มีการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดทำฐานข้อมูล มีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย มีการนำข้อมูลที่ทันสมัย ถูกต้อง แม่นยำ มาช่วยให้ภาครัฐมีข้อมูลประกอบการเสนอแนะนโยบาย มีการนำข้อมูลที่ทันสมัย ถูกต้อง แม่นยำ มาช่วยให้ภาครัฐใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่ามากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยให้เป็นปัจจุบัน ด้านประสิทธิภาพในการจัดสรรสวัสดิการให้แก่ผู้มีรายได้น้อย และด้านความแม่นยำในการคัดกรองผู้มีรายได้น้อยตามคุณสมบัติที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี (2559) เรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง พบว่าแนวทางพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีองค์ประกอบจากความเข้าใจในองค์กรและระบบงานเชิงพุทธบูรณาการ และการทำงานเป็นทีมเชิงพุทธบูรณาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิศณุพงศ์ กล้ากลีจิก (2562) เรื่อง ต้นแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ปัจจัยการบริหารงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระพงษ์ศักดิ์ สนมโน (เกษวงค์รอด) (2564) เรื่อง พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว พบว่า รูปแบบพุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2. การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม 3. ความเข้าใจในระบบองค์กรและระบบงาน 4. การบริการเป็นเลิศ 5. การทำงานเป็นทีม

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า 1. หลักการบริหารจัดการตามหลัก 7S ของบริษัท McKinsey ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านระบบ ด้านค่านิยมร่วม และด้านบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐ ไร่จินดา (2563) เรื่อง

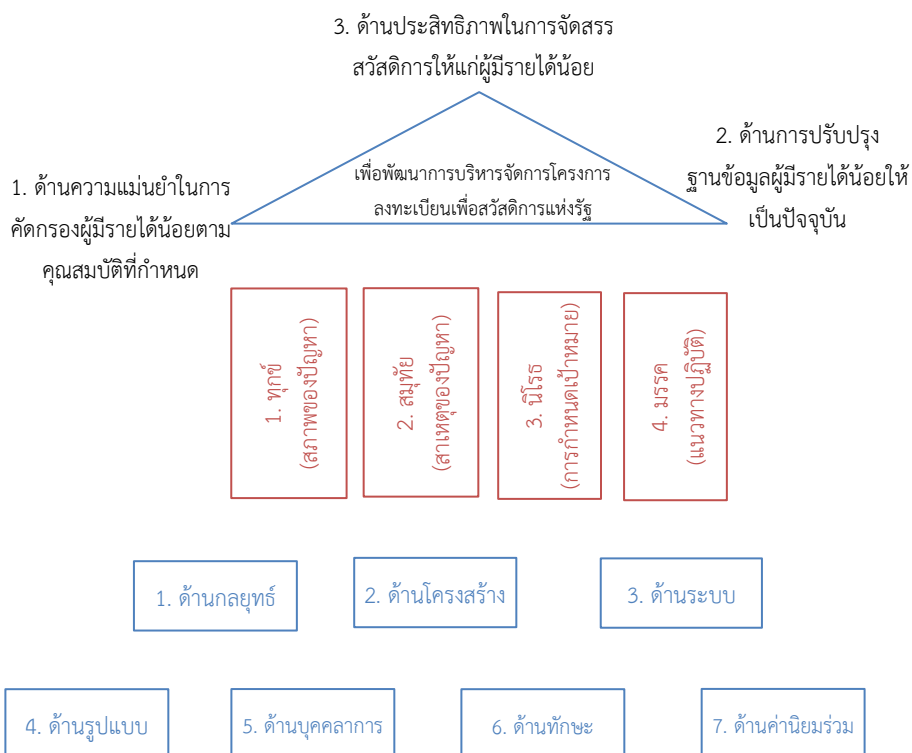
การพัฒนา รูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 พบว่า รูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย แนวคิดและหลักการ วัตถุประสงค์ และ องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การมีแรงจูงใจ 2. การมีโครงสร้างที่เหมาะสม 3. การมีบรรยากาศการทำงาน 4. การมีวิสัยทัศน์ร่วมของคนในองค์การ 5. การใช้เทคโนโลยี และ 6. การเรียนรู้เป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวิจิตรวิชัย (ขวัญชัย วรบุญโญ) (2564) เรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนของหน่วยอบรมประชาชน ประจำตำบลในจังหวัดพิจิตร พบว่า การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาต้องมีการ ประสานงานร่วมกัน เพิ่มพูนความรู้ให้บุคลากรให้มีความเข้าใจระบบบริหารจัดการองค์กร เปิดโอกาส ให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาอาชีพ จัดอบรมด้านอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสิริยศ สิริยโส (ชาลีเปี่ยม) (2564) เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเชิงพุทธของโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา พบว่า การพัฒนารูปการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเชิงพุทธ ของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นการนำการบริหารจัดการการศึกษา แบบมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ การร่วมคิดตัดสินใจ การร่วมดำเนินการ การร่วมรับรู้ ผลประโยชน์ การร่วมติดตามประเมินผล และการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เชิงพุทธ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธีรวัฒน์ อีรวทนต์เมธี (พันธ์ศรี) (2564) เรื่อง แนวคิดเรื่องทุนมนุษย์: ทรรศนะจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ร่วมสมัยและพุทธปรัชญา พบว่า ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ร่วมสมัยมองทุนที่อยู่ในมนุษย์มีอยู่โดยธรรมชาติและทุนที่เกิด จากการศึกษาล่าเรียนฝึกฝนอบรม ครอบครัวยุ สุกขาพณามัย และนโยบายของรัฐ จะ ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ประสพการณ์ในการทำงานหรือการผลิตจน เกิดเป็นความเชี่ยวชาญ จนก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากขึ้นและรายได้เพิ่ม มากขึ้นตามมาด้วย 2. หลักอริยสัจ 4 ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อ สวัสดิการแห่งรัฐ มี 2 ด้าน ได้แก่ มรรค และทุกข์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดศักดิ์ มหาวิโร (โกศลสุภวัฒน์) (2564) ที่พบว่า กระบวนการพัฒนาการจัดการ เรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 ประกอบด้วย 5 กระบวนการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ดังนี้ กระบวนการที่ 1 ทุกข์ (การกำหนดปัญหา) ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น กระบวนการที่ 2 สมุทัย (สาเหตุ) หรือตั้งสมมติฐาน กระบวนการที่ 3 นิโรธ (ผล) พัฒนาการทดลองและการ รวบรวมข้อมูล กระบวนการที่ 4 มรรค (วิธีการแก้ปัญหา) พัฒนาการวิเคราะห์สาเหตุ เพื่อแก้ปัญหา กระบวนการที่ 5 สรุปลผล เป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงบูรณาการเข้ากับ หลักอริยสัจ 4 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดราชนันท์ ขวัญเมือง (2563) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริม

ความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า รูปแบบการสอนตามแนวคิดทางพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา หาเหตุผล และตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสม และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาได้ โดยนำหลักพุทธธรรมมาแก้ปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้หลักอริยสัจ 4 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญ

3. การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า การบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ทั้ง 3 ด้านประกอบด้วย 1. ด้านความแม่นยำในการคัดกรองผู้มีรายได้ต่ำตามคุณสมบัติที่กำหนด จำเป็นต้องมีการวางกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคม และจะเป็นตัวกำหนดว่าโครงสร้างของหน่วยงานที่มาบูรณาการการทำงานร่วมกันควรจะเป็นเช่นใด การมีฐานข้อมูลที่มีคุณภาพของหน่วยงานที่มาตรวจสอบประกอบกับการใช้ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้มีรายได้ต่ำโดยตรงจะมีส่วนสำคัญในการเพิ่มความแม่นยำในการคัดกรองผู้มีรายได้ที่เข้าร่วมโครงการได้ 2. ด้านการปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีรายได้ต่ำให้เป็นปัจจุบัน จำเป็นต้องสร้างการตระหนักรู้และบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้เห็นความสำคัญของการปรับปรุงข้อมูลที่อยู่ในความรับผิดชอบให้มีความทันสมัยและพร้อมใช้อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบันทึกข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์แทนที่ใช้กระดาษ ซึ่งจะช่วยให้งานส่วนกลางสามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ 3. ด้านประสิทธิภาพในการจัดสรรสวัสดิการให้แก่ผู้มีรายได้ต่ำ จำเป็นต้องพัฒนาความแม่นยำในการคัดกรองผู้มีรายได้ต่ำตามคุณสมบัติที่กำหนด และพัฒนาฐานข้อมูลผู้มีรายได้ต่ำให้เป็นปัจจุบัน และนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบนโยบาย โดยมีการนำหลักอริยสัจ 4 เข้ามาประยุกต์เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ประกอบด้วย 1. ทุกข์ การแก้ปัญหาจำเป็นต้องศึกษาสภาพของปัญหาให้ลึกซึ้งในทุกมิติ เช่น ปัญหาด้านการลงทะเบียน ปัญหาด้านฐานข้อมูล ปัญหาด้านบุคลากร เป็นต้น 2. สมุทัย เมื่อทราบปัญหาในแต่ละด้านแล้ว ก็จำเป็นต้องค้นหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาว่าเกิดขึ้นเพราะอะไร ความรุนแรงของปัญหามีมากน้อยเพียงใด 3. นิโรธ คือเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ การเพิ่มความแม่นยำของการคัดกรอง การเพิ่มความทันสมัยของฐานข้อมูล และการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรสวัสดิการ 4. มรรค เป็นแนวปฏิบัติในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ แนวปฏิบัติในกรณีนี้ อาจจะแบ่งตามช่วงเวลาของการดำเนินโครงการ ได้แก่ ขั้นตอนการลงทะเบียน ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลและการคัดกรองผู้ลงทะเบียน ขั้นตอนการ

ประการผลผู้เข้าร่วมโครงการ และขั้นตอนการจัดสรรนโยบายสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่ผู้มีรายได้น้อย โดยทุกขั้นตอนจะมีคู่มือแนวปฏิบัติงานให้บุคลากรและประชาชนเพื่อให้เข้าใจโครงการมากขึ้น สรุปได้ว่า การพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ใน 3 ด้านพร้อมกัน ได้แก่ ความแม่นยำในการคัดกรองผู้มีรายได้น้อยตามคุณสมบัติที่กำหนด การปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยให้เป็นปัจจุบัน และประสิทธิภาพในการจัดสรรสวัสดิการให้แก่ผู้มีรายได้น้อย นอกจากจะให้หลักการบริหารจัดการตามหลัก 7S ของบริษัท McKinsey แล้ว ยังต้องบูรณาการหลักอริยสัจ 4 มาใช้ด้วย จึงจะทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างแท้จริง

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่า การบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ทั้ง 3 ด้านประกอบด้วย

1. ด้านความแม่นยำในการคัดกรองผู้มีรายได้น้อยตามคุณสมบัติที่กำหนด การมีฐานข้อมูลที่มีคุณภาพของหน่วยงานที่มาร่วมตรวจสอบประกอบกับการใช้ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้มีรายได้น้อยโดยตรงจะมีส่วนสำคัญในการเพิ่มความแม่นยำในการคัดกรองผู้มีรายได้น้อยที่เข้าร่วมโครงการได้ นอกจากนี้ การเพิ่มเกณฑ์การตรวจสอบที่เข้มงวดมากขึ้นทั้งในมิติของฐานข้อมูลและบุคคลในครอบครัวจะช่วยให้การคัดกรองมีความแม่นยำขึ้น

2. ด้านการปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยให้เป็นปัจจุบัน จำเป็นต้องสร้างการตระหนักรู้และบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้เห็นความสำคัญของการปรับปรุงข้อมูลที่อยู่ในความรับผิดชอบให้มีความทันสมัยและพร้อมใช้อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบันทึกข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์แทนที่ใช้กระดาษ

3. ด้านประสิทธิภาพในการจัดสรรสวัสดิการให้แก่ผู้มีรายได้น้อย จำเป็นต้องนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบนโยบาย และใช้เป็นฐานข้อมูลกลางระหว่างหน่วยงานในการดำเนินนโยบายสวัสดิการ และยังช่วยให้ภาครัฐใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่ามากขึ้น

หลักอริยสัจ 4 เข้ามาบูรณาการเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ประกอบด้วย

1. ทุกข์ การแก้ปัญหาให้ทุกจุดจำเป็นต้องศึกษาสภาพของปัญหาให้ลึกซึ้งในทุกมิติ เช่น ปัญหาด้านการลงทะเบียน ปัญหาด้านฐานข้อมูล ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านการสื่อสาร เป็นต้น

2. สมุทัย เมื่อทราบปัญหาในแต่ละด้านแล้ว ก็จำเป็นต้องค้นหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาว่าเกิดขึ้นเพราะอะไร ความรุนแรงของปัญหามีมากน้อยเพียงใด หากวิเคราะห์หาต้นตอของปัญหาได้ละเอียดก็จะสามารถวางเป้าหมายและแนวทางแก้ปัญหาได้ครบถ้วนมากขึ้น

3. นิโรธ คือเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ การเพิ่มความแม่นยำของการคัดกรอง การเพิ่มความทันสมัยของฐานข้อมูล และการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรสวัสดิการ

4. มรรค เป็นแนวปฏิบัติในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ แนวปฏิบัติในกรณีนี้ อาจจะแบ่งตามช่วงเวลาของการดำเนินโครงการ เช่น ขั้นตอนการลงทะเบียน ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลและการคัดกรองผู้ลงทะเบียน เป็นต้น โดยทุกขั้นตอนจะมีคู่มือแนวปฏิบัติงานให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้ศึกษา ในขณะที่เดียวกันก็มีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนเพื่อให้มีความเข้าใจรายละเอียดของโครงการมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรให้ผู้บริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐควรมีนโยบายในการพัฒนาความแม่นยำในการคัดกรองผู้มีรายได้น้อยตามคุณสมบัติที่กำหนด
2. ควรให้ผู้บริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐควรมีนโยบายในการพัฒนาการปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยให้เป็นปัจจุบัน
3. ควรให้ผู้บริหารจัดการโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐควรมีนโยบายในการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดสรรสวัสดิการให้แก่ผู้มีรายได้น้อย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานนโยบายควรมีการเพิ่มเกณฑ์หรือความเข้มงวดในการคัดกรอง และวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการบรรเทาปัญหาผู้มีรายได้น้อยตกหล่นจากการช่วยเหลือของภาครัฐ (Exclusion error) และปัญหาผู้มีรายได้น้อยที่ไม่ได้มีรายได้น้อยอย่างแท้จริงหลุดเข้ามาอยู่ในระบบการช่วยเหลือ (Inclusion error)
2. หน่วยงานรับลงทะเบียนควรมีการเตรียมความพร้อมของระบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับประชาชนในแต่ละระดับ ต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก
3. หน่วยงานตรวจสอบข้อมูลควรมีการควมมีการปรับปรุงฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้ถูกต้อง ครบถ้วน และพร้อมที่จะบูรณาการข้อมูลระหว่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงลึกถึงรูปแบบการลงทะเบียนที่เหมาะสมกับประชาชนแต่ละมิติ เช่น มิติอาชีพ มิติอายุ มิติการศึกษา มิติพื้นที่ เป็นต้น
2. ควรมีการวิจัยเชิงลึกถึงหลักเกณฑ์ในการคัดกรองผู้ลงทะเบียนเข้าสู่ระบบสวัสดิการของรัฐ
3. ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับความซ้ำซ้อนของสวัสดิการที่ประชาชนได้รับในแต่ละปี
4. ควรมีการวิจัยถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้มีรายได้น้อย

เอกสารอ้างอิง

ณัฐ ไฉจินดา. (2563). *การพัฒนาารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- พระครูปลัดศักดิ์ มหาวิโร (โกศลสุวัฒน์). (2564). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 สำหรับนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิจิตรวัชชัย (ขวัญชัย วรบุญโญ). (2564). การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดพิจิตร (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดราชนันท์ ขวัญเมือง. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิทางพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน (เกษวงค์รอด). (2564). พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธีรวัฒน์ ธีรวัฒนเมธี (พันธ์ศรี). (2559). แนวคิดเรื่องทุนมนุษย์: วรรณคดีจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ร่วมสมัยและพุทธปรัชญา (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี. (2559). พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสิริยศ สิริยโส (ชาลีเปี่ยม). (2564). รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเชิงพุทธของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิศณุพงศ์ กล้ากลีจ. (2562). ต้นแบบการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

United Nations. (2015). *General Assembly, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Retrieved February 17, 2022, from <https://sdgs.un.org/2030agenda>.

Yamane, T. 1973. *Statistics an introductory analysis*. New York Harper & Row.

ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง ระดับท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*

PEOPLE'S POLITICAL TRUST IN LOCAL POLITICIANS AT CHIANG KHAN DISTRICT, LOEI PROVINCE

พระกฤษฎา กิตติปญโญ, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, พรษา พงษ์ยางกูร

Phra Krisada Kittipanyo, Termsak Thongin, Pansa Bridhyangkura

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: krisadasangka@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมือง 3. เพื่อนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมืองเพื่อนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมือง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูปหรือคน แล้ววิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีอายุระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวม แตกต่างกันไป จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ และอาชีพ แตกต่างกันไป มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวมไม่แตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวทางในการสร้างความไว้วางใจทางการเมือง สรุปได้ดังนี้ ด้านตัวบุคคล ควรมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ด้านนโยบาย ควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนตรงกับปัญหา ด้านการสื่อสาร ควรมีวิธีการสื่อสารที่รวดเร็ว ด้านกระบวนการทำงาน ควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผล

คำสำคัญ : ความไว้วางใจ; การเมือง; นักการเมือง

*Received August 25, 2023; Revised September 5, 2023; Accepted September 6, 2023

Abstract

Objectives of this research paper were: 1. To study the level of people's political trust; 2. To compare people's opinions on the political trust 3. Mixed research methods were used to propose solutions to problems, obstacles, and people's political trust. The quantitative research data were collected from 398 samples and analysed by frequency, percentage, mean, and standard deviation statistics. In the qualitative research, data were collected by in-depth interviews with 10 key informants and interpreted according to the research objectives using content descriptive interpretation.

The research showed that: 1. people's political trust in politicians was high, 2. Comparison results showed that people of different ages, education levels, and incomes had political trust in the politicians at various levels, accepting the set hypothesis. People of different genders and occupations did not have different political trust in the politicians, rejecting the set theory. 3. Guidelines for building political trust could be summarised as follows: On the personal side, there should be a vision for policy development, the policy should be clearly defined to match the problems, the communication should be prompt, and there should be a way to communicate quickly. In terms of work processes, monitoring and evaluation should be provided.

Keywords: Trust; Politics; Politicians

บทนำ

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้ง่ายที่สุด การเลือกตั้งถือเป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน เพื่อไปทำหน้าที่เลือกตัวแทนของตนเองเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยในรัฐสภา โดยการออกกฎหมาย และเข้าไปบริหารประเทศดังนั้นประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งสุจริต และเที่ยงธรรมประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้ เช่น สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง และ ช่วยแจ้งเหตุหรือเบาะแสการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงเมื่อพบเห็น รวมทั้งใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือ ร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งโดยเป็นสมาชิก หรืออาสาสมัครขององค์การเอกชนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้ง ร่วมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการ

เลือกตั้งในระดับต่าง ๆ เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนน กรรมการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เป็นต้น (สุชุม นวลสกุล, 2557)

ประเทศไทยประสบปัญหาการขาดจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความถูกต้อง ความโปร่งใส และการตรวจสอบได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่ซื่อสัตย์สุจริต และการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ (พระมหานิรุต ญาณวุฑฺโฒ, 2566) ส่วนรวมและผลประโยชน์ของประเทศชาติ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ถูกจับตามองจากสังคมไทย เนื่องจากมีการบริหารจัดการตนเองและผู้นำท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง มีผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีความเชื่อมโยงกับประชาชนในพื้นที่โดยตรง บางครั้งเกิดการผูกขาดอำนาจและผลประโยชน์ของบุคคลเฉพาะกลุ่ม (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2559) หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่มีคุณค่า มีประโยชน์ ตามบริบทที่ว่าสังคมไทยเป็นสังคมเมืองพุทธ ซึ่งมีทั้งหลักธรรมที่ใช้สำหรับประพฤติปฏิบัติของแต่ละบุคคล หลักธรรมในการปกครอง หลักธรรมสำหรับการบริหาร และหลักธรรมที่ใช้สำหรับการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข โดยเฉพาะ หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจประกอบด้วย 1. ทาน การรู้จักให้ 2. ปิยวาจา การพูดจาไพเราะ 3. อตถจริยา การบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และ 4. สมานัตตตา การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2550)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจทำการศึกษาวิจัยเรื่องความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพในการบริหารงานของนักการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลประชาชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น ให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ประชากรที่อยู่ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 59,923 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากประชากรโดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane จำนวน 398 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน มาจาก 1. กลุ่มนักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน 3. กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลนาข้าว จำนวน 2 คน และ4) กลุ่มผู้นำชุมชนในตำบลนาข้าว จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น (นิภา ทัดตานนท์, 2563) การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี (ไพบุลย์ สุขเจตน์, 2563) พร้อมกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2642 เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 398 คน โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่ม ตัวอย่าง และพรรณนา ปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายถึง ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบ ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไปการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวม

ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	ระดับความไว้วางใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านตัวบุคคล	4.04	0.24	มาก
2. ด้านนโยบาย	4.02	0.32	มาก
3. ด้านการสื่อสาร	4.06	0.25	มาก
4. ด้านกระบวนการทำงาน	4.05	0.26	มาก
โดยรวม	4.05	0.22	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.22) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.06$, S.D.=0.25) รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการทำงาน ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.26), ด้านตัวบุคคล ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.24) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านนโยบาย ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.32) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน					
ตัวแปรอิสระ	t	F	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	0.67	-	0.50		✓
อายุ	-	5.12	0.02	✓	
ระดับการศึกษา	-	10.66	0.18	✓	
อาชีพ	-	1.39	0.24		✓
รายได้	-	8.02	0.05	✓	
การปฏิบัติงานตามหลักสัจจวัตถุ 4	-	43.84	0.12	✓	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อาชีพ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้และการปฏิบัติงานตามหลักสัจจวัตถุ 4 ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย

ตารางที่ 3 สรุปปัญหา อุปสรรค ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยภาพรวม

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในด้านหลักสัจจกตฤทธรรณ ประชชนไม่วางใจในการทำงานของนักการเมือง	1. ควรให้ความรู้ความเข้าใจถึงหลักสัจจกตฤทธรรณว่าทำให้เกิดเชื่อใจในการทำงานของนักการเมืองได้
2. นักการเมืองไม่ค่อยลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของประชชน	2. นักการเมืองควรลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบปัญหาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับทราบปัญหาสร้างความไว้วางใจให้กับประชชน

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัญหา อุปสรรคข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย ได้แก่ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในด้านหลักสัจจกตฤทธรรณจึงควรให้ความรู้ความเข้าใจถึงหลักสัจจกตฤทธรรณว่าทำให้เกิดความเชื่อใจได้อย่างไร นักการเมืองไม่ค่อยลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของประชชน จึงควรลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบปัญหาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับทราบปัญหาที่ของประชชน และวางแผนทางแก้ไขปัญหาต่อไป เพื่อให้ประชชนเกิดความไว้วางใจ เป็นการพัฒนารวมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย จากการศึกษา ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสื่อสาร รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการทำงาน ด้านตัวบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านนโยบาย เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย

1.1 ด้านตัวบุคคล ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลยตามความไว้วางใจด้านตัวบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความรู้

ความสามารถ ความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์ มองไกล มองรอบด้าน ทักษะในการบริหารงานสูง ทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ มุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นกันเองกับประชาชนทุกคนเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย รับฟังความคิดเห็นของประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ แสดงให้เห็นว่านักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลยเป็นบุคคลที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภา ทัดตานนท์ (2563) เรื่อง ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น พบว่าแนวทางในการสร้างความไว้วางใจทางการเมือง พบว่า ด้านตัวบุคคล นักการเมืองท้องถิ่นควรมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระศกลวัฒน์ จิตตปญโญ (วงวิวงษ์) (2563) เรื่อง บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหวาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหวาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านนโยบาย ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลยตามด้านนโยบาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักการเมืองท้องถิ่น กล่าวคือนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีนโยบายในการพัฒนาจังหวัดที่ครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดทุกๆ ด้าน มีนโยบายด้านการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นนโยบายด้านการส่งเสริมกิจการภายในท้องถิ่น การกำหนดนโยบายยึดหลักความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสามารถปฏิบัติงานได้ตามนโยบายที่กำหนดไว้ได้จริง แสดงให้เห็นว่านักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นมีนโยบายการทำงานที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพบุลย์ สุขเจตน์ (2563) เรื่อง การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านพฤติกรรมนักการเมือง ด้านนโยบาย ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) และด้านการสื่อสารทางการเมืองตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนุวัศ สุวรรณวงศ์ (2553) เรื่อง ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้: ศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่และเทศบาลเมืองปัตตานี พบว่า ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่และพื้นที่เทศบาลเมืองปัตตานี พบว่า ความไว้วางใจด้านนโยบายเทศบาล เมื่อเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่และพื้นที่เทศบาลเมืองปัตตานี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ทั้ง 2 พื้นที่ไม่มีความแตกต่างกัน

2.3 ด้านการสื่อสาร ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลยตามความไว้วางใจด้านการสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มีการสื่อสารกับประชาชนด้วยอธยาศัยที่ดี มีสัจจะวาจา มีความเป็นกันเองกับประชาชน การสื่อสารที่ทำให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง มีความชัดเจนน่าเชื่อถือ และไม่คลุมเครือ มีการแนะนำข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงมีประโยชน์และสร้างสรรค์ จัดให้มีช่องทางการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้และตอบปัญหาข้อสงสัยสำหรับประชาชนในจังหวัดเลย สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูธรรมธรบุญเที่ยง พุทธสวโก (ลักษณะพลวงค์) (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้าง ความสมานฉันท์ พบว่า การสื่อสารทางการเมืองที่เสริมสร้างความสมานฉันท์ พบว่า การสื่อสารทางการเมือง เพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระชินกร สุจิตโต (ทองดี) (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับ ประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านกระบวนการทำงาน ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลยตามความไว้วางใจด้านกระบวนการทำงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย ได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน คลองน้ำเสีย ให้ประชาชนได้รับความสะดวก ส่งเสริมด้านศาสนา วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ได้ปฏิบัติงานด้านส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน มีสวนสาธารณะเพื่อสุขภาพซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น จึงแสดงให้เห็นว่านักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นมีผลงานที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเดชน์นัท สีทธาภิภู (ผากา) (2554) เรื่อง ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ระดับประสิทธิผลการให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลดงเย็นอำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของมณีนุสรี มณีมาศ (2562) เรื่อง ความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่า ระดับความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามสมมติฐาน มีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

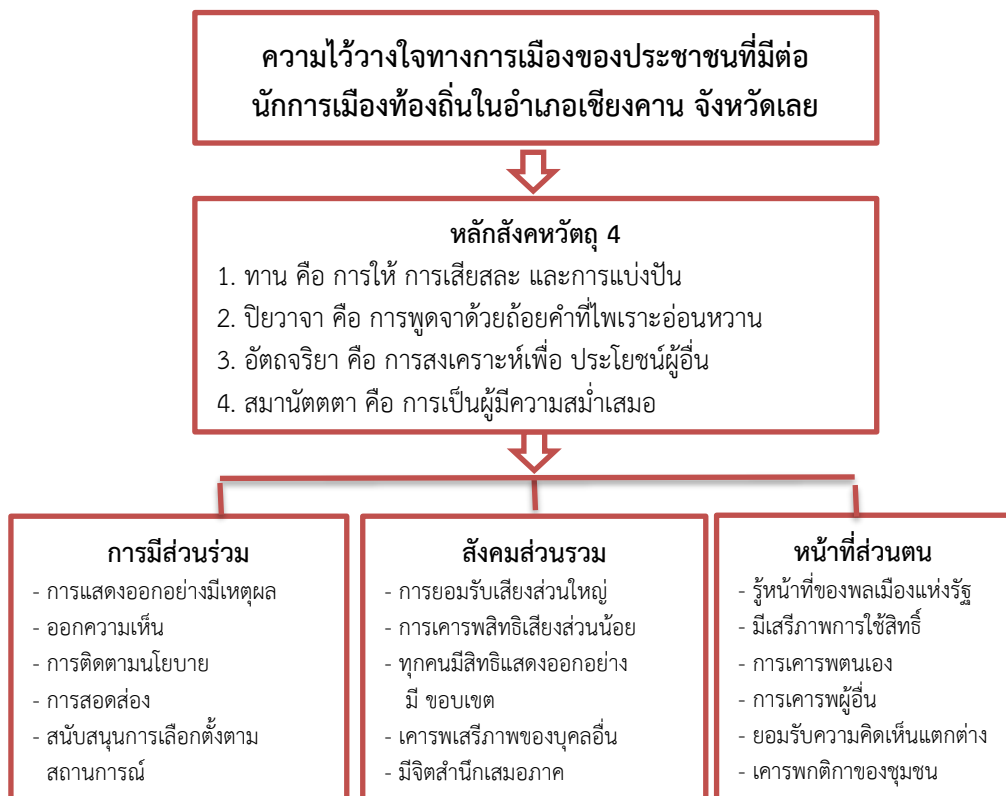
2.1 ประชาชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกันมีความไว้วางใจทางการเมืองที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นทั้งด้านตัวบุคคล ด้านนโยบาย ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการทำงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของทุกคน และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของการเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน ที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะเห็นว่าทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอาชีพต่างกัน ได้ทำหน้าที่รักษาสีทธิและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภา ทัดตานนท์ (2563) เรื่อง ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนที่มีเพศ แตกต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตร เกิดน้อย (2562) เรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปโดยรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ประชาชนที่ อายุ การศึกษา และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา และรายได้ต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมืองที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นทั้งด้านตัวบุคคล ด้านนโยบาย ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการทำงาน แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของทุก ๆ คน ที่มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของการเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน ที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะเห็นว่าประชาชน ได้ทำหน้าที่รักษาสีทธิและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังสุมาลิน ปัญญาแก้ว (2565) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงต้า อำเภอหลวง จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

พระปลัดเอกชัย จนทโซโต (คงชีวะ) (2563) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตำบลหนองแก อำเภอยะนิง จังหวัดสระบุรี พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ ที่ได้จากการศึกษา เรื่อง ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมืองท้องถิ่นในอำเภอยะนิง จังหวัดเลย จากสำรวจและจากการสัมภาษณ์สามารถนำมาสรุปเพื่อไปใช้ประโยชน์ได้จริงดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมืองท้องถิ่นในอำเภอยะนิง จังหวัดเลย พบว่า ทาน นักการเมืองท้องถิ่นมีการให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเพื่อแบ่งปันสิ่งของส่วนตนเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนในอำเภอยะนิง จังหวัดเลย ไม่ตระหนักถึงเหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อ

นี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมบ ไม่เห็นแก่ตัว ปิยวาจา นักการเมืองท้องถิ่นพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะสำหรับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชนในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย อรรถจริยา นักการเมืองท้องถิ่นประพาดิประโยชน์ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรมให้กับประชาชนในชุมชนในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สมานัตตนา นักการเมืองท้องถิ่น เป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพาดิเสมอดั้นเสมอปลาย คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ประชาชนในชุมชนในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วม ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยสังคมแห่งการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง หรือการกระทำกิจกรรมต่างๆในสังคม ที่ทุกคนมีสิทธิ 1 เสียงอย่างเท่าเทียมกัน ในการมีสิทธิ ออกเสียง ร่วมคัดค้าน เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ได้แย้งเมื่อไม่โปร่งใสสนับสนุนเมื่อถูกต้อง

ประชาชนทุกคนต้องคำนึงถึงส่วนรวม ในการอยู่ร่วมกันภายใต้กฎหมายและรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน มีสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค เท่าเทียมทั่วถึง โปร่งใส ตรวจสอบได้ ประชาชนต้องทำเพื่อส่วนรวมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และทางการเมือง

ประชาชนทุกคนต้องรู้หน้าที่ตนเอง การมีเสรีภาพแค่ไหนอย่างไร หน้าที่ของพลเมืองแห่งรัฐ เป็นข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน เมื่อเลือกตั้งก็ต้องไปใช้สิทธิ สิทธิในการเลือกต้องพิจารณาผู้ที่เหมาะสมด้วยตนเอง จากการติดตามข่าวสารทางการเมืองสนใจคนรอบข้างสังคมนรอบตัวการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านตัวบุคคล นักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย ออกเยี่ยมเยียนถามทุกข์สุขของประชาชน ควรมึนโยบายในการพัฒนา แก้ไขปัญหาของท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรม ควรปฏิบัติตนและมีความรับผิดชอบต่อน้าที่
2. ด้านนโยบาย นักการเมืองท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับนโยบายและแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างอิสระ เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในนโยบายต่าง ๆ เพื่อเป็นการแก้ปัญหารวมกัน

3. ด้านการสื่อสาร นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องพูดจริงปฏิบัติจริงตามที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน ไม่ควรผิดคำพูด เมื่อได้เป็นผู้บริหารท้องถิ่นแล้วต้องสื่อสารกับประชาชนให้รับข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ของชุมชน

4. ด้านกระบวนการทำงาน นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานของแต่ละโครงการ โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณในโครงการต่าง ๆ จะต้องเปิดเผยให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลตามความเป็นจริง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย จะต้องส่งตัวแทนลงพื้นที่ถามปัญหาของประชาชนทุก ๆ เดือน แล้วนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้นเข้าที่ประชุม โดยในแต่ละครั้งจะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการแก้ปัญหาที่ถุกวัดถูประสงค์

2. องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย ควรให้บุคลากร และประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

3. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย และผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจทำงานด้วยความสุจริตในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามที่ให้คำมั่นสัญญาไว้กับประชาชนเพื่อความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความไว้วางใจทางการเมืองตามหลักสังคหัตถุธรรมของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย

3. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง การนำหลักพุทธรธรรมไปส่งเสริมกับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอเชียงคานจังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

ธนุวัศ สุวรรณวงศ์. (2553). ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้: ศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่และเทศบาลเมืองปัตตานี (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2559). *นักการเมืองไทย: จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชัน สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางแก้ไข* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.
- นิภา ทัดตานนท์. (2563). *ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูธรรมธรรมบุญเที่ยง พุทธสวโก (ลักษณะพลวงค์). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับ การสื่อสารทางการเมือง เพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์* (ดุขฎิณิพนธ์ ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระชินกร สุจิตโต (ทองดี). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมือง สำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (ดุขฎิณิพนธ์ ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดเอกชัย จันทโชโต (คงชีวะ). (2563). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการ เลือกตั้งระดับท้องถิ่นตำบลหนองแก อำเภอยะพุดบาท จังหวัดสระบุรี* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2557). *ธรรมานุญชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 206). (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระพุทธของธรรมสภา.
- พระมหาเดชินท์ สิทธาภิภู (ผากา). (2554). *ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลยางเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานิรุต ญาณวุฑฒ์. (2566). *คุณลักษณะเชิงพุทธสำหรับการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารบัณฑิตศึกษา วิชาการ, 1(4), 34-51.*
- พระศกลวัฒน์ จิตตปัญญา (วงวิวงษ์). (2563). *บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหวาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ไพบูลย์ สุขเจตน์. (2563). *การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มัณสุรีย์ มณีมาศ. (2562). *ความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัด นราธิวาส* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิจิตร เกิดน้อย. (2562). *พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุขุม นวลสกุล. (2557). *การเมืองและการปกครองไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อังสุมาลิน ปัญญาแก้ว. (2565). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พุทธบูรณาการพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล ในจังหวัดพิษณุโลก*

BUDDHA-DHAMMA INTEGRATION FOR ADMINISTRATIVE POTENTIAL DEVELOPMENT OF MUNICIPAL ADMINISTRATORS IN PHITSANULOK PROVINCE

พระครูปลัดธวัชชัย ธวาชชัยเมธี

Phrakhrupalad Thawatchai Thawachchayamedhi

วัดโพธิ์ทอง พิษณุโลก

Wat Pho Thong, Phitsanulok Province

Corresponding Author E-mail: Mangkind1990@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล และ 3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนา ศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 312 คน ทำการสุ่มแบบแบ่งพื้นที่ โดยการจัดแบ่งประชากรเป็นกลุ่มตามเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 9 อำเภอ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.966 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดยสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้หลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1. ศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1. ด้านความรู้ 2. ด้านทักษะ และ 3. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1. กระบวนการบริหาร และ 2. หลักไตรสิกขา 3. พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนา ศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย หลักไตรสิกขา ได้แก่ ด้านศีล สมาธิ และปัญญา

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; ศักยภาพการบริหารงาน; ผู้บริหารเทศบาล

Abstract

The objectives of this article were: 1. To study the administrative potential of Municipal Administrators in Phitsanulok Province, 2. To examine factors affecting the administrative potentials of Municipal Administrators in Phitsanulok Province, and 3. A mixed research method proposed Buddha-dhamma integration for the potential administrative development of municipal administrators in Phitsanulok Province. In the quantitative method, data were collected by questionnaire with a reliability value of 0.966 from 312 samples, divided by areas by dividing the population into groups according to 9 municipalities in Phitsanulok Province. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. And multiple regression analysis. In the qualitative research, data were collected from 18 key informants through in-depth interviews and from 9 participants in focus group discussions to confirm the knowledge after the data synthesis.

Findings were as follows: 1. The administrative potentials of Municipal Administrators in Phitsanulok Province were found, overall, at a high level. Namely, 1. knowledge, 2. skills, 3. desirable behavior, overall were at a high level. 2. Factors affecting the administrative potentials of Municipal Administrators in Phitsanulok Province were found to be 1. the administrative process and 2. Tisikkha 3. Integrated Buddha-dhamma for developing the administrative potential of Municipal Administrators in Phitsanulok Province consisted of the Threefold Training Principles, namely morality, concentration, and wisdom.

Keywords: Buddha-Dhamma Integration; Potential Management; Municipal Administrators

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์นั้นเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญที่มีส่วนในการเพิ่มสมรรถนะการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องอย่างไม่หยุดยั้ง และส่งเสริมให้มนุษย์องค์กรต่าง ๆ เกิดการปรับปรุงและพัฒนา ทำให้องค์กร สามารถเติบโตและแข่งขันได้ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงซึ่งทำให้องค์กร สามารถดำรงคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งมีใช้เพียงแค่การมีเงินลงทุนที่มาก มีเทคโนโลยีที่ดี มีเครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัยเท่านั้น

แต่ปัจจัยที่สำคัญนั้น ก็คือ การมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถ มีสมรรถนะ และมีศักยภาพในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง การที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพที่เพียบพร้อมได้นั้น ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยปัจจัยและกระบวนการต่าง ๆ มาช่วยในการพัฒนาตนได้อย่างต่อเนื่อง (อาภรณ์ ภูวพิณรุ, 2551)

เทศบาลเมือง เทศบาลนคร และเทศบาลตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งรัฐได้ให้ความสำคัญเป็นอิสระคล่องตัว ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็น ภายใต้กรอบกฎหมายและเพื่อกระจายอำนาจ ให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง (โกวิทย์ พวงงาม, 2550) ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นผู้บริหารองค์การ (Human Resource Development : HRD) ซึ่งเป็นหัวใจหลักของหลายองค์กร เนื่องจากทรัพยากรบุคคลเป็นเรื่องที่สำคัญ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การซึ่งทุกองค์การมุ่งที่จะให้มีความรู้ความสามารถและเต็มใจปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลาการดำเนินงานขององค์การต่างๆ จะประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในภารกิจหน้าที่รับผิดชอบในระดับใดก็ขึ้นอยู่กับระดับคุณภาพของผู้บริหาร เรียงลำดับความสำคัญตั้งแต่ผู้นำสูงสุดขององค์การ ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงาน และผู้ปฏิบัติงานทุกคน ซึ่งจะส่งผลไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ให้มีความเจริญเติบโตอย่างมั่นคง เป็นกลไกทำให้เกิดงาน งานที่มีคุณภาพต้องเกิดจากคนที่มีคุณภาพ (ปราโมทย์ อินสว่าง, 2557)

การจะพัฒนาผู้บริหารของเทศบาลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำเป็นต้องประเมินความสามารถของบุคลากรขององค์การให้รู้ว่ามีจุดแข็งอะไรที่ต้องส่งเสริมสนับสนุนและมีจุดอ่อนอะไรที่ต้องปรับปรุงแก้ไขที่สำคัญการพัฒนาเพื่อให้รู้ทันความเป็นไปของโลกธุรกิจในอนาคต องค์การต้องมีความสามารถที่จะแบ่งปันเอาทรัพยากรในตลาดมาสร้างความมั่งคั่งให้กับองค์กร ดังนั้น เมื่อรับคนดีมีความสามารถเข้าร่วมงานกับองค์กรแล้วความจริงที่รับทราบกันคือองค์การต้องเจริญเติบโต หยุดนิ่งไม่ได้ดังนั้น จำเป็นต้องพัฒนาให้พนักงานรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, 2547) กล่าวคือ เมื่อได้มีการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานแล้ว ก็มิได้หมายความว่าจะสามารถให้เข้าทำงานได้ทันทีที่เสมอไป จำเป็นต้องมีการอบรมแนะนำ เบื้องต้นแก่ผู้เข้าทำงานใหม่ (Orientation) ในบางกรณีอาจต้องมีการอบรมถึงวิธีการทำงาน (In-Service Training) ให้ด้วย (สมาน รังสียกฤษฎ์, 2530) ทั้งนี้การพัฒนาคคนหรือ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องได้รับการเอาใจใส่โดยองค์กร ต้องมี การพัฒนาให้มีคุณภาพ มีศักยภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาองค์กรให้ยั่งยืนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเพราะเชื่อว่าหากทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพจะก่อให้เกิดศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

จังหวัดพิษณุโลกมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 103 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง คือ เทศบาลนครพิษณุโลก เทศบาลเมือง 1 แห่ง คือ เทศบาลเมืองอรัญญิก เทศบาลตำบล 24 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 76 แห่ง ในรายงานการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561 - 2565) ของเทศบาลนครพิษณุโลก พ.ศ.2562 ซึ่งได้จัดทำขึ้นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 หมวดที่ 6 ข้อที่ 13(5) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก อันจะนำไปสู่การดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนหรือไม่มีความก้าวหน้า มีปัญหาและอุปสรรคเพียงใด ซึ่งปัญหานั้นมาจากการที่ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น อันเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลยังขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการบริหารงานในระบบเทศบาล ทำให้การประสานงานขอความร่วมมือระหว่างเทศบาลตำบลกับประชาชนเป็นไปค่อนข้างลำบาก ประชาชนบางส่วนคิดว่าธุระไม่ใช่เสียเวลาทำมาหากินจึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารให้มีศักยภาพ มีคุณภาพ มีสมรรถนะหรือขีดความสามารถที่จะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของคนอย่างรอบด้านทั้งนี้ ทั้งนี้ คน คือ หัวใจของการเสริมสร้างความมั่นคงซึ่งในทางทัศนะทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์จะต้องใช้หลักไตรสิกขาซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ควรนำมาประพฤติปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้มีชีวิตที่ดีงาม ซึ่งเป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนทางกาย วาจา ใจ ให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมและจริยธรรม อีกทั้งมุ่งเน้นให้รู้เข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงเพื่อละระคะ โทสะ โมหะ เพื่อนำให้จิตหลุดพ้นจากบ่วงแห่งกิเลสทั้งหลาย หลักการศึกษา 3 ประการหรือไตรสิกขา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2550)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนา ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก โดยนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นกรอบในการศึกษาสภาพทั่วไป คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก และนำเสนอรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ประกอบด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและ เอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Survey) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง จำนวน 1,415 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง จำนวน 312 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มผู้นำชุมชนที่รับบริการ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มนักวิชาการในรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 18 รูปหรือคน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 50 ข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 312 คน เมื่อรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 18 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์ดังนี้ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยเป็นการสรุปเนื้อหา นำมาเขียนสรุปเป็นแบบ

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1. ด้านความรู้ (Knowledge) 2. ด้านทักษะ (Skills) และ 3. ด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Attributes) โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.60) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1. กระบวนการบริหารจัดการ ส่งผลต่อศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 81.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบ ได้ร้อยละ 56.3 ด้านการปฏิบัติตามแผน ได้ร้อยละ 21.9 ด้านการวางแผน ได้ร้อยละ 20.1 ด้านการปรับปรุงแก้ไข ได้ร้อยละ 7.4 ตามลำดับ 2. หลักสูตรศึกษา ส่งผลต่อศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 45.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านปัญญา ได้ร้อยละ 54.1 ด้านศีล ได้ร้อยละ 46.5 และด้านสมาธิ ได้ร้อยละ 26.7 ตามลำดับ

3. พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก มีดังนี้ หลักสูตรศึกษา ประกอบด้วย ด้านศีล ด้านสมาธิ และด้านปัญญา เพื่อบูรณาการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ด้าน

ความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้นแล้วส่งผลให้เกิดการพัฒนา ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบผล การศึกษาดังนี้ ในการศึกษาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ 1. ด้านการวางแผน (Plan) 2. ด้านการ ปฏิบัติตามแผน (Do) 3. ด้านการตรวจสอบ (Check) และ 4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) และหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา ศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ 1. ด้านความรู้ (Knowledge) 2. ด้านทักษะ (Skills) และ 3. ด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Attributes) โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ศักยภาพการบริหารของ ผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วยด้านความรู้ (Knowledge) เป็น ศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐ ระบบการบริหารจัดการที่เป็นภารกิจหน้าที่ ของสำนักปลัดเทศบาล กองคลัง กองช่าง กองการศึกษา และกองสวัสดิการสังคม ระบบ การจัดการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมในชุมชนพื้น ระบบการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ และการจัดสรรงบประมาณ และการจัดสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในพื้นที่ ด้านทักษะ (Skills) เป็นศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของของ ประชาชนในพื้นที่ชุมชน ความเข้าใจวัฒนธรรมองค์กรและบริบทความเป็นอยู่ของ ประชาชนในพื้นที่ชุมชน การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อระบบการบริหารจัดการ ภาครัฐและการจัดระบบการศึกษาในพื้นที่เทศบาล การให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมใน การบังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เทศบาลกำหนดขึ้น และความเชี่ยวชาญในการ แก้ปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลและสามารถพยากรณ์ล่วงหน้าได้ และด้าน พฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Attributes) เป็นศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ มีความ เสียสละผู้บริหารเทศบาลมีจิตอาสาจิตสาธารณะในการให้ความช่วยเหลือประชาชน มี ความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ให้ความอุปถัมภ์คำชูต่อพระพุทธศาสนาและสามารถให้ ความอุปถัมภ์แก่คนต่างศาสนาที่อยู่ในพื้นที่ได้ และไม่มีฝักฝ่ายทางการเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด อันจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธญาณ โอบอ้อม (2558) เรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม แนวพระพุทธศาสนา พบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นตามแนว พระพุทธศาสนา ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ จะต้องเริ่มจากกระบวนการหรือ

วิธีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลใน 3 ด้าน คือ T (training) การฝึกอบรม E (education) การศึกษา และ D (development) การพัฒนานำมาบูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนา คือ หลัก ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญาจะก่อให้เกิดศักยภาพของบุคลากร ใน 3 ด้าน คือทางด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้น แนวทางการพัฒนานี้สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาศักยภาพบุคลากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะได้แนวทางจากการสังเคราะห์ (Synthesis Model) คือ TED + SSP = KSA

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก กระบวนการบริหารจัดการส่งผลต่อศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า กระบวนการบริหารจัดการส่งผลต่อศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกสอดคล้องกับงานวิจัยของทักษิณ ประชามอยู่ (2560) เรื่อง รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน คือ การนำหลักอปริหานิยธรรม 7 มาบูรณาการกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมิณผล สามารถพัฒนาบุคลากรภาครัฐและประชาชนให้เกิดทักษะและเห็นความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยยึดนโยบายการจัดประชุมกันเนื่องนิตย์ การทำให้เป็นทีม การปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กร การให้ความเคารพตามหลักอาวุโส การส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของสตรีและผู้อื่น การสร้างความผูกพันต่อองค์กร และการดูแลและจัดสวัสดิการ เพื่อให้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางปฏิบัติต่อไปอย่างยั่งยืน และหลักไตรสิกขาส่งผลต่อศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าหลักไตรสิกขาส่งผลต่อศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิพัชร วัฒนรวีวงศ์ (2564) เรื่อง พุทธบูรณาการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืนในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จังหวัดนครราชสีมา พบว่า โมเดลการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างความยั่งยืนในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ไตรสิกขา ประกอบด้วย 1. ศีล หลักฝึกอบรมความประพฤติทางกายและวาจา พุทธถูกต้อง ทำถูกต้อง ปฏิบัติศีล 5 ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่โกหก ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่ดื่มของมึนเมา 2. สมาธิ ฝึกอบรมจิตให้เกิดคุณธรรม มีสติ จิตเป็นหนึ่ง พัฒนาอารมณ์ จิตใจผ่องใส มีสมาธิ 3. ปัญญา ฝึกอบรมปัญญา

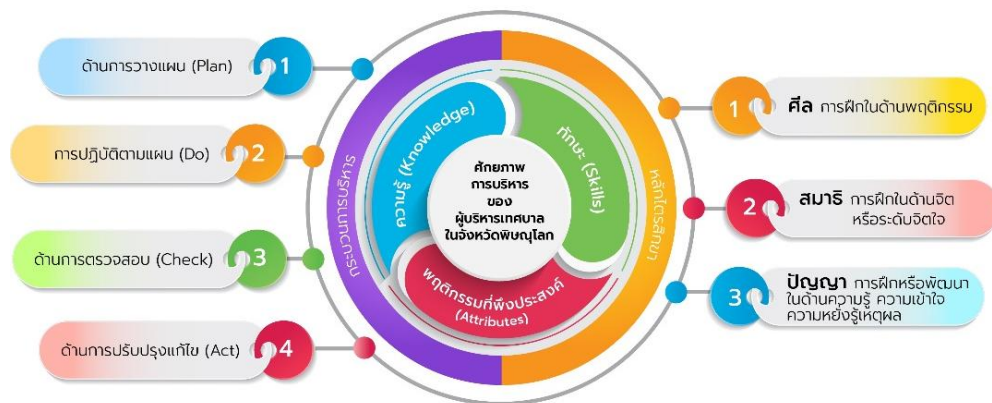
ให้มีสติรู้เท่าทัน ให้เข้าใจ และรู้ตามความจริง ช่วยส่งเสริม 1. การมีสุขภาพและความ เป็นอยู่ที่ดี 2. ความร่วมมือในการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3. ตระหนักรู้ในสิ่งแวดล้อม หลัก ไตรสิกขา ซึ่งเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา จะทำให้เกิดความสมดุลของชีวิต เป็นมนุษย์ สุข สมบูรณ์ นำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาการทองเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืนและยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของสุทธิพร รัตนธรร ตรีธา (2561) เรื่อง รูปแบบการบูรณาการหลักไตรสิกขาใน กิจกรรมของชมรมพุทธศาสตร์กรมสรรพากร พบว่า ชมรมตั้งขึ้นจากแนวความคิดจิตอาสา และสำนักสาธารณะ และมิติทางสังคมในวิทยาโดยคณะกรรมการชมรมกำหนดรูปแบบ การบูรณาการหลักไตรสิกขาในกิจกรรมตามวัฒนธรรมประเพณีไทยเป็นพลังขับเคลื่อนการ ฝึกพัฒนาศักยภาพมนุษย์อย่างบูรณาการครบ 3 ด้าน ได้แก่ อธิศีลสิกขา อธิจิตสิกขา อธิปัญญาสิกขาซึ่งจำแนกได้ 3 ประเภท 1. หลักปฏิบัติ 2. มรรค 8 3. ขันธ 3 อัน ตั้งต้นมา จากสัมมาทิฐิ ซึ่งประกอบด้วย ปรัโตโมสะกับโยนิโสมนสิการ ซึ่งมีคุณค่าเบื้องต้นแห่ง พรหมจรรย์และเป็นที่รวมศึกษาบทในพระปาฏิโมกข์กับหลักปฏิบัติธรรมทั้งหมดจึงมี อิทธิพลต่อคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา

3. พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเทศบาลใน จังหวัดพิษณุโลก ด้านความรู้ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความรู้ความเข้าใจในระบบการ บริหารงานตามยุทธศาสตร์และการจัดสรรงบประมาณ ผู้บริหารเทศบาลมีความรู้ความ เข้าใจในระบบและการจัดสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในพื้นที่ ผู้บริหารมีความรู้ในระบบ การบริหารงานตามยุทธศาสตร์และการจัดสรรงบประมาณ ผู้บริหารมีความรู้ในระบบการ ทำงาน ด้านทักษะ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลมีความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาภัยพิบัติที่ เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลและสามารถพยากรณ์ล่วงหน้าได้ ผู้บริหารเทศบาลมีความสามารถ ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของของประชาชนในพื้นที่ชุมชน ผู้บริหารเทศบาลมีการให้ ความเสมอภาคและเท่าเทียมในการบังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เทศบาลกำหนดขึ้น ความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความขัดแย้งของของประชาชนในพื้นที่ชุมชน การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ ด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลไม่มีฝักฝ่าย ทางการเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอันจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในพื้นที่ ผู้บริหาร เทศบาลมีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ให้ความอุปถัมภ์ค้ำชูต่อพระพุทธศาสนาและ สามารถให้ความอุปถัมภ์แก่คนต่างศาสนาที่อยู่ในพื้นที่ ผู้บริหารเทศบาลมีจิตอาสาจิต สาธารณะในการให้ความช่วยเหลือประชาชน มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตเป็นตัวอย่างที่ดี ให้กับประชาชนในพื้นที่ได้มีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาให้อุปถัมภ์ค้ำชูต่อ พระพุทธศาสนาและคนต่างศาสนาที่อยู่ในพื้นที่ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ มีความเสียสละสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุขยพัชรมงคล (2564) เรื่อง การพัฒนา

ศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรม พบว่า 1. การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์โดยสภาพทั่วไปมีการพัฒนา ศักยภาพของเยาวชนใน 2 ด้าน คือ 1. ด้านวิชาการ 2. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 2. การสนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้ 1. การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้วยตัวของเยาวชนเอง ประกอบด้วยการพัฒนาด้านอุปนิสัย การพัฒนา ด้านจิตใจ การพัฒนา ด้านสุขภาพร่างกาย และการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ 2. การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนจากครอบครัว ประกอบด้วยการพัฒนาด้านการอบรมเลี้ยงดูการพัฒนา ด้านสุขภาพร่างกาย การให้คำปรึกษาแก่เยาวชน การพัฒนา ด้านจิตใจ 3. การสนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพของเยาวชนจากโรงเรียน ประกอบด้วยการอบรมการสอนของครู การพัฒนา ด้านทักษะให้แก่เยาวชนการให้คำปรึกษาแก่เยาวชน การพัฒนา ด้านจิตใจ และ 3.รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้านหลักพุทธธรรม นำเสนอ การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1. การพัฒนา ด้านทักษะชีวิตเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงในอนาคตบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 2. การพัฒนา ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีบูรณาการกับหลักโยนิโสมนสิการและหลักสังคหวัตถุ 4 3. การพัฒนาความ พร้อมในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพบูรณาการกับหลักภาวนา 4

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาทั้งเชิงปริมาณเชิงคุณภาพและสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้สรุปหรือประมวลเป็นองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเกี่ยวกับ พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนา ศักยภาพของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้ตั้ง แผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยได้ดังนี้ กระบวนการผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 4 ด้านประกอบด้วย

1. ด้านการวางแผนโดยผู้บริหารเทศบาลการวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบสอดคล้องกับกฎหมายท้องถิ่นมีการกำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรรวมถึงการจัดตั้งหน่วยงานและบุคลากรเพื่อรับผิดชอบในการนำนโยบายภาครัฐไปสู่การปฏิบัติที่เป็นการเฉพาะโดยการจัดทำแผนนำร่อง 1 ปี หรือ 3 ปี โดยการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาช่วยในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและจัดตั้งหน่วยงานและบุคลากรเพื่อรับผิดชอบในการนำนโยบายภาครัฐไปสู่การปฏิบัติ
2. ด้านการปฏิบัติตามแผนโดยผู้บริหารเทศบาลกำหนดโครงสร้างส่วนงานและจัดฝ่ายที่รับผิดชอบในการดำเนินงานผู้บริหารเทศบาลได้กำหนดพื้นที่นำร่องสำหรับการนำนโยบายไปโดยไม่มี การออกกฎเกณฑ์ใหม่ทีนอกเหนือจากกฎกระทรวงหรือกฎหมายท้องถิ่นและกำหนดโครงสร้างส่วนงานและจัดฝ่ายที่รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินงานทุกช่วงไตรมาส
3. ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนโดยผู้บริหารเทศบาลมีการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกช่วงไตรมาส โดยการกำหนดรูปแบบการประเมินที่เที่ยงตรงและเป็นธรรมมีการจัดทำประชาพิจารณ์กับประชาชนในพื้นที่และกำหนดรูปแบบการประเมินที่เที่ยงตรงและเป็นธรรมตรวจสอบและการประเมินผลในการใช้งบประมาณและประเมินผลการปฏิบัติงานทุกช่วงไตรมาส
4. ด้านการปรับปรุงแก้ไขโดยผู้บริหารเทศบาลมีการปรับปรุงรูปแบบการให้บริการของเจ้าหน้าที่รัฐที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐและความต้องการของประชาชนมีการปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐตามผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนและปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานตามผลการประเมินมีการปรับปรุงการปฏิบัติให้งานสอดคล้องกับนโยบายรัฐและความต้องการของประชาชน นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์เพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย

1. ศีล (การฝึกในด้านพฤติกรรม) โดยหน่วยงานมีการมาตรการป้องกันมิให้พนักงานเล่นการพนันทุกชนิดและฝึกอบรมให้พนักงานทุกคนรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานอย่างเต็มที่โดยมีกฎ ระเบียบ และข้อปฏิบัติ อย่างเคร่งครัด
2. สมาธิ(การฝึกในด้านจิต) มีการฝึกฝนให้บุคลากรมีกำลังใจ และมีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายปฏิบัติหน้าที่อย่างรอบคอบ รักความก้าวหน้า สามัคคี
3. ปัญญา (การฝึกในด้านความรู้ ความเข้าใจ) เมื่อบุคลากรมีปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงาน มีกระบวนการคิดแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบด้วยการศึกษาและฝึกฝนตนเองในให้ใช้ปัญญาแก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ มุ่งเน้นการมีความรู้ มีภูมิรู้ ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงยุคสมัย มีความรอบรู้ด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี เป็นผู้ที่มีกาลเทศะ รู้งาน รู้คน รู้ชุมชน เมื่อปัจจัยข้างต้นเป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงพุทธบูรณาการ

เพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้มีประสิทธิภาพดีมากยิ่งขึ้น ได้แก่ 1. ความรู้ความเข้าใจในระบบการบริหารงานตามยุทธศาสตร์และการจัดสรรงบประมาณการจัดสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในพื้นที่ความรู้ในสายงานบริหารและองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐ 2. ทักษะความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลและสามารถพยากรณ์ล่วงหน้าได้สามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของของประชาชนในพื้นที่ชุมชนให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมในการบังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เทศบาลกำหนดขึ้น และพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยผู้บริหารเทศบาลไม่มีฝักฝ่ายทางการเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอันจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในพื้นที่ที่มีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาสามารถให้ความอุปถัมภ์แก่คนต่างศาสนาที่อยู่ในพื้นที่มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารเทศบาลกำหนดนโยบายที่เป็นการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในด้านความรู้ ทักษะ พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานมากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารเทศบาลควรมีการกำหนดนโยบายด้านการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาติดต่องานในเทศบาล โดยเน้นการให้บริการที่รวดเร็วแม่นยำและสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มาใช้บริการได้
3. ผู้บริหารเทศบาลควรมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ติดต่อกับได้สะดวก

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารเทศบาลมีการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาช่วยในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน
2. ผู้บริหารเทศบาลมีการกำหนดช่วงเวลา (Timeline) ในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างชัดเจน ลงตัว
3. หน่วยงานควรมีการฝึกอบรมให้รู้จักดำรงชีวิตโดยการนำหลักศีลธรรมเป็นแนวทางในการประพฤติตน
4. ผู้บริหารเทศบาลควรมีการสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมองค์กรและบริบทความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ชุมชน
5. ผู้บริหารเทศบาลมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ มีความเสียสละ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการบริหารงานเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพโดยบูรณาการหลักธรรมอื่นๆ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการให้บริการที่ดีและสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการได้
2. ควรศึกษาวิจัยหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความหลากหลาย
3. ควรศึกษาการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารเทศบาลเพิ่มเติมในด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับ หน่วยงานในองค์กรที่ต้องการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารของผู้บริหารในองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทักษิณ ประชามอญ. (2560). รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุขชัยพัชรมงคล. (2564). การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรม (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2550). หัวใจพระพุทธศาสนา. พุทธจักร, 61(5), 7-10.
- ศศิพัชร วัฒนรวีวงศ์. (2564). พุทธบูรณาการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืนในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จังหวัดนครราชสีมา (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมาน รังสิโยภักดิ์. (2530). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ., 2530.
- สุทธญาณ โอบอ้อม. (2558). การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุทธิพร รัตนธรร ตรีธา.(2561). รูปแบบการบูรณาการหลักไตรสิกขาในกิจกรรมของชมรม
พุทธศาสตร์กรมสรรพากร (ดุสิตนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2551). กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: บริษัท เอช
อาร์ เซ็นเตอร์.

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของ
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ*
BUDDHA-DHARMA INTEGRATION FOR YOUTH TRAINING MANAGEMENT
OF SAMUT PRAKAN JUVENILE AND FAMILY COURT

ศิริภัสสร ปิยนันทวารินทร์, บุญทัน ดอกไธสง, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ
Siripassorn Piyanantawarin, Boontan Dokthaisong, Kiattisak Sukluang
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: Siripassorn.Piya@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการอบรมเยาวชน 2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดอบรมเยาวชน 3. นำเสนอรูปแบบการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการ โดยการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลการวิจัยภาคสนามจากกลุ่มนักวิชาการพระพุทธศาสนา สถานพินิจกลุ่มเยาวชนผู้แทน กลุ่มวิชาการ กลุ่มศูนย์ประชาบดีกรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกลุ่มนักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 25 คน ผู้เข้าร่วมการสนทนาเฉพาะกลุ่ม 9 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการจัดการฝึกอบรมเยาวชนใช้กระบวนการ PDCA เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการ ใช้มาตรการอย่างเป็นระบบผ่านการวางแผนการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อพัฒนาความสามารถและประสิทธิภาพของการฝึกอบรมเยาวชนในทุกขั้นตอน 2. การนำ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ที่เน้นความมีสมาธิ ความเพียร เป็นสำคัญ การบูรณาการการจัดการกับการฝึกอบรมเยาวชนอย่างมีวิริยะอุตสาหะสามารถเติบโตและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตอันเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนและสังคม และ 3. รูปแบบที่รวมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับศาลเยาวชนและการฝึกอบรมเยาวชน ควรทำงานร่วมกันในทุกขั้นตอน ฝึกอบรมเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะและความเข้าใจด้านศีลธรรมของเยาวชนทั่วทั้งจังหวัด

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักพุทธธรรม; การบริหารจัดการการฝึกอบรม

*Received August 17, 2023; Revised September 9, 2023; Accepted September 15, 2023

Abstract

This research article aimed to: 1. Study the general state of youth training management. 2. Investigate the factors influencing youth training. 3. Propose a model of integrating Buddha-dhamma into management. This study was conducted by qualitative research and collected field research data from 25 key informants from various groups, including Buddhist scholars, representatives of youth groups, academic professionals, and members of the Department of Social Development and Human Security, with 9 participants in focused group discussions. Data analysis was conducted using content descriptive interpretation.

The results showed that: 1. The youth training management process used the PDCA process to improve the efficiency of the process, taking systematic measures through youth training planning to develop the competence and effectiveness of youth training at all stages. 2. Adopting Chanda, Viriya, Chitta, and Vimamsa emphasised concentration and perseverance. Integrating management with painstaking youth training could help the youth grow and develop effectively, which benefited youth and society; and 3. A model that incorporated Buddha-dhamma principles into juvenile courts and youth training. They should work together at every stage, train youth effectively, and contribute to developing moral skills and understanding throughout the province.

Keywords: Integration; Buddha-Dhamma Principles; Training Management

บทนำ

เมื่อมองย้อนกลับไปในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จากการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบรัฐธรรมนูญสภาสังคมในประเทศไทย และวิถีชีวิตของชาชนบททั่วประเทศไทย แม้จะมีวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลาย แต่พบว่าคนในสังคมมีความอยู่ร่วมกันและเป็นกันเองอย่างมาก ครอบครัวไทยเคยรู้จักกันและร่วมในครอบครัวใหญ่ และการเลี้ยงดูลูกหลานมีบทบาทสำคัญในชีวิตของคนในชนบท พ่อแม่บางครั้งจะพาลูกไปทำงานในทุ่งและให้ลูกปู้ย่าตายายดูแล การสอนและส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สำคัญ อาทิเช่นการแบ่งปันสิ่งของและอาหารในหมู่บ้าน การช่วยเหลือกันทุกเช้าและเย็น และการเดินทางไปวัดเพื่อทำบุญตักบาตร ที่ทำให้คนใน

ท้องถิ่นมีความสัมพันธ์อันอบอุ่น การใช้สรรพนามเรียกพี่ ป้า น้า อา ช่วยให้เหล่าพี่น้องในสังคมท้องถิ่นสามารถอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่น สมาชิกในครอบครัวใช้เวลาด้วยกันทุกเช้าและเย็นหรือในเวลาว่าง การเล่าเรื่องราวและนิทานดี ๆ เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์และความอบอุ่นในครอบครัวและหมู่บ้านในชนบทเมื่อพบกันในวันโอกาสผ่านการยิ้มและการสวัสดีด้วยการยกมือไหว้ และการช่วยเหลือผู้อื่น เราสามารถเห็นถึงความเอื้อเฟื้อและความเป็นกันเองของคนในสังคมท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน ทุก ๆ เช้า พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย จะพาลูกหลานออกไปทำบุญตักบาตร และทุกวันพระจะพาลูกเข้าวัดทำบุญ เป็นภratraditionภาวนาการที่สร้างความเชื่อมั่นและความสันติสุขในสังคมชนบทได้อย่างดีเยี่ยม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

ปัญหาที่เด็กและวัยรุ่นที่โซคร้ายต้องเผชิญในปัจจุบันมีความสำคัญมาก เด็กและวัยรุ่นต้องการค้นหาความสุขและสิ่งทีพวกเขาต้องการ แต่สิ่งเหล่านี้สามารถเป็นแหล่งของความเครียดและความวุ่นวายในชีวิตได้ การศึกษาเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเครียดมากขึ้น เช่นการสอนท่องจำที่น่าเบื่อ ดิ่วเข้ม การสอบเข้ามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นแรงผลักดันเพิ่มเติมในชีวิต สิ่งนี้อาจทำให้พวกเขาต้องการหาวิธีคลายความเครียด เช่น การโดดเรียน การหาเพื่อน และการเผชิญกับเหตุการณ์เชิงลบ เช่น ปัญหาพฤติกรรม นอกจากนี้ยังอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการศึกษาของพวกเขาด้วย ปัญหาพฤติกรรมยังเพิ่มขึ้นในเด็กและวัยรุ่น เช่น การข่มขืนในโรงเรียน ทำให้เกิดความวิตกกังวลและความกังวลเกี่ยวกับสภาพความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน หากรัฐบาลไม่แก้ไขปัญหานี้อย่างรวดเร็วในตอนนี้อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กและวัยรุ่น ทำให้พวกเขาพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดคุณภาพ ไม่มีอารมณ์แปรปรวน และประพัตติตัวไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่เพิ่มมากขึ้นตามอายุ การเลี้ยงดูเด็กและวัยรุ่นให้เป็นผู้ใหญ่ที่ทรงคุณค่าเป็นสิ่งสำคัญที่เราต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและมั่นคงในอนาคต การใช้กฎหมายและการจัดการอย่างเชี่ยวชาญและเด็ดขาดเพื่อป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเพื่อพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าและมั่นคงในสังคมของเราในอนาคต (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2553) สถานการณ์เยาวชน (อายุ 18 ปีขึ้นไป - 25 ปี) ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวนเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการทั้งหมด 140,637 คน คิดเป็นร้อยละ 10.46 ของประชากรจังหวัด มีเยาวชนจำนวน 41 คนที่ต้องดำรงชีวิตด้วยการเร่ร่อนและขอทาน แบ่งเป็นชาย 26 คน และหญิง 15 คน คดีอาญาที่เยาวชนกระทำและกระทำ มีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน 3,110 คดี เป็นผู้ชาย 2,827 คน และผู้หญิง 283 คน และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน 79 คดี รวมทั้งผู้ชาย 57 คน และผู้หญิง 22 คน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องบูรณาการคำสอนทางพุทธศาสนาเข้ากับการฝึกอาชีพเมื่อจัดอบรมเยาวชน การอยู่ร่วมกันในสังคมและทัศนคติของแต่ละคนที่มีต่อกัน เน้นหลักการบริหารจัดการ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการใช้หลักพุทธศาสนาสร้างสังคมอันธวัช การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการฝึกอบรมศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการฝึกอบรมศาลเยาวชนและครอบครัวในจังหวัดสมุทรปราการ และรูปแบบการอบรมธรรมะในศาลเยาวชนและครอบครัวในจังหวัดสมุทรปราการ ด้วยเหตุผลวัตถุประสงค์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการหลักพุทธศาสนาในการฝึกอบรมเด็กและวัยรุ่นต่อหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว การศึกษานี้จะรวมการฝึกอบรมเยาวชนในศาลเยาวชนและครอบครัวสี่แห่ง ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้สามารถบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนาในจังหวัดสมุทรปราการได้ และสถาบันฝึกอบรมเยาวชนศาลครอบครัวจะสามารถบูรณาการความรู้เพื่อกำหนดหลักการในการจัดสวัสดิการสังคมในอนาคตได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาการประเดิมตามวัตถุประสงค์ผ่าน 2 เส้นทางหลัก ได้แก่ 1. เอกสารประกอบการวิจัย ข้อมูลได้จากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัยจากสถาบันต่าง ๆ และ 2. การศึกษานอกสถานที่โดยใช้กึ่ง -โครงสร้าง สัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลผู้เชี่ยวชาญและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการคำสอนทางพุทธศาสนา และพื้นที่การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยเริ่มทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2565 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 รวมเป็นระยะเวลา 18 เดือน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน กลุ่มเจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 5 คน กลุ่มตัวแทนเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 5 คน กลุ่มนักวิชาการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 5 คน กลุ่มศูนย์ประชาธิปไตย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 4 คน และกลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 รูปหรือคน การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จะเป็นไปในลักษณะของการประชุมกลุ่มจำนวน 9 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Interview guideline) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยจะต้องสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้แบบการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (สุภางค์ จันทวานิช, 2565) โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ และตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามเวลานัด ใช้เวลาสัมภาษณ์ต่อคนไม่เกิน 30 นาที โดยใช้วิธีการจดบันทึก ใช้เครื่องบันทึกเสียงในการสนทนา เพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) (สุภางค์ จันทวานิช, 2565) เป็นการสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการบูรณาการหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 25 รูปหรือคน การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูปหรือคน ผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์ตรงหรือสามารถให้ข้อมูลการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการจัดสวัสดิการเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรปราการ มีชุดรูปแบบ ที่ครอบคลุม เพื่อใช้ในการเขียนสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล อธิบาย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล สอดคล้องกับกรอบแนวคิด กำหนดทฤษฎี หรือตอบคำถามวิจัยอย่างเหมาะสม นำเสนอข้อมูล เป็นองค์ความรู้ที่สังเคราะห์จากงานวิจัย

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การบริหารการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการเน้นการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้กระบวนการฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายและนำผลการประเมินและข้อมูลที่ได้รับระหว่างการวิเคราะห์กระบวนการฝึกอบรมเยาวชน ณ ขณะนั้น มาตรวจสอบและปรับปรุงเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในระยะยาว (PDCA: Plan-Do-Check-Action) ได้แก่ 1. การวางแผน (Plan) พัฒนากลยุทธ์การฝึกอบรมเยาวชนสำหรับศาลเยาวชนและศาลครอบครัว โดยระบุเป้าหมายและแผนการดำเนินการที่ชัดเจนตามความต้องการและความสำคัญของกลุ่มเป้าหมาย และกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมที่มีมาตรฐานโดยเน้นเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และวิธีการ ประเมินผล 2. การปฏิบัติตามแผน (Do) จัดระบบการฝึกอบรมเยาวชนตามแผนการออกแบบ โดยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยแรงจูงใจและความสนใจ และใช้สื่อการฝึกอบรมที่เหมาะสมรวมถึงการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ 3. การตรวจสอบ (Check) ใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสม เช่น การสำรวจความพึงพอใจในการประเมินผลการฝึกอบรมเยาวชน การทดสอบความรู้และทักษะเพื่อวัดผลการเรียนรู้ และตรวจสอบประสิทธิภาพของขั้นตอนการวางแผนและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความสำเร็จและปัญหาในกระบวนการฝึกอบรม และ 4. การดำเนินการ (Action) พัฒนาการฝึกอบรมเยาวชนจากผลการตรวจสอบและการวิเคราะห์ ครั้งต่อไปยังคงปรับปรุงแผนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการ และดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงกระบวนการเมื่อพบปัญหาหรือข้อบกพร่อง

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ปัจจัยที่สำคัญสำหรับการบริหารจัดการการศึกษาเยาวชนและครอบครัวแบบบูรณาการในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการเป็นดังนี้ 1. ความพึงพอใจ (ฉันทะ) ความพึงพอใจสร้างความรู้สึกของความพึงพอใจและความรักในกระบวนการพัฒนาเยาวชน กระตุ้นผู้บริหารให้มีความเท่าเทียมกันในการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมที่ตอบสนองความต้องการของเยาวชน 2. ความมุ่งมั่น (วิริยะ) ความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการหมายถึงความมุ่งมั่นและเต็มใจในการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายของกระบวนการฝึกอบรมเยาวชน 3. ความสำคัญในเรื่อง

(จิตตะ) การให้ความสำคัญกับพัฒนาและเจริญเติบโตของวัยรุ่นในทุกระดับ โดยเน้นการฝึกอบรมคุณภาพสูงที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของเยาวชนและครอบครัว และ 4. วิจัยสาเหตุของการคงอยู่ได้รับการวิเคราะห์และติดตามในระหว่างกระบวนการจัดการเพื่อพิจารณาว่าสมเหตุสมผลหรือไม่และสามารถปรับปรุงได้หรือไม่ การประเมินและวัดความสำเร็จช่วยให้ฝ่ายบริหารปรับปรุงและปรับแผนปฏิบัติการในอนาคตได้อย่างละเอียด

3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การบูรณาการโมเดลนี้ทำให้ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการสามารถจัดอบรมเยาวชนให้มีบุคลิกภาพและการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมได้ เพื่อให้พวกเขาสามารถเติบโตและพัฒนาในสังคมได้ดีที่สุด รูปแบบบูรณาการหลักการฝึกอบรมเยาวชนในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ แบ่งได้เป็น ขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ 1. การค้นหาและวิเคราะห์ความต้องการ การวิเคราะห์และประเมินความต้องการการฝึกอบรมเยาวชนโดยพิจารณาจากปัญหาและความต้องการของเยาวชนในภูมิภาค เช่น ปัญหาสังคมที่เยาวชนเผชิญและความจำเป็นในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเติบโตและการพัฒนาในสังคม 2. สร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเยาวชน ออกแบบช่วงการฝึกอบรมที่เน้นการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลและทางสังคมของเยาวชน พิจารณาความต้องการและเป้าหมายการฝึกอบรมและกำหนด เนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรายวิชา โดยคำนึงถึงวิธีการสอนและกิจกรรมที่เหมาะสมที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ 3. การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเยาวชน ให้วางแผนและดำเนินโครงการฝึกอบรมเยาวชนตามแผนโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น กำหนดเป้าหมายและผู้เข้าร่วมโครงการ รวมถึงระยะเวลาการฝึกอบรม สถานที่ฝึกอบรม เป็นต้น 4. การบริหารจัดการโครงการฝึกอบรมเยาวชน การจัดทำแผนดำเนินโครงการรวมถึงการจัดทำงบประมาณและรายงานการดำเนินโครงการ จัดการทรัพยากรที่เหมาะสม เช่น ใครจะสอนหรืออำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม เครื่องมือและสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม และ 5. การประเมินและติดตามการฝึกอบรมเยาวชน: สร้างระบบการประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าของโครงการการมีส่วนร่วมของเยาวชน และใช้ข้อมูลนี้เพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขการออกแบบในอนาคต ติดตามผลการฝึกอบรมหลังการสำรวจวัยรุ่นหรือเข้าร่วมโครงการ วัดผลกระทบและปรับแผนการพัฒนาของคุณเพิ่มเติม

อภิปรายผลการวิจัย

1. Plan – Do – Check - Act (PDCA) เป็นกระบวนการจัดการเพื่อวางแผนและปรับปรุงกระบวนการ ดังนั้น นอกจากการอบรมเยาวชนในศาลเยาวชนและครอบครัว

จังหวัดสมุทรปราการแล้ว เราจะกล่าวถึงผลลัพธ์ของกระบวนการ PDCA แต่ละขั้นตอน ดังนี้ 1. Plan (วางแผน) การวางแผนยุทธศาสตร์การฝึกอบรมเยาวชน การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเยาวชนให้ชัดเจนและเกี่ยวข้องกับความต้องการ การวางแผนการเรียนการสอน ออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อให้มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อเป้าหมาย 2. Do (การปฏิบัติ) การจัดระบบการปฏิบัติตามขั้นตอนการฝึกอบรมเยาวชน การสร้างและจัดการกิจกรรม จัดทำและดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมเยาวชนตามแผนที่กำหนด การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของเยาวชน 3. Check (ตรวจสอบ) การป้องกันและการตรวจสอบการฝึกอบรมเยาวชน การตรวจสอบผลการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อตรวจสอบว่าวัตถุประสงค์ได้ถูกสำเร็จและการฝึกอบรมเป็นไปตามที่วางแผน การสร้างระบบการประเมิน สร้างระบบการประเมินและการวัดค่าประสิทธิภาพของการฝึกอบรมเยาวชน และ 4. Action (การดำเนินการ) การพัฒนาประสิทธิภาพและการดำเนินการการฝึกอบรมเยาวชน การปรับปรุงและพัฒนา ینگผลการตรวจสอบและประเมินผลเพื่อปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมเยาวชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมและสนับสนุนเยาวชนให้เรียนรู้และพัฒนาทักษะตลอดชีวิตเพื่อสร้างความสำเร็จในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา ฉัตรช่อฟ้า และบุญทัน ดอกไธสง (2562) เรื่อง การศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่ากระบวนการพัฒนาองค์กรกระบวนการองค์กรแห่งการเรียนรู้มีปัจจัยแห่งความสำเร็จแต่ก็สะท้อนถึงอุปสรรคในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากเศรษฐกิจยังคงเติบโตและซับซ้อน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนแนวคิดการจัดการสมัยใหม่ รวมถึงการจัดการการเปลี่ยนแปลง องค์กรและสถาบันทุกแห่งต้องปรับความคิดเพื่อความอยู่รอดและสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคง ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนความรู้ทุกชั้นให้กลายเป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ทั้งองค์กร และกลายเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

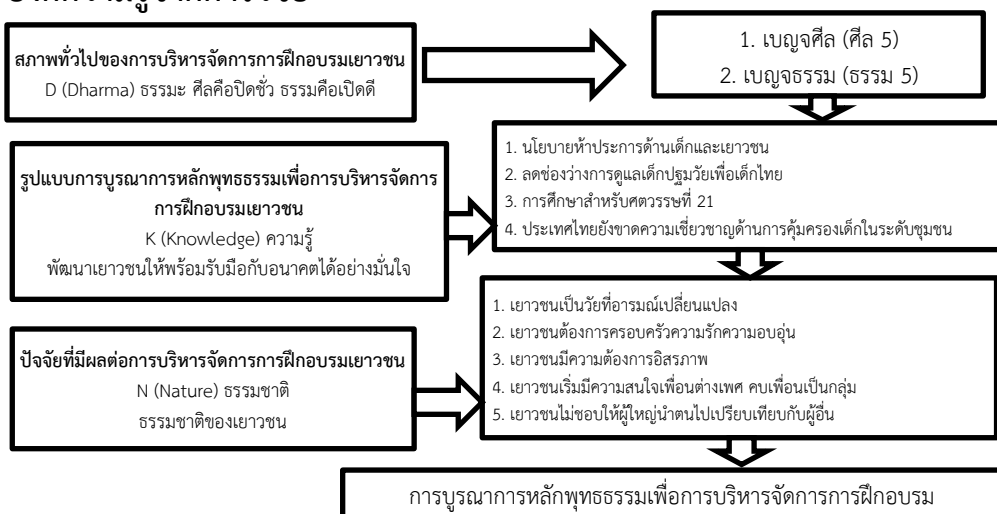
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสำหรับการบูรณาการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ ด้วยการนำเสนอแนวคิด ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และ วิมังสา ที่เน้นความสำคัญของความเอาใจใส่ ความพากเพียร ความเอาใจใส่ ฝึกฝน และความหมั่นสวดส้อง การบริหารจัดการสำหรับการบูรณาการการฝึกอบรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการจะสามารถเติบโตและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนและสังคมในอนาคต สามารถอธิบายได้ ดังนี้ 1. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น การสร้างบรรยากาศเชิงบวก การสร้าง

บรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรักและการเข้าใจช่วยให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมรู้สึกอบอุ่นและมีสมาธิในกระบวนการ การสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างศาลเยาวชน ครอบครัว และผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเยาวชนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือ 2. วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น การวางแผนและการจัดการเวลา การวางแผนการฝึกอบรมเยาวชนอย่างพอเหมาะและการจัดการเวลาให้เป็นระบบช่วยให้กระบวนการเป็นไปได้ตามที่กำหนด การรับผิดชอบและการทำงานหนัก การรับผิดชอบในการบริหารจัดการและการฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดและการทำงานหนักเพื่อให้มีผลสำเร็จ 3. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น การสร้างสิ่งที่มีค่าและมีประสิทธิภาพ การให้ความสำคัญกับความเป็นไปได้และการพัฒนาทักษะที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเยาวชน การสร้างความรับรู้และเข้าใจ การเอาใจใส่ในสิ่งที่ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเยาวชนเรียนรู้และประสบความสำเร็จเพื่อสร้างความยินดีและความสุข 4. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น การวิเคราะห์และการประเมิน การใช้ความหมั่นสอดส่องในการวิเคราะห์และประเมินผลของการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ การใช้ข้อมูลในการปรับปรุง การสร้างความเข้าใจและการใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลเพื่อปรับปรุงแผนการบริหารจัดการและการฝึกอบรมเยาวชนในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของไพรัช พานิชสกุลชัย บุญทัน ดอกไธสง (2562) เรื่อง การทำงานเป็นทีมตามแนวพุทธศาสตร์ พบว่า การทำงานเป็นทีมจะได้งานสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ทั้งหัวหน้าทีมและสมาชิกในทีม ทุกคนในทีมต้องตระหนักและเห็นว่าทุกคนในทีมเป็นส่วนสำคัญของทีม และมีเป้าหมายเดียวกันที่จะทำให้ทีมประสบความสำเร็จ และทุกคนในทีมทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งต้องอาศัยหลักธรรม 5 ประการของพระพุทธศาสนา สติปัฏฐาน 4 สัมปยุตธรรม 7 อิทธิบาท 4 ขรรยาวสธรรม 4 และสังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางในการทำงาน การทำงานเป็นทีม ความสำเร็จ ทุกฝ่ายในทีมทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข สบายใจ เข้าใจกัน มีน้ำใจ ให้อภัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำงานในทีมออกมาดี บรรลุเป้าหมาย และทุกคนในทีมมีความสุขกับการทำงานในทีม

3. รูปแบบของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการในการบูรณาการพระพุทธศาสนาในการอบรมเยาวชนสามารถอภิปรายได้ดังนี้ 1. เข้าใจความต้องการของการฝึกอบรมเยาวชน การวิเคราะห์ความต้องการ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการควรทำการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรมของเยาวชน จัดทำแนวทางและวัตถุประสงค์สำหรับโปรแกรมการฝึกอบรม 2. สร้างการฝึกอบรมวัยรุ่น การออกแบบหลักสูตร ศาลครอบครัวและเยาวชนควรวางแผนและออกแบบโครงการฝึกอบรมเยาวชนที่เน้นการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์ การแก้ปัญหา และ 3. จัดทำโครงการฝึกอบรมเยาวชน แผนโครงการ ศาลครอบครัวและเยาวชนควรจัดทำโครงการอบรม

เยาวชนที่เหมาะสมตรงตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4. จัดโครงการอบรมเยาวชนในการจัดทำแผนปฏิบัติการครอบครัว ศาลเยาวชนฯ ควรจัดทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางและจัดการโครงการฝึกอบรมเยาวชนที่วางแผนไว้ 5. ประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมเยาวชน การวัดและประเมินผล ครอบครัวและศาลเยาวชนควรทำการประเมินและประเมินผลการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อยืนยันว่าเป้าหมายได้รับและกำลังบรรลุ ดังนั้นการที่ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการอบรมเยาวชนจึงควรทำงานร่วมกันในทุกขั้นตอนของกระบวนการ ฝึกอบรมเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับการพัฒนาทักษะและความเข้าใจด้านศีลธรรมของเยาวชนทั่วทั้งจังหวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงษ์ จิตระดับ (2552) เรื่อง การบูรณาการพลังเด็กและเยาวชนกับพลังชุมชนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านเด็กและเยาวชน พบว่าโดยรวมแล้ว 12 ภูมิภาคส่วนใหญ่มีข้อได้เปรียบด้านความแข็งแกร่ง พลังงานเครือข่ายภายในและภายนอก แต่มีข้อจำกัดอย่างหนึ่ง พลังงานเครือข่ายภายนอก รูปแบบคำถามวิจัยสำหรับเด็กและวัยรุ่นชุมชนที่มองหาต้นทุนท้องถิ่น 12 ด้าน แบ่งเป็น 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1. การตั้งคำถามวิจัยตามประเด็นปัญหาท้องถิ่น 2. การตั้งคำถาม 3. การตั้งคำถามวิจัยมาจาก ต้นทุนท้องถิ่นของการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษา จะช่วยพัฒนาศักยภาพและความสามารถ รวมคุณลักษณะสร้างเด็กไทย 10 ประการ เน้นการมีส่วนร่วมของพลังเด็ก เยาวชน พลังชุมชน ท้องถิ่น และพัฒนาเป็นพื้นที่สาธิตในอนาคต

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

D (Dharma) ธรรมะ = ศิลคือปิดชั่ว ธรรมคือเปิดดี ประกอบไปด้วย

1. เบญจศิลป์ (ศิลป์ 5) สำหรับการจัดอบรมเยาวชน พบว่าเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีการปฏิบัติศิลป์เบญจาซึ่งพบน้อยมาก โดยเฉพาะศิลป์ข้อที่ 2, 4, และ 5 มีปัจจัยที่ทำให้ไม่ปฏิบัติตามเบญจศิลป์เหล่านี้เกิดจากตัวของเด็กเอง

2. เบญจธรรม (ธรรม 5) การศึกษาของเยาวชนควรเปลี่ยนจากการศึกษาของครอบครัวและโรงเรียนเพื่อให้เด็กมีความเข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ควรปลูกฝังภูมิคุ้มกันต่อสิ่งเร้าต่างๆ ทางสังคมให้แก่เด็ก และเด็กควรได้รับการสอนเรื่องความดีและความไม่ดี เพื่อให้พวกเขาสามารถแยกแยะและตัดสินใจเองในสิ่งที่ดีและไม่ดี

K (Knowledge) ความรู้ = พัฒนาเยาวชนให้พร้อมรับมือกับอนาคตได้อย่างมั่นใจ ประกอบไปด้วย

1. นโยบายการอบรมเยาวชนมี 5 ด้าน 1. ปลูกฝังค่านิยมสุภาพในเยาวชน 2. สอนวิธีการป้องกันตนเองจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและสังคม 3. ส่งเสริมอาชีพของเยาวชน 4. พัฒนาเยาวชน และ 5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในนโยบายส่งเสริมการพัฒนาสังคม

2. องค์กรฝึกอบรมเยาวชนควรรับรองและฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กปฐมวัยเพื่อให้มีการดูแลเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและตามมาตรฐานสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

3. การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นกุศลสำคัญที่สามารถช่วยเยาวชนเติบโตในสังคมที่ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 โดยการพัฒนาทักษะที่จำเป็น

4. ประเทศไทยขาดความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองเด็กในระดับชุมชน การฝึกอบรมเยาวชนเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับนักสังคมสงเคราะห์ที่เป็นทางการในรัฐบาลท้องถิ่นหรือมอบหมายบทบาทและความรับผิดชอบในการคุ้มครองเด็กให้กับเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ในชุมชน

N (Nature) ธรรมชาติ = ธรรมชาติของเยาวชน ประกอบไปด้วย

1. วัยแรกรุ่นเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ การอบรมธรรมะสำหรับเยาวชน ได้แก่ 1. ความต้องการความรัก เป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กและวัยรุ่นที่จะรู้สึกรักและอบอุ่นเมื่อถูกจดจำ พวกเขาต้องการที่จะได้รับความรักและการปฏิบัติที่ดีจากผู้อื่น เด็กและวัยรุ่นที่สดใสและมั่นคงที่ได้รับความรักอันอบอุ่นจากพ่อแม่และพี่น้องไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและวัยรุ่นที่มีอาการเสียด้อยที่ขาดความรักและความอบอุ่น 2. ต้องการความมั่นคง เด็กและวัยรุ่นต้องการความสม่ำเสมอ เด็กและวัยรุ่นไม่สามารถปรับตัวอย่างรวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้พวกเขารู้สึกไม่มั่นคง 3. ความจำเป็นในการมีสถานะทางสังคม เด็กและเยาวชนทุกคนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 4. พวกเขาต้องการอิสรภาพ เด็กและเยาวชนต้องการรับผิดชอบงานของตน เด็กและวัยรุ่นมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

เพราะต้องทำงานอิสระตามความสามารถของตน ตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของเด็กและวัยรุ่นตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยรุ่นและเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ - ความโกรธ ความกลัว ความรัก และความริษยา - จนกว่าพวกเขาจะเข้าสู่วุฒิภาวะทางอารมณ์

2. วัยรุ่นต้องการครอบครัว ความรัก ความอบอุ่น และธรรมชาติของวัยรุ่น การเลี้ยงดูวัยรุ่นด้วยบรรยากาศแห่งความรัก ความเอาใจใส่ และการใช้เวลาด้วยกันคือสิ่งที่ครอบครัวไทยรุ่นใหม่ตั้งตารอมากที่สุด เวลาอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวเพิ่มขึ้นจาก 2 ชั่วโมงเป็นเกือบ 3 ชั่วโมง

3. คนหนุ่มสาวต้องการอิสรภาพ การบูรณาการธรรมชาติเข้ากับการฝึกอบรมเยาวชน สิทธิเยาวชนและเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองมักถูกจำกัด เพราะบางคนยังมองว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ใหญ่หากปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมประชาธิปไตย

4. วัยรุ่นมักสนใจเพศตรงข้ามและเพื่อนต่างเพศ การผสมผสานระหว่างธรรมชาติและเยาวชนทำให้เกิดการเล็งดูบุตรอย่างเหมาะสมในบรรยากาศแห่งความรัก ความอบอุ่น วินัย และการควบคุมตนเอง ฝึกฝนทักษะชีวิต แก้ปัญหาอย่างถูกวิธี อย่าใช้ทักษะผิด ๆ สอนลูกของคุณให้รู้จักเพื่อน ทักษะทางสังคมที่ดีสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กได้

5. วัยรุ่นไม่ชอบให้ผู้ใหญ่เปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่น การนำหลักพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการฝึกอบรมเยาวชนสร้างความสัมพันธ์อันดี รับฟังปัญหาของลูกคุณเสมออย่ารีบวิพากษ์วิจารณ์ วางตัวเป็นกลาง เข้าใจปัญหา เข้าถึงต้นเหตุ สำรวจสาเหตุและแนวทางแก้ไขและจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่ครอบครัวในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กำหนดนโยบายเพื่อบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการอบรมเยาวชนเป็นงานที่ซับซ้อนและท้าทาย แต่มีศักยภาพที่จะสร้างผลกระทบที่ยั่งยืนและสร้างคุณค่าให้กับเยาวชนและสังคมโดยรวม การดำเนินการตามนโยบายนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการสร้างระบบการจัดการฝึกอบรมเยาวชนที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. สร้างนโยบายที่สนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานและรวมการศึกษาพระคัมภีร์ไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดหลักสูตรพุทธเบื้องต้นเพื่อจุดประกายหัวใจชาวพุทธให้กับนักศึกษาและปลูกฝังจิตใจและอุปนิสัยของเยาวชน

3. จัดทำนโยบายส่งเสริมการฝึกอบรมพุทธจิตวิทยา การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องสำหรับเยาวชนด้านการศึกษาแบบเข้มข้นและกิจกรรมอบรมเชิงจิตวิทยาทางพุทธศาสนา

รวมถึงการปฏิบัติทางพุทธศาสนาทั่วไป เช่น การทำสมาธิ การทำความดี การหยั่งรู้ ปัญญา และความสัมพันธ์ทางสังคม,

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การวัดและประเมินผล เพื่อติดตามความก้าวหน้าและประสิทธิผลของการฝึกอบรมเยาวชนตามวิถีพุทธด้วยการวัดและประเมินผล นำข้อมูลเหล่านี้ไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอบรมเยาวชนในอนาคต

2. แนวร่วมสนับสนุนการจัดตั้งภาคีกับองค์กรภาคเอกชน องค์กรทางศาสนา และสถาบันที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมเยาวชนชาวพุทธอย่างรอบด้าน ให้โอกาสในการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล และทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของเยาวชนในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น

3. แผนการจัดการเรียนรู้ร่วบยอดตามหลักสูตรการสอนพระพุทธศาสนาได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและครอบคลุมเพื่ออบรมเยาวชน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและการจัดตั้งโครงสร้างการจัดการที่ตระหนักถึงความจำเป็นและความเหมาะสมในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาผสมผสานในการอบรมเยาวชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ออกแบบวิธีวิจัย ออกแบบวิธีวิจัยที่เหมาะสมและสอดคล้องกับคำถามวิจัย ซึ่งอาจรวมถึงการเลือกเทคนิคการวิจัยที่เหมาะสม เช่น การสำรวจ การสัมภาษณ์ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่

2. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ปรัชญาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยของพระพุทธศาสนาที่บูรณาการเข้ากับการอบรมเยาวชน การทบทวนวรรณกรรมเป็นรากฐานที่มั่นคงและความเข้าใจที่ดีก่อนที่จะเริ่มการวิจัย

3. การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์หรือความหมายที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการอบรมเยาวชน ใช้เครื่องมือทางสถิติและเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *กระทรวงศึกษาธิการ 109 ปี*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล. (2553). *พลเมืองศึกษา (Civic Education): พัฒนาการเมืองไทย โดยสร้างประชาธิปไตยที่ “คน”*. สืบค้น 11 เมษายน 2565, จาก <http://social.obec.go.th/node/64>

- ไพรัช พานิชสกุลชัย และบุญทัน ดอกไธสง. (2562). การทำงานเป็นทีมตามแนวพุทธธรรม. *วารสารมนุษยศาสตร์ มจร*, 5(1), 103 -114.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2552). การบูรณาการพลังเด็กและเยาวชนกับพลังชุมชนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านเด็กและเยาวชน: การวิจัยพหุกรณีศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 47(1), 357-377.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). *รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดสมุทรปราการ ประจำปี 2563*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2565). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญา ฉัตรช่อฟ้า และบุญทัน ดอกไธสง. (2562). องค์การแห่งการเรียนรู้. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทัศน์ มจร*, 5(1), 157-160.

**หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี***
BUDDHA-DHAMMA FOR HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT OF THE
RATCHABURI EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

วินัส ธรรมสารโรธ, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, สุรพล สุษะพรหม
Venus Thamsarorat, Kiattisak Suklueang, Surapon Suyaprom
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: Venusthamsarorat@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2. เพื่อนำเสนอหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 181 คนและเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.80$, S.D.= 0.61) เรียงลำดับได้ดังนี้ 1. การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับองค์กรและระดับเครือข่าย 2. มีจิตวิญญาณความเป็นครู แสวงหาความรู้ มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล มีจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อประโยชน์ต่อลูกศิษย์ 3. ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ 4. ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยสามารถใช้โปรแกรมเพื่อสร้างสื่อดิจิทัลได้อย่างดี สร้างสรรค์ และมีจริยธรรม และ 5. ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่โดยมีทักษะในการทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา การสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน 2. หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี มีความสัมพันธ์ดังนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 5 ด้าน โดยนำหลักพุทธ

*Received September 11, 2023; Revised September 14, 2023; Accepted September 15, 2023

ธรรมได้แก่ ไตรสิกขา เข้ามาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย 1. ศील พฤติกรรม โดยประพฤติ ปฏิบัติในทางที่ดีทั้งทางกาย วาจา และใจ 2. สมာธิ จิตใจมุ่งมั่น โดยปฏิบัติงานโดยเอาใจใส่ไม่ตรวจสอบผลงานอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทน 3. ปัญญา องค์ความรู้โดยมีสติและแก้ไขโดยใช้หลักเหตุผล ปฏิบัติขัดเกลากิเลสลดความโลภ โกรธ หลง

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

Abstract

The objectives of this research article were as follows: 1. To study the human resource development of the Ratchaburi Educational Service Area Office. 2. To present Buddha-dhamma principles for developing human resources of the Ratchaburi Educational Service Area Office, conducted by mixed research methods. The quantitative research collected data by distributing questionnaires to 181 samples, and the qualitative research was conducted by interviewing 18 key informants. Data analysis using frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.), stepwise multiple regression analysis with a statistical package.

The research results found that 1. Human resource development of the Ratchaburi Educational Service Area Office Overall was at a high level ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.61) arranged as follows: 1. Professional self-development Exchange knowledge together at the organisational and network levels. 2. To have the spirit of being a teacher, seeking knowledge, committed to working to achieve results, and having the spirit of being a teacher for the benefit of students. 3. Potentials for organising teaching and learning and having knowledge and the ability to organise learning activities that focus on learners as being important in a cooperative way. 4. Knowledge and ability to use digital technology; They could use the program to create digital media reasonably, creatively, and ethically; and 5. skills in performing their duties, working as a team, troubleshooting, and communicating with supervisors and co-workers 2. Buddha-dhamma principles for human resource development of the Ratchaburi Educational Service Area Office were as follows: Developing human resources in all 5 areas by applying the principles of Buddhism, namely the Threefold Training Principles, to develop human resources,

consisting of 1. Sila, precepts: behaviour by behaving and acting in a good way, both physically, verbally, and mentally. 2. Samadhi, concentration: a determined mind that performs work passionately, continuously checks the results, and performs duties with patience. 3. Panna, wisdom: knowledge by being mindful and correcting using reason, practising purifying defilements to reduce greed, anger, and delusion.

Keywords: Buddha-dhamma Principles; Human Resource Development; Educational Service Area Office

บทนำ

องค์การทางการศึกษามีความแตกต่างจากองค์การทั่วไปในเป้าหมายขององค์การ องค์การทางการศึกษามีภารกิจสำคัญอย่างยิ่งคือ การพัฒนาคนซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเช่นเดียวกับงานวิจัยของ เสกสรรค์ สนวา และคณะ (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนประชาธิปไตย ควรประกอบสร้างด้วย 1. กระบวนการพัฒนา 2. การสนับสนุนจากหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 3. ทักษะและความรู้ 4. คุณธรรมและจริยธรรม 5. เวลาและสถานที่ และ 6. วัฒนธรรมประเพณีและทุนชุมชน และยังสอดคล้องกับองค์การในการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 31 ว่า กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง เป้าหมายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้จึงอยู่ที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญขององค์การทางการศึกษา (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2553) นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้มีความสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีความรู้ มีทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จึงได้จัดทำโครงการกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้วยรูปแบบ และวิธีการที่หลากหลาย ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีศักยภาพในการขับเคลื่อน ยกระดับคุณภาพการศึกษา รวมถึงส่งเสริม สนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษา และ ศึกษานิเทศก์ให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะทุก ๆ ด้าน เพื่อให้การบริหารงานและปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (แผนพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา, 2566)

จังหวัดราชบุรีสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ซึ่งพบว่าการพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดราชบุรี พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายด้านทั้ง 1. บุคลากร ที่ได้รับมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่งาน กศจ. เป็นกลุ่มอำนวยการ ซึ่งวาระการประชุมส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ทำให้ บุคลากรผู้จัดทำรายงานการประชุมไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ ในการบริหารงานบุคคล ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถ อาจส่งผลเสียหายได้ในอนาคต 2. การกำหนดการประชุมในบางครั้ง ไม่สามารถกำหนดได้ เองตามความประสงค์ ขึ้นอยู่กับเรื่องที่ได้รับแจ้งในแต่ละคราว ซึ่งบางครั้งการประชุมต้อง จัดแบบกระชั้นชิด การเตรียมความพร้อม การจัดเตรียมเอกสารประกอบการประชุม ไม่ทัน ต่อความต้องการ เนื่องจากบุคลากรมีไม่เพียงพอ 3. งบประมาณในการประชุมที่ได้รับ จัดสรรมีไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย ตามที่ได้รับจัดสรรมีเพียงค่าเบี้ยประชุม ค่าเดินทางไป ราชการ และค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ซึ่งทำให้ไม่สามารถเบิกจ่ายเป็นค่าจัดทำรูปเล่ม เอกสารในการประชุม ค่าวัสดุอุปกรณ์ประกอบการประชุม และค่าอาหาร ส่งผลให้ต้องขอ ใช้งบประมาณสำนักงานที่มีอยู่เพียงน้อยนิดในการดำเนินงานในสำนักงาน (กลุ่มบริหารงาน บุคคล สำนักงานศึกษาธิการภาค 3, 2562)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับ หลักพุทธ ธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี โดย การศึกษาค้นคว้าได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์กับศาสตร์ทางตะวันตก เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เข้ามาพัฒนาด้านจิตใจ ผลจากการศึกษาค้นคว้านี้จะทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสามารถ นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่โดยอาศัยการบูรณาการ ระหว่างศาสตร์ตะวันตกและหลักธรรมในพระพุทธศาสนา และช่วยให้นักวิจัย นักวิชาการ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ อันเป็น พื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัย และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางที่นำเสนอต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อนำเสนอหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวโดยไม่มีการทดลอง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 332 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, 2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 181 ตัวอย่าง

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 4 คน ครูในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 4 คน บุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 3 คน ตัวแทนผู้ประกอบการ จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคนรวม 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3. หลักไตรสิกขา และ 4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ส่วนในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 181 ตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาคือ มีจิตวิญญาณความเป็นครู ($\bar{X} = 4.12$) อันดับสามคือ ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.08$) ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 4.05$) และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 3.99$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี มีดังนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณความเป็นครู โดยนำหลักไตรสิกขาเข้ามาบูรณาการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย

1. ศีล พุทธกรรม โดยประพฤติ ปฏิบัติในทางที่ดีทั้งทางกาย วาจา มีระเบียบ วินัย ความผิตชอบและตรงต่อเวลา

2. สมาธิ จิตใจมุ่งมั่น โดยปฏิบัติงานโดยเอาใจฝักใฝ่ตรวจสอบผลงานอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและอดทนต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำวัตร สวดมนต์เพื่อให้จิตใจสงบสุข

3. ปัญญา ความรอบรู้ โดยยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีสติและแก้ไขโดยใช้หลักเหตุผล ปฏิบัติซัดเลาภิเลสลดความโลภ โกรธ หลง ทำงานแบบรู้จริง ลงมือปฏิบัติ และสัมผัสผลลัพธ์ที่ดี

อภิปรายผลการวิจัย

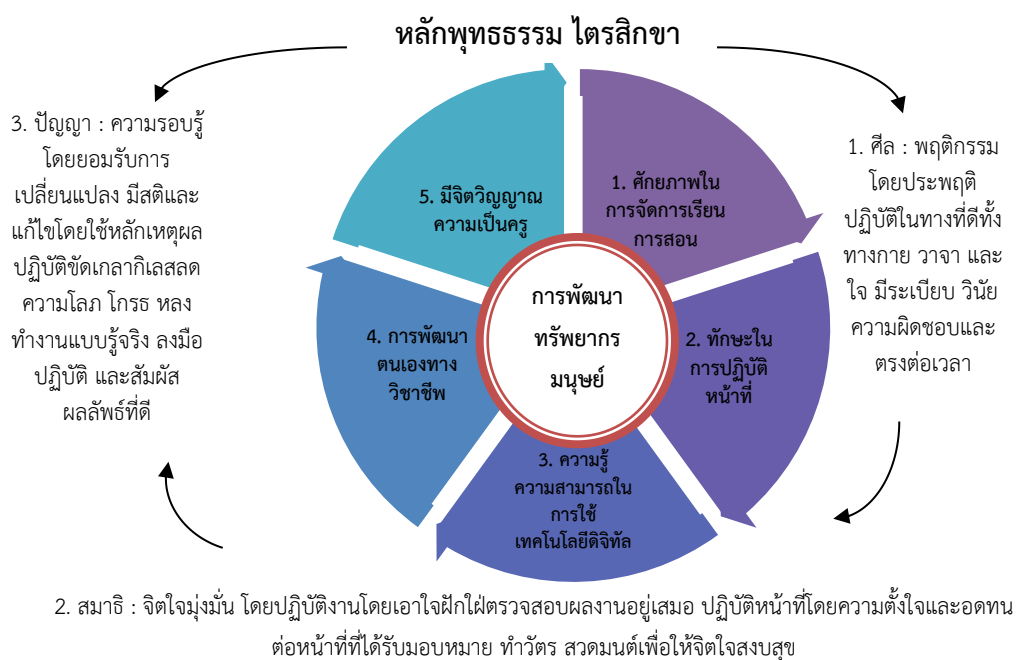
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ รองลงมาคือ มีจิตวิญญาณความเป็นครู อันดับสามคือ ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายรุ่ง บุปผาพันธ์ (2558) เรื่อง การพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า การพัฒนาที่ตัวบุคคลเพื่อให้บุคคลนั้น ๆ มีศักยภาพในการสนองต่อความต้องการขององค์การและสังคมโดยมีกิจกรรมต้องปฏิบัติได้แก่การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ ตลอดจนทัศนคติ และการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคเหนือตอนล่างเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถทักษะ ตลอดจนทัศนคติในการปฏิบัติงานโดยได้มีการจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาข้าราชการพนักงนลูกจ้างประจำและพนักงนจ้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะยุทธ เกตุอยู่ (2559) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธตามแนวทางของ พระสังฆพัฒนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า สภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ด้านการศึกษา ได้แก่ การสอนศีลธรรมในโรงเรียน การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชน ด้านการฝึกอบรม ได้แก่ โครงการค่ายพุทธบุตร โครงการธรรมะสู่โรงเรียน ด้านการพัฒนา ได้แก่ การนำบุคคลนั้นมาเป็นตัวอย่างในการพัฒนาบุคคลอื่น การให้รางวัลเกิดจากผลของศึกษาและฝึกอบรม ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชน เกิดความไม่ประมาทในกิจวัตรประจำวันความขัดแย้งลดลง และเกิดความรักความสามัคคีมากยิ่งขึ้น

หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี มีดังนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณความเป็นครู โดยนำหลักไตรสิกขาเข้ามามีบูรณาการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 1. ศีล พุทธิกรรม โดยประพฤติ ปฏิบัติในทางที่ดีทั้งทางกาย วาจา และใจ มีระเบียบ วินัย ความผิชอบและตรงต่อเวลา 2. สมาธิ จิตใจมุ่งมั่น โดยปฏิบัติงานโดยเอาใจฝักใฝ่ตรวจสอบผลงานอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและอดทนต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำวัตร สวดมนต์เพื่อให้จิตใจสงบสุข 3. ปัญญา ความรอบรู้ โดยยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีสติและแก้ไขโดยใช้หลัก

เหตุผล ปฏิบัติขัดเกลากิเลสลดความโลภ โกรธ หลง ทำงานแบบจริงจัง ลงมือปฏิบัติ และ สัมผัสผลลัพธ์ที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดสิทธิชัย วิสุทธิโร (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรี พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมคือหลักไตรสิกขา 3 เพื่อให้ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ถูกต้องตามหลักการและหลักธรรม ดังนี้ 1. สีสสิกขา ประกอบด้วย จัดกิจกรรมด้านศาสนา โดยนิมนต์พระมาสอนธรรมะและสันทนาธรรมจากนักบวช จัดปฏิบัติธรรมรักษาศีลที่วัด ทุกวันพระ สวดมนต์ ทำบุญตักบาตรและการปฏิบัติธรรมร่วมกัน ในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ร่วมกัน 2. จิตตสิกขา ประกอบด้วย มีการมีการเปิดห้องสวดมนต์หรือห้องทำสมาธิระหว่างรอแพทย์ตรวจ ส่งเสริมฝึกการเย็บปักถักร้อย การทำขนมไทยและมีโครงการฝึกปฏิบัติธรรมให้แก่ผู้สูงอายุทุกวันพระ 3. ปัญญาสิกขา ประกอบด้วย มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกาย จิตใจ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ได้ดังนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย 1. ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยไม่เน้นการบรรยายแต่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกัน การมอบหมายงานและการนิเทศงาน และจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธี Active Learning 2. ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีทักษะในการทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา การสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การเจรจาต่อรองและความฉลาดทางอารมณ์ การบริหารความสมดุลในชีวิตสร้างความมั่นใจในตัวเอง 3. ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยสามารถใช้โปรแกรมเพื่อสร้างสื่อดิจิทัลได้อย่างดีและมีความทันสมัยสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็วและตรงตามที่ต้องการ สามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว นำโปรแกรมต่างๆ และสื่อออนไลน์มาใช้ในการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์และมีจริยธรรม 4. การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับองค์กรและระดับเครือข่าย พัฒนาศมรรถนะและพัฒนาตนเอง แสดงบทบาทในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรและสร้างนวัตกรรม พัฒนาทัศนคติทางบวกทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ปฏิบัติตนตามหลักการครองตน ครองคน ครองงาน 5. มีจิตวิญญาณความเป็นครู โดยแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล ครีธาในผลสำเร็จที่เกิดจากการปฏิบัติงาน พร้อมจะพัฒนาตนเองเพื่อสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเสมอภาค มีความเสียสละในงานครู แสดงพฤติกรรมให้เป็นที่ประจักษ์น่าชื่นชม ถ่ายทอดความรู้ด้วยความทุ่มเท เพื่อประโยชน์ต่อลูกศิษย์

โดยนำหลักไตรสิกขาเข้ามามีบูรณาการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 1. ศีล พฤติกรรม โดยประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีทั้งทางกาย วาจา และใจ มีระเบียบ วินัย ความผิชอบและตรงต่อเวลา 2. สมาธิ จิตใจมุ่งมั่น โดยปฏิบัติงานโดยเอาใจใส่ตรวจสอบผลงานอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและอดทนต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำวัตร สวดมนต์เพื่อให้จิตใจสงบสุข 3. ปัญญา องค์ความรู้ โดยยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีสติและแก้ไขโดยใช้หลักเหตุผล ปฏิบัติขัดเกลาจิตใจลดความโลภ โกรธ หลง ทำงานแบบจริงจัง ลงมือปฏิบัติ และสัมผัสผลลัพธ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรีควรมีนโยบายเกี่ยวกับการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แทปเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรีควรส่งเสริมด้านทักษะการคิด วิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน การสื่อสารความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรีควรส่งเสริมความรับผิดชอบในหน้าที่ ความรักในวิชาชีพ มีความรัก มีความเมตตา กรุณาต่อมนุษย์ มีความเสียสละอดทน มีคุณธรรมและจริยธรรม
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรีควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการศึกษาคือเป็นระบบอย่างต่อเนื่องและมีความเพียงพอจนกระทั่งสัมฤทธิ์ผลการศึกษา เป็นการศึกษาที่พัฒนาและนำกลับมาใช้งานได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและการพัฒนาทางเทคโนโลยีว่าส่งผลกระทบต่อการศึกษาไทยอย่างไรบ้าง
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับปัญหาหรือความต้องการของบุคลากรและนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานศึกษาธิการภาค 3. (2562). รายงานผลการดำเนินงานโครงการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ ของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานศึกษาธิการภาค 3.
- ชนะยุทธ เกตอยู่. (2559). รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธตามแนวทางของพระสังฆพัฒนาในจังหวัดเพชรบูรณ์ (ดุชนินพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- แผนพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา. (2566). ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการส่งเสริม พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2019/06/รายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล.pdf>.
- พระครูปลัดสิทธิชัย วิสุโท. (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรี (ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสกสรรค์ สนวา และคณะ. (2564). สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ความเป็นชุมชนประชาธิปไตย. วารสารการเมืองการปกครอง, 11(3), 45-65.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สายรุ้ง บุปผาพันธ์. (2558). การพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ดุชนิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. (2566). บุคลากร. สืบค้น 7 มกราคม 2566, จาก <http://rb2.go.th /index.php#>.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ
ด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้*
BUDDHA-DHAMMA INTEGRATION FOR PROMOTING THE EFFECTIVENESS
OF EDUCATIONAL BUDGET MANAGEMENT AT SCHOOLS UNDER
BANGKOK SOUTHERN KRUNGTHON GROUP

วันเพ็ญ วัฒนกุล, บุญตัน ดอกไธสง, พิเชฐ ทังโต

Wanphen Wattanakool, Boonton Dockthaisong, Phichet Thangto

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: chirdchai2011@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ และเพื่อศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนา ด้านการปรับเปลี่ยน และด้านความพึงพอใจ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณพบว่า กระบวนการบริหารจัดการ และหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ โดยมีประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย การผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน และการพัฒนา โดยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการทั้งฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา และนำหลักการบริหารจัดการ PDCA มาบริหารเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ทั้งการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงงาน เพื่อให้เกิดการบริหารแบบครบวงจร

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักพุทธธรรม; ประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ

*Received September 18, 2023; Revised September 20, 2023; Accepted September 22, 2023

Abstract

The objectives of this research paper were to study the effectiveness of budget management and to study factors affecting the effectiveness of budget management. The study of integrating Buddha-dhamma principles for promoting the effectiveness of educational budget management at schools under Bangkok Southern Krungthon District Group was conducted using mixed research methods. The sample groups consisted of 200 people. The tools included questionnaires and structured-in-depth interview scripts using descriptive and inferential data analysis.

The results showed that 1. The effectiveness of budget management overall was at a high level, arranged in order as follows: production, efficiency, development, and modification. And satisfaction. 2. Factors affecting the effectiveness of budget management was found that the management process by PDCA and the 4 principles of Iddhipada affected the effectiveness of budget management with statistically significant value at the 0.01 and 0.05 levels. 3. Integrating Buddha-dhamma principles for promoting the effectiveness of educational budget management at schools under Bangkok Southern Krungthon District Group with effective budget management consisting of production, efficiency, satisfaction, adjustment, and development by integrating the 4 principles of Iddhipāda, including Chantha, Viriya, Chitta, and vimamsa and contemplation. And applying PDCA management principles to promote the effectiveness of budget management. Planned and executed work according to plan, inspection, and work improvement to achieve integrated management.

Keywords: Integration; Buddha-Dhamma; Effectiveness of Educational Budget Management

บทนำ

การศึกษาให้การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ เพราะการศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้กำหนดนโยบายต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานครคือ สำนักการศึกษา ตามแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้อง

มาตรการและนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแผนการพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2565) แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องตามภารกิจ ด้านที่มหานครปลอดภัย มิติที่ 1.1 ปลอดภัยพิช มิติที่ 1.5 ปลอดภัยคนเมือง อาหารปลอดภัย ด้านที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน มิติที่ 3.2 การศึกษาสำหรับทุกคน และด้านที่ 7 การบริหารจัดการเมืองมหานคร มิติที่ 7.3 เทคโนโลยีสารสนเทศกรุงเทพมหานครได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน มิติที่ 3.2 การศึกษาสำหรับทุกคน (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา ส่วนนโยบายและแผนการศึกษา, 2563)

การบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ได้รับการสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบเงินอุดหนุนรัฐบาล แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งบเงินอุดหนุน เงินอุดหนุนทั่วไปรายการเงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับภาคเรียนที่ 1 - 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5 รายการ รวมทั้งสิ้น 3,655,619,400 บาท โดยรายละเอียด คือ 1. รายการค่าจัดการเรียนการสอน เป็นเงิน 1,939,092,400 บาท 2. รายการค่าอุปกรณ์การเรียน เป็นเงิน 329,150,000 บาท 3. รายการค่าเครื่องแบบนักเรียน เป็นเงิน 328,197,400 บาท 4. รายการค่าหนังสือเรียน เป็นเงิน 581,271,900 บาท และ 5. รายการค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นเงิน 477,907,700 บาท (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2565)

การบริหารงบประมาณระหว่างปีของหน่วยงานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประสบปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณที่ล่าช้าซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยหลักที่สำคัญ คือ 1. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับการเบิกจ่ายงบประมาณ 2. ปัญหาการเปลี่ยนแปลง โยกย้ายของบุคลากรส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานและการรับผิดชอบงาน 3. ปัญหาผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการติดตามการเบิกจ่าย 4. ปัญหาด้านการปฏิบัติราชการไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ โดยการผนวกหลักทางพระพุทธศาสนา คือ หลักอิทธิบาท 4 (อภ.วิ. (ไทย) 35/431/342.) อันเป็นหลักธรรมอย่างหนึ่งที่ใช้ในการบริหาร ซึ่งมีความหมายว่า คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย 4 ประการ ประกอบด้วย 1. ฉันทะ (ความพอใจ) คือ ความต้องการและมีใจใฝ่รักที่จะ

บริหารงบประมาณด้านการศึกษาให้ประสบผลที่ดียิ่งขึ้น 2. วิริยะ (ความเพียร) คือ การเพียรพยายามในการบริหารงบประมาณด้านการศึกษ ด้วยความอดทน เข้มแข็ง ไม่ท้อถอย 3. จิตตะ (ความคิด) คือ การเอาจิตที่คิดฝักใฝ่ในการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโดยไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปกับสิ่งชั่วร้ายหรือกิเลสจากภายนอก และ 4. วิมังสา (ความไตร่ตรอง) คือ การใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญพร้อมทั้งตรวจตรา ตรวจสอบหาข้ออรรถ ข้อโทษ คิดหาวิธีแก้ไขปรับปรุงและมีการวางแผนที่ดีในการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา หากการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้เกิดความรัก ความพอใจ ความขยัน อดทน ความตั้งมั่น มีใจจดจ่อและความไตร่ตรอง ก็จะเอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา และทำให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิผลสูงขึ้นและเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้
3. เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวโดยไม่มีการทดลอง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ข้าราชการสังกัดสำนักงานเขตจำนวน 7 สำนักงานเขต ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง กรรมการสถานศึกษา/เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน 70 โรงเรียน รวมจำนวน 400 คน (กองอัตรากำลัง, 2565)

2.2. กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 200 ตัวอย่าง

2.3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 5 คน กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน รวม 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. กระบวนการบริหาร 3. หลักอิทธิบาท 4 และ 4. ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ข้าราชการสังกัดสำนักงานเขต จำนวน 7 สำนักงานเขต ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง กรรมการสถานศึกษา/เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน 70 โรงเรียน จำนวน 200 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการผลิต ($\bar{X} = 3.60$) ด้านประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.60$) ด้านการพัฒนา ($\bar{X} = 3.60$)

เท่ากัน รองลงมา คือ ด้านการปรับเปลี่ยน ($\bar{X} = 3.58$) และด้านความพึงพอใจ ($\bar{X} = 3.56$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ พบผลการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กระบวนการบริหารจัดการ (PDCA) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กระบวนการบริหารจัดการ (PDCA) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้

ตัวแปรกระบวนการบริหารจัดการ (PDCA)	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.977	.175		5.599**	.000
การปฏิบัติตามแผน (D)	.260	.059	.317	4.399**	.000
การปรับปรุงแก้ไข (A)	.236	.061	.265	3.851**	.000
การตรวจสอบ (C)	.243	.082	.259	2.955**	.004
การวางแผน (P)	.137	.075	.200	2.964**	.003

Multiple R = .740^c $R^2 = .547$ Adjusted $R^2 = .540$ Std. Error = .412

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการ (PDCA) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ การปฏิบัติตามแผน การปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบ การวางแผน โดยผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .540 ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ได้ร้อยละ 54.0 ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .977 + .260D + .236A + .243C + .137P$$

$$Z_Y = .317Z_D + .265 Z_A + .229Z_C + .200Z_P$$

สมมติฐานที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้

ตัวแปรหลักอิทธิบาท 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.208	.202		5.981**	.000
วิริยะ (ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนไม่ย่อ ท้อ) (Iddhi2)	.387	.056	.439	6.875**	.000
ฉันทะ (มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อ หน้าที่) (Iddhi1)	.255	.064	.260	3.966**	.000
วิมังสา (หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผน ตรวจสอบ และประเมินผล) (Iddhi4)	.124	.042	.145	2.457*	.015
จิตตะ (ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจ่อ) (Iddhi3)	.109	.060	.134	2.057*	.019

Multiple R = .719^c R² = .518 Adjusted R² = .510 Std. Error = .400

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหาร
งบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ทั้ง 4 ด้าน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ วิริยะ
(ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนไม่ย่อท้อ) ฉันทะ (มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อหน้าที่)
วิมังสา (หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผน ตรวจสอบ และประเมินผล) และจิตตะ
(ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจ่อ) ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว
(Adjusted R²) เท่ากับ .510 ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ
ด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ได้ร้อยละ 51.0 ซึ่ง
สามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.208 + .387Iddhi2 + .255Iddhi1 + .124Iddhi4 + .109Iddhi3$$

$$Z_Y = .300Z_{Iddhi2} + .216Z_{Iddhi1} + .204Z_{Iddhi4} + .121Z_{Iddhi3}$$

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการ
บริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้
ดังนี้ ประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการผลิต โดยนำ
ระบบการบริหารงบประมาณแบบระยะเวลาตามแผนบริหารงบประมาณมาประยุกต์ใช้

ควบคุมงบประมาณให้เหมาะสม 2. ด้านประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์จุดบกพร่องในกระบวนการงบประมาณและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3. ด้านความพึงพอใจ โดยบุคลากรพึงพอใจในผลการปฏิบัติงาน มีความสุข บริหารงบประมาณถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 4. ด้านการปรับเปลี่ยน โดยปรับแผนกลยุทธ์ ตรวจสอบการใช้งบประมาณในทุกขั้นตอน 5. ด้านการพัฒนา โดยพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เหมาะสมกับงานอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการด้านการจัดการความรู้และร่วมมือกันพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งความโปร่งใส โดยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ประกอบด้วย 1. ฉันทะ มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อหน้าที่ 2. วิริยะ ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนไม่ย่อท้อ 3. จิตตะ ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจำ 4. วิมังสา หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผนดำเนินการ ตรวจสอบ และประเมินผล และนำหลักการบริหารจัดการตามกระบวนการ PDCA มาบริหารเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ทั้งด้านการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงงาน เพื่อให้เกิดการบริหารแบบครบวงจร

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ 1. ด้านการผลิต โดยนำระบบการบริหารงบประมาณแบบระยะเวลาตามแผนบริหารงบประมาณมาประยุกต์ใช้ ควบคุมงบประมาณให้เหมาะสม 2. ด้านประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์จุดบกพร่องในกระบวนการงบประมาณและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ติดตาม ตรวจสอบด้วยความยุติธรรม 3. ด้านการพัฒนา โดยพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เหมาะสมกับงานอย่างต่อเนื่อง 4. ด้านการปรับเปลี่ยน โดยปรับแผนกลยุทธ์ ตรวจสอบการใช้งบประมาณในทุกขั้นตอน สร้างจิตสำนึกในการช่วยกันในการบริหารจัดการงบประมาณ และ 5. ด้านความพึงพอใจ โดยบุคลากรมีความสุข บริหารงบประมาณถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของชนะพงษ์ กล้ากลสิกิจ (2562) เรื่อง ประสิทธิผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ประสิทธิผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชรด้านการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคือ ด้านส่งเสริมและพัฒนาให้มีขีดความสามารถ ด้านการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองพบว่า ด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจ

ในระดับฐานราก ด้านเกิดศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้านพบว่า และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร การบริหารงานส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ 1. ด้านกระบวนการบริหารจัดการ (PDCA) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ การปฏิบัติตามแผน การปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบ การวางแผน ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .540 ซึ่งแสดงว่า กระบวนการบริหารจัดการ (PDCA) สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ได้ร้อยละ 54.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของนิอร ศรีสุนทร (2559) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประกอบด้วย กระบวนการ 6 ด้าน 53 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานมี 10 องค์ประกอบ 2. ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานมี 11 องค์ประกอบ 3. ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน มี 8 องค์ประกอบ 4. ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงานมี 8 องค์ประกอบ 5. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานมี 8 องค์ประกอบ และ 6. ด้านการให้รางวัล มี 8 องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2. ด้านหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ วิริยะ (ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนไม่ย่อท้อ) ฉันทะ (มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อหน้าที่) วิมังสา (หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผน ตรวจสอบ และประเมินผล) และจิตตะ (ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจ่อ) ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .510 ซึ่งแสดงว่า หลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ได้ร้อยละ 51.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญชัย กุลวัฒนาพร (2564) เรื่อง รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการพบว่า การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 เรียงตามลำดับค่าอิทธิพลประกอบด้วย วิมังสา: ทำงานด้วยปัญญา ฉันทะ: รักงาน วิริยะ: สู้งาน

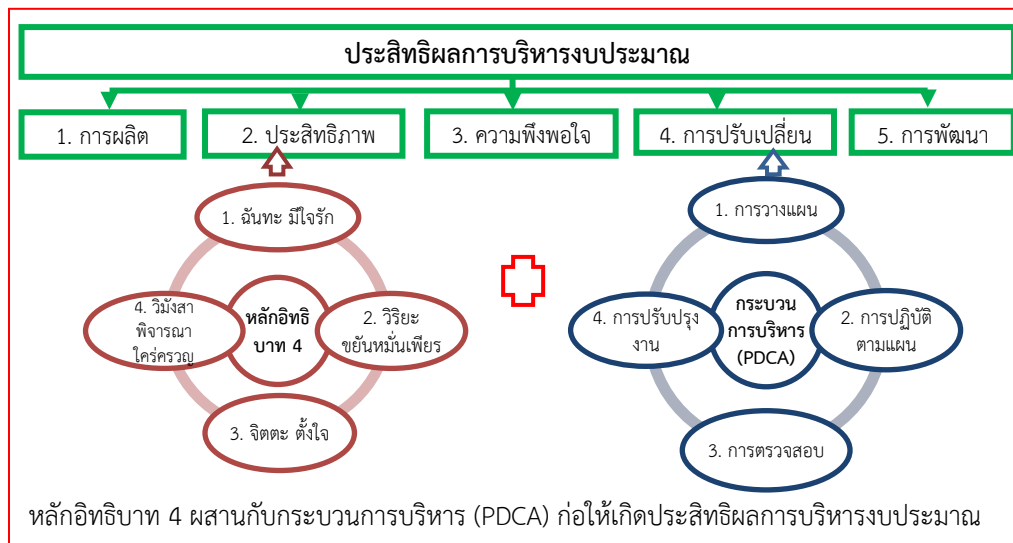
จิตตะ: ใส่ใจงานมีผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2. รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ มีองค์ประกอบของการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม ประกอบด้วยฉันทะ: มีใจรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยและการแปรรูปเป็นพลังงาน วิริยะ: พากเพียรเพียรระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่เสี่ยง จิตตะ: ติดตามตรวจสอบ บารุณะและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลัก และ วิมังสา: ปรับปรุงแก้ไขระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและการเผาระวัง และต้องมีการพัฒนาการบริหารเป็นส่วนประกอบคือ การพัฒนาโครงสร้างองค์กร การพัฒนากระบวนการ การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาพฤติกรรมการทำงาน และการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายเผียรระวังมลพิษสิ่งแวดล้อมด้วย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ดังนี้ ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการผลิต โดยนำระบบการบริหารงบประมาณแบบระยะเวลาตามแผนบริหารงบประมาณมาประยุกต์ใช้ ควบคุมงบประมาณให้เหมาะสม 2. ด้านประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์จุดบกพร่องในกระบวนการงบประมาณและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3. ด้านความพึงพอใจ โดยบุคลากรพึงพอใจในผลการปฏิบัติงานมีความสุข บริหารงบประมาณถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 4) ด้านการปรับเปลี่ยน โดยปรับแผนกลยุทธ์ ตรวจสอบการใช้งบประมาณในทุกขั้นตอน 5) ด้านการพัฒนา โดยพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เหมาะสมกับงานอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการด้านการจัดการความรู้และร่วมมือกันพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งความโปร่งใส โดยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ประกอบด้วย 1. ฉันทะ มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อหน้าที่ 2. วิริยะ ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนไม่ย่อท้อ 3. จิตตะ ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจ่อ 4. วิมังสา หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผนดำเนินการ ตรวจสอบ และประเมินผล และนำหลักการบริหารจัดการตามกระบวนการ PDCA มาบริหารเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ทั้งด้านการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงงาน เพื่อให้เกิดการบริหารแบบครบวงจร สอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธัญพร พิพิธวรโกศล (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรแฝงภายในพบว่ามีความเท่ากับ 0.75 แสดงว่าตัวแปรโมเดลคือ การ

จัดการภายในองค์กร และปัจจัยค้ำจุน สามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหลักอริยาบท 4 ได้ร้อยละ 75 และยังพบอีกว่าสมการโครงสร้างตัวแปรแฝงภายในมีค่าเท่ากับ 0.65 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลประกอบด้วย การจัดการภายในองค์กร ปัจจัยค้ำจุน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหลักอริยาบท 4 สามารถร่วมกันพยากรณ์การเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการ ได้ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหลักอริยาบท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ (รักงาน) วิริยะ (สู้งาน) จิตตะ (ใส่ใจงาน) และวิมังสา (ทำงานด้วยปัญญา) ส่งผลต่อการเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการผลิต โดยนำระบบการบริหารงบประมาณแบบระยะเวลาตามแผนบริหารงบประมาณมาประยุกต์ใช้ควบคุมงบประมาณให้เหมาะสม นำความรู้ ความสามารถด้านงบประมาณมาใช้ให้มีความ

คุณค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด แบ่งงานกันทำ ตรวจสอบขั้นตอน กระบวนการงบประมาณอย่างถี่ถ้วน 2. ด้านประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์จุดบกพร่องในกระบวนการงบประมาณและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ติดตาม ตรวจสอบด้วยความยุติธรรม หมั่นบำรุงรักษาสิ่งต่าง ๆ ให้สมบูรณ์อยู่เสมอเพื่อช่วยลดต้นทุน รวมทั้งการใช้บุคลากร เวลา ในการบริหารงบประมาณอย่างเหมาะสมได้มาตรฐาน 3. ด้านความพึงพอใจ โดยบุคลากรพึงพอใจในผลการปฏิบัติงานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความสุข บริหารงบประมาณตรงตามความต้องการและความคาดหวังของบุคลากร ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีมาตรฐานในการบริหารงบประมาณ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ 4. ด้านการปรับเปลี่ยน โดยปรับเปลี่ยน หมุนเวียนหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาผลงานใหม่ๆ หรือการบริการรูปแบบใหม่ ปรับแผนกลยุทธ์ ตรวจสอบการใช้งบประมาณในทุกขั้นตอน สร้างจิตสำนึกในการช่วยกันในการบริหารจัดการงบประมาณ 5. ด้านการพัฒนา โดยพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เหมาะสมกับงานอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการด้านการจัดการความรู้และร่วมมือกันพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งความโปร่งใส นำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในองค์กร เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการบริหารงบประมาณ

โดยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ประกอบด้วย 1. ฉันทะ (มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อหน้าที่) 2. วิริยะ (ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทน ไม่ย่อท้อ) 3. จิตตะ (ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจ่อ) 4. วิมังสา (หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผน ตรวจสอบ และประเมินผล) และนำหลักการบริหารจัดการตามกระบวนการ PDCA มาบริหารเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ทั้งด้านการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงงาน เพื่อให้เกิดการบริหารแบบครบวงจร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีนโยบายติดตามและประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างจริงจัง เพื่อให้บุคลากรและนักเรียนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง
2. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเชิงรุก โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการและประสานความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานอื่นในการจัดการงบประมาณตลอดวงจรงบประมาณ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรการประชุมกันอย่างต่อเนื่องเป็นการชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการบริหารงบประมาณ
2. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีการดำเนินการจัดทำแผน เสนออนุมัติแผนอย่างเป็นระบบ และระบุระยะเวลาในการบริหารงบประมาณ ตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดอย่างชัดเจน
3. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรดำเนินการบริหารงบประมาณด้วยองค์ความรู้และสร้างความรู้ความเข้าใจตามแนวทางการบริหารงบประมาณแก่บุคลากรอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์ ภาระงบประมาณ และแนวโน้มงบประมาณของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการจัดเตรียมข้อมูลประกอบการตัดสินใจ กำหนดนโยบายงบประมาณและวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามทิศทางของการพัฒนาโรงเรียน
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมเข้าไปสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล และสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามแนวทางจริยธรรมข้าราชการ

เอกสารอ้างอิง

- กองอัตรากำลัง. (2565). *การจัดโครงสร้างการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร การแบ่งส่วนราชการ การกำหนดกรอบ อัตรากำลังและหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานและส่วนราชการ กรุงเทพมหานครและมาตรฐานกำหนด ตำแหน่งกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: กองอัตรากำลัง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ.*
- ชนะพงษ์ กล้าสกิจ. (2562). *ประสิทธิผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร (ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- เจริญชัย กุลวัฒนาพร และคณะ. (2564). *รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 10(2), 99-113.*
- นირ ศรีสุนทร. (2559). *การพัฒนาแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.*

- พัทธัญพร พิพิธวโรคิน. (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี* (ดุขนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2565). *กองคลัง*. สืบค้น 8 ตุลาคม 2566, จาก <https://webportal.bangkok.go.th/bangkokeducation/page/sub/23539/กองคลัง>.
- สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา ส่วนนโยบายและแผนการศึกษา. (2563). *รายงานประจำปีการศึกษา 2564*. เอกสารประกอบของส่วนนโยบายและแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา *

BUDDHA-DHAMMA APPLICATION FOR INTEGRATED COMMUNITY TOURISM PROMOTION OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANISATIONS IN SONGKHLA PROVINCE

ภัคชดา พูนสุวรรณ

Pakchuda Poonswan

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: pakchuda.psw@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา และ 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้ใช้แบบสอบถามค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.927 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 31,459 คน จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา 1. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 2. หลักสัปปายะ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาทั้ง 3 ด้านคือ 1. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีประสิทธิภาพ 2. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3. การ

*Received September 24, 2023; Revised October 2, 2023; Accepted October 3, 2023

เชื่อมโยงผลประโยชน์การท่องเที่ยวให้กับชุมชนต่าง ๆ โดยประยุกต์กับหลักสัปปายะ 4 และมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาให้ประสบความสำเร็จ
คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; สัปปายะ; การท่องเที่ยวชุมชน; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstracts

Objectives of this research article were: 1. To study integrated community tourism of local administrative organisations in Songkhla Province; 2. To examine factors affecting integrated community tourism of Local Administrative Organizations in Songkhla Province and 3. To propose a Buddha-dharma application for promoting integrated community tourism of Local Administrative Organizations in Songkhla Province, conducted using mixed research methods. In the quantitative research, data were collected from 395 samples using questionnaires with a total reliability value of 0.927. Data were analysed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The qualitative research collected data from 18 key informants and 9 participants in focus group discussion and analysed by content descriptive interpretation.

Findings were as follows: 1. Integrated community tourism of Local Administrative Organizations in Songkhla Province was found at a high level overall. 2. Factors affecting integrated community tourism of Local Administrative Organizations in Songkhla Province consisted of 1. Tourist attractions management affected the integrated community tourism of Local Administrative Organizations in Songkhla Province in 2 aspects, with the statistically significant level at the 0.01 level, accepting the set hypotheses. 2. Sappaya 4 principle affected the integrated community tourism of Local Administrative Organizations in Songkhla Province in 3 aspects, with the statistically significant level at 0.01 level and 0.05 accepting the set hypotheses. 3. Buddha-dharma application for promoting Integrated community tourism of Local Administrative Organizations in Songkhla Province in 3 aspects, consisting of 1. efficient community tourism management, 2. creative tourism, and 3. community benefitting through

tourism by applying the Sappaya 4 principle consisted of suitable abode, suitable food, suitable speech, and suitable person, with the tourist attractions management were the basis for Buddha-dharma application for promoting Integrated community tourism of Local Administrative Organizations in Songkhla Province.

Keywords: Buddha-dhamma Principles; Sappaya; Community Tourism; Local Administrative Organizations

บทนำ

การท่องเที่ยวโดยชุมชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในสังคมชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดการขยายอาณาเขตของกิจกรรมทางเศรษฐกิจเข้าสู่ชีวิตของชุมชนท้องถิ่นมากขึ้นจากการกระจายรายได้ในชุมชนที่เกิดขึ้นจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนถือเป็นฐานของกลไกการจัดการ โดยมีองค์ประกอบคือ 1. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีประสิทธิภาพ 2. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3. การเชื่อมโยงผลประโยชน์การท่องเที่ยวให้กับชุมชนต่าง ๆ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2560) ทั้งนี้ ในการเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นองค์กรภาครัฐที่ใกล้ชิดชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รู้จักและเข้าใจพื้นที่เป็นอย่างดีจึงสามารถกำหนดทิศทางและแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ได้เป็นอย่างดี (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2566) ซึ่งงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในภารกิจที่สำคัญขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 4 ประการสำคัญคือ การกำหนดวิธีการบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล การส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ และการจัดหาและใช้จ่ายงบประมาณ (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2551)

จังหวัดสงขลามีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบด้วย 1. แหล่งท่องเที่ยวในเขตย่านเมืองเก่าสงขลาและพื้นที่โดยรอบ 2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 3. แหล่งท่องเที่ยวย่านเมืองหาดใหญ่ 4. แหล่งท่องเที่ยวเมืองการค้าชายแดนสะเดา 5. แหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งในปี 2563 จังหวัดสงขลามีจำนวนนักท่องเที่ยวรวม 3,093,138 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.12 ของนักท่องเที่ยวรวมภาคใต้ มากที่สุดเป็นลำดับที่ 2 ของภาคใต้รองจากจังหวัดภูเก็ต และเป็นลำดับที่ 11 ของประเทศ อย่างไรก็ตามจังหวัดสงขลายังประสบปัญหาอุปสรรค

ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะชุมชนหรือเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ที่พักในชุมชนยังไม่ได้มาตรฐาน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ที่ไม่เป็นเอกภาพและขาดความต่อเนื่อง ขาดการสร้างความคิดเด่นและเรื่องราวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและของที่ระลึก บุคลากรด้านการท่องเที่ยวระดับมืออาชีพไม่เพียงพอ และบางส่วนยังมีปัญหาทักษะด้านภาษา ทำให้เกิดข้อขัดแย้งในการแข่งขันในตลาด (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยได้นำหลักสัปปายะ 4 ได้แก่ อาวาสสัปปายะ สถานที่เหมาะสม อาหารสัปปายะ อาหารที่เหมาะสม ธรรมสัปปายะ การพูดคุยที่เหมาะสม บุคคลสัปปายะ บุคคลที่เหมาะสม อันเป็นหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับสถานะที่เอื้อเกื้อหนุนทั้งร่างกายและจิตใจ ในความเจริญของบุคคล โดยอาศัยอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี ก็จะก่อให้เกิดความสุขสบาย ความเจริญก้าวหน้า (ม.อ. 3/570/286) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกและเหมาะสมเกื้อกูลกับชุมชน และผลจากการศึกษาจะสามารถนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ตลอดจนนำองค์ความรู้ได้ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ และจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อสนับสนุนและยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนในชุมชนของพื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา จำนวน 31,459 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2565) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน จากการคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967) และทำการกระจายสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล จำนวน 53 ตัวอย่าง องค์การบริหารส่วนตำบลดีหลวง จำนวน 41 ตัวอย่าง องค์การบริหารส่วนตำบลคลองรี จำนวน 42 ตัวอย่าง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม จำนวน 28 ตัวอย่าง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม จำนวน 116 ตัวอย่าง เทศบาลตำบลบางเหรียง จำนวน 115 ตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการเลือกแบบเจาะจง มีจำนวน 18 รูปหรือคน แบ่งเป็น 7 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. กลุ่มตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 คน 2. กลุ่มตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 คน 3. กลุ่มตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชน จำนวน 2 คน 4) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในชุมชนท่องเที่ยว จำนวน 4 คน 5. กลุ่มนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 คน 6. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน 7. กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบ่งเป็น 4 ส่วน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม จึงนำไปทดลองแจกจำนวน 30 ชุด เมื่อมีผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการบันทึกเทปและเขียนลงในแบบสัมภาษณ์และนำไปสังเคราะห์ข้อมูลให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1. สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. สถิติอนุมาน สำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผ่าน

การนำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็น และเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แล้วจึงสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

1. การท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่าการกำหนดวิธีการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และด้านการส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และด้านการจัดหาและใช้จ่ายงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ หลักสัปปายะ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านได้แก่ อาหารสัปปายะ อาหารเหมาะสม บุคคลสัปปายะ บุคคลเหมาะสม และธรรมสัปปายะ การพูดคุยเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 เท่ากัน อาวาสสัปปายะ สถานที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ตามลำดับ การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านได้แก่ การเชื่อมโยงผลประโยชน์การท่องเที่ยวให้กับชุมชนต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 รองลงมาคือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ ด้านการส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ และด้านการกำหนดวิธีการบริหารจัดการ และพบว่า มี 2 ตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา นั่นคือ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการจัดหาและใช้จ่ายงบประมาณ แสดงว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวสามารถร่วมกันทำนุบำรุงการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ได้ร้อยละ 27.60 ส่วนหลักสัปปายะ 4 ส่งผลต่อการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ อาหารสัปปายะ อาหารเหมาะสม บุคคลสัปปายะ บุคคลเหมาะสม และธรรมสัปปายะ การพูดคุยเหมาะสม และพบว่ามี 1 ตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา นั่นคือ อาวาสสัปปายะ สถานที่เหมาะสม แสดงว่า หลักสัปปายะ 4 สามารถร่วมกันทำนุบำรุงการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ได้ร้อยละ 23.10

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการ ประกอบด้วย

3.1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีประสิทธิภาพ โดยชุมชนเข้าใจกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็งและสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ชุมชนมีบทบาทหลักและสำคัญในการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

3.2 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นำอัตลักษณ์เฉพาะที่แสดงถึงรากเหง้าและความจริงแท้ของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ถูกพัฒนาและต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว รวมถึงการออกแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว

3.3 การเชื่อมโยงผลประโยชน์การท่องเที่ยวให้กับชุมชนต่าง ๆ โดยส่งเสริมและกระตุ้นการอนุรักษ์ สืบทอดทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืน ส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวในเชิงเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น การรวมกลุ่มระหว่างชุมชนท่องเที่ยวด้วยกัน และธุรกิจท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน โดยประยุกต์กับหลักสัปปายะ 4 เพื่อนำมาสู่การท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการ คือ อาวาสสัปปายะ: สถานที่โดนใจ สภาพแวดล้อมดี อาหารสัปปายะ: อาหารอร่อยถูกใจ สุขกายสบายใจ ธรรมสัปปายะ: การพูดคุยอย่างใส่ใจ สื่อสารอย่างถูกต้อง บุคคลสัปปายะ: ผู้คนเป็นมิตร เต็มใจให้บริการ เพื่อนำมาสู่การท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการ คือ อาวาสสัปปายะ: สถานที่โดนใจ สภาพแวดล้อมดี อาหารสัปปายะ: อาหารอร่อยถูกใจ สุขกายสบายใจ ธรรมสัปปายะ: การพูดคุยอย่างใส่ใจ สื่อสารอย่างถูกต้อง บุคคลสัปปายะ: ผู้คนเป็นมิตร เต็มใจให้บริการ และมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาให้ประสบความสำเร็จ คือ การกำหนดวิธีการบริหารจัดการ

การบริหารงานบุคคล การส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ และการจัดหาและใช้จ่ายงบประมาณ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ 1. ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีประสิทธิภาพ 2. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3. การเชื่อมโยงผลประโยชน์การท่องเที่ยวให้กับชุมชนต่าง ๆ แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการเชื่อมโยงผลประโยชน์การท่องเที่ยวให้กับชุมชนต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า ชุมชนท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวชุมชนระหว่างกันเกิดการกระจายรายได้ ส่งเสริมอาชีพและธุรกิจของคนในชุมชน ทำให้เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาภรณ์รัตน์ เลิศไพบรود (2559) เรื่องการจัดการสังคมและวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การจัดการวัฒนธรรมโดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ธรรมชาติและสุขภาพ คือการพัฒนาและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในมิติความเจริญงอกงามและยั่งยืน การส่งเสริมกิจกรรมตามปฏิทินการท่องเที่ยวให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้ง 12 เดือนหรือน้อยให้เป็นไปตามฤดูกาล การส่งเสริมการตลาดการประชาสัมพันธ์และการบริการ ให้เห็นความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในนครสวรรค์ทั้งเชิงนิเวศน์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและเชิงเกษตรสร้างสรรค์ การพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยการนำสุขภาพดีคืนสู่ชีวิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูบวรสิริทัต (สมพงษ์ สิริวัฒนโณ) (2560) เรื่อง การท่องเที่ยวชุมชน: การวิเคราะห์กระบวนการสร้างเครือข่ายและผลสัมฤทธิ์ในจังหวัดจันทบุรี พบว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดจันทบุรี เป็นการสะท้อนโดยชุมชน ด้วยคนในชุมชน และขับเคลื่อนการท่องเที่ยวด้วยคนในชุมชน มีกระบวนการสร้างเครือข่ายและผลสัมฤทธิ์ในจังหวัดจันทบุรีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจะขยายผลการสร้างเครือข่ายไปยังส่วนย่อย ๆ ที่สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวตามคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ จะเชื่อมโยงกับภาครัฐ ภาคเอกชน เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะเป็นเจ้าของท้องถิ่น มีส่วนได้ส่วนเสีย และได้รับผลกระทบโดยตรง โดยชุมชนจะต้องพัฒนาตัวเองให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ

2. จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า 1. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา 2 ด้าน

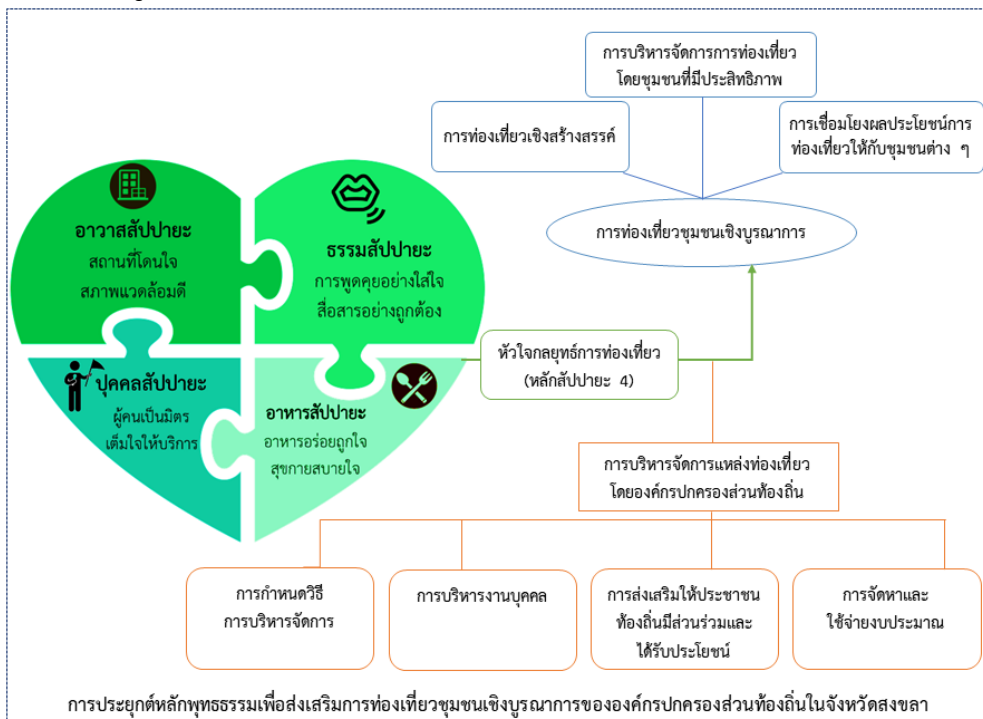
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์ และด้านการกำหนดวิธีการบริหารจัดการ ตามลำดับ แสดงว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวสามารถร่วมกันทำนุบำรุงการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ได้ร้อยละ 27.60 2) หลักสปีปายะ 4 ส่งผลต่อการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา มี 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านอาหารสปีปายะ อาหารเหมาะสม และด้านบุคคลสปีปายะ บุคคลเหมาะสม และ .05 ได้แก่ ด้านธรรมสปีปายะ การพูดคุยเหมาะสม แสดงว่าตัวแปรทั้ง 3 ด้านสามารถร่วมกันทำนุบำรุงการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ได้ร้อยละ 23.10 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดชีวัน นันทวัน ณ ออยุธยา (2551) เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง พบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดดเด่นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางได้ดังนี้ 1. การกำหนดนโยบายการศึกษาของรัฐเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรม 2. การกำหนดนโยบายท่องเที่ยวของรัฐ จำเป็นต้องส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว 3. เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาครัฐองค์กรที่เกี่ยวข้องและคนในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธีรวัฒน์ เสสบุญโณ (สันยคติทัศน์) (2564) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย พบว่า กระบวนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และการปรับปรุงแก้ไขประเมินผล แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชน นอกจากนี้การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในด้านการคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่ของสังคมและวัฒนธรรม ปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้และจัดทำหลักสูตร และด้านการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีจิตสำนึกในการให้บริการที่ดีมีมาตรฐาน ในส่วนของการประยุกต์หลักสปีปายะทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านอวาสาสปีปายะ การบริหารจัดการวัดโดยจัดบริเวณวัดให้มีความสะอาด แสงสว่างเหมาะสมกับการศึกษา ปฏิบัติธรรม 2. ด้านโคจรสปีปายะ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเส้นทางให้มีความเหมาะสมสะดวก 3. ด้านภัสสสปีปายะ จัดบุคลากรเข้ามาประสานกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อช่วยดูแลและสนับสนุนต้อนรับนักท่องเที่ยว 4. ด้านบุคคลสปีปายะ สนับสนุนบุคลากรพัฒนาวัดให้เพียงพอต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว 5. ด้านโภชนสปีปายะ มีการจัดทำกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น 6. ด้านอตุสปีปายะ พัฒนาวัดให้สปีปายะ มีอากาศที่มีความ

เหมาะสมตามฤดูกาล 7. ด้านอิริยาบถสัปปายะ สนับสนุนการจัดกิจกรรมของวัดและสถานที่ปฏิบัติธรรมเชื่อมโยงกับกิจกรรมของชุมชน

3. จากผลการศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ทั้ง 3 ด้านประกอบด้วย 1. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีประสิทธิภาพ โดยชุมชนเข้าใจกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็งและสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ชุมชนมีบทบาทหลักและสำคัญในการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน 2. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นำอัตลักษณ์เฉพาะที่แสดงถึงรากเหง้าและความจริงแท้ของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ถูกพัฒนาและต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว รวมถึงการออกแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว 3. การเชื่อมโยงผลประโยชน์การท่องเที่ยวให้กับชุมชนต่าง ๆ โดยส่งเสริมและกระตุ้นการอนุรักษ์ สืบทอดทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืน ส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวในเชิงเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น การรวมกลุ่มระหว่างชุมชนท่องเที่ยวด้วยกัน และธุรกิจท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน โดยประยุกต์กับหลักสัปปายะ 4 เพื่อนำมาสู่การท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการ คือ อาวาสสัปปายะ: สถานที่โดนใจ สภาพแวดล้อมดี อาหารสัปปายะ: อาหารอร่อยถูกใจ สุขกายสบายใจ ธรรมสัปปายะ: การพูดคุยอย่างใส่ใจ สื่อสารอย่างถูกต้อง บุคคลสัปปายะ: ผู้คนเป็นมิตร เต็มใจให้บริการ และมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 4 ด้านเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาให้ประสบความสำเร็จ คือ การกำหนดวิธีการบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล การส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ และการจัดหาและใช้จ่ายงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร (2562) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต้องพัฒนาใน 6 มิติดังนี้ 1. ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว 2. ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ 3. ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว 4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 5. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว 6. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนประกอบด้วย มีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การแก้ไขและ

ปรับปรุง ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ และด้านการสร้างเครือข่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของธารณี นวสนธิ และคณะ (2563) เรื่อง การบูรณาการรูปแบบการท่องเที่ยวจากฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยววิถีไทยอย่างสร้างสรรค์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การบูรณาการรูปแบบการท่องเที่ยวจากฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยววิถีไทยอย่างสร้างสรรค์ เป็นการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เข้าถึงเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต โดยใช้การสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ Storytelling สร้างการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส แสดงออกผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว สามารถส่งมอบคุณค่าสูงสุดให้กับนักท่องเที่ยว และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเจ้าของภูมิปัญญา นักท่องเที่ยวจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากกิจกรรมท่องเที่ยว ก่อให้เกิดความประทับใจและรู้สึกคุ้มค่า โดยนำเสนอผ่านรูปแบบการตลาดใหม่ๆ ร่วมกับผู้ประกอบการนำเที่ยวรุ่นใหม่เพื่อดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อไป

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์กรความรู้จากการวิจัย “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา” สามารถอธิบายได้ว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ทั้ง 3 ด้านประกอบด้วย 1. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีประสิทธิภาพ โดยชุมชนเข้าใจกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็งและสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ชุมชนมีบทบาทหลักและสำคัญในการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน 2. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นำอัตลักษณ์เฉพาะที่แสดงถึงรากเหง้าและความจริงแท้ของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ถูกพัฒนาและต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว การออกแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว 3. การเชื่อมโยงผลประโยชน์การท่องเที่ยวให้กับชุมชนต่าง ๆ โดยส่งเสริมและกระตุ้นการอนุรักษ์ สืบทอดทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืน ส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวในเชิงเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น การรวมกลุ่มอาชีพระหว่างชุมชนท่องเที่ยวด้วยกัน และธุรกิจท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน

โดยประยุกต์กับหัวใจกลยุทธ์การท่องเที่ยว (หลักสี่ปายะ 4) เพื่อนำมาสู่การท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการ คือ อาวาสสี่ปายะ: สถานที่โดนใจ สภาพแวดล้อมดี อาหารสี่ปายะ: อาหารอร่อยถูกใจ สุขกายสบายใจ ธรรมสี่ปายะ: การพูดคุยอย่างใสใจ สื่อสารอย่างถูกต้อง บุคคลสี่ปายะ: ผู้คนเป็นมิตร เต็มใจให้บริการ และมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 4 ด้าน เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาให้ประสบความสำเร็จ คือ การกำหนดวิธีการบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล การส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ และการจัดหาและใช้จ่ายงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายสรรหาและคัดเลือกบุคคลด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและรับผิดชอบงานประจำองค์กร
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายในการจัดหางบประมาณจากองค์กรภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการ

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายการพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องตามหลักสปปายะ 4 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการสรรหาและคัดเลือกบุคคลด้านการท่องเที่ยวให้เพียงพอ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและรับผิดชอบงานประจำองค์กร

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเขียนโครงการยุทธศาสตร์เพื่อของบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้รองรับการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากงานวิจัยต่างประเทศ เพื่อมาประยุกต์ใช้กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนของประเทศไทย

3. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยนี้ โดยเปลี่ยนพื้นที่การศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา. (2564). *แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2566-2570)*. สืบค้น 15 กันยายน 2566, จาก <http://measures.disaster.go.th/upload/minisite/file>

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2566) *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2551). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

ธารณี นวสันธิ์ และคณะ. (2563). การบูรณาการรูปแบบการท่องเที่ยวจากฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยววิถีไทยอย่างสร้างสรรค์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารเซนตจอร์น*, 23(32), 351-368.

- พระครูบวรสิริทัต (สมพงษ์ สิริวัฒนโณ). (2562). *การท่องเที่ยวชุมชน : การวิเคราะห์กระบวนการสร้างเครือข่ายและผลสัมฤทธิ์ในจังหวัดจันทบุรี* (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธีรวัฒน์ เสสปัญโญ (สันยศติทัศน์). (2564). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร. (2562). *รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุดชีวัน นันทวัน ณ อยุธยา. (2551). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง* (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2565). *ข้อมูลสถิติจำนวนประชากร ปี พ.ศ. 2565*. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2566, จาก https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByYear.php
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน(องค์การมหาชน). (2560). *CBT ทำอย่างไรให้ยั่งยืน?* กรุงเทพฯ: โปรดักเฮ้า แอสเซอเชอริ.
- อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด. (2559). *การจัดการสังคมและวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์* (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1967). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกไปเลือกตั้งของประชาชน

กรุงเทพมหานคร*

POLITICAL PARTICIPATION PROMOTION OF THE OFFICE OF THE ELECTION COMMISSION AFFECTING THE EXERCISE OF THE RIGHT TO VOTE OF THE PEOPLE IN BANGKOK METROPOLIS

พระครูศรีปริยัติยาภิรมณ์ (นพพล เขมนว)

Prakrusipariyatiyapimol (Noppok Khemanavo)

วัดราชบูรณะ พระอารามหลวง จังหวัดชุมพร

Wat Ratchaburana royal monastery, Chumphon Province

Corresponding Author E-mail: Somsak1952@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. สภาพการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน 2. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ 3. รูปแบบการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามหลักสัปปุริสธรรม เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 17 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน พบว่า ประชาชนตระหนักก่อนที่จะตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งว่าการเป็นนักการเมืองจะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง 2. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. รูปแบบการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการ

*Received August 25, 2023; Revised September 5, 2023; Accepted September 6, 2023

เลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามหลักสัปปุริสธรรม การมีเสรีภาพของสื่อทำให้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชน ออกนอกกรอบมากขึ้นโดยเฉพาะการศึกษาที่ผ่านโซเชียลมีเดีย อันเป็นสื่อที่มีความทันสมัยและรวดเร็วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ: การรับรู้ข่าวสาร; สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง; การใช้สิทธิเลือกตั้ง

Abstract

The objectives of this research article were as follows: 1. To study the conditions of people exercising their voting rights to elect members of the House of Representatives. 2. To study factors affecting their perception of political news from the Office of the Election Commission that affected the exercise of their voting rights to elect members of the House of Representatives and 3. To propose a model for promoting awareness of political news from the Office of the Election Commission that affected the exercise of voting rights in the election of members of the House of Representatives, conducted by mixed research methods. In the quantitative research, data were collected from 400 samples from people in the Bangkok Metropolis. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. In the qualitative research, data were collected by in-depth interviews with 17 key informants, and the data were analysed using content descriptive interpretation.

The results of the research were found as follows: 1. Conditions of people exercising their voting rights to elect members of the House of Representatives was found that people were aware before deciding to run for election that being a politician must be someone who sacrifices and hold the common interest as the base 2. Factors that affected the perception of political news from the Office of the Election Commission, which affected the exercise of voting rights to elect members of the House of Representatives, were at a moderate level overall. 3. The format for promoting awareness of political news from the Office of the Election Commission that affected the exercise of voting rights in the election of members of the House of Representatives, according to Sappurisdhamma, was to let people's freedom

of the media that increased people's awareness of political news in broader senses especially receiving news from social media that were modern and prompt that could be applied in daily life

Keywords: Perception of Political News; Exercising the Right to Vote; Population

บทนำ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญตามระบอบประชาธิปไตยและนับว่าเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สำคัญอย่างมากหากประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงย่อมมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงในขณะเดียวกัน หากประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำสังคมนั้นย่อมมีระดับประชาธิปไตยต่ำ (ณรงค์ พึ่งพานิช และคณะ, 2562) เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย กล่าวคือประชาชนมีสิทธิและมีอำนาจอันชอบธรรมในการปกครองตนเอง โดยอาศัยวิธีการการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยวิธีการเหล่านั้น รวมไปถึงสิทธิขั้นพื้นฐานการออกเสียงเลือกตั้งหรือเลือกผู้แทนราษฎรที่มีส่วนในการนำเสนอ หรือกำหนดนโยบาย และการดำเนินนโยบายด้านการบริหารโดยนโยบายต่าง ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้งถือเป็นหน้าที่ของประชาชนไทยทุกคนที่มีอายุครบ 18 ปี บริบูรณ์เพื่อไปทำหน้าที่คัดเลือกตัวแทนของตนเข้าไปออกกฎหมายและเข้าไปบริหารประเทศ การออกเสียงเลือกตั้งตามแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นการเลือกตั้งอย่างเสรี เปิดกว้างในการตัดสินใจไม่มีการบังคับ ชี้นำ หรือข่มขู่ให้เลือก โดยคุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามมาตรา 31 (ชวนะ ทองนุ่น, 2565) บุคคลผู้มีคุณสมบัติ ได้แก่ 1. มีสัญชาติไทยแต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี 2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้ง 3. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง ปัจจุบันอัตราการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทยพบว่าประชาชนร้อยละ 74.5 ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนได้มีส่วนร่วม

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติไว้ใน หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 78 กำหนดให้รัฐส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชน ดังนี้ 1. มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2. มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ และการจัดบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น 3. ส่วนร่วมในการ

ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมืองและการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน มาตรา 133(3) มาตรา 236 และมาตรา 256(1) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้อำนาจแก่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้ 1. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยหรือหมวด 5 หน้าที่รัฐ ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย 2. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 20,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานพอสมควรเพื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง 3. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

การจัดการเลือกตั้งที่ประชาชนมีส่วนร่วม เสริมสร้างความรู้และสร้างจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยเพื่อการเลือกตั้งที่สุจริตเที่ยงธรรม โดยการจัดโครงการ 1. โครงการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทพลเมือง 2. โครงการสร้างจิตสำนึกพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย 3. โครงการสร้างจิตสำนึกในการยับยั้ง ตระหนักรู้เรื่องภัยของการซื้อสิทธิขายเสียง และการทุจริตการเลือกตั้ง และส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยโครงการส่งเสริมการติดตามนโยบาย ของพรรคการเมือง โดยประชาชน จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีสิทธิประโยชน์การคุ้มครองและการเยียวยาประชาชนที่เข้ามาสนับสนุนการเลือกตั้ง เพื่อลดปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ประชาชนจำนวนมากที่ไม่ใช้อำนาจสิทธิของตนเองที่พึงกระทำในทางการเมือง ขาดความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับระบอบประชาธิปไตย คือการขาดการศึกษา ขาดความเข้าใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานการสร้างระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงว่าควรจะทำหน้าที่ของตนอย่างไรในการพัฒนาประเทศชาติ การมีส่วนร่วมจะเกิดประโยชน์อย่างไร การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมืองและมีความจำเป็นสำหรับทุกระบบการเมืองโดยเฉพาะในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีหลักการของประชาธิปไตยที่ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน การปกครองประเทศเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ประเทศใดที่ประชาชนในสังคมมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงย่อมแสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย แต่ในทางตรงกัน

ข้ามประเทศใดประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำย่อมแสดงว่าประเทศนั้นระดับความเป็นประชาธิปไตยของประเทศต่ำ (สุรน ทองเล็ก, 2563)

ทั้งนี้การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งแรกในรอบ 9 ปี นับตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อ พ.ศ. 2556 และล่าช้าออกไปเพราะรัฐประหาร พ.ศ. 2557 โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครก่อนการเลือกตั้ง คือ พลตำรวจเอก อัศวิน ขวัญเมือง ซึ่งมาจากการแต่งตั้งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เนื่องจากมีการออกประกาศฉบับที่ 85 สั่งระงับการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว และต่อมา พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จึงออกคำสั่งตามมาตรา 44 ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 พร้อมกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร โดยในช่วงการเลือกตั้งขณะนั้น พบว่า มีการแข่งขันกันสูงทั้งในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ดังเห็นได้ว่า ผู้สมัครหลายรายต่างมีประสบการณ์การทำงานทางการเมืองในระดับชาติ หรือเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ เข้าลงสมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งยังได้รับอิทธิพลจากการเมืองระดับชาติผ่านพรรคการเมืองที่มีบทบาทสนับสนุนผู้สมัครตัวแทนของพรรคโดยตรงและโดยอ้อม (สุณีชญาน ฉัตรบุรานนทชัย, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการให้ข้อมูลข่าวสารและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้มีประสิทธิภาพออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้ง และเสริมสร้างความรู้และสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยเพื่อการเลือกตั้งที่สุจริตเที่ยงธรรมมากขึ้นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร ตามหลักสัปปริสธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านทั้ง 6 เขต ที่ ประกอบด้วย เขตวังทองหลาง เขตบางคอแหลม เขตบางซื่อ เขตบางกะปิ เขตคลองจั่น และเขตภาษีเจริญ (ประกาศผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้ง กรุงเทพมหานคร 2562) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านทั้ง 6 เขต จำนวน 897,648 คน ด้วยการคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967) จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 17 รูปหรือคน ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 5 คน กลุ่มผู้บริหารพรรคการเมือง จำนวน 5 คน กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 4 คน และกลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 คน ส่วนสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวนทั้งสิ้น 12 รูป/คน ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กลุ่มผู้บริหารพรรคการเมือง กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และกลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) มีสาระสำคัญของการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 บทบาทที่ดีของสื่อมวลชนตามหลักสัปปริสธรรม 7

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด โดยขอให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา ที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที ค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่างก็จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างคู่เฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านคุณลักษณะของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.64) รองลงมา ด้านนโยบายพรรคการเมือง ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.74), รองลงมา และด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.70) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยรวม

(n= 400)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านคุณลักษณะของผู้สมัคร	3.76	0.59	มาก	3
2. ด้านนโยบายพรรคการเมือง	3.81	0.64	มาก	1
3. ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	3.80	0.74	มาก	2
โดยภาพรวม	3.67	0.70	มาก	

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านเสรีภาพของสื่อ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.79), ด้านการกล่อมเกลางทางการเมือง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.75), และด้านอุดมการณ์ แบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.29$, S.D.=0.78)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน กรุงเทพมหานคร

(n= 400)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับประชาชนไทย ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านเสรีภาพของสื่อ	3.46	0.79	ปานกลาง	1
2. ด้านการกล่อมเกล้าทางการเมือง	3.37	0.75	ปานกลาง	2
3. ด้านอุดมการณ์ แบบประชาธิปไตย	3.29	0.87	ปานกลาง	3
โดยภาพรวม	3.37	0.74	ปานกลาง	

3. รูปแบบการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามหลักสัปปุริสธรรม กรุงเทพมหานคร การรู้จักเหตุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D.=0.43) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย การรู้จักชุมชน ($\bar{X} = 3.92$, S.D.=0.64), การรู้จักบุคคล ($\bar{X} = 3.91$, S.D.=0.66), การรู้จักกาล ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.60), การรู้ประมาณ ($\bar{X} = 3.69$, S.D.= 0.72), การรู้จักตน ($\bar{X} = 3.58$, S.D.= 0.70), การรู้จักเหตุ ($\bar{X} = 3.51$, S.D.= 0.71) และการรู้จักผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, S.D.= 0.81)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์หลักธรรมที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน กรุงเทพมหานคร ตามหลักสัปปุริสธรรม โดยรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับประชาชนไทย ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การรู้จักเหตุ	3.51	0.8	มาก	1
2. การรู้จักผล	3.06	0.84	ปานกลาง	2
3. การรู้จักตน	3.04	0.88	ปานกลาง	3
4. การรู้จักประมาณ	3.02	0.91	ปานกลาง	4
5. การรู้จักกาล	3.01	0.84	ปานกลาง	5
6. การรู้จักชุมชน	2.88	0.91	ปานกลาง	8
7. การรู้จักบุคคล	2.91	0.90	ปานกลาง	7
โดยภาพรวม	3.02	0.76	ปานกลาง	

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณลักษณะของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.81$, S.D.=0.64) รองลงมา ด้านนโยบายพรรคการเมือง ($\bar{X} = 3.80$, S.D.=0.74) และด้านที่น้อยที่สุด ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ($\bar{X} = 3.67$, S.D.=0.70) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทน ทองเล็ก (2562) เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสระแก้วในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2562 พบว่า สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนจังหวัดสระแก้ว จากผลที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งลดลงจากครั้งที่แล้ว เนื่องจากประชากรจากหลากหลายพื้นที่มาอาศัย จากปัญหาสังคมที่เป็นจังหวัดชายแดน ปัญหาการไปใช้สิทธิที่ลดลงจากครั้งที่ผ่านมานักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชน เพราะเป็นการผูกขาดทางการเมือง จากกระแสการประท้วงและเรียกร้องทางการเมือง การบริหารบ้านเมืองของนักการเมือง ที่ไม่ได้ส่งผลต่อเศรษฐกิจและความเจริญของจังหวัดทำให้การไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมามีผลลดลงและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิติพันธ์ อินทโชติได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทย ในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทย ในจังหวัดชัยภูมิ มี 6 ด้านด้วยกันดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เพื่อสนับสนุนให้พรรคการเมืองมีการขับเคลื่อนเกิดความเข้มแข็ง 2. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกทำให้การการจัดตั้งพรรคการเมืองสำเร็จ 3. การมีส่วนร่วมในการออกข้อบังคับพรรคและนโยบายของพรรคการเมือง ทำให้นโยบายสอดคล้องกับความต้องการของสาธารณะชน 4. การมีส่วนร่วมสนับสนุนพรรคให้ได้รับการเลือกตั้งให้พรรคเข้าบริหารประเทศ การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งการลงคะแนนเสียงให้กับพรรคของตนเอง 5. การมีส่วนร่วมเสนอตัวเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ เป็นผู้เลือกผู้ที่จะไปดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี 6. การมีส่วนร่วมบริจาคเงินบำรุงพรรคการเมืองส่วนหนึ่งได้มาจากสมาชิกพรรคการเมืองทำให้พรรคเกิดความเข้มแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญาณัฐ อบอุ่น (2564) เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เป็นกิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้นว่า การติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้ง

การสนทนาเรื่องการเมือง การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง การติดต่อกับนักการเมือง การชุมนุมทางการเมือง และการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง การออกไปเลือกตั้งเพราะต้องการเลือกคนดีเลือกพรรคดี เข้าไปปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติ และต้องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของส่วนรวม ตลอดจนอยากให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และเที่ยงธรรม มีความเสมอภาคที่เท่ากันและผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีสิทธิเท่าเทียมกัน

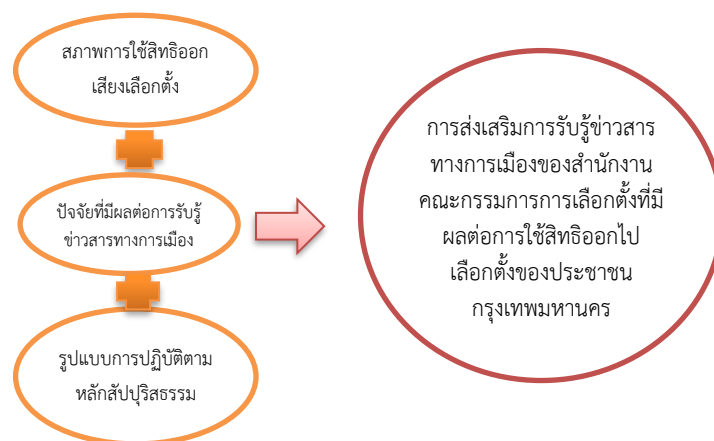
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเสรีภาพของสื่อ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.79) ด้านการกล่อมเกลางานทางการเมือง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.75) และด้านอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเลอภพ ไสรัตน์ และสมาน งามสนิท (2554) เรื่อง บทบาทสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย พบว่า บทบาทของสื่อมวลชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แสดงความชัดเจนใน 3 บทบาท คือ 1. บทบาทการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง 2. บทบาทการเป็นเครื่องมือตรวจสอบทางการเมือง และ 3. บทบาทการเป็นพื้นที่ประสานความเข้าใจทางการเมือง เพียงแต่ว่าความสมบูรณ์ของแต่ละบทบาทนั้น จะขึ้นอยู่กับแต่ละยุคสมัยของการเมือง ซึ่งมีที่มาของอำนาจทางการเมืองแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการมาจากการปฏิวัติ รัฐประหาร มาจากการมีฐานอำนาจทางการเมืองทหารหนุนหลัง ที่มีความผันผวนมากในอดีต หรือแม้แต่ในปัจจุบัน ซึ่งส่วนใหญ่อำนาจบริหารจะมาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ แต่สื่อก็ยังประสบปัญหาการแสดงบทบาท เพราะยังมีปัจจัยอื่น ๆ เข้าไปกระทบจนทำให้แต่ละบทบาทแสดงได้ไม่สมบูรณ์ อย่างเช่นแนวทางขององค์กรสื่อสารมวลชนมุ่งเน้นผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ หรือการเกิดสื่อใหม่ที่หลากหลาย จากเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยทำให้ไม่สามารถที่จะควบคุมได้ด้วยกลไกที่มีสำหรับแนวทางพัฒนาสื่อมวลชนในด้านบทบาททางการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น แยกออกตามบทบาทในแต่ละด้าน คือ 1. บทบาทการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง โดยแนวทางในการพัฒนา คือ การพัฒนาเนื้อหาข้อมูล ข่าวสาร ที่ 2. บทบาทการเป็นเครื่องมือตรวจสอบทางการเมือง

ทิศทางการพัฒนาของสื่อมวลชนคือ การชี้แนะ วิพากษ์ ที่มีข้อมูลที่มาจากความถูกต้อง เป็นจริง และการตัดสินใจโดยเหตุผล ที่มาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และ 3. บทบาทการ เป็นพื้นที่ประสานความเข้าใจทางการเมือง ในกรณีนี้ สื่อมวลชนต้องพัฒนาให้เกิดความ พร้อมของพื้นที่ตั้งองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ ให้คู่ขัดแย้งทางการเมืองใช้พื้นที่อย่างเท่าเทียม ในประเด็นเดียวกัน และทำให้กลุ่มการเมืองอื่นที่ไม่ได้ขัดแย้ง หรือภาคประชาสังคม นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมใช้พื้นที่ในประเด็นที่ขัดแย้ง

3. รูปแบบการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการ เลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การเลือกตั้งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ต้อง ปฏิบัติ ประชาชนรู้สาเหตุทางเศรษฐกิจทำให้ไปร่วมในการเลือกตั้งทั่วไป และสื่อมวลชนทำ ให้ประชาชนไปร่วมในการเลือกตั้งทั่วไป ประชาชนได้รู้จักนักการเมืองที่จะไปเลือกตั้งมาก ขึ้น เฉพาะกลุ่มที่ติดตามสื่อ เพราะการเสพยาการเมืองมากเกินไปทำให้เกิดความเครียด ขณะเดียวกันก็สื่อมวลชนทำให้ประชาชนเลือกตัวนักการเมืองที่มีผลงานชัดเจน และเป็น ที่ประจักษ์ต่อสังคม และสื่อมวลชนทำให้ประชาชนรู้สาเหตุพัฒนาเพื่อการเลือกตั้งเพื่อหา ผู้แทนในการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล สื่อมวลชนทำให้ประชาชนไปร่วมในการ เลือกตั้งเพื่อให้การปกครองเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย จะเห็นว่าในปัจจุบันสื่อมุ่ง ในทางพาณิชย์และเพื่อนักการเมืองบางกลุ่มก่อนมากกว่าเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ซึ่งนัก สื่อมวลชนจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองว่าสื่อสารอะไรไปยังประชาชนและสังคม มี เป้าหมายเพื่ออะไร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรมต วรรณบวร (2561) เรื่อง ความเป็น พลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการ หลักธรรม แนวคิดและทฤษฎีสำหรับความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยโดย การยึดมั่นในหลักพุทธธรรม คือ หลักสัปปุริสธรรม 7 ข้อ พบว่า 1. การเป็นผู้รู้จักหน้าที่ พบว่า ได้มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีการยึดถือคำสั่งสอนของศาสนามีการสำนึกใน หน้าที่ที่รับผิดชอบ 2. การเป็นผู้รู้จักเป้าหมาย พบว่า ได้มีการคำนึงถึงประโยชน์ของ ส่วนรวม มีเป้าหมายในทางความดีงาม 3. การเป็นบุคคลที่รู้จักว่าตนเป็นใคร พบว่า มีการ พัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้มีการเปลี่ยนแปลงตามสังคม 4. การรู้จักความพอดี พบว่า มี การรู้จักถึงความพอเหมาะในการดำเนินชีวิต 5. การรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม พบว่า ใช้ ดุลยพินิจในการใช้เวลาให้เหมาะสม ระหว่างประชาธิปไตยกับพุทธศาสนา 6. การรู้จัก ระเบียบในสังคม พบว่า ได้ปฏิบัติตามเหมาะสม รู้จักและเคารพระเบียบกฎเกณฑ์ของ 7. การรู้จักอุปนิสัยใจคอของผู้อื่น พบว่า มีการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และในงานวิจัย ของพระมหานรินทร์ สุรพลโยธ (2564) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนา

จริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิตามหลักสัปปริสธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. ปุคคัลญุตตา รู้จักบุคคล โดยการจงรักภักดี รู้คุณค่าของสถาบันหลัก 2. อัมมัญญุตตา รู้จักเหตุ ปฏิบัติตามหน้าที่ ส่งเสริมให้บุคคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบ 3. อัตถัญญุตตา รู้จักผล วางนโยบาย กำหนดเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง 4. ปริสัญญุตตา รู้จักชุมชน มีจิตสาธารณะประโยชน์ มุ่งมั่นจริงจัง 5) กาลัญญุตตา รู้จักกาล แก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ 6. อัตตัญญุตตา รู้จักตน ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และ 7. มัตตัญญุตตา รู้จักประมาณ โดยการใช้ชีวิตพอเพียง และยังสอดคล้องกับพระชินทรสุจิตโต (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะต้องอาศัยความจริงตัวสารเป็นความจริง มีทักษะในการสื่อสาร มีทัศนคติที่ดีถูกต้อง ไม่มีอคติและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ อย่างจริงจัง เนื้อหาของสารที่ส่งออกไปจะต้องสื่อความหมายตรงประเด็นและชัดเจน จะต้องเป็นความจริงเป็นข้อเท็จจริง มีประโยชน์สื่อทางโซเชียลมีเดีย (Social Media) เช่น ส่งผ่านทาง Facebook Line เป็นต้น จะต้องมีส่วนร่วมรับรู้ความรู้ตัว และมีทัศนคติการรับรู้ แนวคิดที่ดี และมีเหตุผลในการวิเคราะห์ผู้รับสารว่าสิ่งไหนตรง สิ่งไหนแย้ง สิ่งไหนขัดต่อหลักพื้นฐานความเป็นจริง และจะต้องมีการพิจารณาโดยใช้การ คิด วิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลที่แท้จริงและถูกต้องชัดเจน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า การส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลต่อการใช้สิทธิออกไปเลือกตั้งของประชาชนกรุงเทพมหานคร นั้น การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่มากและหลากหลายเกินไป สถาบันทางการเมือง สังคม ทำหน้าที่กล่อมเกลามาตามบทบาทของแต่ละสถาบัน สถาบันครอบครัว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ทำให้เห็น ปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง มีกติกาในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว ทุกคนทำหน้าที่ของตนเอง สถาบันการศึกษา ครู มีหน้าที่อบรม จัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัยและมีส่วนร่วม จิตใจที่โอบอ้อมอารีย์ ยอมรับความเป็นจริง ยอมรับความแตกต่าง สถาบันศาสนา นำคำสอน การยกตัวอย่างให้เป็นไปตามสังคมที่เยาวชนสามารถนึกภาพออก บอกเล่าได้ ถ่ายทอดเป็น สื่อมวลชน พร้อมทั้งส่งเสริมและสร้างนิสัยและบุคลิกภาพที่ดีของเยาวชน เป็นการปลูกฝังเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีงาม

หลักสัปปริสธรรม ที่บ่งบอกถึงความรับผิดชอบของประชาชน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะต้องมีความรู้สาเหตุของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การแสดงออกทางการเมือง ในการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ อุดมการณ์เป็นค่านิยม ทศนคติ ความดีงามหรือสิ่งอันควรปฏิบัติ ทำให้เกิดกระบวนการควบคุมทางสังคมขึ้นเพื่อให้มีพฤติกรรมทางการเมืองไปตามอุดมการณ์ของประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งโดยเสรีและการแสดงความคิดเห็น โดยการมีอุดมการณ์ที่เป็นความเชื่อ ประชาชนจะต้องคิดอย่างมีเหตุผล พิจารณารอบคอบ ครีตกในระบอบประชาธิปไตย เคารพในผู้ที่มีคุณสมบัติ ทำหน้าที่เพื่อประชาชน แก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ให้ประชาชนยึดมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีนโยบายเกี่ยวเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบัน
2. ควรมีนโยบายที่สอดคล้องกับความเป็นประชาธิปไตยเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญประชาธิปไตยที่แท้จริง
3. ควรมีนโยบายนำหลักสัปปริสธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ในการปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองตระหนักถึงการปกครองที่ดี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จัดกิจกรรมเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม

2. จัดกิจกรรมเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญประชาธิปไตยที่แท้จริง

3. จัดกิจกรรมเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสัจปุริสธรรมในพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับชุมชนและจังหวัด
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยอันนำไปสู่ประชาธิปไตยที่แท้จริง
3. ควรวิจัยเกี่ยวกับ หลักสัจปุริสธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมือง

เอกสารอ้างอิง

ชวนะ ทองนุ่น. (2565). สิทธิหรือหน้าที่เลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.

วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(1), 341-356.

ณรงค์ พึ่งพานิช และคณะ. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 5(1). 170-183.

นิติพันธ์ อินทโชติ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทย ในจังหวัดชัยภูมิ (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปรมต วรรณบวร. (2561). ความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระชินกร สุจิตโต. (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหานรินทร์ สุรปถโญ. (2564). การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- เลอภพ โสรัตน์ และสมาน งามสนิท. (2554). บทบาทสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 5(3), 117-129.
- สุกัญญาณัฐ ออสิน. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (ดุชนินพนธ์ปรัชญาดุชนินพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุณิษฐานัน ฉัตรบุรานนทชัย. (2565). ความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2565. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(4), 109-120.
- สุทน ทองเล็ก. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสระแก้วในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2562 (ดุชนินพนธ์ปรัชญาดุชนินพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การบูรณาการพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก*

BUDDHIST GOVERNANCE INTEGRATION FOR WORK PERFORMANCE EFFICIENCY PROMOTION OF MUNICIPAL PERSONNEL IN PHITSANULOE PROVINCE

พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภาทวโส

Phrapalad Phipatpong Phattawungso

วัดคูหาสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก

Wat Khuha Sawan, Phitsanuloke Province

Corresponding Author E-mail: Phiphatphong2561@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี โดยวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.962 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 317 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้หลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1. สมรรถนะหลักของบุคลากรได้ร้อยละ 74.6 2. หลักผละ 4 ได้ร้อยละ 75.3 3.การบูรณาการหลักผละ 4 คือธรรมอันเป็นกำลังทั้ง 4 ประการนี้เป็นข้อปฏิบัติที่ทำให้บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1. ปัญญาผละ กำลังความรู้ 2. วิริยผละ นำสู่การปฏิบัติ 3. อนวัชชผละ ชื่อสัตย์สุจริต และ 4. สังคหผละ มีจิตอาสา โดยนำเอาหลักการสมรรถนะ

*Received September 2, 2023; Revised September 14, 2023; Accepted September 18, 2023

หลักของบุคลากร มาผสมหลักพละ 4 ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และ ด้านค่าใช้จ่าย ดังนั้นแล้วส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การบูรณาการ; พุทธธรรมาภิบาล; การปฏิบัติงาน

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the work efficiency 2. To examine factors affecting the work efficiency of municipal personnel in Phitsanulok Province. 3. To present the integration of Buddhist governance to promote the work efficiency of municipal personnel in Phitsanulok Province, conducted by mixed research methods. The quantitative research used a questionnaire with a confidence value of 0.962 to collect data from 317 sample municipal personnel in Phitsanulok Province. Data were analysed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. And multiple regression analysis. The qualitative research collected data by interviewing 18 key informants in-depth. Data were analysed using descriptive content interpretation. Data were also collected from 9 participants in focus group discussions to confirm the knowledge after data synthesis.

The research findings were as follows: 1. The performance efficiency of municipal personnel in Phitsanulok Province was found to be at a high level in all aspects. 2. Factors affecting the performance efficiency of municipal personnel in Phitsanulok province were found: 1. The core competence of personnel was at 74.6 per cent 2. Bala 4 principles were at 75.3 per cent. 3. Application of these four aspects of Bala 4 enables personnel or practitioners to perform their duties efficiently, consisting of 1. Panna-Bala, power of wisdom and knowledge, 2. Viriya-Bala that leads to practice, 3. Anavajja-Bala; the power of honesty; and 4. Sangkaha-Bala. Being with volunteer spirit by applying the core competency principles of personnel with Bala 4 principles, consisting of the quality of work, aspects of work volume, time, and costs Therefore, it resulted in more efficiency in the work performance of personnel.

Keywords: Integration; Buddhist Governance; Operations

บทนำ

เทศบาลถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมากที่สุดในปัจจุบัน เทศบาลในประเทศไทย ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2476 ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 1 ปี ภายใต้อำนาจของพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น (นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ, 2545) ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ ถือเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ.2476 ซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่นที่ใช้อยู่แพร่หลายในตะวันตกเข้ามาใช้ในประเทศไทยนอกจากนี้ยังเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่สุดคนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ปี พ.ศ. 2475 ความเป็นจริงแล้วประเทศไทยมีความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลหลายครั้ง ตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เช่นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองท้องถิ่น เพื่อทำการปกครองตนเองขึ้นตามแบบอย่างประเทศตะวันตกที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539) เมื่อมององค์รวมในระดับชาติ ภาระหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับรัฐบาล กล่าวคือหน่วยงานในสังกัดมากมายและหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาดูแลสุขทุกข์ของประชาชนก็คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกฝ่ายก็ได้ฝากความหวังไว้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะสามารถ อำนวยความสะดวก แก้ไขปัญหา และดูแลสุขทุกข์ของประชาชนได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจะต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง มิฉะนั้นจะทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรไม่เกิดประสิทธิภาพตามที่องค์กรต้องการ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร (อัครเดช ไม้จันทร์, 2561)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนทั้งสิ้น 103 แห่ง แบ่งการปกครองเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 24 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 76 แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก, 2565) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติงานของบุคลากรของเทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 9 อำเภอ สำหรับปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 5 เรื่องหลัก ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านโครงสร้างองค์กร ปัญหาด้านผู้บริหาร ปัญหาด้านเทคโนโลยีและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน แต่ปัญหาด้านบุคลากร เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดสำหรับการปฏิบัติงานในองค์กร ภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากนโยบายและแผนงานการบริหารท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติและการควบคุมตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติ ปัญหาด้านทรัพยากรบุคคลของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2565) กล่าวโดยเฉพาะปัญหาด้านบุคลากร จะเห็นได้ว่าการบริหารองค์กรนั้น บุคลากรถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญหลัก เพราะในตัวบุคลากรสิ่งที่องค์กรคาดหวังก็คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่สามารถตอบสนองพันธกิจขององค์กรและตอบสนองความต้องการของประชาชน (ตุลา มหาสุรานนท์, 2545)

พระพุทธศาสนาจึงเป็นรากฐานสำคัญทางวัฒนธรรมของไทยทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ แม้แต่การปกครองบ้านเมืองและการบริหารจัดการ ดังนั้น พุทธธรรมมาภิบาล (Buddhist Governance) จึงเป็นการบริหารองค์กรโดยใช้หลักพุทธธรรมหรือหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวชี้วัด (พุทธธรรม+อภิบาล) ในงานวิจัยฉบับนี้ใช้หลัก พละ 4 (ธรรมอันเป็นกำลัง, ธรรมอันเป็นพลังในการบริหารหรือการปฏิบัติงาน) โดยประยุกต์เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร หลักพละ 4 (อง.จตุกก. (ไทย) 21/154/215)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับ “การบูรณาการพุทธธรรมมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก” เพราะการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก นอกจากจะพัฒนาตามปัจจัยทางการบริหารพื้นฐานขององค์กรแล้ว จึงมีความจำเป็นต้องนำเอาหลักพุทธธรรมหรือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นกระบวนการหรือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพราะหากมีการศึกษาหลักพุทธธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการองค์กร หรือการปฏิบัติงานของบุคลากรก็จะทำให้การบริหารจัดการและการปฏิบัติงานนั้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น รวมทั้งเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี อันเป็นการสร้างแรงผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีทางและวัฒนธรรมการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการพุทธธรรมมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแผนแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียวศึกษาสภาวะการณ์โดยไม่มีการทดลอง (The One Shot Non-Experiment Case Study)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก 1,526 คน กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน การสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) (สงศรี ชมภูวงศ์, 2559)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย จำนวน 6 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 3 คนกลุ่มผู้นำชุมชนที่รับบริการ จำนวน 3 คน กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 รูปหรือคน รวมเป็นจำนวน 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure in-depth interview) มีการนำเสนอพิจารณาด้านเนื้อหาและโครงสร้าง ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) หาดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ไม่ต่ำกว่า 0.60 ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่น ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าคือ 0.962

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 317 ชุด จากกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 10 แห่งโดยใช้วิธีการกระจายตามสัดส่วน ได้แบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 317 ชุด คิดเป็น 100 %

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยตรง และดำเนินการขอหนังสือขออนุญาต สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการนัดวัน เวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการจด

บันทึก ใช้เครื่องบันทึกเสียง ในการบันทึกการสนทนา เพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของบุคลากร, การปฏิบัติงานตามหลักผล 4, ปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2553) และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, $S.D. = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านคุณภาพของงาน และด้านปริมาณงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาคือด้านค่าใช้จ่ายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และด้านเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1. สมรรถนะหลักของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก มี 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า สมรรถนะหลักของบุคลากรสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 74.6 2. หลักผล 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าหลักผล 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 95.3

3. การบูรณาการพุทธธรรมมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้การบูรณาการด้วยหลักผล 4 ประการนี้เป็นข้อปฏิบัติที่ทำให้บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1. ปัญญาพละ กำลังความรู้ 2. วิริยพละ นำสู่การปฏิบัติ 3. อนุวัชพละ ซื่อสัตย์สุจริตและ 4. สังคหพละ มีจิตอาสา โดยนำเอาหลักการ สมรรถนะหลักของบุคลากร ทั้ง 5 ด้าน มาผสานหลักธรรมผล 4 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน

ด้านเวลาและ ด้านค่าใช้จ่าย ดังนั้นส่งผลให้เทศบาลมีผลการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ บุคลากรมีความมุ่งมั่นตั้งใจการปฏิบัติงานตามแผนงาน และเป้าหมายที่กำหนดได้มาตรฐาน รวมถึงใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัด พิษณุโลก พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านคุณภาพของงาน (Quality) 2. ด้านปริมาณงาน (Quantity) 3. ด้านเวลา (Time) และ 4. ด้านค่าใช้จ่าย (Costs) ผลการวิจัยอยู่ในระดับ มากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของงาน และด้าน ปริมาณงาน แสดงให้เห็นว่ามีการวางแผนการทำงาน และมีเป้าหมายที่ชัดเจน บุคลากร ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีความถูกต้องแม่นยำ ได้มาตรฐาน มีระบบการตรวจสอบเพื่อ วัดและประเมินผลงาน มีผลสำเร็จตามเป้าหมาย สามารถนำผลการดำเนินงานไปต่อยอด ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับ และความพึงพอใจของประชาชน นอกจากนี้ยังม ีการทำงานโดยไม่คั่งค้าง เสร็จทันตามเป้าหมายที่กำหนด ภาระงานมีความเหมาะสมกับ บุคลากรและทรัพยากรในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรภรณ์ สันติเสวี (2565) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการ กำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารธุรกิจประกันภัย ประกอบด้วย 1. ด้านคุณภาพของงาน งานมี คุณภาพมากยิ่งขึ้น งานมีคุณภาพได้มาตรฐานเดียวกัน ผลงานเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ประชาชน 2. ด้านปริมาณงาน ปริมาณของงานมีจำนวนเพิ่มขึ้น มีผลประกอบการเพิ่มขึ้น การให้บริการมีความรวดเร็วขึ้น 3. ด้านเวลาบุคลากรสามารถจัดการงานได้ทันเวลา สามารถลดกระบวนการของงานให้สั้นลงได้ ประชาชนได้รับบริการรวดเร็วขึ้น 4. ด้าน ค่าใช้จ่าย การใช้จ่ายคุ้มค่าและเป็นประโยชน์ ใช้ทรัพยากรในองค์กรน้อยลง มีการ ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงและสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชฌ์ณพร พิพิธวรโกศล (2563) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของ บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี พบว่า รูปแบบการบูรณาการหลัก พุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีองค์ประกอบของการเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้านคือ 1. ด้านจัดทำแผนการเพิ่มประสิทธิภาพการ ดำเนินงาน 2. ด้านการให้ความสำคัญต่อการเพิ่มผลิตภาพ 3. ด้านการนำรูปแบบการใช้ บริการร่วมกัน 4. ด้านการสร้างและพัฒนาแนวคิดนวัตกรรม

2. ผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ทั้ง 5 ด้าน คือ 1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง 3. ด้านความเข้าใจในระบบองค์กรและระบบงาน 4. ด้านการบริการเป็นเลิศ และ 5. ด้านการทำงานเป็นทีม ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริการเป็นเลิศ แสดงให้เห็นว่า มีการให้บริการด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ประชาชน ให้บริการด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม ให้บริการที่รวดเร็ว ทันใจ ลดขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และให้บริการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เข้าถึงการบริการที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระณธีรวิทย์ คมภิรปญโญ (2559) เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักพุทธธรรม พบว่า สมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลอยู่ในระดับมากทุกด้านและสอดคล้องกับงานวิจัยของมะณู บุญศรีมณีชัย (2559) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขไทย พบว่า 1. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขไทย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานประกอบด้วย 6 ปัจจัย เรียงตามลำดับ ได้แก่ 1. ด้านการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 2. ด้านบรรยากาศองค์กร 3. ด้านการทำงานเป็นทีม 4. ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 5. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และ 6. ด้านการรับรู้บทบาท การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกโดยใช้หลักผล 4 คือ 1. ด้านปัญญาผล กำลังความรู้ 2. ด้านวิริยผล นำสู่การปฏิบัติ 3. ด้านอนวัชชผล ชื่อสัตย์สุจริต และ 4. ด้านสังคหผล มีจิตอาสา ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสังคหผล มีจิตอาสา แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อผู้อื่น มีจิตอาสา สงเคราะห์ผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตน จนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ ซึ่งจะเป็นกำลังขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของณัดไชยพันธ์ (2560) เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ผลพบว่า หลักผล 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานจะส่งผลและก่อให้เกิดหลักการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ คือ ในการทำงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะมีหลักการกฎเกณฑ์ในการทำงาน รู้ถึงสถานภาพความรู้ ความถนัด ความสามารถ ทั้งของตนเองและบุคคลอื่น ตลอดจนในการสั่งการหรือมอบหมายงานหรือการบริหารงานต่าง ๆ จะมีความเหมาะสมและสมกับงานนั้น ๆ ตลอดจนมีความคุ้มค่า พอประมาณ และสอดคล้องกับการของประชาชนเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การบูรณาการพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ด้วยหลักพละ 4 พบว่า คุณธรรมที่เชื่อว่าธรรมอันเป็นกำลังทั้ง 4 ประการนี้เป็นข้อปฏิบัติที่ทำให้บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรมีความมุ่งมั่นตั้งใจการปฏิบัติงานตามแผนงาน และเป้าหมายที่กำหนดได้มาตรฐาน รวมถึงใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของภวัต นิตยโชติ (2560) เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะตามหลักพละ 4 ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า การประยุกต์ใช้หลัก พละ 4 ในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า การอบรมให้บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีปัญญา ในการคิดที่อาศัยวิธีการที่สอดคล้องกับงานทำให้ได้คำตอบถูกต้องตรงกับความเป็นจริง มีความคิดที่สร้างสรรค์ รู้ถึงจุดดี จุดด้อยของตนเอง รู้นิสัยของผู้อื่น มีความมุ่งมั่น มีจิตใจที่เข้มแข็งสู้ปัญหา เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายามที่จะคิดค้น แยกแยะแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ มีความกล้าในการทำงานที่ยากและท้าทาย ประพฤติตนตามหลักเบญจศีล ละเว้นอบายมุข เป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ช่วยเหลือเกื้อกูลกันผู้อื่น วางตนสม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลงให้คำแนะนำสั่งสอนผู้อื่นอยู่เสมอ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย สามารถอธิบายความสัมพันธ์การบูรณาการพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร

เทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ (1 หลักการ + 1 หลักธรรม) = นำสู่เป้าหมาย ดังต่อไปนี้

หลักการ คือ หลักสมรรถนะของบุคลากร มี 5 ด้าน คือ 1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2. การยึดมั่นในความถูกต้อง 3. ความเข้าใจในระบบองค์กรและระบบงาน 4. การบริการเป็นเลิศ 5. การทำงานเป็นทีม

หลักธรรม คือหลักพระ 4 มีความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรซึ่งเป็นหลักธรรมมาภิบาลในการเชื่อมประสานนำไปสู่เป้าหมาย ประกอบด้วย ปัญญาพละ (กำลังความรู้) วิริยะพละ (นำสู่ปฏิบัติ) อดิเรกพละ (ข้อสัตย์สุจริต) สังคหพละ (มีจิตอาสา)

นำสู่เป้าหมาย การนำองค์กรไปสู่เป้าหมายในการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกมีเป้าหมายสำคัญ คือ 1. คุณภาพงาน (Quality) 2. ปริมาณงาน(Quantity) 3. เวลา (Time) และ 4. ค่าใช้จ่าย (Costs) ดังนี้

1. ปัญญาพละ + มุ่งผลสัมฤทธิ์ = “ทำงานด้วยปัญญา นำพาคุณภาพ” คือการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในงาน มีการส่งเสริมการฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพ สามารถวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมในพื้นที่ และบูรณาการความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพของงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วิริยะพละ + เข้าใจระบบองค์กรระบบงาน = “พากเพียรสร้างมาตรฐาน วางงานเหมาะสม” คือ บุคลากรมีความขยันหมั่นเพียร มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ทำงานที่ได้รับมอบหมายมีปริมาณงานที่เหมาะสม เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด

3. อดิเรกพละ + ยึดมั่นในความถูกต้อง = “ยึดมั่นโปร่งใส ใช้งบคุ้มค่า” คือประพฤติตนดีมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่ามุ่งประโยชน์เพื่อส่วนรวมสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในท้องถิ่น

4. สังคหพละ+บริการเป็นเลิศ การทำงานเป็นทีม = “จัดสรรเวลาสู่บริการเลิศล้ำความเป็นทีม” คือ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อผู้อื่น มีจิตอาสา เอาใจใส่ประชาชน ให้บริการด้วยความเสมอภาคมีการประสานงานร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ รับฟังความคิดเห็น มีเป้าหมายเดียวกัน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ ซึ่งจะเป็นกำลังขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรในองค์กรในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในงาน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายในการบริหารปริมาณภาระงานให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ทั้งงบประมาณ และอัตรากำลัง โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีมาเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรโดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. บุคลากรควรมีการวางแผนการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และมีการลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานซึ่งจะกำหนดตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้งานสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บุคลากรควรบริหารจัดการเวลา เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ ทันเวลา

3. บุคลากรควรใช้ศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงาน ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์สภาพแวดล้อมขององค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความหลากหลาย

2. ควรศึกษาการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพิ่มเติมในด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับ หน่วยงานในองค์กรที่ต้องการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2553). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตุลา มหาสุทธานนท์. (2545). *หลักการจัดการ หลักการบริหาร*. กรุงเทพฯ: ธนธการพิมพ์.
- ณัด ไชยพันธ์. (2560). *การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี* (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: บิซิเนสอาร์แอนด์ตี.
- นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ. (2545). *การเสริมสร้างสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (รายงานวิจัยร่วมกันระหว่างไทย-ญี่ปุ่น). กรุงเทพฯ: มีสเตอร์ก๊อปปี้.
- พระณธีรวิทย์ คมกิตฺติปญโญ. (2559). *การพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักพุทธธรรม* (ดุขฎิณิพนธ์พุทธศาสตรดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรภรณ์ สันติเสวี. (2565). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย* (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัทธัญพร พิพิธวโรกสิน. (2563). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี* (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภวัต นิตยโชติ. (2560). *การพัฒนาสมรรถนะตามหลักพละ 4 ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา* (ดุขฎิณิพนธ์พุทธศาสตรดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มะณู บุญศรีมณีชัย. (2559). *รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขไทย. วารสารบทความสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7, 23(3), 12-22.*
- สงศรี ชมภูวงษ์. (2559). *สถิติสำหรับการวิจัย*. นครศรีธรรมราช: สำนักส่งเสริมวิชาการวิทยาลัยครุ นครศรีธรรมราช.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2565). *โครงการศึกษาวิเคราะห์และประเมินผลการถ่ายโอนภารกิจงานวาง/ปรับปรุงผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน*. สืบค้น 12 มกราคม 2565, จาก <http://www.eservices.dpt.go.th>.

- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก. (2565). *โครงสร้างองค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก*. สืบค้น 13 มกราคม 2565, จาก https://www.pitloklocal.org/link_opt.php.
- อัครเดช ไม้จันทร์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องสายการผลิตในจังหวัดสงขลา. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 5(1), 95-122.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5*

MANAGEMENT EFFECTIVENESS MODEL ACCORDING TO THE NEW WAY OF LIFE OF THE 5 PRECEPTS OBSERVING VILLAGE PROJECT

พระวิมลมุนี (นันทพันธ์ ปภสฺสโร)

Phrawimolmuni (Momthaphat Papassaro)

สำนักศาสนศึกษาวัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่

Wat Suan Dok Office of Religious Education, Chiang Mai Province

Corresponding Author Email: nonthapan2@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 18 รูปหรือคน ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 การวางแผนบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ กระบวนการบริหารจัดการตามคณะสงฆ์และแกนนำชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้ร่วมนำเสนอโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต่อยอดจากการดำเนินโครงการ มีการปรับรูปแบบการดำเนินงาน เริ่มวางแผนโครงการ เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่าย โดยการประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้บุคคล หน่วยงานเครือข่ายได้เข้าใจ กระบวนการบริหารจัดการตามคณะสงฆ์และแกนนำชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้สะสมผลงานวัด ผลงานชุมชน กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่เป็นรูปธรรม มีการปรับรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อให้สมาชิกชุมชนค่อย ๆ ปรับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

คำสำคัญ: รูปแบบ; วิถีชีวิตใหม่; โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

Abstract

This research article aimed to study model management effectiveness according to the new way of life of the 5 precepts observing village project, conducted by the qualitative research, collected data by in-depth-interviewing 18 key informants, purposefully selected, with structured in-depth-interview script, and data were analysed by content descriptive interpretation.

The results showed that the management effectiveness model according to the new way of life of the 5 precepts observing village project was that management planning according to the new way of life, the administrative process according to the monks and community leaders of the 5 precepts observing village jointly presented the 5 Precepts Observing Village Project, to extent the project implementation. There was a change in operating style, so the project was started planning with an emphasis on the participation of network organisations. By publicising the 5 Precepts Observing Village Project for people, network agencies to understand the management process according to the monks and community leaders of the 5 precepts observing villages that accumulated the works of the monastery, community works, various activities that were concrete results of the five precepts observing village project. There was a change in operating style. For community members to gradually behavioural adjust to participate in the 5 Precepts Observing Village Project activities

Keywords: Model; Management; The Modeled 5 Precepts Observing Village

บทนำ

ประเด็นปัญหาจากข้อมูลการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” หนเหนือ โดยพระเทพรัตนนายก ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 หนเหนือ ได้ดำเนินการติดตาม - ประเมินผลการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” จังหวัดเชียงใหม่ (ตาม

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี) และดำเนินการตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดและตามมาตรการที่จังหวัดเชียงใหม่กำหนดอย่างเคร่งครัด (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2561) และการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” หนหนือ มีทั้งไม่ประสบความสำเร็จ ดำเนินงานไม่ได้ตามแผนงาน แต่ส่วนมากคณะสงฆ์กับชุมชนได้ร่วมมือบริหารจัดการทำให้โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” หนหนือประสบความสำเร็จ มีหลายหมู่บ้านเป็นต้นแบบในการปฏิบัติ เช่น ชุมชนบ้านหม้อ หมู่ 6 ตำบลสันโป่ง อำเภอแม่อิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น (พระเมธีวชิรประชาทร (ประยูร นนทิโย) และพระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อธิโต, 2566)

การบริหารจัดการวิถีชีวิตใหม่หมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่ รูปแบบการปฏิบัติธรรมส่งเสริมกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล 5 พร้อมเยี่ยมชมผลงานของคณะสงฆ์อำเภอแม่อิงวัดกุ่มภประดิษฐ์ และชุมชนบ้านหม้อ หมู่ 6 ตำบลสันโป่ง อำเภอแม่อิง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งยังการบริหารจัดการแบบงานตามความเหมาะสมโดยบูรณาการงานประจำคณะสงฆ์เผยแผ่อุดมการณ์หลักการทางพระพุทธศาสนาแก่ศาสนิกชนนับถือด้วยการสร้างความเข้าใจ มีการสร้างกลุ่มเครือข่าย สร้างความเข้าใจ ให้เห็นความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยทำบันทึกข้อตกลงต่อหน่วยงานส่วนราชการท้องถิ่น โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ปัญหาการใช้ทรัพยากรคณะสงฆ์ ชุมชน ส่วนราชการสนับสนุนหมู่บ้านโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งยังขาดการรวบรวมองค์ความรู้รูปแบบการบริหารจัดการวิถีชีวิตใหม่หมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อให้หมู่บ้านหรือชุมชนอื่นนำองค์ความรู้รูปแบบการบริหารจัดการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ไปปรับใช้ให้เกิดการพัฒนาวิถีชีวิตใหม่ของสมาชิกในชุมชนเกิดเป็นต้นแบบหมู่บ้านอื่น ตามบริบทส่งเสริมความศรัทธาต่อการดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดเชียงใหม่ จัดสร้างรูปแบบและวิธีการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ จังหวัดเชียงใหม่ และนำเสนอแนวคิดหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ ภูมิคุ้มครองสังคมไทย และเห็นแนวทางบริหารงานจัดการผู้ปฏิบัติงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 การวางแผนการเงินการบริหารวัดในการดำเนินงาน กระบวนการจัดการบริหารควบคุมให้ความร่วมมือในการประสานงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 การวางแผนการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ลักษณะบูรณาการ การส่งเสริมสนับสนุน การตรวจสอบแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการประเมินผล และการบริหารจัดการผลย้อนกลับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 (Gulick & Urwick, 1973) ขับเคลื่อนผลักดันโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จตาม

วัตถุประสงค์ของโครงการทั้งปริมาณและคุณภาพ จะต้องทำงานอย่างสอดคล้องสัมพันธ์ประสานงานกัน ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ และการทำงานอย่างประสานสอดคล้องกันนั้น ปัจจัยสำคัญ คือผู้นำของหมู่บ้าน ประชาชน และองค์กรหรือกลุ่มที่มีอยู่ในหมู่บ้าน จะต้องร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งและจริงจัง (พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, 2560)

การดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เกิดประสิทธิผลขึ้นตามเงื่อนไขของวิธีการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ดำเนินการแล้วได้รับผลหรืออานิสงส์อย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่ 1. สมาชิกหมู่บ้านรักษาศีล 5 ใช้ศีลจัดระเบียบตนเองจัดระเบียบชุมชน 2. สมาชิกหมู่บ้านรักษาศีล 5 ใช้ศีลจัดระเบียบเวลาและอาชีพทุนที่ลงไปเกิดประสิทธิภาพสูง 3. สมาชิกหมู่บ้านรักษาศีล 5 ใช้ศีลจัดระเบียบทรัพย์สิน ให้ตนเองและชุมชนมีอิสรภาพสูงจิตใจปลอดโปร่ง 4. สมาชิกหมู่บ้านรักษาศีล 5 ปฏิบัติตามหลักการศีลสร้างความสงบสุขทั้งกายใจสามารถนำผลหมู่บ้านรักษาศีล 5 สร้างประโยชน์ จัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์การกำหนดไว้ การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ประสิทธิภาพแฝงอยู่เบื้องหลังประสิทธิผลส่วนหนึ่ง กล่าวคือ คณะสงฆ์จะมีระบบการทำงาน มีการสร้างสมทรัพยากรเพื่อการรองรับสภาพการณ์ในอนาคตหรือการขยายตัวออกไป การประเมินระดับประสิทธิผลโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ช่วยให้เห็นคณะสงฆ์และสังคมได้รับทราบผลการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ผลลัพธ์ระยะต่าง ๆ อันเป็นผลที่เกิดต่อเนื่องมาจากผลผลิตกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2564) อีกทั้งข้อมูลระดับประสิทธิผลที่เป็นเชิงปริมาณกับข้อมูลประสิทธิผลเชิงประจักษ์ ช่วยให้คณะสงฆ์และสังคมตัดสินใจคุณค่า มูลค่าจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อาศัยข้อมูลตรวจสอบตอบคำถาม เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์โครงการหรือไม่ เกิดผลกระทบอื่นใดหรือไม่ (สมคิด พรหมจ้อย, 2563) และการร่วมกันรักษาศีลของสมาชิกหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นพิธีกรรมพุทธศาสนา ทำให้คนมีศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม สร้างปึกแผ่นความเป็นหนึ่งเดียวหรือความสามัคคีในรัฐ (พระครูปริยัติกิตติธำรง, 2562)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีแนวปฏิบัติที่เหมาะสมต่อการช่วยให้ประชาชนไทยดำเนินชีวิตใหม่ด้วยความปกติสุขโดยบูรณาการหลักหลักศรัทธา 4 กัมมสัทธา (เชื่อกฎแห่งกรรม) วิปากสัทธา (เชื่อผลของกรรม) กัมมัสสกตาสัทธา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) และตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า) มาเป็นแนวทางการการดำเนินชีวิตตามแนววิถีชีวิตใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ศึกษาารูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 18 รูปหรือคน ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำเครื่องมือวิจัยไปใช้สัมภาษณ์ (Interview) โดยคณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักรวมเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 18 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่

การวางแผนบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ กระบวนการบริหารจัดการตามคณะสงฆ์และแกนนำชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้ร่วมนำเสนอโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต่อยอดจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีการปรับรูปแบบการดำเนินงานภายใต้แผนงานบริหารจัดการที่แตกต่างจากปีที่ผ่านมา เกิดจากการปรับวิธีการทำงานของ

คณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นำหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา มาสอนให้ประชาชนได้มีการปรับตัวรวมถึงหน่วยงานเครือข่ายมีส่วนร่วมในการปรับกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกิจกรรมตามแผนงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เริ่มวางแผนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายมากขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ใ้บุคคล หน่วยงานเครือข่ายได้เข้าใจรับรู้ข้อมูลโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อกำหนดผลจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 วางแผนบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่หลังได้รับผลกระทบจาก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การปฏิบัติตามแผนบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ กระบวนการบริหารจัดการตามคณะสงฆ์และแกนนำชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้สะสมผลงานวัด ผลงานชุมชนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่เป็นรูปธรรม มีการปรับปรุงแบบการดำเนินงาน เพื่อให้สมาชิกชุมชนค่อยๆ ปรับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ติดตามการมีส่วนร่วมกิจกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน องค์กรเครือข่ายจัดกิจกรรมตามแผนพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบรักษาศีล 5 และขยายผลการจัดกิจกรรมไปสู่หมู่บ้าน สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม ติดตามข่าวสารการจัดกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มากขึ้น นำหลักสัทธา มาสร้างกิจกรรมในหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้เกิดการร่วมลงมือพัฒนาหมู่บ้านร่วมกันโดยตระหนักว่าทุกคนมีผลของการกระทำเหมือนกัน เรียนรู้กิจกรรมใหม่ ๆ ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เช่นการปรับพฤติกรรมงานบุญปลอดเหล้า ซึ่งแตกต่างไปจากความเชื่อเรื่องงานบุญเดิม ๆ

การตรวจสอบการปฏิบัติงานบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ กระบวนการบริหารจัดการ การตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในลักษณะของการร่วมกับองค์กรเครือข่ายคณะสงฆ์ตรวจสอบการปฏิบัติงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่เป็นรูปธรรมพร้อมให้คำแนะนำปรึกษานำเสนอแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล 5 พัฒนากิจกรรมให้เป็นกิจกรรมต้นแบบสร้างความร่วมมือสมาชิกชุมชนและองค์กรเครือข่าย ร่วมจัดกิจกรรมตามแผนงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พร้อมทั้งสื่อสารกิจกรรมรักษาศีล 5 เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและนำเสนอผลงานต้นแบบขยายผลไปสู่ชุมชนและหมู่บ้านอื่น

การแก้ปัญหาบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ กระบวนการบริหารจัดการตามคณะสงฆ์และแกนนำชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้ประสานงานดีช่วยสร้างกลไกความสะดวกในสื่อสาร กำกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้าสนับสนุนร่วมจัดกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พร้อมประสานงาน โดยการสั่งการตามลำดับชั้นของสายการปกครอง ขับเคลื่อนโครงการให้เกิดประสิทธิผลและการแก้ปัญหาคำดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

ศิลป์ 5 เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่าย โดยการประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 ให้บุคคล หน่วยงานเครือข่ายได้เข้าใจ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลงานโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 ที่เป็นรูปธรรม มีการปรับรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อให้สมาชิกชุมชนค่อย ๆ ปรับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5

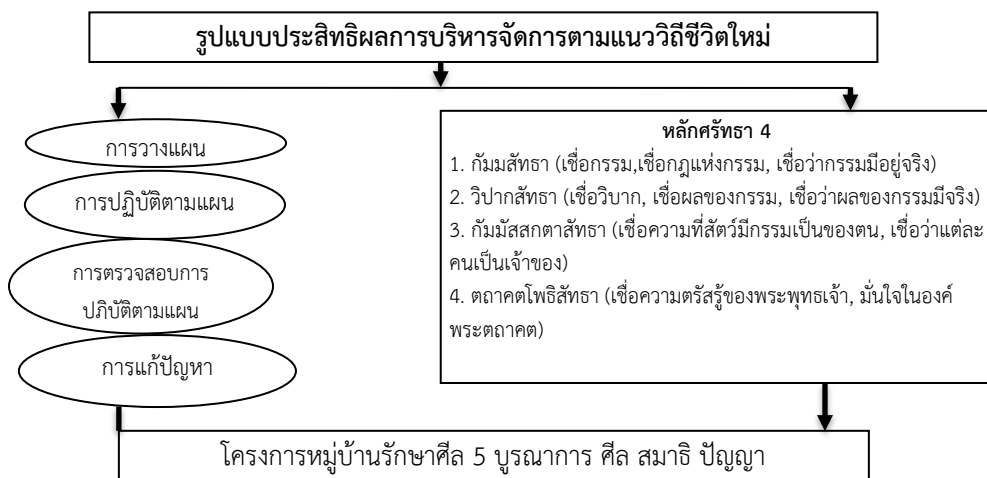
อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 การวางแผนบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ กระบวนการบริหารจัดการตามคณะสงฆ์และแกนนำชุมชนหมู่บ้านรักษาศิล 5 ได้ร่วมนำเสนอโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 ต่อยอดจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 มีการปรับรูปแบบการดำเนินงาน ภายใต้แผนงานบริหารจัดการที่แตกต่างจากปีที่ผ่านมา เริ่มวางแผนโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายมากขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์โครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 ให้บุคคล หน่วยงานเครือข่ายได้เข้าใจ รับรู้ข้อมูลโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 เพื่อกำหนดผลจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 การปฏิบัติตามแผนบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ กระบวนการบริหารจัดการตามคณะสงฆ์และแกนนำชุมชนหมู่บ้านรักษาศิล 5 ได้สะสมผลงานวัด ผลงานชุมชน กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลงานโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 ที่เป็นรูปธรรม มีการปรับรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อให้สมาชิกชุมชนค่อย ๆ ปรับพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 ติดตามการมีส่วนร่วมกิจกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน องค์กรเครือข่ายจัดกิจกรรมตามแผนพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบรักษาศิล 5 และขยายผลการจัดกิจกรรมไปสู่หมู่บ้าน สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม ติดตามข่าวสารการจัดกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 มากขึ้น การตรวจสอบการปฏิบัติงานบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ กระบวนการบริหารจัดการ การตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 ในลักษณะของการร่วมกับองค์กรเครือข่ายคณะสงฆ์ตรวจสอบการปฏิบัติงานโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 ที่เป็นรูปธรรมพร้อมให้คำแนะนำปรึกษาแนะนำเสนอแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านรักษาศิล 5 พัฒนากิจกรรมให้เป็นกิจกรรมต้นแบบสร้างความร่วมมือสมาชิกชุมชนและองค์กรเครือข่าย ร่วมจัดกิจกรรมตามแผนงานโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 พร้อมทั้งสื่อสารกิจกรรมรักษาศิล 5 เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและนำเสนอผลงานต้นแบบขยายผลไปสู่ชุมชนและหมู่บ้านอื่น การแก้ปัญหาบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ กระบวนการบริหารจัดการตามคณะสงฆ์และแกนนำชุมชนหมู่บ้านรักษาศิล 5 ได้ประสานงานดีช่วยสร้างกลไกความสะดวกลงในสื่อสาร กำกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้าสนับสนุนร่วมจัดกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศิล 5 พร้อมประสานงาน โดยการสั่งการตามลำดับชั้นของสายการปกครอง

ขับเคลื่อนโครงการให้เกิดประสิทธิผลและการแก้ปัญหาการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สอดคล้องกับงานวิจัยของพระเทพสิงหราชจารย์ (โสภณ โสภโณ) และคณะ (2562) เรื่อง การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กระบวนการของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีลักษณะการบริหารจัดการแบบแยกกันทำงาน เผยแผ่อุดมการณ์ หลักการทางพระพุทธศาสนาแก่ศาสนิกชนนับถือด้วยการสร้างความเข้าใจ มีการสร้างกลุ่ม เครือข่าย สร้างความเข้าใจ ให้เห็นความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีการทำงาน แบบมีส่วนร่วม โดยทำบันทึกข้อตกลงต่อหน่วยงานส่วนราชการท้องถิ่น ได้มีบทบาทส่วนร่วมใน การมีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้บรรลุเป้าหมายต่อไป การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัด เชียงใหม่ พบว่าในหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกันในระบบ หรือองค์กรเพื่อให้งานสำเร็จไป ด้วยดี ระบบ หรือองค์กรที่มีบุคคลในระดับต่าง ๆ ทำงานประสานกันดูเครื่องจักร ระบบใด ๆ ที่จะช่วยให้งานสำเร็จลุล่วงไป โดยที่บุคคลกลุ่มคน และชุมชน นำหลักการในพระพุทธศาสนา แสดงให้เห็นแนวคิดที่มาของศีลกับการอยู่ร่วมกันในสังคมทำให้เกิดความสงบสุขของสังคมชุมชน และเป็นการพัฒนาตนเองตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งศีล 5 เป็นหนทางแห่งการ เกิดสันติภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูพิศิษฐ์ประชาชาติ (ประยูร นนทิโย) (2565) เรื่อง การพัฒนาการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ด้วยการขับเคลื่อน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีการดำเนินการร่วมกันกับภาคีเครือข่าย เน้นสร้างความเข้าใจแก่ภาครัฐ เอกชน และประชาชน ขับเคลื่อนโครงการร่วมกับหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) กระบวนการในการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์พบว่า มีการประชุมวางแผนการขับเคลื่อน โดยใช้หลัก PDCA มีการนำผลสัมฤทธิ์ใน การดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับนโยบายคณะสงฆ์ที่ได้จัดทำร่วมกับหน่วยงานของรัฐ การพัฒนาการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ การสงเคราะห์ประชาชนด้วยปัจจัยและสิ่งของต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านให้อยู่ดี กินดีเน้นการสงเคราะห์ประชาชนที่ประสบทุกข์ หรือมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับศีล 5 พระสงฆ์ร่วมกับผู้นำหมู่บ้านจัดทำโครงการกิจกรรมให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจหลักพุทธธรรมให้มากขึ้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูศรีปริยัตยารักษ์ (2558) เรื่อง รูปแบบการสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า หลักการทำงานของเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครราชสีมา เป็นเครือข่ายของคณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครราชสีมา หมู่บ้าน/ชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ได้ยึดหลักการ

ทำงานภายใต้ระเบียบ กฎเกณฑ์ ตามแนวทางการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประกอบด้วย 1. หลักการการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน 2. หลักการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักษาศีล 5 3. หลักการการติดตามและการประเมินผล นำเสนอรูปแบบการสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดนครราชสีมา อาศัยการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานภายใต้อำนาจหน้าที่ ประเด็น นำไปสู่การบูรณาการร่วมกันของหมู่บ้านในพื้นที่เดียวกัน หรือต่างพื้นที่ เกิดการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งนี้เพราะรูปแบบการสร้างเครือข่ายพลังพลวัตหมู่บ้านรักษาศีล 5 อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน มีการนำประสบการณ์ ทรัพยากรของแต่ละสมาชิกเครือข่าย ความเป็นพันธมิตร กัลยาณมิตร

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย คือ ประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่เป็นการเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของสมาชิกชุมชน และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความเชื่อตามความต้องการของตนเอง มาเป็นความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม ตามการสั่งสอนของพระสงฆ์ นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาสืบสนุนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จัดกิจกรรมให้สมาชิกชุมชนได้รักษาศีล 5 และปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการรักษาศีล 5 ให้ครบทุกข้อ ช่วยให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมของสมาชิกชุมชน สามารถรักษาศีล 5 ได้ครบทุกข้อ แต่สมาชิกชุมชนบางคน อาจรักษาศีล

5 ไม่ครบทุกข้อ รักษาได้บางโอกาส มีความพยายามในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง ช่วยให้เกิดความขัดแย้ง ในชุมชนได้มาก ส่งผลให้สมาชิกชุมชนมีความเชื่อเรื่องกรรม ทำกรรมดีต่อกันในชุมชน ชุมชนมีความ สงบสุข ลดความขัดแย้ง ทั้งยังได้รับการยกย่องว่าเป็นหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ ผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ประสบความสำเร็จเกิดจากการปรับวิธีการทำงานของคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นำหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา มาสอนให้ประชาชนได้มีการปรับตัวรวมถึงหน่วยงานเครือข่ายมีส่วนร่วมในการปรับกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกิจกรรมตามแผนงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมรองรับการจัดกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ส่งเสริมสัมมาชีพลดรายจ่าย สร้างความมั่นคงให้กับชุมชนโดยสมาชิกและหน่วยงานมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมดูแลสมาชิกชุมชนออกเยี่ยมเยียนชุมชนและร่วมพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง เกิดเป็นการรวมกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อสนับสนุนและกิจการต่าง ๆ ร่วมกัน จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ด้านการปรับตัว มี 5 ลักษณะ ดังต่อไปนี้ คือ 1. การปรับตัวตามสถานการณ์ชุมชน 2. การจัดการสิ่งแวดล้อมรองรับการจัดกิจกรรม 3. การกิจกรรมดูแลสมาชิกชุมชน 4. การพัฒนาชุมชนต่อเนื่อง 5. การจัดกิจกรรมร่วมกลุ่ม

การจัดการแบบร่วมมือกับกิจกรรมที่ชุมชนมีอยู่ เชิญชวนชุมชนเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พระสงฆ์นำคำสั่งสอนพระพุทธศาสนาสอนส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนเชื่อเรื่องกรรม นำชุมชนลงมือปฏิบัติตามแผนงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ลักษณะแผนงานบูรณาการกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน มีคณะสงฆ์ องค์กรในชุมชน หน่วยงานรัฐชุมชน ร่วมจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการ สร้างความร่วมมือระหว่าง วัด ชุมชน พร้อมประสานงานจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเครือข่าย เช่น การจัดศูนย์เรียนรู้ภายในวัด จัดกิจกรรมอาชีพทางการเกษตรตามวิถีชุมชน และหน่วยงานรัฐสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือ การจัดกิจกรรมพัฒนาวัด พัฒนาชุมชนทุกวันสำคัญของชาติ ทำให้เกิดพลังร่วมในหมู่บ้านรักษาศีล 5 สมาชิกชุมชนสามารถสร้างผลงานเด่นร่วมกัน ระบุผลงานเด่นชุมชนที่เป็นภาพรวมของชุมชน ระบุผลงานที่เป็นภาพผลงานการดำเนินงานของวัด ระบุภาพผลการดำเนินงานหน่วยงานรัฐในชุมชน จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปประสิทธิผลการบริหารจัดการตามแนววิถีชีวิตใหม่ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ด้านการบูรณาการ มี 5 ลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ 1. การจัดทำแผนงานบูรณาการ 2. การประสานความสัมพันธ์องค์กรเครือข่าย 3. การสร้างพลังร่วมหมู่บ้านรักษาศีล 5 4. การสร้างผลงานเด่นร่วมกัน 5. การระบุผลงานองค์กรภาพรวมผลงานชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐควรจะสนับสนุนให้วัดในแต่ละชุมชนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ออกระเบียบ จัดสถานที่ จัดงบประมาณ และผู้รับผิดชอบโครงการให้ชัดเจน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมวัดมีการวิเคราะห์ต้นทุนของชุมชนหมู่บ้าน และจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนโครงการระยะยาวจนมีการเปลี่ยนแปลงและก่อเกิดวัฒนธรรมอันดีงาม
3. หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามโครงการหน้าที่แล้ว ซึ่งโครงการดังกล่าวขับเคลื่อนโดยความร่วมมือทุกภาคส่วนระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะสามารถบรรจุกิจกรรม โครงการไว้ในแผนเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณซึ่งผลการดำเนินงานเป็น สาธารณะประโยชน์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรเน้นให้กิจกรรมมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและให้มากที่สุด มีเป้าหมายที่ชัดเจน ให้น่าหลักการของศีล 5 มี ประยุกต์ให้ที่เป็นรูปธรรม
2. หน่วยงานปกครองจังหวัดและท้องถิ่นควรเข้าไป ส่งเสริมกิจกรรมเชิงพุทธและเชิงประเพณีร่วมกับชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งให้ชาวบ้าน ตระหนักถึงวัตถุประสงค์และอันสงค์การรักษาศีล 5
3. ฝ่ายปกครองควรถอดบทเรียนจาก หมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่สัมฤทธิ์ผลเพื่อเป็นแบบอย่างขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่น
4. องค์กรพระพุทธศาสนาและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรตั้งแผนการในการดำเนินงาน ก่อให้เกิดคน และงานที่มีคุณภาพ ด้วยการถอดบทเรียนในการเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จากมองเป้าหมาย เอกลักษณ์เอกภาพ อยู่ในสังคม ดำรงชีพ ดำเนินชีวิต ในหนทางที่ถูกต้องตาม กระบวนการและปัจจัยในการขับเคลื่อนโครงการ ในการที่จะนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนในการขับเคลื่อน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระยะยาวเชิงคุณภาพ ของส่วนงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย และภาคประชาชน ในทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมตั้งกระบวนการวางแผนจนถึงการวัด และประเมินผลโครงการ

2. ควรการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรเน้นให้กิจกรรมมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและให้มากที่สุด มีเป้าหมายที่ชัดเจน ให้นำหลักการของศีล 5 มี ประยุกต์ให้ที่เป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2561). *รายงานผลการตรวจสอบผลการปฏิบัติหน้าที่ประจำปี 2561*. นนทบุรี: สยามคัลเลอร์พรีน จำกัด.
- พระครูปริยัติกิตติธำรง. (2562). *สถาบันสังคม*. กรุงเทพฯ: บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- พระครูพิศิษฐ์ประสาท (ประยูร นนทิโย). (2565). การพัฒนาการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ด้วยการขับเคลื่อน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(4), 373-368.
- พระครูศรีปริยัตยารักษ์. (2558). *รูปแบบการสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดนครราชสีมา* (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพสิงหราชจารย์ (โสภณ โสภโณ) และคณะ. (2562). การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(3), 1-14.
- พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ. (2560). หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 440-415.
- พระเมธีวัชรประชากร (ประยูร นนทิโย) และพระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต. (2566). การพัฒนาเครือข่ายสามเณรในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ*, 1(4), 52-66.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2564). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2563). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์.
- Gulick, L. & Urwick, L. (1973). *The Science of Administration*. New York: Columbia University.

ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของไทย* GOOD GOVERNANCE FOR GOVERNMENT ADMINISTRATION AT THE STATE OF EMERGENCY IN THAILAND

อรัญ พันธ์จินดา

Aran Phanthumjinda

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: aran_pj@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดิน 2. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 รูปหรือคนทำการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทและการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้หลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย ได้แก่ 1. นำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างจริงจังและเด็ดขาด 2. ปรับหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉินให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์บ้านเมือง 3. พัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามที่ประชาชนต้องการ มีความโปร่งใส 4. การกำหนดนโยบายอย่างมีวิสัยทัศน์ มีบังคับใช้กฎหมายที่ให้ความเสมอภาคและเป็นธรรม 5. การบริหารแบบพหุภาคี 6. มีการสื่อสารที่ชัดเจน เปิดเผยกับประชาชน 7. พัฒนากฎหมายที่เอื้อให้เกิดการบริหารขับเคลื่อนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเที่ยงตรง เที่ยงธรรม และยุติธรรม 8. การพัฒนา Application เพื่อให้รัฐบาลสามารถเข้าถึงการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและการเข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล; การบริหารราชการแผ่นดิน; สถานการณ์ฉุกเฉิน

*Received September 12, 2023; Revised September 15, 2023; Accepted September 15, 2023

Abstract

The objectives of this research article were as follows: 1. To study problems and obstacles in public administration. 2. To study the principles of good governance used in public administration. 3. To propose solutions to problems in public administration in Thailand, developed from Buddhist principles of good governance and used as principles for government administration in emergencies, conducted by qualitative research. In-depth interviews with 25 key informants collected data. Data were analysed by content, context, and comparative analysis. And focus group discussions with 9 participants to confirm knowledge after data synthesis.

The research found that principles of good governance used in the administration of government in emergencies in Thailand included: 1. Applying the principles of good governance to the administration of government in emergencies seriously and decisively 2 and adjusting the criteria to suit the emergency to the economic conditions and the country's crisis. 3. Developing quality to meet the standards that the people want, being transparent, 4. In a policy setting with a vision, the law is enforced to ensure equality and fairness. 5. Multilateral administration. 6. Clear communication, revealing the facts to the public; 7. Developing statutes that enable the administration to move in the same direction with precision, fairness, and justice; 8. Developing applications so that the government can access services to the people thoroughly, letting the public be informed continuously, and gaining confidence and access to the people.

Keywords: Good Governance; Public Administration; Emergency Situations

บทนำ

การบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ไม่ปกติให้เป็นอย่างมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพนั้น จึงมีความจำเป็นต้องใช้กฎหมายพิเศษที่เพิ่มอำนาจในทางบริหาร ราชการแผ่นดินให้แก่รัฐบาลเพื่อลดขั้นตอนในการใช้อำนาจรัฐของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในสถานการณ์ปกติ โดยการอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ที่ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ของประเทศอันเป็น

กรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นและเร่งด่วน ดังที่ได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอันเนื่องมาจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 (ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร, 2563) โดยพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ให้อำนาจคณะรัฐมนตรีในการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้น เพื่อใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และให้อำนาจนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินได้ โดยให้การกระทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่การออกข้อกำหนดการออกประกาศและการออกคำสั่งตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง และกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง ซึ่งในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจ เช่นเดียวกันกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 หากเป็นการกระทำโดยสุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เกินสมควรกว่าเหตุ และไม่เกินกว่ากรณีจำเป็นตามความร้ายแรงของสถานการณ์ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจเช่นเดียวกันกับพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบในทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย (พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548, 2548)

การบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย ได้รับการผ่อนคลายกฎเกณฑ์และขั้นตอนทางกฎหมาย โดยไม่มีหลักเกณฑ์หรือกลไกในการควบคุมการใช้อำนาจและการใช้ดุลพินิจของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หน่วยงานพิเศษ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานภายใต้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย สามารถที่จะดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน คุ่มค่าในเชิงภารกิจและบรรลุเป้าหมายการป้องกัน แก้ไข ยับยั้งฟื้นฟู และเยียวยาต่อความเสียหายสาธารณะที่เกิดขึ้นจากวิกฤติการณ์ของประเทศในสถานการณ์ฉุกเฉิน (ธีรยุทธ ชะนิล, 2566) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะได้มีการทำการศึกษาแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยการทำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่และหลักธรรมาภิบาล หรือ Good Governance ซึ่งเป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่ดีของประเทศ มาพัฒนาเพื่อปรับใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิควิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นหลัก เนื่องจากในการศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย การใช้แนวทางในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีโอกาสที่จะอธิบายข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งจากตำรา บทความทางวิชาการ เอกสารทางกฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และข้อบังคับต่างๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสร้างความเข้าใจในการอธิบายและตีความข้อมูลที่ศึกษารวบรวมได้อย่างชัดเจน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้องหลายกลุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (In-depth Interview Semi-Structure) ทั้งจากบุคคลในระดับนโยบาย บุคคลในระดับบังคับบัญชา บุคคลในระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ รวมทั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้ได้ความเที่ยงตรงของผล (Validity of Finding) และสามารถที่จะสะท้อนถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้อย่างลุ่มลึก (Information-rich cases) ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกมาอย่างเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 25 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมที่เกี่ยวข้องกับการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 และการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2563 และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับในการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทและการวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Comparison) นำไปใช้ในการประกอบการศึกษาและวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน ได้แก่ 1. ความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคมทั้งเรื่องของการศึกษา ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาด้านชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ 2. ปัญหาด้านความไม่โปร่งใส ตรวจสอบการทุจริต คอร์รัปชันไม่ได้ 3. ปัญหาการปรับเปลี่ยนที่ไม่ทันต่อสถานการณ์ของยุคความท้าทายสำหรับผู้นำยุคใหม่ (VUCA World) และยุค 4.0 (ยุคเทคโนโลยีและนวัตกรรม) 4. ปัญหาด้านโครงสร้างของระบบราชการ ปัญหาการกำหนดอำนาจหน้าที่ ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคล/ข้าราชการ 5. ปัญหาข้อครหาหรือข้อร้องเรียนเกี่ยวกับ “นิติธรรม” และ “คุณธรรม” 6. ปัญหาในการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบหรือแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้ หรือไม่เป็นไปตามหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7. ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม 8. ปัญหาอันเกิดจากระบบอุปถัมภ์ การเลียงกฎหมาย การกระทำที่ขัดต่อกฎระเบียบกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ 9. ปัญหาการขาดความน่าเชื่อถือในความเป็นอิสระของผู้ใช้อำนาจในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ 10. ปัญหาการตกต่ำของภาคเศรษฐกิจ ภาคสังคม และการเมือง

2. หลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย พบผลการศึกษา 2 ประเด็นดังนี้

2.1 การบริหารราชการแผ่นดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชน ได้แก่ 1. การบริหารราชการตามหลักนิติธรรม สามารถนำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชนได้จริงบางส่วน แต่ไม่ได้ทั้งหมด ถ้าจะให้ดีต้องเกิดจากสำนึกจะดีกว่าจากสภาพการบังคับตามกฎหมาย โดยต้องนำ

เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในหน่วยงานตรวจสอบทั้ง ป.ป.ช. และ สตง. เพื่อให้การนำหลักนิติธรรมมาใช้เกิดประโยชน์มากขึ้น 2. การบริหารราชการตามหลักคุณธรรม เป็นหลักที่สำคัญมาก มีประโยชน์มากกว่ากฎหมาย ถ้ามีธรรมะก็ไม่ต้องมีกฎหมาย สามารถนำมาใช้ได้หากผู้ปฏิบัติมี หิริ โอตตัปปะ ความละอายต่อบาป และความเกรงกลัวต่อบาป หากผู้ปกครองมีและเป็นตัวอย่างให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ก็จะเกิดประโยชน์สูงสุด 3. การบริหารราชการตามหลักความโปร่งใส จำต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้โดยง่าย 4. การบริหารราชการตามหลักการมีส่วนร่วม ปัจจุบันส่วนราชการได้นำมาใช้มากขึ้น เช่น ในการทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รัฐธรรมนูญกำหนดให้รับฟังความคิดเห็น ในการอนุญาตบางประเภทกำหนดให้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบ หรือการทำประชาคมในพื้นที่อีกหลาย ๆ เรื่อง 5. การบริหารราชการตาม “หลักความรับผิดชอบ” ต้องสามารถตรวจสอบได้ ตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ระบบบริหารของภาครัฐมีความโปร่งใส ยุติธรรม ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม 6. การบริหารราชการตามหลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม ทำให้การดำเนินงานในภาพรวมขององค์การมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจขององค์กร

2.2 การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ได้แก่

1. นำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างจริงจังและเด็ดขาด
2. ปรับหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉินให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์บ้านเมืองที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด
3. คุณภาพได้มาตรฐานตามที่ประชาชนต้องการ มีความโปร่งใสในการตัดสินใจและในกระบวนการทำงาน สามารถให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารร่วมแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำงาน รวมทั้งการประหยัด มีประสิทธิภาพ
4. การกำหนดนโยบายที่มองการณ์ไกลการมีบังคับใช้กฎหมายที่ให้ความเสมอภาคเป็นธรรมและองค์การบริหารอย่างเป็นอิสระ มีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการดำเนินการ
5. การบริหารแบบพหุภาคีได้แก่ การบริหารที่ให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายตัดสินใจ หรือร่วมปฏิบัติงานโดยไม่ผูกขาดหรือรวมศูนย์อำนาจ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546
6. ต้องมี

การสื่อสารที่ชัดเจน เปิดเผยกับประชาชนถึงความจำเป็นของมาตรการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ โดยจะต้องกำหนดมาตรการที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือ 7. พัฒนากฎหมายที่เอื้อให้เกิดการบริหารขับเคลื่อนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นเกณฑ์เดียวกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ เที่ยงตรง เที่ยงธรรม และยุติธรรม มีเสถียรภาพทางการปฏิบัติที่ชัดเจน 8. การพัฒนา Application เพื่อให้รัฐบาลสามารถเข้าถึงการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและการเข้าถึงประชาชนอย่างจริงจัง

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน ได้แก่

3.1 การปฏิบัติตามหลักนิติธรรม (Rule of Laws) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน ไม่หลงระเหิรอำนาจ ขาดความกรุณาหาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาชญาแก่ประชาชนเพราะอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง และอวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรม คือ หนักแน่นในธรรม ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหวเพราะถ้อยคำที่ดีร้าย ลากสัการะ มีสติตั้งมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรมคือความเที่ยงธรรมก็ดี นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผนหลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

3.2 การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม (Ethics) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ ทาน การให้ คือ สละทรัพย์สิ่งของ บำรุงเลี้ยงช่วยเหลือประชาชน และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ อักโกธะ ความไม่โกรธ คือ ไม่กริ้วกราด ลุแก่อำนาจความโกรธจนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและกระทำการต่าง ๆ ผิดพลาดเสียธรรม มีเมตตาประจักษ์ใจไว้ระงับความเคืองขุ่น วินิจฉัยความและกระทำการด้วยจิตอันราบเรียบเป็นตัวของตนเอง

3.3 การปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส (Transparency) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ ศील ความประพฤติดีงาม คือ สำรวมกาย วาจา ใจ ประกอบแต่การสุจริต รักษาจิตตึกุณ เป็นตัวอย่างและเป็นที่เคารพนับถือของประชาชน อาชชวะ ความซื่อตรง คือ ซื่อสัตย์ ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน

3.4 การปฏิบัติตามหลักความมีส่วนร่วม (Participation) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ ตปะ ความทรงเดช คือ แผลดเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำจิตใจ ระงับยับยั้งข่มใจได้ ไม่ยอมให้หลงไหลหมกมุ่นในความสุขสำราญและความปรนเปรอ มีความเป็นอยู่สม่ำเสมอหรืออย่างสามัญ มุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียร ทำกิจให้บริบูรณ์

3.5 การปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ (Accountability) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ มัททวะ ความอ่อนโยน คือ มีอัธยาศัย ไม่เย่อหยิ่งหยาบคาย มีความงามสง่า ท่วงทีกริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ให้ความรักภักดี และได้รับการยำ

เกรง ขันติ ความอดทน คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากกายเหนื่อยหน่ายเพียงไร ก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกย่ำถูกหยันด้วยคำเสียดสีถากถางอย่างไรก็ไม่หมดกำลังใจ

3.6 การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า (Value for Money) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ ปริจจาคะ การบริจาค คือ เสียสละความสุขสำราญของตน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน ได้แก่ 1. ความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคมทั้งเรื่องของการศึกษา ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาด้านชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ 2. ปัญหาด้านความไม่โปร่งใส ตรวจสอบการทุจริต คอร์รัปชันไม่ได้ 3. ปัญหาการปรับเปลี่ยนที่ไม่ทันต่อสถานการณ์ของยุคความท้าทายสำหรับผู้ในยุคใหม่ (VUCA World) และยุค 4.0 (ยุคเทคโนโลยีและนวัตกรรม) 4. ปัญหาด้านโครงสร้างของระบบราชการ ปัญหาการกำหนดอำนาจหน้าที่ ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคล/ข้าราชการ 5. ปัญหาข้อครหาหรือข้อร้องเรียนเกี่ยวกับ “นิติธรรม” และ “คุณธรรม” 6. ปัญหาในการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ หรือแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้ หรือไม่เป็นไปตามหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7. ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม 8. ปัญหาอันเกิดจากระบบอุปถัมภ์ การเลี้ยวกฎหมาย การกระทำที่ขัดต่อกฎระเบียบ กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ 9. ปัญหาการขาดความน่าเชื่อถือในความเป็นอิสระของผู้ใช้อำนาจในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ 10. ปัญหาการตกต่ำของภาคเศรษฐกิจ ภาคสังคม และการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของวสันต์ เหลืองประภัสร์ (2559) เรื่อง การรวมศูนย์อำนาจและการกระจายอำนาจกับการบริหารราชการแผ่นดินไทย: การทบทวนแนวคิดข้อถกเถียงและข้อพิจารณาเพื่อการปฏิรูปพบว่า แนวความคิดเรื่องการบริหารราชการแผ่นดินโดยการรวมศูนย์อำนาจและการกระจายอำนาจนั้น ไม่ใช่แนวความคิดที่อยู่ตรงกันข้าม เนื่องจากแนวความคิดทั้งสองมีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินที่จะต้องจัดสรรและแบ่งปันอำนาจและกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานที่ใช้อำนาจ โดยการกำหนดโครงการสร้างและกลไกที่ชัดเจนในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้เกิดความสมดุลและมีความเหมาะสมต่อการดำเนินงานภาครัฐเรื่องดังกล่าวมีความคิดสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการจัดระบบบริหารราชการแผ่นดิน 3 ประการ ได้แก่ 1. หลักการรวมศูนย์อำนาจกับหลักผลประโยชน์แห่งชาติ

(Centralization and National Interest) หมายถึง การรวมศูนย์อำนาจที่สำคัญไว้ที่รัฐบาลกลาง ซึ่งเป็นอำนาจในการตัดสินใจสำคัญของประเทศที่รัฐบาลต้องสงวนไว้ (Reserve Matters) ให้เป็นอำนาจของรัฐบาลส่วนกลาง 2. หลักการกระจายอำนาจกับหลักเริ่มต้นที่ท้องถิ่น (Decentralization and Subsidiary) หมายถึง อำนาจในการดำเนินการจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องกระจายอำนาจและภารกิจให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และ 3. หลักการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐ (Intergovernmental Relations and Inter governmental Management) หมายถึง การดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานทางปกครองในหลายระดับ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของชาติ การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย ที่ผ่านมามีการปฏิรูประบบราชการแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Changes) โดยมุ่งเน้นการกำหนดโครงสร้างและหน่วยงานใหม่ขึ้นมากกว่าการรื้อระบบโครงสร้างของหน่วยงานที่มีอยู่เดิม ทำให้ระบบราชการของไทยมีความซับซ้อนและสับสนในเชิงโครงสร้างเป็นอย่างมาก

2. หลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1. การบริหารราชการแผ่นดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชน ได้แก่ 1. การบริหารราชการตามหลักนิติธรรม สามารถนำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชนได้จริงบางส่วน แต่ไม่ได้ทั้งหมด 2. การบริหารราชการตามหลักคุณธรรม เป็นหลักที่สำคัญมาก มีประโยชน์มากกว่ากฎหมาย ถ้ามีธรรมะก็ไม่ต้องมีกฎหมาย สามารถนำมาใช้ได้หากผู้ปฏิบัติมี หิริ โอตตัปปะ ความละอายต่อบาป และความเกรงกลัวต่อบาป 3. การบริหารราชการตามหลักความโปร่งใส จำต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา 4. การบริหารราชการตามหลักการมีส่วนร่วม ปัจจุบันส่วนราชการได้นำมาใช้มากขึ้น เช่น ในการทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รัฐธรรมนูญกำหนดให้รับฟังความคิดเห็นหรือการทำประชาคมตีในอีกหลาย ๆ เรื่อง 5. การบริหารราชการตามหลักความรับผิดชอบ ต้องสามารถตรวจสอบได้ ตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ 6. การบริหารราชการตามหลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม ทำให้การดำเนินงานในภาพรวมขององค์การมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของสรวิชัย เปรมชื่น (2560) เรื่อง คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในระบบราชการไทย

พบว่า หน่วยงานราชการระดับกรม ประสิทธิภาพบริการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมงานบริการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อจะตอบสนองความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ โดยมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการบริการ ในส่วนราชการประเภทกรมนโยบาย มุ่งเน้นการรักษามาตรฐานระบบงานและเน้นการจัดทำนโยบายร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น แต่ยังมีขาดรูปแบบในการให้บริการประชาชนแบบครบวงจร

2.2 การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ได้แก่

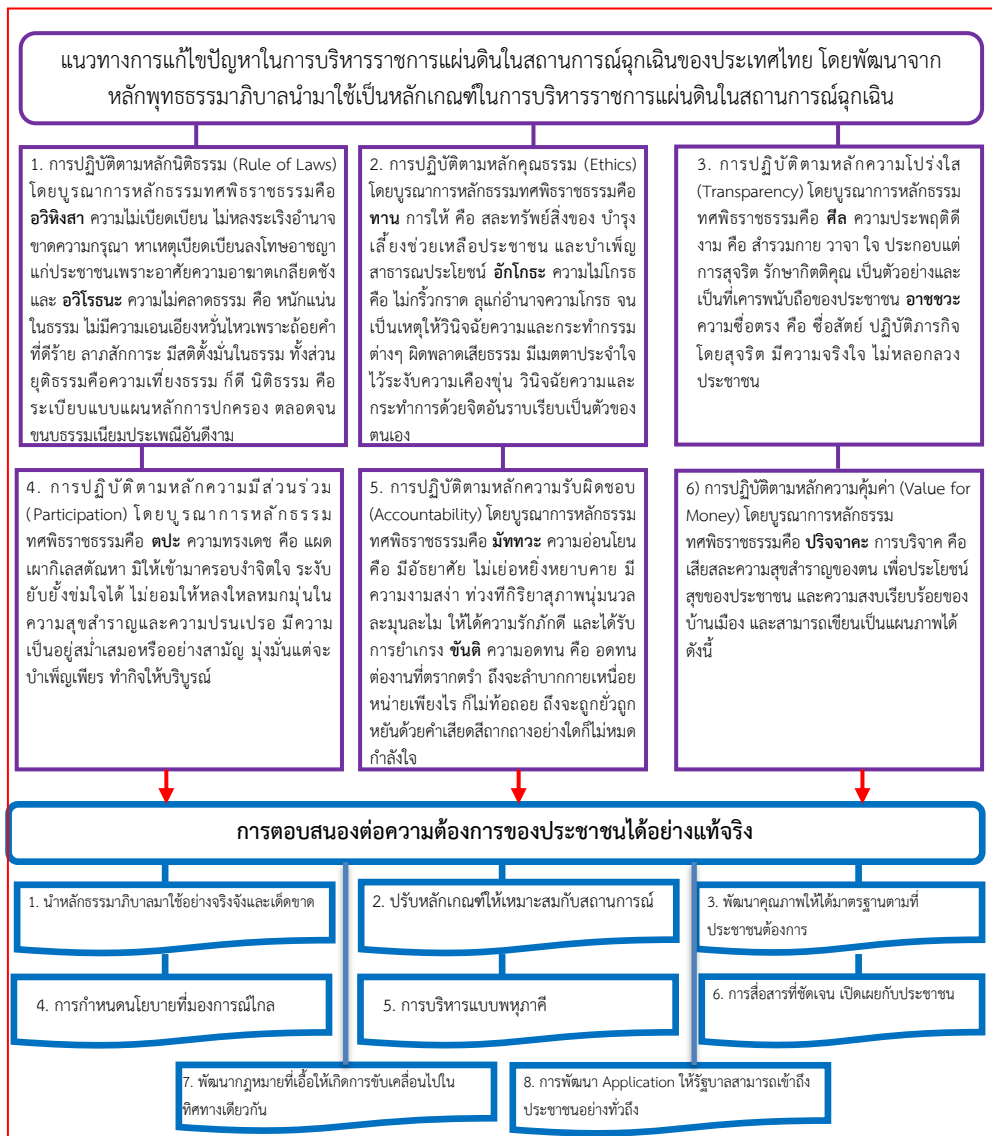
1. นำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างจริงจังและเด็ดขาด
2. ปรับหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉินให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์บ้านเมืองที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด
3. คุณภาพได้มาตรฐานตามที่ประชาชนต้องการ มีความโปร่งใสในการตัดสินใจและในกระบวนการทำงาน
4. การกำหนดนโยบายที่มองการณ์ไกล การมีบังคับใช้กฎหมายที่ให้ความเสมอภาคเป็นธรรมและองค์การบริหารอย่างเป็นอิสระมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการดำเนินการ
5. การบริหารแบบพหุภาคีได้แก่ การบริหารที่ให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายตัดสินใจ
6. ต้องมีการสื่อสารที่ชัดเจน เปิดเผยกับประชาชนถึงความจำเป็นของมาตรการต่าง ๆ ที่นำมาใช้
7. พัฒนากฎหมายที่เอื้อให้เกิดการบริหารขับเคลื่อนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นเกณฑ์เดียวกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ เทียบตรง เทียบธรรม และยุติธรรม
8. การพัฒนา Application เพื่อให้รัฐบาลสามารถเข้าถึงการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพันธ์ ดีมาก (2559) เรื่อง การพัฒนาการควบคุมภายในตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาเขตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า การควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในปัจจุบันตามเกณฑ์ประกอบของการควบคุมภายใน คือ สภาพแวดล้อม การควบคุมภายใน การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล พบว่า สภาพการควบคุมภายในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.972) จึงควรนำแนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และหลักธรรมาภิบาล มาสนับสนุนการดำเนินการบริหารงานภายในเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

แนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน ได้แก่ 1. การปฏิบัติตามหลักนิติธรรม โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน และ อวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรม คือ หนักแน่นในธรรม 2. การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม (Ethics) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ทาน การให้ คือ สละทรัพย์สิ่งของ บำรุงเลี้ยงช่วยเหลือประชาชน อักโกธะ ความไม่โกรธ คือ ไม่กริ้วกราด ลุแก่อำนาจความโกรธ 3. การปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส (Transparency) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ศีล ความประพฤติดีงาม และอาชชวะ ความซื่อตรง คือ ซื่อสัตย์ ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต 4. การปฏิบัติตามหลักความมีส่วนร่วม (Participation) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ตปะ ความทรงเดช คือ แผดเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำจิตใจ 5. การปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ (Accountability) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ มัททวะ ความอ่อนโยน คือ มีอภัยาศัย ไม่เย่อหยิ่งหยาบคาย และ ขันติ ความอดทน คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ 6. การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า (Value for Money) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ปริจจาคะ การบริจจาค สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษม จิตธิติธธา (2561) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในการแก้ปัญหาในองค์กรการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานกลาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า หลักธรรมาภิบาลมีแนวความคิดมาจากฝั่งตะวันตก เป็นรูปแบบ ในการบริหารจัดการที่ดีที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรโดยใช้คุณธรรมนำหน้า เมื่อทำการศึกษาหลักธรรมาภิบาล ผู้วิจัยเห็นว่าตรงกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือ หลักทศทั้ง 6 หลักอปริหานิยธรรม 7 และหลักสัปปุริสธรรม 7 ทางพระพุทธศาสนาที่เป็นหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน การนำหลักพุทธธรรมบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เพื่อสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของไทย ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ได้ดังนี้

หลักธรรมาภีบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย ได้แก่ 1. นำหลักธรรมาภีบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างจริงจังและเด็ดขาด 2. ปรับหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉินให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์บ้านเมือง 3. พัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามที่ประชาชน

ต้องการ มีความโปร่งใส 4. การกำหนดนโยบายอย่างมีวิสัยทัศน์ มีบังคับใช้กฎหมายที่ทำให้ความเสมอภาคและเป็นธรรม 5. การบริหารแบบพหุภาคี 6. มีการสื่อสารที่ชัดเจน เปิดเผยกกับประชาชน 7. พัฒนากฎหมายที่เอื้อให้เกิดการบริหารขับเคลื่อนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเที่ยงตรง เที่ยงธรรม และยุติธรรม 8. การพัฒนา Application เพื่อให้รัฐบาลสามารถเข้าถึงการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและการเข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง

แนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน ได้แก่ 1. การปฏิบัติตามหลักนิติธรรม โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน ไม่หลงระเห็จอำนาจ และ อวิโรชนะ ความไม่คลาดธรรมหนักแน่นในธรรม ไม่มีความเอนเอียงหวัดไหวเพราะถ้อยคำที่ดีร้าย ลากลั่นการะ มีสติตั้งมั่นในธรรม 2. การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ทาน การให้ สละทรัพย์สินสิ่งของ บำรุงเลี้ยงช่วยเหลือประชาชน และ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ อักโกธะ ความไม่โกรธ ไม่กริ้วกราด ลูก่ออำนาจความโกรธ จนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและกระทำการต่างๆ ผิดพลาดเสียธรรม 3. การปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ศีล ความประพฤติดีงาม สำรวมกาย วาจา ใจ ประกอบแต่การสุจริต อาชชวะ ความซื่อตรง ซื่อสัตย์ ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน 4. การปฏิบัติตามหลักความมีส่วนร่วม โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ตปะ การแผดเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำจิตใจ ระวังยับยั้งชั่งใจได้ 5. การปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ มัททวะ ความอ่อนโยน มีอัธยาศัย ไม่เย่อหยิ่งหยาบคาย มีความงามสง่า ท่วงทีกิริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ชันติ ความอดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากกายเหนื่อยหน่ายเพียงไรก็ไม่ท้อถอย 6. การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ปริจจาคะ การบริจจาค เสียสละความสุขสำราญของตน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลจำเป็นต้องบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งควรปรับปรุงนโยบายให้มีการดำเนินการที่เร็วขึ้น โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เช่น เมื่อต้องมีการรับฟังความเห็น ให้คนแสดงความคิดเห็นโดยเปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบสื่อสารในช่องทางต่างๆ ซึ่งสามารถดำเนินการโดยลดขั้นตอนลงได้

2. รัฐบาลควรมีการปรับปรุงพัฒนาหลักธรรมาภิบาล เนื่องจากการประกาศใช้ บังคับกฎหมายว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องขัดต่อหลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน และหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการประกาศ บังคับใช้กฎหมายดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงระดับความรุนแรงของภัยหรือสถานการณ์ เปรียบเทียบกับความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะและสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนผู้สุจริตด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ภาครัฐควรส่งเสริมและพัฒนาความเท่าเทียมกันของคนในสังคมทั้งเรื่องของการศึกษา ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาด้านชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ เพื่อลดความขัดแย้งอันนำมาสู่การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

2. ภาครัฐควรส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานและการทำงานให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบการทุจริตอย่างจริงจัง และปราบปรามป้องกันคอร์รัปชันป่าพร้อมๆ กันด้วย

3. ภาครัฐควรมีการพัฒนาผู้นำยุคใหม่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของ เทคโนโลยี การแข่งขัน สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทำให้องค์กรต่าง ๆ ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเรียกว่า “VUCA World” (VUCA World) และยุค 4.0 (ยุคเทคโนโลยีและนวัตกรรม)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของหน่วยงานที่ได้รับรางวัลหรือหน่วยงานดีเด่นด้านธรรมาภิบาล ว่ามีการบริหารจัดการอย่างไร และมีองค์ประกอบที่สำคัญคืออะไรบ้าง

2. ควรมีการศึกษาการพัฒนาผู้นำเชิงพุทธในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อจะได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นการพัฒนาผู้นำในองค์กรต่าง ๆ ไม่ให้ปล่อยปะละเลยในการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งเป็นต้นเหตุของการบริหารที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

เกษม วิฑิตสิทธิ์. (2561). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในการแก้ปัญหาในองค์กรการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานกลาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (ดุष्ฎิณีพนธ์พุทธศาสนตรดุष्ฎิณีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ธีรพันธ์ ตีมาก. (2559). การพัฒนาการควบคุมภายในตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาเขต
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ดุสิต
นิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ ชะนิล. (2566). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างค่านิยมสำหรับ
การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้สัปปุริสธรรม 7.
วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ, 1(4), 67-84.
- ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร. (2563, 25 มีนาคม). ราช
กิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 69 ง. หน้า 1.
- พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548. (2548, 16
กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122 ตอน 58 ก. หน้า 1-9.
- วสันต์ เหลืองประภัสร์. (2559). การรวมศูนย์อำนาจและการกระจายอำนาจกับการบริหาร
ราชการแผ่นดินไทย: การทบทวนแนวคิดข้อถกเถียงและข้อพิจารณาเพื่อการ
ปฏิรูป (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สรวิชัย เปรมชื่น. (2560). คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในระบบราชการไทย. วารสาร
รังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์, 2(2), 43-59.

การส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*

THE PEOPLE'S DEMOCRATIC WAY CONSCIENCES PROMOTION AT BANG
KRUAY DISTRICT, NONGTHABURI PROVINCE

พระครูใบฎีกากรณ์พัฒน์ กนต์วณโณ, สุมาลี บุญเรือง, สุรพล สุษะพรหม

Phra Krubideeka Kornphat Kantawanno, Sumalee Boonrueang, Surapol Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: pramot00009@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตย 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม จิตสำนึกวิถีประชาธิปไตย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนใน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.663 ประชากรคือประชาชนในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และสุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 399 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) 2. การเปรียบเทียบการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน มีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของ

*Received March 29, 2024; Revised April 10, 2024; Accepted April 13, 2024

ประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม พบว่า 1. ด้านความรับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง มีการประยุกต์สมัยเก่าให้สามารถเข้ากับสมัยใหม่ได้ 2. ด้านเคารพความเสมอภาค คือ ประชาชนทุกคนควรมีส่วนช่วยในการส่งเสริมจิตสำนึกประชาธิปไตย และ 3. ด้านปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนต้องให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ภายในชุมชน ภาครัฐต้องเข้าไปร่วมส่งเสริมจิตสำนึกประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นภายในชุมชน

คำสำคัญ: การส่งเสริม; จิตสำนึก; วิถีประชาธิปไตย

Abstract

The objectives of this research paper are as follows: 1. To study the level of promoting democratic consciousness; 2. To compare opinions on promoting democratic consciousness classified by individual factors, and 3. To study the development of fostering democratic consciousness among people at Bang Kruai District, Nonthaburi Province, conducted by mixed research methods. In the quantitative research, data were collected with questionnaires with a total confidence of 0.663. The population was people in Bang Kruai District, Nonthaburi Province, and the sample size was sampled using Taro Yamane's formula, totalling 399 people. In the qualitative research, data were collected through in-depth interviews with 10 key informants and analysed using descriptive interpretation.

The results showed that 1. Promoting the democratic consciousness of the people at Bang Kruai District was at a high level ($\bar{X} = 3.86$) 2. Democratic consciousness promotion comparison was that people with different genders and occupations did not have different democratic consciousness promotion, rejecting the set hypothesis. People of various ages and education levels had statistically significant differences in democratic consciousness promotion at 0.05, thus accepting the set hypothesis. 3. Development guidelines for promoting democratic consciousness among the people at Bang Kruai District, Nonthaburi Province, by applying the principles of Buddha Dharma, were found 1. Responsibility and self-reliance: There was an old way of application, but there are new ways. 2 Respect for equality: All citizens should contribute to promoting democratic consciousness. 3. Problems and obstacles: People

must cooperate to solve community problems. The government must participate in promoting democratic consciousness within the community.

Keywords: Promotion; Democratic; Consciousness

บทนำ

การปกครองที่เป็นประชาธิปไตย คือ รูปการปกครองที่ยึดถืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนไม่ว่าจะเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี (Presidential Democracy) หรือแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) ถ้าอำนาจสูงสุดในการกำหนดการปกครองอยู่ที่ประชาชนแล้วก็เป็นกรปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ในขณะเดียวกัน การพัฒนาพลเมืองให้มีคุณลักษณะของวิถีประชาธิปไตยก็มีความจำเป็นต้องปลูกฝังเช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงฐานะของความเป็นพลเมืองในสังคมที่อยู่ภายใต้ระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย (สุขมนวรสกุล, 2557) โดยคุณสมบัติของพลเมืองในระบอบวิถีประชาธิปไตยต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1 มีสิทธิเสรีภาพเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยและเป็นเจ้าของประเทศ 2. มีส่วนในการใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 3. มีความเข้าใจในเรื่องหลักนิติธรรม กฎหมาย ความชอบธรรม โดยเฉพาะในส่วนของสิทธิเสรีภาพของประชาชน 4. มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ช่วยกันปกป้องรักษาสาธารณประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักความยุติธรรม ความถูกต้อง ความเอื้ออาทรต่อคนที่เสียเปรียบ 5. ยินดีเสียภาษีให้ภาครัฐ เพื่อนำรายได้ดังกล่าวไปทำประโยชน์ต่อประชาชน ทัวไป 6. ดำรงไว้ซึ่งหลักจริยธรรม ศีลธรรมด้วยการไม่เห็นด้วยกับการกระทำที่ผิดกฎหมายและความไม่ถูกต้องในสังคม 7. ดำรงไว้ซึ่งความมีเหตุผล ไม่สนับสนุนพฤติกรรมอันใดที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของ ประชาชน ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ขัดต่อกฎหมายและการกระทำที่มีแนวโน้มมอมเมา ประชาชน 8. ดำรงไว้ซึ่งหลักความยุติธรรมทั้งในส่วนองวิถีชีวิตสังคม ระบบการเมืองและกระบวนการยุติธรรม โดยจะแสดงความไม่เห็นด้วยกับการละเมิดต่อกระบวนการยุติธรรมโดยเจ้าหน้าที่ เพราะจะเป็นการทำลายรากฐานสำคัญของสังคมที่เป็นธรรม (อัจฉรา อยู่ทศศิริกุล, 2561)

การจะสร้างสังคมประชาธิปไตยไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องมีการฝึกคนให้เข้ากับระบอบให้ได้ประชาธิปไตยไม่ใช่เครื่องจักรที่จะสามารถเดินเครื่องได้ด้วยตัวของมันเอง หากแต่จะต้องสร้างและผลิตคนในระบอบอย่างมีจิตสำนึก นักจิตวิทยายอมรับจิตสำนึก หรือสภาวะรู้ตัวทางจิตว่าเป็นโครงสร้างทางความคิดที่ลึกซึ้ง การกระทำของมนุษย์จะสัมพันธ์กับจิตสำนึกเสมอ (มัลลิกา มัตติโก, 2541) ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้เคยนำเสนอระบอบการปกครองที่

เรียกว่าธรรมาธิปไตย ไว้ว่า ต้องหว่านพืชธรรมก่อนพืชประชาธิปไตย ประชาธิปไตยที่ว่าเป็นของประชาชนเพื่อประชาชนโดยประชาชนนั้น ใช้ได้เฉพาะประชาชนที่มีธรรมเท่านั้น ถ้าประชาชนไม่มีธรรม มันก็กลายเป็นประชาธิปไตยเท่านั้นเอง ดังนั้น ต้องหว่านพืชธรรมก่อนพืชประชาธิปไตย ประชาธิปไตยเพื่อลดหรือป้องกันความเห็นแก่ตัว ถ้าเห็นแก่ตัวก็มีแต่ประชาธิปไตย โดยไม่รู้สึกรู้สีกว่าความเห็นแก่ตัวจึงเป็นรากฐานของประชาธิปไตย ประชาธิปไตยแท้จึงมีแต่ความเห็นแก่ตัว ซึ่งเป็นของมีได้ยากสำหรับปุถุชนสมัยนี้ที่บูชาวัตถุธรรมมีความเป็นประชาธิปไตยอยู่ในตัวเองเพราะหมายถึงความเห็นแก่ตัวด้วยโดยธรรมชาติอยู่อย่างไม่เห็นแก่ตัว (พุทธทาสภิกขุ, 2557) อันเป็นจิตสำนึกของการดำรงอยู่ร่วมกันของมวลมนุษยชาติ ที่ต่างก็มีความเมตตากรุณาต่อกัน จิตสำนึกของความเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน และจิตสำนึกของวิถีประชาธิปไตยแบบนี้ก็มาจากการใช้วิถีความศรัทธาในพระพุทธรศาสนาของชุมชน มาเป็นตัวขับเคลื่อนในการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตย อันสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของประชาชนไทย

ในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่ได้ใช้ความศรัทธาในพระพุทธรศาสนาเป็นตัวขับเคลื่อนวิถีชีวิต จวบจนถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่า ความเป็นปึกแผ่นและความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชน ในพื้นที่อำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี เกิดขึ้นได้ด้วยการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยผ่านวิถีแห่งความศรัทธาในพระพุทธรศาสนา จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย เพื่อประยุกต์หลักพุทธธรรม มาใช้ในการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 149,64989 คน (อำเภอบางกรวย, 2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากสูตรของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวน 399 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 10 รูปหรือคน ประกอบด้วย 1. กลุ่มพระภิกษุสงฆ์ (พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี) 2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ 3. กลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 4. กลุ่มประชาชนในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษาการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี แบ่งเป็น 4 ส่วน

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตาม วัตถุประสงค์ในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปใน ตำบลวัดชะลอ ตำบลบางกรวย ตำบลบางสีทอง ตำบลบางขุน ตำบลบางขุนทอง ตำบลบางคูเวียง ตำบลมหาสวัสดิ์ ตำบลปลายบาง ตำบลศาลากลาง

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็น ทางการ (Structured Interview) เจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็น ผู้เกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 10 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบ

ค่าเอฟ (F-test) และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ระดับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D.=0.64) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเอง มี ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=0.70) รองลงมา ได้แก่ ด้านเคารพความแตกต่าง ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.82) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านเคารพหลักความเสมอภาค ตามลำดับ ($\bar{X} = 3.71$, S.D.=0.76) 3 ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกวิถี ประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึก วิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยการประยุกต์หลักสุจริต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D.=0.63) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกายสุจริต ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=0.69) รองลงมา ด้านวจีสุจริต ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.74) และน้อยที่สุด ด้านมโนสุจริต ($\bar{X} = 3.76$, S.D.=0.81) ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ไม่ แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ด้าน ความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเอง ด้านเคารพความเสมอภาค และด้านเคารพความแตกต่าง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของ ประชาชน ด้านความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเอง ด้านเคารพความเสมอภาค และด้านเคารพความ แตกต่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนใน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม สรุปได้ดังนี้ 1. ด้านความรับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง ได้แก่ การพัฒนาของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เป็นแบบโมเดิร์น โดยการยึดแบบเดิม ๆ ความเป็นอยู่แบบสมัยเก่า แต่ก็ยังมีการพัฒนาให้ทันยุคทันสมัย เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้ ควรเข้าไปช่วยเหลือประชาชนในด้านการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม สิ่งปลูกสร้างสมัยเก่าให้คงอยู่ โดยให้มีการประยุกต์สมัยเก่าให้สามารถเข้ากับสมัยใหม่ได้ 2. ด้านเคารพความเสมอภาค คือ ประชาชนทุกคนควรมีส่วนช่วยในการส่งเสริมจิตสำนึก วิถีประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยเป็นของประชาชนทุก ๆ คน ควรมีการส่งเสริมตั้งแต่ตัวบุคคล ครอบครัว จนถึงภายในสังคม เพื่อให้เกิดจิตสำนึกกันทุก ๆ คน เริ่มจากกลุ่มเล็ก ๆ คือครอบครัว จนกระทั่งกลุ่มใหญ่ รวมถึงประเทศชาติ ต้องมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง 3. ด้านปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนต้องให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชน ภาครัฐต้องเข้าไปร่วมส่งเสริมจิตสำนึก วิถีประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นภายในชุมชน เพื่อให้เกิดความ สามัคคีในชุมชน และความร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขปัญหาตนเองได้

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่มีความสำคัญการส่งเสริมจิตสำนึก วิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมา อภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จากผลการศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของ ประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก วิถีชีวิตในสังคมไทยที่มี การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นเรื่องที่ทุกคนจะต้องรู้และเข้าใจอย่างถูกต้อง และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ดังจะเห็นได้คือแนวทางประชาธิปไตยแบบพอเพียง ที่สามารถนำมาผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎี และหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองของไทยได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้หากทุกคนเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องแล้ว และช่วยกันสร้างค่านิยมที่ดีไปพร้อม ๆ กัน ก็จะทำให้สังคมไทย เป็นสังคมที่มีวิถีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2554) เรื่อง จิตสำนึกพลเมืองในบริบทประชาธิปไตย พบว่า คุณลักษณะของ การมีจิตสำนึกพลเมืองนั้น มีอยู่หลายมิติ อันได้แก่ การมีวินัยในตนทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม เคารพกติกาที่ร่วมกันสร้างขึ้น ปฏิบัติสิทธิและหน้าที่อย่างเต็ม

ความสามารถด้วยจิตใจอาสา ให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม มากกว่าส่วนตน ใส่ใจกิจสาธารณะการมีส่วนร่วมและให้ ความร่วมมือเพื่อประโยชน์สุขของชุมชน ทั้งในเชิง เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การมีความกล้าหาญ ทางจริยธรรม ปกป้องความถูกต้อง เพื่อความดี ความยุติธรรม และสันติภาพของสังคม การมีความผูกพันและยึดมั่นใน อุดมการณ์ ประชาธิปไตย ปฏิบัติต่อผู้อื่นเยี่ยงกัลยาณมิตร เท่าเทียม และเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตย ของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากการเปรียบเทียบการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 4 ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ

2.1 การส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการส่งเสริม จิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะว่า เพศไม่ใช่ตัวกำหนดจิตสำนึก เพศไม่ใช่สิ่งที่บ่งบอกการมีจิตสำนึก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลวรรณ พ่วงทอง (2559) เรื่อง ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วน ตำบลทับใต้ อำเภอสว่างวีรวัฒน์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลทับใต้ อำเภอสว่างวีรวัฒน์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน

2.2 การส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบาง กรวย จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการส่งเสริม จิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะ ว่า ช่วงอายุของแต่ละบุคคลแตกต่างกันย่อมมีความคิดต่างกัน ทำให้บุคคล ในสังคมมีการพัฒนา และมีความทันสมัยขึ้นประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทาง การเมือง ติดตามสถานการณ์ ทางการเมืองในท้องถิ่นได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระทวีศักดิ์ เตชธโร (2561) เรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการ การศึกษาธรรมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอสว่างวีรวัฒน์ จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการ จัดการการศึกษาธรรม ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอสว่างวีรวัฒน์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์แตกต่าง กัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.3 การส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับ การศึกษาต่างกัน มีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนแตกต่างกัน

ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการติดต่อประสานงาน ขั้นตอนการทำงาน กระบวนการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดแตกต่างกัน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชกร บุญศรี (2556) เรื่อง สื่อที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง: กรณีศึกษาการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองเวทียาสดำเนินในปี 2556 พบว่า ลักษณะประชากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะรับข่าวสารทางการเมือง แตกต่างกัน

2.4 การส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า การส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัด นนทบุรี แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน แตกต่างกันทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่มีความหลากหลายทางอาชีพทำให้มีความสนใจ ให้ความสำคัญในการไว้วางใจทางการเมืองต่อนักการเมืองท้องถิ่นแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพเดียวกันจะสามารถรวมกลุ่มกันในการสนทนา หรือ วิจารณ์ การเมืองมีผลกระทบต่ออาชีพของประชาชน บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเขียน การ พูด การแสดงออก จึงทำให้ความไว้วางใจทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา อยุทธศิริกุล (2561) เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของ นักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษา มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเป็นลำดับหนึ่ง ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วมเป็นลำดับสอง และด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมเป็นลำดับสาม สามารถ แสดงรายละเอียดในแต่ละด้าน

3. แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึก วิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี อภิปรายได้ว่า ประชาชนใน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จะมีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม มีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่ของตน ให้การสงเคราะห์แนะนำในสิ่งที่จะเกิดประโยชน์ต่อชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญาญา ฉัตรช่อฟ้า(2565) เรื่อง พุทธพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย พบว่า 1. ปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย 2. แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย 3. แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า ประชาชนมีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีประชาธิปไตยจากสื่อต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้พัฒนา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ทำให้รู้ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถรับมือในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ ประชาชนในปัจจุบัน มีการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย มีการแสดงออกทางการเมือง การให้ความร่วมมือในการเลือกตั้ง ในส่วนระดับความคิดเห็นของประชาชน

เกี่ยวกับจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยตามหลักสุจริต 3 พบว่า ประชาชนได้เรียนรู้หลักสุจริตธรรมจากการที่ตนเป็นประชาชนชาวพุทธ ได้เข้าวัดทำบุญ ทำให้เกิดการเกรงกลัวต่อการทำผิดหลักสุจริตธรรม การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน และอาชีพต่างกัน มีการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุต่างกัน และระดับการศึกษาต่างกัน การส่งเสริม จิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชน ในภาพรวมแตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกวิถี ประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านความรับผิดชอบและ พึ่งพาตนเอง ได้แก่ การพัฒนาของประชาชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เป็นแบบโมเดิร์น โดยการใช้แบบเดิม ๆ ความเป็นอยู่แบบสมัยเก่า แต่ก็ยังมีการพัฒนาให้ทันสมัย เพื่อให้เข้ากับ สถานการณ์ปัจจุบันได้ ด้านเคารพความเสมอภาค คือ ประชาชนทุกคนควรมีส่วนช่วยในการส่งเสริม จิตสำนึกประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยเป็นของประชาชนทุก ๆ คน ควรมีการส่งเสริมตั้งแต่ตัว บุคคล ครอบครัว จนถึงภายในสังคม เพื่อให้เกิดจิตสำนึกกันทุก ๆ คน เริ่มจากกลุ่มเล็ก ๆ คือครอบครัว จนกระทั่งกลุ่มใหญ่ รวมถึงประเทศชาติ ต้องมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง และด้านปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนต้องให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชน ภาครัฐต้องเข้าไปร่วมส่งเสริม จิตสำนึกประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นภายในชุมชน เพื่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเอง ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักดูแลตนเอง รับผิดชอบต่อตนเอง รู้จักหาความรู้เพิ่มเติมทางด้านประชาธิปไตย เพื่อให้รู้สิทธิของตนเอง
2. ด้านเคารพหลักความเสมอภาค ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียม ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น
3. ด้านเคารพความแตกต่าง ส่งเสริมในการให้เกียรติ ยอมรับความเชื่อด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละพื้นที่ ความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเอง ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ในสิทธิของประชาชน สิทธิของประชาชนพึงจะได้รับภายใต้ประชาธิปไตย

2. ด้านการพลักความเสมอภาค ปฏิบัติต่อประชาชนทุกคน ให้สิทธิ์กับประชาชน ด้วย ความเสมอภาค เท่าเทียม ทัวถึงไม่แบ่งแยกฐานะ

3. ด้านการพลความแตกต่าง ให้บริการ ประชาสัมพันธ์ประชาชน โดยไม่เลือก ปฏิบัติตาม ฐานะ มีการติดตาม ช่วยเหลือเมื่อประชาชนเกิดข้อสงสัยในประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของ ประชาชน เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้การส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของ ประชาชน ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

2. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของ ประชาชนตามหลักสุจริตธรรมในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อที่จะได้เปรียบเทียบ การส่งเสริม จิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนตามหลักธรรม

3. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง การส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยของประชาชนใน จังหวัด อื่น ๆ ที่ค้นพบว่าย่างขาดการส่งเสริมจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง

จิรจิตต์ภณ พิริยสุวัฒน์. (2561). *การสร้างเสริมจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีด้วยทุนทางวัฒนธรรมตาม แนวพุทธศาสนา* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระทวีศักดิ์ เตชธโร. (2561). *ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาระบบศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาเดชนันท์ สิทธิภาณุ (ผกา). (2564). *ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พุทธทาสภิกขุ. (2557). *ธัมมสังคณนิยม* (ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สำนักพิมพ์กรีน ปัญญาญาณ.

มณีสุรีย์ มณีมาศ. (2562). *ความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ : กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- มัลลิกา มัตติโก. (2541). *จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล*. กรุงเทพฯ: เจริญดีการพิมพ์.
- วิไลวรรณ พ่วงทอง. (2559). *ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- สุขุม นวลสกุล. (2557). *การเมืองและการปกครองไทย (พิมพ์ครั้งที่ 21)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อภิญา นัตรช่อฟ้า. (2565). *พุทธพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ*, 5(1), 101-115.
- อัจฉรา อยู่ทศศิริกุล. (2561). *การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียน มัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา)* นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อำเภอบางกรวย. (2565). *สถิติประชากรปี 2565 อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. นนทบุรี : ที่ว่าการอำเภอบางกรวย.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd Ed.). New York: Harper and Row.

ธรรมคัมภีร์ครองโลกกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง*
VIRTUES THAT PROTECT THE WORLD INTEREST GROUPS
AND POLITICAL PARTIES

อภิชัย พิทยานุรักษ์กุล

Apichai Pittayanuraksakul

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: Apichai8756@gmail.com

บทคัดย่อ

ความต้องการผลประโยชน์ทางการเมืองยุคปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กลุ่มผู้ที่ให้การสนับสนุนนักการเมืองจึงต้องมีการปรับตัวและสร้างเงื่อนไขในการต่อรองกับผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการหรือการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้มีอำนาจกับผลประโยชน์ มนุษย์มีความต้องการในเรื่องปัจจัย 4 มนุษย์จึงมีวิธีการที่จะทำให้ได้มาซึ่งความต้องการด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป การดำเนินการเพื่อแสวงหาผลประโยชน์คือการใช้วิธีการเรียกร้องหากไม่ได้ผลก็จะใช้วิธีการใช้อำนาจต่อรองหรือสร้างแรงกดดันให้ผู้มีอำนาจรัฐทำตาม การนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตการประยุกต์ใช้ก็จะสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และวิธีการในการเข้ามาสู่ความเป็นนักการเมืองของแต่ละคนเป็นสำคัญ บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาและเข้าใจถึงกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง กลยุทธ์และวิธีการเข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ และนำเสนอหลักพุทธธรรมคือความละเอียดรอบคอบ ความเกรงกลัวโทษที่จะเกิดขึ้นกับตนเองที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ธรรมคัมภีร์ครองโลก; กลุ่มผลประโยชน์; พรรคการเมือง

Abstracts

The demands for political interests in today's world are changing due to the ever-changing conditions of the world. Those who support politicians must adapt and create conditions for negotiating with political power to

*Received September 4, 2023; Revised September 21, 2023; Accepted September 22, 2023

obtain what they want or trade-off between power and interests. Human beings have needs for four factors; therefore, they have different methods of receiving them. The action to seek benefits is to use the technique of claiming; if it does not work, it will use the bargaining power method or pressure the government authority to comply. By adopting the teachings of Buddhism as principles for living, it will be possible to correctly distinguish between individual interests and common interests depending on the purpose and method of entering the political status of each person. This article aims for young people, students, and the public to study and understand interest groups, political parties, strategies, and methods for seeking benefits. And to present the Buddhist principle of shame for sin, Fear of blame that will happen to oneself as appears in Thai society today.

Keywords: Virtues that Protect the World; Interest Groups; Political Parties

บทนำ

การเมืองเป็นเรื่องพื้นฐานของการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ภายในประเทศ หรือรัฐเพื่อใช้ในการดำรงอยู่และเดินหน้าพัฒนาเพื่อก้าวไปข้างหน้า เป็นกระบวนการคิด ตัดสินใจของกลุ่มคนที่เข้ามาทำหน้าที่ตรงนี้ คือ รัฐบาล ผ่านการเลือกตั้ง โดยประชาชนผู้มีสิทธิทางการเมือง ในการปกครองแบบประชาธิปไตย เราทุกคนในฐานะของประชาชน ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราเห็น ที่เราพบเจออยู่ทุกวัน สิ่งที่เราเชื่อ ล้วนมีความเกี่ยวข้องและมีผลกระทบหรือข้อกำหนดมาจากการเมืองทั้งสิ้น (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2560) การรวมกลุ่มของมนุษย์เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ มนุษย์มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม แนวความคิด ความรู้และอาชีพที่คล้ายคลึงกันจะรวมกลุ่มกันขึ้น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนและผลประโยชน์ของกลุ่มตลอดถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ บ้านเมือง แต่พื้นฐานที่เป็นปัจจัยทำให้เกิดการรวมกลุ่มนั้นมีความแตกต่างกันไปหลายลักษณะจึงทำให้เกิดกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ต่างกัน โดยนัยแห่งทัศนะนี้จะเห็นว่า ในสังคมหรือในรัฐหนึ่ง ๆ จะมีกลุ่มผลประโยชน์จำนวนมากมาย กลุ่มเหล่านี้จะมีชื่อต่าง ๆ กันไปและในที่สุดก็จะกลายเป็นกลุ่มพลังทางการเมือง

มนุษย์จำต้องปกครองกัน หากเกิดปัญหาขึ้นในระหว่างมนุษย์ด้วยกัน หรือการจะทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นไป หลีกเลียงมิได้เสียที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทางการเมือง อันมีความหมายและบริบทที่สะท้อนออกมาในเรื่องของการใช้อำนาจเพื่อการปกครองประชาชน การเมืองการปกครองซึ่งเป็นสภาพการณ์และผลที่เกิดจากการ

กระทำของมนุษย์ (Eulau, 1963) อริสโตเติล นักปราชญ์ทางสังคม ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social animal) ซึ่งต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม การรวมกลุ่มของมนุษย์มักมีความสนใจ และหรือผลประโยชน์ร่วมกัน บุคคลแต่ละคนมักใช้กลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้น กลุ่มทุกกลุ่มจึงมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกันเสมอ แม้ว่าพื้นฐานการมาอยู่ร่วมกันเป็น กลุ่มเหมือนกัน แต่ความแตกต่าง คือ เป้าหมายที่ต่างกัน กล่าวคือ เป้าหมายของพรรคการเมือง คือ การเป็นรัฐบาล เป้าหมายของกลุ่มผลประโยชน์ คือ ผลกำไรและเป้าหมายของกลุ่มอิทธิพล คือ การกดดันผลักดันนโยบายและแนวความคิดให้รัฐบาลปฏิบัติตาม (ประณต นันทียากุล, 2547)

พรรคการเมือง เป็นกลุ่มทางการเมืองซึ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่จำเป็น ทั้งนี้เพราะระบอบประชาธิปไตยถือว่าอำนาจทางการเมืองเป็นของประชาชน การรวมกลุ่มของประชาชนในรูปของพรรคการเมือง นับเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่ง ของการใช้อำนาจกลุ่มผลประโยชน์ (Interest group) เป็นกลุ่มที่ประกอบด้วยบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีผลประโยชน์ร่วมกัน รวมกลุ่มกันเพื่อจะใช้อิทธิพลกดดันรัฐบาลให้ตอบสนองต่อสิ่งที่กลุ่มเรียกร้อง โดยมีเป้าหมายมุ่งเน้นผลกำไรเป็นสำคัญ บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาและเข้าใจถึงกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง กลยุทธ์และวิธีการเข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ และนำเสนอหลักพุทธธรรมคือความละเอียดใจต่อบาป ความเกรงกลัวโทษที่จะเกิดขึ้นกับตนเองที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นต้น

ความหมายของพรรคการเมือง

มีผู้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้มากมาย ดังนี้ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า “กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองตามกฎหมาย” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า “คณะบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองโดยได้จดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ดังที่ วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น (2544) ได้ให้คำนิยามพรรคการเมืองไว้ว่า กลุ่มบางคนที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งเป็นรากฐานที่มีการจัดองค์กรที่แน่นอนชัดเจน มีการกำหนดทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญในการปกครองและบริหารประเทศในด้านต่าง ๆ มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง พยายามเข้าไปมีหรือมีส่วนร่วมในอำนาจรัฐจนสามารถจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พรรคการเมืองคือกลุ่มคนที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน รวมกันจัดตั้งเป็นรากฐานที่มีการจัดองค์กรที่แน่นอนชัดเจน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

ประเภทของพรรคการเมืองไทย

การเกิดขึ้นหรือการก่อตั้งพรรคการเมืองในประเทศไทย สามารถแยกประเภทตามวัตถุประสงค์และที่มาของพรรคการเมืองไทยได้ 5 ประเภท คือ

1. พรรคชนชั้นนำ (Cadre Party) หรือพรรคดั้งเดิม (Traditional Party) เป็นลักษณะของกลุ่มการเมืองของชนชั้นสูงที่บุคคลรวมกลุ่มกันโดยมีบุคคลคนเดียวมีอิทธิพลเหนือทุกคนมักจะเป็นกลุ่มขุนนางอำมาตย์ที่ กล่าวได้ว่าพรรคการเมืองที่สร้างขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่บริหารประเทศก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง เพื่อหวังผลประโยชน์ในการที่จะให้พรรคการเมืองนั้นได้มีโอกาสรับเลือกตั้งเข้ามามากที่สุด และได้จัดตั้งรัฐบาลต่อไป

2. พรรคแบบมวลชน หรือ Mass Party ถือกำเนิดโดยกลุ่มสังคมนิยม หรือ ขบวนการสังคมนิยม (Socialist Movements) จากกลุ่มและขบวนการได้พัฒนามาเป็นพรรคการเมืองชื่อว่าพรรคสังคมนิยมเป็นพรรคที่เน้นและให้ความสำคัญแก่มวลชน (Masses) กล่าวได้ว่า พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามกับพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลอยู่เดิม

3. พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนรัฐบาล พรรคกึ่งแบบมวลชนกึ่งชนชั้นนำหรือแบบผสมพรรคแบบกึ่งมวลชนหรือแบบผสมหมายถึง มีการผสมผสานระหว่างการจัดองค์กรแบบชนชั้นและแบบมวลชน (Intermediate) มักจะปรากฏอยู่ในพรรคการเมืองซึ่งเกิดขึ้นโดยทางอ้อม (Indirect Parties)

4. พรรคการเมืองที่ตั้งในลักษณะที่เป็นกลาง คือ มีความเห็นหรือแนวดำเนินการในลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ เช่น กรณีที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับรัฐบาลก็ให้ความสนับสนุน ส่วนในกรณีที่ไม่เห็นด้วยก็จะคัดค้าน พรรคการเมืองดังกล่าวนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นพรรคที่มีแนวนโยบายเพื่อประชาชนที่แท้จริง เป็นต้น

5. พรรคการเมืองที่สร้างขึ้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ พรรคการเมืองในลักษณะนี้มักไม่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แน่นอน หากแต่ฝ่ายใดให้ประโยชน์ได้ก็จะเข้าดำเนินการทางการเมืองช่วยเหลือฝ่ายนั้น เป็นต้น (วิทยา นาภาศิริกุลกิจ และคณะ, 2539)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเภทของพรรคการเมืองไทย กลุ่มการเมืองของชนชั้นสูงที่รวมกลุ่มกันโดยมีบุคคลคนเดียวมีอิทธิพลเหนือทุกคน หรือพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามกับพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลอยู่เดิมมีการ

ผสมผสานระหว่างการจัดองค์กรแบบชนชั้นและแบบมวลชน หรือพรรคการเมืองที่ตั้งขึ้น เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ เป็นต้น

แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups)

กลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง นับเป็นหนึ่งในสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ ในระบอบประชาธิปไตยการเกิดการดำรงอยู่และจำนวนของสถาบันทางการเมือง การเลือกตั้งเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้พรรคการเมืองใช้เป็นช่องทางในการเสนอนโยบายและตัวแทนของพรรคไปสู่ประชาชน ราชบัณฑิตยสถาน (2524) ได้ให้ความหมายผลประโยชน์ของกลุ่ม หมายถึง “ภาวะความรู้สึกตื่นตัวที่เกิดขึ้นในบุคคลที่ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ซึ่งถือว่าเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม” นอกจากนี้ยังหมายถึง “กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเพื่อภารกิจหรือผลประโยชน์เฉพาะอย่าง เช่น กลุ่มเรียกร้องสิทธิสตรี หรือกลุ่มพ่อค้า” ดังที่ แกรแฮมแฮม วูดตัน (Graham Woodton, 1987) เชื่อว่ากลุ่มผลประโยชน์ คือ กลุ่มหรือองค์กรที่ต้องการมีบทบาท อิทธิพล ซึ่งส่งผลต่อนโยบายสาธารณะภายใต้วิธีการและวิถีทางแห่งกลุ่ม โดยมีได้มุ่งหวังต่อความต้องการอำนาจรัฐ ตลอดจนตำแหน่งทางการเมืองและเมื่อกลุ่มผลประโยชน์ได้ทำการเสนอข้อเรียกร้องของตนโดยผ่านสถาบันใด ๆ ของรัฐบาลก็ตามกลุ่มดังกล่าวจะกลายเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง นักวิชาการไทยได้มีผู้รู้ให้คำนิยามของกลุ่มผลประโยชน์ไว้ ดังนี้ มนตรี เจนวิทย์การ (2528) ให้ความหมายกลุ่มผลประโยชน์ว่า เป็นการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งกลุ่ม ของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ เพื่อดำเนินการรักษารightsหรือแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่ม หรือเพื่อบรรลุจุดหมายปลายทางบางอย่างของกลุ่มผ่านสถาบันทางการเมือง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จากความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ที่กล่าวพบว่ากลุ่มผลประโยชน์ไม่ได้มีเป้าหมาย เพื่อเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองโดยตรงแต่ด้วยการส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปเป็นรัฐบาล เป็นต้น

กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) สามารถสรุป ได้ดังนี้

1. กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม คือการรวมตัวกันได้โดยอาศัยอาชีพเดียวกันเป็นหลัก และมักจะมีอยู่ในสังคมประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศแถบยุโรปตะวันตก ซึ่งมักจะเน้นเฉพาะสาขาวิชาชีพ เช่น อาชีพแพทย์ ทนายความ นักกฎหมาย นักการศาสนา กลุ่มทางสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งสาเหตุของการรวมกลุ่มกันได้เนื่องมาจากความผูกพัน ในทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางประเพณีตลอดจนความเชื่อถือต่าง ๆ ลักษณะโครงสร้างของกลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม นอกจากจะเป็นกลุ่มอาชีพเก่าแก่ของมนุษย์ จะเห็นได้ว่า โครงสร้างเกี่ยวกับจำนวนและผู้นำก็มีลักษณะสอดคล้องกันกับพรรคการเมืองแบบดั้งเดิม (วิทยา นภาศิริกุลกิจ, และคณะ, 2537)

สรุปได้ว่า กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิมมีการรวมกลุ่มกันได้เนื่องมาจากความผูกพันในทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางประเพณีตลอดจนความเชื่อถือต่าง ๆ ตามสาขาวิชาชีพ เป็นกลุ่มของชนชั้นหนึ่งของสังคม ที่มีบทบาทและความสำคัญ เป็นต้น

2. กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่ กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่ กลุ่มดังกล่าวเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและจะปรากฏอยู่ในประเทศอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์นี้สามารถรวมกันหรือมีความผูกพันกันได้โดยเหตุผลที่ว่าผลประโยชน์ร่วมกันในทางเศรษฐกิจ กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่เมื่อพิจารณาโครงสร้างของกลุ่มจะเห็นว่าสมาชิกเข้าร่วมมีเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มผลประโยชน์แบบดั้งเดิม ผู้นำของกลุ่มผลประโยชน์นี้จะได้ตำแหน่งโดยการต่อสู้ทางการเมืองภายในกลุ่มทำให้กลุ่มมีลักษณะของการเป็นประชาธิปไตยมากกว่ากลุ่มอื่น (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552)

สรุปได้ว่า กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่มีโครงสร้างของกลุ่มมีสมาชิกเข้าร่วมเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มผลประโยชน์แบบดั้งเดิม เป็นต้น

ลักษณะกลุ่มผลประโยชน์

1. เป็นกลุ่มรวมผลประโยชน์ของบุคคลในสังคมเข้าด้วยกัน
2. บุคคลที่เข้ามาร่วมกันนั้นจะต้องมีทัศนะร่วมกันโดยไม่ใช้มีทรัพย์สิน รายได้หรือวัตถุอื่น ๆ ร่วมกัน
3. รวมกันเพื่อที่จะได้มีอิทธิพลผลักดันในการที่จะให้สังคมยอมรับหรือยอมรับตามความคิดหรือความต้องการของกลุ่ม จนกระทั่งผู้มีอำนาจแห่งรัฐยอมออกกฎหมายหรือข้อบังคับ เพื่อความต้องการของกลุ่ม
4. ไม่ได้มุ่งหวังที่จะได้ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ แต่มุ่งหวังที่จะมีอิทธิพลต่อการวางนโยบายของทางราชการ และไม่รับผิดชอบต่อการวางนโยบายทางการเมือง
5. บุคคลที่เข้ามาร่วมกันมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในอันที่จะทำให้ความต้องการของตนกลายเป็นความต้องการของสังคม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะกลุ่มผลประโยชน์นี้มักใช้วิธีการสร้างอิทธิพลแบบหลังฉาก อยู่ในห้องลับ ๆ ไม่โปร่งใส ตรวจสอบยากไม่เป็นที่รับรู้ของผู้คนโดยทั่วไป ไม่มีใครรู้ว่าใครพูดกับใครด้วยเรื่องอะไร ซึ่งอาจเป็นอำนาจที่ขาดความรับผิดชอบ เป็นต้น

การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์

วิธีการดำเนินการโดยตรง การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การใช้พลังกดดันต่อผู้บริหาร การเจรจากับหน่วยงานของรัฐบาลของกลุ่มผลประโยชน์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ วิธีการคือใช้เวลาติดต่อกับหน่วยงานของรัฐเป็นเรื่อง ๆ ไป ใช้วิธีสร้างความใกล้ชิดและการติดต่อเป็นส่วนตัว

2. การใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการติดต่อ (Personal Connection) คือ วิธีการที่กลุ่มผลประโยชน์อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวในการติดต่อเรียกร้องต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบทางการเมือง

3. การอาศัยการมีตัวแทนของกลุ่มในกลุ่มชนชั้นนำที่มีหน้าที่ในกระบวนการกำหนดนโยบาย การที่กลุ่มมีตัวแทนของกลุ่มเข้าไปร่วมอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการกำหนดนโยบาย

4. การอาศัยสื่อเป็นตัวกลางในการเรียกร้อง รูปแบบวิธีการแบบนี้มักจะนิยมใช้ในกลุ่มผลประโยชน์ที่อยู่ในประเทศที่มีระบบการเมืองแบบเปิด หรือระบบการเมืองที่มีการพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย

5. การประท้วงและการใช้กำลังรุนแรง กลุ่มผลประโยชน์จะเลือกใช้วิธีการนี้เมื่อกลุ่มรู้สึกว่าการเรียกร้อง หรือผลประโยชน์ของกลุ่มมีโอกาสได้รับการตอบสนอง

6. การเรียกร้องผ่านสถาบันทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์อาจเลือกวิธีการด้วยการติดต่อ สถาบันทางการเมืองที่มีอำนาจโดยตรง โดยอาศัยการติดต่อผ่านพรรคการเมือง พรรคการเมืองจะเป็นสถาบันสำคัญในการทำหน้าที่เป็นตัวกลาง หรือตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น (ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์, 2550)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ มีการใช้วิธีที่แยบยลอาศัยสถาบันทางการเมืองที่มีอำนาจการใช้กำลังรุนแรงเรียกร้องผลประโยชน์ ถ้าผู้ที่เป็นรัฐบาลยอมรับว่าไม่สามารถจะต่อต้านพลังกดดันของกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดได้ หรือเมื่อกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มนั้นยื่นคำขาดหรือบังคับรัฐบาล จนกระทั่งรัฐบาลจนมุมก็ถือว่ากิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์นั้นกลายเป็นปัญหาที่เป็นอันตรายต่อสังคม เป็นต้น

วิธีการดำเนินการทางอ้อม การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การล็อบบี้ (Lobbying) เป็นความพยายามของกลุ่มผลประโยชน์ที่มี อิทธิพลเหนือการตัดสินใจของผู้มีอำนาจด้วยวิธีการโน้มน้าวชักจูงด้วยการเจรจาต่อรอง

2. การพยายามสนับสนุนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีทัศนคติไปในทางส่งเสริมผลประโยชน์ของกลุ่มให้ได้รับเลือกตั้ง

3. กลุ่มผลประโยชน์พยายามมีอิทธิพลเหนือผู้วางนโยบาย โดยการจัดหาข้อมูลต่าง ๆ ให้โดยกลุ่มผลประโยชน์ขนาดใหญ่มักจะมีหน่วยงานวิจัยที่ทำการหาข้อมูล

4. กลุ่มผลประโยชน์จะจัดการร่างกฎหมาย หรือช่วยสภานิติบัญญัติร่าง กฎหมาย โดยเฉพาะในเรื่องที่เป็นวิชาการซับซ้อนและยุ่งยากมาก โดยที่กลุ่มนี้จะรู้ว่ากฎหมายในขั้นสุดท้ายจะออกมาในรูปใด

5. กลุ่มผลประโยชน์พยายามสร้างมติดมหาชนที่จะสนับสนุนข้อเสนอของกลุ่มโดยการพิมพ์เอกสารในรูปแบบต่าง ๆ ออกแจกจ่าย

6. กลุ่มผลประโยชน์สร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มหรือบุคคล โดยเฉพาะการใช้บุคคลที่อยู่ในกลุ่มชนชั้นผู้นำ

7. กลุ่มใช้การให้สินบนเพื่อรักษาผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นในรูปของตัวเงิน หรือในรูปแบบอื่น (มนตรี เจริญวิทยาการ, 2526)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การรวมกลุ่มเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จะมีวัตถุประสงค์ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นหลายกลุ่มเบี่ยงเบนไปกลายเป็นกลุ่มอิทธิพล พยายามใช้อำนาจทุกรูปแบบ และทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาเพื่อผลประโยชน์ การใช้อำนาจทางการเมืองจะต้องมีความรับผิดชอบควบคุมได้ การควบคุมนี้หมายถึงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุม กลุ่มผลประโยชน์ไม่ใช่ผู้ที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด ฉะนั้นการกดดันจากกลุ่มผลประโยชน์ ผู้ที่เป็นรัฐบาลโดยถูกต้องตามกฎหมายจะต้องรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจขั้นสุดท้าย เป็นต้น

หลักพุทธธรรม ธรรมคัมภีร์ครองโลก

มนุษย์อยู่รวมกันเป็นจำนวนมากย่อมมีปัญหาตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่อยู่อาศัย มนุษย์ส่วนมากชอบแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน บางครั้งอาจไปล้ำสิทธิของผู้อื่นสร้างความเดือดร้อนโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจก็มีปัญหาดังกล่าวนี้อย่างมีปัญหาลูกปัดครองไม่มีศีลธรรม บ้าอำนาจ ลูแกอำนาจ ทำอะไรตามใจตัวเอง โดยไม่เห็นใจผู้ใดปกครอง และปัญหาจากผู้ใดปกครองไม่เคารพกฎ กติกาหรือข้อบังคับ ดังนั้น ธรรมคัมภีร์ครองโลก หรือ ธรรมเป็นโลกบาล เป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดสันติภาพขึ้นในโลก เพราะทำให้คนทั้งหลายที่มีธรรมข้อนี้เป็นหลักปฏิบัติ ดำรงตนอยู่ในหลักศีลธรรมอันดี และไม่เบียดเบียนกัน

ธรรมคัมภีร์ครองโลก หมายถึง หลักธรรมที่ทำให้โลกไม่เกิดความเดือดร้อน วุ่นวาย สับสน เป็นธรรมที่น่าสันติสุขมาให้แก่ชาวโลก เรียกอีกชื่อว่า เทวธรรม (เท-วะ-ทำ) แปลว่า ธรรมของเทวดา หมายถึงหลักธรรมที่ช่วยทำให้มนุษย์มีจิตใจสูงส่งตั้งเทวดา (คณาจารย์ สำนักพิมพ์เลี้ยงเชิง, 2544) ธรรมคัมภีร์ครองโลกมี 2 ประการ หิริคือ ความละอายต่อบาป และโอตตปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป เป็นต้น

1. หิริ คือ ความละอายต่อบาป หมายถึง ความละอายใจต่อบาปที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง รู้ว่าบาป คือ ความทุกข์กาย ทุกข์ใจ ซึ่งเกิดจากการทำความชั่วทางกาย ทางวาจา ทางใจของตนเอง ไม่กล้าคิดชั่ว พูดชั่ว ทำชั่วใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ ทั้งต่อ

หน้าและลับหลังผู้อื่น ไม่กล้าทำความชั่ว เพราะมีความละอายใจต่อบาป คือมีหิริ ความละอายต่อบาปคุ้มครองจิตใจ เป็นต้น

ผู้ที่ขาดหิริ คือผู้ที่ไม่มี ความละอายใจต่อบาป คิดชั่ว พูดชั่ว ทำชั่ว ได้ทุกเวลา ไม่ว่าจะต่อหน้าหรือลับหลังผู้อื่นก็ตาม ไม่เคยคำนึงถึงความทุกข์กาย ทุกข์ใจที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นสามารถทำชั่วได้ทุกอย่างเพราะขาดคุณธรรมประจำใจ คือขาดหิริ ไม่มีความละอายใจต่อบาป เป็นต้น

2. โอตตัปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป หมายถึง ความเกรงกลัวโทษ กลัวความทุกข์จากการทำความชั่วทางกาย ทางวาจา ทางใจ โอตตัปปะ เป็นธรรมคุ้มครองโลกคู่กับหิริ เพราะคนที่มีโอตตัปปะย่อมกลัวที่จะทำความผิดทำหิองเว้นจากการประพฤติด่าง ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดความรุ่มเย็นเป็นสุขเกิดสันติภาพขึ้น เป็นต้น ผู้ที่ขาดคุณธรรม หิริ โอตตัปปะ จะไม่เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ไม่เชื่อว่าทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จึงไม่ละอายต่อบาป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการปลูกฝังจิตใจและพฤติกรรม ธรรมคุ้มครองโลกหรือธรรมโลกบาล เป็นหลักธรรมที่มุ่งหมายให้สังคมโลกอยู่อย่างสันติสุข ปราศจากการคดโกง มีความซื่อสัตย์ มีจิตสาธารณะ ได้แก่ หิริ ความละอายใจตัวเองต่อการทำความชั่วความผิด ต่อการประพฤติดุจริตทั้งหลายและความละอายใจตัวเองที่จะละเว้นไม่ทำความดีซึ่งควรจะทำให้เกิดมีในตน เรียกว่ามีหิริ หิริ เกิดขึ้นได้ด้วยการคิดถึงการศึกษา ฐานะ ยศศักดิ์ ชาติตระกูลของตน คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น รวมกับความกล้าของจิตใจที่จะไม่ทำชั่ว ทให้คนเราอยู่กันอย่างสงบสุข เพราะคนที่มี หิริ จะเกลียดความชั่ว และละอายที่จะทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง และ โอตตัปปะ ความกลัวต่อผลของความชั่ว ต่อผลของความทุจริตที่ทำไว้ความผิดที่จะตามให้ผลในภายหลัง เกิดขึ้นได้จากการประพฤติดุจริตของตน

สรุป

การประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคุ้มครองโลกจะทำให้สังคมนั้นอยู่อย่างมีความสุข เพราะต่างคนต่างมีความละอายแก่ใจ ไม่กล้ากระทำความบาปทั้งในที่ลับและที่แจ้ง มีความเกรงกลัวต่อบาป การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่นโดยกลวิธีต่าง ๆ นั้น โดยเฉพาะจากหน่วยงานรัฐ กลุ่มเหล่านี้หลายกลุ่มได้รับการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ จากองค์กรและทำตัวเป็นแกนนำ ส่วนกลางผลักดันให้เกิดเครือข่ายกลุ่มย่อยในชนบทเพื่อเป็น แขนงปฏิบัติการณ์ในพื้นที่ส่วนหน้า ระบบการเมืองของไทยที่ตั้งอยู่ในเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์และไม่มั่นคง เพราะนักการเมืองส่วนใหญ่ได้รับการเลือกตั้งมาจากการซื้อเสียง เข้าสู่รัฐสภาเพื่อรวมตัวให้ได้อำนาจบริหาร

รัฐ และเป็นรัฐบาลที่ออกนโยบายเกื้อกูลเพื่อปกป้องการลงทุนการซื้อเสียงและหากำไร กลายเป็นธุรกิจการเมืองเพื่อพวกพ้อง นักการเมืองบางคนก็เข้าสู่การเมืองเพื่อปกป้องและสร้างฐานะให้มากยิ่งขึ้นเป็นการเมืองที่อ้างประชาชนแต่แอบแฝงเอาเปรียบประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียง. (2544). *ธรรมวิจารณ์ฉบับมาตรฐานบูรณาการชีวิต*
นักธรรมชั้นเอก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสียงเชียง.
- ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์. (2550). *บทบาททางการเมืองของหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประณต นันทียากุล. (2547). *ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพรรคการเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประภาส ปันตบแต่ง. (2552). *กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิไฮนริค เบิลล์ สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2560). *การเมืองกับความเป็นธรรม*. สืบค้น 4 ธันวาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_559597.
- มนตรี เจนวิทย์การ. (2526). *สังคมวิทยาการเมือง: การศึกษารัฐศาสตร์แนวกลุ่ม หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มนตรี เจนวิทย์การ. (2528). *บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อรัฐบาลระบบราชการประชาชนและการพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). *พจนานุกรม ศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษไทย*. พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองศิลป์การพิมพ์.
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ และคณะ. (2539). *พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น. (2544). *การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองไทย*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้น 4 ธันวาคม 2565, จาก <http://www.royin.go.th/dictionary>.
- Woodton, G. (1978). *Interest Group*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Heinz, E. (1963). *The Behavioral Persuasion in Politics*. New York: Random House.

การบริหารโครงการตามหลักพละ 4*

PROJECT MANAGEMENT ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF BALA 4

จุไรภรณ์ วิจักขณวงศ์

Churaiporn Wijackanawong

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: chuqads@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการตามหลักพละ 4 หรือการบริหารโครงการตามหลักคุณธรรมทั้ง 4 ประการ ซึ่งช่วยให้นักบริหารโครงการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการได้ดังนี้ 1. ปัญญาพละ ดำเนินการได้โดย ผู้บริหารต้องมีความฉลาดรอบรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองการณ์ไกล มีโยนิโสมนสิการ มีกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานที่ดี เป็นคนใฝ่ศึกษาปฏิบัติฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ 2. วิริยพละ ดำเนินการได้โดย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในความเพียร ความขยันขันแข็ง ความไม่ย่อท้อในหน้าที่การงานของตน ไม่เกียจคร้าน โครงการก็ต้องมีรางวัลหรือแรงจูงใจให้กับผู้ที่มีความเพียรพยายามด้วย 3. อนุวัชพละ โดยผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานมีความประพฤติและหน้าที่การงานสุจริต ไม่มีข้อบกพร่องเสียหาย การบริหารโครงการตามหลักนี้คือ การกระทำในสิ่งที่ดีที่เป็นมงคล ได้แก่ ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดจารีตประเพณี ไม่ผิดศีล และไม่ผิดธรรม 4. สังคหพละ การบริหารโครงการตามหลักนี้จะเป็นกำลังในการสร้างสังคมให้เข้มแข็ง มีความสามัคคี โดยผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความตั้งใจในการให้ทาน การให้สิ่งของ ทุนทรัพย์ และคำแนะนำอย่างกัลยาณมิตร การพูดจาด้วยความไพเราะ เป็นประโยชน์ ไม่สร้างความแตกแยก ทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นหรือเพื่อนร่วมงาน การวางตัวถูกกาลเทศะ วางตนสม่ำเสมอ และผู้นำจะต้องมีหลักพรหมวิหารธรรมประจำใจด้วย

คำสำคัญ: การบริหาร; โครงการ; หลักพละ 4

Abstract

This article studies project management according to the principles of Bala 4 or project management according to the four principles that help project managers perform their duties effectively. It can be done as follows:

*Received September 24, 2022; Revised September 15, 2023; Accepted September 18, 2023

1. executives can perform Panya Bala must have intelligence, competence, creativity, foresight, and Yonisomanasikara to have an excellent operational strategy by being a person who is constantly pursuing his practice. 2. executives and operators can carry out Viriya Bala with perseverance, diligence, and indifference in their work duties, not laziness. Projects must also have rewards or incentives for those who are diligent. 3. Anavajja Bala, where executives and workers have honest behaviour and duties. No damage Project management, according to this principle, is doing excellent and auspicious things, such as not breaking the law, not breaking the customs, not breaking morality, and not breaking the law. 4. Sangkaha Bala, Project management, according to this principle, will be the power to build a strong society. Unity by the executives and operators must intend to give alms, things, money, and advice like a friend. Speech with good humour is helpful and does not create divisions, making oneself useful to others or colleagues. Posing at the right time and being consistent, the leader must have the principles of Brahmavihara in mind.

Keyword: Management; Project; Principles of Bala 4

บทนำ

โครงการเป็นแผนงานที่จัดทำขึ้นอย่างมีระบบ โดยประกอบด้วยกิจกรรมย่อยหลายกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงาน และคาดหวังที่จะได้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า แผนงานนี้จะต้องมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดในการดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีพื้นที่ในการดำเนินงานเพื่อให้บริการและสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลในพื้นที่นั้น และมีบุคคลหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงาน (ประชุม รอดประเสริฐ, 2529) อีกนัยหนึ่งโครงการเป็นการดำเนินงานด้วยความพยายามอย่างมากเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่งภายในระยะเวลาที่กำหนดและภายใต้กรอบของวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของโครงการเกี่ยวข้องกับคุณภาพต้นทุนและเวลาในการดำเนินงานโครงการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสามด้านต้องเกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานในทุกส่วนขององค์กร และเป็นการบริหารจัดการข้ามอำนาจหน้าที่ขององค์กรโครงการลักษณะนี้ทำให้การดำเนินงานโครงการแตกต่างจากการบริหารงานทั่วไป (Turner, 1993)

เมื่อมีโครงการแล้วสิ่งสำคัญต่อมาคือ “การบริหารโครงการ” ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ในหน้าที่ของผู้บริหารได้แก่ การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การ

จัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวกและการควบคุม รวมทั้งทักษะเครื่องมือและเทคนิคในการทำกิจกรรมของโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ภายใต้ข้อจำกัดในด้านเวลา งบประมาณ และลักษณะเฉพาะของผลงาน และมีเป้าหมายในการบริหารโครงการ โดยการบริหารโครงการ เริ่มต้นตั้งแต่สมัยโบราณ และพัฒนามาจนถึงปัจจุบันโดยพัฒนานั้นก็ได้มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะโครงการระดับประเทศ การบริหารมีความสำคัญและอยู่ภายใต้ข้อจำกัด และมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของงาน ซึ่งโครงการนั้นมีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่

สำหรับพระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่อธิบายถึงการบริหารโครงการ ซึ่งได้แก่หลักพละ 4 คือ ธรรมเพื่อการบริหาร ซึ่งวิธีบริหารงานที่ดี คือ ธรรมาธิปไตยที่ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ ซึ่งทำให้ได้ทั้งน้ำใจคนและผลของงาน นักบริหารแบบธรรมาธิปไตยยึดธรรมเป็นหลักในการบริหาร มีธรรมที่เรียกว่า พละ 4 ประการ อันเป็นกำลังในการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จด้วยความมั่นใจและปลอดภัย นอกจากนี้ พละ 4 ยังเป็นธรรมอันเป็นกำลัง ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นต่อภัยทุกอย่าง (Strength Force Power) พละ 4 หรือกำลังทั้ง 4 ประการนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลทั้งการเป็นคนฉลาด เป็นคนขยัน เป็นสุจริตชน เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี (อง.จตุก. (ไทย) 21/154/215.)

จากความสำคัญที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นจึงศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการตามหลักพละ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มีความทันสมัยสามารถนำมาบูรณาการในการบริหารงานบริหารโครงการในปัจจุบัน เพราะการบริหารโครงการหากขาดหลักธรรมแล้ว อาจทำให้เกิดปัญหาหลายอย่างทั้งการทุจริต คอร์รัปชัน ทำให้เกิดความเสียหายแก่โครงการได้ ผลจากการศึกษาจะสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่างๆ ได้ต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับโครงการ

ความหมายของโครงการ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของโครงการไว้ดังนี้ คำจำกัดความของ “โครงการ” คือ “กิจกรรมหรืองานที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทน กิจกรรมหรืองานดังกล่าวจะต้องเป็นหน่วยอิสระหน่วยหนึ่งที่สามารถวิเคราะห์วางแผน และนำไปปฏิบัติพร้อมทั้งมีลักษณะแจ้งชัดถึงจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการดำเนินงาน โครงการจึงเกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร และแผนปฏิบัติอย่างมีระเบียบซึ่งแสดงให้เห็นถึงแหล่งที่ตั้งของโครงการ ช่วงระยะเวลาของโครงการ การ

ผลิต การลงทุน ผลตอบแทน และรวมตลอดถึงการจัดรูปองค์การและการบริหารโครงการ” (ประสิทธิ์ คงยงศิริ, 2527)

โครงการ เป็นแผนงานที่จัดทำขึ้นอย่างมีระบบ โดยประกอบด้วยกิจกรรมย่อย หลายกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงาน และคาดหวังที่จะได้ผลตอบแทนอย่าง คุ่มค่า แผนงานนี้จะต้องมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดในการดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีพื้นที่ในการดำเนินงานเพื่อให้บริการและสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลในพื้นที่นั้น และมีบุคคลหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงาน (ประชุม รอดประเสริฐ, 2529)

โครงการ หมายถึง การดำเนินงานด้วยความพยายามอย่างมากเพื่อก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่งภายในระยะเวลาที่กำหนดและภายใต้กรอบของ วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของโครงการเกี่ยวข้องกับคุณภาพต้นทุนและเวลาในการ ดำเนินงานโครงการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสามด้านต้องเกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานในทุก ส่วนขององค์การ และเป็นการบริหารจัดการข้ามอำนาจหน้าที่ขององค์การโครงการ ลักษณะนี้ทำให้การดำเนินงานโครงการแตกต่างจากการบริหารงานทั่วไป (Turner, 1993)

ลักษณะของโครงการ

ลักษณะของโครงการนั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายเฉพาะหนึ่งจุดมุ่งหมาย เป็นการ ปฏิบัติงานชั่วคราวมีระยะเวลาดำเนินการ และระยะเวลาสิ้นสุด ต้องการทรัพยากรหลาย ประเภท ควรที่จะมีผู้สนับสนุนงบประมาณหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องคาดการณ์ในเรื่องที่ไม่ แน่นนอนว่าจะเกิดขึ้น ลักษณะของโครงการแบ่งออกเป็น 6 ประเภทใหญ่ ได้แก่

1. แบ่งตามลักษณะของสถานการณ์ที่จะเผชิญ ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 โครงการปรับปรุงงาน (Improvement Project) เป็นการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร

1.2 โครงการนวัตกรรม (Innovative Project) เป็นโครงการที่มุ่งเสนอ ความคิดใหม่ ๆ ในการทำงานขององค์กร

1.3 โครงการวิจัยและพัฒนา (Research and Development Project) เป็น โครงการนำร่อง ทดลอง เพื่อนำผลที่ได้เป็นพัฒนากิจกรรมในด้านต่างๆ ให้เกิดการพัฒนา

2. แบ่งตามขนาดของโครงการ ได้แก่ โครงการขนาดเล็ก ได้แก่ โครงการของ โรงเรียน และขนาดใหญ่ ได้แก่ โครงการระดับประเทศ

3. แบ่งตามระยะเวลาของโครงการ ได้แก่ โครงการระยะสั้น คือ 1 ปี และระยะ ยาว คือ 5 ปี

4. แบ่งตามโครงการเดิมและโครงการใหม่ ได้แก่ โครงการเดิม หรือโครงการ ต่อเนื่อง และโครงการใหม่

5. แบ่งตามระดับการบริหาร ได้แก่ โครงการของหน่วยงานระดับนโยบาย ระดับกลางและระดับปฏิบัติ

6. แบ่งตามแผนงาน ได้แก่ โครงการของแผนงานต่างๆ ตามภารกิจ เช่น แผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

และความแตกต่างระหว่างโครงการและงานประจำมี 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นลักษณะงานเป็นเอกเทศ หรืองานเฉพาะ เป็นผลผลิตหรือบริการที่เป็นผลงานของโครงการมีความแตกต่างในบางด้านจากผลผลิตหรือบริการต่าง ๆ ประการที่สอง เป็นการดำเนินงานชั่วคราว โครงการทุกโครงการมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่แน่นอน (ปริญญ์ ปรียากร, 2542)

สรุปได้ว่า โครงการ หมายถึง กลุ่มของกิจกรรมที่สัมพันธ์กัน และจัดทำเป็นพิเศษ อย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดที่สุดใน การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อันได้แก่ผลประโยชน์ตอบแทนหรือผลได้อย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต กิจกรรมดังกล่าวต้องมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด

แนวคิดของการบริหารโครงการ

แนวคิดในการบริหารโครงการ

แนวคิดในการบริหารโครงการนั้นเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ในหน้าที่ของผู้บริหาร ได้แก่ การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการและการควบคุม รวมทั้ง ทักษะเครื่องมือและเทคนิคในการทำกิจกรรมของโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดภายใต้ข้อจำกัดในด้านเวลา งบประมาณและลักษณะเฉพาะของผลงาน และมีเป้าหมายในการบริหารโครงการ และการบริหารโครงการก็มีความแตกต่างกันอยู่ 3 ประการ คือ

1. ขอบเขต เป็นสิ่งที่โครงการต้องการที่จะประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่มีลักษณะเฉพาะ

2. เวลา เป็นเวลาที่เกี่ยวข้องกับตารางการปฏิบัติงาน

3. ค่าใช้จ่าย เป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ

ทั้งหมดนี้ต้องให้ความสำคัญ และต้องมองในทั้ง 3 เรื่องนี้ให้เข้าใจ แจ่มแจ้ง ซึ่งเรียกว่า ข้อบังคับ 3 ประการของการบริหารโครงการ

ความสำคัญของการบริหารโครงการ

ความสำคัญของการบริหารโครงการ มีความสำคัญอยู่ 6 ประการ ได้แก่

1. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การบริหารนำไปสู่การปฏิบัติและได้รับการพัฒนา ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย

2. ช่วยให้การควบคุมเรื่องทรัพยากร เวลา งบประมาณ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้การประสานงานเป็นไปด้วยความราบรื่น ไม่แก้ปัญหาค้าง

4. ช่วยให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจในการทำงาน

5. ช่วยให้คุณภาพการศึกษาสูงขึ้น

6. ช่วยให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทางบวก และคุณภาพของประชาชนเจริญก้าวหน้า

วิวัฒนาการของการบริหารโครงการ

วิวัฒนาการของการบริหารโครงการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. การบริหารโครงการแบบเฉพาะกิจ (Ad Hoc Project Management) เป็นการตั้งคณะทำงานขึ้นมาเฉพาะกิจ ให้ทำโครงการใดโครงการหนึ่ง อาจเป็นโครงการที่ต้องการผลงาน หรือต้องการควบคุมการทำงานให้สำเร็จ ซึ่งผู้ทำงานนั้นอาจต้องทำงานในฝ่ายและโครงการ และจะต้องบริหารจัดการการทำงานให้ดีเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น

2. การบริหารโครงการอย่างมีแบบแผน (Formal Project Management) เป็นระยะที่ต้องให้ความสนใจ ต้องฝึกอบรมให้รู้แนวคิดวิธีการปฏิบัติงาน และในการทำโครงการ ผู้บริหารยังไม่มีบทบาทในการบริหารจัดการมากนัก โครงการต่างๆจึงไม่สอดคล้องกัน

3. การบริหารโครงการอย่างเต็มรูปแบบ (Project – Driven Organization) เป็นระยะการบริหารโครงการขององค์กรที่ขับเคลื่อนด้วยโครงการ ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรจะต้องมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร จัดลำดับความสำคัญให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์มีระบบติดตาม ประเมินผล ตรวจสอบผลงานโครงการ ให้ความสำคัญและตระหนักในคุณค่าของผู้บริหารโครงการมากขึ้น มีระบบเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้บริหารโครงการและผู้ร่วมทีมงานทุ่มเทความพยายามให้กับโครงการอย่างเต็มที่

การบริหารโครงการ เริ่มต้นตั้งแต่สมัยโบราณ และพัฒนามาจนถึงปัจจุบันโดยการพัฒนาขึ้นก็ได้มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะโครงการระดับประเทศ การบริหารมีความสำคัญและอยู่ภายใต้ข้อจำกัด และมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของงาน โครงการนั้นมีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีข้อบังคับเอาไว้ 3 ประการคือ ขอบข่าย เวลา และค่าใช้จ่าย ส่วนระยะเวลาในการพัฒนาโครงการนั้นมีอยู่ 3 ระยะ คือ ระยะการบริหารโครงการแบบเฉพาะกิจ การบริหารโครงการอย่างมีแบบแผน และการบริหารโครงการอย่างเต็มรูปแบบ (รัตนา สายคณิต, 2546)

ดังนั้น คำว่า “การบริหารโครงการ” (Project management) หมายถึง กระบวนการในการดำเนินกิจกรรมด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากการบริหารงานประจำ/การบริหารทั่วไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ภายใต้กรอบด้านงบประมาณและเวลา วัตถุประสงค์ที่กำหนดอาจจะเป็นผลได้ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพหรือทั้งสองอย่าง ซึ่งการบริหารโครงการที่ดี มีความพร้อม มีการบริหารจัดการที่ดี จึงจะทำให้โครงการนั้นประสบผลสำเร็จ

การบริหารโครงการตามหลักพละ 4

หลักพละ 4 คือ ธรรมเพื่อการบริหาร ซึ่งวิธีบริหารงานที่ดี คือ ธรรมาธิปไตยที่ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ ซึ่งทำให้ได้ทั้งน้ำใจคนและผลของงาน นักบริหารแบบธรรมาธิปไตยยึดธรรมเป็นหลักในการบริหาร มีธรรมที่เรียกว่า พละ 4 ประการ

พละ 4 หมายถึง หลักธรรม 4 ประการที่เป็นกำลังในการดำเนินชีวิตให้ ประสบความสำเร็จด้วยความมั่นใจและปลอดภัยนอกจากนี้พละ 4 ยังเป็นธรรมอันเป็นกำลัง, ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นต่อภัยทุกอย่าง (Strength Force Power) พละ 4 หรือกำลังทั้ง 4 ประการนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลทั้งการ เป็นคนฉลาด เป็นคนขยัน เป็นสุจริตชน เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ซึ่งทุกข้อล้วนมีความสำคัญทั้งสิ้น ขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ ต้องครบเครื่องจึงจะทำให้เกิด ผลงานตามต้องการได้ ซึ่งหมวดธรรม พละ 4 (อง.จตุก. (ไทย) 21/154/215.) นี้แบ่งออกเป็น

ปัญญาพละ (กำลังปัญญา)

ปัญญาพละ (กำลังปัญญา) คือ กำลังแห่งองค์ความรู้ ความรอบรู้หรือความฉลาดหรืออีกนัยหนึ่งหมายถึง การที่รู้มากกว่าที่เห็น มีความเข้าใจมากกว่าที่ได้ยิน

ปัญญาพละนี้ ยังมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ 3 เรื่องด้วยกัน คือ รู้เรื่องตน รู้เรื่องคน รู้เรื่องงาน นับเป็นปัจจัยแรกที่สำคัญยิ่ง เพราะหากขาดกำลังแห่งสัมมาปัญญาแล้ว คงไม่สามารถทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ เพราะปัจจุบันสภาพแวดล้อม การแข่งขัน ปัจจัยภายนอกต่างๆ ล้วนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งในระดับท้องถิ่น ถึงระดับโลก การพัฒนา ปัญญาพละตามแนวทางเชิงพุทธ ได้กำหนดแนวทาง ขั้นตอนหรือวงจรการพัฒนาไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ (อง.จตุก. (ไทย) 21/154/215.) 1. สุตมยปัญญา คือ ปัญญาที่ได้จากการรับฟัง การอ่าน รับรู้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ 2. จินตามยปัญญา คือ ปัญญาที่ได้จากการนำคำพูด ข้อมูล มาคิดวิเคราะห์ไตร่ตรอง 3. ภวานามยปัญญา คือ ปัญญาที่ได้จากการปฏิบัติ ประสบการณ์ที่ได้จากการลงมือทำ

ดังนั้น ปัญญาพละ คือ เป็นปัญญาทางโลกและทางธรรม โดยปัญญาทางโลกนั้นจะเน้นไปในเรื่องของความฉลาดรอบรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองการณ์ไกล มีโยนิโสมนสิการ คือ วิธีการไตร่ตรองใคร่ครวญอย่างพินิจพิเคราะห์ความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงาน การบริหารบริวารผู้ใต้บังคับบัญชาคนมีปัญญาพละจะมีกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานที่ดี การที่จะเป็นผู้ที่มีปัญญาความฉลาดรอบรู้ได้นั้น ต้องเป็นคนใฝ่ศึกษาปฏิบัติฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ

วิริยพละ (กำลังความเพียร)

วิริยพละ (กำลังความเพียร) ความเพียรพยายามที่เป็นพลัง ซึ่งพลังนั้นจะทำให้บุคคลไปสู่จุดมุ่งหมาย โดยความเพียรนั้นต้องเป็นความเพียรชอบ คือ ความเพียรพยายามไม่ให้เกิดความชั่ว ความเพียรพยายามที่จะละความชั่ว ความเพียรพยายามที่จะสร้างคุณดีและความเพียรพยายามที่จะรักษาคุณดีและความเพียรพยายามที่จะสร้างคุณดีเพิ่มขึ้น หรือในระดับของการปฏิบัติธรรม วิริยพละนี้ก็คือ “สัมมาวายามะ” หนึ่งในมรรคมีองค์ 8 อันประกอบด้วย (อง.จตุก. (ไทย) 21/154/215.) 1. การละสายความชั่ว หรืออกุศลที่เกิดขึ้นแล้วให้ตกไปโดยเร็ว ไม่เพเลียดเพลินกับความโกรธนั้น เช่น ไม่มัวแต่ย่ำคิดย่ำค้นหาโอกาสเอาคืน ให้รีบแก้ไขความผิดชั่วเช่นนั้นออกจากใจให้ได้โดยเร็ว 2. การป้องกันความชั่วที่ยังไม่เกิดขึ้น คือ ความพยายามหลีกเลี่ยงกับเหตุใกล้ที่จะทำให้ใจตกไปในทางอกุศล หากสถานการณ์ใดที่รู้ว่าจะยั่วให้เกิดอกุศลได้ก็ต้องป้องกันตั้งแต่ยังไม่เกิด 3. การทำกุศลที่ยังไม่เกิดให้มีขึ้น คือ ความพยายามสร้างคุณดี หาโอกาสในการสั่งสมบุญ ทำทานช่วยเหลือผู้อื่น 4. การรักษาความดีนั้นให้คงอยู่และเจริญขึ้น คือ การไม่ประมาทในกุศลธรรมแม้เล็กน้อยความดีที่มีอยู่ก็หมั่นพยายามที่จะทำให้มากขึ้น หรือขยายผลของความดีนั้นไปให้กว้างขึ้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551)

นอกจากนั้น วิริยพละ หมายถึง กำลังแห่งความเพียรหรือความขยัน มีกำลังใจที่เข้มแข็ง กล้าตัดสินใจกล้าได้กล้าเสีย ไม่กลัวความยากลำบาก ไม่ย่อถอยต่อปัญหาและอุปสรรคใดๆ มีความบากบั่นพากเพียรเป็นนิจ ความพากเพียรหรือความขยันที่เกี่ยวข้องกับวิริยพละ มีดังนี้ 1. สสังขาริกวิริยะคือ ความขยันที่ต้องอาศัยคนอื่นให้มาปลุกใจหรือมีสถานการณ์บีบบังคับถ้าไม่มีใครบังคับก็หมดกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไปได้ 2. อสังขาริกวิริยะ คือ ความขยันที่เกิดจากการปลุกใจตนเองแม้คนอื่นจะหมดกำลังใจ ล้มเลิกการปฏิบัติงานไปแล้ว แต่คนที่ปลุกใจตนเองได้จะลุกขึ้นสู้ต่อไป ผู้ที่มีหน้าที่ต้องนำบุคคลอื่นให้ดำเนินงานไปตามปกติ จึงต้องมีความขยันแบบ “อสังขาริกวิริยะ” ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ เมื่อเผชิญอุปสรรคจะต้องปลุกใจตนเองและปลุกระดมคนอื่นให้ปฏิบัติงานต่อไป ถ้าหวัชวณยอมแพ้คนเดียว องค์การทั้งหมดก็ล่มสลายได้ ผู้นำที่ยิ่งใหญ่และประสบผลสำเร็จเมื่อถึงคราวล้มก็ต้องล้มแต่ล้มแล้วต้องลุกขึ้นสู้ให้ได้เอาเหตุการณ์ที่ผ่านมาเป็นบทเรียนในการ

แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป ต้องมีความเพียรเป็นเลิศเพื่อบรรลุเป้าหมาย (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549)

ดังนั้น วิริยะพละ คือ ความเพียร ความขยันหมั่นเพียร ความขยันขันแข็ง ความไม่ย่อท้อในหน้าที่การงานของตนไม่เกียจคร้าน ข้อนี้เป็นที่น่าสังเกตอีกข้อว่าก็ตรงกับองค์ประกอบคุณธรรมที่เป็นฐานคู่กับความรู้ในหลักของความซื่อสัตย์ ความซื่อตรงสุจริต แต่ยังมีมุ่งไปในเรื่องของความอดทน อดกลั้น คือ อดทนที่จะรอคอยความสำเร็จ มุ่งสร้างเหตุและรอที่จะให้ผลเกิดขึ้นตามปัจจัยนั้นได้ ไม่ด่วนอยากได้แต่ผลโดยไม่ประกอบเหตุให้สุกงอมอันนำมาซึ่งปัญหาการทุจริต คอร์รัปชั่นที่ฝังรากลึกในสังคมไทยนั่นเอง

อนวัชขพละ (กำลังสุจริต หรือ กำลังความบริสุทธิ์)

อนวัชขพละ (กำลังสุจริต หรือ กำลังความบริสุทธิ์) ตามศัพท์นั้นแปลว่า กำลังการกระทำที่ไม่มีโทษ คือ กายกรรม วจีกรรม มโนกรรมบริสุทธิ์ เช่นมีความประพฤติและหน้าที่การงานสุจริต ไม่มีข้อบกพร่องเสียหาย พุทฺธจริย มีเหตุผล มุ่งดี ไม่รู้รานให้ร้ายใคร ทำการด้วยเจตนาบริสุทธิ์ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้เป็นผู้ประกอบด้วยกายกรรมที่ไม่มีโทษ วจีกรรมที่ไม่มีโทษ มโนกรรมที่ไม่มีโทษ การกระทำที่ไม่มีโทษเป็นกำลัง คือ ทำในสิ่งที่ดีที่เป็นมงคล ผู้กระทำจะเกิดความเจริญก้าวหน้า โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาว่า การกระทำใดเป็นอนวัชขพละ ได้แก่ 1. ไม่ผิดกฎหมาย 2. ไม่ผิดจารีตประเพณี 3. ไม่ผิดศีล และ 4. ไม่ผิดธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551)

อนวัชขพละ หมายถึง กำลังการงานที่ไม่มีโทษหรือข้อเสียหามีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การงานไม่ประพฤติปฏิบัติไปในทางเสื่อมเสียละเว้นอบายมุขทั้ง 6 การประพฤติปฏิบัติที่จะทำให้อนวัชขพละสมบูรณ์ มีดังนี้ 1. การประพฤติตามหลักเบญจศีล คือ การรักษาศีล 5 ทั้งกาย วาจาและจิตใจ อย่างเนื่องนิจ ประกอบด้วย ศีลข้อที่ 1 ไม่ฆ่าสัตว์หรือใช้ให้ผู้อื่นฆ่า ศีลข้อที่ 2 ไม่ขโมยหรือลักทรัพย์ของผู้อื่น ศีลข้อที่ 3 ไม่ประพฤติผิดในกามล่วงละเมิดคู่สามีภรรยาของบุคคลอื่น ศีลข้อที่ 4 ไม่กล่าว ความเท็จ พุทฺธโกหก พุทฺธเพ้อเจ้อ พุทฺธไร้สาระ ศีลข้อที่ 5 ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ หรือของมึนเมา 2. ละเว้นอบายมุข อบายมุขทั้ง 6 ทำให้ชีวิตของบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องไปสู่หนทางแห่ง ความเสื่อมและอาจทำให้บุคคลผู้นั้นต้องทุจริตต่อหน้าที่การงาน อบายมุขทั้ง 6 ตามที่กล่าวมี อบายมุข 1. การดื่มสุรา อบายมุข 2. การท่องเที่ยวยามวิกาล อบายมุข 3. การดูการละเล่นที่ผิด ศีลธรรมอันดี อบายมุข 4. การคบคนชั่ว คบโจร อบายมุข 5. การเล่นเกมพนัน อบายมุข 6. การเกียจ คร้านประกอบอาชีพการงาน (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549)

ดังนั้น อนวัชขพละ คือ การรู้ถูกผิด ดีชอบ ชั่วดี การรู้ว่ามีใช้การรู้ว่าอะไรแปลว่าอะไร หรือสิ่งดีถูกผิดตามกฎหมายเท่านั้น แต่เป็นความรู้ที่สามารถขังนำหนักของทางเลือกที่ขัดแย้งกันได้อย่างเหมาะสม เช่นบางเรื่องเป็นเรื่องผิดศีลธรรมแต่ถูกกฎหมาย บางเรื่อง

ผิดกฎหมายแต่ถูกค่านิยมของสังคม ฯลฯ อนุวัชชพละคือปัญญาที่สามารถแยกแยะตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง มีความกล้าที่จะกระทำในสิ่งถูกต้องแม้รอบตัวจะไม่เห็นด้วย

สังคหพละ (กำลังการสงเคราะห์)

สังคหพละ หมายถึง กำลังแห่งการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นธรรมที่สำคัญสำหรับนักบริหารที่อาศัยคนอื่นปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ ผู้นำหรือนักบริหารสามารถผูกใจเพื่อน ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ได้ ต้องมีสังคหวัตถุ 4 ประการ คือ

1. ทาน การแบ่งปัน การให้ ซึ่งประกอบได้ด้วยทาน 3 แบบ ได้แก่ อามิสทาน คือ การให้สิ่งของ ทุนทรัพย์ วิทยาทานหรือธรรมทาน คือ การให้คำแนะนำสั่งสอน บอกวิธีการปฏิบัติงานให้ได้ผล การสนับสนุนทางด้านการศึกษาการพัฒนามนุษย์อภัยทาน คือ การให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน หรือการล่วงเกินซึ่งกันและกัน
2. ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน พูดจิตใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน
3. อัตถจริยา การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หรือการสงเคราะห์ต่อผู้ใต้บัญชา หรือเพื่อนร่วมงาน
4. สมานัตตา การวางตัวถูกกาลเทศะ วางตนสม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลง ในการทำงานที่ผู้นำหรือผู้บริหารประพฤติตามหลักสังคหวัตถุได้อย่างจริงใจ ผู้นำจะต้องมีหลักพรหมวิหารธรรมประจำใจด้วยหลักธรรม 4 ข้อ คือ เมตตา ความรัก ความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มองแต่ส่วนดีของเพื่อนร่วมงาน ให้มองข้ามในส่วนเสียและให้อภัย กรุณา ความสงสารเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ เมื่อเห็นผู้ร่วมงานประสบความลำบาก คิดหาทางช่วยเหลือให้เขาหลุดพ้นจากความยากลำบากมูทิตา ความรู้สึกลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีความสุข มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ไม่มี จิตใจริษยาผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา อุเบกขา ความรู้สึกลวางเฉยเป็นกลาง มีความยุติธรรม ไม่มีอคติลำเอียง (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2549)

ดังนั้นสังคหพละ คือ กำลังในการสร้างสังคมให้เข้มแข็ง สามัคคี หรือก็คือ สังคหวัตถุ 4 แต่มองในด้านของการเป็นกำลัง การสะสมพละที่จะค่อย ๆ กลืนทั้ง 4 ข้อย่อยนี้เข้าเป็นเนื้อเดียว จากที่ต้องมีความตั้งใจในการให้ทาน ในการพูดสมานฉันท์ในการบำเพ็ญประโยชน์และในการรู้หน้าที่ ทั้งหมดจะค่อย ๆ รวมเป็นหนึ่งดังคำสมัยใหม่ที่นิยมคือการบูรณาการเข้าด้วยกัน จะไม่มีเส้นแบ่งแยกระหว่างการใช้ชีวิตกับการให้ทาน ช่วยเหลือผู้อื่น เพราะสิ่งเหล่านี้ได้หลอมรวมเข้าเป็นหน้าที่ในตัวของผู้ปฏิบัติไปแล้ว ทั้งนี้มิได้ขึ้นอยู่กับตำแหน่ง หน้าที่แต่อย่างใด แต่ผู้ที่มีสังคหพละมากจะรู้ด้วยตนเองว่าไม่ว่าตนจะทำอะไรอยู่ ก็เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นได้เสมอ

สรุป

การบริหารโครงการตามหลักพละ 4 หรือการบริหารโครงการตามหลักคุณธรรมทั้ง 4 ประการ ซึ่งช่วยให้นักบริหารโครงการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ นักบริหารจะสามารถวางแผน จัดองค์การ แต่งตั้งบุคลากร อำนาจการ และควบคุมได้ดีต้องมีความฉลาด ขยัน สุจริตและมนุษยสัมพันธ์ ยังมีคุณธรรมทั้ง 4 ข้อ มากขึ้นเท่าใด ยิ่งทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นการบริหารโครงการตามหลักพละ 4 ดำเนินการได้ดังนี้

1. การบริหารโครงการตามหลักปัญญาพละ (กำลังปัญญา) ดำเนินการได้โดยผู้บริหารต้องมีความฉลาดรอบรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองการณ์ไกล มีโยนิโสมนสิการ คือ วิธีการไตร่ตรองใคร่ครวญอย่างพินิจพิเคราะห์ มีความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการ มีความสามารถการบริหารงาน การบริหารบิรวาร ผู้ใต้บังคับบัญชา มีกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานที่ดี และต้องเป็นคนใฝ่ศึกษาปฏิบัติฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ

2. การบริหารโครงการตามหลักวิริยพละ (กำลังความเพียร) ดำเนินการได้โดยผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ตั้งอยู่ในความเพียร ความขยันขันแข็ง ความไม่ย่อท้อในหน้าที่การงานของตน ไม่เกียจคร้าน โครงการก็ต้องมีรางวัลหรือแรงจูงใจให้กับผู้ที่มีความเพียรพยายามด้วย

3. การบริหารโครงการตามหลักอนวัชพละ (กำลังสุจริต หรือ กำลังความบริสุทธิ์) ข้อนี้สำคัญเป็นอย่างมาก เพราะอนวัชพละ คือ กำลังการกระทำที่ไม่มีโทษ คือ กายกรรม วาจากรรม มโนกรรมบริสุทธิ์ คือผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานมีความประพฤติและหน้าที่การงานสุจริต ไม่มีข้อบกพร่องเสียหาย พุดจริง มีเหตุผล มุ่งดี ไม่รู้กรานให้ร้ายใคร ทำการด้วยเจตนาบริสุทธิ์ ดังนั้นในการบริหารโครงการตามหลักนี้คือ การกระทำในสิ่งที่ดีที่เป็นมงคล ได้แก่ 1. ไม่ผิดกฎหมาย 2. ไม่ผิดจารีตประเพณี 3. ไม่ผิดศีล และ 4. ไม่ผิดธรรม

4. การบริหารโครงการตามหลักสังคหพละ (กำลังการสงเคราะห์) การบริหารโครงการตามหลักนี้จะเป็นกำลังในการสร้างสังคมให้เข้มแข็ง มีความสามัคคี โดยผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความตั้งใจในการให้ทาน การให้สิ่งของ ทุนทรัพย์ และคำแนะนำอย่างกลยาณมิตร การพูดจาด้วยความไพเราะ เป็นประโยชน์ ไม่สร้างความแตกแยก ทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นหรือเพื่อนร่วมงาน การวางตัวถูกกาลเทศะ วางตนสม่ำเสมอ และผู้นำจะต้องมีหลักพรหมวิหารธรรมประจำใจด้วย

เอกสารอ้างอิง

ปกรณ ปรียากร. (2538). *ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา*.

กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช.

- ประชุม รอดประเสริฐ. (2529). *การบริหารโครงการ*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ คงยิ่งศิริ. (2527). *การวิเคราะห์และประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธการบริหาร*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.ปริ้นติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัตนา สายคณิต. (2546). *เศรษฐศาสตร์การจัดการคณะเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Turner, J.R. (1993). *The Handbook of Project-based Management: Improving the Processes for Achieving Strategic Objectives*. London: McGraw-Hill Co.

หลักพุทธธรรม : การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์*

BUDDHA-DHAMMA PRINCIPLES: HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

พระปลัดสถิตย์ โพธิญาณ, อ้อมตะวัน สารพันธ์

Phrapalad Sathid Photiyano, Aomtawan Saraphun

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: sathid.pho@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

หลักพุทธธรรมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน สังคหัตถุธรรม หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา หลักออคติธรรม ความลำเอียงเป็นสิ่งที่ต้องพึงละเว้นเมื่อต้องการครองใจ และบริหารคนในองค์กร และหลักพรหมวิหารธรรม เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ผู้นำจะต้องมีอยู่ประจำในจิตใจ เพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่ดีและเหมาะสม ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่ดีและเหมาะสม สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์กรจะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย ตัวมนุษย์ คือ ทุน โดยมีเป้าหมายขององค์กร 4 ประการ การสรรหา การพัฒนา การรักษานักงาน และการใช้ประโยชน์ กระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหาร ทำให้เกิดประโยชน์ในด้านเวลา เป็นวิธีการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง ช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงาน และทำให้เกิดคุณค่าทางสังคม การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารงบประมาณ การบริหารวัสดุอุปกรณ์ และการบริหารงาน หรือกล่าวโดยรวมว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคนและงาน เพื่อนำองค์กรบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; การบริหารจัดการ; ทรัพยากรมนุษย์

Abstract

Buddha-dhamma principles are essential for human resource management nowadays. For example, Sangahavatthu-dhamma is the Dhamma principles that bind the minds of others, create friendliness, sharing, and giving or is the principle of helping each other, namely, dāna, giving,

*Received September 10, 2023; Revised September 28, 2023; Accepted September 29, 2023

piyavācā, lovely words, Atthacariya, beneficial to others, and samānattata, appropriate behaviour. Akhati-dhamma, Bias must be avoided if one wants to win the hearts and manage people in the organisation. Brahmavihara-dhamma It is a basic morality that leaders must have in their minds to lead to excellent and appropriate expression, namely, loving-kindness, compassion, sympathetic joy, and equanimity lead to wonderful and proper expression and can be applied to organisational management to help the organisation successfully achieve its goals. Humans are valuable assets of capital. The organisation has four goals: Recruitment, Development, Employee Retention, and Utilization. The process of human resource management causes administrative efficiency. It's helpful to save time, and how it works helps reduce operating costs and creates social values. Human resource management, budget management, materials management, and administration generally involve managing both people and work to serve as a guideline for the organisation to reach its goals.

Keywords: Buddha-dhamma Principles; Management; Human Resources

บทนำ

ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่ทุกองค์กรหันมาใส่ใจในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น เพราะนี่คือขุมพลังสำคัญที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและก้าวไปข้างหน้าได้อย่างไร้ขีดจำกัดการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดีไม่ใช่การให้ความสำคัญที่เรื่องอัตราจ้างเพียงอย่างเดียว แต่ควรหันมาใส่ใจการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรด้วยเพราะทุกคนต้องการความก้าวหน้าและพัฒนาศักยภาพในชีวิตยุคก่อนที่จะมีการบริหารจัดการบุคคลนั้น มนุษย์ถูกมองว่าเป็นเพียงแรงงาน เป็นการจ้างงานและการทำงานตอบแทนซึ่งกันและกันเท่านั้น (สกล บุญสิน, 2560)

นอกจากนี้การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ปรากฏว่า มีผู้ได้ให้ความหมายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ คือ การพัฒนามนุษย์เป็นการลงทุนในตัวบุคคล เพื่อเพิ่มศักยภาพบุคคล เพิ่มคุณค่าผลผลิตในรูปของการสร้างคุณค่าและการฝึกอบรม เป็นการลงทุนที่สำคัญที่สุด ในการลงทุนทรัพยากรมนุษย์คนได้รับการฝึกฝน และเรียนรู้จากการทำงาน เป็นการเพิ่มประสบการณ์ และมีความสำคัญ“การบริหารทรัพยากรมนุษย์” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Human Resource Management: HRM” หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบุคคล ตั้งแต่การวางแผน การวิเคราะห์

งานการรับสมัครงาน การสรรหา การคัดเลือก การสัมภาษณ์ การบรรจุแต่งตั้ง การอบรม และพัฒนาการประเมินผลการปฏิบัติงาน การจ่ายค่าตอบแทน สวัสดิการผลประโยชน์ เกื้อกูล สุขภาพและความปลอดภัยของพนักงานและแรงงานสัมพันธ์ การพัฒนาองค์กร ตลอดจนการวิจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ (กัลยารัตน์ ชีระธนชัยกุล, 2557) เป็นกระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับบุคลากรขององค์การ ที่ประกอบไปด้วยภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ การจัดหา การพัฒนา การใช้ประโยชน์ และการเก็บรักษาบุคลากร เพื่อให้องค์การได้รับ ประโยชน์สูงสุดจากคุณค่าของบุคลากร ซึ่งจะส่งผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ ขณะเดียวกันบุคลากรก็มีความพึงพอใจในปฏิบัติงานและมีความเจริญก้าวหน้าตามความ มุ่งหวังของแต่ละบุคคล (พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว, 2550) การนำทรัพยากรมนุษย์ที่เข้าสู่ หน่วยงานยังมีศักยภาพหรือ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ รวมถึงคุณธรรมจริยธรรม เพื่อการ พัฒนาตนเอง ยังไม่เป็นที่พึงพอใจของภาคธุรกิจที่มุ่งหวังไว้ (ชัยวัฒน์ ผ่องจิต, 2548)

หลักธรรมนั้นมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องคุณธรรมความดีความงามและความสุขเป็น การกำหนดคุณค่าของแนวทางมาตรฐานความประพฤติเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่ มีต่อกันด้วยการปลูกฝังลักษณะนิสัยในตนเองไปจนถึงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมซึ่ง พระพุทธศาสนาถือว่าสังคมเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้ทุกคนมีโอกาสอันเท่าเทียมกันที่จะพัฒนา ตนเองและเข้าถึงประโยชน์สุขได้มากที่สุดเพราะฉะนั้นการดำเนินชีวิตที่จำเป็นต้อง เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตนบุคคลรอบข้างญาติมิตรเพื่อนร่วมงานจึงจำเป็นต้องมีธรรมะเป็น เครื่องกำกับเพื่อเกื้อหนุนจุดหมายที่ตั้งไว้และเพื่อบรรลุประโยชน์สุขของชีวิตไปตามลำดับ ขั้นอันเหมาะสม (พระมหาจตุรญ ภิธมมจิตโต และคณะ, 2562) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2549) ได้ให้ทัศนะของคำสอนพุทธศาสนาที่มีต่อการดำเนินชีวิตว่า พระพุทธศาสนาสอนแนวทางความประพฤติตามหลักสัจธรรมที่เป็นอภิปรัชชาว่าด้วย ประโยชน์สุขที่พึงได้อันเกิดจากการอยู่ร่วมสัมพันธ์กันโดยใช้ปัญญาด้วยเมตตากรุณา และ พร้อมกันนั้นก็มุ่งให้บรรลุถึงอิสรภาพทางจิตปัญญาที่เป็นจุดหมายสูงสุดถึงขั้นที่ทำให้อยู่ใน โลกได้โดยไม่ติดโลก

ฉะนั้น หลักของพระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทในการบริหารจัดการเรื่องต่างๆใน องค์การพุทธศาสนากับคนไทยจึงมีความผูกพันกันมานานไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทยและเจริญมั่นคงในประเทศไทย หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาเป็นที่มาของขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต วัฒนธรรม ทศนคติในด้าน ความรู้สีก็นึกคิดต่าง ๆ ของคนไทยจะมีหลักพระพุทธศาสนามาเกี่ยวข้อง การที่ผู้บริหารนำ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องกำกับในการบริหารงานทุกด้านย่อมเป็นการ ประสานความเชื่อแนวคิดในเชิงจริยธรรมของสังคมเข้ากับการปฏิบัติหน้าที่ ตามทฤษฎีการ บริหารซึ่งทำให้การดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับองค์กรนั้นอยู่บนพื้นฐานที่สอดคล้องกับความ

เชื่อถือการยอมรับของสังคม ตลอดจนสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรที่สามารถทำงานภายใต้กรอบหลักธรรมอันจะสร้างศรัทธาทำให้องค์กรสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการได้อย่างดี

ดังนั้น การบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารในองค์กรนั้น ๆ ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของตนเองในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็คือการศึกษา ได้แก่ หลักสังคหวัตถุธรรม หลักกอดติธรรม และหลักพรหมวิหารธรรม หลักธรรมทั้ง 3 ประการนี้จะช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก่อให้เกิดประโยชน์ กลุ่มบุคคลในองค์กรมีความรู้ความสามารถ ทักษะ ในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มสูงขึ้น เริ่มตั้งแต่การวางแผนกำลังคน การกำหนดโครงสร้าง และกรอบอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่งการสรรหาการบรรจุและการแต่งตั้ง การประเมินผลการปฏิบัติงาน การโอนย้าย การกำหนดเงินเดือน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ การพัฒนาการฝึกอบรม วินัย ร้องทุกข์ เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรมีความเจริญก้าวหน้าเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ทำให้บุคคล หรือเพื่อเป็นทุนในการดำเนินชีวิต และเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมรอบตัว และกิจการงานในอนาคต หากบุคคลได้มีการวางแผนชีวิตวางรากฐานชีวิตได้ดีในทุกกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์แล้วนั้น การปฏิบัติหน้าที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร โดยได้ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

หลักพุทธธรรม

เครื่องวัดการพัฒนาของมนุษย์ที่แท้จริง คือการที่ความสามารถยิ่งขึ้น ๆ ในการทำให้ความเป็นอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลายเกื้อกูลเอื้อประโยชน์แก่กันมากขึ้นเบียดเบียนกันน้อยลง และทำให้โลกอุดมสมบูรณ์งดงามเหมาะแก่การอยู่อาศัยมากยิ่งขึ้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2550)

“พุทธธรรม” หรือ “พระธรรม” คือธรรมะของพระพุทธเจ้านั้นมีมากมายถึง 84,000 พระธรรมขันธ์เกี่ยวกับความจริงตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีทั้งความทุกข์และวิธีการดับทุกข์ คำว่า “หลักพุทธธรรม” ในที่นี้จึงหมายถึง หลักธรรมคำสอนที่เชื่อกันว่าเป็นผลแห่งการค้นคว้าเป็นภูมิรู้ ภูมิปัญญา ของพระพุทธองค์ที่ถูกถ่ายทอดสืบต่อมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2500 ปี และได้ชื่อว่าเป็น ภูมิปัญญาโลก เป็นภูมิปัญญาของมนุษยชาติเป็นมรดกโลกที่หาค่ามิได้ (สุภาภรณ์ อินทองคง, 2550)

สังคหวัตถุธรรม

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทางพระพุทธศาสนา เป็นการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่แท้จริง เข้าสู่การเป็นอริยบุคคล อันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดทาง

พระพุทธศาสนา ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาบุคคลผู้เป็นปุถุชนหรือผู้ยังอยู่ครองเรือนให้เข้าถึงการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามควรแก่สถานภาพของผู้ครองเรือน นั่นคือ พัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่ดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยสุจริต มีศีลธรรม และมีความสุข พระพุทธศาสนาเชื่อว่า มนุษย์จะเจริญเป็นมนุษย์ที่แท้จริงได้ด้วยการฝึกตน ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ทณโต เสฏโฐ มนุสเสสุ - ในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย ผู้ฝึกตนดีแล้วเป็นผู้ประเสริฐสุด” (ขุ.ธ.25/57) พระพุทธพจน์นี้สอดคล้องกับการพัฒนาบุคลากรในการเพิ่มคุณค่าของทรัพยากรมนุษย์โดยการพัฒนาความรู้ ทักษะ ทศนคติ ตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจและคุณภาพการใช้ชีวิตในสังคม ผ่านกระบวนการศึกษา ฝึกอบรม และการพัฒนาอย่างเป็นระบบ (ไพโรจน์ ศุภทิพมงคล, 2557)

สังคหัตถุธรรม ซึ่งพระมหาบุญเพียร ปุณณวิริโย (2539) ได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของ สังคหัตถุธรรม หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรีเอื้อเพื่อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ 4 ประการ ได้แก่

1. ทาน คือ การให้ปัน เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ การเสียสละ แบ่งปัน ช่วยสงเคราะห์ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ และศิลปวิทยาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว

2. ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ ที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุมีผล ชักจูงในทางที่ดีงาม แสดงความเห็นอกเห็นใจเป็นกำลังใจรู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจอันดีสมานสามัคคีเกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเทศะ

3. อตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤตินในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นให้ความช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนช่วยกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

4. สมานัตตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอดันเสมอ ปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่น ไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

สรุปได้ว่า สังคหัตถุธรรม หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรีเอื้อเพื่อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ 4 ประการ ทาน ให้ปัน ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน อตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา และสมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน

หลักอคติธรรม

หลักอคติธรรม หลักการบริหารคนจากพระพุทธศาสนาประการแรกคืออคติคือความลำเอียงหรือความไม่เที่ยงธรรมเป็นธรรมที่นักบริหารควรหลีกเลี่ยงหรือเว้นไม่ประพฤติดิจจากความเที่ยงธรรมนักบริหารจะต้องดำรงความเป็นธรรมให้ความเสมอภาคและความยุติธรรมแก่ทุกคนทุกฝ่ายเป็นแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ไม่บาดหมางใจกันอคติมี 4 ประการประกอบด้วย (ประวัติ พินผาสุก, 2549)

ฉันทาคติ คือ ความลำเอียงเพราะรักนักบริหารจะต้องละเว้นความลำเอียงเพราะรักหรือความพอใจส่วนตัวไม่ว่าจะโดยจะเป็นรักด้วยสายเลือดรักด้วยเครือญาติหรือรักด้วยความมีคนเอาอกเอาใจหรือประจบสอพลออะไรก็ตามต้องมีความยุติธรรมและมีเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับของสังคมที่เป็นมาตรฐาน

โทสาคติ คือ ความลำเอียงเพราะความไม่ชอบความโกรธความเกลียดชังสิ่งเหล่านี้อาจเกิดได้จากหลายกรณีเช่นโกรธหรือไม่ชอบเพราะทำงานไม่ถูกใจเพราะไม่ยอมอ่อนข้อหรือไม่เห็นด้วยกับนักบริหารหรือไม่ชอบเพราะเป็นของฝ่ายตรงข้ามหากนักบริหารไม่สามารถละอคติข้อนี้ได้จะก่อให้เกิดกลุ่มต่าง ๆ ในองค์กรแบ่งเป็นพรรคเป็นพวกในที่สุดก็หาความเจริญไม่ได้

โมหาคติ คือ ความลำเอียงเพราะเขลาโง่หลงรู้เท่าไม่ถึงการณ์มีความมั่นใจหรือสำคัญถึงความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ไม่เปิดใจรับความเห็นใหม่ๆเคยเชื่ออย่างไกรักยึดมั่นอย่างนั้นตลอด ทั้ง ๆ ที่เหตุผลไม่มีหรือว่าเคยมีแต่ขณะนี้เหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่นักบริหารที่ลำเอียงก็ยังคงยึดมั่นความคิดเห็นโดยมีความเชื่อว่าถ้าเปลี่ยนไปตัวเองจะเสียหน้าจึงเป็นเรื่องที่ยอมไม่ได้ความคิดเช่นนี้นับเป็นความคิดที่โง่เขลาเบาปัญญาและเป็นตัวถ่วงความเจริญและการพัฒนาในองค์กรทั้งสิ้น

ภยากติ คือ ความลำเอียงเพราะกลัวความกลัวของนักบริหารก็มีมากเช่นเดียวกับปุถุชนธรรมดาทั่ว ๆ ไปบางคนอาจจะกลัวลูกน้องไม่รักกลัวงานไม่ดีไม่ก้าวหน้ากลัวผู้บังคับบัญชาตำหนิไม่ถูกใจกลัวสารพัดเรื่องเลยเกิดความหวาดระแวงไม่ไว้วางใจผู้คนแม้แต่คนรอบข้างในที่สุดนักบริหารที่ดีต้องกล้าในสิ่งที่ถูกต้องทั้งกล้าในการตัดสินใจและการกระทำอย่างอาจหาญ

สรุปได้ว่า หลักอคติธรรม หมายถึง หลักการบริหารคนจากพระพุทธศาสนา อคติคือความลำเอียงหรือความไม่เที่ยงธรรมเป็นธรรม มี 4 ประการ ฉันทาคติคือความลำเอียงเพราะรัก โทสาคติคือความลำเอียงเพราะความไม่ชอบ โมหาคติคือความลำเอียงเพราะเขลา และภยากติคือความลำเอียงเพราะกลัว อคติ 4 เป็นสิ่งที่ต้องพึงละเว้นเมื่อต้องการครองใจและบริหารคนในองค์กร

หลักพรหมวิหารธรรม

หลักพรหมวิหารธรรมหลักการบริหารคนจากพระพุทธศาสนาประการที่สามคือหลักพรหมวิหาร 4 ประการ ซึ่งถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ผู้นำจะต้องมีอยู่ประจำในจิตใจเพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่ดีและเหมาะสมสำหรับตัวผู้นำถ้าสามารถแสดงออกได้อย่างดีและเหมาะสมแล้วก็จะนำไปสู่ศรัทธาจากบุคคลต่าง ๆ ในองค์กร และทำให้สามารถนำพาทุกคนไปในทิศทางเดียวกันได้การที่ผู้นำดำรงตนอยู่ในพรหมวิหาร 4 อัน ได้แก่

เมตตา คือความรักความหวังดีหรือความคิดปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นเป็นสุขผู้นำที่ดีจะต้องให้ทั้งความรักและความหวังดีต่อลูกน้องไม่เลือกที่รักมักที่ชังทุกคนได้รับความเป็นธรรมและมีความเสมอภาค

กรุณา คือความสงสารความคิดปรารถนาจะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ผู้นำที่ดีจะต้องมีความสงสารและเห็นใจผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อมีปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาส่วนตัวปัญหาในการทำงานหรือปัญหาทั่วไปอื่น ๆ ควรให้ความสนใจเพียงแต่จะต้องมีวิจารณ์ญาณว่าเรื่องใดควรจะเข้าไปเกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใดมิใช่หากมิใช่เรื่องเกี่ยวกับงานแล้วจะไม่ขอเข้าไปยุ่งเกี่ยวเช่นนั้นถือว่าผู้นำขาดความกรุณา

มุทิตา คือความเบิกบานพลอยยินดีด้วยเมื่อผู้อื่นได้ดีไม่คิดอิจฉาริษยาผู้อื่นโดยเฉพาะลูกน้องผู้ใต้บังคับบัญชาของตนเองเมื่อเขาได้ดีกว่าก็ควรร่วมแสดงความยินดีด้วยอย่างเปิดเผยและเหมือนกันทุก ๆ คนและที่สำคัญจะต้องมีความเสมอต้นเสมอปลายด้วยโดยเฉพาะควรแสดงความยินดีในวาระพิเศษของผู้ใต้บังคับบัญชา

อุเบกขา คือความมีใจเป็นกลางวางเฉยไม่ตีใจหรือเสียใจเมื่อผู้อื่นเพิกขวัติผู้นำจะต้องไม่ซ้ำเติมผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อเขาเกิดความผิดพลาดจนเกิดความเสียหายต่อตนเองต่องานหรือต่อผู้อื่นผู้นำต้องรู้จักการส่งเสริมและให้กำลังใจไม่คิดทำลายด้วยคำพูดการแสดงออกหรือการปฏิบัติตรง ๆ ดังนั้นผู้นำที่ดีต้องมีพรหมวิหารคือธรรมสำหรับผู้นำ 4 ประการเพราะเมตตาจะทำให้ผู้บริหารรู้จักมองแง่ดีของเพื่อนร่วมงานและจดจำไว้เพื่อจะได้ใช้คนให้เหมาะสมกับลักษณะที่ดีของเขากรุณาจะทำให้ผู้นำเปิดใจกว้างรับฟังปัญหาของคนอื่นมุทิตาทำให้ผู้นำส่งเสริมคนให้ทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถจนได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นและอุเบกขาทำให้ผู้นำมีความยุติธรรมในการให้รางวัล (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549)

สรุปได้ว่า หลักพรหมวิหารธรรม หมายถึงคุณธรรมพื้นฐานที่ผู้นำจะต้องมีอยู่ประจำในจิตใจเพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่ดีและเหมาะสมสำหรับตัวผู้นำ มี 4 ประการเมตตา คือความรักความหวังดี กรุณา คือความสงสาร มุทิตา คือความเบิกบาน และอุเบกขา คือความมีใจเป็นกลาง

การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์

หลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ได้กลายเป็นตัวแปรหลักที่จะทำให้เราก้าวออกจากมิติเดิม คือทางออกเพื่ออนาคต ให้เราสามารถปรับตัว และแก้ไขปัญหาในโลกปัจจุบันให้ได้ เพื่อเป็นการนำไปสู่มิติที่สามารถเดินออกไป เพื่อตอบรับการก้าวเข้ามาของโลกที่กำลังอยู่ในสมรภูมิสงครามแห่งอนาคต เพื่อความอยู่รอด ซึ่งเป็นกรอบแนวความคิดใหม่ในการจัดการทุนมนุษย์ในยุคโลกาภิวัตน์ ทำมนุษย์ให้รู้แจ้งให้แก่ปัญหาตนและเพื่อนร่วมโลกได้ โดยปัญญาเรียกผู้รู้จริงว่า อริยะชน คือ คนประเสริฐ เข้ามาสู่การสร้างทุนมนุษย์ใหม่ ทุกองค์กรกล่าวถึง คือ ความสำคัญของมนุษย์ เพราะมนุษย์คือศูนย์กลางของโลก ทำไมจึงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพราะมนุษย์เป็นผู้สร้างทุน กำไร หรือขาดทุนในทุกองค์กรถ้าเป็นเช่นนั้นมนุษย์คือ ต้นทุนที่สำคัญแท้จริง ตัวมนุษย์คือ ทุน ความสำคัญจึงมีอยู่ว่าอะไร คือ ทุนมนุษย์ (บุญทัน ดอกไธสง, 2551)

ความสำคัญของการจัดการทรัพยากรมนุษย์นั้น นับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดหรือถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุดอันดับหนึ่งของการบริหารองค์กร เนื่องจากว่าองค์กรจะประสบ ความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ก็ขึ้นอยู่กับระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก เพราะถ้าหากว่า องค์กรใดได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมเข้ามาทำงานที่ตรงตาม ตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องการ และมีค่าจ้างที่มีความเหมาะสมเป็นธรรม มีการฝึกอบรมเรียนรู้ให้มี ความทันสมัยกับเทคโนโลยี และมีขวัญกำลังใจในการทำงานที่ดี องค์กรนั้นก็ย่อมประสบ ความสำเร็จในการดำเนินงาน เพราะเมื่อบุคลากรในองค์กรมีความสุขในแต่ละตำแหน่งการ ทำงานแล้ว ผลที่องค์กรจะได้รับก็คือ องค์กรนั้น ๆ ก็จะมีแต่ความเจริญ สามารถที่จะแข่งขันกับ คู่แข่งได้และเมื่อองค์กรมีความเจริญ พนักงานมีความสุขในการทำงาน ทุกคนในสังคมก็จะมี ความสุข ประเทศชาติก็จะเจริญและมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการทรัพยากร มนุษย์นั้นมีความสำคัญที่สุดในองค์กรนั้น ผู้บริหารทุกคนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันมาให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเป็นหลัก (สุวรรณ แก้วนะ, 2564)

หลักการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์มีภารกิจมุ่งสนองตอบวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรมี 4 ประการ ดังนี้ (วิลาวรรณ ทรัพย์พิศาล, 2554)

1. การสรรหา (Recruitment) หมายถึง การเสาะแสวงหาบุคลากรโดยเลือกสรรให้ได้คนดีมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงานหรือตำแหน่งหน้าที่เป็นคนที่สามารถปรับตัวตนเองให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กรได้

2. การพัฒนา (Development) หมายถึง การพัฒนาที่สามารถกระทำได้ด้วยการพัฒนาในรูปแบบของการบริหารทรัพยากรบุคคลกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยมี

จุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างให้พนักงานมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้นจนสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขณะเดียวกันพร้อมที่จะรับผิดชอบงานตำแหน่งสูงขึ้นเพื่อให้องค์กรสัมฤทธิ์ผล

3. การรักษาพนักงาน (Retention) หมายถึง การพยายามที่จะทำให้พนักงานมีความพึงพอใจในการทำงานด้วยบรรยากาศที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกันในรูปแบบของระบบ แรงงานสัมพันธ์ที่ดีทั้งองค์กร ตลอดจนการดูแลความเป็นอยู่ในรูปค่าตอบแทนและสวัสดิการที่จูงใจและรักษาพนักงานให้อยู่กับองค์กรให้นานที่สุด

4. การใช้ประโยชน์ (Utilization) หมายถึง การใช้บุคคลให้ได้ประโยชน์สูงสุดตามแนวทางในการจัดแผนกำลังคน การขยายขอบเขตงานหรือการปรับปรุงงาน การตรวจสอบ หรือการวิจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อจัดงานหรือใช้คนให้ตรงกับงานเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและท้าทายคนให้อยากทำงาน

สรุปได้ว่า หลักการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ คือ สิ่งที่มีมนุษย์ให้รู้แจ้งให้แก้ปัญหาตนและเพื่อนร่วมโลกได้โดยปัญญาเรียกผู้รู้จริงว่า อริยะชน คือ คนประเสริฐ ต้นทุนที่สำคัญแท้จริง ตัวมนุษย์คือ ทุน ความสำคัญจึงมีอยู่ว่าอะไร คือ ทุนมนุษย์ ส่วนหนึ่งของปัจจัยนำเข้า เป็นเป้าหมายของการบริหารองค์การ ในองค์การประกอบด้วยบุคลากรที่หลากหลาย และการปรับตัวอยู่เสมอ โดยมีภารกิจมุ่งสนองตอบวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรมี 4 ประการ การสรรหา การพัฒนา การรักษาพนักงาน และการใช้ประโยชน์

กระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นการจัดการความสัมพันธ์ในการจ้างงาน เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรมนุษย์ในการทำให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ เมื่อองค์กรมีระบบการจัดการที่ดีจะช่วยส่งผลต่อองค์กรในด้านต่าง ๆ คือ 1. ทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหาร 2. ทำให้เกิดประโยชน์ในด้านเวลา 3. เป็นวิถีทางการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง 4. ช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงาน และ 5. ทำให้เกิดคุณค่าทางสังคม (สมบัติ กุสุมาลี, 2559) กระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ และออกแบบงาน ซึ่งเป็นกระบวนการจัดสรรประเภทของงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งพนักงานที่มีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์ขององค์กร

2. การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการจัดการเพื่อให้หน่วยงานมีความเหมาะสมเพียงพอต่อความต้องการขององค์กรทั้งปัจจุบัน และอนาคต รวมไปถึงจัดการจำนวนพนักงานให้มีความเหมาะสมเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมาย

3. การสรรหา และการคัดเลือก เป็นกระบวนการที่จะทำให้องค์กรมีพนักงานที่มีศักยภาพตรงตามความต้องการ โดยการสรรหาเป็นกระบวนการที่องค์กรใช้แสวงหาบุคคล

ที่มีความสนใจที่ต้องการร่วมงานกับองค์กร ส่วนการคัดเลือกเป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ หรือคุณสมบัติตามที่องค์กรต้องการ

4. การฝึกอบรม และการพัฒนา เป็นกระบวนการที่ช่วยให้องค์กรมีการเติบโตอย่างมั่นคง และพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะทั้งการฝึกอบรม และพัฒนาจะช่วยให้พนักงานสามารถเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

5. การบริหารผลการปฏิบัติงาน เป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าการทำงาน และผลการปฏิบัติงานสามารถสอดคล้องกับความต้องการขององค์กร ซึ่งเริ่มตั้งแต่การอธิบายลักษณะงานรวมถึงการประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้รางวัลหรือแรงจูงใจแก่พนักงานเพื่อส่งเสริมให้พนักงานปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การบริหารค่าตอบแทน เป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมให้พนักงานสามารถทำงานได้อย่างเต็มความสามารถในเรื่องของค่าตอบแทน เช่น เงินเดือน สวัสดิการ หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่พนักงานจะได้รับซึ่งจะช่วยให้พนักงานมีความสุข และกำลังใจ

7. แรงงานสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่ช่วยลดข้อขัดแย้ง และเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับองค์กรซึ่งอาจเกิดขึ้นระหว่างผู้บริหารกับผู้บริหารรวมไปถึงกลุ่มผู้ปฏิบัติการด้วยกันเองก็ได้ โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อทั้งสองฝ่าย (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549)

สรุปได้ว่ากระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เมื่อองค์กรมีระบบการจัดการที่ดีจะช่วยส่งผลต่อองค์กรในด้านต่าง ๆ คือ ทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหาร ทำให้เกิดประโยชน์ในด้านเวลา เป็นวิธีการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง ช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงาน และทำให้เกิดคุณค่าทางสังคม โดยใช้กระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ 7 ขั้นตอน การวิเคราะห์ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การสรรหา การฝึกอบรม การบริหารผลการปฏิบัติงาน การบริหารค่าตอบแทน และแรงงานสัมพันธ์

หลักพุทธธรรม: การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์

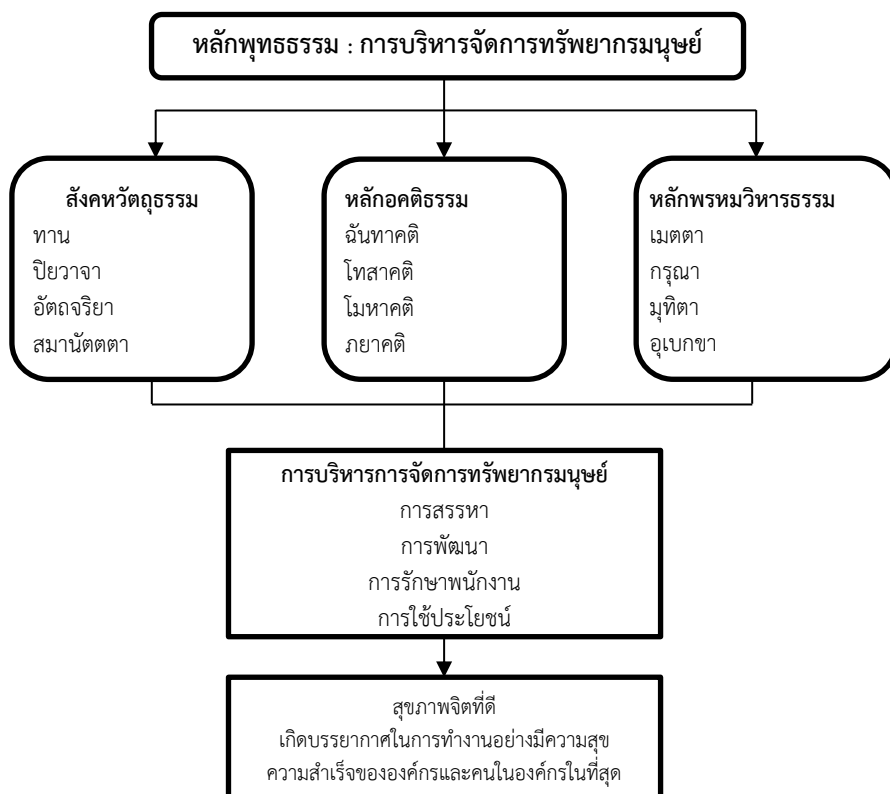
จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าแนวคิดหลักพุทธธรรมที่มีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน “พุทธธรรม” หรือ “พระธรรม” คือธรรมะของพระพุทธเจ้าที่มีมากมายถึง 84,000 พระธรรมขันธ์เกี่ยวกับความจริงตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีทั้งความทุกข์และวิธีการดับทุกข์ สังคหัตถุธรรม เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่น ผูกไมตรีเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันได้แก่ 1. ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ 2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะน่าฟัง 3. อตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกาย และ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ และ 4. สมานัตต

ตา เอาตัวเข้าสमान คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้วางตน เสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค หลักอคติธรรม หลักการบริหารคนจากพระพุทธศาสนาประการแรกคืออคติคือความลำเอียงหรือความไม่เที่ยงธรรมเป็นธรรม ได้แก่ 1. ฉันทาคติ คือความลำเอียงเพราะรักนักบริหารจะต้องละเว้นความลำเอียงเพราะรักหรือความพอใจส่วนตัว 2. โทสาคติคือความลำเอียงเพราะความไม่ชอบความโกรธความเกลียดชัง 3. โมหาคติคือความลำเอียงเพราะหลงใหลรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และ 4. ภยาคติ คือความลำเอียงเพราะกลัว หลักพรหมวิหารธรรมหลักการบริหารคนจากพระพุทธศาสนา 1. เมตตาคือความรักความหวังดีหรือความคิดปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นเป็นสุข 2. กรุณาคือความสงสารความคิดปรารถนาจะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ 3. มุทิตาคือความเบิกบานพลอยยินดีด้วย และ 4. อุเบกขาคือความมีใจเป็นกลางวางเฉยไม่ตีใจหรือเสียใจเมื่อผู้อื่นเผชิญวิบัติ

ดังนั้น การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ มนุษย์ คือทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์มากที่สุดในการบริหารจัดการแต่ละองค์กรบุคคลที่มีศักยภาพย่อมทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพในคราวเดียวกันด้วยสร้างความสัมพันธ์ในการจ้างงาน มีการใช้ทรัพยากรมนุษย์ในการทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ เมื่อองค์กรมีระบบการจัดการที่ดีจะช่วยส่งผลดีต่อองค์กรในด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหารองค์กร ทำให้เป้าหมายของการบริหารองค์กร ในองค์กรประกอบด้วยบุคลากรที่หลากหลาย และการปรับตัวอยู่เสมอเกิดการร่วมแรงร่วมใจ และประเพณีที่ดีต่อองค์กร และเพื่อนร่วมงาน อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์กรด้วยกันเองและระหว่างองค์กรกับบุคลากรมากขึ้น หลักในการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ช่วยให้เกิดประโยชน์ในด้านเวลา เป็นวิธีทางการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง ช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงาน และทำให้เกิดคุณค่าทางสังคม รวมทั้ง เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมให้ผู้ได้บังคับบัญชาสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติอันจะทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในองค์กรได้

หลักพุทธธรรมที่จะนำมาใช้ในครั้งนี้คือ สังคหวัตถุธรรม หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรีเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา หลักอคติธรรม ความลำเอียงเป็นสิ่งที่ต้องพึงละเว้นเมื่อต้องการครองใจ และบริหารคนในองค์กร และหลักพรหมวิหารธรรม เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ผู้นำจะต้องมีอยู่ประจำในจิตใจเพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่ดีและเหมาะสม ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่ดีและเหมาะสม สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์กรจะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ ซึ่งสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรีเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์

ซึ่งกันและกัน โดยไม่มีอคติคือ ความลำเอียงหรือความไม่เที่ยงธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ผู้นำจะต้องมีอยู่ประจำในจิตใจ เพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่ดีและเหมาะสม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ ต้นทุนที่สำคัญแท้จริง การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งตัวมนุษย์คือ ทุน ความสำคัญจึงมีอยู่ว่าอะไร คือ ทุนมนุษย์ ส่วนหนึ่งของปัจจัยนำเข้า เป็นเป้าหมายของการบริหารองค์การ ในองค์การประกอบด้วยบุคลากรที่หลากหลาย และการปรับตัวอยู่เสมอ โดยมีภารกิจมุ่งสนองตอบวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรมี 4 ประการ การสรรหา การพัฒนา การรักษากงาน และการใช้ประโยชน์ หากใช้หลักธรรมทั้ง 3 หลักนี้ประกอบกับการทำงานแล้ว่อมทำให้มีสุขภาพจิตที่ดี และเกิดบรรยากาศในการทำงานอย่างมีความสุขอันจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรและคนในองค์กรในที่สุด ซึ่งให้เห็นว่า หลักพุทธธรรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 1 สรุปหลักพุทธธรรม : การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์

สรุป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าแนวคิดหลักพุทธธรรมที่มีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน เพราะว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรีเอื้อเพื่อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน เว้นอคติคือความลำเอียงหรือความไม่เที่ยงธรรม และเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ผู้นำจะต้องมีอยู่ประจำในจิตใจ เพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่ดีและเหมาะสม เป็นหลักธรรมที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและเกิดสันติสุขเกิดร่วมกัน ลดปัญหาของสังคม และของประเทศชาติที่มีแต่ความขัดแย้ง สังคมวัตถุนิยม หลักอคติธรรม หลักพรหมวิหารธรรม ส่วนหลักการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้องค์กรเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างไม่สะดุดใดๆหน้าที่ในการบริหารจัดการบุคคลนี้ถือว่าเป็นภารกิจสำคัญอย่างยิ่งปัจจุบันนี้ คือ สิ่งที่มีมนุษย์ให้รู้แจ้งให้แก่ปัญหาตนและเพื่อนร่วมโลกได้โดยปัญญาเรียกผู้รู้จริงว่า อริยชน คือ คนประเสริฐ ต้นทุนที่สำคัญแท้จริง ตัวมนุษย์คือ ทุน โดยมีเป้าหมายขององค์กร 4 ประการ การสรรหา การพัฒนา การรักษานักงาน และการใช้ประโยชน์ กระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหาร ทำให้เกิดประโยชน์ในด้านเวลา เป็นวิธีการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง ช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงาน และทำให้เกิดคุณค่าทางสังคม การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารงบประมาณ การบริหารวัสดุอุปกรณ์ และการบริหารงาน หรือกล่าวโดยรวมว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคนและงาน เพื่อนำองค์กรบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล. (2557). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส.
- ชัยวัฒน์ ผ่องจิต. (2548) *ความต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ระบบการบริหารคุณภาพ ISO 9001 : 2000 กรณีศึกษาบริษัทสตีลเวอร์คโปรดักส์ 1994* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2551). *การจัดการทุนมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พิมพ์ตะวัน.
- ประวัติ พันผาสุก. (2549). *คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2549). *พุทธวิถีการบริการ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2549). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- _____. (2550). *การพัฒนาที่ยั่งยืน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- พระมหาจรัญ อภิธมฺมจิตโต และคณะ. (2562). *นวัตกรรมทางการปกครองและการบริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0*. (การประชุมวิชาการระดับชาติ มจร. ครั้งที่ 3) พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบุญเพียร ปุณฺณวิริโย. (2539). *แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว. (2550). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 6). ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ไพโรจน์ ศุภทีปมงคล. (2557). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนาสู่ระบบการบริหารคุณภาพมาตรฐาน ISO 9001: 2008*. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 9(18), 74-87.
- วิลาวรรณ รพีพิศาล. (2554). *ความรู้พื้นฐานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิจิตรหัตถกร.
- สกล บุญสิน. (2560). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*. จังหวัดเชียงใหม่: ศูนย์บริหารงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมบัติ กุสุมาลี. (2559). *HR 4.0 TRENDS and MOVE ทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ @Thailand 4.0*. สืบค้น 2 มกราคม 2564 จาก https://jobdst.com/index.php?option=com_content&view=article&id=456&Itemid=136
- สุภาคย์อินทองคง. (2550). *การใช้หลักพุทธธรรมนำการวิจัยและพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพองค์กรรวม*. สงขลา: ศูนย์เรียนรู้ชุมชนภาคใต้(ศรช.).
- สุวรรณ แก้วนะ. (2564). *การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร*. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(1), 290-299.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2549). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์: หลักการและแนวคิด*. กรุงเทพฯ: เวิลด์เทรดประเทศไทย.

หลักการและแนวคิดทางการแนะแนว* PRINCIPLES AND CONCEPTS OF GUIDANCE

เชวงศักดิ์ เอี่ยมสำอางค์

Chawengsak lamsam-ang

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: ichawengsak@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาและผู้สนใจในงานแนะแนว มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ และอภิปรายเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดที่สำคัญของการจัดบริการแนะแนวในหน่วยงาน เพื่อให้สามารถนำไปสู่การจัดบริการแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้วิเคราะห์หลักการและแนวคิดทางการแนะแนว ของประมวลสาระแขนงวิชาการแนะแนว บัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใน 6 ประเด็น ได้แก่ 1. ปรัชญาและเป้าหมาย 2. ขอบข่ายของการแนะแนว 3. จิตวิทยาที่นำมาใช้ในการแนะแนว 4. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว 5. พฤติกรรมผู้ให้และผู้รับบริการทางการแนะแนว 6. การริเริ่มจัดตั้งบริการแนะแนวในหน่วยงาน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า เปิดใจกว้างในการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณในการเลือกรับข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการศึกษาและปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: หลักการ; แนวคิด; การแนะแนว

Abstract

This article aims to educate students and interested people in guidance work. It can analyse and discuss essential principles and concepts of guidance services in the agency so that they can effectively lead to guidance services by analysing the principles and guidance ideas of the Graduate Guidance Code. Sukhothai Thammathirat University's 6 issues, namely 1. Philosophy and Objectives 2. Scope of Guidance 3. Psychology used in Guidance 4. Personality related to Guidance 5. Behavioural Advice

*Received August 25, 2023; Revised September 5, 2023; Accepted September 6, 2023

Service 6. Initiatives to establish guidance services in the agency as a way of education, research, and open wide-ranging information. In addition, the students can use the information to maximise their education and work more efficiently.

Keywords: Principles; Concepts; Guidance

บทนำ

คติโบราณของฝรั่งที่กล่าวว่า จงพิจารณาอดีต ท่านจึงจะทราบอนาคต หรือ จงมองดูข้างหลัง จึงจะเห็นข้างหน้าได้ (Consider the past and you will know the future or We look back in order to look forward) เป็นคติที่น่ายึดถือ ฉะนั้น การศึกษาเรื่องการแนะแนว จึงควรศึกษาประวัติความเป็นมาหรือความเคลื่อนไหวของการแนะแนวในอดีตทั้งในต่างประเทศและภายในประเทศของเรา ซึ่งได้พัฒนามาเป็นลำดับ อันจะช่วยให้เข้าใจงานแนะแนวในปัจจุบัน (อนนต์ อนันตรังสี, 2540)

การแนะแนวที่เป็นระบบ เริ่มต้นในประเทศสหรัฐอเมริกา พัฒนามาเป็นลำดับ และผลงานแนะแนวของ แฟรงค์ พาร์สัน (Frank Parsons) เป็นที่ทราบและแพร่หลาย เพราะเป็นรากฐานที่สำคัญของการแนะแนวในประเทศสหรัฐอเมริกา มาจนตราប់ทุกวันนี้ อาจกล่าวได้ว่าสหรัฐอเมริกา นั้น เป็นแม่บทแห่งการแนะแนว และยกย่องแฟรงค์ พาร์สัน ว่าเป็นบิดาแห่งการแนะแนวอาชีพ วิชาการแนะแนว เผยแพร่เข้าสู่ประเทศไทย โดยผู้ที่ไปศึกษาต่างประเทศได้นำความรู้ด้านการแนะแนวมาเผยแพร่ต่อ การแนะแนวในประเทศไทย ที่จัดตามหลักวิชาเริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2496 ที่โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นที่น่าสังเกตว่าการเริ่มต้นการแนะแนวในประเทศไทยต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกา เพราะประเทศไทยเริ่มจากสถาบันการศึกษาโดยตรง แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นจากสถาบันนอกวงการการศึกษา คือนักสังคมสงเคราะห์ ริเริ่มการแนะแนวอาชีพขึ้นก่อน สาเหตุที่โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ต้องจัดโครงการแนะแนวขึ้น เพราะเป็นโรงเรียนมัธยมที่ทดลองทำเป็นมัธยมแบบประสม (Comprehensive High school) ได้มีการดัดแปลงแบบทดสอบของต่างประเทศมาใช้ มีการใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน มีการปรับปรุงวิธีการวัดผล และเริ่มทดลองใช้ข้อทดสอบแบบปรนัย เป็นต้น จึงนับได้ว่าโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ เป็นโรงเรียนที่ริเริ่มการแนะแนวในประเทศไทยเป็นแห่งแรก (วัชร ทรัพย์มี, 2531)

การแนะแนว ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Guidance” สรุปความหมาย ได้ว่าเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเอง และรู้จักโลกกว้างที่ตนเผชิญชีวิตอยู่ ซึ่งถ้าได้มีการทำความเข้าใจกับคำจำกัดความนี้ให้ชัดเจน จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในงานแนะ

แนวมากยิ่งขึ้น คำแต่ละคำที่มีนัยแสดงให้ทราบถึงลักษณะของงานแนะแนวได้แก่

1. กระบวนการ หมายถึง ปรากฏการณ์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีความต่อเนื่องตลอดเวลา การแนะแนวเป็นงานที่มีลำดับ และมีขั้นตอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
2. การช่วยเหลือ หมายถึง การช่วยป้องกันปัญหา การแก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาให้แก่บุคคล
3. บุคคล หมายถึง นักเรียน นักศึกษา และบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือ
4. ให้รู้จักตนเองและรู้จักโลกกว้างที่เขาเผชิญชีวิตอยู่ เป็นการช่วยให้บุคคลได้รู้จักความเป็นตัวของตัวเอง (Personal Identity) และรับรู้ธรรมชาติของตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบข้าง และสังคมที่เขามีส่วนร่วมอยู่ด้วยอย่างลึกซึ้ง

ดังนั้น อาจรวมความหมายของการแนะแนวการศึกษาได้ว่า เป็นบริการช่วยป้องกันปัญหา แก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาการให้กับบุคคลที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาทุกคน โดยมีการดำเนินงานที่เป็นระบบระเบียบ และมีขั้นตอน รวมทั้งมีหลักการในการช่วยเหลือว่าจะต้องทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจตนเอง เพื่อให้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ และรู้จักโลกที่เขาต้องดำเนินชีวิตอยู่ จะเห็นว่า การแนะนำต่างจากการแนะแนว คือ การแนะนำจะเป็นการเสนอความคิดที่ผู้แนะนำเห็นว่าดีและถูกต้อง โดยพิจารณาจากประสบการณ์ และความคิดเห็นส่วนตัวของผู้แนะนำเอง ในขณะที่การแนะแนว เป็นการช่วยเหลือบุคคลให้ช่วยตนเอง และนำตนเองได้ โดยมีความเชื่อว่าจะสามารถแก้ปัญหาให้กับบุคคลได้อย่างถูกต้อง และบรรลุผลสำเร็จ ผู้ให้ความช่วยเหลือจะต้องพิจารณา และทำความเข้าใจในตัวผู้ขอรับความช่วยเหลือ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขาอย่างกระจ่างก่อนที่จะดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งในการให้ความช่วยเหลือจะมีขั้นตอนที่เป็นระบบอย่างชัดเจน (นุชลี อุปภัย, 2543)

จากการศึกษางานวิจัยและทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวสถานศึกษา (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์, 2554) ปัญหาที่พบ ได้แก่ ไม่มีการกำหนดแผนการแนะแนวหรือนโยบาย ไม่มีการจัดทำโครงการปฏิบัติการแนะแนว ไม่มีการกำหนดบทบาทครูแนะแนว ไม่มีการนิเทศติดตามปัญหาประเมินผลการปฏิบัติการแนะแนว บุคลากรขาดการพัฒนาการปฏิบัติการแนะแนว ขาดงบประมาณ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับงานแนะแนว สำหรับการบริหารงานแนะแนวให้ประสบผลสำเร็จ จะต้องมีการปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุน คือ ด้านปัจจัยสนับสนุนการบริหาร ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อการแนะแนว และมีบทบาทให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษาเสนอแนะ จัดหางบประมาณ วัสดุ ทุนการศึกษาและอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการแนะแนว สานสัมพันธ์กับเครือข่าย ด้านกระบวนการบริหารงานแนะแนว สถานศึกษาต้องกำหนดนโยบาย มอบหมายให้ครูทุกคนทำหน้าที่แนะแนว การแบ่งกลุ่มคณะทำงาน ประชุมวางแผนงาน

ตามหลักสูตรดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนด มีการนิเทศติดตาม ประเมิน และสรุปงาน
แผนแนว

บทความเรื่องหลักการและแนวคิดทางการแนะแนวนี้ ได้มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาและ
ผู้สนใจในงานแนะแนว มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ และอภิปรายเกี่ยวกับ
หลักการและแนวคิด ที่สำคัญของการจัดบริการแนะแนวในหน่วยงาน เพื่อให้สามารถ
นำไปสู่การจัดบริการแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้วิเคราะห์หลักการและแนวคิด
ทางการแนะแนว ของประมวลสาระแขนงวิชาการแนะแนว บัณฑิตศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นำเสนอ 6 ประเด็น ได้แก่ 1. ปรัชญาและเป้าหมาย
2. ขอบข่ายของการแนะแนว 3. จิตวิทยาที่นำมาใช้ในการแนะแนว 4. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ
งานแนะแนว 5. พฤติกรรมผู้ให้และผู้รับบริการทางการแนะแนว 6. การริเริ่มจัดตั้งบริการ
แนะแนวในหน่วยงาน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า เปิดใจกว้างในการรับรู้ข้อมูล
ต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณในการเลือกรับข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการศึกษา
และปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และบรรลุเป้าหมายของการแนะแนว คือ สร้าง
คุณภาพชีวิตให้กับบุคคลหรือการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญสูงสุดในทุกด้าน เพื่อเป็น
ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

หลักการและแนวคิดทางการแนะแนว จากประมวลสาระแขนงวิชาการแนะแนว
บัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้นำหลักการและแนวคิดที่สำคัญของ
การจัดบริการแนะแนวในหน่วยงาน เพื่อให้สามารถนำไปสู่การจัดบริการแนะแนวได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ โดยได้วิเคราะห์หลักการและแนวคิดทางการแนะแนว ใน 6 ประเด็น ดังนี้

ปรัชญาและเป้าหมาย

1.1 ปรัชญา คือ หลักความรู้จริง หรือความรู้จริงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มักมี
ปรัชญาเป็นพื้นฐาน การแนะแนวเป็นเรื่องสำคัญ จึงต้องมีปรัชญาในการดำเนินการ

1.2 ปรัชญาการพัฒนาคคน และปรัชญาทางการศึกษากระบวนการพัฒนาคคน
ที่มีรูปธรรมอย่างหนึ่ง คือการพัฒนาโดยศาสนา เชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์สอนได้ พัฒนาได้ จึง
สอนให้เป็นคนดี และมีจิตใจสูงขึ้น และเชื่อในความแตกต่างของคน ในส่วนการศึกษา สิ่ง
สะท้อนปรัชญาชัดเจนในบทบาทของการศึกษา ต่อการพัฒนาคคน (พระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ, 2542) ได้กล่าวถึง “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคคนไทยให้
เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และ
วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข”

1.3 ปรัชญาการแนะแนว เป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องเกี่ยวกับคน ให้ความสำคัญกับคน และเข้าใจเกี่ยวกับคน และพัฒนาคน สรุปปรัชญาของการแนะแนวว่า การดำเนินงานทางการแนะแนวอยู่บนพื้นฐานความเชื่อ ความเชื่อที่สำคัญ ดังนี้

- คนทุกคนมีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ
- ทุกคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน เท่าเทียมกับผู้อื่น
- คนทุกคนมีความแตกต่างกัน ควรได้รับการยอมรับในความแตกต่างนั้น

ทั้งส่วนดี และส่วนด้อย

- ทุกคน ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาในทุกด้าน ตามศักยภาพอย่างเหมาะสม

- ทุกคนควรมีสติที่ดีตัดสินใจเลือกการพัฒนา แก้ปัญหาตนเอง

1.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการพัฒนาคน ปรัชญาการศึกษา และปรัชญาการแนะแนว จะเห็นว่าปรัชญาสะท้อนให้เห็นความเชื่อพื้นฐานที่กล่าวมามีส่วนสัมพันธ์กันเป็นส่วนใหญ่ 3 ประการ คือ 1. การยอมรับในความแตกต่างของคน 2. เชื่อมั่นว่า ทุกคนสามารถพัฒนาได้ 3. ความเชื่อและยอมรับในศักดิ์ศรีคุณค่าของความเป็นคน

เป้าหมายของการแนะแนว

เป้าหมายของการแนะแนว คือ การส่งเสริมพัฒนาบุคคล เพื่อให้แต่ละคนเข้าใจความสามารถ ความสนใจของคน พัฒนาคนให้ดีที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ และนำมาใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต เพื่อภาวะที่สมบูรณ์พร้อม และการแนะแนวตนเอง (Kochhar, 1984)

วชิรญา บัวศรี (2539) กล่าวว่า เป้าหมายของการแนะแนว ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว 3 ลักษณะ คือ 1. การส่งเสริมพัฒนา เน้นให้เข้าใจตนเอง 2. การป้องกัน เน้นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น 3) การแก้ปัญหา เน้นการแก้ปัญหาที่ไม่รุนแรงให้หมดไป ซึ่งสอดคล้องกับ รัญจวน คำวชิรพิทักษ์ (2552) ได้ระบุเป้าหมายของการแนะแนว โดยเน้น 3 ลักษณะดังกล่าวเช่นกัน และปัญหาต่าง ๆ ที่ควรอยู่ในขอบข่ายของเป้าหมาย และแยกปัญหาไว้ 5 ด้าน คือ 1. ปัญหาด้านการเรียน 2. ปัญหาด้านการปรับตัว 3. ปัญหาด้านบุคลิกภาพ 4. ปัญหาด้านการประพฤติ 5. ปัญหาด้านการวางแผนชีวิตในอนาคต

สรุปได้ว่า เป้าหมายของการแนะแนวโดยไม่เจาะจงกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งว่า เป้าหมายของการแนะแนว คือ “การสร้างคุณภาพชีวิตให้กับบุคคล หรือพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญสูงสุดในทุกด้านตามศักยภาพ ซึ่งอาจทำได้ใน 3 ลักษณะ คือ ส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ในขอบข่ายของการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม”

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาและเป้าหมาย กับการแนะแนว

1. เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการพัฒนาคน ปรัชญาการศึกษา และปรัชญาการแนะแนว มีส่วนที่เหมือนและคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณสมบัติของผู้พัฒนา และวิชาการพัฒนาคน เป็นต้น
2. ปกติแล้วในการปฏิบัติงานใดก็ตาม คนเราย่อมปฏิบัติไปตามความเชื่อของตนเอง และความเชื่อที่มีเหตุผลเป็นที่ยอมรับ และเป็นแนวทางปฏิบัติเรียกว่า ปรัชญา จนสรุปเป็นกฎเกณฑ์ได้แน่นอนเรียกว่า ทฤษฎีหรือหลักการ และจุดที่เราหวังจะบรรลุถึงในการปฏิบัติ เรียกว่า เป้าหมาย ดังนั้น ปรัชญา หลักการ เป้าหมาย จึงมีความสัมพันธ์กัน
3. การแนะแนวยึดปรัชญาเป็นหลัก ต้องมีการกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน
4. การแนะแนวต้องมีการกำหนดเป้าหมาย วางแผนก่อนดำเนินการ โดยกำหนดให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน จึงทำให้ปรัชญาทางการแนะแนวมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
5. การแนะแนวต้องอาศัยปรัชญาในการมองมนุษย์ ผ่านรูปลักษณะภายนอกเข้าสู่การตระหนักถึงคุณค่าหรือศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์
6. การแนะแนวเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีองค์ความรู้เป็นของตนเอง มีการแสวงหาความรู้ที่เชื่อถือได้เกี่ยวข้องกับคุณภาพและชีวิตของมนุษย์ และบุคลากรแนะแนวที่เข้าใจยอมรับในปรัชญาการแนะแนว ย่อมเข้าใจหลักของการแนะแนวได้ดี

ขอบข่ายของการแนะแนว

แนวคิดที่เป็นพื้นฐานของการกำหนดขอบข่ายของการแนะแนวมี 2 ประการ คือ

1. พิจารณาน้ำหนักของการแนะแนว
 2. พิจารณาที่พัฒนาการหรือปัญหาของบุคคลที่นักแนะแนวเข้าไปเกี่ยวข้อง
- แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ขอบข่ายด้านการศึกษา ขอบข่ายด้านอาชีพ และขอบข่ายด้านส่วนตัวและสังคม

ขอบข่ายของงานแนะแนวในสถานศึกษาและองค์กร

ขอบข่ายที่ชัดเจนด้านแรกของการแนะแนว คือ การแนะแนวอาชีพ ผู้ริเริ่ม คือ แฟรงค์ พาร์สัน (Frank Parsons) เมื่อ ค.ศ. 1905 และเขาได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการแนะแนวอาชีพ แม้ว่าการแนะแนวจะมีขอบข่ายด้านเนื้อหาได้หลากหลาย แต่ในทางปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย แบ่งการแนะแนวออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

ขอบข่ายงานแนะแนวในสถานศึกษา คือ กระบวนการที่นักแนะแนวได้ช่วยให้นักเรียน นักศึกษา รู้จักตนเอง สิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม และขอบข่ายแต่ละด้าน จะเน้นการบริการ 5 บริการ ซึ่งจะต่างกันตามวัย ได้แก่ 1. บริการศึกษา และรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล 2. บริการสนเทศ 3. บริการให้คำปรึกษา 4. บริการจัดวางตัวบุคคล 5. บริการติดตามและประเมินผล เนื่องจากบุคคลมีความแตกต่างกันทั้งด้านส่วนตัว สภาพแวดล้อม และประสบการณ์ทางสังคม แม้จะอยู่วัยเดียวกัน อาจต้องให้บริการที่แตกต่างกัน

ขอบข่ายของงานแนะแนวในองค์กร คล้ายกับการแนะแนวในสถานศึกษา คือ กระบวนการที่นักแนะแนวช่วยให้นักกรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม สำหรับขอบข่ายด้านเนื้อหา และสาระรูปแบบของเนื้อหาจะแตกต่างกัน การแนะแนวในองค์กรเป้าหมายจะเป็นบุคคล สิ่งที่ต้องตระหนักคือผลที่เกิดขึ้นต่อองค์กรด้วย และควรมุ่งให้บุคคลได้อยู่ในองค์กรอย่างมีความสุข ส่งผลถึงความสำเร็จขององค์กรด้วย

การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายของการแนะแนว

งานแนะแนวเกี่ยวข้องกับปัญหาทุกด้าน ครอบคลุมในเรื่องที่ทำให้ทุกคนเกิดปัญหา งานแนะแนว เป็นการเตรียมตัวให้คนเผชิญปัญหาอย่างฉลาด เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ขอบข่ายของการแนะแนวกำหนดจากกิจกรรมที่บุคคลเกี่ยวข้อง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม ซึ่งการจัดการแนะแนวในสถานศึกษากับองค์กร มีลักษณะและสิ่งที่เน้นต่างกัน ส่วนขอบข่ายในด้านการศึกษา และด้านอาชีพ จะส่งเสริมสนับสนุนควบคู่กัน ซึ่งขอบข่ายทั้ง 3 ด้าน สามารถใช้แก้ปัญหาสังคมได้อย่างดียิ่ง เป็นประโยชน์แก่งานที่ปฏิบัติและประเทศชาติ ขึ้นอยู่กับว่าหน่วยงานไหนจะเน้นด้านใดมากน้อยเพียงใด และจำเป็นที่จะต้องกำหนดขอบข่าย เพื่อให้ให้นักแนะแนวปฏิบัติหน้าที่ได้ถูกต้อง และอยู่ในขอบข่ายของงาน เพื่อให้ระบบงานแนะแนวมีประสิทธิภาพมากที่สุด

จิตวิทยาที่นำมาใช้ในการแนะแนว

สาระสำคัญของจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการแนะแนว 2 ประเด็น

3.1 ความหมายและความสำคัญของจิตวิทยาเพื่อการแนะแนว

จิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการแนะแนวมาก เพราะเป็นศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรม และกระบวนการทางจิตของมนุษย์ เพื่อพรรณนา พยากรณ์ ควบคุม อธิบายสาเหตุแห่งการเกิดพฤติกรรม และเพื่อทำให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นัก

แนะแนวสามารถนำแนวคิดและมุมมองของนักจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่การแนะแนว คือ

- ประเด็นที่เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์
- ประเด็นที่เกี่ยวกับสาเหตุหรือสิ่งที่กำหนดพฤติกรรม
- ประเด็นที่เกี่ยวกับจุดเน้นของการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์
- ประเด็นที่เกี่ยวกับจุดเน้นหลักของการทำวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้ทางจิตวิทยา เพราะการศึกษามนุษย์นั้น ต้องอาศัยมุมมองของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกัน

เพื่อจะได้เข้าใจมนุษย์ได้ทั่วถึง และนี่คือ “ความสำคัญของจิตวิทยาเพื่อการแนะแนว”

3.2. สารสำคัญของจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว

3.2.1 สารของจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของบุคคล ทำให้นักแนะแนวรู้ว่าบุคคลมีลักษณะเฉพาะไว้อย่างไร

3.2.2 สารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเรียนรู้ของบุคคล ในแง่ของปัจจัย และ วิธีการ นักแนะแนวต้องเรียนรู้ในเรื่องบุคลิกภาพของบุคคล ว่าบุคคลนั้นสร้างบุคลิกภาพมาจากปัจจัยส่วนใดบ้าง เช่น เกิดจากทั้งปัจจัยพันธุกรรมและสภาพแวดล้อม บุคลิกภาพของบุคคล เมื่อเกิดขึ้นแล้วบางครั้งเปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยอาศัยความรู้ทางจิตวิทยาในแง่ของการเปลี่ยนเจตคติในการสร้างอัตมโนทัศน์ทางบวก และอัตคุณทัศน์เพื่อการแนะแนว

อัตมโนทัศน์ หมายถึง การเข้าใจตนเอง ว่ามีความสามารถในแง่ใดแล้ว

อัตคุณทัศน์ ก็จะมาตามาคือ มองเห็นคุณค่าของตนเอง ถ้านักแนะแนวเกิดความเข้าใจตนเอง และตระหนักถึงคุณค่าของตนเองได้ ความรู้ทั้ง 2 ประการนี้เอง จะช่วยให้ นักแนะแนวสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของบริการแนะแนวให้เป็นไปตามพึงประสงค์ได้ด้วย ช่วยให้ผู้รับบริการสามารถป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เจตคติทางบวก คือความรู้สึกรู้สึกต่อพฤติกรรม และความคิดของบุคคลในแง่บวก ส่งผลต่อการกระทำของเขาหรือผู้อื่น

3.2.3 สารสำคัญของจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับภารกิจงานบริหาร งานบริการ งานวิชาการ เพื่อการแนะแนว มีประโยชน์ด้านการดำเนินการแนะแนวอย่างยิ่ง

การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการแนะแนว

นักแนะแนว จำเป็นต้องเรียนรู้ทางจิตวิทยาแล้วนำมาใช้ในการแนะแนว ต้องรู้ว่าอะไรคือสาเหตุสำคัญ อะไรคือสิ่งจูงใจหรืออะไรคือปัจจัยที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น

1 การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาอัตมโนทัศน์ทางบวก และอัตคุณทัศน์เพื่อการแนะแนว” ช่วยให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น

ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้รับบริการสามารถป้องกันปัญหา แก้ปัญหา และพัฒนาคนให้เต็มตามศักยภาพ

2. การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเจตคติทางบวกเพื่อการแนะแนว” ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาเจตคติทางบวกแก่ผู้รับบริการแนะแนว ช่วยให้ผู้รับบริการรู้จักโลกในแง่ดี มีผลต่อสุขภาพจิตที่ดีของผู้รับบริการด้วย

3. การศึกษาทางจิตวิทยา สามารถควบคุมให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นได้ ทำให้สามารถพยากรณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้

4. การศึกษาเรื่องสาระสำคัญทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานบริหารงานบริการ งานวิชาการแล้ว จะเห็นว่างานแนะแนวไม่สามารถทำให้สำเร็จลุล่วงได้ตามลำพัง ต้องอาศัยการสร้างสัมพันธ์ที่ดี และเครื่องมือต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัยด้านจิตวิทยา มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแนะแนว ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

การแนะแนวทั้งในสถานศึกษา และองค์กรที่ไม่ใช่สถานศึกษา จัดเป็นความจำเป็นและมีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะในปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และหลากหลาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคลทุกเพศทุกวัย และทุกระดับสังคม บุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรหลักหรือบุคลากรสนับสนุน ควรจะต้องอยู่ในสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่สำคัญในการแนะแนว เนื่องจากการแนะแนวเป็นงานสำคัญและละเอียดอ่อน ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพของคน จึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการค้นหาบุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากสาระสำคัญทางจิตวิทยา ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพบุคลากรแนะแนว และแสวงหากลไกการควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในงาน

บุคลากรหลักทางการแนะแนว จะต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน และรู้จักแสวงหาความร่วมมือทั้งในเชิงวิชาการ และไม่ใช่วิชาการกับบุคลากรแนะแนวด้วยกัน และกับบุคลากรฝ่ายอื่น ๆ

บุคลากรที่เอื้อและสนับสนุนงานแนะแนว ประกอบด้วย บุคลากรฝ่ายบริหาร ฝ่ายการสอน ฝึกอบรม และฝ่ายบริการ มีบทบาทให้การสนับสนุนต่อกันในงานแนะแนว

บุคลากรในครอบครัว บิดามารดา และผู้ปกครอง ตลอดจนสมาชิกครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อการสนับสนุนให้การแนะแนวในสถานศึกษาและองค์กรประสบผลสำเร็จ

การวิเคราะห์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว

การแนะแนว มุ่งพัฒนาประสบการณ์ เพื่อช่วยให้เด็ก เยาวชนหรือบุคคลได้รับประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และมีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อบุคลากรหลักหรือบุคลากรชำนาญการแนะแนว ได้กระทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่และอย่างรับผิดชอบ โดยสามารถดึงเอาความร่วมมือจากบุคลากรสนับสนุนในงานแนะแนว

บุคลากรหลักและบุคลากรสนับสนุนงานแนะแนว จะต้องเริ่มต้นด้วยการยอมรับปรัชญาของการแนะแนว ที่เน้นการเคารพคุณค่าของบุคคล และเชื่อมั่นในความสามารถของแต่ละบุคคลในการพัฒนา ซึ่งสะท้อนให้เห็นความจำเป็นที่ผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่แนะแนวในสถานศึกษา และองค์กร จะต้องพิจารณาคณอย่างถ่องแท้และจริงจัง และจำเป็นต้องตรวจสอบตนเองในด้านบุคลิกภาพ รวมทั้งลักษณะทางกายภาพและลักษณะจิตใจที่เปิดกว้าง ยอมรับความคิดเห็นและวิธีการคิดที่แตกต่างไปจากตน ปฏิบัติต่อผู้รับบริการ ด้วยความนับถือในคุณค่าของเอ็กต์บุคคล และต้องใช้หลักพุทธธรรมมากขึ้นในสร้างความอดทนต่อการดูแลความขัดแย้งทางจิตใจของผู้รับบริการด้วย ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และจิตใจให้เป็นผู้รู้จักกลั่นกรอง แยกแยะ และรวบรวมข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เป็นระบบเพื่องานแนะแนว

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงส่งกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดผลทางด้านบวกและลบ บุคคลต้องเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ต้องพัฒนาศักยภาพของตนเอง มีความรู้แขนงวิชาการต่าง ๆ มีประสบการณ์ทางด้านการฝึกอบรม มีบุคลิกภาพเหมาะสม มีความจริงใจ มีสุขภาพจิตที่ดี อารมณ์มั่นคง มีความเป็นผู้นำ รู้จักบริหารทรัพยากรบุคคลได้อย่างดี เป็นผู้ใฝ่รู้ และเป็นผู้วิเคราะห์วิจัย เพื่อนำความรู้ใหม่ไปใช้ประโยชน์ในการแนะแนวได้จริง ดังนั้น บุคลากรหลักและบุคลากรสนับสนุน จึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะงานแนะแนวเป็นงานที่ทุกส่วนของสถาบัน หรือองค์กรร่วมกันทำงานอย่างจริงจัง เพื่อให้งานแนะแนวมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

พฤติกรรมผู้ให้และผู้รับบริการแนะแนว

พฤติกรรมมนุษย หมายถึง การกระทำทุกอย่างของคน และพฤติกรรมการแนะแนว หมายถึงพฤติกรรมของผู้รับและผู้ให้บริการในการแนะแนว ทั้งในระยะก่อน ระหว่าง และหลังการแนะแนว พฤติกรรมการแนะแนวจะครอบคลุม 3 ขอบข่าย ได้แก่ 1. พฤติกรรมตามวัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ 2. พฤติกรรมตามงาน ได้แก่ งานบริหารงานบริการ และงานวิชาการแนะแนว 3. พฤติกรรมเป้าหมายการแนะแนวตามด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

การแนะแนว มีความสำคัญต่อผู้ให้บริการแนะแนว 4 ประการ ได้แก่ 1. เข้าใจลักษณะของพฤติกรรมกรรมการแนะแนวแต่ละประเภท 2. เข้าใจสาเหตุพฤติกรรม 3. ช่วยทำนายพฤติกรรม 4. ช่วยควบคุมพฤติกรรมกรรมการแนะแนวให้บรรลุเป้าหมายของการแนะแนว

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามประเภทของพฤติกรรมกรรมการแนะแนว ได้แก่ 1. พฤติกรรมของผู้รับบริการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างสมวัย 2. พฤติกรรมของผู้ให้บริการแนะแนวทั้งงานบริหาร และงานวิชาการแนะแนว 3. พฤติกรรมของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการแนะแนว 4. พฤติกรรมของผู้รับบริการ หลักเร่งสั่งการให้บริการทั้งระยะสั้นและระยะยาว ตามปรัชญาการแนะแนว และตามวัตถุประสงค์เฉพาะของการแนะแนว

ความสำคัญของการศึกษาพฤติกรรมกรรมการแนะแนว จะช่วยให้ 1. สามารถบรรยายลักษณะของพฤติกรรมกรรมการแนะแนวที่เกิดขึ้น 2. สามารถอธิบายสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมกรรมการแนะแนว 3. สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการแนะแนว 4. สามารถควบคุมพฤติกรรมกรรมการแนะแนวได้

สภาพปัจจุบันของพฤติกรรมกรรมการแนะแนว ศึกษาด้วยกระบวนการที่เริ่มจากการกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา สร้างเครื่องมือ รวบรวมข้อมูลในสภาพจริง วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปสภาพปัจจุบันของพฤติกรรมแนะแนว จากสภาพปัจจุบันที่ศึกษาได้ จะนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ซึ่งอาจเป็นเกณฑ์ทางสถิติสังคม ทางกายภาพ ทางศาล และผลจากการเปรียบเทียบจะมีส่วนที่เป็นไปตามสภาพที่พึงประสงค์ แต่บางส่วนยังไม่เป็นไปตามสภาพที่พึงประสงค์

ผลของการแนะแนวที่มีต่อผู้บริการแนะแนวในทางบวก จะทำให้ผู้บริการแนะแนว สามารถตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตได้ทั้งด้านการเรียน การประกอบอาชีพ สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเอง ส่วนผลทางลบ จะทำให้ผู้บริการมีปัญหาทางด้านการเรียน การประกอบอาชีพ และการปรับตัวเข้ากับ สิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับผู้ให้และผู้รับบริการแนะแนว

พฤติกรรมกรรมการแนะแนว เป็นพฤติกรรมมนุษย์อย่างหนึ่งในการแนะแนว หรือพฤติกรรมกรรมการแนะแนว คือ พฤติกรรมของผู้รับและผู้ให้บริการแนะแนว หากพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการแนะแนวกับพฤติกรรมมนุษย์แล้ว พฤติกรรมกรรมการแนะแนว เป็นพฤติกรรมของผู้รับและผู้ให้บริการในงานแนะแนว โดยมีลักษณะพฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน พฤติกรรมที่สังเกตได้และพฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้ พฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ของผู้บริการตั้งแต่เด็ก วัยรุ่นจนถึงผู้ใหญ่

เพียงแค่พฤติกรรมการแนะแนว กำหนดขอบข่ายเฉพาะพฤติกรรมของผู้รับ และผู้ให้บริการแนะแนวในสถานศึกษา องค์กร และครอบครัวเท่านั้น

พฤติกรรมของผู้รับบริการแนะแนว แยกเป็น 2 ประเภท คือ 1. พฤติกรรมตามด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม 2. พฤติกรรมตามวัย ได้แก่ พฤติกรรมของเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

พฤติกรรมของผู้ให้บริการแนะแนว ได้แก่ พฤติกรรมตามงาน 1. พฤติกรรมในงานบริหาร ได้แก่ เช่น การวางแผน การประสานงาน การประชาสัมพันธ์ การจัดทำปฏิทิน การนิเทศงานแนะแนว เป็นต้น และ 2. พฤติกรรมในงานวิชาการ ได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ในการให้บริการ แนะแนวที่มีประสิทธิภาพและพฤติกรรมที่แสดงถึงคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ

จะเห็นว่า พฤติกรรมระหว่างผู้รับและผู้ให้บริการ ปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ด้วยกระบวนการ 1. ป้องกัน 2. แก้ไข 3. พัฒนา ด้วยการให้บริการ 5 บริการ ได้แก่ การศึกษารวบรวมข้อมูล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามและประเมินผลงานแนะแนว การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งผู้ให้และผู้รับบริการแนะแนว เพื่อทำความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ เช่น การพัฒนาตามวัย ตามด้าน ตามงานเพื่อเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมหรือทำให้มนุษย์เปลี่ยนพฤติกรรมในทางบวก เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ เมื่อได้รับการแนะแนวที่ถูกต้อง ดังนั้น พฤติกรรมผู้ให้และผู้รับบริการแนะแนว มีความสำคัญต่องานแนะแนวเป็นอย่างยิ่ง

การริเริ่มจัดตั้งบริการแนะแนวในหน่วยงาน

ปัจจุบันงานแนะแนวได้ขยายงานกว้างขวางขึ้น ไม่เพียงแต่มีอยู่ในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่ได้แพร่ขยายไปสู่องค์กรอื่น ๆ ทั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างต่อเนื่อง การจัดระบบองค์กรและทรัพยากรแนะแนว จึงประกอบด้วย การจัดระบบโครงสร้างการบริหาร การจัดระบบทรัพยากรงานแนะแนว และการพัฒนาทีมงานแนะแนว เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการทำงานเป็นทีม สำหรับสถานศึกษาการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องทำ เพื่อให้การศึกษาดำเนินไปอย่างมีมาตรฐาน งานแนะแนวจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดตัวบ่งชี้หรือดัชนีการประกันคุณภาพแนะแนวอย่างชัดเจน และจำเป็นต้องอาศัยการทำงานจากบุคคล หลายฝ่ายในองค์กรมาช่วยกันระดมความคิด จัดระบบการทำงานที่มีลักษณะทำงานเป็นทีมที่ดี

โครงสร้างระบบงานแนะแนวที่สำคัญประการแรกคือ ทรัพยากรงานแนะแนว ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ค่าใช้จ่าย วัสดุ เครื่องมือ ครุภัณฑ์ สถานที่ และความร่วมมือจาก

ชุมชน โดยเหตุที่งานแนะแนวเป็นงานที่ระดมทรัพยากรบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านภูมิหลังทางการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ดังนั้น เมื่อทำพร้อมกัน จะต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาทีมงาน การทำงานเป็นทีม จะทำให้บุคลากรที่มีความสามารถและเจตคติที่หลากหลายทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลในทางสร้างสรรค์ต่อระบบงานแนะแนว

แนวคิดการจัดระบบข้อมูลในงานแนะแนว ประกอบด้วย ลักษณะข้อมูลสารสนเทศเพื่อการแนะแนว และการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้สำหรับงานแนะแนว ด้วยการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลการแนะแนว การติดตั้ง และการนำเสนอข้อมูลงานแนะแนวแก่ผู้ใช้บริการ

การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการริเริ่มจัดตั้งบริการแนะแนวในหน่วยงาน

การริเริ่มจัดตั้งบริการแนะแนวในหน่วยงานนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะงานแนะแนวในปัจจุบันที่ดำเนินการต้องปรับปรุงองค์กรให้มีศักยภาพที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้มีการพัฒนาเครือข่ายแนะแนว ให้มีเอกภาพในการประสานงานสนับสนุนซึ่งกันและกัน และต้องวางกรอบนโยบายขององค์กรนั้น ๆ โดยตระหนักและมองเห็นความสำคัญของการแนะแนวว่าจะส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร เพราะการแนะแนวเป็นกระบวนการของการป้องกันมิให้เกิดปัญหา มากกว่าการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาแล้ว การจัดตั้งบริการแนะแนวมีประโยชน์มาก ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงาน โรงเรียนหรือองค์กร เป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น การจัดกิจกรรมแนะแนวให้สอดคล้องกับธรรมชาติขององค์กร และสามารถขยายเครือข่ายการแนะแนวได้ เพราะงานแนะแนวจะต้องมีความสัมพันธ์กันหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก งานแนะแนวที่จัดตั้งขึ้นจะเป็นประโยชน์มากในด้านการส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการแนะแนวคือ สร้างคุณภาพชีวิตให้กับบุคคลหรือการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญสูงสุดทุกด้าน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

สรุป

การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้สามารถรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง รวมทั้งเข้าใจสภาพแวดล้อมที่ตนอยู่ พร้อมทั้งสามารถพัฒนาตนเอง แก้ปัญหาเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พร้อมทั้งปฏิบัติตนให้เต็มศักยภาพ เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การแนะแนวมีความสำคัญและมีประโยชน์มากยิ่งขึ้นในสังคมปัจจุบัน มีทั้งปัญหาในการศึกษาเล่าเรียน ปัญหาในการศึกษาต่อในอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งการประกอบอาชีพ ตลอดจนปัญหาส่วนตัวของบุคคล ทั้งที่บ้าน โรงเรียน หน่วยงาน องค์กร การบริการแนะแนวจึงมีความสำคัญและจำเป็นในการ

ช่วยเหลือให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายของการแนะแนว คือ “การสร้างคุณภาพชีวิตให้กับบุคคล หรือพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญสูงสุดในทุกด้านตามศักยภาพ คือ ส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ในขอบข่ายของการดำรงชีวิตในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัว สังคม ซึ่งการให้บริการแนะแนวต้องยึดปรัชญาการแนะแนว จัดบริการให้ครอบคลุมและเป็นระบบต่อเนื่องกัน การแนะแนวในโรงเรียนจัดบริการให้แก่นักเรียนทุกคน การแนะแนวต้องคำนึงถึงปรัชญาของการแนะแนวที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย

บทความเรื่องหลักการและแนวคิดทางการแนะแนวนี้ ได้มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาและผู้สนใจในงานแนะแนว มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ และอภิปรายเกี่ยวกับหลักการและแนวคิด ที่สำคัญของการจัดบริการแนะแนวในหน่วยงาน เพื่อให้สามารถนำไปสู่การจัดบริการแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้วิเคราะห์หลักการและแนวคิดทางการแนะแนว ของประมวลสาระแขนงวิชาการแนะแนว บัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใน 6 ประเด็น ได้แก่ 1. ปรัชญาและเป้าหมาย 2. ขอบข่ายของการแนะแนว 3. จิตวิทยาที่นำมาใช้ในการแนะแนว 4. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว 5. พฤติกรรมผู้ให้และผู้รับบริการทางการแนะแนว 6. การริเริ่มจัดตั้งบริการแนะแนวในหน่วยงาน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า เปิดใจกว้างในการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีวิจารณ์ญาณในการเลือกรับข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการศึกษาและปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และบรรลุเป้าหมายของการแนะแนว คือ สร้างคุณภาพชีวิตให้กับบุคคลหรือการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญสูงสุดในทุกด้าน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คณะกรรมการผลิตและบริหาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2544). *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการแนะแนว หน่วยที่ 1-6*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์. (2554). *คู่มือฝึกอบรมครูแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชลี อุปภัย. (2543). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

- รัฐจวน คำศิริพิทักษ์. (2552). *ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา*. เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนว ระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัชร ทรัพย์มี. (2531). *การแนะแนวในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วชิรญา บัวศรี. (2539). *การแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.
- อนนต์ อนันตรังสี, (2540). *หลักการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Kochhar, S.K. (1984). *Educational and Vocational Guidance in Secondary*. New Delhi: Sterling Publishers Private Limited.

อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย*

THE POWER TO ESTABLISH THE CONSTITUTION IN DEMOCRATIC SYSTEM

อรัญ พันธุมจินดา

Aran Phanthumjinda

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: aran_pj@yahoo.com

บทคัดย่อ

รัฐสมัยใหม่ที่มีรูปแบบทางการปกครองหรือระบอบการปกครองที่ถือประชาชนเป็นใหญ่ โดยเรียกระบอบการปกครองนั้นว่า “ประชาธิปไตย” ซึ่งมีประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ ปัจจุบันรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและนำไปใช้เป็นระบอบการปกครองในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น การแสวงหาเจตจำนงร่วมกันของประชาชนเพื่อนำมากำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมืองและองค์กรต่าง ๆ ที่ใช้อำนาจรัฐ ทั้งองค์กรที่ใช้อำนาจในทางนิติบัญญัติ องค์กรที่ใช้อำนาจในทางบริหาร และองค์กรที่ใช้อำนาจในทางตุลาการ รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในระบอบประชาธิปไตย และข้อตกลงระหว่างประชาชนนั้น คือ “สัญญาประชาคม” เมื่อประชาชนได้ร่วมกันกำหนดแนวทางในการปกครองประเทศตามเจตจำนงร่วมกันแล้ว การจัดให้มี “รัฐธรรมนูญ” เพื่อใช้เป็น “กฎหมายสูงสุดของประเทศ” จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่รัฐจะต้องดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ดังนั้นในการใช้อำนาจสูงสุดในการก่อตั้งองค์กรทางการเมือง โดยจัดให้มีรัฐธรรมนูญ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการ “สถาปนารัฐธรรมนูญ” จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับทุกประเทศ ผู้ที่มีอำนาจในการจัดให้มีรัฐธรรมนูญจึงต้องเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดของรัฐ หรือผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง และในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ผู้ที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงนั้นคือ “ประชาชน”

คำสำคัญ: รัฐธรรมนูญ; อำนาจอธิปไตย; ประชาธิปไตย

*Received August 4, 2023; Revised September 20, 2023; Accepted September 29, 2023

Abstract

The modern state has a form of government or a people-dominated regime. By calling that regime “Democracy,” in which the people are the highest authority in the state with a democratic form of government. Nowadays, the democratic form of government is widely accepted and has been adopted by countries worldwide. They seek the people's general will to determine the relationship structure of political institutions and organisations that use state power. Both organisations exercise legislative, executive, and judicial power, as well as establish criteria to protect the rights and liberty of the people, which is the heart of a democracy. And the agreement between the people that happened is a “Social Contract.” When the people have come together to determine guidelines for governing the country according to their common will, providing a “constitution” to use the constitution as “Supreme Law of the Land” is a necessary process that the state must take in the next step. Therefore, in using supreme power to establish a political organisation, constituent power is used by reorganising the constitution, also known as the constitution's establishment. It is, therefore, essential for every country. The person with the power to create a constitution must be the supreme authority of the state, the Supreme Authority, or its owner. “Sovereignty” is true in countries with democracy. The actual owner of sovereignty is the “people.”

Keywords: Constitution; Sovereignty; Democracy

บทนำ

“รัฐธรรมนูญ” (Constitution) คือ “กฎหมายสูงสุดของประเทศ” (Supreme Law of the Land) ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองประเทศของรัฐสมัยใหม่ (Model Start) และอีกนัยหนึ่งรัฐธรรมนูญนั้นมิสถานะเป็น “สัญญาประชาคม” (Social Contract) ที่พลเมืองแห่งรัฐได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อเป็นกฎเกณฑ์ในการปกครองตามเจตจำนงร่วมกัน (General Will) รัฐธรรมนูญจึงเป็นกฎหมายแม่บทสำคัญที่กำหนดรูปแบบของรัฐ ระบอบการปกครองของรัฐ กำหนดโครงสร้างของสถาบันทางการเมือง กำหนดความสัมพันธ์ขององค์กรต่าง ๆ ที่ใช้อำนาจ กำหนดหลักเกณฑ์และกลไกในการ

ควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งเป็นกฎหมายสูงสุดที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิ (Right) และเสรีภาพ (Liberty) ของประชาชนแห่งรัฐ

เมื่อรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่มีความสำคัญต่อความเป็นไปของรัฐและประชาชนภายในรัฐแล้วการจัดให้มีรัฐธรรมนูญจึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ว่าอำนาจในการจัดให้มีรัฐธรรมนูญหรืออำนาจสูงสุดในการก่อตั้งองค์กรทางการเมือง (Constituent Power) ในการกำหนดโครงสร้างทางการเมืองการปกครอง กำหนดรูปแบบและความเป็นไปของรัฐ กำหนดสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชน รวมทั้งกำหนดกรอบในการออกกฎหมายต่าง ๆ ที่นำมาใช้บังคับกับประชาชนทุกคนภายในรัฐนั้นเป็นอำนาจของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรใดของรัฐ

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่สถาปนารัฐธรรมนูญย่อมต้องเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดของรัฐ และการที่จะพิจารณาว่าผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดหรือเป็นเจ้าของ “อำนาจอธิปไตย” (Sovereignty) นั้น ขึ้นอยู่กับระบอบการปกครองของรัฐอาทิเช่นรัฐที่มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จะมีกษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุด หรือรัฐที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยส่วนใหญ่จะมีประชาชนเป็น ผู้มีอำนาจสูงสุด เป็นต้น

รัฐ (State) ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Democracy) ส่วนใหญ่มีแนวคิดอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (The Supremacy of People) ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) แนวความคิดดังกล่าวแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจสูงสุดของรัฐกับเจ้าของอำนาจสูงสุดของรัฐ ซึ่งจะต้องอาศัยกลไกในการใช้อำนาจนั้นผ่านกระบวนการทางกฎหมายมหาชนที่มีความสลับซับซ้อน ดังนั้น ในการศึกษาทำความเข้าใจในเรื่อง “อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย” (The Power to Establish The Consyiyution In Democracy) จึงมีประเด็นที่น่าสนใจทั้งในแง่มุมมองวิชาการ มุมมองทางประวัติศาสตร์ ปรัชญา แนวความคิดและทฤษฎีทางการเมืองการปกครอง และหลักกฎหมาย รวมทั้งการทำความเข้าใจในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของมนุษย์ในสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งผู้เขียนจะได้นำเสนอต่อไป

แนวความคิดเรื่องประชาธิปไตย

“ประชาธิปไตย” (Democracy) คือ รูปแบบทางการเมืองการปกครองหรือระบอบการปกครองของรัฐที่ถือประชาชนเป็นใหญ่ ซึ่งความเป็นใหญ่ของประชาชนตามแนวคิดในเรื่องประชาธิปไตยนี้ ไม่ได้หมายถึงความเป็นใหญ่ของประชาชนคนใดคนหนึ่ง หรือความเป็นใหญ่ของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคม แต่หมายถึงความเป็นใหญ่ของประชาชนส่วนใหญ่ของรัฐ ประชาชนจึงเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐที่มีรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่ง

แนวความคิดเรื่องประชาธิปไตยมีรากฐานมาจากแนวคิดทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2556) (The Supremacy of People) ประชาชนจึงเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครอง ดังนั้น การแสวงหาความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ หรือการแสวงหาเจตจำนงร่วมกัน (General Will) ของประชาชนภายในรัฐจึงถือเป็นหัวใจสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในปัจจุบันรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและได้ถูกนำไปใช้เป็นระบอบการปกครองของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก อาทิ สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐอิตาลี สมาพันธรัฐสวิส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหรัฐอเมริกา แคนาดา ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศไทย เป็นต้น

รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยนี้ นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ได้อธิบายความหมายของการปกครองแบบประชาธิปไตยว่าจะต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ (สุรพล สุยะพรหม, 2558) ความคิดทางการเมือง:ประชาธิปไตยตามแนวคิดพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) คือ 1. ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในรัฐ 2. ประชาชนทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคกันตามกฎหมาย 3. การถ่วงดุลของเสียงข้างมากของประชาชนเป็นเครื่องตัดสิน และเสียงข้างน้อยจะต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย 4. กระบวนการที่ได้รับความยินยอมจากประชาชนส่วนใหญ่

นักวิชาการทางด้านกฎหมายมหาชนของไทยได้อธิบายถึง ”หลักเกณฑ์ของระบอบประชาธิปไตย” ซึ่งจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (พรชัย เลื่อนฉวี, 2554)

1. ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของรัฐอำนาจของรัฐบาลมาจากประชาชน ผู้ปกครองจึงเป็นเพียงตัวแทนที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความยินยอมให้ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศการให้ความยินยอมนั้นอาจกระทำโดยการออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนทางตรงโดยให้ประชาชนเลือกหัวหน้าฝ่ายบริหารได้โดยตรงหรือกระทำโดยการออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนทางอ้อมโดยให้ประชาชนเลือกผู้แทนราษฎรแล้วให้ผู้แทนราษฎรเป็นผู้เลือกฝ่ายบริหารผ่านการลงมติในสภา

2. ประชาธิปไตยจะต้องเปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งผู้นำได้โดยเสรี ให้ประชาชนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ปกครองประเทศ และประชาชนมีเสรีในการออกเสียงลงคะแนนในการเลือกตั้ง โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกตั้งที่ถือเป็นหลักสากล คือ หลักอิสระแห่งการเลือกตั้ง (Free Vote) หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา (Periodical Election) หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง (Genuine

Election) หลักการออกเสียงโดยทั่วไป (Universal Suffrage) หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal Suffrage) และหลักการลงคะแนนเสียงลับ (Secret Vote)

3. ผู้ปกครองจะต้องมีวาระในการดำรงตำแหน่งที่แน่นอน ผู้แทนของประชาชนได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจแทนประชาชนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และเมื่อครบกำหนดตามระยะเวลาแล้ว ผู้แทนของประชาชนย่อมต้องหมดวาระลง และพ้นจากตำแหน่งที่ประชาชนมอบหมายให้ทำหน้าที่แทนประชาชน สิทธิในการเลือกผู้แทนของประชาชนก็ยังคงเป็นของประชาชน การออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้แทนของประชาชนจึงเป็นกระบวนการที่แสดงออกถึงอำนาจที่ไม่สิ้นสุดของประชาชน

4. สิทธิมนุษยชนขั้นมูลฐานของประชาชนจะต้องได้รับการปกป้องและคุ้มครอง ผู้แทนของประชาชนต้องไม่กระทำการอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนขั้นมูลฐาน (Fundamental Human Rights) ของประชาชน อีกทั้งยังมีหน้าที่ต้องปกป้องและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” หรือ “Democracy” มีที่มาจากภาษากรีก “Demokratein” ซึ่งมีความหมายว่า “การปกครองโดยประชาชน” สำหรับคำว่า “ประชาธิปไตย” ในภาษาไทยประกอบด้วยคำว่า “ประชา” ซึ่งหมายถึง “หมู่คน เช่น ปวงประชา” และคำว่า “อธิปไตย” ซึ่งหมายถึง “อำนาจสูงสุดของรัฐที่จะใช้บังคับบัญชาภายในอาณาเขตของตน” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้คำอธิบายความหมายของประชาธิปไตยไว้ว่า “ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่, การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่” คำอธิบายดังกล่าวแสดงถึงหลักการสำคัญของประชาธิปไตย คือ ความเป็นใหญ่ของประชาชนในสถานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดของรัฐ และแสดงถึงการแสวงหาฉันทามติหรือเจตจำนงร่วมกันของประชาชนนั้นจะต้องมีที่มาจากความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่

แนวความคิดในเรื่องประชาธิปไตยนี้ประเทศไทยได้รับอิทธิพลมาจากชาติตะวันตก โดยเริ่มตั้งแต่ในสมัยของสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระองค์ได้ทรงวางรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในยุคต่อมา พระองค์ได้ทรงปฏิรูปโครงสร้างระบบบริหารราชการแผ่นดิน ปฏิรูประบบกฎหมาย และปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมของไทย (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2546) ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระองค์ได้ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งเมืองดุสิตธานี เพื่อทำการทดลองการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้ทรงทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่อำนาจสูงสุดเป็นพระมหากษัตริย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระองค์ได้ทรงสละ

พระราชอำนาจของพระองค์ และพระราชทานอำนาจนั้นให้แก่ราษฎร โดยได้ทรงพระราชทานพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 ให้แก่ประชาชนชาวสยามในขณะนั้น โดยได้บัญญัติหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยไว้ในมาตรา 1 ความเป็นว่า “อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย” และต่อมาในวันที่ 10 ธันวาคม 2475 พระองค์ได้ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ฉบับสมบูรณ์ ได้มีการบัญญัติหลักการประชาธิปไตยไว้ในมาตรา 2 ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว โดยได้บัญญัติไว้ว่า “อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวสยาม” ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองดังกล่าว ประเทศไทยจึงปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาจนถึงปัจจุบัน ดังปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 3 ซึ่งบัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย”

รัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย

“รัฐธรรมนูญ” (Constitution) ของรัฐที่มีรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีสถานะเป็น “กฎหมายสูงสุดของประเทศ” (Supreme Law of the Land) ที่กำหนดรูปแบบของรัฐ กำหนดระบอบการปกครองของรัฐ กำหนดโครงสร้างของสถาบันทางการเมือง กำหนดความสัมพันธ์ขององค์กรของรัฐที่ใช้อำนาจทางปกครอง กำหนดหลักเกณฑ์และกลไกในการควบคุมการใช้อำนาจรัฐ รัฐธรรมนูญจึงเป็นกฎหมายแม่บทสำคัญในการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งมีบทบัญญัติที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิ (Right) และเสรีภาพ (Liberty) ของบุคคลไว้ เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ประชาชน รัฐธรรมนูญจึงเป็นกฎหมายสูงสุดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปกครองประเทศของรัฐสมัยใหม่ (Model Start) และอีกนัยหนึ่งรัฐธรรมนูญนั้นมีสถานะเป็น “สัญญาประชาคม” (Social Contract) ที่พลเมืองแห่งรัฐได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อเป็นกฎเกณฑ์ในการปกครอง (มานิตย์ จุมปา, 2557)

เมื่อกล่าวถึงรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย ก็ย่อมที่จะต้องทำความเข้าใจถึง “ทฤษฎีสัญญาประชาคม” (Social Contract) ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของแนวความคิดในเรื่องรัฐธรรมนูญ แนวความคิดเรื่องสัญญาประชาคมมีอยู่ด้วยกันหลายทฤษฎี (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2556) อาทิเช่น ทฤษฎีสัญญาประชาคมของโทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) ที่เห็นว่ามนุษย์แต่ละคนมีธรรมชาติที่โหดร้ายและเห็นแก่ตัว มนุษย์ทุกคนต่างต้องต่อสู้แย่งชิงกันเพื่อความอยู่รอดของตน และเพื่อให้มนุษย์สามารถดำรงอยู่ได้อย่างปลอดภัยในสังคมที่โหดร้าย มนุษย์จึงจำเป็นต้องหันหน้าเข้าหากันเพื่อทำสัญญาประชาคม และทฤษฎีสัญญาประชาคมของจอห์น ล็อก (John Locke) ที่มีแนวความคิดว่ามนุษย์มี

อิสระที่จะใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยสมบูรณ์อย่างไม่มีขอบเขต มนุษย์จึงอาจใช้สิทธิของตนไปละเมิดผู้อื่น เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาความขัดแย้งของคนในสังคม มนุษย์จึงทำพันธสัญญาระหว่างกันโดยยินยอมสละสิทธิเสรีภาพบางส่วนของตนโดยสมัครใจ และมอบอำนาจให้แก่รัฐเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเพื่อมาปกป้องตนเองไม่ให้ถูกผู้อื่นมากระทำละเมิด อย่างไรก็ตาม แนวความคิดที่ว่าด้วยสัญญาประชาคมของ ฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวความคิดที่สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด เนื่องจากรูสโซมีความเห็นว่ามนุษย์ทุกคนมีอิสระและเสรีภาพอย่างไม่จำกัด มนุษย์จึงต้องเข้าทำสัญญาประชาคมต่อกันเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ในการ อยู่ร่วมกันในสังคม โดยจะต้องยอมรับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของตนตามข้อตกลงของคนในสังคม ซึ่งเรียกว่า “เสรีภาพในฐานะพลเมือง” (Civil Liberty) รัฐจึงเกิดขึ้นเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามเจตจำนงร่วมกันของคนในสังคมที่ได้แสดงออกมาเป็น “เจตจำนงทั่วไป” (General Will) หรือที่รูสโซเรียกว่า Volonté Générale ซึ่งเจตจำนงเหล่านั้นได้แสดงถึงความคิดเห็นและความต้องการของคนในสังคม และประชาชนทุกคนต่างได้มอบอำนาจของตนให้ไว้แก่รัฐ เพื่อให้รัฐทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของคนในสังคม สัญญาประชาคมตามความคิดของรูสโซ จึงไม่ใช่การที่มนุษย์มอบสิทธิเสรีภาพของตนให้แก่บุคคลใด แต่เป็นการมอบอำนาจของตนให้ไว้แก่รัฐ ในการแสวงหาเจตจำนงทั่วไปของคนในสังคมนั้นจะต้องถือเอาเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวของ รูสโซมีลักษณะเช่นเดียวกันกับแนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน และสัญญาประชาคมที่คนในสังคมได้ร่วมกันกำหนดขึ้นนั้นก็คือ รัฐธรรมนูญ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้อธิบายความหมายของคำว่า “รัฐธรรมนูญ” ไว้ว่า “บทกฎหมายสูงสุดที่จัดระเบียบการปกครองประเทศ กำหนดรูปแบบและระบอบปกครองของประเทศ สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชน อำนาจหน้าที่ขององค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร” ในทางการเมืองการปกครอง ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ผู้ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 และรัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ได้ให้คำอธิบายความหมายของรัฐธรรมนูญไว้ว่า “กฎหมายธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงระเบียบแห่งอำนาจสูงสุดในแผ่นดินทั้งหลายและวิธีการดำเนินการทั่วไปแห่งอำนาจเหล่านี้ หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า กฎหมายธรรมนูญการปกครองวางหลักทั่วไปแห่งอำนาจสูงสุดในประเทศ” (พรชัย เลื่อนฉวี, 2545)

นักศึกษาด้านกฎหมายมหาชนได้อธิบายถึงความหมายของ รัฐธรรมนูญในความหมายอย่างกว้าง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “รัฐธรรมนูญตามเนื้อหา” (Constitution

au sens matériel) หมายถึง “บรรดากฎเกณฑ์ทั้งหลายที่จัดระเบียบทางการเมืองการปกครองของรัฐ ทั้งนี้ กฎเกณฑ์ดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร หรือในรูปแบบของกฎหมายลายลักษณ์อักษรหลาย ๆ ฉบับ ที่ไม่มีชื่อเรียกว่ารัฐธรรมนูญก็ได้ เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด เป็นต้น รวมทั้งอาจปรากฏอยู่ในรูปแบบของกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น จารีตประเพณี หรือธรรมเนียมปฏิบัติทางรัฐธรรมนูญ คำพิพากษาของศาล เป็นต้น” และอธิบายถึง “รัฐธรรมนูญในความหมายอย่างแคบ” หรือ “รัฐธรรมนูญตามรูปแบบ” (แบบพิธี) (Constitution au sens formel ou organique) หมายถึง “กฎเกณฑ์แบบแผนที่ว่าด้วยการจัดระเบียบทางการเมืองการปกครองของรัฐที่รวบรวมไว้อย่างเป็นระบบในกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่เรียกว่า รัฐธรรมนูญ” (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2556)

ในระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน (The Supremacy of People) ซึ่งมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ (Supreme Law of the Land) กฎหมายในระดับ พระราชบัญญัติ กฎ ประกาศ หรือข้อบังคับใด ๆ ของรัฐ ที่มีลำดับศักดิ์ของกฎหมาย (Hierarchy of Law) รองมาจากรัฐธรรมนูญ ไม่อาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด (Constitutional Supremacy) (มานิตย์ จุมปา, 2557) และนอกจากตัวบทกฎหมายจะต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่อาจกระทำการที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญทั้งนี้เป็นไปตามหลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (Le Principe de Constitutionnalité) จึงมีแนวความคิดที่จะใช้รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองสิทธิ (Right) และเสรีภาพ (Liberty) ของประชาชน ดังนั้น รัฐจะกระทำการใด ๆ ที่กระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ก็ต่อเมื่อกฎหมายแห่งรัฐได้บัญญัติให้อำนาจไว้

รัฐธรรมนูญของรัฐที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดโครงสร้างและจัดระเบียบความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมืองและองค์กรต่าง ๆ ที่ใช้อำนาจรัฐ (อมร จันทรสมบูรณ์, 2539) ทั้งองค์กรที่ใช้อำนาจในทางนิติบัญญัติ (Legislative) องค์กรที่ใช้อำนาจในทางบริหาร (Executive) และองค์กรที่ใช้อำนาจในทางตุลาการ (La Puissance de Juger) เพื่อให้มีการคานและดุลอำนาจ (Check and Balance) ซึ่งกันและกันภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจ (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2556) (Separation of Powers) และจะต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดกฎเกณฑ์ในการควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ รวมทั้งจะต้องมีกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2556)

ประเทศไทยนับแต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้ทรงสละพระราชอำนาจของพระองค์พระราชทานให้แก่ราษฎรเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 อันเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศจากการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 เพื่อใช้ในการชั่วคราวในระหว่างดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ต่อมาเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ประเทศไทยจึงมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยและมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ (Supreme Law of the Land) นับแต่นั้นและสืบมาจนถึงปัจจุบันนี้

อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย

“อำนาจอธิปไตย” (Sovereignty) คือ “อำนาจสูงสุดของรัฐ” (Supreme Authority) เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 16 โดยนักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ชื่อ ฌอง โบแดง (Jean Bodin) (ปริดี เกษมทรัพย์, 2541) ซึ่งได้นำมาใช้อธิบายถึงอำนาจสูงสุดในการปกครองแผ่นดิน ปรากฏครั้งแรกในหนังสือชื่อ Six Livres de la Republique โบแดงได้อธิบายไว้ว่า “อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจเหนือพลเมืองของรัฐ เป็นอำนาจเด็ดขาดและเป็นนิรันดร์” และ “เป็นอำนาจสูงสุดเหนือประชาชนและผู้อยู่ใต้การปกครอง โดยที่กฎหมายใด ๆ ไม่อาจจะมายับยั้งหรือจำกัดได้” อำนาจสูงสุดนี้เองคืออำนาจที่ใช้ในการสถาปนารัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐ (Supreme Law of the Land)

การที่จะกล่าวว่าผู้มีอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญของรัฐคือใคร ย่อมต้องพิจารณาเสียก่อนว่าอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐนั้นเป็นของใคร แนวความคิดและทฤษฎีเรื่องอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดของรัฐซึ่งมีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองของรัฐต่าง ๆ มีอยู่ด้วยกันหลายแนวความคิดและทฤษฎี ซึ่งขอนำมาอธิบายพอสังเขปดังนี้ (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2556)

ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจสูงสุดเป็นของพระเจ้า (The Supremacy of God) เป็นแนวความคิดของนักกฎหมายสำนักกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) ซึ่งมีความคิดว่าอำนาจสูงสุดนั้นเป็นของ พระเจ้า และเชื่อว่าทุกสิ่งย่อมเป็นไปตามพระประสงค์ของพระเจ้า เป็นเจ้า โดยพระเจ้าทรงโปรดใช้อำนาจสูงสุดนั้นโดยผ่านตัวแทนของพระองค์ ซึ่งก็คือ “พระสันตะปาปา” แนวความคิดดังกล่าวนี้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความเชื่อของมนุษย์ในยุโรปยุคสมัยกลางตอนต้น ซึ่งเป็นยุคสมัยที่ศาสนจักรโรมันคาทอลิกมีความเจริญรุ่งเรือง และมีความเข้มแข็งเหนือฝ่ายอาณาจักรที่มีกษัตริย์เป็นผู้ปกครอง ศาสนจักรได้กล่าวอ้างว่า

เป็น “ผู้แทนหรือผู้ว่าต่างของพระเจ้า” (Vicar of God) และอำนาจของกษัตริย์ที่ใช้ในการปกครองอาณาจักรนั้นเป็นอำนาจที่พระเจ้าประทานให้ ดังนั้น กษัตริย์จึงไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในรัฐ

ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจสูงสุดเป็นของกษัตริย์ (The Supremacy of King) เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นภายหลังจากแนวความคิดที่ว่าอำนาจสูงสุดเป็นของพระเจ้า ในยุโรปยุคกลางตอนปลายเมื่อกษัตริย์ผู้ปกครองฝ่ายอาณาจักรมีความเข้มแข็งขึ้นจึงปฏิเสธอำนาจของฝ่ายศาสนจักรโดยมีความคิดว่ากษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจในการปกครองฝ่ายอาณาจักรโดยสมบูรณ์ และฝ่ายอาณาจักรไม่ต้องขึ้นต่อฝ่ายศาสนจักร เนื่องจากอำนาจของฝ่ายอาณาจักรและอำนาจของฝ่ายศาสนจักร เป็นอำนาจที่แยก จากกันตาม “ทฤษฎีดาบสองเล่ม” (Doctrine of the two swords) ประกอบกับแนวความคิดว่าอำนาจสูงสุดเป็นของพระเจ้าได้เสื่อมความนิยมลงอย่างมาก ทำให้เกิดมีแนวความคิดใหม่ว่าอำนาจสูงสุดเป็นของกษัตริย์ (The Supremacy of King) อันเป็นแนวความคิดในการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งมีกษัตริย์เป็นองค์รัฐาธิปัตย์ผู้ทรงใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ และตามแนวความคิดนี้กษัตริย์ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายแห่งรัฐ

ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ (The Supremacy of Nation) แนวความคิดว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ คือแนวความคิดที่เห็นว่าประชาชนคนหนึ่งไม่อาจเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้ ดังนั้น เมื่ออำนาจอธิปไตยเกิดขึ้นเพราะความเป็นชาติแล้ว อำนาจอธิปไตยจึงเป็นของชาติ ซีเอเยส์ (Sieyes) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสผู้ที่นำเสนอแนวความคิดทฤษฎีนี้ มีความเห็นว่าอำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ ประชาชนแต่ละคนจึงไม่ใช่เจ้าของอำนาจอธิปไตยแต่เป็นเพียงผู้มีหน้าที่ที่จะต้องกระทำเพื่อชาติ ผู้แทนที่ประชาชนเลือกเพื่อมาทำหน้าที่จึงไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน แต่เป็นผู้แทนของชาติ

ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (The Supremacy of People) เกิดขึ้นภายหลังจากการที่กษัตริย์ใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศตามแนวความคิดที่ว่า “อำนาจสูงสุดเป็นของกษัตริย์” โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชน ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจขึ้นในหมู่ประชาชนทั่วไปที่อยู่ภายใต้การปกครองของกษัตริย์ จึงได้เกิดความคิดที่จะจำกัดอำนาจของกษัตริย์ เพราะเมื่ออำนาจสูงสุดเป็นของคนเพียงคนเดียวย่อมเสี่ยงต่อการก่อให้เกิดอันตรายแก่คนจำนวนมากที่อยู่ภายใต้การปกครองของกษัตริย์ ดังนั้นประชาชนจึงควรเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครอง ซึ่งเป็นแนวความคิดในรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ให้ประชาชนมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน เพื่อทำหน้าที่ในการปกครอง ในปัจจุบันทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนและรูปแบบการ

ปกครองระบอบประชาธิปไตยได้รับความยอมรับอย่างกว้างขวาง และได้ถูกนำไปใช้เป็นระบอบการปกครองในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

เมื่อพิจารณาถึงความเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดของรัฐตามแนวความคิดและทฤษฎีทางการเมืองการปกครอง รวมทั้งแนวความคิดทฤษฎีทางกฎหมาย จึงได้ข้อสรุปที่ชัดเจนว่า รัฐที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย “อำนาจอธิปไตย” (Sovereignty) เป็นของประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงเป็นผู้มีอำนาจในการสถาปนารัฐธรรมนูญ

สรุป

ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดย่อมมีที่มาจากประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยของรัฐ จึงสรุปได้ว่า “อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยเป็นของประชาชน” ดังนั้นหากประชาชนในประเทศใดไม่มีสิทธิหรือไม่อาจมีส่วนร่วมในการสถาปนารัฐธรรมนูญอาจเป็นเพราะประเทศนั้นไม่ได้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ปกติ. (2546). *การปฏิรูประบบกฎหมายไทยภายใต้อิทธิพลยุโรป*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. (2556). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2541). *นิติปรัชญา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรชัย เลื่อนฉวี. (2545) *กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มานิตย์ จุมปา. (2557). *หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สุรพล สุษะพรหม. (2558). *ความคิดทางการเมือง: ประชาธิปไตย ตามแนวคิดพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)*. สืบค้น 2 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14340>
- อมร จันทรสมบูรณ์. (2539). *การปฏิรูปการเมือง คอนสติติวชันแนลลิสม์ ทางออกของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายศึกษา.

การบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง*

ENTERPRISE MANAGEMENT WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN METAVERSE

กฤษฎา ไกรสุริยวงศ์, สายรุ้ง บุปผาพันธ์

Krisda Kaisuriyawong, Sairoong Bubpaphan

บริษัท ไทย โกลบอล เทคโนโลยีส์ จำกัด

Thai Global Technologies Company Limited

Corresponding Author E-mail: sairoong.bub@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง เป็นการนำปัญญาประดิษฐ์และโลกเสมือนจริง มาประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ แนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและระบุโอกาสในการปรับปรุงประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีแห่งโลกเสมือนจริง (Metaverse) เพื่อปรับปรุงการสื่อสารและการทำงานร่วมกันระหว่างพนักงานและลูกค้า ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการองค์กร; ปัญญาประดิษฐ์; โลกเสมือนจริง

Abstract

This article focuses on enterprise management with artificial intelligence in the virtual world. It brings together artificial intelligence and virtual worlds. I will apply for organisational management in various aspects to prepare the organisation for setting goals and objectives. Guidelines for managing organisations with artificial intelligence in the virtual world: Use artificial intelligence (AI) technology to analyse data and identify opportunities to improve efficiency. Use Metaverse technology to enhance communication and collaboration between employees and customers. Artificial intelligence

*Received September 7, 2023; Revised April 21, 2024; Accepted April 21, 2024

(AI) and Metaverse technology are used to develop new products and services.

Keywords: Organizational Management; Artificial Intelligence; Virtual World

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมองค์กรต่างๆ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) เป็นเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็วและมีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงโลกของเราไปอย่างมากมาย องค์กรต่าง ๆ ต่างก็เริ่มมองหาแนวทางในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเหล่านี้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ การบริหารจัดการองค์กร (Management) เป็นกระบวนการในการวางแผน การจัดองค์การ การนำงาน การควบคุม และการประเมินผล เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การบริหารจัดการองค์กรเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดเล็ก องค์กรขนาดกลาง หรือองค์กรขนาดใหญ่ การบริหารจัดการองค์กรที่ดีจะช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการองค์กรเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและท้าทาย ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้สามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ (Ball, 2022)

การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุด การมุ่งเน้นลูกค้า ลูกค้าเป็นศูนย์กลางขององค์กรในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจความต้องการของลูกค้า และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างตรงจุด การปรับปรุงประสิทธิภาพของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) สามารถใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานและการตัดสินใจในหลาย ๆ ด้าน เช่น การผลิต การบริการลูกค้า การตลาด และการขาย เช่น เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) สามารถใช้เพื่อทำนายความต้องการสินค้าและบริการ ปรับปรุงกระบวนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการบริการลูกค้า และสร้างแคมเปญการตลาดที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โลกเสมือนจริงสามารถใช้ในการปรับปรุงการสื่อสารและการทำงานร่วมกันระหว่างพนักงานและลูกค้า ตัวอย่างเช่น โลกเสมือนจริงสามารถใช้ในการจัดการประชุมเสมือนจริง การฝึกอบรมพนักงาน และการให้บริการลูกค้า (ไทยรัฐ, 2566)

การขยายตลาด เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) มีศักยภาพที่จะเปิดตลาดใหม่ ๆ สำหรับองค์กร ตัวอย่างเช่น องค์กรสามารถใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีโลกเสมือน

จริง (Metaverse) เพื่อเข้าถึงลูกค้าใหม่ๆ ทั่วโลก พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ และสร้างประสบการณ์การมีส่วนร่วมที่ไม่เหมือนใคร ตัวอย่างเช่น องค์กรสามารถใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) เพื่อจัดอีเวนต์เสมือนจริง เปิดตัวผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เสมือนจริง (Robinson, 2023)

จากที่กล่าวข้างต้นผู้เขียนเห็นความสำคัญในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการจึงได้เสนอบทความที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง ซึ่งมีประเด็นสำคัญไว้ 4 ประเด็น ดังนี้ แนวคิดการบริหารจัดการองค์กรเป็นอย่างไร ปัญญาประดิษฐ์คืออะไร โลกเสมือนจริงเป็นอย่างไร แนวทางการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริงเป็นอย่างไร

เนื้อหาของบทความประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 4 ส่วน คือ การบริหารจัดการองค์กรเป็นอย่างไร ปัญญาประดิษฐ์คืออะไร โลกเสมือนจริงเป็นอย่างไร การบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริงเป็นอย่างไร ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดจากนักวิชาการหลายท่านไว้ ดังความสังเขปต่อไปนี้

แนวคิดการบริหารจัดการองค์กร

ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรไว้เป็น 2 ประเด็น ประกอบด้วย ความหมายของการบริหารจัดการองค์กรคืออะไร กระบวนการบริหารจัดการองค์กรมีอะไรบ้าง ดังความสังเขปต่อไปนี้

ความหมายของการบริหารจัดการองค์กร

การบริหารจัดการองค์กร หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ในองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ทรัพยากรต่าง ๆ ในที่นี้ ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรวัสดุ ทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศ และทรัพยากรอื่น ๆ (Max Weber, (แมกซ์ เวเบอร์) ที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการองค์กร (Management) ยังเป็นกระบวนการในการวางแผน การจัดองค์การ การนำงาน การควบคุม และการประเมินผล เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การบริหารจัดการองค์กรเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดเล็ก องค์กรขนาดกลาง หรือองค์กรขนาดใหญ่ การบริหารจัดการองค์กรที่ดีจะช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายการบริหารจัดการองค์กรเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังที่ การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของ การวางแผน การจัดองค์การ การมีส่วนร่วม และการ

ควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกของ องค์กรและการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายองค์กรที่กำหนดไว้ (Yang et al., 2023)

ดังนั้น การบริหารจัดการองค์กร หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน จัดทำ และควบคุมทรัพยากรทั้งหมดขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งรวมถึงการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การจัดการการเงิน การวางยุทธศาสตร์ การจัดการโครงสร้างองค์กร การสื่อสาร และกิจกรรมทั้งหมดที่มีต่อการดำเนินการขององค์กร

กระบวนการบริหารจัดการองค์กร

สำหรับแนวคิดการบริหารจัดการองค์กรที่ผู้เขียนสนใจนำเสนอในบทความนี้ คือแนวคิด POCCC เป็นแนวคิดการบริหารจัดการองค์กรที่คิดค้นโดย Henri Fayol นักบริหารชาวฝรั่งเศส แนวคิด POCCC กระบวนการที่ช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีความเน้นที่การวางแผนและการควบคุมเพื่อให้กระบวนการดำเนินงานเป็นไปได้อย่างเป็นระบบและเป็นประสิทธิภาพประกอบด้วยกระบวนการบริหารจัดการที่สำคัญ 5 ประการ (Fayol, 1949) ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning) เป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดแนวทางและกลยุทธ์ในการดำเนินงาน และจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. การจัดองค์กร (Organizing) เป็นกระบวนการจัดสรรทรัพยากรขององค์กร ได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และเงินทุน เพื่อให้สามารถดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การสั่งการ (Commanding) เป็นกระบวนการมอบหมายงานและมอบอำนาจให้กับบุคลากรเพื่อให้สามารถดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การประสานงาน (Coordinating) เป็นกระบวนการประสานงานกิจกรรมและงานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
5. การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถตรวจสอบความคืบหน้าของงานและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเมื่อจำเป็น

ดังนั้น แนวคิด POCCC เป็นแนวคิดที่ครอบคลุมกระบวนการบริหารจัดการองค์กรที่สำคัญทั้งหมด แนวคิดนี้สามารถนำไปใช้กับองค์กรทุกขนาดและทุกประเภท การบริหารจัดการองค์กรที่ดีต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ แนวคิด POCCC เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญญาประดิษฐ์

ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ไว้เป็น 3 ส่วนด้วยกัน ประกอบด้วย ความหมายของปัญญาประดิษฐ์คืออะไร กระบวนการเรียนรู้ของปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นอย่างไร องค์ประกอบของปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีอะไรบ้าง และกระบวนการทำงานของปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นอย่างไร โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ความหมายปัญญาประดิษฐ์

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า AI คือ ศาสตร์แขนงหนึ่งของวิทยาการคอมพิวเตอร์ที่มุ่งเน้นพัฒนาให้คอมพิวเตอร์สามารถกระทำการต่างๆ ได้อย่างชาญฉลาด คล้ายกับที่มนุษย์กระทำได้ ปัญญาประดิษฐ์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา และในปัจจุบันได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในหลากหลายสาขา เช่น การแพทย์ การบริการ การเงิน การขนส่ง การผลิต การศึกษา ปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI ยังหมายถึง เครื่องจักร (machine) ที่มีฟังก์ชันที่มีความสามารถในการทำความเข้าใจ เรียนรู้องค์ความรู้ต่าง ๆ อาทิเช่น การรับรู้ การเรียนรู้ การให้เหตุผล และการแก้ปัญหาต่าง ๆ เครื่องจักรที่มีความสามารถเหล่านี้ก็ถือว่าเป็น ปัญญาประดิษฐ์ (กรมประชาสัมพันธ์, 2566) ระบบประมวลผลของคอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีการวิเคราะห์เชิงลึกคล้ายความฉลาดของมนุษย์ และสามารถก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นการทำงานได้ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2566)

กระบวนการเรียนรู้ของ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) นี้ ไม่ต่างจากการเรียนรู้ของมนุษย์ เป็นกระบวนการจดจำ ทำความเข้าใจ ตอบสนองต่อภาษา ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจำนวนมากที่มีลักษณะซ้ำ ๆ เหมือนกัน ทั้งนี้ การใช้ AI ที่ถูกต้อง เหมาะสม และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์และเลือกสรรให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการใช้งาน คำนึงถึงข้อมูลที่ใช้เป็นฐานในการทำนาย และมีการบำรุงรักษาปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยการติดตามและตรวจสอบกลไกการทำงานของ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ รวมถึงจำเป็นต้องมีข้อมูลใหม่ ๆ ที่รวบรวมเข้าสู่ฐานข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการวิเคราะห์และประมวลผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะพัฒนาให้ AI ฉลาดขึ้น และสามารถทำนายพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างแม่นยำ

ดังนั้นปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) หมายถึง ระบบประมวลผลของคอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีการวิเคราะห์เชิงลึกคล้ายความฉลาดของมนุษย์ในการคิดและการตัดสินใจ

กระบวนการเรียนรู้ของปัญญาประดิษฐ์ (AI)

กระบวนการเรียนรู้ AI ใช้หลักการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ คือ กระบวนการจดจำ ทำความเข้าใจ ตอบสนองต่อภาษา ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจำนวนมากที่มีลักษณะซ้ำ ๆ เหมือนกัน ทั้งนี้ การใช้ AI ที่ถูกต้อง เหมาะสม และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์และเลือกสรรให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการใช้งาน คำนึงถึงข้อมูลที่ใช้เป็นฐานในการทำนาย และมีการบำรุงรักษา AI โดยการติดตามและตรวจสอบกลไกการทำงานของ AI ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ รวมถึงจำเป็นต้องมีข้อมูลใหม่ ๆ ที่รวบรวมเข้าสู่ฐานข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการวิเคราะห์และประมวลผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะพัฒนาให้ AI ฉลาดขึ้น และสามารถทำนายพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างแม่นยำ

1. ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) สิ่งที่ใช้สอนในงานปัญญาประดิษฐ์หรือใช้ในการฝึก คือ ข้อมูล ซึ่งในกรณีของคนที่สอนเด็กให้เรียกพ่อแม่ก็ต้องฝึกทำซ้ำๆ กันอยู่หลายครั้ง แต่ในส่วนของงานปัญญาประดิษฐ์ก็ใช้แนวทางเดียวกัน คือใช้เวลาสอนซ้ำๆ กันมากๆ หลายตัวอย่างและต้องใช้ข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายกันซ้ำๆ กันหลายแบบ ข้อมูลขนาดใหญ่ หมายถึง ชุดข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ (Volume) และเป็นข้อมูลที่เพิ่มขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง (Velocity) รวมถึงเป็นข้อมูลที่มีรูปแบบหลากหลายและซับซ้อน (Variety) โดยอาจเป็นข้อมูลที่มีโครงสร้าง ไม่มีโครงสร้าง หรือกึ่งมีโครงสร้างก็ได้ เช่น ข้อความ ตัวเลข อีเมล และรูปภาพ เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มุ่งเน้นการนำ Big Data ไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงานในหลาย ๆ ด้าน อาทิ การสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจที่ถูกต้องมากขึ้น การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้ดีขึ้น การทำนายความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น และการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ระบบอัตโนมัติ (Bot) เป็นคำที่ย่อมาจากคำว่า “Robot” ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ทำงานในลักษณะที่เรียกว่า Agent โดยจะรอคำสั่งจากเครื่องหรือโปรแกรมอื่นที่สั่งหรือปลุกให้เครื่องที่มี Bot ติดตั้งอยู่ทำงาน ปัญญาประดิษฐ์ สามารถช่วยในการทำงานที่ได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับการสอนงานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ และลักษณะของสิ่งที่เราที่จะใช้สอนระบบ เราได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ AI ที่หลากหลาย ข้อมูลที่ใช้เทรน AI เป็นข้อมูลในอดีต ที่มีลักษณะการทำงานแบบซ้ำๆ ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไป เป็นไปได้ว่าพฤติกรรมอะไรหลายๆ อย่างก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้น AI ที่มี จะต้องสามารถเก็บข้อมูลใหม่ เพื่อนำไปเทรนให้ AI ฉลาดขึ้นได้ การจะใช้ AI จึงต้อง “วิเคราะห์” และ “เลือก” ให้ถูกกับจุดประสงค์ของการใช้งาน และยังคงคำนึงถึง “ข้อมูล” ที่ใช้เทรน และ บำรุงรักษา AI อีกด้วย

องค์ประกอบของปัญญาประดิษฐ์ (AI)

1. ข้อมูล (Data) ปัญญาประดิษฐ์จำเป็นต้องใช้ข้อมูลจำนวนมากในการเรียนรู้และปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์สามารถมาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ข้อมูลจากการสำรวจ ข้อมูลจากการทดลอง ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ เป็นต้น (Goodfellow et al., 2016)

2. อัลกอริทึม (Algorithms) ปัญญาประดิษฐ์ใช้อัลกอริทึมในการประมวลผลข้อมูลและสร้างพฤติกรรมต่าง ๆ อัลกอริทึมที่ใช้ในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์มีหลากหลายประเภท เช่น อัลกอริทึมการเรียนรู้ของเครื่อง อัลกอริทึมการประมวลผลภาษาธรรมชาติ อัลกอริทึมการมองเห็นด้วยคอมพิวเตอร์ อัลกอริทึมหุ่นยนต์ เป็นต้น (Russell & Norvig, 2022)

3. ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ปัญญาประดิษฐ์จำเป็นต้องใช้ฮาร์ดแวร์ที่มีความสามารถสูงในการประมวลผลข้อมูลและสร้างพฤติกรรมต่าง ๆ ฮาร์ดแวร์ที่ใช้ในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ ได้แก่ หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) หน่วยความจำ (Memory) หน่วยประมวลผลกราฟิก (GPU) หน่วยประมวลผลแบบประสาทเทียม (TPU) เป็นต้น

นอกจากองค์ประกอบหลักข้างต้นแล้ว ปัญญาประดิษฐ์ยังจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ในการพัฒนาและใช้งาน เช่น

ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขา เช่น วิทยาการคอมพิวเตอร์ วิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ สถิติ การแพทย์ เป็นต้น

จริยธรรม (Ethics) การพัฒนาและใช้งานปัญญาประดิษฐ์จำเป็นต้องคำนึงถึงจริยธรรมและผลกระทบต่อสังคม

กฎหมาย (Laws) การพัฒนาและใช้งานปัญญาประดิษฐ์จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น ปัญญาประดิษฐ์เป็นเทคโนโลยีที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ แต่ปัญญาประดิษฐ์ก็มีความเสี่ยงบางประการ เช่น อาจถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด เช่น การโจมตีทางไซเบอร์ การเผยแพร่ข่าวปลอม การโฆษณาชวนเชื่อ เป็นต้น เราจึงควรศึกษาและทำความเข้าใจปัญญาประดิษฐ์อย่างรอบคอบ เพื่อเตรียมรับมือกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

กระบวนการทำงานของปัญญาประดิษฐ์ (AI)

กระบวนการทำงานของปัญญาประดิษฐ์ (Russell & Norvig, 2022) มีขั้นตอนดังนี้

1. เก็บข้อมูล (Data Collection) การเริ่มต้นด้วยการสะสมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานหรือสถานการณ์ที่ต้องการระบบปัญญาประดิษฐ์ให้มีความรู้และข้อมูลพื้นฐานเพียงพอในการเริ่มต้นการเรียนรู้

2. เข้าใจและแปลงข้อมูล (Data Understanding and Preprocessing) กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และจัดการข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลเข้าใจและเข้าใจได้โดยระบบ ซึ่งอาจรวมถึงการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อการประมวลผลต่อไป

3. เลือกและสร้างแบบจำลอง (Model Selection and Creation) หลังจากข้อมูลได้รับการแปลงและจัดรูปแบบ เป็นเวลาที่เลือกและสร้างแบบจำลองที่เหมาะสมสำหรับงานหรือสถานการณ์ที่ต้องการ แบบจำลองอาจเป็นเครื่องมือจากแนวคิดเครื่องประมวลผลแบบเครื่อง เช่น การเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) หรือการประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural Language Processing)

4. การเรียนรู้และปรับแบบจำลอง (Model Learning and Adjustment) นี่คือการขั้นตอนที่ระบบปัญญาประดิษฐ์ใช้ข้อมูลเพื่อปรับและประสานแบบจำลอง เครื่องคอมพิวเตอร์จะใช้เทคนิคการเรียนรู้เพื่อปรับแก้แบบจำลองเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน

5. การทดสอบและประเมิน (Testing and Evaluation) หลังจากแบบจำลองถูกสร้างและปรับแล้ว มันจะต้องถูกทดสอบโดยใช้ข้อมูลที่ไม่ได้ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ และใช้เกณฑ์การประเมินเพื่อประเมินประสิทธิภาพของแบบจำลอง

6. การปรับปรุงและการใช้งาน (Refinement and Deployment) หากแบบจำลองมีประสิทธิภาพสูงพอ สามารถนำมาใช้งานในสถานการณ์จริงได้ อย่างไรก็ตามมันต้องมีการตรวจสอบและปรับปรุงเมื่อมีข้อมูลใหม่เข้ามาหรือสถานการณ์เปลี่ยนแปลง

7. การเรียนรู้ตลอดเวลาและปรับปรุง (Continuous Learning and Improvement) องค์ประกอบสำคัญในปัญญาประดิษฐ์คือการเรียนรู้ตลอดเวลา โดยปรับแบบจำลองเมื่อมีข้อมูลใหม่เข้ามาเพื่อที่จะให้ระบบมีความแม่นยำและประสิทธิภาพที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน

จากกระบวนการเหล่านี้ช่วยให้ระบบปัญญาประดิษฐ์สามารถเรียนรู้และปรับปรุงตนเองตามสถานการณ์และข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ระบบมีความสามารถในการคิดและตัดสินใจเชิงปัญญาเทียมในงานหรือสถานการณ์ที่ต้องการ

โลกเสมือนจริง (Metaverse)

ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับโลกเสมือนจริงไว้เป็น 3 ส่วนด้วยกัน ประกอบด้วย ความหมายโลกเสมือนจริงคืออะไร องค์ประกอบของโลกเสมือนจริงมีอะไรบ้าง องค์ประกอบของปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีอะไรบ้าง และกระบวนการทำงานของปัญญาประดิษฐ์ (AI)เป็นอย่างไร โดยมีสาระสำคัญดังนี้ (Ball, 2022)

ความหมายโลกเสมือนจริง

โลกเสมือนจริง (Metaverse) เป็นการผสมผสานเทคโนโลยีแห่งโลกเสมือน ที่สร้างสิ่งแวดล้อมของโลกจริง ๆ และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้คนเข้ามามีปฏิสัมพันธ์และทำกิจกรรมร่วมกัน ผ่านตัวตนที่เป็นอวตาร (Avatar) ในรูปแบบกราฟิก 3 มิติ แทนเราในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้รู้สึกเหมือนมีชีวิตจริงมากกว่าโซเชียลมีเดียที่ใช้ในปัจจุบัน (ภาวิณี อุปถนา, 2566) โลกเสมือนจริง (Metaverse) หมายถึง การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคนิคการจัดการข้อมูลในการสร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ที่มีความเป็นจริงเสมือนจริงในโลกดิจิทัล ซึ่งผู้ใช้งานสามารถเข้าร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ในสภาพแวดล้อมเสมือนจริงที่ผู้ใช้สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ โลกเสมือนจริงมักถูกสร้างขึ้นโดยใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality: VR) หรือความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality: AR) โลกเสมือนจริงสามารถถูกนำไปใช้ในหลากหลายรูปแบบ เช่น เกม การศึกษา การติดต่อสื่อสาร การทำงาน เป็นต้น (ไทยรัฐ, 2566)

จากการรวบรวมความหมายของคำว่า โลกเสมือนจริง (Metaverse) คือ การสร้างสภาพแวดล้อมของโลกแห่งความจริงและเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน จนกลายเป็น ชุมชนโลกเสมือนจริง ที่สามารถผสานวัตถุรอบตัวและสภาพแวดล้อมให้เชื่อมต่อกันเป็นหนึ่งเดียว โดยอาศัยเทคโนโลยี AR และ VR เข้ามาช่วยเชื่อมโยงอย่างไร้รอยต่อให้กลายเป็นพื้นที่โลกเดียวกัน

องค์ประกอบของโลกเสมือนจริง

องค์ประกอบหลายอย่างที่ทำให้เกิดขึ้นเป็นโลกเสมือนจริงที่มีการปฏิสัมพันธ์และการเชื่อมต่อกันได้ในรูปแบบที่คล้ายคลึงกับโลกจริง องค์ประกอบหลักๆ ของ Metaverse ประกอบด้วย (Russell & Norvig, 2022)

1. โลกเสมือนจริง (Virtual Reality, VR) โลกเสมือนจริงเป็นส่วนหนึ่งของ Metaverse ที่ใช้เทคโนโลยี VR headset ให้ผู้ใช้งานเข้าร่วมและประสานกับสภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้นในโลกดิจิทัล ผู้ใช้งานสามารถเดินเข้าสู่โลกเสมือนจริงและมีประสบการณ์ที่เป็นจริงในการสัมผัสและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ในโลกนั้นได้

2. โลกเสมือนสาธารณะ (Augmented Reality, AR) โลกเสมือนสาธารณะเป็นการผสมผสานระหว่างโลกจริงและส่วนประกอบของ Metaverse ผ่านการใช้เทคโนโลยี

AR ที่ให้ผู้ใช้งานเพิ่มข้อมูลและประสบการณ์เสริมที่มากขึ้นในโลกจริง ตัวอย่างเช่นการใช้แอปพลิเคชัน AR เพื่อแสดงข้อมูลเพิ่มเติมบนภาพในโลกจริง

3. การปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร (Interactions and Communication): Metaverse ทำให้ผู้ใช้งานสามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้งานคนอื่นในโลกดิจิทัลได้ ด้วยการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเช่นแชต วิดีโอคอล การพูดคุยแบบเสมือนจริง และอื่น ๆ

4. การสร้างสรรค์และเนื้อหา (Creation and Content) Metaverse เปิดโอกาสในการสร้างสรรค์เนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ภาพวาด วิดีโอ 3D และเนื้อหาจำลองมีเดียอื่น ๆ ผู้ใช้งานสามารถสร้างสรรค์และแบ่งปันผลงานของตนใน Metaverse

5. เศรษฐกิจและการธุรกิจ (Economy and Business) Metaverse มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำธุรกิจ และการเศรษฐกิจด้วยการใช้เงินเสมือนและเกมเมอร์เซอร์วิส (Gamer Services) เพื่อซื้อขายสินค้า บริการ หรือทรัพยากรใน Metaverse

6. การศึกษาและการอบรม (Education and Training) Metaverse เปิดโอกาสในการศึกษาและการอบรมในรูปแบบที่เข้ากับสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ใน Metaverse เช่น การฝึกการทำงาน การศึกษาทางการแพทย์ และการฝึกอบรมฝีมือ

7. การสนทนาและการเครือข่าย (Conversations and Networking) Metaverse ช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถสร้างเครือข่ายและเชื่อมต่อกับคนอื่นในโลกดิจิทัล ผ่านการสนทนา การเข้าร่วมกิจกรรม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

8. เทคโนโลยีบล็อกเชนและการเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนตัว (Blockchain and Ownership) เทคโนโลยีบล็อกเชนสามารถช่วยในการติดตามและควบคุมการเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนตัวใน Metaverse และส่งเสริมความโปร่งใสและความปลอดภัยในการทำธุรกิจและปฏิสัมพันธ์ใน Metaverse

จากองค์ประกอบเหล่านี้ร่วมกันสร้างเป็นโลกเสมือนจริง Metaverse ที่เป็นพื้นที่แวดล้อมที่ผู้ใช้งานสามารถทำติดต่อและประสานกับสิ่งต่าง ๆ ในโลกดิจิทัล

การบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง

จากการสาระสำคัญข้างต้น ผู้เขียนรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับโลกเสมือนจริงไว้เป็น 2 ส่วนด้วยกัน ประกอบด้วย ผลกระทบในการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริงเป็นอย่างไร แนวทางการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริงเป็นอย่างไร แนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริงเป็นอย่างไร โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ผลกระทบในการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง

ปัญญาประดิษฐ์ (AI) แห่งโลกเสมือนจริง (Metaverse) เป็นเทคโนโลยีที่ทรงพลังที่มีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงโลกของเราไปอย่างมากมาย อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีเหล่านี้ก็นำมาซึ่งปัญหาและความเสี่ยงที่องค์กรควรตระหนักและเตรียมพร้อมรับมือ อันอาจเกิดขึ้นในการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง ดังนี้ (Chen et al., 2023)

1. การว่างงาน ปัญญาประดิษฐ์ (AI) แห่งโลกเสมือนจริง (Metaverse) มีศักยภาพที่จะทดแทนแรงงานมนุษย์ในบางตำแหน่ง ตัวอย่างเช่น AI สามารถใช้ในการพัฒนาระบบอัตโนมัติที่สามารถทำงานแทนมนุษย์ได้ องค์กรควรวางแผนรับมือกับการสูญเสียงานเหล่านี้ โดยอาจพิจารณาฝึกอบรมพนักงานให้ทำงานในตำแหน่งใหม่หรือหาตำแหน่งงานใหม่ให้กับพนักงานที่ได้รับผลกระทบ

2. การละเมิดความเป็นส่วนตัว ปัญญาประดิษฐ์ (AI) แห่งโลกเสมือนจริง (Metaverse) จำเป็นต้องใช้ข้อมูลจำนวนมากในการประมวลผลและทำงาน ข้อมูลเหล่านี้อาจถูกนำไปใช้เพื่อละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้ องค์กรควรมีมาตรการป้องกันความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนตัว และควรพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่รับผิดชอบในการใช้ข้อมูล (Yang et al., 2023)

3. การกระจายอำนาจ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) แห่งโลกเสมือนจริง (Metaverse) มีศักยภาพที่จะกระจายอำนาจให้กับผู้ใช้ เช่น โลกเสมือนจริง (Metaverse) ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างเนื้อหาและประสบการณ์ของตัวเองได้ องค์กรควรเตรียมพร้อมรับมือกับการกระจายอำนาจนี้ โดยอาจพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่เปิดกว้างและมีส่วนร่วมมากขึ้น

4. ความเหลื่อมล้ำ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) แห่งโลกเสมือนจริง (Metaverse) มีศักยภาพที่จะก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) อาจถูกนำมาใช้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่เข้าถึงได้เฉพาะผู้ที่มีฐานะดี องค์กรควรตระหนักถึงความเสี่ยงด้านความเหลื่อมล้ำ และควรพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่ส่งเสริมความเท่าเทียม

จากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง ควรตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) ในทางที่ผิด เช่น การโจรกรรมข้อมูล การเผยแพร่ข่าวปลอม การโฆษณาชวนเชื่อ เป็นต้น องค์กรควรมีมาตรการป้องกันความเสี่ยงเหล่านี้ และควรพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่รับผิดชอบในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) แห่งโลกเสมือนจริง (Metaverse)

แนวทางการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง

1. พัฒนากลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) องค์กรควรกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการใช้ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) และควรพัฒนากลยุทธ์ในการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์เหล่านั้น กลยุทธ์ควรครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ เช่น ประเภทของ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) ที่องค์กรจะใช้ประโยชน์ ทรัพยากรที่จำเป็นในการนำไปใช้ และกรอบเวลาในการดำเนินการ

2. พัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากร องค์กรควรจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรสามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมควรครอบคลุมถึงประเด็นต่าง ๆ เช่น หลักการพื้นฐานของ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) การใช้งาน เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) ในบริบทขององค์กร และแนวทางปฏิบัติด้านความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว

3. สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อนวัตกรรม องค์กรควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อนวัตกรรม เพื่อให้บุคลากรสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ โดยใช้ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) องค์กรควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ และพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลง

4. สร้างโครงสร้างพื้นฐานและระบบนิเวศที่รองรับ องค์กรควรลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและระบบนิเวศที่รองรับการใช้ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) ตัวอย่างเช่น องค์กรควรจัดหาอุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่จำเป็นสำหรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) และควรสร้างระบบนิเวศที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้สำหรับการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล

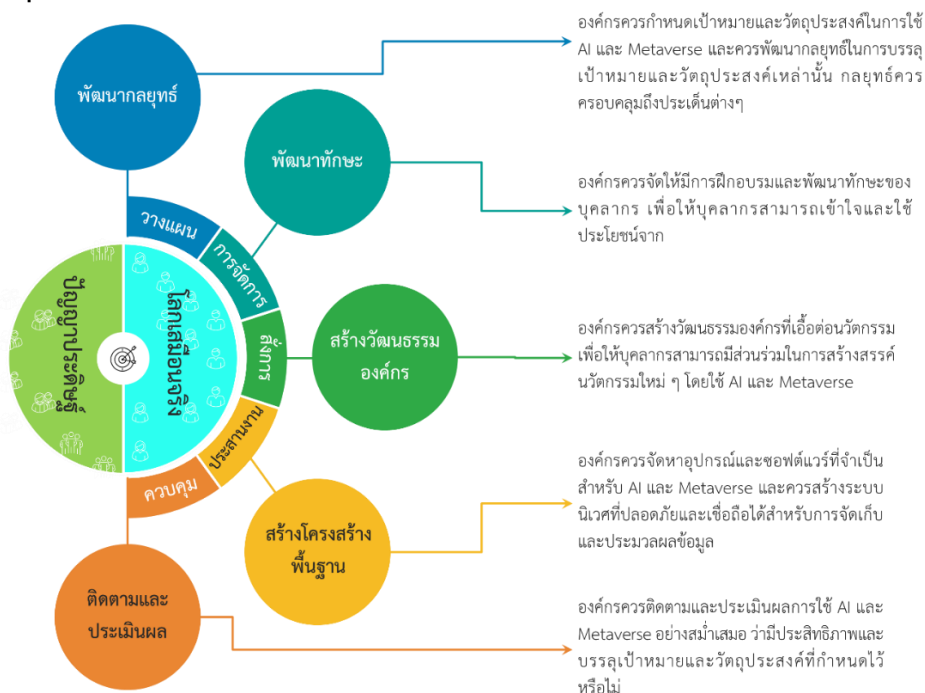
5. ติดตามและประเมินผล องค์กรควรติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบว่าการใช้ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) นั้นมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลควรครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ เช่น ผลกระทบของ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) ต่อประสิทธิภาพการ

ดำเนินงานขององค์กร ผลกระทบต่อวัฒนธรรมองค์กร และความเสี่ยงด้านความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัว

แนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง

1. ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและระบุโอกาสในการปรับปรุงประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น องค์กรอาจใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเงิน การตลาด และการดำเนินงาน เพื่อระบุโอกาสในการปรับปรุงประสิทธิภาพ
2. ใช้เทคโนโลยีแห่งโลกเสมือนจริง (Metaverse) เพื่อปรับปรุงการสื่อสารและการทำงานร่วมกันระหว่างพนักงานและลูกค้า ตัวอย่างเช่น องค์กรอาจใช้ โลกเสมือนจริง (Metaverse) เพื่อจัดการประชุมเสมือนจริง การฝึกอบรมพนักงาน และการให้บริการลูกค้า
3. ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ เช่น องค์กรอาจใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อพัฒนาระบบการแพทย์อัจฉริยะ หรือระบบการศึกษาเสมือนจริง

สรุป

ภาพที่ 1 การบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง

การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริงนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย องค์กรควรศึกษาและวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรควรพิจารณาปัจจัยต่อไปนี้ องค์กรควรมีการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (Metaverse) องค์กรควรกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการใช้ องค์กรควรจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากร สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อนวัตกรรม องค์กรควรจัดหาอุปกรณ์และซอฟต์แวร์ องค์กรควรติดตามและประเมินผลการใช้ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง(Metaverse) อย่างสม่ำเสมอ ผู้เขียนได้สรุปแนวทางการบริหารจัดการองค์กรด้วยปัญญาประดิษฐ์แห่งโลกเสมือนจริง ดังภาพต่อไปนี้

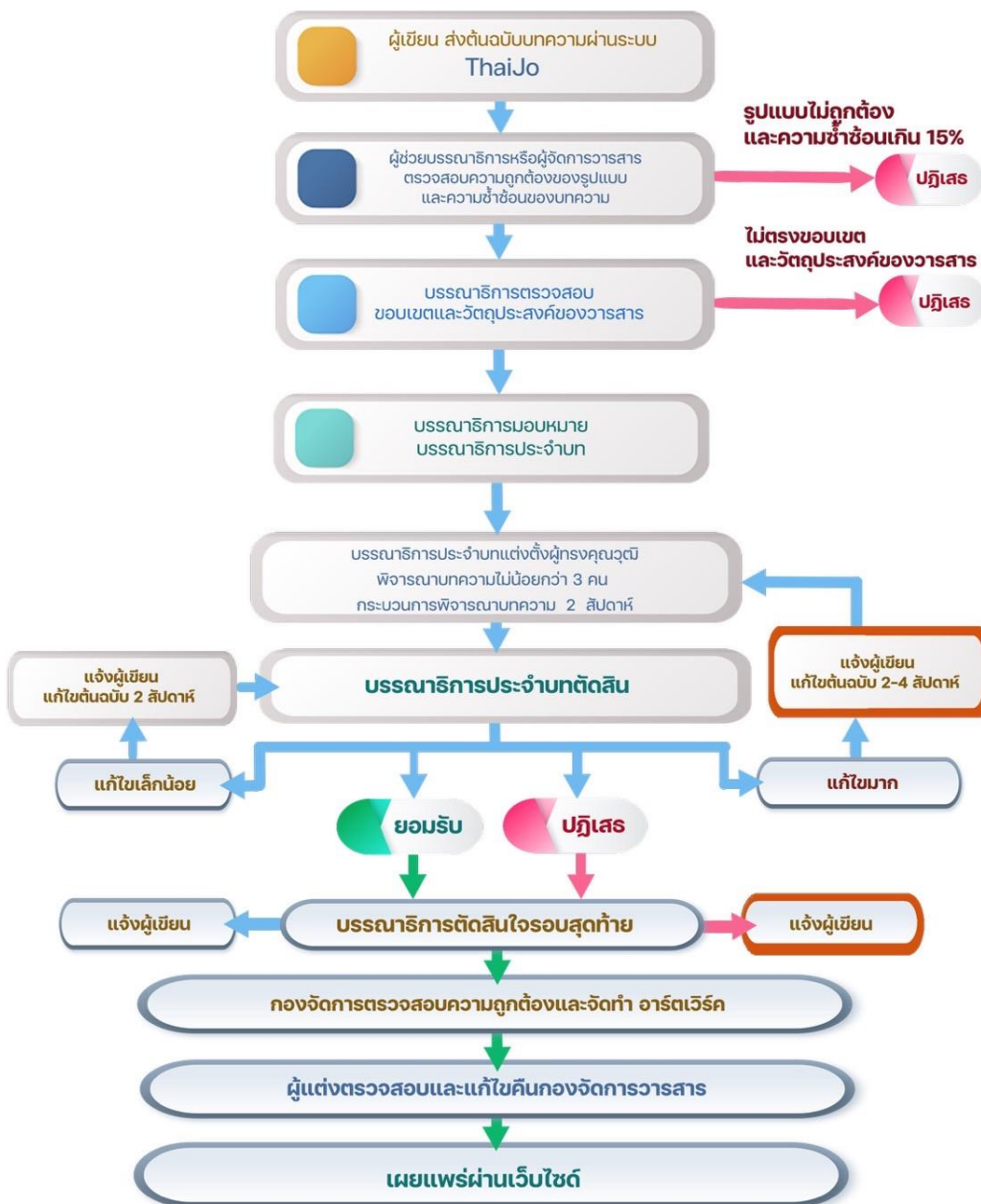
เอกสารอ้างอิง

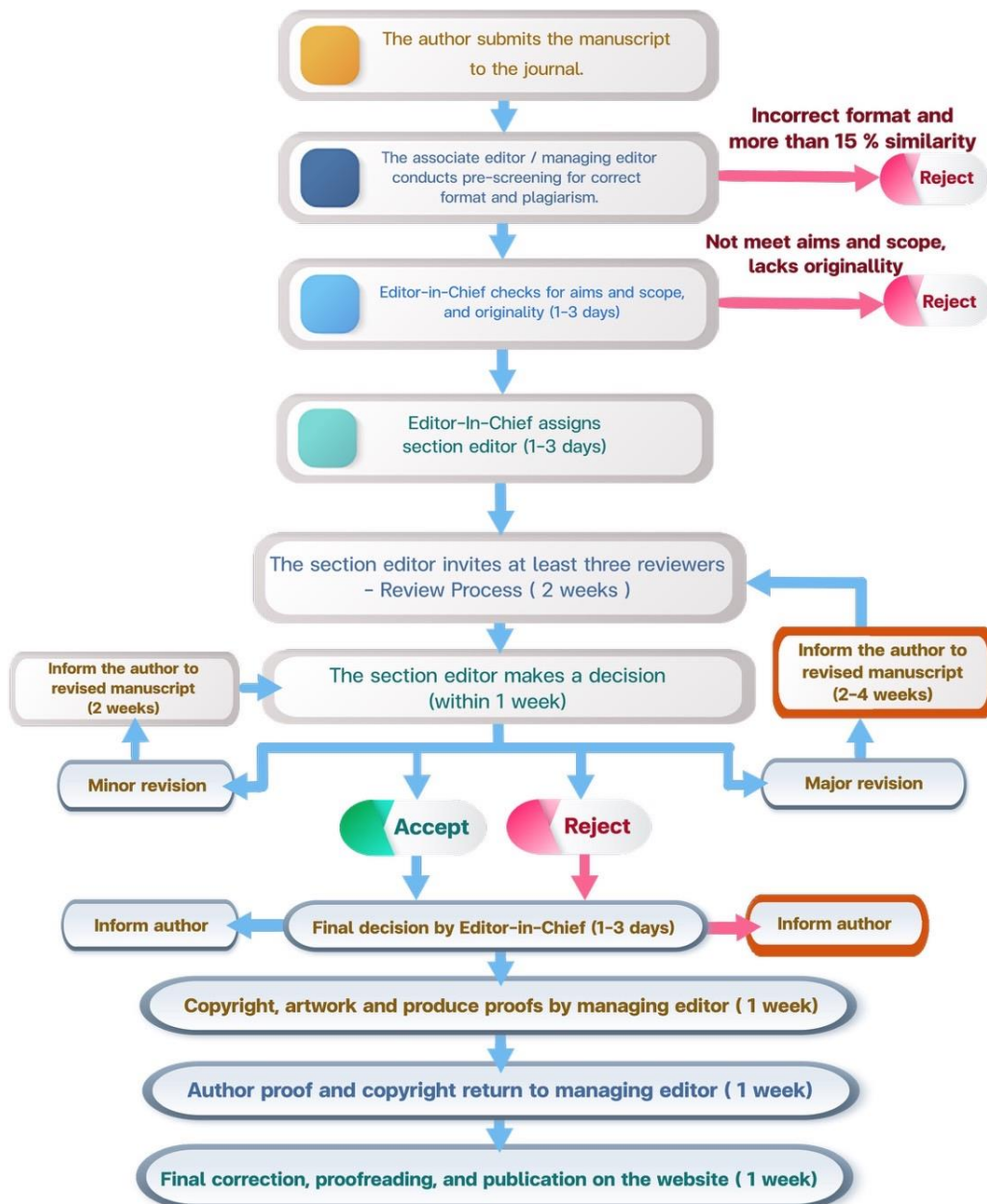
- กรมประชาสัมพันธ์. (2566). *คลังความรู้ ปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence)*. สืบค้น 22 กรกฎาคม 2566, จาก <http://km.prd.go.th-ai-artificial-intelligence/>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2566). *เปิดที่มา "Metaverse" คืออะไร สำคัญอย่างไรกับโลกอนาคต?*. สืบค้น 22 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/tech/2230534>.
- ภาวิณี อุปลานา. (2566). *9 เรื่องควรรู้ Metaverse โลกเสมือนแห่งอนาคต*. สืบค้น 22 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.nectec.or.th/news/news-article/9about-metaverse.html>.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2566). *ปัญญาประดิษฐ์ในการให้บริการของภาครัฐ*. สืบค้น 22 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/Knowledge-Sharing>
- Ball, M. (2022). *The Metaverse: An Open-Source Metaverse for Everyone*. New York: Liveright Publishing Corporation.
- Chen, Y. et al. (2023). The Impact of Artificial Intelligence and Virtual Reality on Business Administration. *Journal of Business Research*, 137. 102524.
- Fayol, H. (1949). *General and Industrial Management*. London: Sir Isaac Pitman & Sons.
- Goodfellow, I. et al. (2016). *Deep learning*. Massachusetts: MIT Press.

- Robinson J. (2023). *The Metaverse: Preparing for the future digital reality The Metaverse: Preparing for the future digital reality*. Retrieved July 20, 2023, from <https://www.linkedin.com/posts/james-robinson-92979087>.
- Kaplan, J. (2023). *Virtual Reality: The Missing Manual*. California: O'Reilly Media.
- Russell, S.J. & Norvig, P. (2022). *Artificial intelligence: A modern approach* (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Yang, L. et al. (2023). The Impact of Artificial Intelligence and Virtual Reality on Organizational Performance. *Journal of Business Strategy*, 44(4), 110-118.

ภาคผนวก

กระบวนการพิจารณาบทความ

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

1.1 การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ วงเล็บปิด เช่น

1.1.1 กฤษฎา แซ่หลี (2562) กล่าวว่า...

1.1.2 ...สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา แซ่หลี (2562) ผลการวิจัยพบว่า...

1.1.3 Krisada Saelee (2019) explains to...

1.1.4 ... consistent with the research of Krisada Saelee (2019) the research results found...

1.2 การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บเปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน เครื่องหมายจุลภาค และปีที่ตีพิมพ์ วงเล็บปิด กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

1.2.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1.2.1.1 พระไตรปิฎกและอรรถกถา วงเล็บเปิด ชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า วงเล็บปิด แล้วตามด้วย วงเล็บเปิด มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จุลภาค ปีที่พิมพ์ วงเล็บปิด ตัวอย่างเช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพญฺลในโกศทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

1.2.1.2 ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างอิงผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ้ง, 2560)

1.2.1.3 ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุชนันท์ สุนนโท และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

1.2.1.4 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อิติวุฒิ หมั่นมีและคณะ, 2560)

1.2.1.5 กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

1.2.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

2.2.1 ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2.2.2 ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง ราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

2.2.3 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

2. เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (ภาษาไทย)

2.1 พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้ ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2.2 หนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

2.3 บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อบรรณาธิการ(บรรณาธิการ)./ชื่อเรื่อง./ (เลขหน้าที่ย่าง)./
สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร ว่องวิระ,
ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

2.4 บทความในวารสาร

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้าย
ที่ตีพิมพ์.

อิติวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารสหวิทยาการ
นวัตกรรมปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

2.5 บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อสารานุกรม/(เล่มที่ย่าง, หน้า เลขหน้าที่ย่าง).

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร
ก, น. 12-16).

2.6 หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ประชาชนเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.

2.7 สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

พระครูพิศิษฐ์ประจันต. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

2.8 รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(รายงานผลการวิจัย)./สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่น
ไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของ
พระธรรมวิทยากร (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.

2.9 สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน)./ตำแหน่ง/[บทสัมภาษณ์].

พระอุดมสิทธิธนายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

2.10 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สืบค้น วัน เดือน ปี./จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก
<http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

2.11 ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง./ (พ.ศ., วันที่ เดือนที่ประกาศ)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม ตอน./หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและ
ประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). ราช
กิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

2.12 หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์, วัน เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.
ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เขียร์พระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

3. เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (ภาษาอังกฤษ)

3.1 Tripitaka Commentary

The name of the institution of the scriptures./ (Year)./Title of Tripitaka./
Location:/Publisher.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitaka*. Bangkok: MCU Press.

3.2 Books

Author./ (Year)./Title of the book/(Edition ed.)./ Location:/Publisher.

Hunt, E. K. & Lautzenheiser, M. (2015). *History of Economic Thought* (3rd ed.).
New York: M. E. Sharpe.

3.3 Book Articles

Author./ (Year)./Title of the chapter./In Editor/(Eds.)./Title of the book/(xth
ed.)/(pp-pp)/Publisher.

Sparks, D. L. (2003). Environmental Soil Chemistry: An Overview. In Sparks, D. L.
(Eds.), *Environmental Soil Chemistry* (2nd Ed.). (pp. 1-42). Academic Press.

3.4 Encyclopaedia articles

Author./ (Year)./Title of Article./In Title of Encyclopaedia/(Pages)/Publisher.

Wasinsarakorn, W. (2004). Psychology and Developmental Psychology. In
Encyclopedia of Education. Collected edition of specific issues, 4th rank
(pp. 99-117). Thanat Printing Co., Ltd.

3.5 Journal Articles

Author./ (Year)./Title of Article./Title of Journal./Volume(Issue), Pages-Pages.

Limprasert, P. (2022). The Research of Punishment Suspension of Buddhist Monk and Secular of The Criminal Justice in Thailand. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 7(11), 37-53.

3.6 Newspaper

Author./ (YY, MM DD)./Column Name./Title of Newspaper./Pages.

Nanuam, W. (2023, January 4). Plans proceeding for joint petroleum production with Cambodia. *Bangkok Post*. p. 22.

3.7 Thesis and Dissertations

Author./ (Year)./Title/(Doctoral or Master's thesis or dissertation)./

Location:/Publisher.

Pittayawattanachai, P. (2019). *An Analysis of Buddhism Propagation by using Buddhist Arts and Landscape of Cetiya-phum Monastery, Namphong District, Khonkaen* (Doctoral dissertation). Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

3.8 Interview

Key Informant./ (YY, DD MM)./ Position./ (Interview).

Anuchid. P. (2022, 5 November). Director of the Research Institute. (Interview).

3.9 Website

Author./ (Year)./Title/ Retrieved MM DD, Year,/from URL address.

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ข้อบทรความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ
 ประเมินของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล
 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 ผลการวิจัยพบว่า

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ติดตามบทความภาษาไทย

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

องค์ความรู้จากการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุนองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt) (ถ้ามี)

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt) (ถ้ามี)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt) (ถ้ามี)

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)

(16 pt) ขอขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณ ทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจาก โครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.

จิตฺติวุฒิ หนัณมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารสหวิทยาการ นวัตกรรมปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

พระครูพิศิษฐ์ประทานธ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (คุษฎิณิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่น
ไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของ
พระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.
- พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1,
อักษร ก, น. 12-16).
- สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.
- Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*.
Retrieved March 20, 2020, from [https://thebuddhistcentre.com /text/who-was-buddha](https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha).
- James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

Sample of Original Research Article Preparation

NAME OF RESEARCH ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Research Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1.....
2..... and 3..... Populations and sample, research tools, Data collection,
Data analysis. Statistics used for data analysis.

Findings were as follows: (present only the most interesting research
findings).....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism; Buddhist Management; Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources.

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research

Research Objectives (18 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

(16 pt) Write to cover 5 sub-headlines: Research design, Populations and Samples and Key Informants, Research Instrument (quantitative and qualitative), Data Collection, (quantitative and qualitative) Data analysis (quantitative and qualitative), Statistics used to analyzed the data.

(16 pt) results of the research answer all objectives

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions

.....

.....

.....

.....

.....

Table 1 (Name of table (if any))

Table explanation

.....

.....

.....

.....

.....

Discussion (18 pt)

(16 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources.

Body of knowledge (18 pt)

(16 pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand.

Recommendations (18 pt)

Policy Recommendations (16 pt) (if any)

Operational Recommendations (16 pt) (if any)

Recommendations for Next Research (16 pt) (if any)

This image shows a full page of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice or general writing. There are no margins, text, or other markings on the page.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

_____ (16 pt)

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทความย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt)

(16 pt.) เขียนบทความแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆใน
การเขียนบทความวิชาการ.....

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

Sample of Original Academic Article Preparation

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt)

(16 pt)

Content (18 pt)

(16 pt)

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions

Table 1 (Name of table) (if any)

Table explanation

(16 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.